

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri

statistik icmal

DİM üzrə tərəqqinin milli kontekstdə
statistik göstəricilərlə təsviri

Sustainable Development Goals

statistical review

*Description of the progress on SDGs in the
national context with statistical indicators*

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİ**

***THE STATE STATISTICAL
COMMITTEE OF THE REPUBLIC
OF AZERBAIJAN***

**Rəsmi statistik nəşr
*Official statistical publication***

**Dayanıqlı
İnkişaf
Məqsədləri**

***Sustainable
Development
Goals***

**Bakı – 2024
*Baku –2024***

Nəşrdə “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”lə müəyyən olunmuş qlobal məqsəd və hədəflərin mahiyyəti izah edilir, onlara dair qlobal çağırışlar oxucuların diqqətinə çatdırılır, son on dörd ildə (2010-2023) milli kontekstdə dayanıqlı inkişafıla bağlı tendensiyalar statistik göstəricilərlə təhlil edilərək müxtəlif qrafik və cədvəllərlə təsvir edilir.

Bu nəşrdə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Statistika Komissiyası tərəfindən müəyyən edilərək Baş Assambleyanın 2017-ci il 6 iyul tarixli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş qlobal göstəricilər sistemində əks olunan 125 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi göstəricisinə dair, həmçinin Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının 2023-cü il 18 aprel tarixli iclasında təsdiq olunan milli 18-ci Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi (“Mina təhlükəsi ilə mübarizəyə dair fəaliyyətlər”) üzrə 14 göstəriciyə dair mövcud statistik məlumatlar təqdim olunmuşdur.

The essence of global goals and objectives defined in “Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development” is explained in this publication, global challenges concerning them are brought to the attention of readers, and trends related to sustainable development in the national context are analyzed by statistical indicators and illustrated by various graphs and schedules over the last fourteen years (2010-2023).

In this publication, are presented existed statistical data on the 125 Sustainable Development Goals indicators included in the global indicator framework established by the United Nations Statistical Commission approved by the General Assembly resolution of 6 July 2017, as well as, data on 14 indicators under the 18th national Sustainable Development Goal (“Mine Action”), approved at the meeting of the National Coordination Council for Sustainable Development of the Republic of Azerbaijan on April 18, 2023.

Qeyd: Məcmuədə dərc olunan bəzi məlumatlar göstəricilərin hesablanma metodologiyasında və istifadə edilən ilkin məlumatlarda baş vermiş dəyişikliklərlə əlaqədar növbəti nəşrlərdə dəqiqləşdirilə bilər.

DİM göstəricilərinin MDB ölkələri arasında müqayisəsini əks etdirən diaqramlarda MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsi tərəfindən nəşr olunan “MDB regionunda Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri göstəricilərinin monitorinqi” məcmuəsinə, Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrini əks etdirən diaqramlarda isə sorğunun rəsmi internet sahifəsinə (<https://mics.unicef.org/surveys>) istinad olunmuşdur.

Note: Some of the information published in the publication may be revised in subsequent publications due to changes in the methodology for calculating indicators and the primary data used.

The diagrams comparing the SDG indicators among CIS countries are based on the “Monitoring of Sustainable Development Goal Indicators in the CIS Region” publication by the CIS Interstate Statistical Committee, and the diagrams reflecting the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) refer to the official website of the survey (<https://mics.unicef.org/surveys>).

Xüsusi işarələr

“-” hadisə baş verməmişdir.

"0,0" məlumat çox kiçik rəqəmlə xarakterizə olunur.

“...” məlumat mövcud deyil.

Special characters

“-” not applicable.

"0,0" data characterized by the least number.

"..." data not available.

© Azərbaycan Respublikasının
Dövlət Statistika Komitəsi 2024

© The State Statistical Committee
of the Republic of Azerbaijan 2024

MÜNDƏRİCAT CONTENTS

Ön söz.....	5
Foreword.....	
 Yoxsulluğun bütün formalarına hər yerdə son qoymaq..... <i>End poverty in all its forms everywhere</i>	8
 Aclığa son qoymaq, ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək, qidalanmanı yaşılşdırmaq və kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafına dəstək vermək..... <i>End hunger, achieve food security and improved nutrition and promote sustainable agriculture</i>	26
 Yaşından asılı olmayaraq hamının sağlam həyat tərzini təmin etmək və rifah halını yaxşılaşdırmaq..... <i>Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages</i>	39
 Hamı üçün inklüziv və bərabər keyfiyyətli təhsili təmin etmək və ömür boyu təhsil almaq imkanlarını dəstəkləmək..... <i>Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all</i>	79
 Gender bərabərliyinə nail olmaq, bütün qız və qadınların hüquq və imkanlarını genişləndirmək..... <i>Achieve gender equality and empower all women and girls</i>	103
 Hamı üçün su və sanitariyaya əlçatanlığı və dayanıqlı idarə etməni təmin etmək... <i>Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all</i> ...	118
 Hamının sərfəli, etibarlı, dayanıqlı və müasir enerji mənbələrinə çıxışını təmin etmək..... <i>Ensure access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all</i>	131
 Davamlı, inklüziv və dayanıqlı iqtisadi artımı, hamı üçün tam və məhsuldar məşğulluğu və layiqli işi təşviq etmək..... <i>Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all</i>	139
 Möhkəm infrastruktur yaratmaq, inklüziv və dayanıqlı sənayeləşməni təşviq etmək və innovasiyalara dəstək vermək..... <i>Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation</i>	161
 Ölkədaxili və ölkələrarası bərabərsizliyi azaltmaq..... <i>Reduce inequality within and among countries</i>	178
 Şəhər və yaşayış məntəqələrinin açıqlığını, təhlükəsizliyini, davamlılığını və ekoloji dayanıqlılığını təmin etmək..... <i>Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable</i>	190
 İstehsal və istehlakın səmərəli modellərinə keçidi təmin etmək..... <i>Ensure sustainable consumption and production patterns</i>	203

İqlim dəyişikliyi və onun təsirlərinə qarşı mübarizə üzrə təcili tədbirlər görmək..... 209
Take urgent action to combat climate change and its impacts.....

Dayanıqlı inkişaf naminə okeanları, dənizləri və dəniz ehtiyatlarını qorumaq və onlardan səmərəli istifadə etmək..... 214
Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development.....

Yer ekosistemlərini mühafizə və bərpa etmək və onların səmərəli istifadəsinə dəstək vermək, meşələrdən səmərəli istifadə etmək, səhralaşmaya qarşı mübarizə aparmaq, torpaq deqradasiyasını dayandırmaq, ona qarşı əks tədbirlər görmək və bioloji müxtəlifliyin itirilməsi prosesinin qarşısını almaq..... 220
Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss.....

Dayanıqlı inkişaf naminə dinc və inklüziv cəmiyyətləri təşviq etmək, hamının məhkəmə sistemində əlyətərliyini təmin etmək və bütün səviyyələrdə effektiv, məsuliyyətli və inklüziv institutlar yaratmaq..... 230
Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels.....

Dayanıqlı inkişaf naminə qlobal əməkdaşlığı canlandırmaq və gücləndirmək..... 251
Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development.....

Təhlükəsiz qayıdış, məskunlaşma, bərpa, rifah və sülh üçün mina təhlükəsi ilə mübarizəyə dair fəaliyyətlər..... 273
Mine action for safe return, settlement, recovery, prosperity and peace

Statistik məlumatlara dair cədvəllər..... 296
Statistical data tables.....

Ön söz Foreword

“Bizim siyasətimiz uzunmüddətli siyasətdir. Biz ölkəmizin gələcəyi, uzunmüddətli, dayanıqlı inkişafı haqqında düşünürük.”

İLHAM ƏLİYEV

“Our policy is a long-term policy. We think about the future, long-term and sustainable development of our country.”

İLHAM ALIYEV

Təbii resursların məhdudluğu, dünyada baş verən qloballaşma, əhali artımı, bərabərsizlik, ətraf mühitin çirklənməsi, qlobal istiləşmə, torpaqların deqradasiyaya məruz qalması, təbii fəlakətlər və s. bu kimi bəşəriyyəti narahat edən problemlər mövcud ekosistemin dayanıqlılığını təhlükə altında qoyaraq, gələcək nəsillərin də inkişafını əngəlləyir. Bu kontekstdə dayanıqlı inkişaf nəminə hamı üçün yoxsulluğa son qoyulması, düzgün qidalanma, sağlam həyat tərzini, keyfiyyətli və inklüziv təhsil, gender bərabərliyi, təmiz enerji, su və sanitariya, eləcə də dayanıqlı istehlak və istehsal modellərinə keçidin, layiqli əmək və iqtisadi artımın təmin edilməsi, texnoloji innovasiyaların geniş tətbiqi, müasir infrastrukturun yaradılması, abad şəhərlərin qurulması, bərabərsizliyin azaldılması, iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, su və torpaq ekosistemlərinin qorunması, sülhün təmin olunması, ədalətli və səmərəli institutların yaradılması kimi qlobal məqsədlərə çatmaq

Problems that concern mankind such as limited natural resources, globalization, population growth, inequality, environmental pollution, global warming, soil degradation, natural disasters and etc. hinder the development of future generations while endangering the sustainability of the existing ecosystem. In this context, achieving global goals such as eradication of poverty for all, healthy nutrition, healthy lifestyles, quality and inclusive education, gender equality, clean energy, water and sanitation, as well as ensuring the transition to sustainable consumption and production patterns, decent labor and economic growth, wider application of technological innovations, the creation of modern infrastructure and prosperous cities, the reduction of inequality, strengthening the fighting against climate change, the protection of water and land ecosystems, the maintenance of peace, the establishment of fair and efficient institutions, in order to achieve the sustainable development, require close collaboration at all

bütün səviyyələrdə sıx əməkdaşlıq tələb edir.

Resurslardan maksimum səmərəli istifadə və ətraf mühitin mühafizəsi yolu ilə gələcək nəsillərin ehtiyat mənbələrini tükətmədən bugünkü nəslin ehtiyacının ödənilməsi beynəlxalq ictimaiyyətin diqqət mərkəzində dayanan əsas ümumbəşəri məqsəddir. Belə ki, Mİnilliyin İnkişaf Məqsədlərinin davamı olaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (bundan sonra - BMT) Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə növbəti 15 il müddətinə insan inkişafı üçün son dərəcə əhəmiyyətli imkanların yaradılmasına, planetimizi qorumaqla qlobal inkişafın dayanıqlılığının təmin edilməsinə təkan verəcək 17 məqsəd və 169 hədəfdən ibarət “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik” (bundan sonra - “Gündəlik-2030”) təsdiq edilmişdir. Bu gündəlikdən irəli gələn vəzifələr dayanıqlı inkişaf üzrə yeni milli strategiyaların, proqramların və fəaliyyət planlarının hazırlanmasını, yüksək keyfiyyətli, aktual, etibarlı və daha müfəssəl məlumatların toplanmasını, milli şərait və prioritetlərə uyğun olaraq vətəndaş cəmiyyəti, dövlət və özəl sektor, habelə digər maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi ilə dayanıqlı inkişaf sahəsində əldə olunacaq tərəqqinin izlənməsinə imkan verən sistemli və müntəzəm statistik qiymətləndirməni zəruri edir.

Bu çağırışlar nəzərə alınaraq, “Gündəlik-2030”un icra vəziyyətinin monitorinq və qiymətləndirilməsi üçün BMT-nin Statistika Komissiyasının 48-ci sessiyasında 244 göstəricidən ibarət qlobal göstəricilər sistemi müəyyən edilmiş və BMT Baş Assambleyasının 90-cı plenar sessiyasının 6 iyul 2017-ci il tarixli qətnaməsi ilə təsdiq edilmişdir. Statistika Komissiyasının növbəti illərdə keçirilən sessiyalarında qlobal göstəricilər sistemində edilmiş dəyişikliklər nəticəsində DİM göstəricilərinin sayı 248-ə çatdırılmış, bəzi göstəricilərin adı yeni redaksiyada verilmişdir. “Gündəlik-2030”dan irəli gələn öhdəliklərin ölkəmizdə milli səviyyədə yerinə yetirilməsi üçün dövlət orqanlarının üzərinə düşən vəzifələrin icrasının əlaqələndirilməsi məqsədilə

levels.

Maximum effective use of resources and meeting the needs of today's generation without exhausting the resources of future generations is the main universal goal that is in the focus of the international community. According to the United Nations (UN) General Assembly Resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015, as a continuation of the Millennium Development Goals, The 'Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development' (hereinafter referred to as 'Agenda 2030'), which consist of 17 targets and 169 goals which will help creating extremely important opportunities for human development for the next 15 years and support global sustainability while preserving our planet, was approved. Tasks arising from this agenda necessitate development of new national strategies, programs and action plans for sustainable development, the collection of high-quality, actual, reliable and more comprehensive information, systematic and regular statistical evaluation which give opportunity through the tracking the progress made in the area of sustainable development while the involving civil society, the public and private sectors, as well as other stakeholders, in accordance with national conditions and priorities.

Taking into account these challenges, for monitoring and evaluating the implementation of the “Agenda-2030” at the 48th session of the UN Statistical Commission a global indicator framework consist of 244 indicators has established and approved by the resolution of the 90th plenary session of the UN General Assembly on July 6, 2017. As a result of the changes made to the system of global indicator framework in the sessions of the Statistical Commission in the following years, the number of SDG indicators was reached 248, the name of some indicators are given in the new edition. Due to coordinate the implementation of the tasks assigned to state bodies for the fulfillment of commitments from the “Agenda- 2030” at the national level in our country according to the Decree of the President of the Republic of

“Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 oktyabr tarixli Fərmanına uyğun olaraq 2030-cu ilədək qlobal məqsəd və hədəflər üzrə Azərbaycan üçün əhəmiyyət kəsb edən milli prioritetlər və onlara dair göstəricilər müəyyən edilməli, ölkədə sosial-iqtisadi sahələri əhatə edən dövlət proqramlarının və strategiyaların Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (bundan sonra - DİM) ilə uzlaşdırılması təmin edilməli, həmçinin DİM-ə nail olunmasına dair göstəricilər üzrə statistik məlumatlar əsasında hər ilin yekunu ilə bağlı hesabat hazırlanmalı və ölkə başçısına təqdim olunmalıdır.

Bu işdə DİM-ə nail olunmasına dair göstəricilər üzrə statistik məlumatların toplanması, işlənilməsi və istifadəçilərə çatdırılması Dövlət Statistika Komitəsinin üzərinə düşən əsas vəzifələrdən biridir. Bu məqsədlə, 2018-ci ildən etibarən Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən “Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri: statistik icmal” adlı illik statistik məcmuə nəşr olunur.

Azerbaijan dated October 6, 2016 "On the establishment of the National Coordination Council for Sustainable Development of the Republic of Azerbaijan" by 2030, national priorities and targets for Azerbaijan on global goals and objectives should be identified, ensuring the alignment of state programs and strategies covering socio-economic sectors with the Sustainable Development Goals, also, at the end of each year, report related to information about statistical indicators for achieving SDG should be prepared and submitted to the head of state.

Gathering, processing and disseminating statistical data on the achievement of the SDG is one of the main tasks of the State Statistical Committee. For this purpose, from 2018, the State Statistics Committee publishes an annual statistical yearbook named "Sustainable Development Goals: statistical review".

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

1 YOXSULLUĞA SON

Yoxsulluğun bütün formalarına hər yerdə son qoymaq

End poverty in all its forms everywhere

1 NO POVERTY

Yoxsulluq davamlı yaşayışı təmin etmək üçün gəlir və istehsal resurslarının çatışmazlığından daha geniş anlayışdır. Onun təzahürlərinə aclıq və qidasızlıq, təhsilə və digər əsas xidmətlərə məhdud çıxış imkanları, sosial ayrı-seçkilik və təcridolunma, eləcə də qərarların qəbul edilməsində iştirakın olmaması daxildir.

2000-ci ildən 2018-ci ilədək qlobal yoxsulluq səviyyəsinin yarıdan çox azalmasına baxmayaraq, dünyanın inkişaf etməkdə olan ölkələrində hələ də hər on nəfərdən biri yoxsulluq içərisində yaşayır. Kəskin yoxsulluq səviyyəsi daha çox kiçik, fəvqəladə vəziyyətdə və münaqişə içində olan ölkələrdə aşkar olunur.

Dayanıqlı iş yerlərinin və bərabərliyin təşviq edilməsini təmin etmək üçün iqtisadi inkişaf inklüziv xarakter daşmalıdır. Fəlakətlərin sosial-iqtisadi inkişafı ləngitdiyini və bununla da yoxsulluğu artırdığını nəzərə alaraq, fəlakətə məruz qalan ölkələrin üzləşdikləri iqtisadi risklərin azaldılması istiqamətində dəstəyin təmin edilməsi üçün sosial müdafiə sistemlərinin tətbiqi zəruridir. Bu sistemlər fəlakət zamanı gözlənilməz iqtisadi itkilərə məruz qalan əhəlinin qarşılaşdığı problemlərin həll edilməsinə kömək edəcək və nəticədə ən yoxsul ərazilərdə belə kəskin yoxsulluğa son qoyulmasına nail olunacaqdır.

Poverty is a broader understanding than the lack of income and productive resources to ensure sustainable livelihoods. Its manifestations include hunger and malnutrition, limited access to education and other basic services, social discrimination and exclusion as well as the lack of participation in decision-making.

While global poverty rates have been cut by more than half from 2000 to 2018, one in ten people in developing regions still lives in poverty. High poverty rates are often found in small, fragile and conflict-affected countries.

Economic development must be inclusive in order to promote decent work and equality. Considering that socio-economic development has slowed down due to disasters and thus increases poverty, social protection systems need to be implemented in order to provide support for reducing the economic risks faced by the population in the aftermath of the disaster, which will result in the elimination of such extreme poverty in the poorest areas.

The United Nations report notes that due to COVID-19 pandemic, the extreme poverty increased in 2020 for the first time in decades and globally setting back progress by three years. Compared to 2019, in 2020 this indicator

1. YOXSULLUĞA SON 1. NO POVERTY

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının hesabatında qeyd olunmuşdur ki, COVID-19 pandemiyası səbəbindən 2020-ci ildə onillik ərzində ilk dəfə olaraq dünyada ifrat yoxsulluq səviyyəsi artmış və global miqyasda bu sahədəki inkişaf 3 il geriyyə getmişdir. Bu göstərici 2019-cu illə müqayisədə 2020-ci ildə 0,8 faiz bəndi artaraq 9,7 faizə çatmışdır.

2022-ci ildə aşağı gəlirli ölkələr istisna olmaqla, əksər ölkələrdə ifrat yoxsulluq pandemiyaya qədərki səviyyəyə qayıtsa da, dünyada 712 milyon insan (əhalinin 9 faizi) ifrat yoxsulluq səviyyəsində yaşamışdır və bu, 2019-cu ilə nəzərən 23 milyon nəfər artıqdır. Hazırkı tendensiya davam edərsə, 2030-cu ilədək 590 milyon insan və yaxud dünya əhalisinin 6,9 faizi ifrat yoxsulluq səviyyəsində yaşayacaqdır¹.

DİM 1 2030-cu ilədək hər yerdə ifrat yoxsulluğa son qoyulmasını, milli anlayışlara uyğun olaraq yoxsulluğun bütün formalarında yaşayan kişilərin, qadınların və uşaqların xüsusi çəkisinin ən azı yarıya qədər azaldılmasını, milli səviyyədə hamı üçün sosial müdafiə sistemlərinin tətbiqi və müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsini, habelə yoxsul və aztəminatlıların əhəmiyyətli dərəcədə sosial müdafiə sistemləri ilə əhatəsini nəzərdə tutur.

Bu da, öz növbəsində, bütün təzahürləri baxımından yoxsulluğa son qoymağa yönələn proqramların və siyasətlərin həyata keçirilməsini, habelə yoxsullara yönələn və gender məsələlərinə həssaslıqla yanaşılan strategiyalar əsasında güclü siyasi çərçivələrin yaradılmasını zəruri edir².

increased by 0,8 percentage points and appointed to 9,7 percent.

In 2022, extreme poverty had returned to pre-pandemic levels in most countries, except low-income ones and in the world 712 million people (or 9 per cent of the world's population) lived in extreme poverty, an increase of 23 million people over 2019. If current trends continue, 590 million people or 6,9 percent of the global population will still be living in extreme poverty by 2030¹.

SDG 1 aims to eradicate extreme poverty for all people everywhere, to reduce at least by half the proportion of men, women and children living in poverty in all its dimensions according to national definitions, to implement nationally appropriate social protection systems and measures for all, as well as to achieve substantial coverage of the poor and the vulnerable by social protection systems.

In this turn, implementation of programs and policies aimed at ending poverty in all its manifestations, as well as creating strong policy frameworks based on strategies that are focused on the poor and are sensitive to gender issues are essential².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli A/RES/70/1, nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

1.1.1 Beynəlxalq yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi

1.1.1 Proportion of population below the international poverty line

2022-ci ilin sentyabrından etibarən beynəlxalq yoxsulluq həddi 2017-ci ilin beynəlxalq qiymətləri ilə gündəlik 2,15 ABŞ dolları səviyyəsində müəyyən olunmuşdur (2022-ci ilin sentyabr ayınadək 2011-ci ilin beynəlxalq qiymətləri ilə gündəlik 1,90 ABŞ dolları səviyyəsində olmuşdur). Bu göstərici 2017-ci il üzrə beynəlxalq qiymətlərə əsasən gündəlik gəliri 2,15 dollardan az olan əhəlinin ümumi əhaliyə nisbətinin 100-ə hasili kim hesablanır.

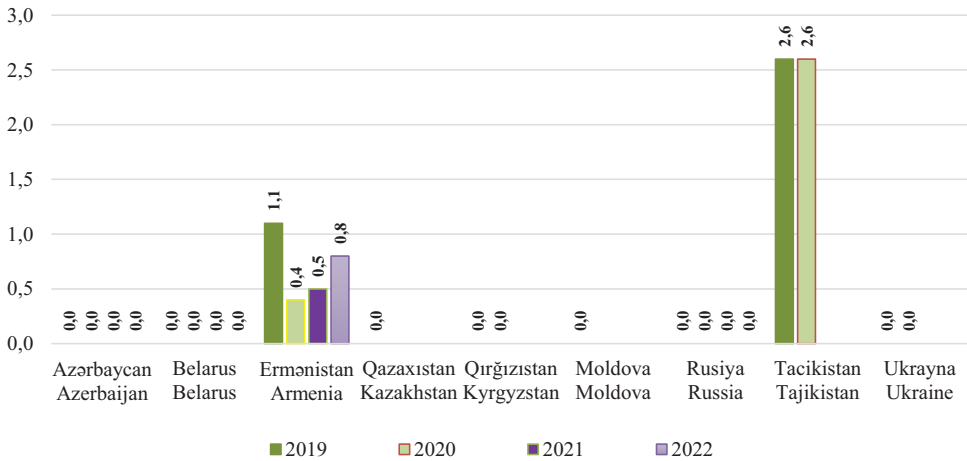
2015-2023-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında beynəlxalq yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi 0,0 faiz təşkil etmişdir.

From 2022 september the international poverty line is set at \$2,15 a day at 2017 international prices (Until september 2022, is set at \$1,90 a day at 2011 international prices). This indicator is defined as the number of the population living on less than \$2,15 a day at 2017 international prices divided by the total population multiplied by 100.

In 2015-2023 years the share of the population living below the international poverty line in The Republic of Azerbaijan was 0,0 percent.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Beynəlxalq yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population living below the international poverty line, in percentage

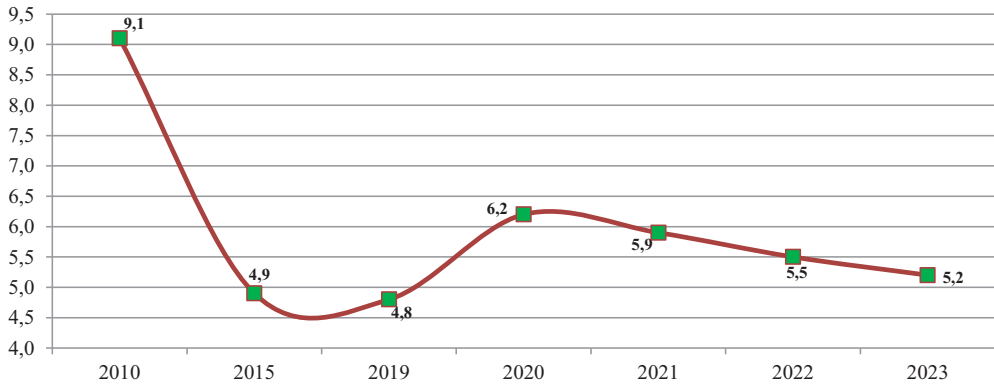
1.2.1 Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə

1.2.1 Proportion of population living below the national poverty line, by sex

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi milli yoxsulluq dərəcəsini ölçür. Milli yoxsulluq dərəcəsi milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin ümumi əhəlinin sayına faiz nisbəti kimi hesablanır. Milli yoxsulluq həddi ölkədə hər il təsdiq edilən yaşayış minimumu əsasında müəyyən edilir. Yaşayış minimumu minimum istehlak səbətinin dəyəri və icbari ödənişlərin cəmindən ibarət sosial normadır³.

The proportion of population living below the national poverty line measures the national poverty rate. The national poverty rate is calculated as the percentage of the population living below the national poverty line to total population. The national poverty line is based on the subsistence minimum approved annually in the country. Subsistence minimum is a social norm, which is the sum of the cost of minimum consumer basket and the amount of compulsory payments³.

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population living below the national poverty line, in percentage

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan ölkə əhəlisinin xüsusi çəkisi 2010-cu ildəki 9,1 faizdən azalaraq 2019-cu ildə 4,8 faiz səviyyəsinə enmişdir. Göstəricinin qiyməti 2020-ci ildə COVID-19 pandemiyası səbəbindən artsa da, növbəti illərdə yenidən azalma meyli almış və 2023-cü ildə 5,2 faiz (kişilər üzrə 5,3 faiz, qadınlar üzrə isə 4,8 faiz) səviyyəsinə düşmüşdür.

The proportion of the country's population living below the national poverty line decreased from 9,1 percent in 2010 to 4,8 percent in 2019. Although the indicator increased in 2020 due to the COVID-19 pandemic, it decreased in the following years again, in 2023 to 5,2 percent (5,3 percent for men and 4,8 percent for women).

In 2023, the indicator was 3,9 percent in urban areas and 6,8 percent in rural areas.

Göstərici 2023-cü il üzrə şəhər yerlərində 3,9 faiz, kənd yerlərində isə 6,8 faiz təşkil etmişdir.

³ <http://www.e-qanun.az/framework/5518>

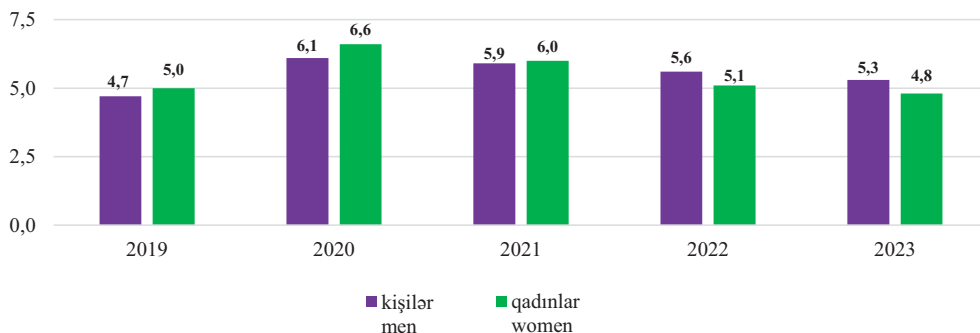
1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

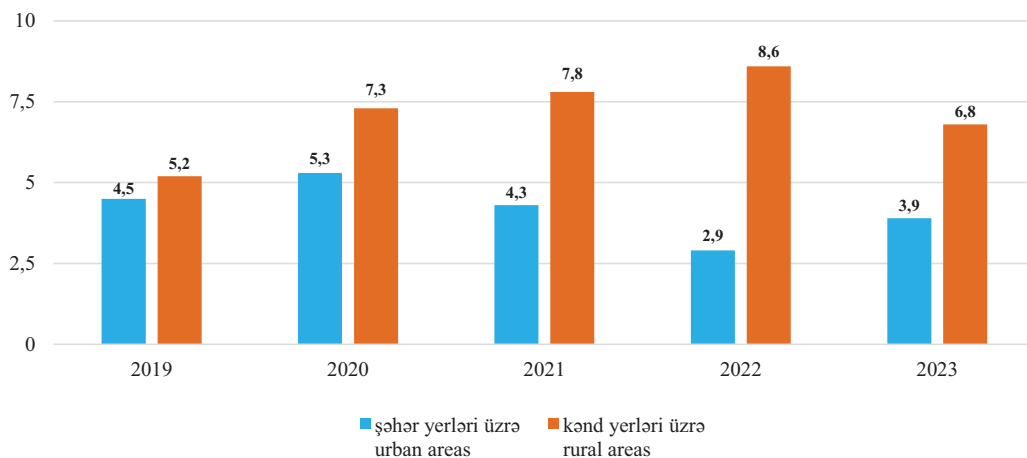
Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of population living below the national poverty line, by sex, in percentage

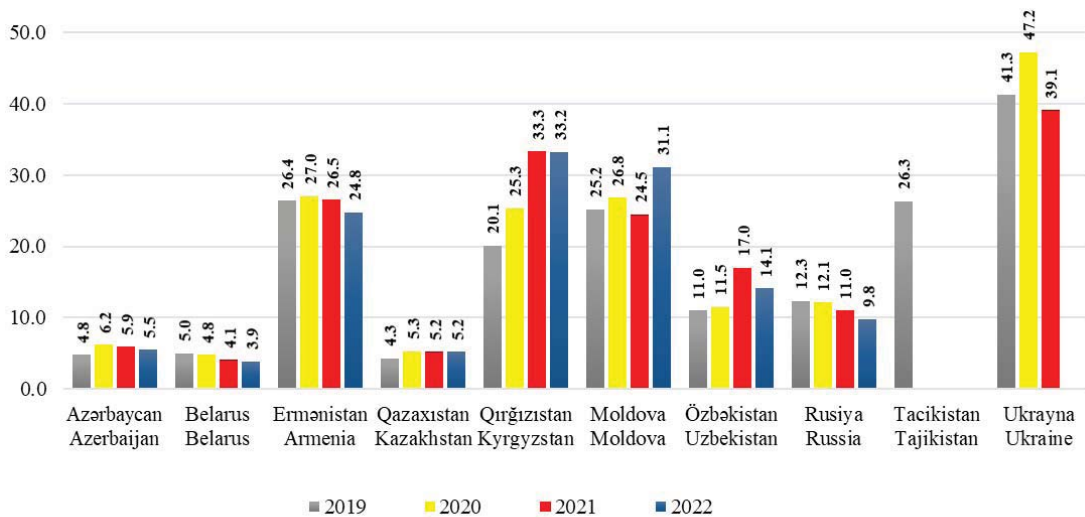
Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of population living below the national poverty line, by location, in percentage

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

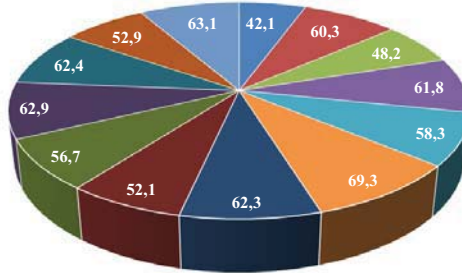
1.3.1 Sosial müdafiənin minimal səviyyəsi və ya sistemləri ilə əhatə olunan əhalinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgüdə, uşaqlar, işsizlər, ahıllar, əlilliyi olan şəxslər, hamilə qadınlar, yeni doğulanlar, istehsalat xəsarəti alanlar, yoxsul və aztəminatlıları ayırmaqla

1.3.1 Proportion of population covered by social protection floors/systems, by sex, distinguishing children, unemployed persons, older persons, persons with disabilities, pregnant women, newborns, work-injury victims and the poor and the vulnerable

Göstərici əhalinin sosial müdafiə sistemləri ilə əhatə olunması səviyyəsinin öyrənilməsində mühüm əhəmiyyət daşıyır və müəyyən müddət ərzində sosial transfert və müavinətlərlə əhatə olunan əhalinin xüsusi çəkisini ifadə edir.

The indicator is crucial for studying the level of population coverage by social protection systems and it reflects the proportion of the population covered by social transfers and benefits over a certain period.

Sosial müdafiənin minimal səviyyəsi və ya sistemləri ilə əhatə olunan əhalinin xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, faizlə⁴
Proportion of population covered by social protection floors/systems, by economic regions, in percentage⁴

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Daglikh Shirvan economic region
- Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region

- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə–Daşkəson iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil–Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region

- Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, sosial müdafiənin minimal

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the proportion of

⁴ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş və son 3 ay ərzində ünvanlı dövlət sosial yardımı, sosial müavinət, işsizlikdən sığorta ödənişi, əmək pensiyası, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü, hər hansı digər kənar (dini, xeyriyyə və ya icma əsaslı yardımlar və s.) yardım proqramları ilə əhatə olunan ev təsərrüfatı üzvlərinin sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatı üzvlərinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁴ This indicator was calculated as the ratio of the number of household members participated in the Multiple Indicator Cluster Survey covered by targeted state social assistance, social benefits, unemployment insurance payments, labor pensions, presidential scholarships, or any other external assistance programs (such as religious, charitable, or community-based aid) during the last 3 months to the total number of household members participating in the survey multiplied by 100.

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

səviyyəsi və ya sistemləri ilə əhatə olunan əhəlinin xüsusi çəkisi 53,6 faiz olmuşdur. Bu göstərici Bakı şəhəri üzrə 42,1 faiz, Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə 60,3 faiz, Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu üzrə 48,2 faiz, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə 61,8 faiz, Qarabağ iqtisadi rayonu üzrə 69,3 faiz, Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu üzrə 62,9 faiz və s. təşkil etmişdir.

population covered by social protection floors or systems was 53,6 percent. This indicator was 42,1 percent in Baku city, 60,3 percent in the Nakhchivan Autonomous Republic, 48,2 percent in the Absheron-Khizi economic region, 61,8 percent in the Daglikh Shirvan economic region, 69,3 percent in the Karabakh economic region, 62,9 percent in the Central Aran economic region and etc.

1.4.1 Əsas xidmətlərə əlyetərliliyi olan ev təsərrüfatlarında yaşayan əhalinin xüsusi çəkisi

1.4.1 Proportion of population living in households with access to basic services

Əsas içməli su xidmətlərinə çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisi

Proportion of population with access to basic drinking water services

Bu altgöstərici əsas içməli su xidmətlərinə çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisini ifadə edir.

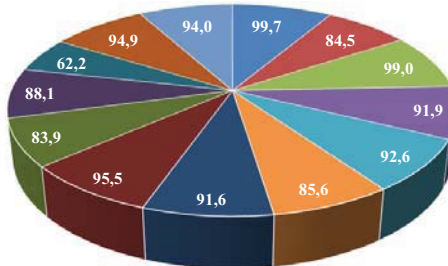
Əsas içməli su xidmətlərinə çıxış dedikdə, təkmilləşdirilmiş içməli su mənbəyindən (ev/mənzilə, evin həyətinə, qonşunun evinə/mənzilinə çəkilmiş su borusu, ümumi istifadədə olan su kranı, artezian quyusu, mühafizə edilən su quyusu, mühafizə edilən bulaq, su avtosistemi, butulkalarda/xüsusi qablarda qablaşdırılmış su) suyun 30 dəqiqədən çox olmayan vaxt sərf etməklə (növbədə dayanmalar da daxil olmaqla, piyada suyun mənbəyinə getmək, suyu götürmək və qayıtmaq üçün sərf olunan vaxt) götürülməsi başa düşülür.

This sub-indicator represents the proportion of the population with access to basic drinking water services.

Access to basic drinking water services means the use of drinking water from an improved source (water pipe to the house/apartment, to the yard of the house, to the neighbor's house/apartment, public water tap, artesian well, protected water well, protected spring, water tanker, bottled/specially packaged water) within a time frame of no more than 30 minutes (including time spent walking to the water source, collecting water, and returning, including queuing).

Əsas içməli su xidmətlərinə çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, faizlə⁵

Proportion of population with access to basic drinking water services, by economic regions, in percentage⁵

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Daglikh Shirvan economic region
- Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region

- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil-Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region

- Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

⁵ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş və əsas içməli su xidmətlərinə çıxışı olan ev təsərrüfatları üzvlərinin sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatı üzvlərinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁵ This indicator was calculated as the ratio of the number of household members who participated in the Multi-Indicator Cluster Survey and had access to basic drinking water services to the total number of household members who participated in the survey multiplied by 100.

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, əsas içməli su xidmətlərinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi 92,3 faiz (şəhər yerləri üzrə 98,0 faiz, kənd yerləri üzrə 83,9 faiz) olmuşdur.

İqtisadi rayon bölgüsündə bu göstəricinin qiyməti 62,2 faizlə 99,7 faiz aralığında dəyişmiş və ən aşağı hədd Mil-Muğan iqtisadi rayonunda, ən yuxarı hədd isə Bakı şəhərində qeydə alınmışdır.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the percentage of the population with access to basic drinking water services was 92,3 percent (98,0 percent in urban areas, 83,9 percent in rural areas).

The value of this sub-indicator in the distribution of economic regions varied between 62,2 percent and 99,7 percent, and the lowest limit was recorded in Mil-Mughan economic region, and the highest limit was recorded in Baku city.

Əsas sanitariya xidmətlərinə çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisi⁶
Proportion of population with access to basic sanitation services⁶

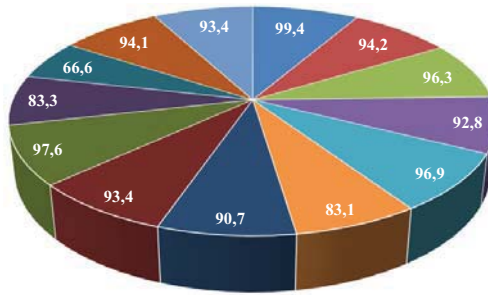
Bu altgöstərici əsas sanitariya xidmətlərinə çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisini ifadə edir.

Əsas sanitariya xidmətlərinə çıxış dedikdə, digər ev təsərrüfatları ilə ortaq istifadə olunmayan təkmilləşdirilmiş sanitariya qurğularının istifadəsi nəzərdə tutulur. Təkmilləşdirilmiş sanitariya qurğulara kanalizasiya sisteminə çıxışı olan sifonlu və sifonsuz tualetlər, septik çənlər və çuxurlu sadə tualetlər, havalandırılan təkmilləşdirilmiş çuxurlu, habelə döşənəklili çuxurlu sadə tualetlər aid edilir.

This sub-indicator represents the proportion of the population with access to basic sanitation services.

Access to basic sanitation services refers to the use of improved sanitation facilities that are not shared with other households. Improved sanitary facilities include toilets with and without a siphon connected to the sewage system, septic tanks and simple pit toilets, ventilated improved simple pit toilets, as well as, simple pit toilets with a mat.

Əsas sanitariya xidmətlərinə çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, faizlə⁷
Proportion of population with access to basic sanitation services, by economic regions, in percentage⁷

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Daglikh Shirvan economic region
- Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region

- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil-Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region

- Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, əsas sanitariya xidmətlərinə

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the proportion of the

⁶ Bu altgöstərici DİM-in 6.2.1 a) göstəricisinə uyğundur.

⁶ This sub-indicator corresponds to indicator 6.2.1 a) of the SDG.

⁷ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş və əsas sanitariya xidmətlərinə çıxışı olan ev təsərrüfatları üzvlərinin sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatı üzvlərinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁷ This indicator was calculated as the ratio of the number of household members who participated in the Multi-Indicator Cluster Survey and had access to basic sanitation services to the total number of household members who participated in the survey multiplied by 100.

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi 93,2 faiz (şəhər yerləri üzrə 97,1 faiz, kənd yerləri üzrə 87,3 faiz) olmuşdur.

İqtisadi rayon bölgüsündə bu göstəricinin qiyməti 66,6 faizlə 99,4 faiz aralığında dəyişmiş və ən aşağı hədd isə Bakı şəhərində qeydə alınmışdır.

population with access to basic sanitation services was 93,2 percent (97,1 percent in urban areas, 87,3 percent in rural areas).

The value of this sub-indicator in the economic region distribution varied between 66,6 percent and 99,4 percent, and the lowest limit was recorded in the Mil-Mughan economic region, and the highest limit was recorded in Baku city.

Əsas gigiyena vasitələrinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi⁸
Proportion of population with access to basic hygiene facilities⁸

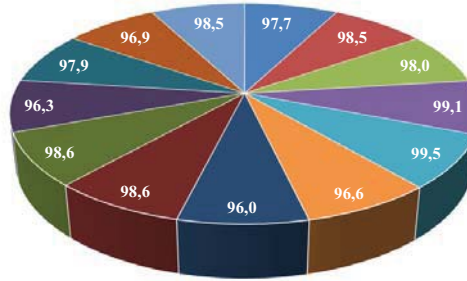
Bu altgöstərici əsas gigiyena vasitələrinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisini ifadə edir.

Əsas gigiyena vasitələrinə çıxış dedikdə, yaşayış yeri daxilində (ev, mənzil və s.) əl yumaq üçün sabun (bərk sabun, maye sabun, yuyucu toz) və su ilə təchiz olunmuş vasitələrdən istifadə nəzərdə tutulur.

This sub-indicator represents the proportion of population with access to basic hygiene facilities.

Access to basic hygiene means the use of facilities equipped with soap (bar soap, liquid soap, powder detergent) and water within the residence (house, apartment, etc.).

Əsas gigiyena vasitələrinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, faizlə⁹
Proportion of population access to basic hygiene facilities, by economic regions, in percentage⁹

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Daglikh Shirvan economic region
- Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region
- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil-Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region
- Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, əsas gigiyena vasitələrinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi 97,8 faiz (şəhər yerləri üzrə 97,8 faiz, kənd yerləri üzrə 97,7 faiz) olmuşdur.

İqtisadi rayon bölgəsində bu altgöstəricinin qiyməti 96,0 faizlə 99,5 faiz aralığında dəyişmiş və ən aşağı hədd Qazax-

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the proportion of the population with access to basic hygiene facilities was 97,8 percent (97,8 percent in urban areas, 97,7 percent in rural areas).

The value of this sub-indicator in the distribution of economic regions varied between 96,0 percent and 99,5 percent, and the lowest

⁸ Bu altgöstərici DİM-in 6.2.1 b) göstəricisinə uyğundur.

⁸ This sub-indicator corresponds to indicator 6.2.1 a) of the SDG.

⁹ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş və əsas gigiyena vasitələrinə çıxışı olan ev təsərrüfatları üzvlərinin sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatı üzvlərinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁹ This indicator was calculated as the ratio of the number of household members who participated in the Multi-Indicator Cluster Survey and had access to basic hygiene facilities to the total number of household members who participated in the survey multiplied by 100.

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

Tovuz iqtisadi rayonunda, ən yuxarı hədd isə Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonunda qeydə alınmışdır.

limit was recorded in Gazakh-Tovuz economic region, and the highest limit was recorded in the Ganja-Dashkasan economic region.

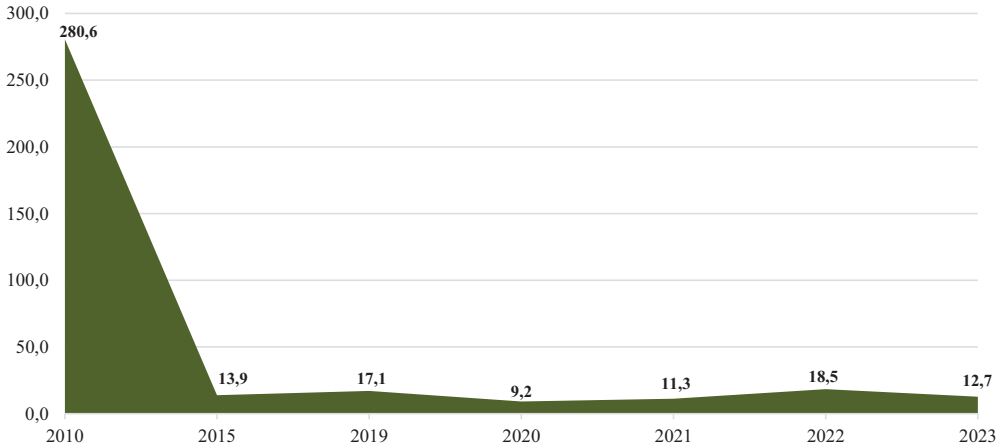
1.5.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, əhalinin hər 100000 nəfərinə¹⁰

1.5.1 Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population¹⁰

Ölkə əhalisinin iqlimlə əlaqəli ekstremal hadisələrə və digər iqtisadi, sosial və ekoloji sarsıntı və fəlakətlərə davamlılıq, məruz qalma və həssaslıq səviyyəsini ölçmək üçün bilavasitə fəlakət nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici fəlakət zamanı və ya ondan dərhal sonra həyatını itirmiş, xəstəliyə tutulmuş, xəsarət almış və ya sağlamlığına digər zərər dəymiş, xilas edilmiş və təxliyə olunmuş insanların əhalinin hər 100000 nəfərində sayını əks etdirir.

For measuring the level of resilience, exposure and vulnerability of the country's population to climate-related extreme events and other economic, social and environmental shocks and disasters the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters indicator is used. This indicator reflects the number of people who died during the disaster or directly after, had suffered injury, illness or other health effects, rescued persons and evacuated persons per 100000 population.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 population

2010-2023-cü illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə azalaraq 280,6-dan 12,7-dək enmişdir.

In 2010-2023, the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population declined significantly from 280,6 to 12,7.

As a result of attributed to disaster, 56 persons died, 227 persons were injured, 984

¹⁰ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “1.5.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, itkin düşmüş və birbaşa zərər çəkmiş şəxslərin əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə inzibati məlumatlar əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

¹⁰ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “1.5.1 Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100000 population”. The indicator is based on administrative data and presented in publication in the national context.

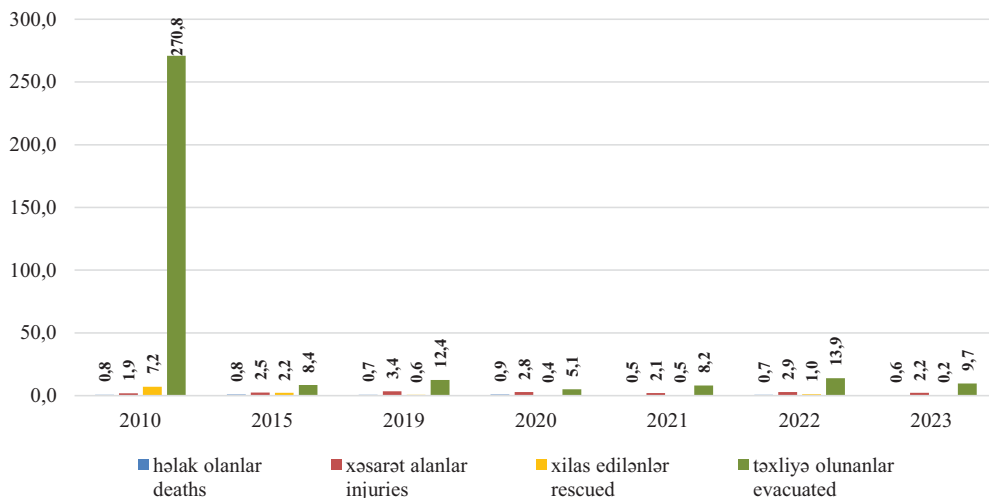
1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

2023-cü ildə fəlakətlər nəticəsində 56 *persons were evacuated and 22 persons were* nəfər həlak olmuş, 227 nəfər xəsarət almış, 984 *rescued in 2023.* nəfər təxliyə olunmuş, 22 nəfər isə xilas olunmuşdur.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkən növləri üzrə, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of damage, per 100000 population

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsi

(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

Source: The official website of the Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

1.a.2 Ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə (təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat) çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi

1.a.2 Proportion of total government spending on essential services (education, health and social protection)

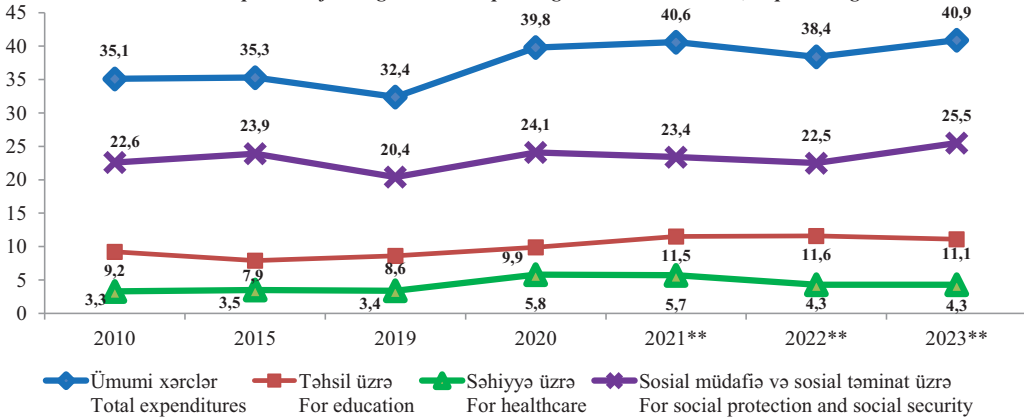
Qlobal səviyyədə əhalinin sosial ehtiyaclarının ödənilməsi, təhsilin və səhiyyənin inkişaf etdirilməsi, vətəndaşların sosial müdafiəsinin və sosial təminatının gücləndirilməsi dövlətin mühüm funksiyası hesab olunur. Eyni zamanda, təhsil, elm, mədəniyyət və incəsənət, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat kimi sahələrin istehsalın artımına mühüm təsiri vardır.

Ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi göstəricisi təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminata çəkilən xərclərin ümumi dövlət xərclərindəki payını əks etdirir. Sözügedən göstərici Azərbaycan Respublikasının vahid büdcə təsnifatının müvafiq maddələrinə uyğun olaraq təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat sahələrinin maliyyələşdirilməsinə çəkilən xərclərin dövlət büdcəsinin ümumi xərclərinə nisbəti kimi faizlə hesablanır.

Globally, it is believed that the most important function of the state is to meet the social needs of the population, the development of education and health, and the strengthening of social protection and social security of citizens. At the same time, education, science, culture and art, health, social security and social protection, which are part of the non-production sphere, have important implications for the development of production.

The proportion of total government spending on essential services indicator reflects the share of the spending on education, health, social protection and social security in the total government spending. This indicator is calculated as a percentage of expenditure on financing of education, health, social protection and social security to the total expenditures of the state budget in accordance with the relevant articles of the Unified Budget Classification of the Republic of Azerbaijan.

Ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi, faizlə*
Proportion of total government spending on essential services, in percentage*

* İcmal büdcənin xərcləri

* Spendings from the consolidated budget

** Dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondunun xərcləri, Dövlət Büdcəsinin Ehtiyat Fondunun xərcləri və dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərcləri (investisiya xərcləri) də daxil edilməklə
** Including the expenses of the Reserve Fund of the President of the Republic of Azerbaijan, the expenses of the Reserve Fund of the State Budget and the expenses of the state capital investment (investment expenses) provided for in the state budget

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

2010-cu illə müqayisədə, ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi 2023-cü ildə 5,8 faiz bəndi artaraq 40,9 faiz səviyyəsində qərarlaşmışdır.

Baxılan dövrdə təhsil xərcləri 1242,6 milyon manatdan 4492,1 milyon manatadək, səhiyyə xərcləri 439,9 milyon manatdan 1749,8 milyon manatadək, sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri isə 3053,8 milyon manatdan 10265,2 milyon manatadək artmışdır.

Compared to 2010, in 2023 the proportion of total government spending on essential services increased by 5,8 percentage points and appointed to 40,9 percent.

During the reviewed period, the amount of expenditures on education increased from 1242,6 million manats to 4492,1 million manats, on health increased from 439,9 million manats to 1749,8 million manats, and on social protection and social security increased from 3053,8 million manats to 10265,2 million manats.

2 ACLIĞA
SON

Aclığa son qoymaq, ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək, qidalanmanı yaxşılaşdırmaq və kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafına dəstək vermək
End hunger, achieve food security and improved nutrition and promote sustainable agriculture

2 ZERO
HUNGER

Hər bir insanın zəruri ərzaq ehtiyaclarının ödənilməsi üçün aclıq və zəif qidalanma hallarının aradan qaldırılması cəmiyyətin inkişafının istər ilkin, istərsə də yeni mərhələsinin əsas çağırışlarından. Düzgün qidalanmama nəinki insan sağlamlığına pis təsirlə nəticələnir, eyni zamanda dolayısı ilə təhsil və məşğulluq kimi digər sosial sahələrin inkişafında geriləməyə səbəb olur.

BMT-nin açıqladığı statistik məlumatlara əsasən pandemiyadan sonra 2021-ci və 2022-ci illərdə dünyada yetərinə qidalanmanın yayılma səviyyəsi (9,2 faiz) stabilləşsə də, aclıq təhlükəsinin aradan qaldırılması hələ mümkün görünür. 2022-ci ildə 691 milyondan 783 milyonadək insan aclıqla üzləşmişdir ki, bu, 2019-cu illə müqayisədə 122 milyon nəfər çoxdur.

2022-ci ildə dünya əhalisinin 29,6 faizi və ya 2,4 milyard nəfər mülayim və kəskin ərzaq çatışmazlığından, 5 yaşnadək olan 148 milyon uşaq (həmin yaşda uşaqların 22,3 faizi) boy artımının ləngiməsindən əziyyət çəkmişdir. Hazırkı tendensiya davam edərsə, 2030-cu ilədək 5 yaşadək hər 5 uşaqdan biri boy artımının ləngiməsindən əziyyət çəkəcək¹.

Hal-hazırda aclıqdan əziyyət çəkən insanları və 2050-ci ilə qədər aclıqdan əziyyət çəkəcəyi gözlənilən əlavə 2 milyard insanı qidalandırmaq üçün qlobal ərzaq və kənd təsərrüfatı sisteminin

Elimination of hunger and malnutrition to meet the nutritional needs of each individual is one of the main challenges of both early and new stages of development of society. Malnutrition not only results in poor health, but also indirectly causes lagging in development of other social areas such as education and employment.

According to statistics published by the UN, since 2015, the number of people facing hunger or suffering from lack of food security has been increasing in the world due to conflicts, pandemics, climate changes, and the strengthening of inequalities. In 2022, 9,2 percent of the world's population, or 735 million people, experienced chronic hunger, which is more 122 million people compared to 2019. Last year, 29,6 percent of the world's population, or 2,4 billion people, suffered from moderate to severe food insecurity, which is 391 million more than in 2019¹.

A profound change of the global food and agriculture system is needed if we are to nourish the people who are hungry today and the additional 2 billion people expected to be undernourished by 2050. By supporting rural development and the preservation of the environment, as well as the development of smallholder farms and the efficient use of Agriculture, forestry and fisheries can provide

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

2. ACLIĞA SON 2. ZERO HUNGER

Əsaslı dəyişdirilməsinə ehtiyac vardır. Kənd yerlərinin inkişafına və ətraf mühitin qorunmasına, kiçik fermer təsərrüfatlarının inkişafına dəstək verməklə hamı üçün kifayət qədər qidalandırıcı ərzaq təmin edilə və layiqli gəlir yaradıla bilər.

DİM 2 aclığa son qoyulmasını və hamının il boyu təhlükəsiz və kifayət qədər ərzağa əlyətərliliyinin təmin edilməsini, 5 yaşadək uşaqlarda inkişafdan qalma halları ilə bağlı vacib məsələlərin həllini nəzərdə tutur. Belə çağırışlara adekvat cavab vermək torpağa, digər istehsal resurslarına, müvafiq biliklərə və maliyyə xidmətlərinə təhlükəsiz və bərabər çıxışın təmin edilməsi yolu ilə ərzaq məhsulları istehsal edən kiçik istehsalçıların, xüsusilə də qadınların, ailə kəndli təsərrüfatlarının, fermerlərin və balıqçılıq təsərrüfatlarının məhsuldarlığının və gəlirlərinin ikiqat artırılması, ərzaq malları bazarlarında ərzağın qiymətində baş verən kəskin dəyişkənliklərin məhdudlaşdırılması üçün ərzaq ehtiyatlarına dair informasiyaya vaxtli-vaxtında çıxış imkanının təmin edilməsi ilə mümkündür.

Bu da öz növbəsində, dayanıqlı ərzaq məhsulları istehsal sistemlərinin formalaşdırılmasını, iqlim dəyişikliyinə, kəskin hava şəraitinə, quraqlığa, daşqınlara və s. təbii fəlakətlərə uyğunlaşma potensialının gücləndirilməsini, torpağın keyfiyyətini tədricən artıran dayanıqlı kənd təsərrüfatı təcrübələrinin tətbiqini, toxumların, becərilən bitkilərin və ferma şəraitində yetişdirilən və əhliləşdirilən heyvanların, habelə onların yabanı növlərinin genetik müxtəlifliyinin qorunmasını zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, kənd təsərrüfatında istehsal potensialını artırmaq məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlıq gücləndirilməli, kənd təsərrüfatı sahəsində tədqiqatların aparılması və yeni texnologiyaların tətbiqi genişləndirilməli, kənd infrastrukturuna investisiyalar artırılmalıdır².

nutritious food for all and generate decent incomes, while supporting rural development, environmental protection and development of farms.

SDG 2 aims to end hunger and ensure access by all people to safe, nutritious and sufficient food all year round, to achieve the internationally agreed targets on stunting and wasting in children under five years of age. An adequate response to such challenges can be achieved by doubling the agricultural productivity and incomes of small-scale food producers, in particular women, family farmers, farmers and fishers through secure and equal access to land, other productive resources, knowledge and financial services, ensuring timely access to information on food resources in order to help limit extreme food price volatility.

In this turn, creation of sustainable food production systems, strengthening capacity for adaptation to climate change, extreme weather, drought, flooding and other disasters, implementation of sustainable farming practices that progressively improve soil quality, maintenance of biodiversity of seeds, cultivated plants, and farmed and domesticated animals, and their related wild species are essential.

In view of the above, the international cooperation should be enhanced, agricultural research and new technologies implementation should be expanded, and investments in rural infrastructure should be increased in order to strengthen agricultural productive capacity².

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

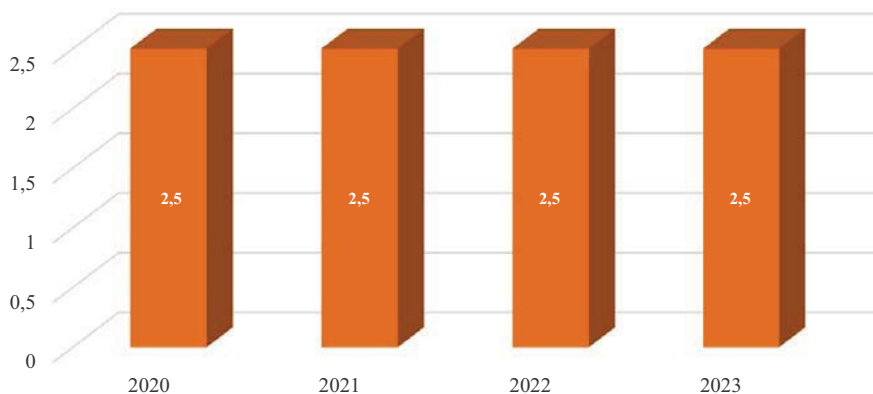

2.1.1 Yetərinçə qidalanmamanın yayılma səviyyəsi 2.1.1 Prevalence of undernourishment

Yetərinçə qidalanmama insanın normal, fəal və sağlam həyat tərzinin qorunub saxlanması məqsədilə zəruri olan enerjini təmin etmək üçün kifayət etməyən qida miqdarına müntəzəm çıxışının olduğu vəziyyətdir. Yetərinçə qidalanmamanın yayılma səviyyəsi göstəricisi isə əhalinin ümumi sayında qeyd olunan vəziyyətlə üzləşənlərin payını səciyələndirir və vaxtaşırı əhalinin qida rasionunda enerji yetərsizliyinin miqyasındakı meylləri izləməyə imkan verir. Göstərici faizlə ifadə olunur.

Undernourishment is defined as the condition by which a person has access, on a regular basis, to the amount of food that are insufficient to provide the energy required for conducting a normal, active and healthy life, given his or her own dietary energy requirements. The indicator of the prevalence of undernourishment characterizes the share of those facing the mentioned situation in the total number of the population and allows to monitor trends in the scale of energy deficiency in the food ration of the population from time to time. The indicator is expressed as a percentage.

Yetərinçə qidalanmamanın yayılma səviyyəsi, faizlə
Prevalence of undernourishment, in percentage

Yetərinçə qidalanmamanın yayılma səviyyəsi 2020-2023-cü illərdə dəyişməmiş və 2,5 faiz təşkil etmişdir.

Prevalence of undernourishment in 2020-2023 was unchanged at 2,5 percent.

2.2.1 Beş yaşadək uşaqlar arasında boyatmanın ləngiməsinin yayılma səviyyəsi (uşağın yaşına görə boyunun Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Uşaqların Böyümə Standartlarının median göstəricisindən <-2 standart kənarlaşması)

2.2.1 Prevalence of stunting (height for age <-2 standard deviation from the median of the World Health Organization (WHO) Child Growth Standards) among children under 5 years of age

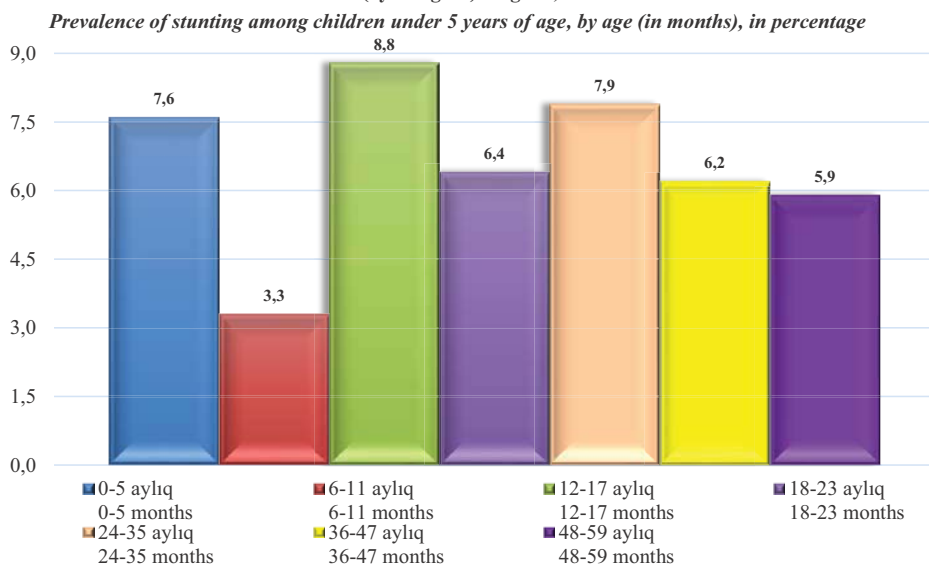
Uşağın boy artımının ləngiməsi onun boyunun yaşına görə həddindən artıq qısa olması mənasına gəlir və bir qayda olaraq uşağın xroniki və ya təkrarlanan düzgün qidalanmamasının nəticəsidir. Boy artımının ləngiməsi uşaqlar arasında ölüm səviyyəsini artırır risk faktorudur. Boy artımı ləngiyən uşaqlar öz fiziki və koqnitiv potensiallarına nail ola bilmirlər.

Beş yaşadək uşaqlar arasında boyatmanın ləngiməsinin yayılma səviyyəsi göstəricisi beş yaşadək uşaqlar arasında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş standartlara* nəzərən yaşına görə boylarının artımının ləngidiyi uşaqların faiz göstəricisidir.

The stunting of a child's growth means that their height is excessively short for their age and as usual is a result of chronic or repeated malnutrition. Stunting is a risk factor for increased mortality rates among children. Children who experience stunted growth are unable to reach their full physical and cognitive potential.

The prevalence rate of stunting among children under five years of age is the percentage of children under five whose height for age is below the standards established by the World Health Organization.*

Beş yaşadək uşaqlar arasında boyatmanın ləngiməsinin yayılma səviyyəsi, yaş üzrə (aylara görə) bölgədə, faizlə

*<https://www.who.int/tools/child-growth-standards/standards/length-height-for-age>

2. ACLIĞA SON 2. ZERO HUNGER

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, beş yaşadək uşaqlar arasında boyatmanın ləngiməsinin yayılma səviyyəsi 6,6 faiz (oğlanlar üzrə 6,9 faiz, qızlar üzrə 6,2 faiz) olmuşdur. Yaş bölgüsündə bu göstərici üzrə ən aşağı hədd 3,3 faiz olmaqla 6-11 aylıq uşaqlar üzrə, ən yuxarı hədd isə 8,8 faiz olmaqla 12-17 aylıq uşaqlar üzrə qeydə alınmışdır.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the prevalence of stunting among children under the age of five was 6,6 percent (6,9 percent for boys and 6,2 percent for girls). In terms of age distribution, the lowest limit for this indicator is 3,3 percent among children aged 6-11 months, and the highest limit is 8,8 percent among children aged 12-17 months.

2.2.2 Beş yaşadək uşaqlar arasında düzgün qidalanmamanın yayılma səviyyəsi (uşağın boya görə çəkisinin ÜST-ün müəyyən etdiyi Uşaqların Böyümə Standartlarının median göstəricisindən $>+2$ və ya <-2 standart kənarlaşması), çəki azlığı və çəki artıqlığı üzrə bölgüdə

2.2.2 *Prevalence of malnutrition (weight for height $>+2$ or <-2 standard deviation from the median of the WHO Child Growth Standards) among children under 5 years of age, by type (wasting and overweight)*

Beş yaşadək uşaqlar arasında çəki azlığının yayılma səviyyəsi (uşağın boya görə çəkisinin ÜST-ün müəyyən etdiyi Uşaqların Böyümə Standartlarının median göstəricisindən <-2 standart kənarlaşması)

Prevalence of wasting (weight for height $>+2$ standard deviation from the median of the WHO Child Growth Standards) among children under 5 years of age

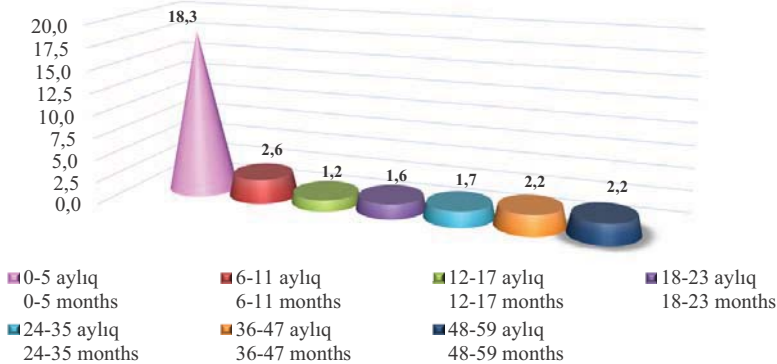
Uşaqda çəki azlığı dedikdə, uşağın çəkisinin onun boyu üçün normal hesab olunan çəkiddən az olması nəzərdə tutulur ki, bu da uşağın son vaxtlarda sürətli çəki itirməsi və ya çəki qazana bilməməsi nəticəsində baş verir. Çəki azlığı olan uşaqlarda ölüm riski daha yüksəkdir, lakin hazırkı vəziyyətdə onların müalicəsi mümkündür.

Beş yaşadək uşaqlar arasında çəki azlığının yayılma səviyyəsi göstəricisi beş yaşadək uşaqlar arasında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş standartlara* nəzərən boya görə çəkisinin aşağı olduğu uşaqların faiz göstəricisidir.

Wasting in a child refers to a situation where the child's weight is lower than what is considered normal for their height, which occurs as a result of recent rapid weight loss or an inability to gain weight. Children who are underweight are at a higher risk of mortality, but their condition is treatable in the current circumstances.

The prevalence rate of wasting among children under the age of five is the percentage of children under five whose weight for height is below the standards set by the WHO.*

Beş yaşadək uşaqlar arasında çəki azlığının yayılma səviyyəsi, yaş üzrə (aylara görə) bölgüdə, faizlə
Prevalence of wasting among children under 5 years of age, by age (in months), in percentage

* <https://www.who.int/tools/child-growth-standards/standards/weight-for-length-height>

2. ACLIĞA SON 2. ZERO HUNGER

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, beş yaşadək uşaqlar arasında çəki azlığının yayılma səviyyəsi 3,5 faiz (oğlanlar üzrə 1,9 faiz, qızlar üzrə 5,2 faiz) olmuşdur. Yaş bölgüsündə bu göstərici üzrə ən aşağı hədd 1,2 faiz olmaqla 12-17 aylıq uşaqlar üzrə, ən yuxarı hədd isə 18,3 faiz olmaqla 0-5 aylıq uşaqlar üzrə qeydə alınmışdır.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the prevalence of wasting among children under the age of five was 3,5 percent (1,9 percent for boys, 5,2 percent for girls). In the age distribution, the lowest limit for this indicator is 1,2 percent among children aged 12-17 months, and the highest limit is 18,3 percent among children aged 0-5 months.

Beş yaşadək uşaqlar arasında çəki artıqlığının yayılma səviyyəsi (uşağın boya görə çəkisinin ÜST-ün müəyyən etdiyi Uşaqların Böyümə Standartlarının median göstəricisindən <-2 standart kənarlaşması)

Prevalence of overweight (weight for height >+2 standard deviation from the median of the WHO Child Growth Standards) among children under 5 years of age.

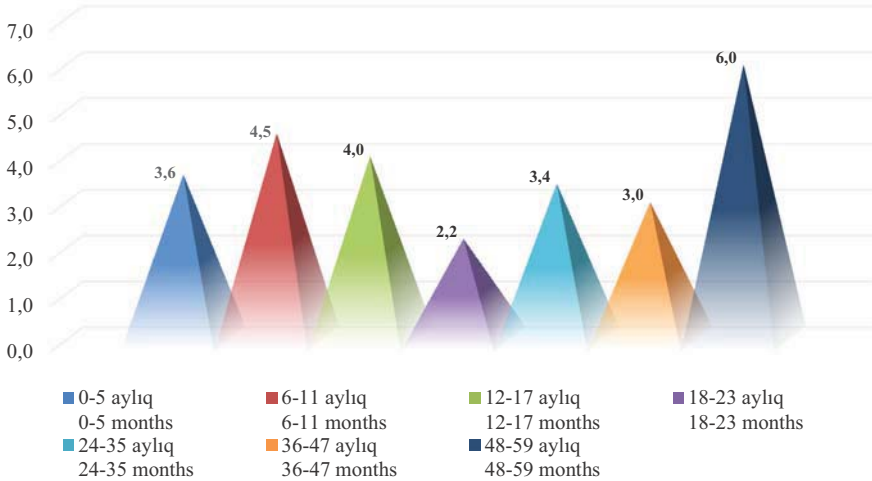
Uşaqda çəki artıqlığı dedikdə, uşağın çəkisinin onun boyu üçün normal hesab olunan çəkiddən çox olması nəzərdə tutulur. Çəki artıqlığı qəbul olunan qidanın miqdarına nəzərən olduqca az miqdar kalori sərfiyyatı nəticəsində baş verir ki, bu da öz növbəsində həyatın sonrakı mərhələlərində qeyri-infeksiyon xəstəliklər riskinin artmasına əsas verir.

Beş yaşadək uşaqlar arasında çəki artıqlığının yayılma səviyyəsi göstəricisi beş yaşadək uşaqlar arasında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş standartlara nəzərən boya görə çəkisinin artıq olduğu uşaqların faiz göstəricisidir.

Overweight in a child refers to a situation where the child's weight is higher than what is considered normal for their height. Overweight occurs as a result of consuming more calories than are expended, which leads to an increased risk of non-communicable diseases later in life.

The prevalence rate of overweight among children under the age of five is the percentage of children under five whose weight for height exceeds the standards set by the WHO.

Beş yaşadək uşaqlar arasında çəki artıqlığının yayılma səviyyəsi, yaş üzrə (aylara görə) bölgüdə, faizlə
Prevalence of overweight among children under 5 years of age, by age (in months), in percentage

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, beş yaşadək uşaqlar arasında çəki artıqlığının yayılma səviyyəsi 4,0 faiz (oğlanlar üzrə 4,4 faiz, qızlar üzrə 3,6 faiz) olmuşdur. Yaş bölgüsündə bu göstərici üzrə ən aşağı hədd 2,2 faiz olmaqla 18-23 aylıq uşaqlar üzrə, ən yuxarı hədd isə 6,0 faiz olmaqla 48-59 aylıq uşaqlar üzrə qeydə alınmışdır.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the prevalence of overweight among children under the age of five was 4,0 percent (4,4 percent for boys, 3,6 percent for girls). In the age distribution, the lowest limit for this indicator was 2,2 percent for children aged 18-23 months, and the highest limit was 6,0 percent for children aged 48-59 months.

2.5.1 Kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının istehsalı üçün nəzərdə tutulan bitki mənşəli genetik ehtiyatların orta və ya uzunmüddətli xüsusi saxlama obyektlərində miqdarı³

2.5.1 Number of plant genetic resources for food and agriculture secured in either medium-or long-term conservation facilities³

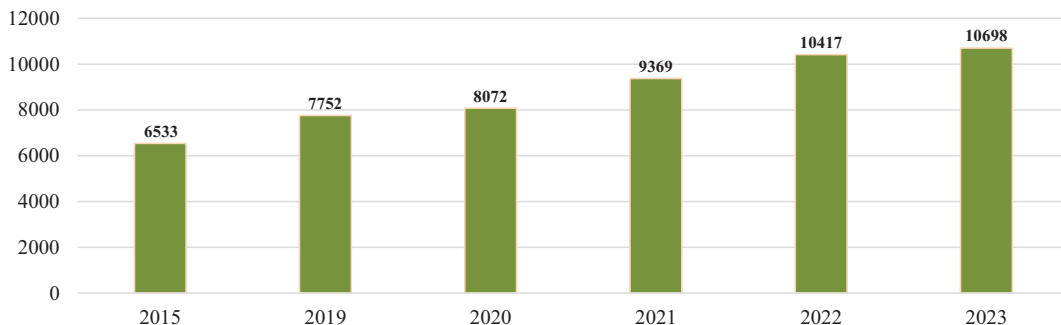
Ərzaq məhsulları istehsalı və kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün bitki və heyvanların genetik ehtiyatlarının orta və ya uzunmüddətli saxlama yerlərində (gen banklarında saxlama) mühafizəsi dünyada genetik ehtiyatların qorunub saxlanması üçün ən etibarlı vasitədir.

Bitki genetik ehtiyatları komponenti üzrə məlumatlar orta və ya uzunmüddətli saxlama yerlərində qorunan bitki genetik ehtiyatlarının nümunələrinin sayı əsasında formalaşdırılır. Burada “nümunə” dedikdə, gen bankında saxlanılan toxumların, əkin materiallarının və ya bitkilərin ayrı-ayrı nümunələri nəzərdə tutulur.

The conservation of plant and animal genetic resources for food and agriculture (GRFA) in medium or long term conservation facilities (in genebanks) represents the most trusted means of conserving genetic resources worldwide.

Plant genetic resources component is calculated as the number of accessions of plant genetic resources secured in conservation facilities under medium or long term conditions, where an “accession” is defined as a distinct sample of seeds, planting materials or plants which is maintained in a genebank.

Bitki mənşəli genetik ehtiyatların orta və uzunmüddətli saxlama obyektlərində miqdarı, nümunə
Number of plant genetic resources secured in either medium-or long-term conservation facilities, sample

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Genetik Ehtiyatlar İnstitutu
Source: Institute of Genetic Resources of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan

2023-cü ildə Milli Genbankda 10698 bitki genetik ehtiyatlarının nümunəsi saxlanılmışdır. Bu nümunələrdən 9598-i ortamüddətli, 1100-ü uzunmüddətli saxlama kameralarıdır.

In 2023, 10698 samples of plant genetic resources were stored in the National Gene Bank. Of these samples, 9598 are medium-term and 1100 are long-term storage chambers.

³ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “2.5.1 Kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının istehsalı üçün nəzərdə tutulan (a) bitki və (b) heyvan mənşəli genetik ehtiyatların orta və ya uzunmüddətli xüsusi saxlama obyektlərində miqdarı” kimi müəyyən edilmişdir.

³ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “2.5.1 Number of (a) plant and (b) animal genetic resources for food and agriculture secured in either medium-or long-term conservation facilities”.

2.5.2 Məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş yerli qoyun cinslərinin xüsusi çəkisi⁴

2.5.2 Proportion of local sheep breeds classified as being at risk of extinction⁴

Bu göstərici müəyyən zamanda məlum risk statusu – məhv olma təhlükəsi olan cinslər kimi təsnifləşdirilən qoyun cinslərinin ümumi qoyun cinslərindəki xüsusi çəkisini əks etdirir. Hər hansı cins “kritik vəziyyətdə olan”, “kritik vəziyyətdə olan-qorunan”, “nəslə kəsilmə təhlükəsi ilə üzləşən”, “nəslə kəsilmə təhlükəsi ilə üzləşən - qorunan” və “həssas vəziyyətdə olan” cins kateqoriyalarına⁵ aid olduqda məhv olmaq təhlükəsi altında olan cins hesab edilir.

Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin məlumatına əsasən, ölkədə 14 yerli qoyun cinsindən (Balbas, Qarabağ, Qaradolaq, Pırasora, Qala, Abşeron, Azərbaycan dağ merinosu, Bozax, Herik, Gödək, Caro, Şirvan, Ləzgi, Mazex) 2-si “həssas vəziyyətdə olan”, 1-i isə “nəslə kəsilmə təhlükəsi ilə üzləşən” kateqoriyasına aid olunmaqla ümumilikdə 3 cins məhv olmaq təhlükəsi altındadır. Beləliklə, ölkədəki yerli qoyun cinslərinin 21,4 faizi məhv olmaq riski altına düşür.

This indicator reflects the specific weight of sheep in general breeds of sheep, which are classified as breeds with a certain status of risk - breeds that are threatened with extinction at this time. Consider the type that occurs under the threat of extinction, when it is referred to the categories⁵ of "critically important", "critically protected", "located under the threat of extinction", "emergent".

According to the information provided by the Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan based on the results of the 2015 agricultural census, there are 14 local sheep breeds in the country (Balbas, Karabakh, Garadolaq, Pirasora, Gala, Absheron, Azerbaijan Mountain Merino, Bozakh, Herik, Godek, Karo, Shirvan, Lezgi, Mazeks) 2 of them are classified as "vulnerable", 1 - in the category of "endangered", and 3 species are endangered. Thus, 21,4 percent of the local sheep breeds in the country are endangered.

Azərbaycanda məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş qoyun cinsləri barədə 2015-ci il üzrə məlumat

Information on sheep breeds classified as endangered in Azerbaijan in 2015

S/s	Qoyun cinsinin adı/Name of sheep breed	Baş sayı/Head count	Aid olduğu kateqoriya/The category to which it belongs
1	Caro/Caro	3800	Həssas vəziyyətdə olan/Being in a sensitive situation
2	Gödək/Godek	1511	Nəslə kəsilmə təhlükəsi ilə üzləşən/Endangered
3	Herik/Herik	2482	Həssas vəziyyətdə olan/Being in a sensitive situation

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi

Source: Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan

⁴ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “2.5.2 Məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş yerli heyvan cinslərinin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə inzibati məlumatlardan istifadə edilərək göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

⁴ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “2.5.2 Proportion of local breeds classified as being at risk of extinction”. The indicator is used administrative data presented in publication in the national context.

⁵ Cinslərin kateqoriyalara aid edilməsinin əsasları “2.5.2 Məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş yerli heyvan cinslərinin xüsusi çəkisi” göstəricisinə dair məlumatda izah olunmuşdur. (<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-02-05-02.pdf>)

⁵ The rationale for categorizing the species is explained in the metadata “2.5.2 Proportion of local breeds classified as being at risk of extinction”. (<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-02-05-02.pdf>)

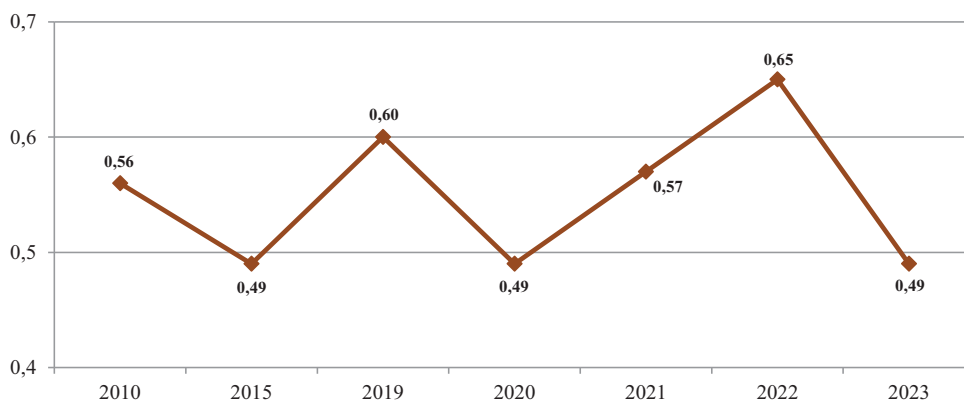

2.a.1 Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi 2.a.1 The agriculture orientation index for government expenditures

Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi kənd təsərrüfatı sahəsinin dövlət xərclərindəki payının kənd təsərrüfatı sahəsinin ümumi daxili məhsuldakı (ÜDM) payına bölünməsi ilə müəyyən olunur. Burada kənd təsərrüfatı dedikdə, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq və ovçuluq nəzərdə tutulur. Bu göstərici iki payın nisbəti kimi hesablanan indekslə ifadə olunan ölçü meyarıdır. Dövlət xərclərinə dair məlumatlar Azərbaycan Respublikasının büdcə xərclərinin funksional təsnifatına, kənd təsərrüfatının ÜDM-dəki payı isə milli hesablar sisteminin metodologiyasına uyğun müəyyən edilir.

The Agriculture Orientation Index for government expenditure is defined as the Agriculture share of Government Expenditure, divided by the Agriculture value added share of GDP. Here, Agriculture refers to the agriculture, forestry, fishing and hunting sector. The measure is a currency-free index, calculated as the ratio of these two shares. Government expenditure data is compiled according to the functional classification of the state budget expenditures of the Republic of Azerbaijan and Agriculture value added share of GDP according to the methodology of the System of National Accounts.

Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi, faizlə
The agriculture orientation index for government expenditures, in percentage

Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi 2010-2023-cü illər ərzində 1-dən kiçik olmaqla maksimum 0,65 qiyməti almışdır.

Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq və ovçuluq sahəsində yaradılmış əlavə dəyər in həcmi 2010-cu ildəki 2344,6 milyon manatdan 2,9 dəfə (real ifadədə 65,2 faiz) artaraq 2023-cü ildə 6815,6 milyon

The agriculture orientation index for government expenditures received a maximum value of 0,65 during the period 2010-2023, being less than 1.

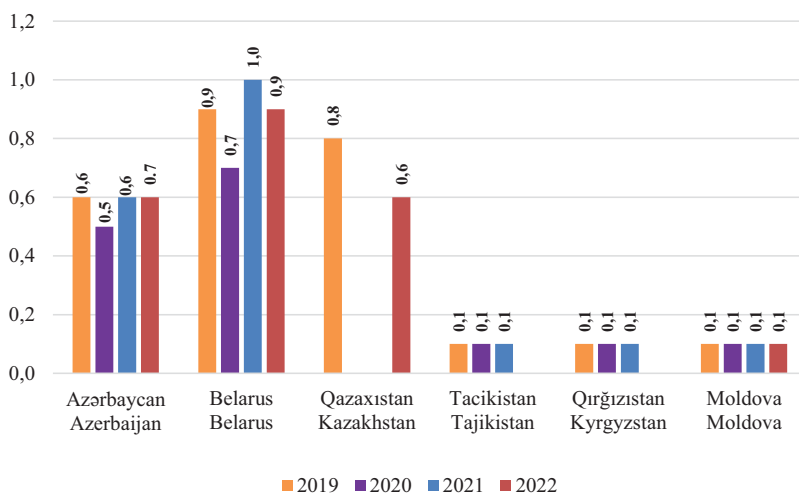
The value-added created in agriculture, forestry, fishing and hunting increased by 2,9 times (65,2 percent in real terms) from 2344,6 million manats in 2010 to 6815,6 million manats⁶ in 2023 and increased by 10,3 percent

2. ACLIĞA SON 2. ZERO HUNGER

manata⁶ yüksəlmiş və əvvəlki ilə nisbətən 10,3 *compared to the previous year.* faiz artmışdır.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

⁶ 2023-cü il üzrə ilkin məlumatlara əsasən
⁶ According to preliminary data of 2023

2.c.1 Ərzaq qiymətlərinin anomaliyaları göstəricisi 2.c.1 Indicator of food price anomalies

Ərzaq qiymətlərinin anomaliyaları göstəricisi (IFPA) anormal dərəcədə yüksək olan bazar qiymətlərini müəyyən edir. IFPA-nın hesablanması həm sonuncu il, həm də əvvəlki illər ərzində qiymət artımı nəzərə alınmaqla çəkili mürəkkəb artım tempi ilə xarakterizə olunur. Göstərici kənd təsərrüfatı bazarlarının mövsümliliyini və inflyasiyanı nəzərə alaraq uzun illər ərzində konkret ay üçün qiymət artımlarını birbaşa qiymətləndirir və qiymət dəyişikliyinə hər hansı konkret dövr üçün anormal olub-olmaması sualına cavab verməyə imkan verir.

IFPA-nın qiyməti üçün 3 interval müəyyənləşdirilib:

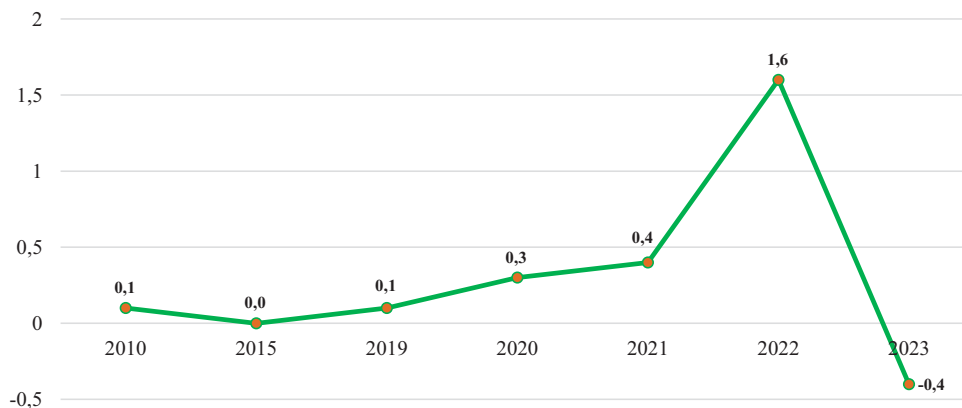
- $0,5 \leq IFPA_y < 1$ - orta dərəcədə yüksək;
- $IFPA_y \geq 1$ - anormal dərəcədə yüksək;
- $-0,5 \leq IFPA_y < 0,5$ - normal.

The indicator of food price anomalies (IFPA) identifies market prices that are abnormally high. The calculation of IFPA is characterized on a weighted compound growth rate that accounts price growth for both the last year and previous years. The indicator directly evaluates growth in prices over a particular month over many years, taking into account seasonality in agricultural markets and inflation, allowing to answer the question of whether or not a change in price is abnormal for any particular period.

Three ranges are established for the IFPA price:

- $0,5 \leq IFPA_y < 1$ - moderately high;
- $IFPA_y \geq 1$ - abnormally high;
- $-0,5 \leq IFPA_y < 0,5$ - normal.

Ərzaq qiymətinin anomaliyaları göstəricisi
Indicator of food price anomalies

Ərzaq qiymətlərinin anomaliyaları göstəricisinin qiyməti 2023-cü ildə -0,4 təşkil etmişdir.

The indicator of food price anomalies in 2023 amounted to -0.4.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

3 YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

Yaşından asılı olmayaraq hamının sağlam həyat tərzini təmin etmək və rifah halını yaxşılaşdırmaq
Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

İnsan sağlamlığının yaxşılaşdırılması, ana və uşaq ölümünün azaldılması, ömür uzunluğunun artırılması və yoluxucu xəstəliklərə qarşı mübarizə sahələrində dünyada böyük irəliləyişlərin əldə edilməsinə baxmayaraq, malyariya və vərəm kimi xəstəliklərin tam aradan qaldırılması, habelə bir çox müxtəlif davamlı və yeni ortaya çıxan sağlamlıq problemlərinin həll edilməsi üçün daha çox səy göstərmək lazımdır.

BMT-nin hesabatına əsasən dünyada doğulanda gözlənilən ömür uzunluğu 2000-ci ildə 66,8 ildən 2019-cu ildə 73,1 ilə çatsa da, pandemiyadan sonrakı 2021-ci ildə 2012-ci ildəki səviyyəyə düşmüş və 71,4 il olmuşdur. 2022-ci ildə 5 yaşadək uşaqlar üzrə qlobal ölüm göstəricisi 2000-ci ildəki 9,9 milyon nəfərdən 4,9 milyon nəfərə düşmüşdür. Uşaq ölümlərinin təxminən yarısı (2,3 milyon nəfər) neonatal dövrdə (həyatın ilk 28 günündə) baş vermişdir.

Qlobal ana ölümü əmsalı 2015-ci illə müqayisədə 2022-ci ildə bir qədər azalaraq hər 100000 yeni doğulana 227 ölümdən 223 ölümə düşmüşdür. Ana ölümünün 87 faizi sub-Saxara Afrikası və Cənubi Asiya ölkələrinin payına düşür. 2030-cu il üçün qoyulmuş hədəfə çatılması üçün ana ölümü səviyyəsinin hər il

Major progress has been made in improving the health of people, increasing life expectancy, reducing maternal and child mortality and fighting against leading communicable diseases in the world. However, progress has stalled or is not happening fast enough with regard to addressing major diseases, such as malaria and tuberculosis, as well as more efforts are needed to address many different sustainable and emerging health problems.

According to United Nations report, life expectancy at birth increased from 66,8 years in 2000 to 73,1 years in 2019, but in 2021 after the pandemic, back to the level of 2012 and was 71,4 years. The global under-five mortality rate fell from 9,9 million in 2000 to 4,9 in 2022. Nearly half these deaths (2,3 million) occurred during the neonatal period (the first 28 days of life).

Compared to 2015, in 2022 the global maternal mortality ratio declined slightly from 227 to 223 maternal deaths per 100,000 live births. Sub-Saharan Africa and Southern Asia account for 87 per cent of maternal deaths. To achieve the target set for 2030, the maternal mortality rate needs to be reduced by 11.6

3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

11,6 faiz aşağı salınması tələb olunur¹.

DİM 3 hər 100000 diri doğulana ana ölümü səviyyəsinin 70-dən aşağı səviyyəyə, hər 1000 diri doğulana neonatal ölüm hallarının ən azı 12-yə, hər 1000 diri doğulana beş yaşadək uşaq ölümü hallarının isə ən azı 25-ə çatdırılmasını, QİÇS-in, vərəmin, malyariyanın və unudulmuş tropik xəstəliklərin epidemiyasına son qoyulmasını, yoluxucu və qeyri-yoluxucu xəstəliklərlə mübarizəni, narkotik maddələrdən istifadə və alkoqoldan zərərli istifadə hallarının qarşısının alınmasını, yol-nəqliyyat hadisələrindən ölüm və xəsarət alma hallarını yarıya qədər, zərərli kimyəvi maddələrdən, havanın, suyun və torpağın çirklənməsi və korlanması səbəbindən ölüm və xəstələnmə hallarının sayının əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını nəzərdə tutur.

Bu da, öz növbəsində, hamı üçün cinsi və reproduktiv səhiyyə, o cümlədən ailə planlaşdırması xidmətlərinə, informasiya və təhsilə, keyfiyyətli əsas səhiyyə xidmətlərinə, dərman preparatlarına, peyvəndlərə və tibbi sığortaya əlverişliliyin təmin edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, reproduktiv sağlamlıq məsələləri milli strategiyalara və proqramlara daxil edilməli, yoluxucu və qeyri-yoluxucu xəstəliklərlə bağlı tədqiqatlar genişləndirilməli, əsas dərman preparatları və peyvəndlərə çıxış imkanı təmin edilməli, erkən xəbərdarlıq və səhiyyə risklərinin idarə olunması potensialı gücləndirilməli, səhiyyənin maliyyələşməsi və səhiyyə sahəsində kadr potensialı əhəmiyyətli dərəcədə artırılmalıdır².

percent each year¹.

SDG 3 aims to reduce the global maternal mortality ratio to less than 70 per 100000 live births, neonatal mortality to at least as low as 12 per 1000 live births and under-five mortality to at least as low as 25 per 1000 live births, to end the epidemics of AIDS, tuberculosis, malaria and other neglected tropical diseases, to combat communicable and non-communicable diseases, to prevent narcotic drug abuse and harmful use of alcohol, to halve the number of global deaths and injuries from road traffic accidents, substantially reduce the number of deaths and illnesses from hazardous chemicals and air, water and soil pollution and contamination.

This in turn, makes ensuring universal access to sexual and reproductive health-care services, including for family planning, information and education, quality essential health-care services, medicines, vaccines and health insurance necessary.

In view of the above, reproductive health should be integrated into national strategies and programs, research on communicable and non-communicable diseases should be expanded, access to essential medicines and vaccines should be ensured, early warning and health risk management capacities should be strengthened, health financing and recruitment should be substantially increased².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

3.1.1 Ana ölümü səviyyəsi 3.1.1 Maternal mortality ratio

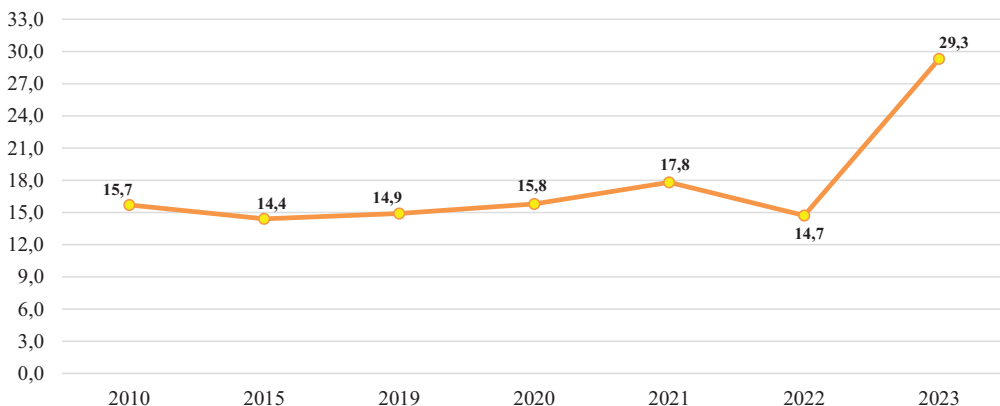
Ana ölümü dedikdə, hamiləliyin müddətindən və harada keçməsinə asılı olmayaraq hamiləliyin ağırlaşması və ya hamiləliyin yanlış aparılması nəticəsində (bədbəxt hadisə və ya təsadüfi yaranmış səbəb istisna edilməklə) hamiləlik dövründə, doğuş vaxtı və ya azadolmadan sonra 42 gün ərzində baş verən qadının ölüm halı başa düşülür.

Bu göstərici ölkədə ana ölümü səviyyəsini səciyyələndirir. Ana ölümü səviyyəsi eyni bir vaxt dövründə qeydiyyatata alınmış ana ölümünün sayının həmin dövrdə qeydiyyatdan keçmiş diri doğulanların ümumi sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Maternal death is defined as female deaths from any cause related to or aggravated by pregnancy or its management (excluding accidental or incidental causes) during pregnancy and childbirth or within 42 days of termination of pregnancy, irrespective of the duration and site of the pregnancy.

This indicator expresses maternal mortality level in the country. The maternal mortality ratio is calculated as the number of registered maternal death during a given time period divided by registered live births during the same time period multiplied by 100000.

Ana ölümü səviyyəsi, hər 100000 diri doğulana
Maternal mortality ratio, per 100000 live births

2010-cu illə müqayisədə 2023-ci ildə ölkə üzrə ana ölümü səviyyəsi 13,6 bənd artaraq 29,3-də qərarlaşmışdır. Baxılan dövrdə hamiləlik, doğuş və zahılıq dövründə ölənlərin sayı 26 nəfərdən 33 nəfərə qalxmışdır. İqtisadi rayonlar üzrə bölgədə 2023-ci il üzrə ana ölümü hallarının sayı Bakı şəhərində 8, Qarabağ iqtisadi rayonunda 5, Qazax-Tovuz iqtisadi rayonunda 5, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda 4, Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda 3, Mil-Muğan iqtisadi rayonunda 3, Şirvan-Salyan iqtisadi rayonunda 2, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda 1, Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonunda 1, Mərkəzi Aran iqtisadi

Compared to 2010, the maternal mortality ratio in the country in 2023 increased by 13,6 points and reaching 29,3. During the reviewed period, the number of maternal deaths during pregnancy, childbirth and after termination of pregnancy in the country increased from 26 persons to 33 persons. In 2023, the number of maternal deaths by economic regions was 8 in Baku city, 5 in Karabakh economic region, 5 in Gazakh-Tovuz economic region, 4 in Guba-Khachmaz economic region, 3 in Lankaran-Astara economic region, 3 in Mil-Mughan economic region, 2 in Shirvan-Salyan economic region, 1 in Daglikh Shirvan economic region,

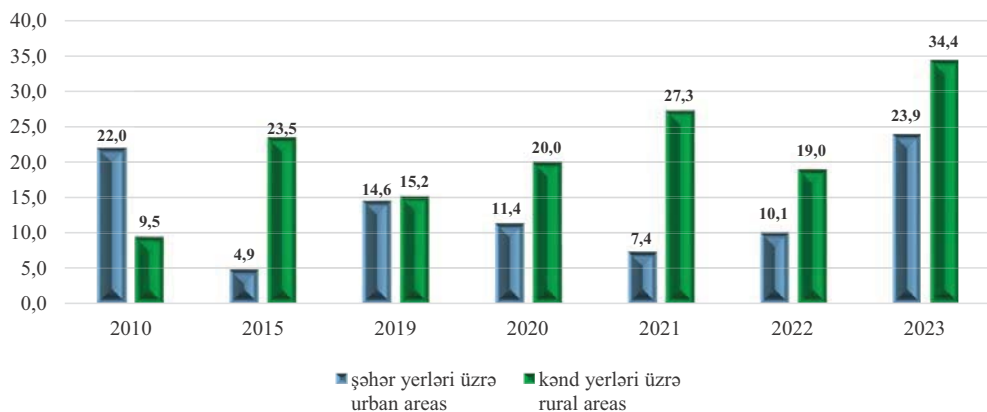
3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

rayonunda 1 olaraq qeydə alınmışdır. Naxçıvan Muxtar Respublikasında, Abşeron-Xızı, Şəki-Zaqatala, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında isə ana ölümü hallarına rast gəlinməmişdir.

1 in Ganja-Dashkasan economic region, 1 in Central Aran economic region. In Nakhchivan Autonomous Republic, Absheron-Khizi, Shaki-Zagatala, Eastern Zangazur economic regions no maternal death was recorded.

Ana ölümü səviyyəsi, hər 100000 diri doğulana, yaşayış yeri üzrə bölgədə
Maternal mortality ratio, per 100000 live births, by location

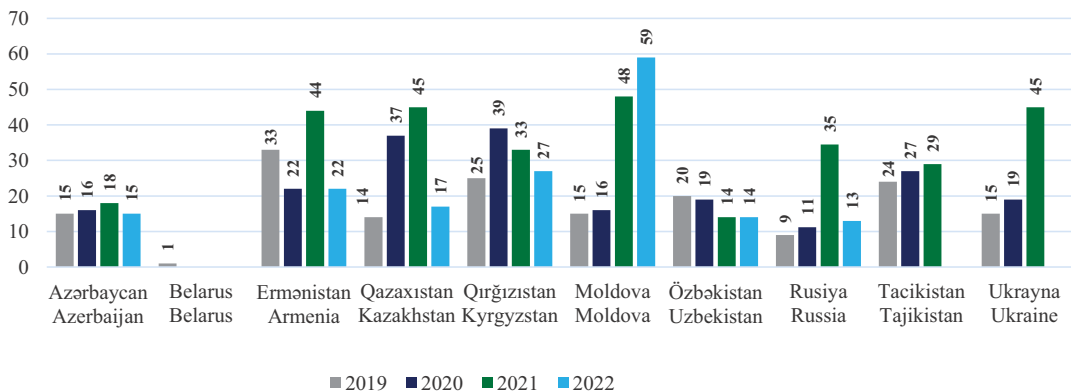

Ana ölümü səviyyəsi 2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə kənd yerləri üzrə 9,5-dən 34,4-ə, şəhər yerləri üzrə isə 22,0-dən 23,9-a yüksəlmişdir. 2023-cü ildə ana ölümü hallarının sayı şəhər yerləri üzrə 13, kənd yerləri üzrə isə 20 təşkil etmişdir.

Maternal mortality ratio increased from 9,5 to 34,4 in rural areas and from 22,0 to 23,9 in urban areas during the period from 2010 to 2023. In 2023, the number of maternal deaths was 13 in cities and 20 in rural areas.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Ana ölümü əmsali, hər 100000 diri doğulana
Maternal mortality ratio, per 100,000 livebirths

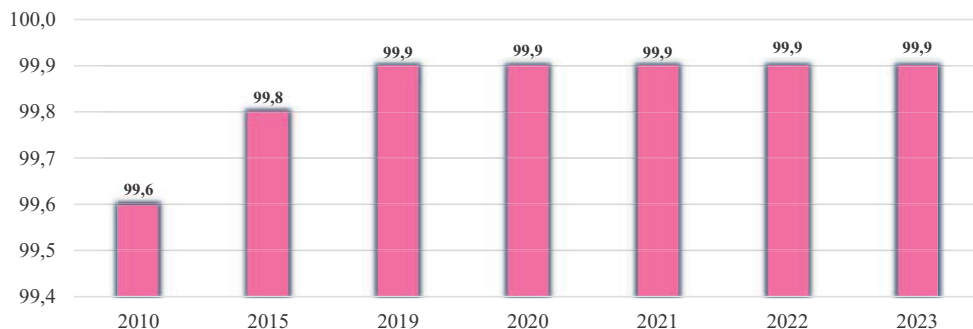

3.1.2 İxtisaslı səhiyyə işçiləri tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların xüsusi çəkisi 3.1.2 Proportion of births attended by skilled health personnel

İxtisaslı səhiyyə işçiləri (həkimlər, tibb bacıları və ya mamalar) tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların xüsusi çəkisi ixtisaslı səhiyyə kadrları tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların ümumi doğuşların sayına nisbəti kimi, faizlə hesablanır. İxtisaslı səhiyyə kadrları tərəfindən qəbul edilmiş doğuşlar dedikdə, hamiləlik müddətində, doğuş zamanı və doğuşdan sonrakı dövrdə qadınlara zəruri nəzarətin həyata keçirilməsi, xidmət göstərilməsi, məsləhətlərin verilməsi, doğuşun müstəqil qəbul edilməsi və yeni doğulanlara qulluq sahəsində ixtisaslı səhiyyə işçilərinin iştirak etdiyi doğuşlar başa düşülür.

Proportion of births attended by skilled health personnel (doctors, nurses or midwives) is calculated as percentage of the number of deliveries attended by skilled health personnel divided by the number of all deliveries. Births attended by skilled health personnel is defined as deliveries attended by skilled health personnel in the area of giving the necessary supervision, care and advice to women during pregnancy, childbirth and post-partum period, independent delivery and care for newborns.

İxtisaslı səhiyyə işçiləri tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of births attended by skilled health personnel, in percentage

Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin məlumatlarına əsasən
According to the information of the Ministry of Health of the Republic of Azerbaijan

Ölkə üzrə hamiləlik, eləcə də doğuş zamanı və doğuşdan sonrakı dövrdə qadınlara zəruri nəzarətin həyata keçirilməsi, xidmət göstərilməsi, məsləhətlərin verilməsi, doğuşun müstəqil qəbul edilməsi və yeni doğulanlara qulluq sahəsində ixtisaslı səhiyyə işçilərinin iştirak etdiyi doğuşların xüsusi çəkisi 2019-2023-cü illərdə 99,9 faiz təşkil etmişdir.

The proportion of births attended by skilled health personnel in the area of giving the necessary supervision, care and advice to women during pregnancy, childbirth and post-partum period, independent delivery and care for newborns was 99,9 percent across the country from 2019 to 2023.

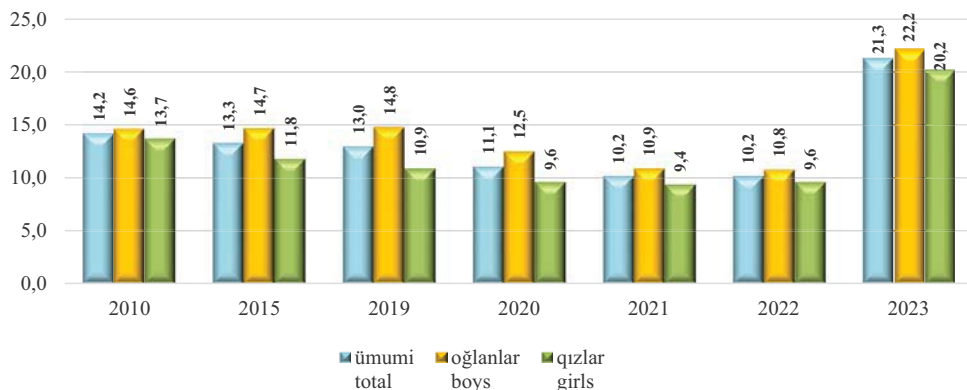
3.2.1 Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi

3.2.1 Under-five mortality rate

Bu göstərici il ərzində beş yaşadək ölən uşaqların ümumi sayının həmin ildə diri doğulanların ümumi sayına nisbətinin 1000-ə hasili kimi hesablanaraq, uşaqların beş yaşa çatmadan ölüm səviyyəsini müəyyən edir.

This indicator is calculated as the total number of children dead under-five in the year divided by total number of live birth in the same year multiplied by 1000 and determines the level of under-five mortality.

Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgüdə
Under-five mortality rate, per 1000 live births, by sex

Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi 2010-cu ildəki 14,2-dən (bundan, oğlan uşaqları üzrə 14,6, qız uşaqları üzrə 13,7) 2023-cü ildə 21,3-dək (bundan oğlan uşaqları üzrə 22,2, qız uşaqları üzrə 20,2) qalxmışdır.

Beş yaşadək ölən uşaqların sayı 2022-ci illə müqayisədə 2023-cü ildə 1139 nəfər artaraq 2395 nəfər olmuşdur ki, bundan da oğlan uşaqlarının sayı 1329, qız uşaqlarının sayı isə 1066 nəfər təşkil etmişdir.

Bir yaşadək ölən körpələrin sayı isə əvvəlki illə müqayisədə 2023-cü ildə 1080 nəfər artaraq 2039 nəfər olmuşdur.

The under-five mortality rate increased from 14,2 in 2010 (from these 14,6 for boys and 13,7 for girls) to 21,3 in 2023 (from these 22,2 for boys and 20,2 for girls).

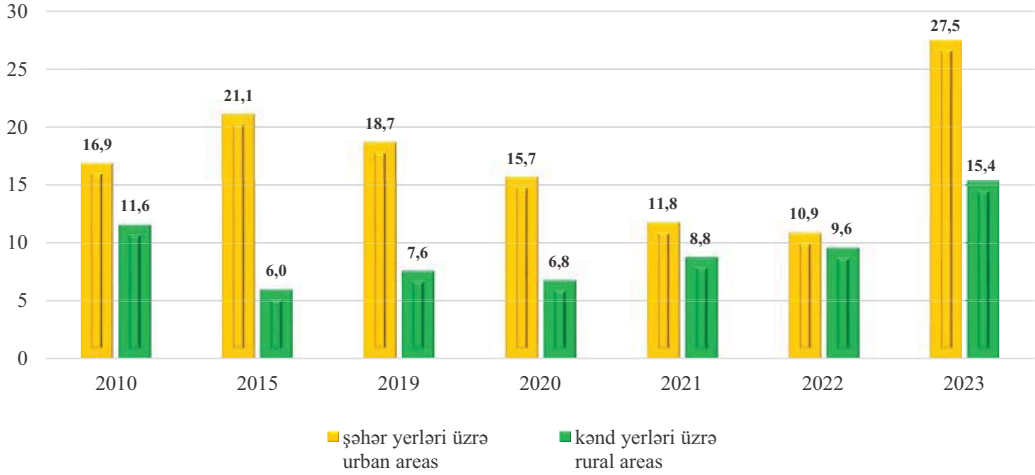
As compared with 2022 the number of children who died before the age of five years increased by 1139 persons and amounted to 2395 persons in 2023, 1329 of which were boys and 1066 girls.

In 2023, the number of infants died under one year of age increased by 1080 persons compared to the previous year and amounted to 2039 persons.

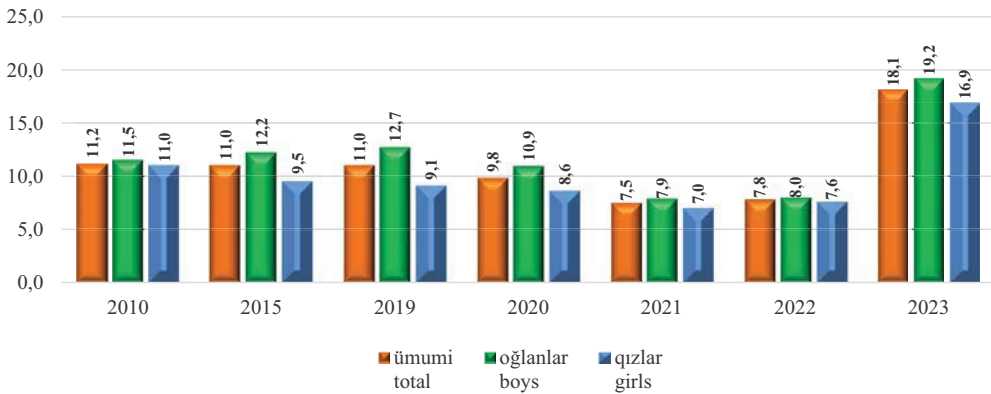
3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, yaşayış yeri üzrə bölgüdə
Under-five mortality rate, per 1000 live births, by location

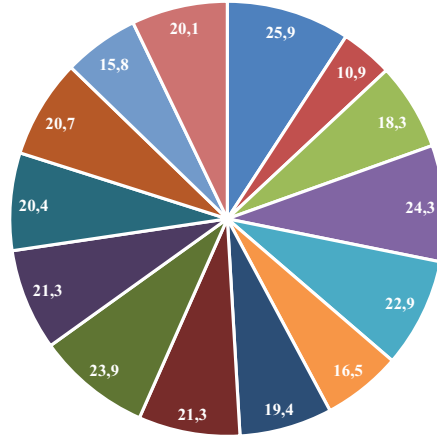
Bir yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgüdə
Infant mortality rate, per 1000 live births, by sex

3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

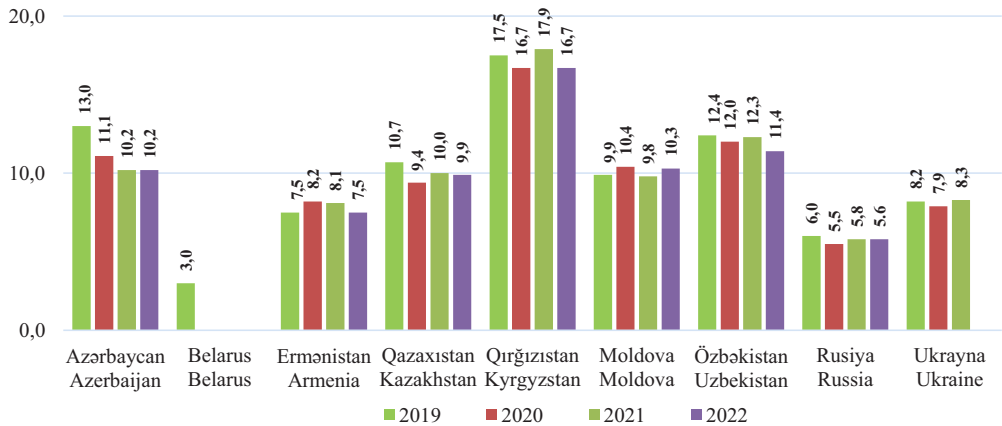

2023-cü ildə beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə
Under-five mortality rate in 2023, per 1000 live births, by economic regions

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Dağlıkh Shirvan economic region
- Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu
Eastern Zangazur economic region
- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil-Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region
- Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region
- Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries
5 yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana
Under-5 mortality rate, per 1000 live births

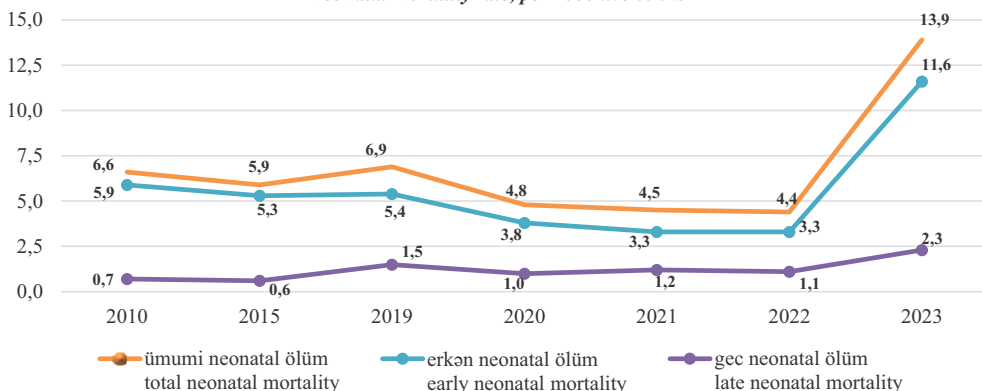

3.2.2 Neonatal ölüm səviyyəsi 3.2.2 Neonatal mortality rate

Neonatal ölüm səviyyəsi il ərzində hər 1000 diri doğulana görə yeni doğulanların həyatının ilk 28 günü ərzində ölüm səviyyəsini müəyyən edir. Neonatal ölüm halları həyatın ilk 7 günü ərzində baş verən erkən neonatal ölüm və həyatın 7-ci günündən sonra, lakin 28-ci günün tamaminədək baş verən gec neonatal ölüm hallarına ayrılır.

The neonatal mortality rate determines annual level of deaths of newborns during first 28 days of their life, expressed per 1000 live births. Neonatal deaths subdivided into early neonatal deaths, occurring during the first 7 days of life, and late neonatal deaths, occurring after the 7th day but before the 28th completed day of life.

Neonatal ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana
Neonatal mortality rate, per 1000 live births

2010-2023-cü illərdə ölkədə neonatal ölüm səviyyəsi artım və azalma istiqamətində dəyişkən meyilli olmuş, göstərici 2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə 7,3 bənd artaraq 13,9 təşkil etmişdir.

Qeyd olunan dövrdə həyatın ilk 7 günü ərzində baş verən erkən neonatal ölüm səviyyəsi qızlar üzrə 4,9-dan 11,0-dək, oğlanlar üzrə isə 6,7-dən 12,1-dək yüksəlmişdir. Nəticədə bu göstərici 5,9-dan 11,6-dək qalxmışdır.

Bundan fərqli olaraq, baxılan dövr ərzində gec neonatal ölüm səviyyəsi ümumilikdə 0,7-dən 2,3-dək artmışdır.

In 2010-2023, the neonatal mortality rate in the country was on variational trend towards growth and decline. Thus, the indicator increased by 7,3 points in 2023 compared to 2010 and amounted to 13,9.

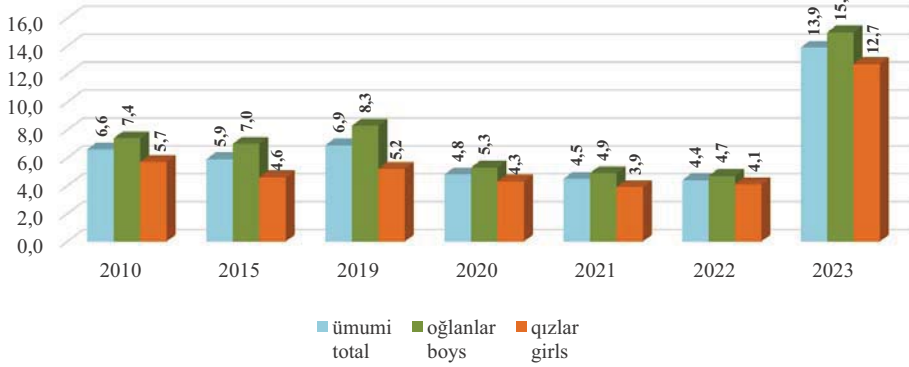
In the mentioned period the rate of early neonatal mortality occurring during the first 7 days of life increased from 4,9 to 11,0 for girls and increased from 6,7 to 12,1 for boys. As a result, this indicator increased from 5,9 to 11,6.

By contrast, late neonatal mortality rate generally increased from 0,7 to 2,3.

3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

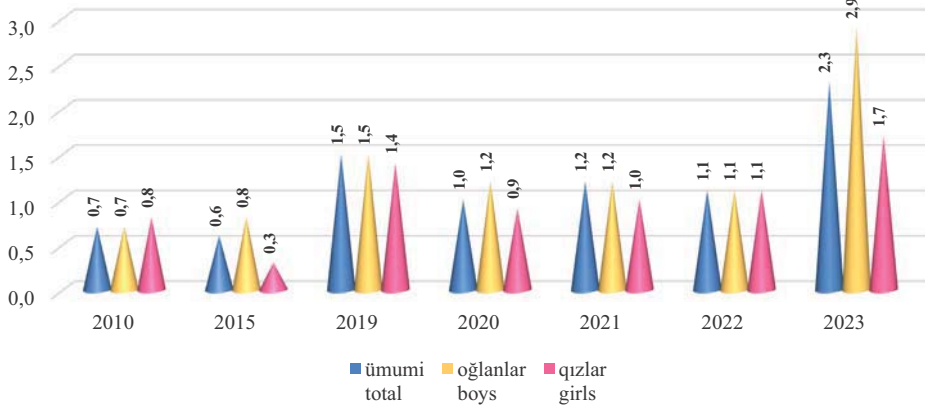
Neonatal ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgüdə
Neonatal mortality rate, per 1000 live births, by sex

Baxılan dövr ərzində neonatal ölüm səviyyəsi cins üzrə bölgüdə oğlanlar üzrə 7,4-dən 15,0-dək, qızlar üzrə isə 5,7-dən 12,7-dək artmışdır. Buna baxmayaraq, dinamika sırasının hər bir səviyyəsində oğlanlar üzrə ölüm səviyyəsi qızlar üzrə ölüm səviyyəsindən daha çox olmuşdur.

The neonatal mortality rate by sex for reviewed period, we can see that the figure increased from 7,4 to 15,0 for boys and from 5,7 to 12,7 for girls. However, at each level of the dynamic range, the mortality rate for boys was higher than that for girls.

Gec neonatal ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgüdə
Late neonatal mortality rate, per 1000 live births, by sex

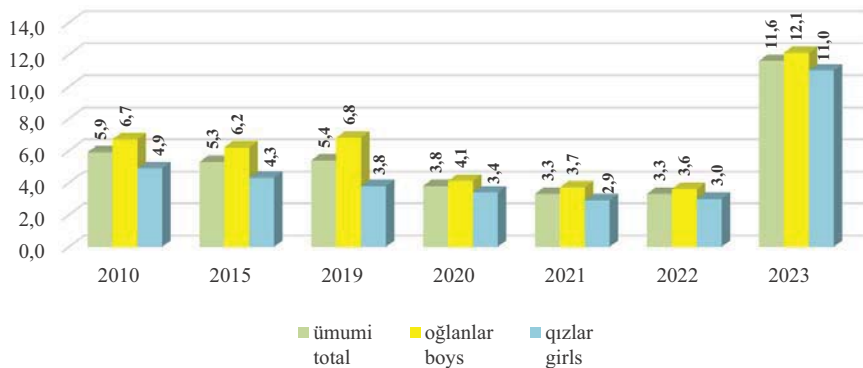

3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH

3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Erkən neonatal ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgədə
Early neonatal mortality rate, per 1000 live births, by sex

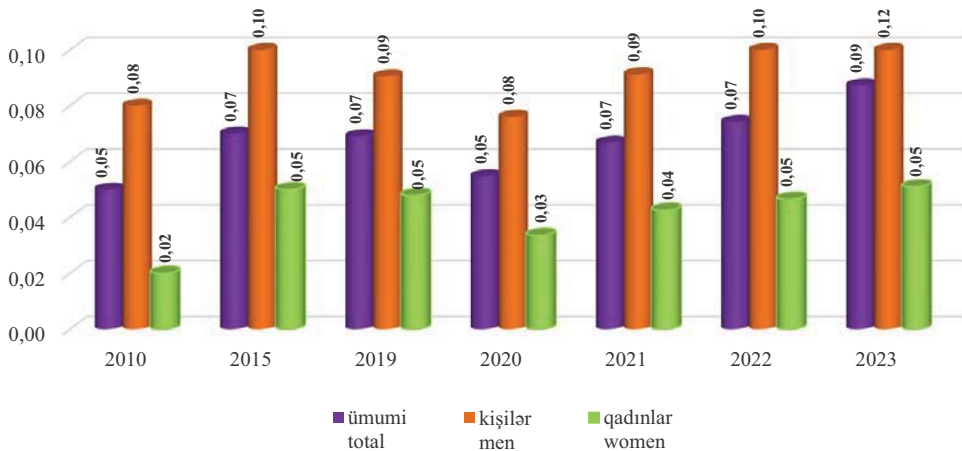
3.3.1 Hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İİV-ə (İnsanın İmmun çatışmazlığı Virusu) yeni yoluxmuşların sayı, cins, yaş və əhalinin əsas qrupları üzrə bölgədə

3.3.1 Number of new HIV (Human Immunodeficiency Virus) infections per 1000 uninfected population, by sex, age and key populations

İnsanın İmmun çatışmazlığı Virusu (İİV) immun sisteminin getdikcə artan zədələnməsi ilə səciyyələnən xroniki infeksiyon xəstəlikdir. İİV-in yayılma səviyyəsini ölçmək üçün hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İİV-ə yeni yoluxmuşların sayı göstəricisindən istifadə olunur. Göstərici il ərzində İİV-ə yeni yoluxmuşların sayının yoluxmamış əhalinin sayına (əhalinin orta illik sayı - İİV-ə yoluxmuşların sayı) nisbətinin 1000-ə hasili kimi hesablanır.

Human Immunodeficiency Virus (HIV) is a chronic infectious disease characterized by ever-increasing damage to the immune system. The number of new HIV infections per 1000 uninfected population indicator is used for estimating the rate of HIV prevalence. The indicator is calculated as the number of new HIV infections in the year divided by uninfected population (average annual population - the number of HIV-infected) multiplied by 1000.

Hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İİV-ə yeni yoluxmuşların sayı, cins üzrə bölgədə
Number of new HIV infections per 1000 uninfected population, by sex

2010-cu illə müqayisədə ölkə əhalisinin hər 1000 nəfərinə İnsanın İmmun çatışmazlığı Virusuna yeni yoluxanların sayı 2023-cü ildə artaraq 0,09 (kişilər üzrə 0,12, qadınlar üzrə isə 0,05) təşkil etmişdir.

2023-cü ildə İİV-in törətdiyi xəstəliklə ilk dəfə qeydiyyatda alınmış xəstələrin sayı 626 kişi, 260 qadın olmaqla ümumilikdə 886 nəfər təşkil etmişdir.

Həmin ilin sonuna müalicə-profilaktika müəssisələrində İİV-in törətdiyi xəstəliklə qeydiyyatda olanların ümumi sayı 2010-cu illə müqayisədə 8071 nəfər artaraq 10692 nəfər,

Compared to 2010, in 2023 the number of new HIV infections per 1000 uninfected population in the country point increased and amounted 0,09 (0,12 for men and 0,05 for women).

In 2023, the total number of persons who registered for the first time with disease caused by HIV was 886 and 626 from them were men and 260 were women.

Compared to 2010, at the end of the year the total number of persons who registered with disease caused by HIV increased by 8071 and amounted to 10692, from them the number of

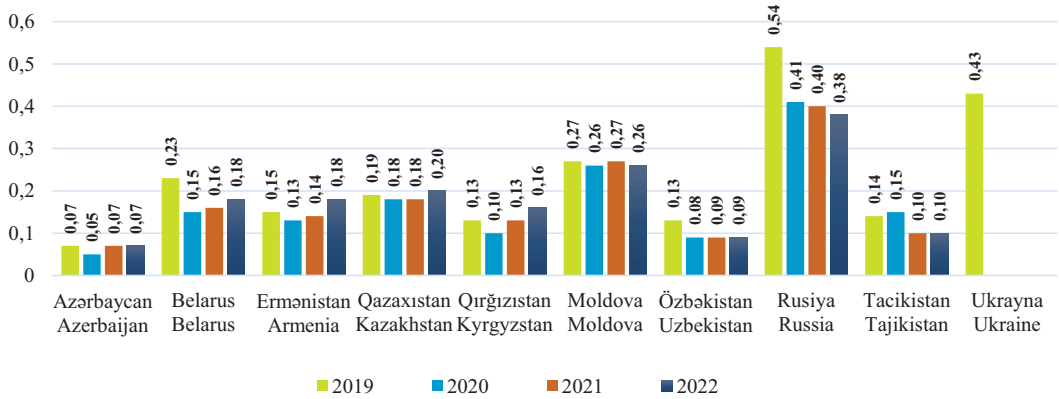
3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

onlardan Qazanılmış İmmun çatışmazlığı Sindromu (QİÇS) ilə qeydiyyatda olanlar isə 2153 nəfər artaraq 2844 nəfər təşkil etmişdir.

persons who registered with Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS) increased by 2153 and amounted to 2844.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

3.3.2 Vərəmə yoluxma halları, əhalinin hər 100000 nəfərinə 3.3.2 Tuberculosis incidence per 100000 population

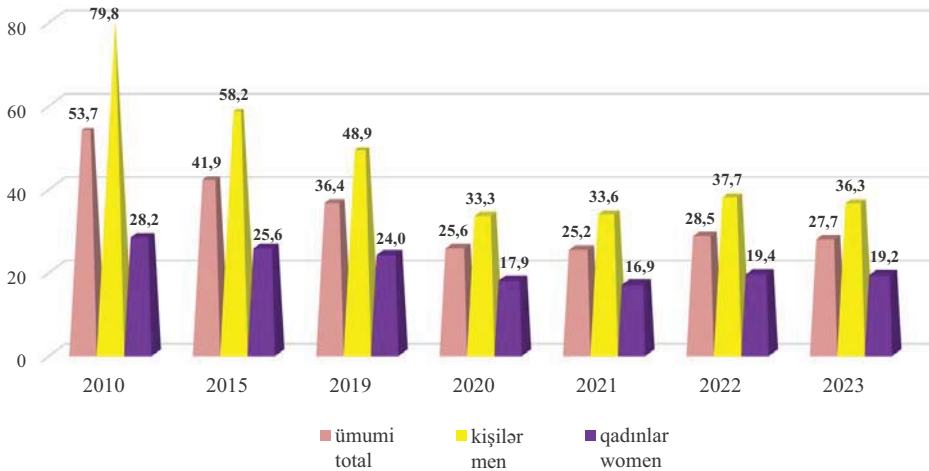
Vərəm insanın müxtəlif orqanlarında yayılması ilə xarakterizə olunan və spesifik iltihab dəyişikliklərinə səbəb olan yoluxucu xəstəlikdir. O, hal-hazırda dünyada ən təhlükəli infeksiyalardan biri olaraq qalmaqdadır və əsasən əmək qabiliyyətli əhaliyə təsir edir.

Əhali arasında vərəm xəstəliyinin yayılma səviyyəsini ölçmək üçün vərəmə yoluxma halları göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici il ərzində vərəmə yoluxmuşların sayının (residiv halları istisna olmaqla) əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Tuberculosis is an infectious disease characterized by its spread in human's various organs and causing specific inflammatory changes. This is currently one of the most dangerous infections in the world, and it is largely affected by the working population.

The tuberculosis incidence per 100000 population indicator is used for measuring the prevalence of tuberculosis among the population. The indicator is calculated as the number of new tuberculosis infections (except for relapse cases) in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

Vərəmə yoluxma halları, hər 100000 nəfərə, cins üzrə bölgədə
Tuberculosis incidence per 100000 population, by sex

2010-2023-cü illərdə əhalinin hər 100000 nəfərinə vərəmə yoluxma halları 26,0 bənd azalaraq 27,7 təşkil etmişdir. Göstərici 2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə kişilər üzrə 43,5 bənd azalaraq 36,3, qadınlar üzrə isə 9,0 bənd azalaraq 19,2 olmuşdur.

Əhalinin cins üzrə aktiv vərəmlə xəstələnməsinə dair statistika göstərir ki, 2023-cü ildə ilk dəfə qoyulmuş diaqnozla qeydə alınmış 2816 xəstənin 1836 nəfəri və ya 65,2 faizi kişi, 980 nəfəri və ya 34,8 faizi qadın olmuşdur. Yaş qrupu üzrə bölgüyə gəldikdə isə

In 2010-2023, the tuberculosis incidence per 100000 population decreased by 26,0 points and amounted to 27,7. Compared to 2010, in 2023 the indicator decreased for men by 43,5 points to 36,3, and for women by 9,0 points to 19,2.

The statistics regarding to the active tuberculosis diseases by gender illustrates that 2816 patients were diagnosed with tuberculosis for the first time in 2023, and 1836 or 65,2 percent from them were men and 980 or 34,8 percent were women. By age group

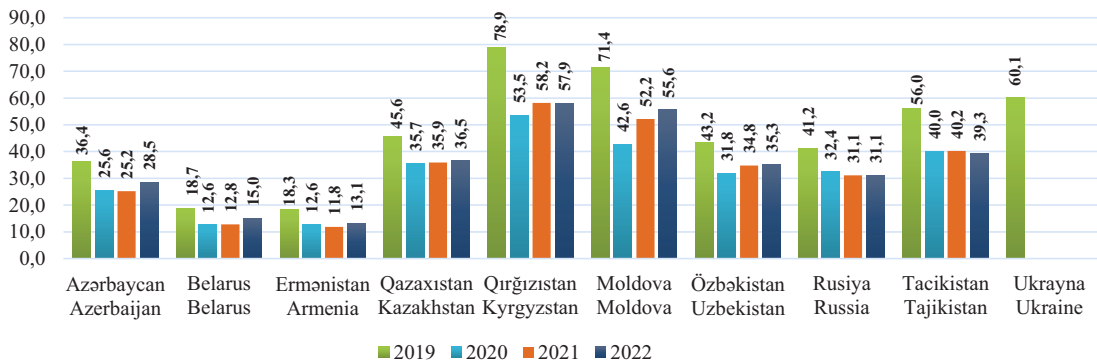
3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

1695 nəfər olmaqla ən çox 15-49 yaşda olan şəxslər, 129 nəfər olmaqla ən az 0-14 yaşda olan şəxslər qeydə alınmışdır.

disaggregation the maximum number of registered patients was 1695 in 15-49 age group and the minimum number was 129 in 0-14 age group.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi *Comparison of the indicator among the CIS countries*

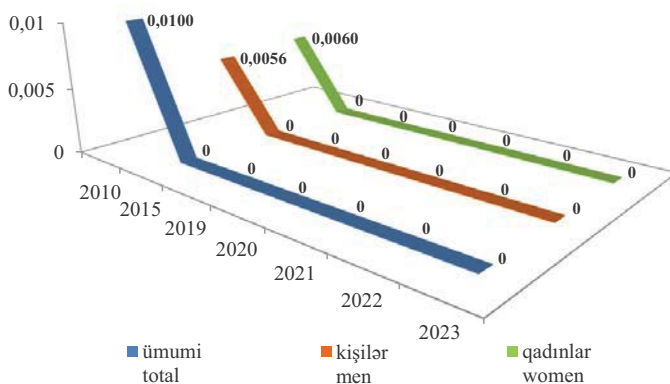

3.3.3 Malyariyaya yoluxma halları, əhalinin hər 1000 nəfərinə 3.3.3 Malaria incidence per 1000 population

Ölümçül qlobal xəstəliklərdən biri hesab olunan malyariya ağcaqanadların yaratdığı xəstəlikdir. Əhali arasında malyariya xəstəliyinin yayılma səviyyəsini ölçmək üçün əhalinin hər 1000 nəfərinə malyariyaya yoluxma halları göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici il ərzində malyariyaya yeni yoluxanların sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 1000-ə hasili kimi hesablanır.

Malaria is mosquito-borne infectious disease which is one of the deadliest in the world. The malaria incidence per 1000 population indicator is used for measuring the prevalence of malaria among the population. The indicator is calculated as the number of new malaria infections in the year divided by average annual population multiplied by 1000.

Malyariyaya yeni yoluxanların sayı, hər 1000 nəfərə, cins üzrə bölgüdə
Malaria incidence per 1000 population, by sex

2010-cu ildə əhalinin hər 1000 nəfərinə malyariyaya yoluxma halları kişilər üzrə 0,0056, qadınlar üzrə isə 0,0060 olmaqla ümumilikdə 0,0100 təşkil etmişdir. Ölkə üzrə malyariyaya yeni yoluxanların sayı 2010-cu ildə 52 nəfər (bunlardan kişilər 25, qadınlar 27 nəfər) olmuşdur.

2015-2023-cü illərdə malyariyaya yoluxma halları qeyd alınmamışdır.

In 2010, the malaria incidence per 1000 population amounted to 0,0100 totally, 0,0056 for men and 0,0060 for women. The total number of new malaria infections in the country was 52 (25 men and 27 women) in 2010.

In 2015-2023, malaria infection cases have not been registered.

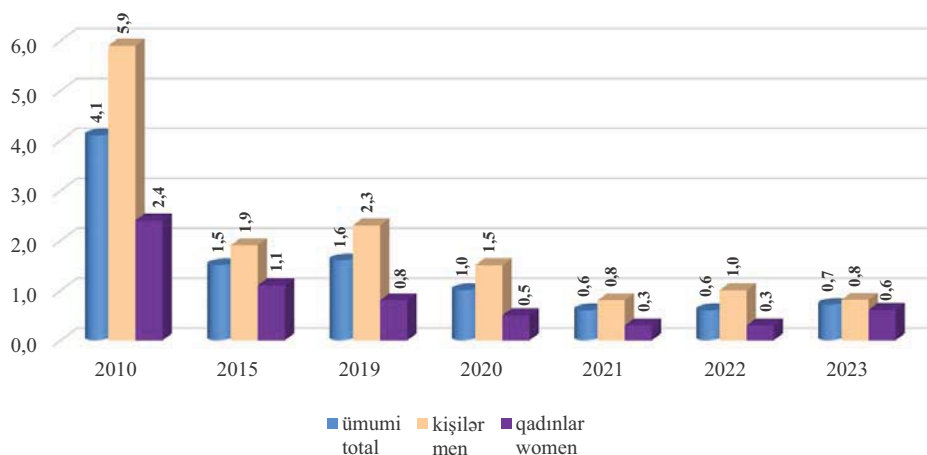

3.3.4 Hepatit B virusuna yoluxma halları, əhalinin hər 100000 nəfərinə 3.3.4 Hepatitis B incidence per 100000 population

Hepatit B qaraciyər fibrozu, qaraciyər çatışmazlığı və xərçəng xəstəliyi ilə nəticələnə bilən qaraciyərə düşən virusdur. Əhali arasında hepatit B virusunun yayılma səviyyəsini qiymətləndirmək üçün əhalinin hər 100000 nəfərinə hepatit B virusuna yoluxma halları göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici il ərzində hepatit B virusuna yeni yoluxanların sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Hepatitis B is an infection of liver, which can cause scarring of the liver, liver failure and cancer. The Hepatitis B incidence per 100000 population indicator is used for estimating the prevalence of malaria among the population. This indicator is calculated as the number of new Hepatitis B infections in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

Hepatit B virusuna yoluxma halları, hər 100000 nəfərə, cins üzrə bölgədə
Hepatitis B incidence per 100000 population, by sex

2010-2023-cü illərdə əhalinin hər 100000 nəfərinə hepatit B virusuna yoluxma halları azalaraq kişilər üzrə 0,8, qadınlar üzrə isə 0,6 olmaqla ümumilikdə 0,7 təşkil etmişdir. Əvvəlki illə müqayisədə 2023-cü ildə hepatit B virusuna yeni yoluxanların sayı mütləq ifadədə kişilər üzrə 14,6 faiz azalaraq 41 nəfər, qadınlar üzrə 93,8 faiz artaraq 31 nəfər, ümumilikdə isə 12,5 faiz artaraq 72 nəfər olmuşdur.

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə göstərici şəhər yerləri üzrə 5,4 bənd azalaraq 0,4-ə, kənd yerləri üzrə isə 1,1 bənd azalaraq 1,1-ə enmişdir. 2023-cü ildə hepatit B virusuna yeni yoluxanların sayı şəhər yerlərində 22, kənd yerlərində isə 50 nəfər təşkil etmişdir.

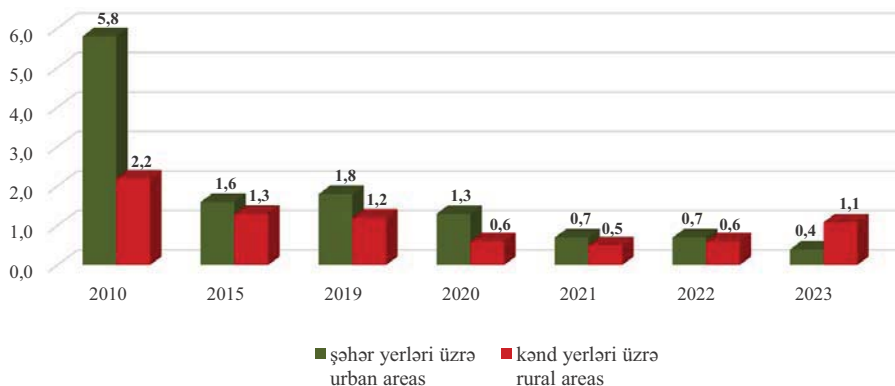
In 2010-2023, the hepatitis B incidence per 100000 population decreased and amounted to 0,7 totally, 0,8 for men and 0,6 for women. Compared with the previous year, in 2023 the hepatitis B incidence in absolute terms increased by 12,5 percent and amounted to 72 totally, decreased by 14,6 percent and amounted to 48 for men, and increased by 93,8 percent and amounted to 31 for women.

Compared to 2010 in 2023, the indicator decreased by 5,4 points and amounted to 0,4 in urban areas, and decreased by 1,1 points and amounted to 1,1 in rural areas. In 2023 the number of new hepatitis B infections was 22 in urban areas and 50 in rural areas.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Hepatit B virusuna yoluxma halları, hər 100000 nəfərə, yaşayış yerləri üzrə bölgədə
Hepatitis B incidence per 100000 population, by location

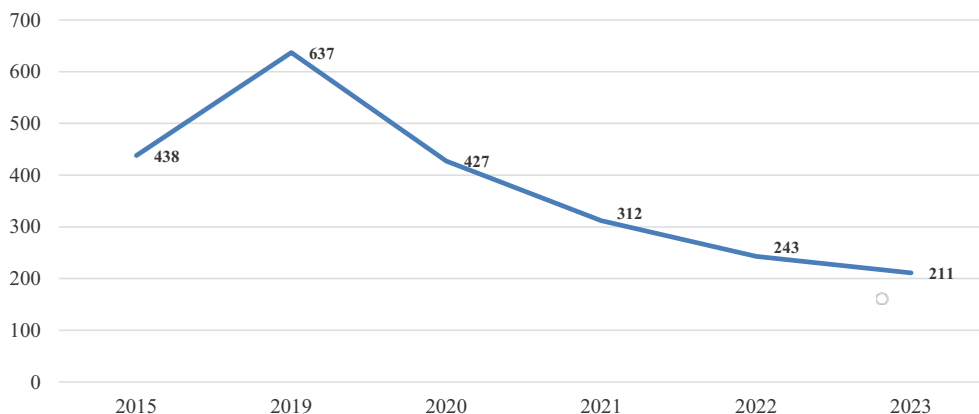

3.3.5 “Unudulmuş” tropik xəstəliklərdən müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərin sayı
3.3.5 Number of people requiring interventions against neglected tropical diseases

“Gündəlik-2030”da “unudulmuş” tropik xəstəliklərlə mübarizəyə xüsusi önəm verilmiş və 2030-cu ilədək belə xəstəliklərin epidemiyasına son qoyulması hədəf kimi müəyyənləşdirilmişdir. “Unudulmuş” tropik xəstəliklər insanlarda korluğa, eybəcərləşməyə, əlilliyə və ölümə yol açan xəstəliklərdir. Fil xəstəliyi, onxoserkoz, şistosomoz, traxoma, exinokokkoz, Buruli xorası, Şaqas xəstəliyi, dengenə, drakunkulez, Afrika tripanosomozu, cüzəm, leşmanioz, quduzluq və s. “unudulmuş” tropik xəstəliklərə aid edilir.

In "Agenda-2030", special importance is given to the fight against neglected tropical diseases and the end of the epidemic of such diseases by 2030 is defined as a goal. Neglected tropical diseases that cause blindness, disfigurement, disability and death in humans. Elephant disease, onchocercosis, schistosomiasis, trachoma, echinococcosis, Buruli ulcer, Chagas disease, dengue, dracunculiasis, African trypanosomiasis, leprosy, leishmaniasis, rabies, etc. It is attributed to neglected tropical diseases.

“Unudulmuş” tropik xəstəliklərdən müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərin sayı³, nəfər
Number of people requiring interventions against neglected tropical diseases³, person

³ İlk dəfə qoyulmuş diaqnozla qeydə alınmış xəstələr.

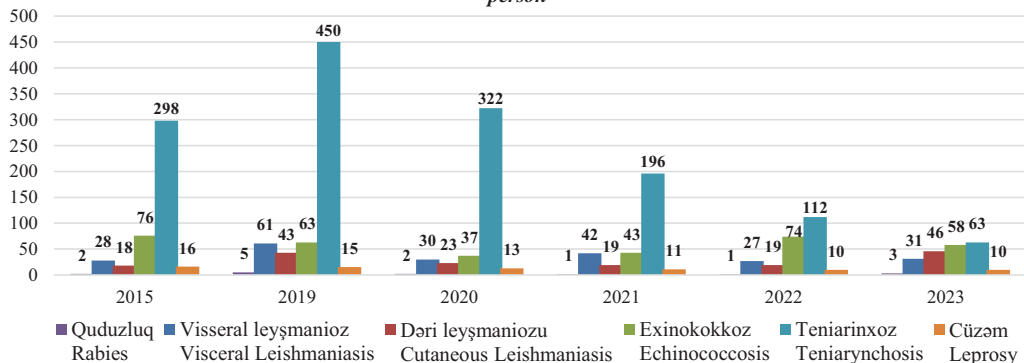
³ Patients registered with a diagnosis made for the first time.

3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

“Unudulmuş” tropik xəstəliklərdən müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərin sayı, xəstəliklər üzrə bölgədə, nəfər⁴

Number of people requiring interventions against neglected tropical diseases, by diseases, person⁴

2023-cü ildə 63 nəfər teniarinxoz, 58 nəfər exinokokkoz, 46 nəfər dəri leyşmaniozu, 31 nəfər visseral leyşmanioz, 10 nəfər cüzəm, 3 nəfər isə quduzluq xəstəliyinə yoluxmuşdur.

In 2023, 63 persons were infected with teniarinchosis, 58 persons were infected with echinococcosis, 46 persons with cutaneous leishmaniasis, 31 persons with visceral leishmaniasis, 10 persons with leprosy and 3 persons with rabies.

⁴ Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin məlumatlarına əsasən.

⁴ According to the information of the Ministry of Health of the Republic of Azerbaijan.

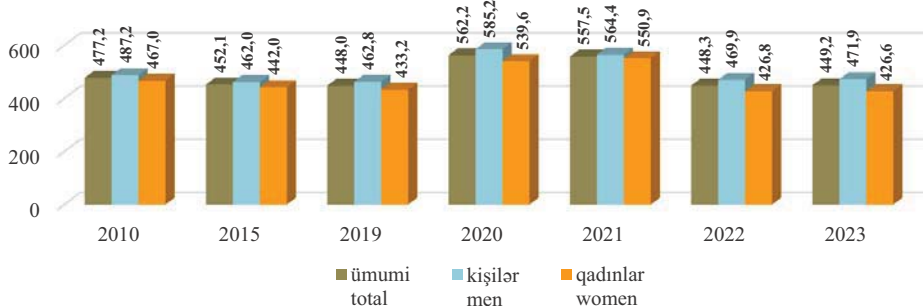
3.4.1 Ürək-damar xəstəlikləri, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi

3.4.1 Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory diseases

Ürək-damar xəstəlikləri, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi həmin səbəblərdən il ərzində ölənlərin sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory diseases is calculated as the total number of death caused by these diseases in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

Ürək-damar xəstəlikləri, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgüdə
Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory diseases, per 100000 population, by sex

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə ürək-damar xəstəlikləri, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi 28,0 bənd azalaraq əhalinin hər 100000 nəfərinə 477,2-dən 449,2-yə enmişdir. Baxılan dövr ərzində göstərici kişilər üzrə 15,3 bənd azalaraq 487,2-dən 471,9-a, qadınlar üzrə 40,4 bənd azalaraq 467,0-dən 426,6-ya düşmüşdür.

Göstərilən dövr ərzində xəstəliklərin növləri baxımından ölüm səviyyəsi ürək-damar xəstəliklərindən 37,6 bənd, tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən 13,1 bənd azalmış, şəkərli diabetdən 0,3 bənd, xərçəngdən 22,4 bənd artmışdır.

Müşahidələr göstərir ki, qeyd olunan xəstəliklər səbəbindən ən çox ölüm halları ürək-damar xəstəliklərində, ən az isə diabet xəstəliyində rast gəlinir.

2023-cü ildə ölkədə 33183 nəfər ürək-damar xəstəliklərindən, 9818 nəfər xərçəngdən, 1369 nəfər tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən, 1235 nəfər isə şəkərli diabetdən vəfat etmişdir.

Compared to 2010, in 2023 mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory disease per 100000 population decreased by 28,0 points from 477,2 to 449,2. During this period the indicator decreased by 15,3 points from 487,2 to 471,9 for men, and decreased by 40,4 points from 467,0 to 426,6 for women.

In terms of types of diseases, in reviewed period the mortality rate attributed to cardiovascular disease decreased by 37,6 points, chronic respiratory diseases decreased by 13,1 points, diabetes increased by 0,3 points, and cancer increased by 22,4 point.

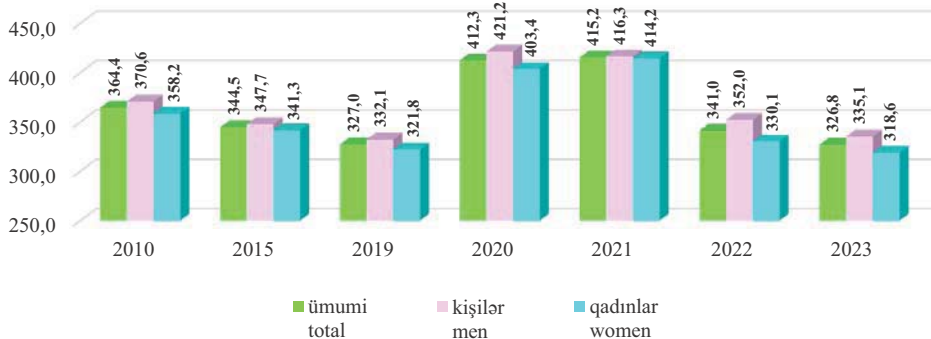
Observations show that most of the fatalities attributed to these diseases occur in cardiovascular diseases, and the least in diabetes.

In the country in 2023, 33183 persons have died attributed to cardiovascular diseases, 9818 persons – to cancer, 1369 persons – to chronic respiratory diseases, and 1235 persons – to diabetes.

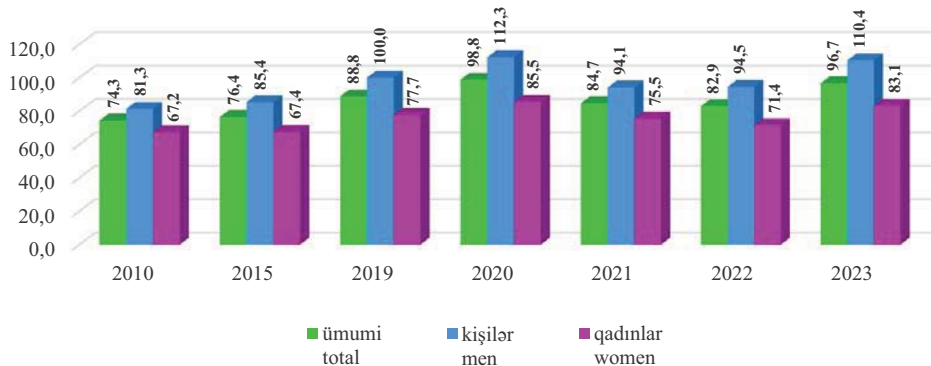
3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

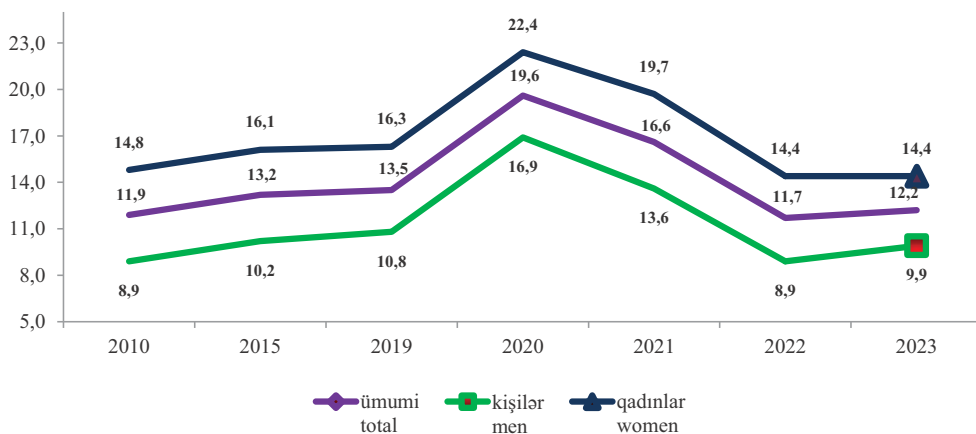
Ürək-damar xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgüdə
Mortality rate attributed to cardiovascular diseases, per 100000 population, by sex

Xərçəngdən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgüdə
Mortality rate attributed to cancer, per 100000 population, by sex

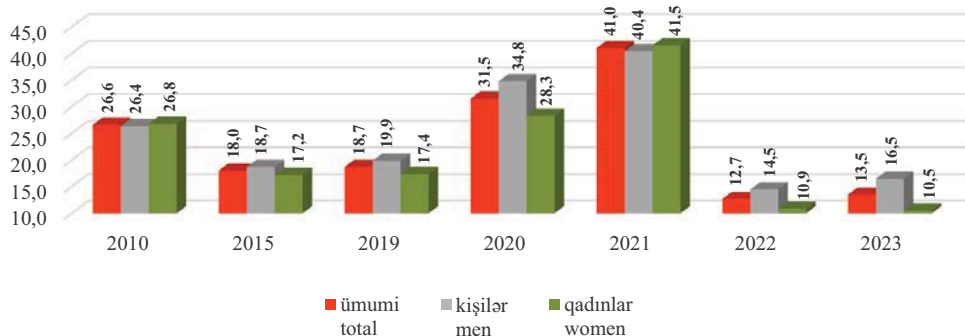
Şəkərli diabetdən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgüdə
Mortality rate attributed to diabetes, per 100000 population, by sex

3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

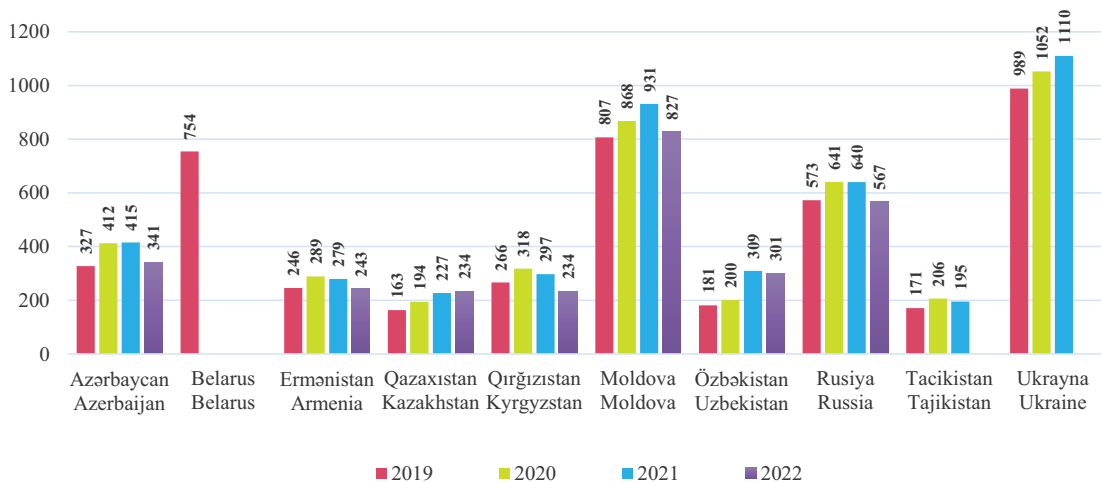

Tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgüdə
Mortality rate attributed to chronic respiratory diseases, per 100000 population, by sex

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi *Comparison of the indicator among the CIS countries*

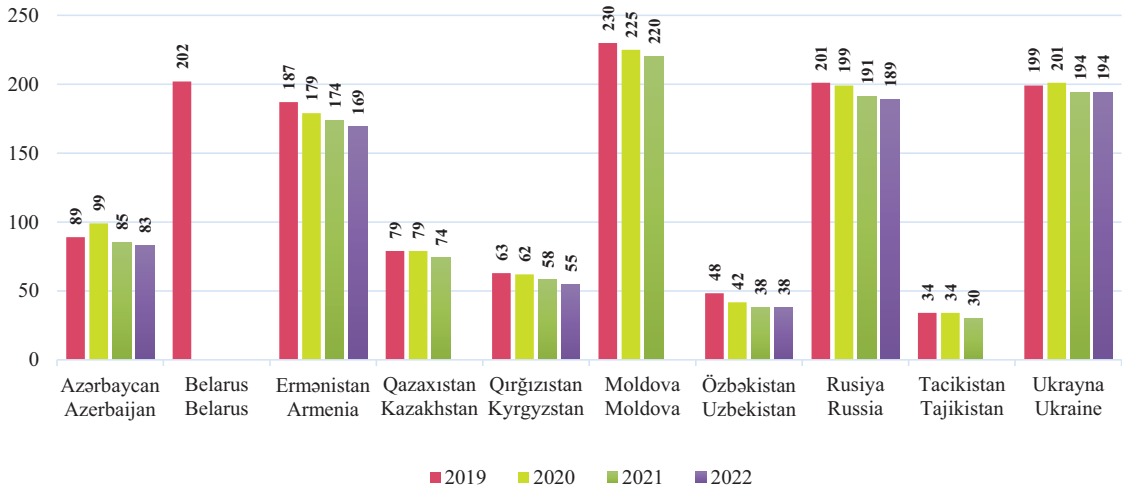
Ürək-damar xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
Mortality rate attributed to circulatory system diseases, per 100000 population

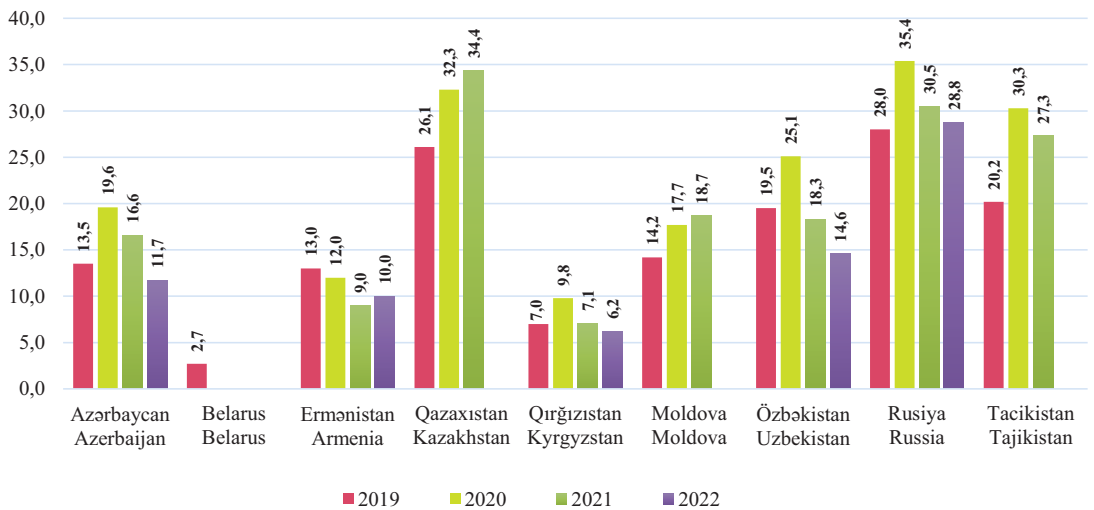
3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Xərçəngdən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
Mortality rate attributed to neoplasms, per 100000 population

Şəkərli diabetdən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
Mortality rate attributed to diabetes, per 100000 population

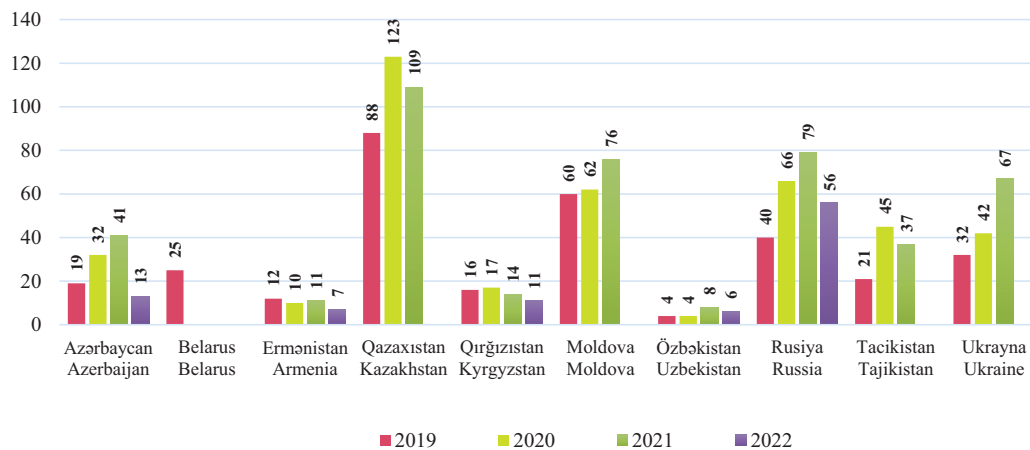

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Tənəffüs yollarının xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
Mortality rate attributed to respiratory system diseases, per 100,000 population

3.5.1 Psixoaktiv maddələrdən istifadə səbəbindən pozuntuların müalicə ilə əhatə olunması (medikamentoz, sosial-psixoloji və reabilitasiya və sonrakı qulluq xidmətləri)

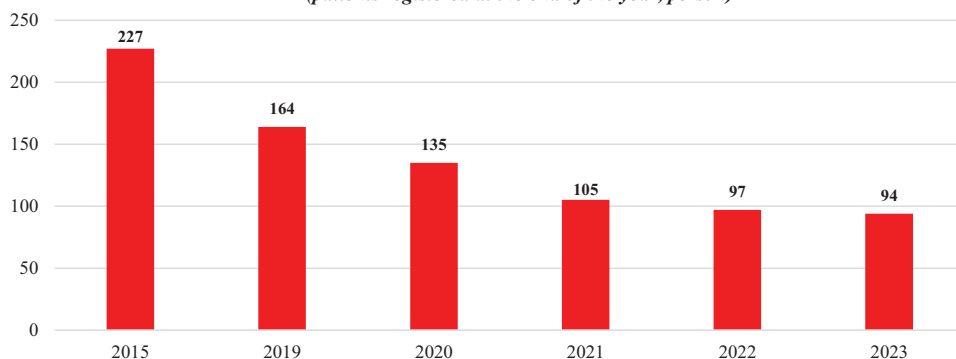
3.5.1 Coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for substance use disorders

Bu göstərici bir il ərzində psixoaktiv maddələrin istifadəsi səbəbindən pozuntularla əlaqədar müalicə alanların sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanmışdır. Göstərici psixoaktiv maddələrin iki geniş qrupunu - narkotiklər qrupunu və alkoqol və digər psixoaktiv maddələr qrupunu əhatə edir.

This indicator is calculated by dividing the number of patients receiving treatment related to the use of psychoactive substances divided by average annual population multiplied by 100000. The indicator covers two broad groups of psychoactive substances - the group of narcotic drugs and alcohol and other psychoactive substances group.

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər)

Number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population (patients registered at the end of the year, person)

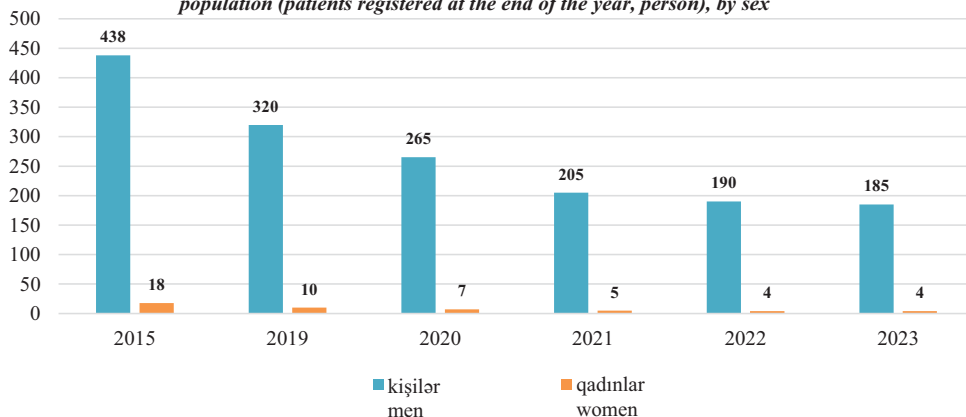
2015-2023-cü illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələrin sayı azalma meyli almış və 227-dən 94-ə düşmüşdür.

In 2015-2023, number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population dropped from 227 to 94.

3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

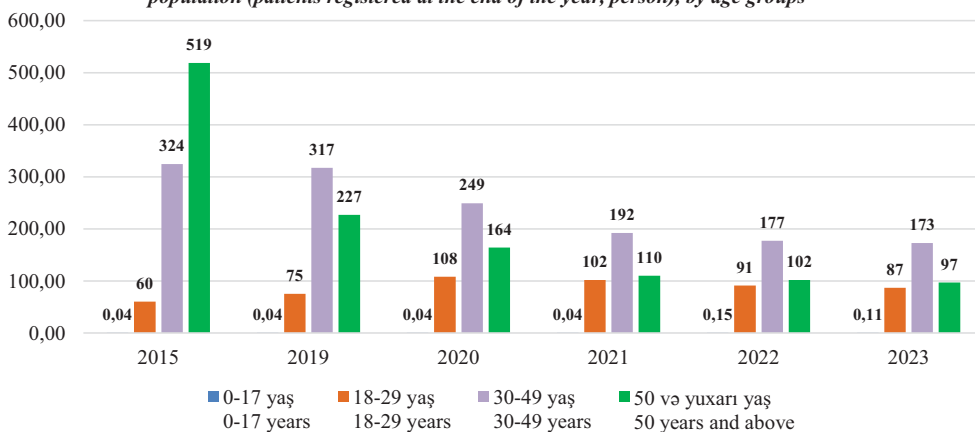
Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər), cins üzrə bölgüdə
Number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population (patients registered at the end of the year, person), by sex

2015-ci illə müqayisədə 2023-cü ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələnin sayı 438 nəfərdən 185 nəfərə, qadınların sayı isə 18 nəfərdən 4 nəfərədək azalmışdır.

Compared to 2015, in 2023 the number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population declined by 438 to 185 for men and from 18 to 4 for women.

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər), yaş üzrə bölgüdə
Number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population (patients registered at the end of the year, person), by age groups

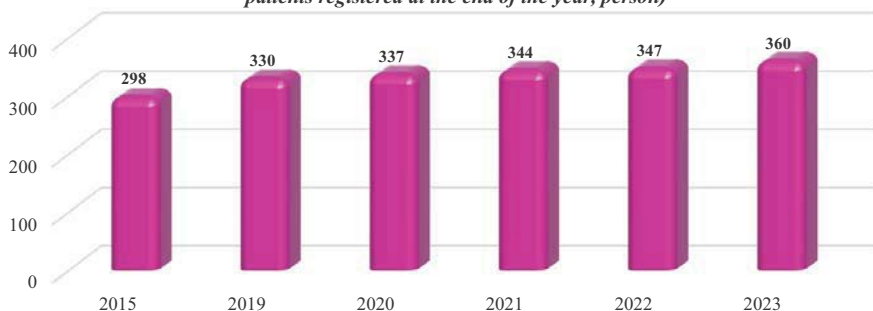
2023-cü ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələr daha çox 30-49 yaş qrupunda (173), ən az isə 0-17 yaş qrupunda (0,11) qeydə alınmışdır.

In 2023, patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population were most frequently registered in the 30-49 age group (173), and least frequently in the 0-17 age group (0,11).

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

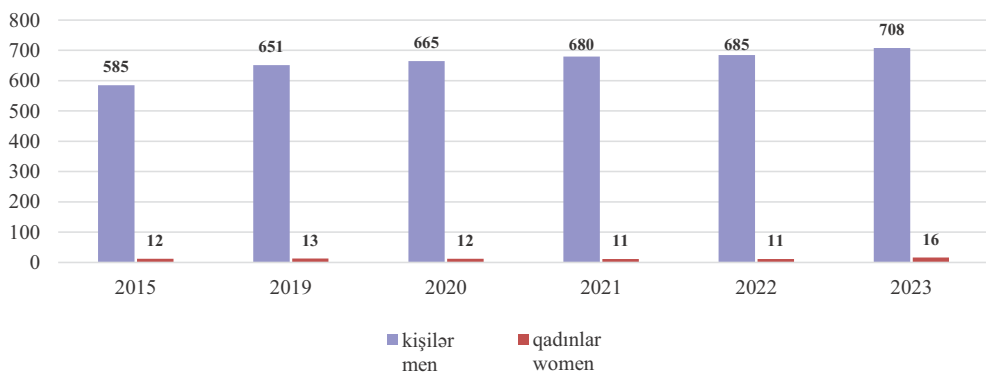
Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər)
Number of patients diagnosed with drug addiction per 100000 population (number of patients registered at the end of the year, person)

2015-2023-cü illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə narkomaniya diaqnozu ilə xəstələrin sayı artaraq 298-dən 360-dək yüksəlmişdir.

In 2015-2023, number of patients diagnosed with drug addiction per 100000 population rosed from 298 to 360.

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər) cins üzrə bölgüdə
Number of patients diagnosed with drug addiction per 100000 population (number of patients registered at the end of the year, person), by sex

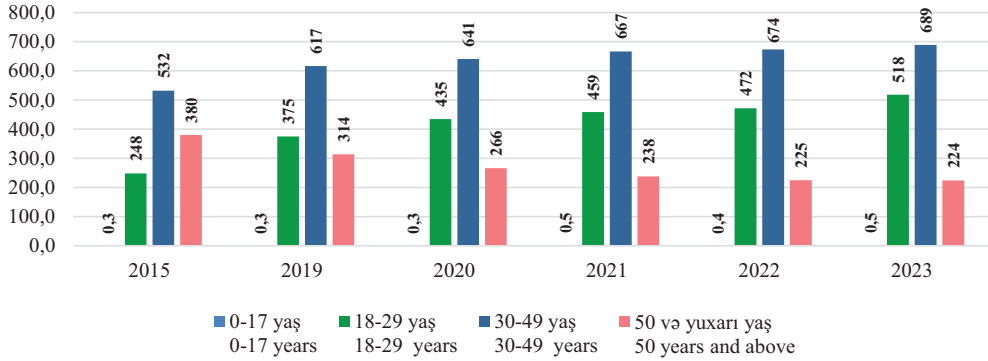
2023-cü ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələndən kişilərin sayı 708 nəfər, qadınlərin sayı isə 16 nəfər olmuşdur.

In 2023, the number of men diagnosed with drug addiction per 100000 population was 708, and the number of women was 16.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər) yaş üzrə bölgədə
Number of patients diagnosed with drug addiction per 100000 population
(number of patients registered at the end of the year, person), by sex

2023-cü ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələr daha çox 30-49 yaş qrupunda (689), ən az isə 0-17 yaş qrupunda (0,5) qeydə alınmışdır.

In 2023, patients diagnosed with drug addiction per 100000 population were most frequently registered in the 30-49 age group (689), and least frequently in the 0-17 age group (0,5).

3.6.1 Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi 3.6.1 Death rate due to road traffic injuries

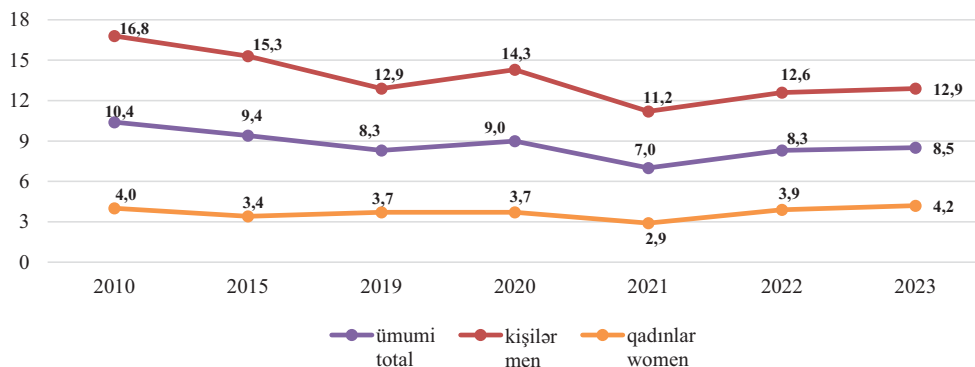
Qlobal səviyyədə 15–29 yaşda olan şəxslər arasında ölüm hallarının əsas səbəbi yol-nəqliyyat hadisələridir. Bu baxımdan yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi göstəricisi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi il ərzində yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölənlərin sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Globally road traffic injuries is the leading cause of deaths among young adults aged 15–29 years. In this regard, the death rate due to road traffic injuries indicator is very important.

The death rate due to road traffic injuries is calculated as the total number of road traffic fatal injury deaths in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgüdə
Death rate due to road traffic injuries, per 100000 population, by sex

2010-2023-cü illərdə əhalinin hər 100000 nəfərinə yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi 1,9 bənd azalaraq 10,4-dən 8,5-ə düşmüşdür. Bu illər ərzində göstərici kişilər üzrə 3,9 bənd azalaraq 16,8-dən 12,9-dək enmiş, qadınlar üzrə isə 0,2 bənd artaraq 4,0-dan 4,2-dək qalxmışdır.

2022-ci illə müqayisədə 2023-cü ildə yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölənlərin sayı 834 nəfərdən 862 nəfərə yüksəlmişdir. Baxılan dövrdə yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölənlərin sayı 15 nəfər artaraq 635 nəfərdən 650 nəfərə, qadınların sayı isə 13 nəfər artaraq 199 nəfərdən 212 nəfərə qalxmışdır.

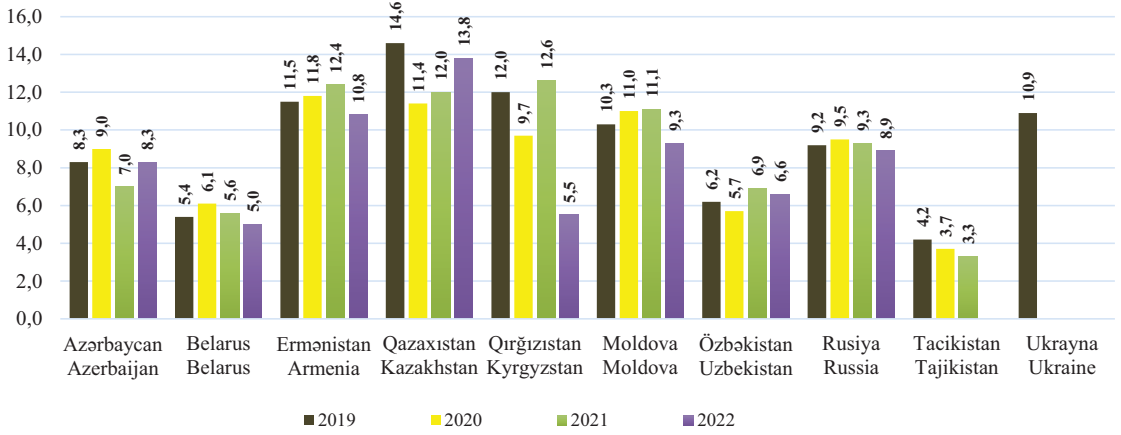
In 2010-2023, the death rate due to road traffic injuries per 100000 population decreased by 1,9 points and dropped from 10,4 to 8,5. Over this years the indicator decreased by 3,9 points from 16,8 to 12,9 for men and increased by 0,2 points from 4,0 to 4,2 for women.

Compared to 2022, in 2023 the number of death rate due to road traffic injuries increased from 834 persons to 862 persons. During reviewed period the number of death due to road traffic accidents increased by 15 from 635 to 650 for men and by 13 from 199 to 212 for women.

3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFƏH
3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

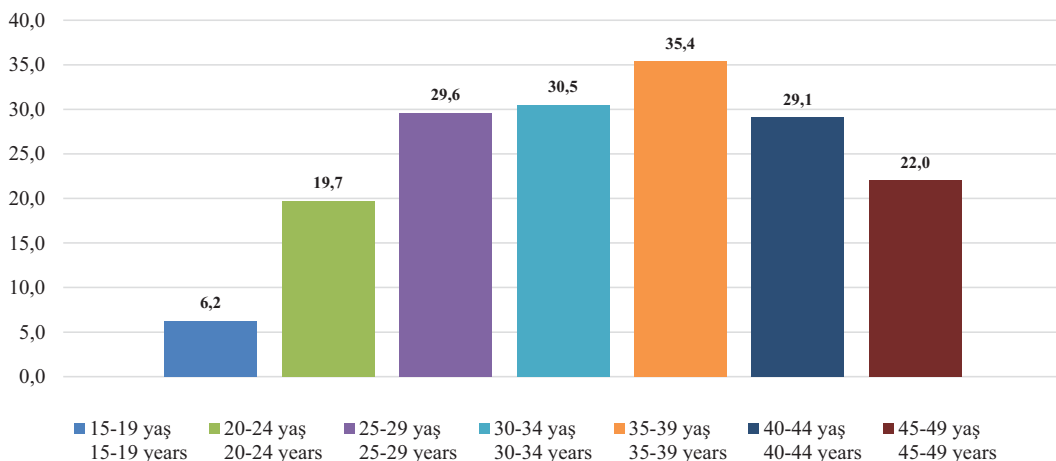
3.7.1 Ailə planlaşdırılmasında öz ehtiyaclarını müasir üsullarla təmin edən reproduktiv yaşda (15-49 yaşda) olan qadınların xüsusi çəkisi ⁵

3.7.1 Proportion of women of reproductive age (aged 15-49 years) who have their need for family planning satisfied with modern methods ⁵

Bu göstərici sorğu anına əlavə uşağının olmasını (doğulmasını) istəməyən, yaxud növbəti uşağın doğulmasını təxirə salmaq istəyən və müasir kontraseptiv vasitələrdən istifadə edən reproduktiv yaşda olan qadınların xüsusi çəkisini ifadə edir və rəsmi və ya faktiki nikah münasibətlərində olan 15-49 yaşlı qadınlar üzrə hesablanır.

This indicator expresses the percentage of women of reproductive age using a modern method of contraception among those who desire either to have no (additional) children or to postpone the next pregnancy at the time of the survey and is calculated for women aged 15-49 who are in official or de facto marriage relationships.

Ailə planlaşdırılmasında üzrə öz ehtiyaclarını müasir üsullarla təmin edən reproduktiv yaşda (15-49 yaşda) olan qadınların xüsusi çəkisi, yaş üzrə bölgüdə, faizlə
Proportion of women of reproductive age (aged 15-49 years) who have their need for family planning satisfied with modern methods, by age groups, in percentage

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, ailə planlaşdırılmasında öz ehtiyaclarını müasir üsullarla təmin edən reproduktiv yaşda (15-49 yaş) olan qadınların xüsusi çəkisi 29,1 faiz olmuşdur. Bu göstərici

According to the results of the Multi-Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the percentage of women of reproductive age (15-49 years old) who meet their needs for family planning with modern methods was 29,1 percent. This indicator is

⁵ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə ailə planlaşdırılmasında öz ehtiyaclarını müasir üsullarla təmin edən, rəsmi və ya faktiki nikah münasibətlərində olan 15-49 yaşlı qadınların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə rəsmi və ya faktiki nikah münasibətlərində olan 15-49 yaşlı qadınların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasil kimi hesablanmışdır.

⁵ This indicator is calculated as the ratio of the number of women of reproductive age (15-49-year-old women in formal or de facto marriage relationships) who participated in the Multi indicator Cluster Survey and have their need for family planning satisfied with modern methods to the total number of female members of reproductive age (15-49-year-old women in formal or de facto marriage relationships) who participated in the survey multiplied by 100.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

şəhər yerləri üzrə 32,2 faiz, kənd yerləri üzrə 25,0 faiz, 15-19 yaşlı qadınlar üzrə 6,2 faiz, 20-24 yaşlı qadınlar üzrə 19,7 faiz, 25-29 yaşlı qadınlar üzrə 29,6 faiz, 30-34 yaşlı qadınlar üzrə 30,5 faiz, 35-39 yaşlı qadınlar üzrə 35,4 faiz, 40-44 yaşlı qadınlar üzrə 29,1 faiz, 45-49 yaşlı qadınlar üzrə 22,0 faiz təşkil etmişdir.

32,2 percent for urban areas, 25,0 percent for rural areas, 6,2 percent for women aged 15-19, 19,7 percent for women aged 20-24, and 29,6 percent for women aged 25-29, 30,5 percent for women aged 30-34, 35,4 percent for women aged 35-39, 29,1 percent for women aged 40-44, and 22,0 percent for women aged 45-49.

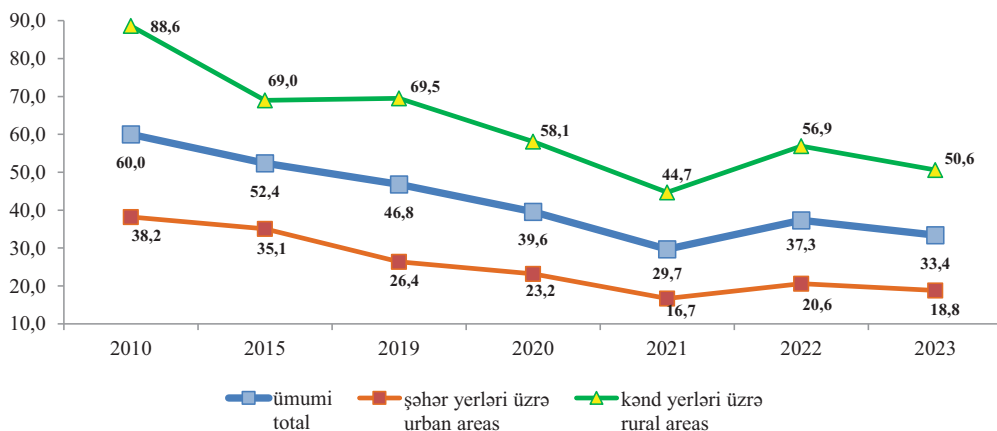

3.7.2 15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi, bu yaş qrupunda olan hər 1000 qadına⁶
3.7.2 Birth rate among women aged 15-19 years, per 1000 women in this age group⁶

15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi təqvim ili ərzində həmin yaşda olan qadınlar tərəfindən diri doğulanların sayının bu yaş qrupunda olan qadınların orta illik sayına nisbətinin 1000-ə hasili kimi hesablanır.

The birth rate among women aged 15-19 years is calculated as the total number of live births born to women of that age during a calendar year divided by average annual population of women aged 15-19 years multiplied by 1000.

15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi, bu yaş qrupunda olan hər 1000 qadına, yaşayış yeri üzrə bölgüdə
Birth rate among women aged 15-19 years, per 1000 women in this age group, by location

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə 15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi 26,6 bənd azalaraq bu yaş qrupunda olan hər 1000 qadına 60,0-dan 33,4-dək düşmüşdür. Bu dövrdə 15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi kənd yerləri üzrə 88,6-dan 50,6-dək, şəhərlərdə isə 38,2-dən 18,8-dək düşmüşdür.

Compared to 2010 in 2023 the birth rate among women aged 15-19 years decreased by 26,6 points from 60,0 to 33,4 per 1000 women at this age group. During the same period the birth rate among women aged 15-19 years declined from 88,6 to 50,6 in rural areas and from 38,2 to 18,8 in urban areas.

⁶ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “3.7.2 Yeniyetmələr (10-14 yaşda və 15-19 yaşda olan) arasında doğum səviyyəsi, həmin yaş qrupunda olan hər 1000 qadına” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁶ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as “3.7.2 Adolescent birth rate (aged 10-14 years; aged 15-19 years) per 1000 women in that age group”. The indicator is based on official statistics and presented in publication in the national context.

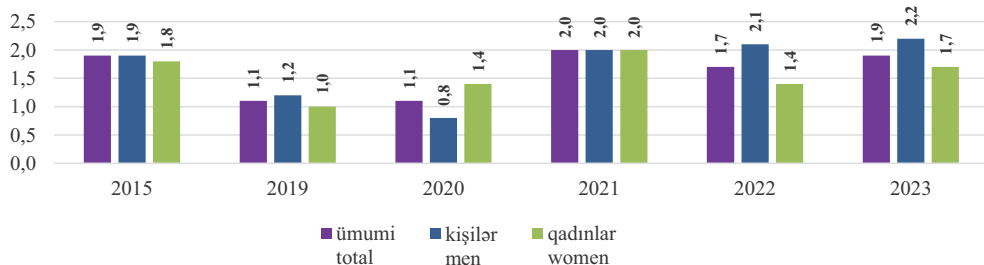

3.9.3 Qərəzsiz zəhərlənmədən ölüm səviyyəsi 3.9.3 Mortality rate attributed to unintentional poisoning

Qərəzsiz zəhərlənmədən ölüm səviyyəsinin ölçülməsi təhlükəli kimyəvi maddələr və çirklənmələrlə bağlı fəaliyyətin səmərəliliyini səciyyələndirir. Göstərici il ərzində qərəzsiz zəhərlənmələr səbəbindən ölənlərin sayını əhalinin orta illik sayına bölüb 100000-ə vurmaqla hesablanır. Qərəzsiz zəhərlənmələrə “Xəstəliklərin və sağlamlıqla bağlı problemlərin beynəlxalq statistik təsnifatı”nın (XBT-10)* X40, X43, X46-X49 kodları üzrə təsnifləşdirilmiş təsadüfi təsiretmə və zəhərlənmələr aid olunur.

Mortality rate attributed to unintentional poisoning characterizes the extent to which effectiveness of action of hazardous chemicals and pollutants. This indicator is calculated as the number of deaths of unintentional poisonings in a year, divided by the population, and multiplied by 100,000. Unintentional poisoning includes accidental exposure and poisoning which occur due to X40, X43, X46-X49 determined in the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems" (ICD-10).*

Qərəzsiz zəhərlənmədən ölənlərin sayı, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgədə
The number of deaths from unintentional poisoning, per 100000 population, by sex

2023-cü ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə qərəzsiz zəhərlənmədən ölənlərin sayı 1,9 olmuşdur. Göstərici baxılan dövrdə kişilər üzrə 2,2, qadınlar üzrə isə 1,7 təşkil etmişdir.

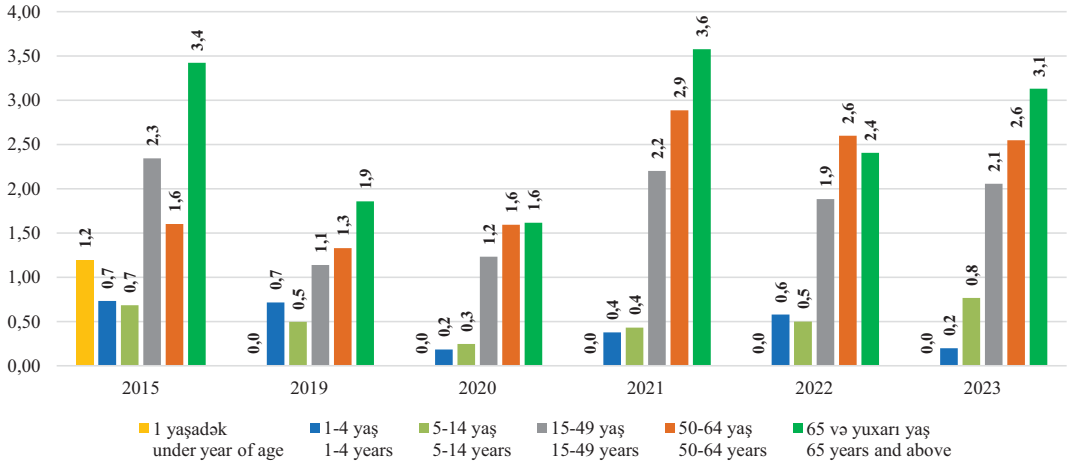
In 2023, the number of deaths from unintentional poisoning per 100000 population was 1,9. During the reviewed period, the indicator was 2,2 for men, and 1,7 for women.

* https://www.isim.az/Classifications/XBT_1_cild_I_hisse.pdf
https://www.isim.az/Classifications/XBT_1_cild_II_hisse.pdf

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Qərəzsiz zəhərlənmədən ölənlərin sayı, yaş qrupları üzrə bölgədə
The number of deaths from unintentional poisoning, by age groups

2023-cü ildə əhəlinin hər 100000 nəfərinə düşən qərəzsiz zəhərlənmədən ölüm halları daha çox 65 və yuxarı yaş qrupunda (3,1) qeydə alınmışdır. 1 yaşadək uşaqlar arasında isə qərəzsiz zəhərlənmədən ölüm halları qeydə alınmamışdır.

In 2023, the highest point on the number of deaths from unintentional poisoning per 100000 population was recorded in 65 years and above age group (3,1). Death among children under 1 due to unintentional poisoning cases have not been registered.

3.b.1 İmmunlaşdırma sahəsində milli proqramlar üzrə bütün vaksinlərlə əhatə olunan əhalinin məqsədli əhali qrupunda xüsusi çəkisi

3.b.1 Proportion of the target population covered by all vaccines included in their national programme

DTP3 peyvəndi ilə əhatə olunma səviyyəsi
Coverage level of DTP3 vaccine

Bu altgöstərici difteriya-tetanus-göyöskürək peyvəndinin 3-cü dozasını almış körpələrin xüsusi çəkisini ifadə edir.

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, DTP3 peyvəndi ilə əhatə olunma səviyyəsi⁸ 46,6 faiz olmuşdur. Bu göstərici şəhər yerləri üzrə 33,9 faiz, kənd yerləri üzrə 61,9 faiz təşkil etmişdir.

This sub-indicator represents the proportion of infants who received 3th doses of diphtheria-tetanus-pertussis vaccine.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the DTP3 vaccination coverage level⁸ was 46.6 percent. This indicator was 33.9 percent in urban areas and 61.9 percent in rural areas.

Qızılca peyvəndi ilə əhatə olunma səviyyəsi
Coverage level of measles-containing-vaccine

Bu altgöstərici immunlaşdırma sahəsində milli səviyyədə tövsiyə olunan təqvimə uyğun olaraq qızılca peyvəndinin 2-ci dozasını almış uşaqların xüsusi çəkisini ifadə edir.

MICS-in nəticələrinə əsasən, ölkəmizdə qızılca peyvəndi ilə əhatə olunma səviyyəsi⁹ 66,0 faiz olmuşdur. Bu göstərici şəhər yerləri üzrə 63,4 faiz, kənd yerləri üzrə 68,9 faiz təşkil etmişdir.

This sub-indicator represents the proportion of children who received 2th doses of measles vaccine according to the nationally recommended immunization schedule.

According to the results of MICS, the measles vaccination coverage level⁹ in our country was 66.0 percent. This indicator was 63.4 percent in urban areas and 68.9 percent in rural areas.

Pnevmokok peyvəndi (PCV) ilə əhatə olunma səviyyəsi
Coverage level of pneumococcal vaccine (PCV)

Bu altgöstərici pnevmokok əleyhinə peyvəndin milli səviyyədə tövsiyə olunan 3-cü dozasını almış, hazırda yaşayan körpələrin xüsusi çəkisini ifadə edir.

MICS-in nəticələrinə əsasən, ölkəmizdə

This sub-indicator represents the proportion of infants currently alive who received third nationally recommended dose of pneumococcal vaccine.

According to the results of MICS, the

⁸ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə sorğudan əvvəl nə vaxtsa difteriya-tetanus-göyöskürək peyvəndinin 3-cü dozasını almış 12-23 aylıq uşaqların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 12-23 aylıq uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁸ *This indicator was calculated as the ratio of the number of 12–23-month-old children in households participating in the Multiple Indicator Cluster Survey who had ever received 3th doses of the diphtheria-tetanus-pertussis vaccine prior to the survey, to the total number of 12–23-month-old children in the surveyed households multiplied by 100.*

⁹ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə sorğudan əvvəl nə vaxtsa qızılca peyvəndinin 2-ci dozasını almış 24-35 aylıq uşaqların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 24-35 aylıq uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁹ *This indicator was calculated as the ratio of the number of 24–35-month-old children in households participating in the Multiple Indicator Cluster Survey who had ever received 2th doses of the measles vaccine prior to the survey, to the total number of 24–35-month-old children in the surveyed households multiplied by 100.*

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

pnevmonokok peyvəndi ilə əhatə olunma səviyyəsi 46,4 faiz olmuşdur¹⁰. Bu göstərici şəhər yerləri üzrə 39,2 faiz, kənd yerləri üzrə 55,0 faiz təşkil etmişdir.

pneumococcal vaccination coverage level in our country was 46,4 percent¹⁰. This indicator was 39,2 percent in urban areas and 55,0 percent in rural areas.

¹⁰ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə sorğudan əvvəl nə vaxtsa 3-cü doza pnevmonokok konyuqantı peyvəndi almış 12-23 aylıq uşaqların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 12-23 aylıq uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

¹⁰ This indicator was calculated as the ratio of the number of 12–23-month-old children in households participating in the Multiple Indicator Cluster Survey who had ever received the 3rd dose of the pneumococcal conjugate vaccine prior to the survey, to the total number of 12–23-month-old children in the surveyed households multiplied by 100.

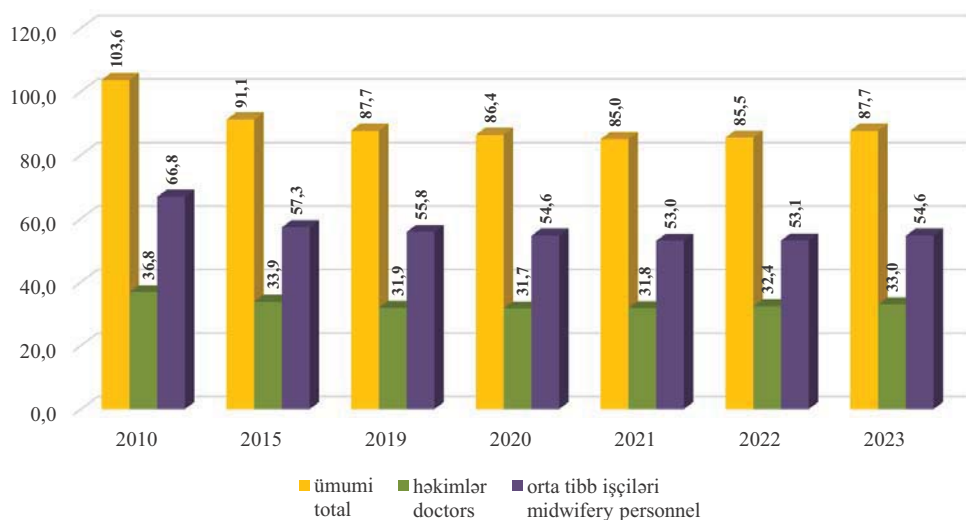
3.c.1 Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı və onların bölüşdürülməsi

3.c.1 Health worker density and distribution

Bu göstərici ölkədə əhali arasında tibb işçilərinin sıxlığını əks etdirir. Tibb işçiləri dedikdə, həkimlər və orta tibb işçiləri başa düşülür. Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı tibb işçilərinin ilin sonuna olan sayının əhalinin ilin sonuna olan sayına nisbətinin 10000-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator reflects the density of medical workers in the country. Medical workers mean doctors and midwifery personnel. The health workers density per 10000 population is calculated as the number of health workers at the end of year divided by the number of the population at the end of the year multiplied by 10000.

Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı və onların bölüşdürülməsi
Health worker density and distribution, per 10000 population

2010-2023-cü illər ərzində ölkədə əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı 103,6-dan 87,7-dək azalmış - həkimlərin sayı 36,8-dən 33,0-dək, orta tibb işçilərinin sayı isə 66,8-dən 54,6-dək aşağı düşmüşdür.

Tibb işçilərinin ümumi sayı 2010-cu ildəki 93170 nəfərdən 2023-cü ildə 89236 nəfərədək azalsa da, həkimlərin sayı 33085 nəfərdən 33645 nəfərədək artmışdır. 2023-cü ildə həkimlərin ixtisas üzrə bölgüsündə ən çox terapevtlər (7981 nəfər və ya həkimlərin ümumi sayının 23,7 faizi), ən az isə narkoloqlar (67 nəfər və ya həkimlərin ümumi sayının 0,2 faizi) qeydə alınmışdır.

Orta tibb işçilərinin sayı 2010-cu illə

In 2010-2023, the health workers density per 10000 population decreased from 103,6 to 87,7 - physicians dropped from 36,8 to 33,0, and paramedical personnel declined from 66,8 to 54,6.

The number of health workers decreased from 93170 in 2010 to 89236 in 2023, as well as the number of physicians increased from 33085 to 33645. Regarding to distribution of physicians by speciality in 2023 the highest number of physicians was therapists (7981 or 23,7 percent of the total number of physicians), and the lowest was narcologists (67 or 0,2 percent of the total number of physicians).

The number of paramedical personnel decreased by 4494 compared to 2010 and

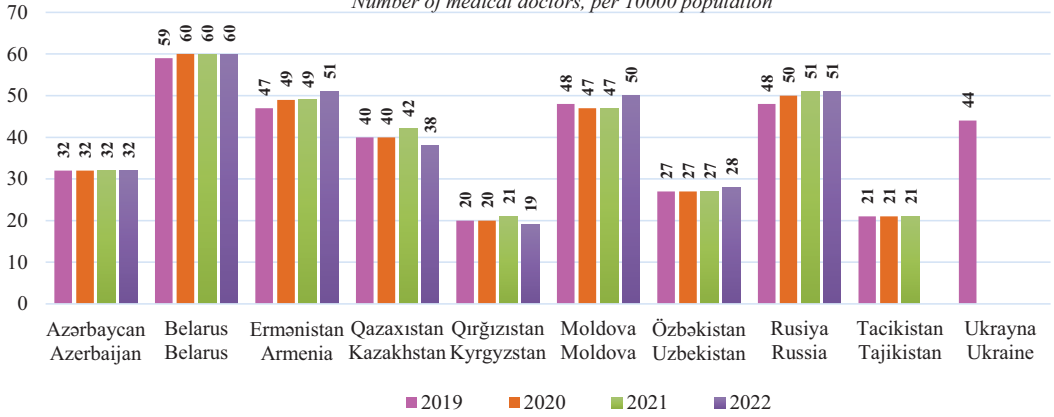
3. YAXŞI SƏHIYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

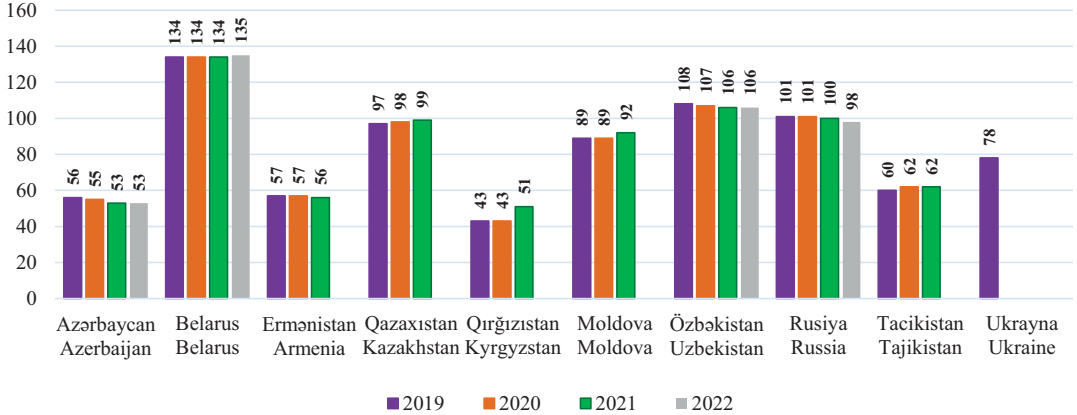
müqayisədə 4494 nəfər azalaraq 2023-cü ilin sonuna 55591 nəfər təşkil etmişdir. *amounted to 55591 at the end of 2023.*

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi *Comparison of the indicator among the CIS countries*

Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən həkimlərin sayı
Number of medical doctors, per 10000 population

Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən orta tibb işçilərinin sayı
Number of paramedical personnel, per 10000 population

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL 4. QUALITY EDUCATION

4 KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

Hamı üçün inklüziv və bərabər keyfiyyətli təhsili təmin etmək və ömür boyu təhsil almaq imkanlarını dəstəkləmək

Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all

4 QUALITY EDUCATION

Keyfiyyətli inklüziv təhsilə çıxış həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, ən mühüm problemlərin həllində innovasiyaların geniş tətbiqi üçün əsas dəstək vasitələrindən hesab olunur.

Hal-hazırda dünyada məktəbyaşlı uşaq və yeniyetmələrin bir qismi hələ də təhsilə çıxış imkanlarını əldə edə bilməmişdir və onların da demək olar ki, yarıdan çoxu funksional savadlılıq və riyazi savadlılığın ən az müəyyən edilmiş səviyyəsinə çatmaqda çətinlik çəkir. Texnologiyanın sürətli inkişafına baxmayaraq, müəllimlərin bilik və bacarıqlarının, eyni zamanda tədris mühitinin arzuolunan səviyyədə olmaması səbəbindən, hələ də keyfiyyətli təhsilə hamı üçün bərabər çıxış imkanlarının təmin edilməsinə nail olunmamışdır. Bu baxımdan universal təhsil məqsədlərinə nailolma istiqamətində uğurlu addımlar atmaq üçün dünya miqyasında daha çox səy göstərmək lazımdır.

BMT-nin hesabatına əsasən 2015-ci illə müqayisədə 2023-cü ildə dünyada ibtidai məktəbi bitirənlərin xüsusi çəkisi 85 faizdən 88 faizə, natamam orta məktəbi bitirənlərin xüsusi çəkisi 74 faizdən 78 faizə, yuxarı orta məktəbi bitirənlərin xüsusi çəkisi 53 faizdən 59 faizə yüksəlmişdir. Bununla belə, sub-Saxara Afrikasında hər 3 uşaqdan yalnız 2-si ibtidai

Access to quality inclusive education is considered one of the main support tools for improving the quality of life and the widespread application of innovations in solving the most important problems.

Currently, some children and adolescents around the world still have no access to education and more than half of them can not achieve fixed level of proficiency in functional literacy and numeracy. Despite the rapid technological development, equal access to quality education for all has not yet been achieved because the capacities and skills of teachers, as well as the learning environment are not at the desired level. In this regard, additional efforts are needed worldwide to make successful steps towards achieving the goals of universal education.

According to the United Nations report, compared to 2015, in 2023 the primary school completion rate increased from 85 to 88 percent, the lower secondary completion rate rose from 74 to 78 percent, and the upper secondary completion rate went up from 53 to 59 percent. However, only two in three children in sub-Saharan Africa complete primary school on time. In 2022, 81 percent of upper secondary schools were equipped with computers, 69 percent had internet access, and 91 percent had

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

4. QUALITY EDUCATION

məktəbi vaxtında bitirə bilmişdir. 2022-ci ildə yuxarı orta məktəb səviyyəsindəki məktəblərin 81 faizi kompüterlərlə, 69 faizi internetlə, 91 faizi elektrik enerjisi ilə təmin olunmuşdur. İbtidai məktəblərin 20 faizindən çoxunda qızlar üçün ayrıca sanitariya-gigiyenik otaqlar mövcud olmamışdır.¹

DİM 4 hamının təhsilə azad, bərabər çıxış imkanının, bütün gənclərin və böyüklərin savadlanmasının və riyazi biliklərə yiyələnməsinin təmin edilməsini, təhsildə gender bərabərsizliyinin aradan qaldırılmasını, məşğulluq, layiqli əmək və sahibkarlıq fəaliyyəti üçün məqbul texniki və peşə vərdişlərinə malik olan gənclərin və böyüklərin sayının əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasını, firavan həyat tərzinin, insan hüquqlarının, gender bərabərliyinin, sülh və mədəniyyətin, həmçinin qeyri-zorakılığın təşviq edilməsini nəzərdə tutur.

Bu da, öz növbəsində, uşaq, əlillik və gender məsələlərinə həssas yanaşılan, hamı üçün təhlükəsiz, inklüziv və effektiv təlim-tədris mühitinə malik təhsil müəssisələrinin yaradılmasını, ali təhsildə, o cümlədən peşə təlimi, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları, texniki mühəndislik və elmi proqramlar sahəsində təqaüdlərin həcmimin qlobal səviyyədə əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasını zəruri edir².

electricity.

More than 20 percent of primary schools have no separate sanitation facilities for girls¹.

SDG 4 aims to provide free, equal access to education, ensuring to get literacy and mathematical knowledge for all young people and adults, to eliminate gender inequalities in education, substantially increase in the number of youth and adults who have technical and vocational skills for employment, decent work and entrepreneurship, to promote a healthy lifestyle, human rights, gender equality, peace and culture and non-violence.

In this turn, building and upgrading education facilities that are child, disability and gender sensitive and provide safe, inclusive and effective learning environments for all, as well as substantially expansion globally the number of scholarships for enrolment in higher education, including vocational training and information and communications technology, technical, engineering and scientific programmes are essential².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

4.1.1 a) 2-ci və 3-cü siniflərdə təhsil alanlar arasında i) oxuma və ii) riyazi bacarıqların ən azı minimal səviyyəsinə nail olmuş uşaqların xüsusi çəkisi³

4.1.1 Proportion of children and young people (a) in grades 2/3; achieving at least a minimum proficiency level in (i) reading and (ii) mathematics, by sex³

Göstərici 2-ci və 3-cü siniflərdə təhsil alan və (i) oxuma və (ii) riyazi bacarıqların ən azı minimal səviyyəsinə nail olan uşaqların xüsusi çəkisini ifadə edir. Minimal bacarıq səviyyəsi dedikdə, riyaziyyat, oxuma və s. sahələr üzrə baza biliklərinə malik olma başa düşülür.

BMT-nin Uşaq Fondunun vahid metodologiyası əsasında keçirilən Çoxgöstəricili Klaster Sorğusu (MICS) üzrə uşaqların oxuma bacarıqları 3 təməl oxuma tapşırığı, riyazi bacarıqları 4 təməl hesab tapşırığı əsasında qiymətləndirilir.

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş MICS sorğusunun nəticələrinə əsasən, oxuma bacarıqlarının ən azı minimal səviyyəsinə nail olmuş uşaqların xüsusi çəkisi 57,7 faiz⁴ (oğlanlar üzrə 54,4 faiz, qızlar üzrə 61,4 faiz), riyazi bacarıqların ən azı minimal səviyyəsinə nail olmuş uşaqların xüsusi çəkisi isə 61,5 faiz⁵ (oğlanlar üzrə 64,2 faiz, qızlar üzrə 58,3 faiz) təşkil etmişdir.

The indicator represents the proportion of children in grades 2 and 3 who achieve at least a minimal level of (i) reading and (ii) math skills. The minimal skill level refers to foundational knowledge in areas such as mathematics, reading, and similar fields.

According to the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in the unified methodology by the UN Children's Fund, children's reading skills are assessed based on 3 fundamental reading tasks, while their mathematical skills are evaluated based on 4 basic calculation tasks.

According to the results of the MICS survey conducted in our country in 2023, the proportion of children who have achieved at least a minimum level of reading skills is 57,7 percent⁴ (54,4 percent for boys, 61,4 percent for girls), the proportion of children who have achieved at least a minimal level of mathematical skills is 61,5 percent⁵ (64,2 percent for boys, 58,3 percent for girls).

³ BMT-nin global göstəricilər sistemində bu göstərici "4.1.1. a) 2-ci və 3-cü siniflərdə təhsil alanlar; b) ibtidai təhsil məzunları və c) ümumi orta təhsil məzunları arasında i) oxuma və ii) riyazi bacarıqların ən azı minimum səviyyəsinə nail olmuş uşaq və gənclərin xüsusi çəkisi" kimi müəyyən olunmuşdur. 2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusu (MICS) əsasında b) və c) göstəriciləri üzrə məlumatlar toplanılmamışdır.

³ *In the UN global indicator system, this indicator is defined as "4.1.1: Proportion of children and young people (a) in grades 2/3; (b) at the end of primary; and (c) at the end of lower secondary achieving at least a minimum proficiency level in (i) reading and (ii) mathematics, by sex". Based on the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, data on sub-indicators b) and c) were not collected.*

⁴ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 3 təməl oxuma tapşırığını uğurla yerinə yetirmiş 2-ci və 3-cü siniflərdə təhsil alan uşaqların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 2-ci və 3-cü siniflərdə təhsil alan uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁴ *This indicator calculated as the ratio the number of children in grades 2 and 3 who successfully completed the 3 basic reading tasks in households participating in the Multi-Indicator Cluster Survey to the total number of children in grades 2 and 3 in the household participating in the survey multiplied by 100.*

⁵ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 4 təməl hesab tapşırığını uğurla yerinə yetirmiş 2-ci və 3-cü siniflərdə təhsil alan uşaqların sayının həmin ev təsərrüfatları üzrə 2-ci və 3-cü siniflərdə təhsil alan uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁵ *This indicator calculated as the ratio the number of children studying in grades 2 and 3 who successfully completed 4 basic arithmetic tasks in households participating in the Multi-indicator Cluster Survey to the total number of children studying in grades 2 and 3 in the household participating in the survey multiplied by 100.*

4.1.2 İbtidai, ümumi və tam orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi

4.1.2 Completion rate (primary education, lower secondary education, upper secondary education)

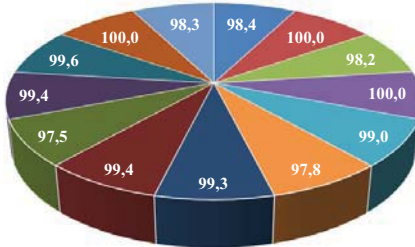
İbtidai təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi

Completion rate primary education

Altgöstərici ibtidai təhsilin sonuncu sinfini bitirmiş, yaşı ibtidai təhsilin sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin xüsusi çəkisini ifadə edir.

The sub-indicator represents the proportion of children who have completed the last grade of primary education and whose age is 3-5 years older than the age intended for the last grade.

İbtidai təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi⁶, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, faizlə
Completion rate primary education⁶, by economic regions, in percentage

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Daglikh Shirvan economic region
- Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region

- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil–Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region

- Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, ibtidai təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi 98,7 faiz (oğlanlar üzrə 99,0 faiz, qızlar üzrə 98,5 faiz) olmuşdur. Bu göstərici Naxçıvan Muxtar Respublikası, Dağlıq Şirvan və Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonları üzrə 100,0 faiz təşkil etmişdir.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the percentage of children who completed the last grade of primary education was 98,7 percent (99,0 percent for boys, 98,5 percent for girls). This indicator was 100,0 percent for the Nakhchivan Autonomous Republic, Daglikh Shirvan and Shaki-Zagatala economic regions.

⁶ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə ibtidai təhsilin sonuncu sinfini bitirmiş, yaşı ibtidai təhsilin sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə ibtidai təhsilin sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁶This indicator calculated as the ratio the number of children in the households that participated in the Multi-indicator Cluster Survey who have completed the last grade of primary education and whose age is 3-5 years older than the age intended for the last grade, to the total number of children in those households who are 3-5 years older than the age intended for the last grade of primary education, multiplied by 100.

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

4. QUALITY EDUCATION

Ümumi orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi

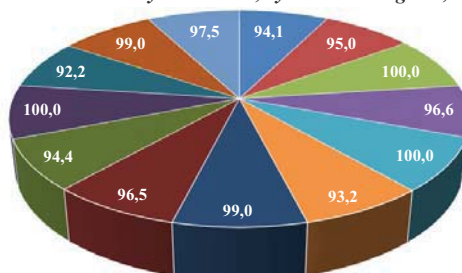
Completion rate lower secondary education

Altgöstərici ümumi orta təhsilin sonuncu sinfini bitirmiş, yaşı ümumi orta təhsilli sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin xüsusi çəkisini ifadə edir.

The sub-indicator represents the proportion of children who have completed the last grade of lower secondary education and whose age is 3-5 years older than the age intended for the last grade.

Ümumi orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi⁷, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, faizlə

Completion rate lower secondary education⁷, by economic regions, in percentage

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Daglikh Shirvan economic region
- Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region
- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil-Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region
- Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

MICS sorğusunun nəticələrinə əsasən, ölkəmizdə ümumi orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi 96,4 faiz (oğlanlar üzrə 94,4 faiz, qızlar üzrə 98,2 faiz) olmuşdur. Bu göstərici Abşeron-Xızı, Gəncə-Daşkəsən və Mərkəzi Aran iqtisadi rayonları üzrə 100,0 faiz təşkil etmişdir.

According to the results of the MICS survey, the proportion of children who completed the last grade of lower secondary education in our country was 96,4 percent (94,4 percent for boys, 98,2 percent for girls). This indicator was 100,0 percent for Nakhchivan Autonomous Republic, Ganja-Dashkasan and Central Aran economic regions.

⁷ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə ümumi orta təhsilin sonuncu sinfini bitirmiş, yaşı ümumi orta təhsilin sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə ümumi orta təhsilin sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁷ This indicator calculated as the ratio the number of children in the households that participated in the Multi-indicator Cluster Survey who have completed the last grade of lower secondary education and whose age is 3-5 years older than the age intended for the last grade to the total number of children in those households who are 3-5 years older than the age intended for the last grade of lower secondary education, multiplied by 100.

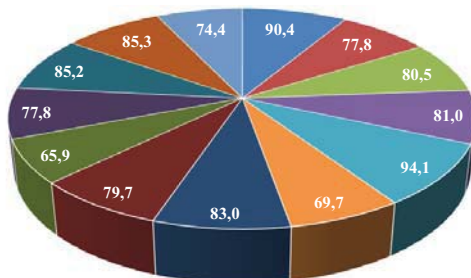

Tam orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi
Completion rate upper secondary education

Altgöstərici tam orta təhsilin sonuncu sinfini bitirmiş, yaşı tam orta təhsilin sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin xüsusi çəkisini ifadə edir.

The sub-indicator represents the proportion of children who have completed the last grade of upper secondary education and whose age is 3-5 years older than the age intended for the last grade.

Tam orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi⁸, iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, faizlə
Completion rate upper secondary education⁸, by economic regions, in percentage

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Dağlıq Shirvan economic region
- Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region
- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil–Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region
- Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

MICS sorğusunun nəticələrinə əsasən, ölkəmizdə tam orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi 83,4 faiz (oğlanlar üzrə 85,9 faiz, qızlar üzrə 80,6 faiz) olmuşdur.

According to the results of the MICS survey, the proportion of children who completed the last grade of upper secondary education in our country was 83,4 percent (85,9 percent for boys, 80,6 percent for girls).

⁸ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə tam orta təhsilin sonuncu sinfini bitirmiş, yaşı tam orta təhsilin sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə tam orta təhsilin sonuncu sinfi üçün nəzərdə tutulan yaşdan 3-5 yaş böyük olan şəxslərin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁸ This indicator calculated as the ratio the number of children in the households that participated in the Multi-indicator Cluster Survey who have completed the last grade of upper secondary education and whose age is 3-5 years older than the age intended for the last grade to the total number of children in those households who are 3-5 years older than the age intended for the last grade of upper secondary education, multiplied by 100.

4.2.1 Sağlamlıq, öyrənmə və psixo-sosial rifah baxımından kənarlaşmalar olmadan inkişaf edən 24-59 aylıq uşaqların xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgüdə

4.2.1 Proportion of children aged 24-59 months who are developmentally on track in health, learning and psychosocial well-being, by sex

Bu göstərici sağlamlıq, öyrənmə və psixo-sosial rifah baxımından normal inkişaf edən 24-59 aylıq uşaqların sayının 24-59 aylıq uşaqların ümumi sayındakı xüsusi çəkisini xarakterizə edir. Göstəricinin məqsədləri üçün istifadə edilən anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

Sağlamlıq - böyük motorikanın inkişafı, kiçik motorikanın inkişafı və özünəqulluq;

Öyrənmə - ekspressiv nitq, yazıb-oxuma bacarığı, riyazi bacarıqlar, ilkin yazı bacarığı və icraedici funksiyalar;

Psixo-sosial rifah - emosional bacarıqlar, sosial bacarıqlar, daxiləyənəldici davranış, xaricəyənəldici davranışdır.

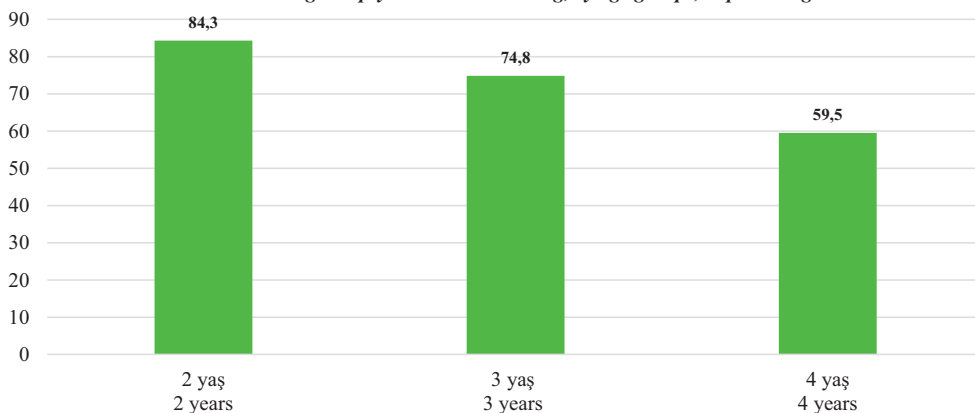
This indicator characterizes the proportion of children aged 24-59 months who are developmentally on track in health, learning and psychosocial well-being in the total number of children aged 24-59 months. For the purposes of the indicator, the terms used have the following meanings:

Health - gross motor development, fine motor development and self-care;

Learning - expressive language, literacy, numeracy, pre-writing, and executive functioning;

Psychosocial well-being - emotional skills, social skills, internalizing behavior, externalizing behavior.

Sağlamlıq, öyrənmə və psixo-sosial rifah baxımından kənarlaşmalar olmadan inkişaf edən 24-59 aylıq uşaqların xüsusi çəkisi, yaş üzrə bölgüdə, faizlə⁹
Proportion of children aged 24-59 months who are developmentally on track in health, learning and psychosocial well-being, by age groups, in percentage⁹

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş *According to the results of the Multiple* Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) *Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in*

⁹ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə sağlamlıq, öyrənmə və psixo-sosial rifah baxımından normal inkişaf edən 24-59 aylıq uşaqların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 24-59 aylıq uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁹ This indicator calculated as the ratio of the number of children in the households that participated in the Multi-indicator Cluster Survey aged 24-59 months who are developmentally on track in health, learning and psychosocial well-being to the total number of children aged 24-59 months in those households, multiplied by 100.

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

4. QUALITY EDUCATION

nəticələrinə əsasən, sağlamlıq, öyrənmə və psixososial rifah baxımından kənarlaşmalar olmadan inkişaf edən 24-59 aylıq uşaqların xüsusi çəkisi 72,0 faiz (oğlanlar üzrə 66,2 faiz, qızlar üzrə 78,4 faiz) olmuşdur. Bu göstərici 2 yaşlı (24-35 ay) uşaqlar üzrə 84,3 faiz, 3 yaşlı (36-47 ay) uşaqlar üzrə 74,8 faiz, 4 yaşlı (48-59 ay) uşaqlar üzrə 59,5 faiz təşkil etmişdir.

our country in 2023, the proportion of children aged 24–59 months who are developmentally on track in health, learning and psychosocial well-being is 72,0 percent (66,2 percent for boys), 78,4 percent for girls). This indicator was 84,3 percent for 2 years old (24-35 months) children, 74,8 percent for 3 years old (36-47 months) children, and 59,5 percent for 4 years old (48-59 months) children.

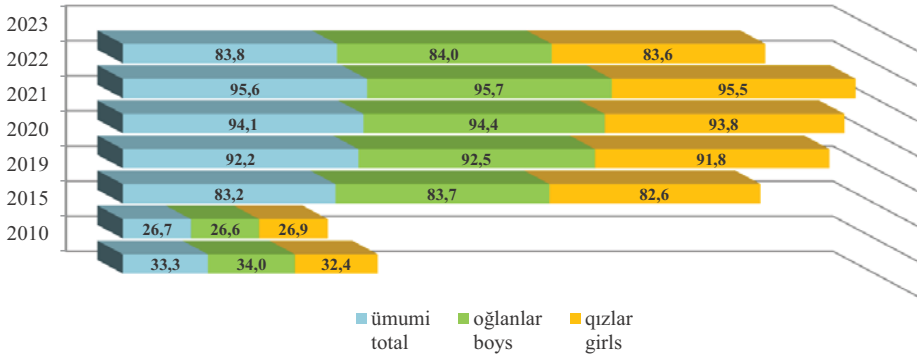
4.2.2 Təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi (rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsilə qəbul olunma yaşına bir il qalmış), cins üzrə bölgədə

4.2.2 Participation rate in organized learning (one year before the official primary entry age), by sex

Bu göstərici rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsilə qəbul olunma yaşına bir il qalmış uşaqların təşkil olunmuş təlimdə iştirak səviyyəsini göstərir. Təşkil olunmuş təlimdə iştirak səviyyəsi təhsil və qayğıni bir araya gətirən proqramlar da daxil olmaqla bir və daha çox təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak edənlərin həmin yaş qrupunda olan uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator describes the participation level of children in organized learning one year before the official primary entry age. The participation level in organized learning is calculated as the ratio of the number of children in this age group who attend one or more organized learning programs, including those that combine education and care, to the total number of children in the same age group, multiplied by 100.

Təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi (rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsilə qəbul olunma yaşına bir il qalmış), cins üzrə bölgədə, faizlə
Participation rate in organized learnings (one year before the official primary entry age), by sex, in percentage

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə ölkədə təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi 50,5 faiz bəndi artmış və 33,3 faizdən 83,8 faizə çatmışdır. Baxılan dövrdə təşkil olunmuş təlimlərdə oğlanların iştirak səviyyəsi 50,0 faiz bəndi artaraq 34,0 faizdən 84,0 faizədək, qızların iştirak səviyyəsi isə 51,2 faiz bəndi artaraq 32,4 faizdən 83,6 faizədək yüksəlmişdir.

Yaşayış yeri üzrə bölgüyə gəldikdə, 2010-2023-cü illərdə təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi şəhər yerlərində 58,0 faiz bəndi artaraq 39,2 faizdən 97,2 faizə, kənd yerlərinə isə 44,3 faiz bəndi artaraq 27,1 faizdən 71,4 faizə çatmışdır.

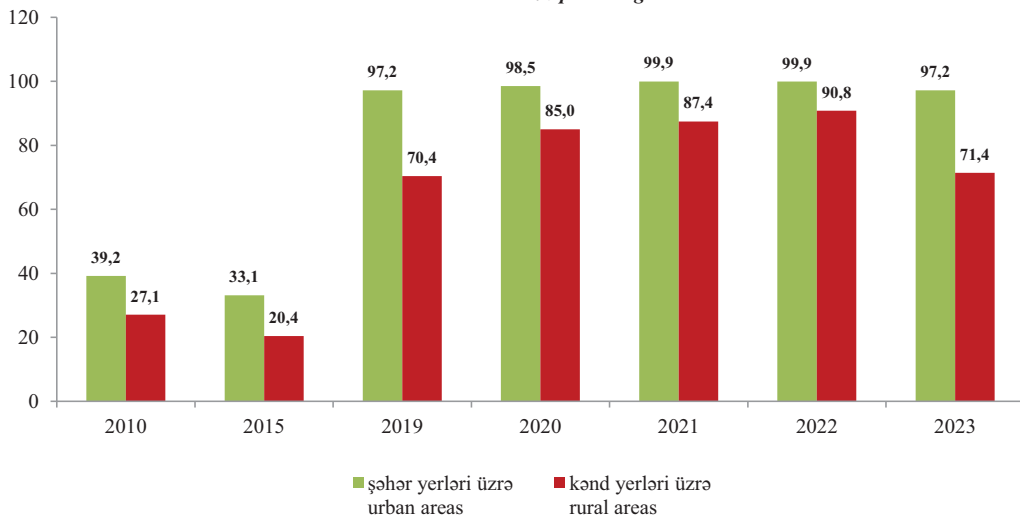
Compared to 2010, in 2023 participation rate in organized learning in the country increased by 50,5 percentage points from 33,3 percent to 83,8 percent. During reviewed period the participation rate of boys in organized learnings increased by 50,0 percentage points from 34,0 percent to 84,0 percent, and the participation rate of girls increased by 51,2 percentage points from 32,4 percent to 83,6 percent.

Regarding to the locational disaggregation, in 2010-2023 the participation rate in organized learnings increased by 58,0 percentage points from 39,2 percent to 97,2 percent in urban areas and increased by 44,3 percentage points from 27,1 percent to 71,4 percent in rural areas.

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL 4. QUALITY EDUCATION

Тəşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi (rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsil yaşına 1 il qalmış), yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə
Participation rate in organized learning (one year before the official primary entry age), by location, in percentage

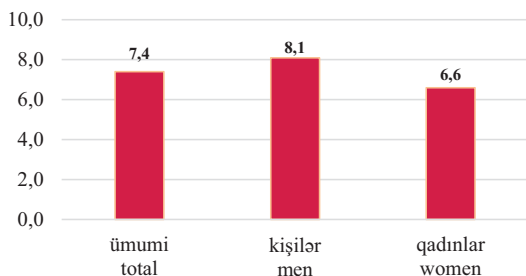
4.3.1 Son 12 ay ərzində gənclərin və böyüklərin formal və qeyri-formal təhsildə və təlimlərdə iştirak səviyyəsi

4.3.1 Participation rate of youth and adults in formal and non-formal education and training in the previous 12 months

Göstərici müəyyən müddət ərzində (məsələn, son 12 ayda) formal və ya qeyri-formal təhsildə və ya təlimdə iştirak edən müəyyən yaş qrupunda (məsələn, 15-24 yaş, 25-64 yaş və s.) olan gənclərin* və böyüklərin xüsusi çəkisini ifadə edir və müəyyən yaş qrupu üzrə formal¹⁰ və ya qeyri-formal¹¹ təhsildə iştirak edənlərin sayının həmin yaş qrupunda olan əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Gənclərin və böyüklərin¹² formal və qeyri-formal təhsildə və təlimlərdə iştirak səviyyəsi, cins üzrə bölgədə, faizlə¹³

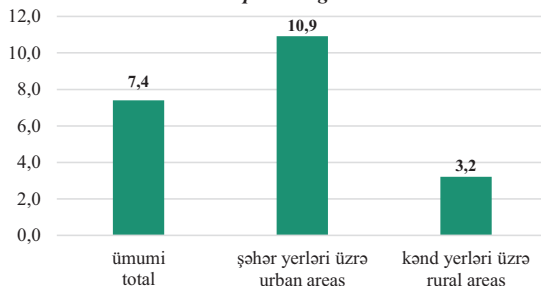
Participation rate of youth and adults¹² in formal and non-formal education and training, by sex, in percentage¹³

The indicator defines the participation rate of youth* and adults in a given age group (e.g. 15-24 years, 25-64 years, etc.) participating in formal or non-formal education or training in a given time period (e.g. last 12 months). It is calculated as the ratio of the number of people participating in formal¹⁰ or non-formal¹¹ education in a given age group to the total population in that age group, multiplied by 100.

Gənclərin və böyüklərin¹² formal və qeyri-formal təhsildə və təlimlərdə iştirak səviyyəsi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə¹³

Participation rate of youth and adults¹² in formal and non-formal education and training, by location, in percentage¹³

Son 12 ay ərzində gənclərin və böyüklərin formal və qeyri-formal təhsildə və *Participation rate of youth and adults in formal and non-formal education and training in*

* "Gənclər siyasəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən gənclər dedikdə, yaşı 14-dən 29-dək olan şəxslər başa düşülür. Lakin göstərici üzrə beynəlxalq müqayisəliliyi təmin etmək üçün BMT tərəfindən təsdiqlənmiş metodologiyaya uyğun olaraq gənclər dedikdə 15-24 yaş arasında olan şəxslər nəzərdə tutulduğuna görə bu nəşrdə həmin yaşda olan şəxslərin sayı götürülmüşdür.

* According to "On the Youth Policy" the Law of the Republic of Azerbaijan, the youth means persons at the aged group from 14 to 29. However, in order to ensure international comparisons, since youth refers to persons aged 15-24, in accordance with the methodology adopted by UN, the number of persons of that age has been taken in this publication.

¹⁰ Formal təhsil - təhsil haqqında dövlət sənədinin verilməsi ilə başa çatan təhsil formasıdır.

¹⁰ Formal education - a form of education that ends with the issuance of a state document on education.

¹¹ Qeyri-formal təhsil - müxtəlif kurslarda, dərnlərdə və fərdi məşğələlərdə əldə edilən və təhsil haqqında dövlət sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmayan təhsil formasıdır.

¹¹ Non-formal education - a form of education acquired through various courses, clubs and individual lessons and not accompanied by the issuance of a state document on education.

¹² 25-64 yaş.

¹² 25-64 years.

¹³ 2021-ci ildə keçirilmiş "Əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakına dair" statistik müayinənin nəticələrinə əsasən.

¹³ According to the results of the statistical survey "On the participation of the population in lifelong education" conducted in 2021.

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

4. QUALITY EDUCATION

təlimlərdə iştirak səviyyəsi 7,4 faiz təşkil etmişdir. Göstəricinin qiyməti kişilər üzrə 8,1 faiz, qadınlar üzrə isə 6,6 faiz olmuşdur. Yaşayış yerlərinə görə bölgədə isə göstəricinin qiyməti şəhər yerlərində 10,9 faiz, kənd yerlərində isə 3,2 faiz təşkil etmişdir.

the previous 12 months was 7,4 percent. The rate of the indicator was 8,1 percent for men, 6,6 percent for women. Regarding to the locational disaggregation, the rate of the indicator was 10,9 percent in urban areas and 3,2 percent in rural areas.

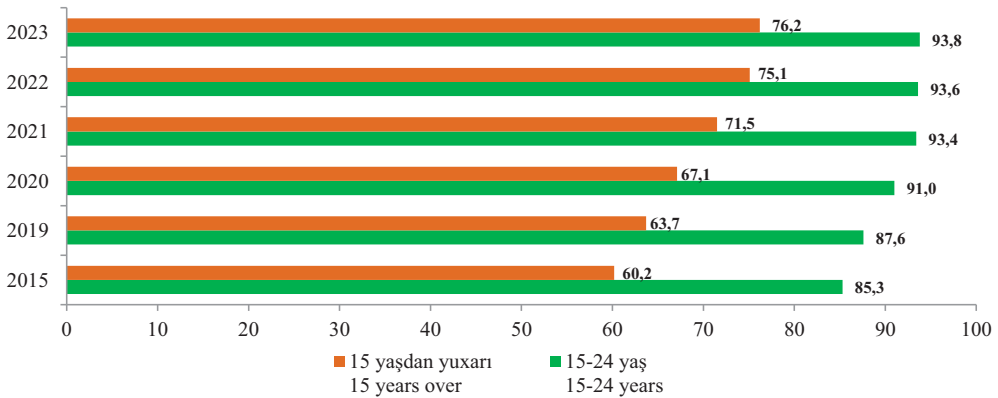
4.4.1 İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (İKT) istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin və böyüklərin xüsusi çəkisi, bacarıq növləri üzrə bölgüdə

4.4.1 Proportion of youth and adults with information and communications technology (ICT) skills, by type of skill

İKT-dən istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin və böyüklərin xüsusi çəkisi İKT avadanlıqlarından istifadə edən, kompüterlə əlaqəli fəaliyyətləri həyata keçirən gənclərin (15-24 yaş arası)¹⁴ və böyüklərin (15 yaş və yuxarı) həmin yaş qrupundakı payını ölçür. Bu göstərici İKT-dən istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin və böyüklərin sayının həmin yaş qrupu üzrə əhəlinin sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of youth and adults with ICT skills measures the share of youth (15-24 years)¹⁴ and adults (15 years and above) who use ICT equipment and undertake certain computer-related activities in the same age group. This indicator is calculated as the number of youth and adults with ICT skills divided by the number of population in the same age group multiplied by 100.

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (İKT) istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin (15-24 yaş) və böyüklərin (15 yaş və yuxarı) xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of youth (15-24 years) and adults (15 years over) with information and communications technology (ICT) skills, in percentage

2015-2023-cü illər ərzində İKT-dən istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin xüsusi çəkisi 85,3 faizdən 93,8 faizədək, böyüklərin xüsusi çəkisi isə 60,2 faizdən 76,2 faizədək yüksəlmişdir. Həm gənclər, həm də böyüklər arasında xüsusi proqramlaşdırma dilindən istifadə etməklə kompüter proqramlarının yazılması bacarığı İKT-dən digər istifadə bacarıqlarına nisbətən hələ ki, aşağı səviyyədədir.

During 2015-2023 years proportion of youth with ICT skills increased from 85,3 percent to 93,8 percent and the proportion of adults rose from 60,2 percent to 76,2 percent. Among both youth and adults the skill of writing a computer program using a specific programming language is still low compared to other ICT skills.

¹⁴ “Gənclər siyasəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən gənclər dedikdə, yaşı 14-dən 29-dək olan şəxslər başa düşülür. Lakin göstərici üzrə beynəlxalq müqayisəliliyi təmin etmək üçün BMT tərəfindən təsdiqlənmiş metodologiyaya uyğun olaraq gənclər dedikdə 15-24 yaş arasında olan şəxslər nəzərdə tutulduğuna görə bu nəşrdə həmin yaşda olan şəxslərin sayı götürülmüşdür.

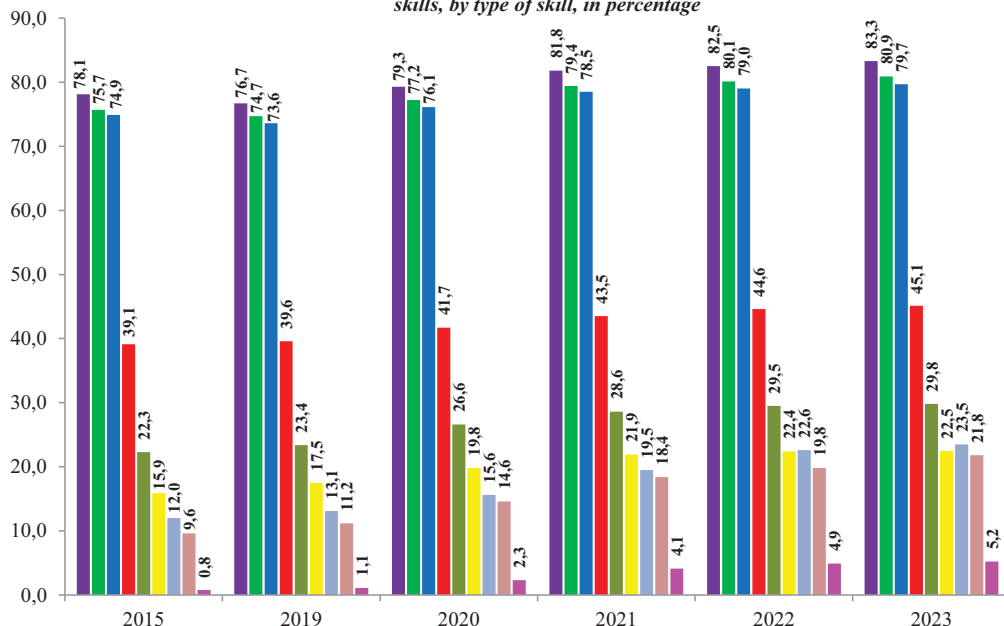
¹⁴ According to the Law of the Republic of Azerbaijan "On the Youth Policy", the youth means persons of the aged group from 14 to 29. However, in order to ensure international comparisons, this indicator is calculated for the persons aged 15-24, in accordance with the methodology adopted by UN.

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL 4. QUALITY EDUCATION

İKT-dən istifadə bacarığına malik olan gənclərin (15-24 yaş) xüsusi çəkisi, bacarıq növləri üzrə bölgüdə, faizlə

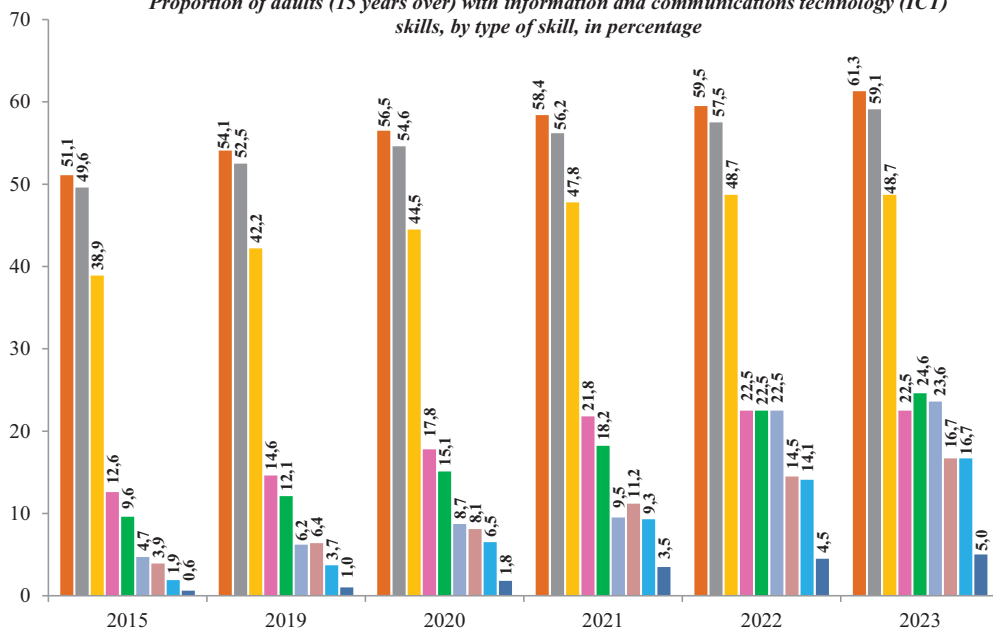
Proportion of youth (15-24 years) with information and communications technology (ICT) skills, by type of skill, in percentage

- fayl və ya qovluğun üzünün çıxarılması və ya yerinin dəyişdirilməsi bacarığı olanlar
copying or moving a file or folder
- sənəd daxilində eyni məlumatın yazılması və ya yerinin dəyişdirilməsi üçün surətinin çıxarılması bacarığı olanlar
using copy and paste tools to duplicate or move information within a document
- elektron poçt vasitəsilə faylların (sənəd, şəkil, video və s.) göndərilməsi bacarığı olanlar
sending e-mails with attached files (e.g. document, picture, and video)
- elektron cədvəllərdə əsas hesablama düsturlarından istifadə edilməsi bacarığı olanlar
using basic arithmetic formulas in a spreadsheet
- əlavə qurğuların kompüterə qoşulması (modem, kamera, printer və s.) bacarığı olanlar
connecting and installing new devices (e.g. modem, camera, printer)
- proqram təminatının axtarışı, yüklənməsi, quraşdırılması və konfigurasiya edilməsi bacarığı olanlar
finding, downloading, installing and configuring software
- elektron təqdimatların hazırlanması bacarığı olanlar
creating electronic presentations with presentation software
- faylların kompüterdən digər qurğulara ötürülməsi bacarığı olanlar
transferring files between a computer and other devices
- xüsusi proqramlaşdırma dilindən istifadə etməklə kompüter proqramının yazılması bacarığı olanlar
writing a computer program using a specialised programming language

İKT-dən istifadə bacarığına malik olan böyüklərin (15 yaş və yuxarı) xüsusi çəkisi, bacarıq növləri üzrə bölgüdə, faizlə
Proportion of adults (15 years over) with information and communications technology (ICT) skills, by type of skill, in percentage

- fayl və ya qovluğun üzünün çıxarılması və ya yerinin dəyişdirilməsi bacarığı olanlar
copying or moving a file or folder
- sənəd daxilində eyni məlumatın yazılması və ya yerinin dəyişdirilməsi üçün surətinin çıxarılması bacarığı olanlar
using copy and paste tools to duplicate or move information within a document
- elektron poçt vasitəsilə faylların (sənəd, şəkil, video və s.) göndərilməsi bacarığı olanlar
sending e-mails with attached files (e.g. document, picture, and video)
- elektron cədvəllərdə əsas hesablamada düsturlardan istifadə edilməsi bacarığı olanlar
using basic arithmetic formulas in a spreadsheet
- əlavə qurğuların kompüterə qoşulması (modem, kamera, printer və s.) bacarığı olanlar
connecting and installing new devices (e.g. modem, camera, printer)
- proqram təminatının axtarışı, yüklənməsi, quraşdırılması və konfigurasiya edilməsi bacarığı olanlar
finding, downloading, installing and configuring software
- elektron təqdimatların hazırlanması bacarığı olanlar
creating electronic presentations with presentation software
- faylların kompüterdən digər qurğulara ötürülməsi bacarığı olanlar
transferring files between a computer and other devices
- xüsusi proqramlaşdırma dilindən istifadə etməklə kompüter proqramının yazılması bacarığı olanlar
writing a computer program using a specialised programming language

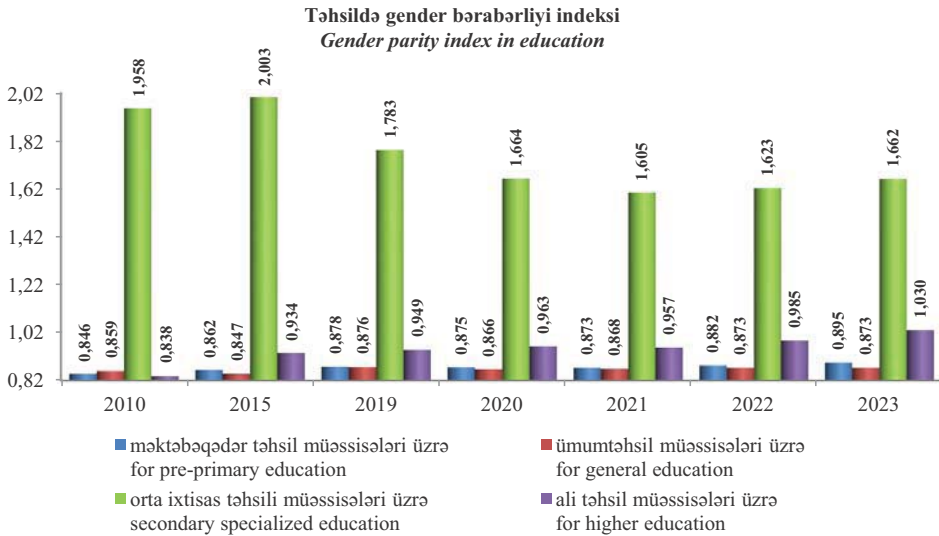
4.5.1 Təhsildə gender bərabərliyi indeksi¹⁵ 4.5.1 Gender parity index in education¹⁵

Son dövrlərdə dünyada təhsil ocaqlarının, şagird və tələbələrin sayında artım tendensiyası müşahidə olunur. Bu artımda qızların və qadınların qlobal, regional, milli və yerli səviyyədə iştirakının qiymətləndirilməsi zəruridir. Bu məqsədlə təhsildə gender bərabərliyi indeksindən istifadə olunur.

Təhsildə gender bərabərliyi indeksi kişi və qadınların təhsildə iştirak bərabərliyini səciyyələndirən göstəricidir. Bu göstərici qadınların təhsildə iştirak səviyyəsinin kişilərin təhsildə iştirak səviyyəsinə nisbəti kimi hesablanır. Bərabərlik indeksi vahiddən nə qədər uzaq qiymət alarsa, cinslər arasında bərabərsizlik də bir o qədər böyük olacaqdır.

Recently, in the world there has been noticed a trend towards an increase in the number of educational institutions, pupils and students. It is necessary to assess the participation of girls and women in this increase at the global, regional, national and local levels. For this purpose, the gender parity index in education is used.

The gender parity index in education is an indicator that characterizes the equality of participation of men and women in education. This indicator is calculated as the ratio of participation of women in education to participation of men in education. The further from 1 the parity index lies, the greater the disparity between the sexes will be.

¹⁵ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici "4.5.1 Bu siyahıda təhsilə aid olan və dezaqreqasiya oluna bilən bütün göstəricilər üzrə bərabərlik indeksləri (qadın/kişi, şəhər/kənd yeri, aşağı/yuxarı rifah kvintilinin əhalisi və məlumatların mövcudluğundan asılı olaraq digərləri, məsələn əlilliyi olan şəxslər, yerli xalqlar və münaqişənin təsirinə məruz qalmış insanlar)" kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

¹⁵ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as "4.5.1 Parity indices (female/male, rural/urban, bottom/top wealth quintile and others such as persons with disabilities, indigenous peoples and conflict-affected, as data become available) for all education indicators on this list that can be disaggregated". The indicator given in the publication is represented as proportion population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills by sex, calculated based on the official statistics data and presented in publication.

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

4. QUALITY EDUCATION

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə ölkə üzrə təhsildə gender bərabərliyi indeksi məktəbəqədər təhsil müəssisələri üzrə 0,846-dan 0,895-dək, ümumtəhsil müəssisələri üzrə 0,859-dan 0,873-dək, ali təhsil müəssisələri üzrə 0,838-dən 1,030-dək yüksəlmiş, orta ixtisas təhsil müəssisələri üzrə isə 1,958-dən 1,662-dək enmişdir.

Compared to 2010 the gender parity index in the country in 2023 increased from 0,846 to 0,895 in pre-school, from 0,859 to 0,873 in general education, from 0,838 to 1,030 in higher education, and decreased from 1,958 to 1,662 in secondary specialized education.

4.6.1 Verilmiş yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış əhalinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgüdə¹⁶

4.6.1 Proportion of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills, by sex¹⁶

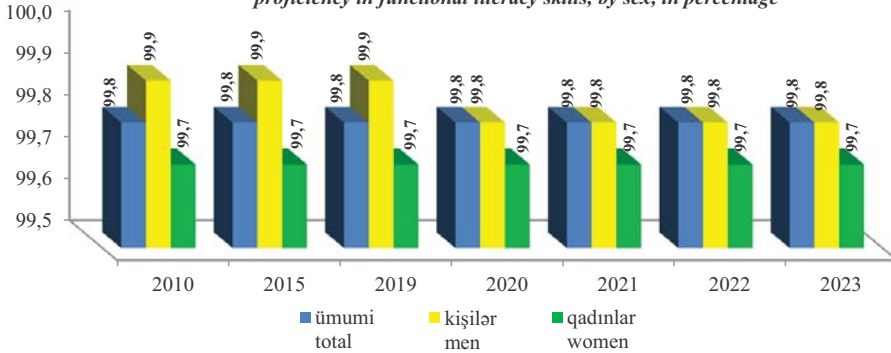
Verilmiş yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış əhalinin xüsusi çəkisi müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış və ya artıq o səviyyəni keçmiş gənclərin (15-24 yaş) və böyüklərin (15 və yuxarı yaş) həmin yaş qrupundakı əhalinin ümumi sayında payını əks etdirir.

Bu göstərici ən azı ümumi orta təhsili olan gənclərin və böyüklərin sayının həmin yaş qrupundakı əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills describes the share of youth (15-24 years) and of adults (15 years and above) who have achieved or exceeded a given level of proficiency in literacy in the total population in the same age group.

This indicator is calculated as the number of youth and of adults with at least general secondary education divided by the total population in the same age group multiplied by 100.

15 və yuxarı yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış böyüklərin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgüdə, faizlə
Proportion of adults in a 15 years and above age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills, by sex, in percentage

2010-2023-cü illər ərzində 15 və yuxarı yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış böyüklərin xüsusi çəkisi 99,8 faiz, o cümlədən qadınlar üzrə 99,7 faiz, kişilər üzrə isə 99,8 faiz təşkil etmişdir.

During 2010-2023 the proportion of adults in a 15 years and above age group who have achieved at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills was 99,8 percent, including 99,7 percent for women and 99,8 percent for men.

¹⁶ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici "4.6.1 Verilmiş yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional a) savadlılıq və b) riyazi savadlılıq səviyyəsinə çatmış əhalinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgüdə" kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə verilən göstərici mövcud rəsmi statistika məlumatları əsasında hesablanmış yalnız savadlılığın ən azı müəyyən edilmiş funksional səviyyəsinə çatmış əhalinin həmin yaş qrupunda əhalinin ümumi sayında xüsusi çəkisini əks etdirir.

¹⁶ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as "4.6.1 Proportion of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional (a) literacy and (b) numeracy skills, by sex". The indicator given in the publication is represented as proportion of the population in a given age group in the total population achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills by sex, calculated based on the official statistics data.

4.a.1 Əsas xidmətlərə əlyətərliliyi təmin edən məktəblərin xüsusi çəkisi, xidmət növləri üzrə bölgədə

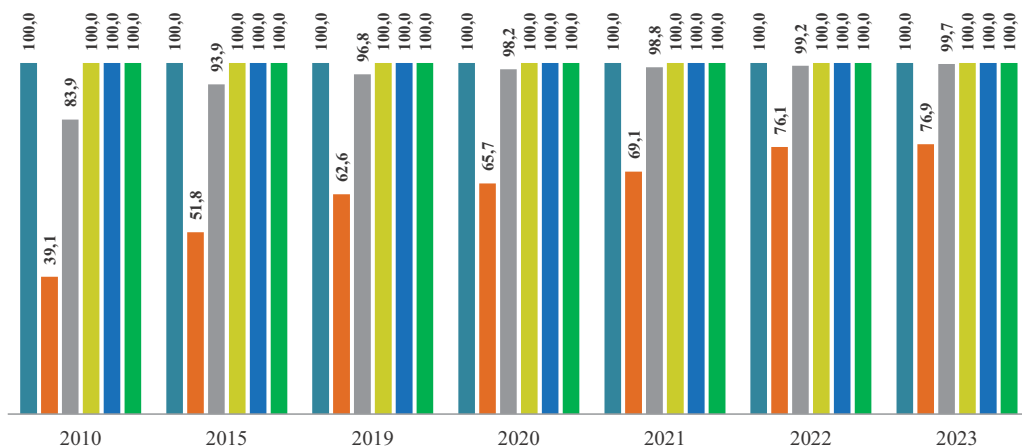
4.a.1 Proportion of schools offering basic services, by type of service

Bu göstərici məktəblərdə bütün şagirdlər üçün təhlükəsiz və səmərəli təhsil mühitinin yaradılması məqsədilə tələb olunan əsas xidmətlər və imkanlara əlyətərliliyi əks etdirir. Göstərici verilmiş vasitə və ya xidmətlə təchiz edilmiş məktəblərin sayının məktəblərin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator demonstrates the access in schools to key basic services and facilities necessary to ensure a safe and effective learning environment for all students. The indicator is calculated as the number of schools provided with the given facility or service divided by the total number of schools multiplied by 100.

Əsas xidmətlərə əlyətərliliyi təmin edən məktəblərin xüsusi çəkisi, xidmət növləri üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of schools offering basic services, by type of service, in percentage

- a) elektrik enerjisi ilə;
electricity;
- b) təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla (kompüterli olan məktəblərdə payı);
the Internet for pedagogical purposes (the proportion of schools with computers);
- c) təhsil məqsədləri üçün kompüterlərlə;
computers for pedagogical purposes;
- d) içməli suyun əsas mənbələri ilə;
basic drinking water;
- e) oğlan və qızlar üçün ayrılıqda minimum şəraiti olan sanitariya qovşaqlarla;
single-sex basic sanitation facilities;
- f) əl yumaq üçün əsas vasitələrlə (hamı üçün su təchizatı, sanitariya və gigiyena təşəbbüsünün göstəricilərinin təriflərinə uyğun olaraq)
basic handwashing facilities (as per the "water, sanitation and hygiene for all" initiative indicator definitions)

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL 4. QUALITY EDUCATION

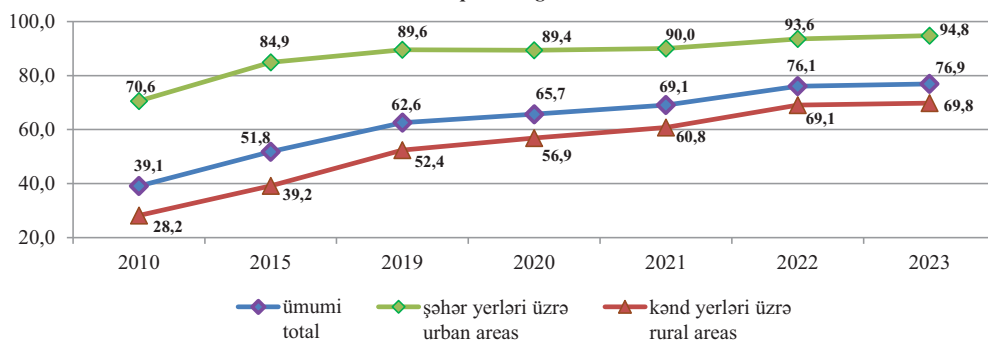
2010-2023-cü illər ərzində ölkənin şəhər və kənd yerlərində elektrik enerjisi, əsas içməli su mənbələri, oğlan və qızlar üçün ayrılıqda minimum şəraiti olan sanitariya qovşaqları və əl yumaq üçün əsas vasitələrlə təmin edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi 100 faiz təşkil etmişdir.

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə ölkə üzrə təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla təmin edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi 37,8 faiz bəndi artaraq 39,1 faizdən 76,9 faizədək, təhsil məqsədləri üçün kompüterlə təchiz edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi isə 15,8 faiz bəndi artaraq 83,9 faizdən 99,7 faizə çatmışdır.

In 2010-2023 the proportion of schools with access to electricity, basic drinking water, single-sex basic sanitation facilities and basic handwashing facilities in urban and rural areas in the country was 100 percent.

Compared to 2010 in 2023 the proportion of schools with access to internet for pedagogical purposes increased by 37,8 percentage points from 39,1 percent to 76,9 percent, and the proportion of schools with access to computers for pedagogical purposes increased by 15,8 percentage points from 83,9 percent to 99,7 percent.

Təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla təmin edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of schools with access to the Internet for pedagogical purposes, by location, in percentage

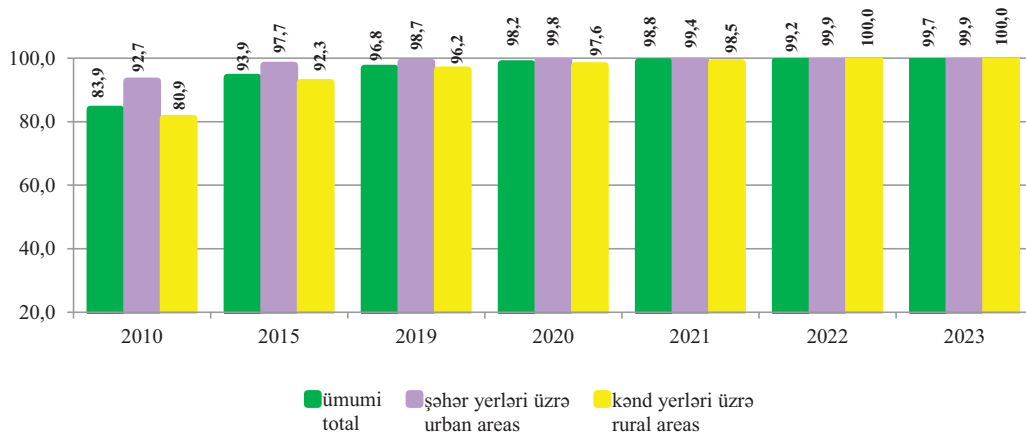
2023-cü ildə şəhər yerlərindəki məktəblərin 99,9 faizi təhsil məqsədləri üçün kompüterlərlə, 94,8 faizi isə təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla təmin edilmişdir. Kənd yerlərinə gəldikdə isə təhsil məqsədləri üçün kompüter və internetlə təminat səviyyəsi müvafiq olaraq 100,0 və 69,8 faiz olmuşdur.

In 2023, 99,9 percent of schools of urban areas were provided with access to computers for pedagogical purposes, and 94,8 percent of schools were provided with access to internet for pedagogical purposes. As for rural areas, the level of provision of computers and internet for pedagogical purposes was 100,0 percent and 69,8 percent, respectively.

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL 4. QUALITY EDUCATION

Təhsil məqsədləri üçün kompüterlərlə təmin edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi, yaşayış yerləri üzrə bölgüdə, faizlə
Proportion of schools with computer for pedagogical purposes, by location, in percentage

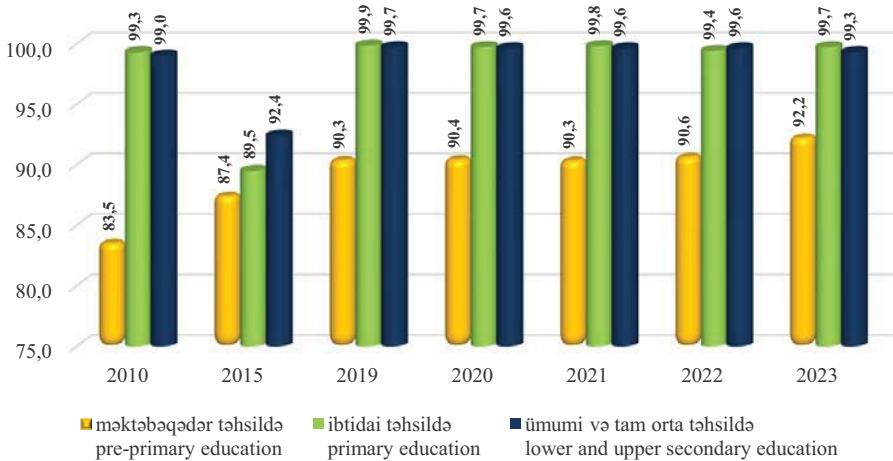
4.c.1 Tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, təhsil səviyyəsi üzrə bölgədə

4.c.1 Proportion of teachers with the minimum required qualifications, by education level

Bu göstərici işə qəbul olunanadək və ya təhsil müəssisələrində işlədiyi vaxt ərzində müvafiq səviyyəyə uyğun ölkədə tələb olunan minimal peşə hazırlığı keçmiş müəllimlərin xüsusi çəkisini müəyyən edir. Tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi minimal peşə hazırlığı keçmiş müəllimlərin sayının müəllimlərin ümumi sayına nisbəti kimi faizlə müvafiq təhsil səviyyəsi üzrə hesablanır.

This indicator determines the proportion of teachers who have received at least the minimum organized teacher training pre-service or in-service required for teaching at the relevant level in the country. The proportion of teachers with the minimum required qualifications is calculated as of the ratio of the number of teachers who have received at least the minimum organized teacher training to the total number of teachers in relevant level of education, and expresses in percentage.

Tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, təhsil səviyyəsi üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of teachers with the minimum required qualifications, by education level, in percentage

2010-2023-cü illər ərzində minimal peşə hazırlığı keçmiş müəllimlərin xüsusi çəkisi məktəbəqədər təhsil müəssisələri üzrə 8,7 faiz bəndi artaraq 83,5 faizdən 92,2 faizə, ibtidai təhsil üzrə 0,4 faiz bəndi artaraq 99,3 faizdən 99,7 faizə, ümumi və tam orta təhsil səviyyəsi üzrə isə 0,3 faiz bəndi artaraq 99,0 faizdən 99,3 faizə çatmışdır.

Göstərici 2023-cü ildə dövlət və qeyri-dövlət təhsil müəssisələri üzrə müvafiq olaraq məktəbəqədər təhsil müəssisələrində 92,3 faiz və 91,9 faiz, ibtidai təhsil müəssisələrində 99,8

In 2010-2023, the proportion of teachers who have received at least the minimum organized teacher training in pre-primary education institutions increased by 8,7 percentage points from 83,5 percent to 92,2 percent, in primary education increased by 0,4 percentage points from 99,3 percent to 99,7 percent, in lower and upper secondary education institutions rose by 0,3 percentage points from 99,0 percent to 99,3 percent.

In 2023, the indicator for state and private educational institutions was 92,3

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

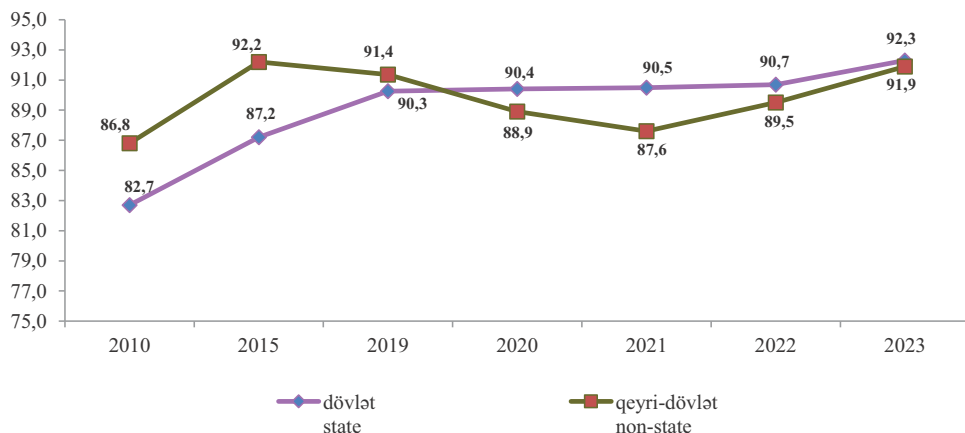
4. QUALITY EDUCATION

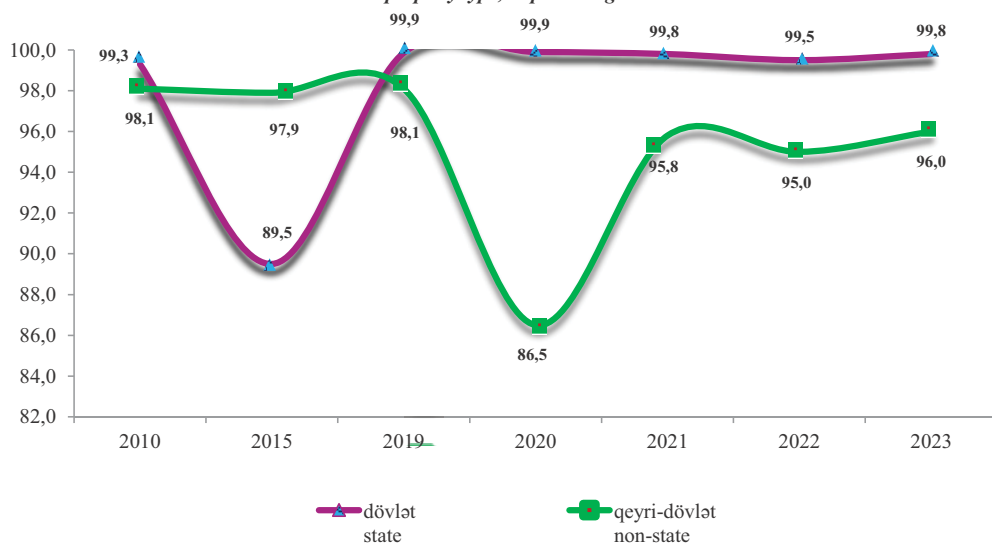
faiz və 96,0 faiz, ümumi və tam orta təhsil müəssisələrində isə 99,4 faiz və 94,0 faiz təşkil etmişdir.

percent and 91,9 percent in pre-school education institutions, 99,8 percent and 96,0 percent in primary education institutions, 99,4 percent and 94,0 percent in lower and upper secondary education institutions, respectively.

Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, mülkiyyət növləri üzrə bölgüdə, faizlə
Proportion of teachers with the minimum required qualifications in pre-primary education, by property type, in percentage

İbtidai təhsil müəssisələrində tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, mülkiyyət növləri üzrə bölgüdə, faizlə
Proportion of teachers with the minimum required qualifications in primary education, by property type, in percentage

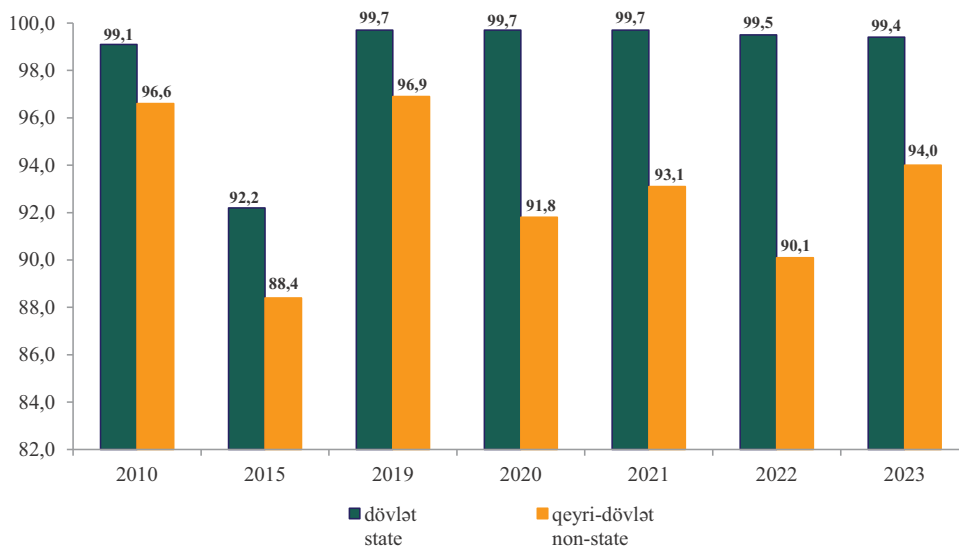

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL 4. QUALITY EDUCATION

Ümumi və tam orta təhsil müəssisələrində tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, mülkiyyət növləri üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of teachers with the minimum required qualifications in lower and upper secondary education, by property type, in percentage

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

5 GENDER
BƏRABƏRLİYİ

Gender bərabərliyinə nail olmaq, bütün qız və qadınların hüquq və imkanlarını genişləndirmək
Achieve gender equality and empower all women and girls

5 GENDER
EQUALITY

Gender bərabərliyi fundamental insan hüququ olaraq sülhsevər və firavan cəmiyyətin təməlidir. Bu istiqamətdə əldə edilmiş irəliləyişlərə baxmayaraq dünyanın hər yerində qadın və qızlara qarşı ayrı-seçkilik və zorakılıq halları hələ də mövcuddur. Belə ki, dünyada erkən nikahların sayı son on ildə 30 faiz azalsa da, çox təəssüf ki, hazırda 15-49 yaş arasında olan hər beş qadın və qızlardan biri son 12 ay ərzində intim partnyoru tərəfindən fiziki və/və ya cinsi zorakılığa məruz qalıb.

Ümumi məqsədlər naminə dayanıqlı inkişafı canlandırmaq, cəmiyyətə və insanlığa daha böyük fayda vermək üçün qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyə son qoyulmalı, siyasi və iqtisadi qərarların qəbulu proseslərində onların iştirakı artırılmalıdır¹.

BMT-nin məlumatına əsasən hazırda dünyada 18 yaşadək olan hər beş qızdan biri erkən nikaha daxil olmuşdur. 25 il əvvəl isə hər dörd qızdan biri erkən nikaha daxil olurdu. Erkən nikahların üçdə biri Hindistanın payına düşür.

1 yanvar 2024-cü il tarixinə milli parlamentlərdə təmsil olunan qadınların xüsusi çəkisi 2015-ci illə müqayisədə 4,6 faiz bəndi artaraq 26,9 faizə çatmışdır. 2023-ci ildə yerli hakimiyyət orqanlarında yerlərin 35,5 faizini

Gender equality as the fundamental human right is the basis of a peaceful and prosperous society. Despite the progress made in this area, there are still cases of discrimination and violence against women and girls around the world. Although the number of early marriages in the world has declined by 30 percent over the last decade, unfortunately, one in five women and girls aged 15-49 have experienced physical and/or sexual violence by an intimate partner within the last 12 months.

Discrimination against women should be ended, and their participation in political and economic decision-making process should be broadened in order to vitalize sustainable development, and to bring great benefit to society and humanity, for common purposes¹.

According to the information by United Nations, currently one in five girls was married before their 18th birthday. Twenty-five years ago, one in four girls entered into early marriage. One-third of these early marriages occurred in India.

As of 1 January 2024, proportion of seats held by women in national parliaments increased by 4,6 percentage points compared to 2015 and reached 26,9 percent. In local government, women occupied 35,5 percent of

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

qadınlar tutmuşdur. Gender sahəsindəki irəliləyişlərə baxmayaraq, qadınlar məşğul əhalinin yalnız 40 faizini təşkil etmişdir.

Tədqiq olunan 120 ölkədə 2019-2023-cü illərdə qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyi aradan qaldıran, gender bərabərliyinin təmin edilməsinə yönələn 56 hüquqi islahat həyata keçirilmişdir. Bu islahatlardan 22-si qadınlara işə düzəlməkdə və iqtisadi imtiyazlar əldə etməkdə kişilərlə bərabər hüquqlar verir, 18-i qadınlara qarşı zorakılıqları qadağan edir².

DİM 5 hər yerdə qadın və qızlara qarşı zorakılığın bütün formalarına, o cümlədən insan alverinə, cinsi və digər növlərdə istismara son qoyulmasını, uşaq, erkən və məcburi nikahın aradan qaldırılmasını, hamı üçün cinsi və reproduktiv sağlamlıq xidmətlərinə çıxış imkanının təmin edilməsini, ödənişsiz qayğı və ev işinin dəyərləndirilməsini, ev təsərrüfatında və ailədə ümumi öhdəliklərin təşviqini nəzərdə tutur.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, gender bərabərliyinin təşviq olunması, bütün səviyyələrdə qadın və qızların imkanlarının genişləndirilməsi üçün əsaslı siyasət müəyyən edilməli və qanunvericilik bazası gücləndirilməli, qadın və qızların informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə imkanları genişləndirilməlidir³.

elected seats in 2023. Despite advancements in the field of gender, women constituted only 40 percent of the employed population.

In the 120 studied countries, 56 legal reforms aimed at eliminating discrimination against women and promoting gender equality were implemented from 2019 to 2023. Of these reforms, 22 grant women equal rights with men in employment and economic benefits, and 18 prohibit violence against women².

SDG 5 aims to eliminate all forms of violence against women and girls everywhere, including trafficking and sexual and other types of exploitation, to eliminate child, early and forced marriages, to ensure universal access to sexual and reproductive health, to recognize and value unpaid care and domestic work, to promote shared responsibility within the household and the family.

In view of the above, sound policies for the promotion of gender equality and the empowerment of all women and girls at all levels should be adopted, and the legal framework should be strengthened, women's and girls' access to information and communication technologies should be enhanced³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”

³ “Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

5.1.1 Cins əlamətinə görə bərabərlik və qeyri-ayrıseçkiliyin təşviqi, təmin edilməsi və nəzarəti üçün hüquqi çərçivələrin mövcudluğu
5.1.1 Existence of legal frameworks, which promotes, enforces and monitors equality and non-discrimination on the basis of sex

Azərbaycanda cins əlamətinə görə bərabərlik və qeyri-ayrıseçkiliyin təşviqi və təmin edilməsi üçün zəruri hüquqi çərçivələr mövcuddur. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinə əsasən kişi ilə qadının eyni hüquqları və azadlıqları vardır və dövlət vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verir.

Bununla yanaşı, cinsi mənsubiyyətə görə ayrıseçkiliyin bütün formalarını aradan qaldırmaqla, kişi və qadınlara ictimai həyatın siyasi, iqtisadi, sosial, mədəni və digər sahələrində bərabər imkanlar yaratmaqla gender bərabərliyinin təmin edilməsi sahəsində ictimai münasibətlərin tənzimlənməsi “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə təmin edilir. Qanunun 3-cü maddəsinə əsasən cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin bütün formaları qadağandır. Qanunun 6-cı maddəsinə əsasən, cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin bütün formalarının aradan qaldırılması, kişi və qadınlara bərabər imkanların yaradılması, dövlətin idarə olunmasında və qərarların qəbul edilməsində bir cinsin nümayəndələrinin üstünlüyünə yol verilməməsi üçün dövlət tədbirlər görür.

Əmək münasibətləri sahəsinə gəldikdə, cinsindən asılı olmayaq bir iş yerində işləyən, eyni ixtisas dərəcəsinə malik olan, eyni iş şəraitində işləyən və eyni dəyərli işi yerinə yetirən işçilərə əməkhaqqı, həmcininin mükafatlar və işçini həvəsləndirmək məqsədilə ödənilən digər maddi ödənişlər eyni ödənilməli, eyni işlə məşğul olan işçilərə isə eyni iş şəraiti yaradılmalıdır.

Yaxın qohumluq münasibətlərindən, birgə və ya əvvəllər birgə yaşayışdan sui-istifadə etməklə törədilən zorakılığın və onun doğurduğu mənfi hüquqi, tibbi və sosial nəticələrin qarşısının alınması, məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərin sosial müdafiəsi və hüquqi yardımla təmin edilməsi, habelə məişət zorakılığına səbəb olan halların

There are in place legal frameworks, which promote and ensure equality and non-discrimination on the basis of sex in Azerbaijan. According to Article 25 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan men and women possess equal rights and freedoms, and the state shall guarantee the equality of rights and freedoms to citizens.

In addition, the Law of the Republic of Azerbaijan “On Guarantees of Equal Rights for Women and Men” regulates public relations in the area of ensuring of gender equality by eliminating all forms of gender discrimination and creating equal opportunities for men and women in the political, economic, social, cultural and other spheres of public life. In accordance with the Article 3 of the Law, all forms of discrimination on the basis of sex are prohibited. According to Article 6 of the Law, State undertakes measures to eliminate all forms of gender discrimination, to create equal opportunities for men and women, and to prevent the dominance of the same gender in government and decision-making.

When it comes to the field of labor relations, salaries, as well as bonuses and other material benefits should be paid equally to employees of the same workplace, the same qualifications, working in the same working environment and performing the same value, and the same working conditions should be created for employees engaged in the same work, regardless of gender.

The measures undertaken in order to prevent violence due to abuse of close kinship, joint or former joint residence, and legal, medical and social adverse consequences caused by it, to provide social protection and legal assistance to victims of domestic violence, as well as to address the causes of domestic violence, are regulated by the Law of the Republic of Azerbaijan “On the Prevention of Domestic Violence”. The law prohibits sexual harassment.

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

aradan qaldırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin hüquqi əsasları “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir. Qanunla seksual qısnama qadağandır.

Gender bərabərliyinin təmin edilməsinə nəzarəti Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi həyata keçirir⁴.

The State Committee for Family, Women and Children Affairs is responsible for gender equality control⁴.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi

Source: The State Committee for Family, Women and Children Affairs of the Republic of Azerbaijan

⁴ Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 9 avqust tarixli, 444 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi haqqında Əsasnamə”

⁴ "Statute of the State Committee of the Republic of Azerbaijan for Family, Women and Children Affairs" approved by Decree No.444 dated August 9, 2006 of the President of the Republic of Azerbaijan

5.3.1 15 yaşadək və 18 yaşadək nikaha və ya ittifaqa daxil olmuş 20-24 yaşda olan qadınların xüsusi çəkisi
5.3.1 Proportion of women aged 20–24 years who were married or in a union before age 15 and before age 18

“15 yaşadək və 18 yaşadək nikaha və ya ittifaqa daxil olmuş 20-24 yaşda olan qadınların xüsusi çəkisi” göstərici insan hüquqlarının əsas pozuntularından biri hesab olunan uşaq nikahları ilə bağlı vəziyyəti səciyyələndirir. Uşaq nikahı adətən erkən hamiləlik və sosial təcrid, qızın məktəb təhsilinin dayandırılması, karyera və peşə irəliləyişi imkanlarının məhdudlaşması ilə nəticələnməklə, onun inkişafına xələl yetirir. Uşaq nikahı təcrübəsi gender bərabərsizliyinin birbaşa təzahür formalarındandır.

Bu göstərici rəsmi nikahlarla yanaşı qeyri-rəsmi nikahları da əhatə edir və ilk dəfə 15 yaşadək (və ya 18 yaşadək) rəsmi və ya qeyri-rəsmi nikaha daxil olmuş 20-24 yaşlı qadınların sayının 20-24 yaşlı qadınların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, 15 yaşadək rəsmi və ya qeyri-rəsmi nikaha daxil olmuş 20-24 yaşda olan qadınların xüsusi çəkisi 0,1 faiz (şəhər yerləri üzrə 0,0 faiz, kənd yerləri üzrə 0,2 faiz), 18 yaşadək rəsmi və ya qeyri-rəsmi nikaha daxil olmuş 20-24 yaşda olan qadınların xüsusi çəkisi isə 15,0 faiz (şəhər yerləri üzrə 8,4 faiz, kənd yerləri üzrə 25,4 faiz) olmuşdur.

The indicator “Proportion of women aged 20–24 years who were married or in a union before age 15 and before age 18” characterizes the situation regarding child marriages, one of the primary human rights violations. Child marriage often leads to early pregnancy, social isolation, discontinuation of a girl’s education, and limited career and professional advancement opportunities, thereby hindering her development. The practice of child marriage is a direct manifestation of gender inequality.

This indicator includes both formal and informal marriages and is calculated as the ratio of the number of women aged 20-24 who entered into formal or informal marriages before the age of 15 (or 18) to the total number of women aged 20-24 multiplied by 100.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the proportion of women aged 20-24 who entered into formal or informal marriages under the age of 15 is 0.1 percent (0,0 percent in urban areas, 0,0 percent in rural areas 0,2 percent), and the proportion of women aged 20-24 who entered into formal or informal marriages before the age of 18 was 15,0 percent (8,4 percent in urban areas, 25,4 percent in rural areas).

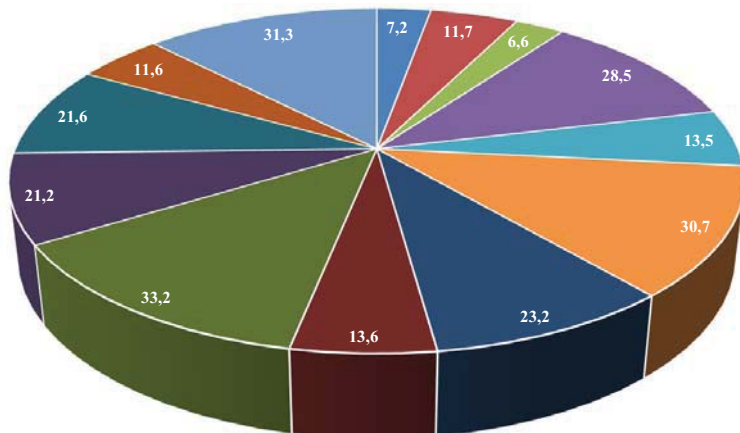
5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

18 yaşadək rəsmi və ya qeyri-rəsmi nikaha daxil olmuş 20-24 yaşda olan qadınların xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, faizlə

The proportion of women aged 20-24 who entered into formal or informal marriages under the age of 18, by economic regions, in percentage

- Bakı şəhəri
- Bakı city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
- Daglikh Shirvan economic region
- Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
- Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
- Central Aran economic region
- Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
- Shirvan-Salyan economic region
- Naxçıvan Muxtar Respublikası
- Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
- Ganja-Dashkasan economic region
- Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
- Guba-Khachmaz economic region
- Mil-Muğan iqtisadi rayonu
- Mil-Mughan economic region
- Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
- Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
- Karabakh economic region
- Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
- Lankaran-Astara economic region
- Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
- Shaki-Zagatala economic region

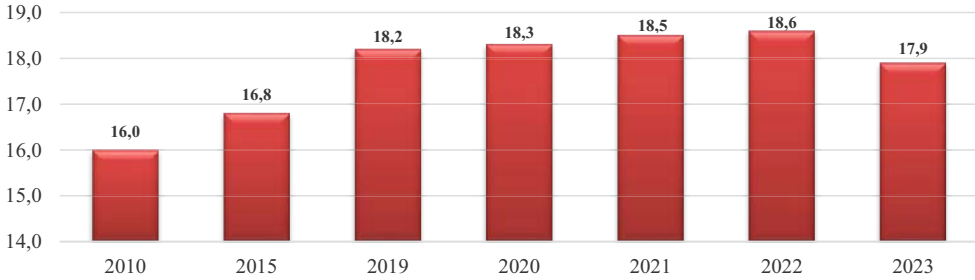
5.5.1 Milli parlamentdə (Milli Məclis) qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi⁶

5.5.1 Proportion of seats held by women in national parliament (Milli Majlis)⁶

Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi ölkə parlamentində qadınların iştirak səviyyəsini göstərir. Bu göstərici hesabat ilində Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin sayının bütün tutulmuş yerlərin sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of seats held by women in the Milli Majlis indicates the participation level of women in the country's parliament. This indicator is calculated as the number of seats held by women in the Milli Majlis divided by all occupied seats in reporting year multiplied by 100.

Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of seats held by women in Milli Mejlis, in percentage

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi 1,9 faiz bəndi artaraq 17,9 faizə çatmışdır.

2023-cü ilin sonuna bir palatadan ibarət olan parlament üzvlərinin 22 nəfəri qadınlardan ibarət olmuşdur⁷.

Compared to 2010, in 2023 the proportion of seats held by women in the Milli Majlis increased by 1,9 percentage points and appointed to 17,9.

By the end of 2023, 22 members of the unicameral parliament were women⁷.

⁶ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “5.5.1 a) milli parlamentlərdə və b) yerli hakimiyyət orqanlarında qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

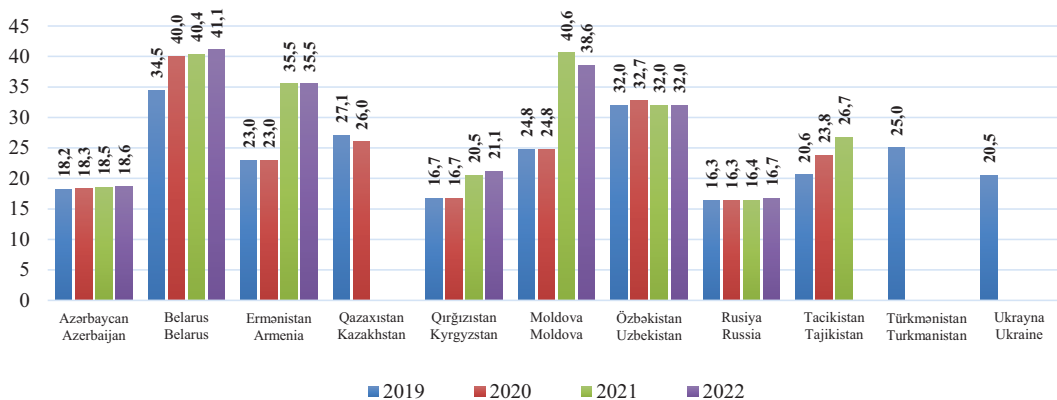
⁶ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “5.5.1 Proportion of seats held by women in (a) national parliaments and (b) local governments”. The indicator is based on official statistics and presented in the national context.

⁷ <http://www.meclis.gov.az/?/az/content/1>

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Milli parlamentdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of seats held by women in the National Parliaments, in percentage

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

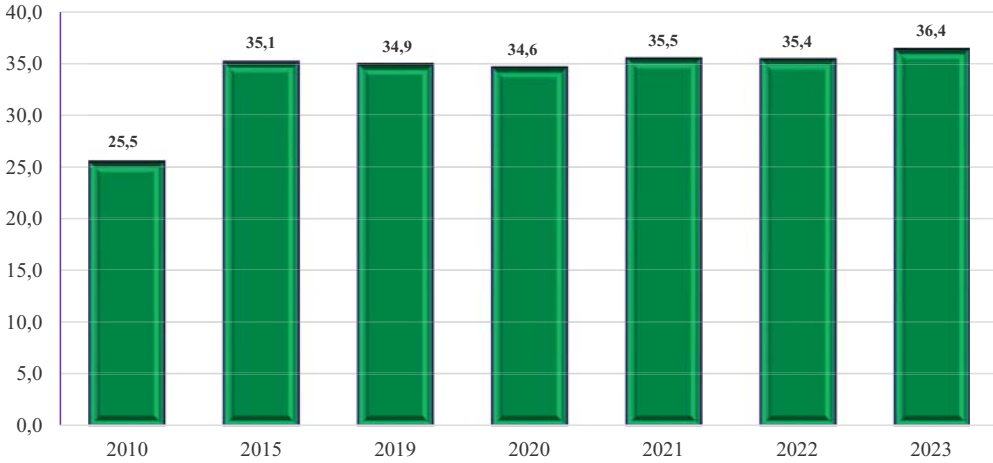
5.5.2 Rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi

5.5.2 Proportion of women in managerial positions

Bu göstərici Məşğulluğun Beynəlxalq Standart Təsnifatı əsasında hazırlanmış Milli Məşğulluq Təsnifatına əsasən birinci əsas qrup üzrə rəhbər və orta səviyyəli idarəetmədə olan işçilərin ümumi sayında qadınların xüsusi çəkisini göstərir.

This indicator shows the share of women in the total number of managers and mid-level managers in the first main group, according to the National Employment Classification, developed on the basis of the International Standard Classification of Occupations.

Rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of women in managerial positions, in percentage

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi 10,9 faiz bəndi artaraq 25,5 faizdən 36,4 faizə qədər yüksəlmişdir.

2023-cü ildə rəhbər vəzifələr tutan qadınların sayı 22981 nəfər olmuşdur ki, bu da 2022-ci ilə nəzərən 5,3 faiz çoxdur.

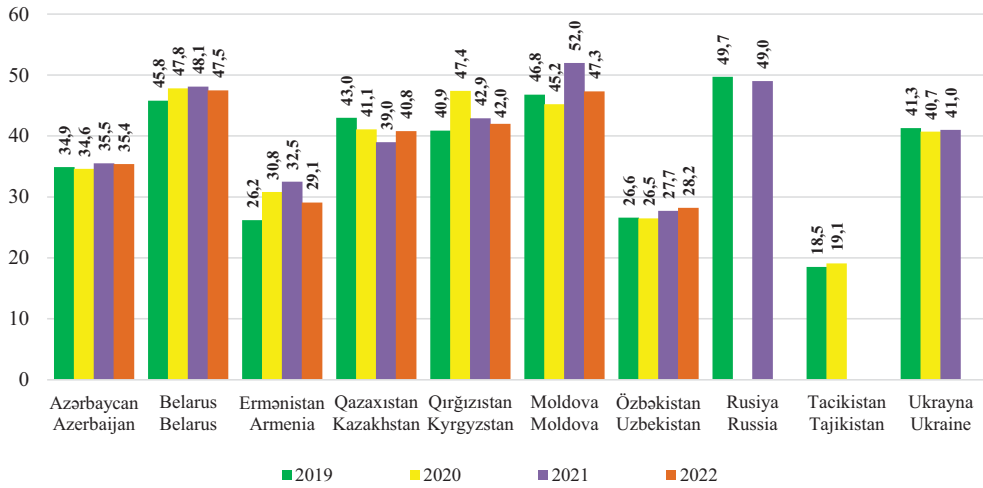
Compared to 2010, in 2023 the proportion of women in managerial positions increased by 10,9 percentage points rising from 25,5 percent to 36,4 percent.

In 2023, the number of women in managerial positions was 22981, which is 5,3 percent more than in 2022.

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ
5. GENDER EQUALITY

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

5.6.2 15 və yuxarı yaşda olan qadın və kişilərə cinsi və reproduktiv sağlamlığın qorunması üzrə xidmətlərə və bu sahədə informasiya və maarifləndirməyə tam və bərabər çıxış imkanını təmin edən qanun və digər hüquqi aktların mövcudluğu
5.6.2 Status of laws and regulations providing full and equal access to sexual and reproductive health services and information and education for women and men aged 15 and over

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinin III hissəsinə görə dövlət cinsindən asılı olmayaraq hər kəsin hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verir. İnsan və vətəndaş hüquqlarını və azadlıqlarını cinsi mənsubiyyətə görə məhdudlaşdırmaq qadağandır. Həmçinin Konstitusiyanın 41-ci maddəsinə əsasən hər kəsin sağlamlığını qorumaq hüququ vardır.

“Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən ictimai həyatın siyasi, iqtisadi, sosial, mədəni və digər sahələrində kişi və qadınların hüquq bərabərliyinə təminat verilir.

Əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində vətəndaşlarla dövlət orqanları, eləcə də dövlət və qeyri-dövlət səhiyyə sistemlərinin subyektləri arasında yaranan münasibətlər “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir. Həmçinin Qanunun V fəslə ailənin planlaşdırılması və insanın reproduktiv funksiyalarının tənzimlənməsini əhatə edir.

“Gənclər siyasəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.0.13-cü maddəsinə uyğun olaraq gənclərə ailə planlaşdırılması və reproduktiv sağlamlıq sahəsində biliklərin verilməsi, bu sahədə xidmət göstərən müəssisələrin işinin təkmilləşdirilməsi dövlətin vəzifələrinə aid edilmişdir. Bu Qanunun 7.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq Gənclər və İdman Nazirliyi və yerli icra hakimiyyəti orqanları Səhiyyə Nazirliyi ilə birlikdə fiziki və reproduktiv sağlamlığın təmin edilməsi sahəsində tədbirləri həyata keçirirlər.

Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq edilmiş bir sıra dövlət proqramlarında reproduktiv sağlamlıqla bağlı tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

Ailə Məcəlləsinin (bundan sonra- Məcəllə) 1.4-cü maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasında nikah və ailə münasibətlərinin hüquqi baxımdan tənzimlənməsi dövlət tərəfindən həyata keçirilir.

Məcəllənin 1.5-ci maddəsinə görə dini

According to Part III of Article 25 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, the state guarantees equality of rights and freedoms for everyone, regardless of gender. Restrictions on human and civil rights and freedoms on the basis of sexual orientation are prohibited. Also, according to Article 41 of the Constitution, everyone has the right to health protection.

According to the Law of the Republic of Azerbaijan, Law on Gender Equality, equality between men and women in political, economic, social, cultural and other spheres of public life is guaranteed.

Relations between citizens and state bodies, as well as subjects of state and non-state health care systems in the field of public health protection are regulated by the Law of the Republic of Azerbaijan on Public Health Protection. Chapter V of the Law also covers family planning and regulation of human reproductive functions.

In accordance with Article 4.0.13 of the Law of the Republic of Azerbaijan on Youth Policy, the state is responsible for providing young people with knowledge in the field of family planning and reproductive health, and improving the work of enterprises providing services in this field. In accordance with Article 7.1 of this Law, the Ministry of Youth and Sports and local executive authorities together with the Ministry of Health take measures to ensure physical and reproductive health.

At the same time, a number of state programs approved by the President of the Republic of Azerbaijan envisage measures related to reproductive health.

According to Article 1.4 of the Family Code (hereinafter referred to as the Code), the legal regulation of marriage and family relations in the Republic of Azerbaijan is carried out by the state.

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

kəbinkəsmə (dini nikah) hüquqi əhəmiyyətə malik deyildir.

“Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” 2011-ci il 15 noyabr tarixli 255-IVQD nömrəli Qanuna əsasən qadınlar üçün minimal nikah yaşı kişilərlə bərabərləşdirilərək bir il artırılmış və 18 yaş müəyyən edilmişdir.

Məcəllənin 10.2-ci maddəsinə görə üzürlü səbəblər olduqda, nikaha daxil olmaq istəyən və nikah yaşına çatmamış şəxslərin yaşadıkları ərazinin yerli icra hakimiyyəti orqanı onların xahişi ilə nikah yaşının 1 ildən çox olmayaraq azaldılmasına icazə verə bilər.

Məcəllənin 11-ci maddəsinə uyğun olaraq nikah yaşına çatmayan şəxslər arasında nikahın bağlanmasına yol verilmir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 23 iyun tarixli 213 nömrəli qərarı ilə “Gənclər arasında ailənin və nikahın əhəmiyyəti, onun qorunması və möhkəmləndirilməsi məqsədilə erkən nikahın və qohumlar arasında nikahın mənfi nəticələrinə dair maarifləndirmə Qaydası” təsdiq edilmişdir.

According to Article 1.5 of the Code, religious marriage (religious marriage) has no legal significance.

According to the Law No. 255-IVQD of November 15, 2011 “On Amendments to the Family Code of the Republic of Azerbaijan”, the minimum marriage age for women was increased by one year and set at 18 years, equal to that of men.

According to Article 10.2 of the Code, if there are good reasons, the local executive authority of the area where the persons wishing to enter into marriage and the minor live may, at their request, allow the age of marriage to be reduced by no more than 1 year.

According to Article 11 of the Code, marriages between minors are not allowed.

Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan No. 213 of June 23, 2020 approved the “Rules for raising awareness among young people about the importance of family and marriage, the negative consequences of early marriage and consanguineous marriage in order to protect and strengthen it”.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi
Source: Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan

5.a.2 Qadınların torpağa dair bərabər mülkiyyət hüquqlarına zəmanət verən hüquqi çərçivənin mövcudluğu⁸

5.a.2 Existence of the legal framework, which guarantees women's equal rights to land ownership⁸

Ölkəmizdə mülkiyyət hüququ sahəsində mövcud olan qanunvericilik, eyni zamanda mülkiyyət hüquqlarının tənzimlənməsi mexanizmi qadınların torpağa dair bərabər mülkiyyət hüquqlarına zəmanət verir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 29-cu maddəsinə əsasən hər kəsin mülkiyyət hüququ vardır və hər kəsin mülkiyyətində daşınar və daşınmaz əmlak ola bilər. Mülkiyyət hüququ mülkiyyətçinin təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə əmlaka sahib olmaq, əmlakdan istifadə etmək və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir.

“Torpaq islahatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 17-ci maddəsinə əsasən torpaq mülkiyyətçilərinin torpağa sahiblik, torpağı təyinatına görə istifadə etmək, icarəyə vermək, satmaq, bağışlamaq, dəyişmək, girov qoymaq, vərəsəlik üzrə və irsən vermək hüquqları vardır. Torpaq mülkiyyətçilərinin hüquqları Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi və digər normativ hüquqi aktlar ilə tənzimlənir.

Bundan əlavə, “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 15.1-ci maddəsinə əsasən dövlət kişi və qadınların mülkiyyət hüququnun həyata keçirilməsinə və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün bərabər imkanların yaradılmasına təminat verir.

The existing legislation in the field of property rights in our country, as well as the mechanism for regulating of property rights, guarantee women's equal rights to land ownership. According to Article 29 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, everyone has the right to own property and everyone might possess movable and real property. Right of ownership envisages the right of owner to possess, use and dispose of the property himself/herself or jointly with others.

In accordance with the Article 17 of the Law of the Republic of Azerbaijan "On Land Reform", land owners have the rights to possess, to use for appropriate purpose, to lease, to sell, to donate, to change, to pledge, to bequeath and to inherit the land. The rights of landowners are governed by the Civil Code of the Republic of Azerbaijan, the Land Code of the Republic of Azerbaijan and other regulatory legal acts.

In addition, according to Article 15.1 of the Law of the Republic of Azerbaijan "On Guarantees of Equal Rights for Women and Men", the state ensures equal ownership rights and opportunities for entrepreneurship for men and women.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi

Source: The State Committee for Family, Women and Children Affairs of the Republic of Azerbaijan

⁸ BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində göstərici “5.a.2 Qadınların torpağa dair bərabər mülkiyyət və/və ya sərəncam vermək hüquqlarına zəmanət verən hüquqi çərçivəsi (o cümlədən adi hüquq) olan ölkələrin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Bu göstəricinin milli səviyyədə tətbiqi sözügedən sahədə hüquqi bazanın mövcudluğunu nəzərdə tutur.

⁸ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as “5.a.2 Proportion of countries where the legal framework (including customary law) guarantees women's equal rights to land ownership and/or control”. Application of this indicator at the national level means the existence of a legal framework in this area.

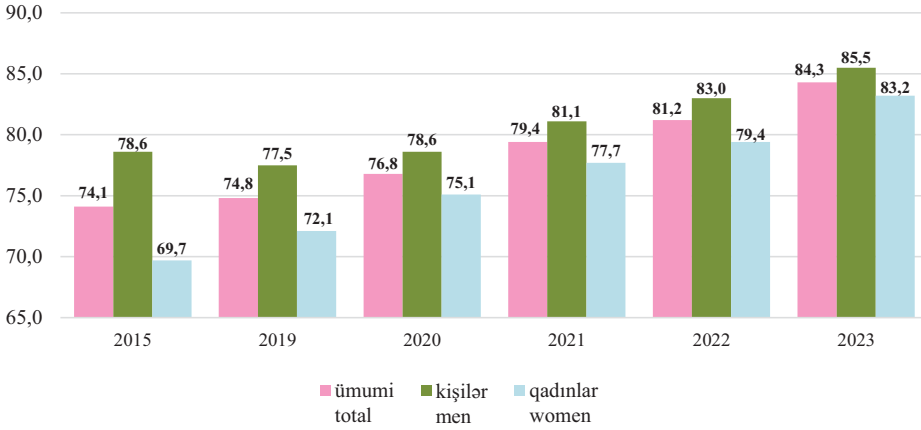

5.b.1 Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə
5.b.1 Proportion of individuals who own a mobile telephone, by sex

Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi ölkədə mobil telefonlardan istifadə səviyyəsini əks etdirir. Bu göstərici mobil telefon istifadəçilərinin sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of individuals who own a mobile telephone determine the level of mobile phone usage in the country. This indicator is calculated as the number of mobile phone users divided by the total population multiplied by 100.

Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of individuals who own a mobile telephone, by sex, in percentage

2015-2023-cü illər ərzində mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi 10,2 faiz bəndi artaraq 74,1 faizdən 84,3 faizədək yüksəlmişdir. Bu illər ərzində mobil telefonu olan kişilərin xüsusi çəkisi 6,9 faiz bəndi artaraq 78,6 faizdən 85,5 faizə, qadınların xüsusi çəkisi isə 13,5 faiz bəndi artaraq 69,7 faizdən 83,2 faizədək qalxmışdır.

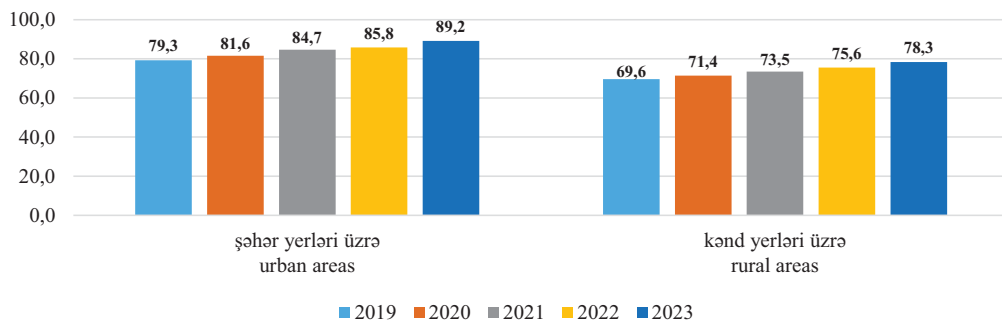
In 2015-2023, the proportion of individuals who own a mobile telephone increased by 10,2 percentage points from 74,1 percent to 84,3 percent. During these years, the proportion of men who own a mobile telephone increased by 6,9 percentage points from 78,6 percent to 85,5 percent, and the proportion of women increased by 13,5 percentage points from 69,7 percent to 83,2 percent.

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of individuals who own a mobile telephone, by location, in percentage

Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi əvvəlki illə müqayisədə 2023-cü ildə şəhər yerləri üzrə 85,8 faizdən 89,2 faizədək, kənd yerləri üzrə isə 75,6 faizdən 78,3 faizədək yüksəlmişdir.

Compared to previous year in 2023, the proportion of individuals who own a mobile telephone increased from 85,8 percent to 89,2 percent in urban areas and from 75,6 percent to 78,3 percent in rural areas.

6. TƏMİZ SU VƏ SANİTARIYA 6. CLEAN WATER AND SANITATION

6 TƏMİZ SU VƏ
SANİTARIYA

Hamı üçün su və sanitariyaya əlçatanlığı və dayanıqlı idarə etməni təmin etmək

Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all

6 CLEAN WATER
AND SANITATION

Dünyada yetərinə şirin su ehtiyatının mövcud olmasına baxmayaraq, təmiz içməli suya əlçatanlığın təmin edilməsinə nail olmaq ən vacib global problemlərdən biridir. Təəssüflər olsun ki, kifayət qədər inkişaf etməmiş iqtisadiyyat və ya infrastruktur səbəbindən hər il uşaqlar da daxil olmaqla milyonlarla insan zəif su təchizatı, sanitariya və gigiyena ilə əlaqədar xəstəliklərdən həyatını itirir.

Hal-hazırda iki milyarddan çox insan şirin su mənbələrinə məhdud çıxış riski ilə yaşayır və 2050-ci ilədək hər dörd nəfərdən biri içməli su çatışmazlığı ilə üzləşəcək. Buna görə də hamı üçün təhlükəsiz, əlçatan və bərabər şəkildə içməli suya çıxışın təmin edilməsinə nail olmaq başlıca məsələdir¹.

BMT-nin məlumatlarına əsasən, dünyada 2015-ci illə müqayisədə 2022-ci ildə təhlükəsiz idarə olunan içməli su xidmətlərindən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 69 faizdən 73 faizə, təhlükəsiz idarə olunan sanitariya xidmətlərindən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 49 faizdən 57 faizə, əsas gigiyena xidmətlərindən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 67 faizdən 75 faizə yüksəlmişdir. Bununla belə, 2022-ci ildə 2,2 milyard insanın təhlükəsiz idarə olunan içməli su xidmətlərinə, 3,5 milyard insanın təhlükəsiz idarə

There is sufficient fresh water on the planet, but ensuring access to safe drinking water is one of the major global challenges. Unfortunately, due to bad economics or poor infrastructure, millions of people including children die every year from diseases associated with inadequate water supply, sanitation and hygiene.

Currently, more than two billion people are living with the risk of reduced access to freshwater resources and by 2050, at least one in four people affected by shortages of freshwater. Therefore, to achieve ensuring safe, affordable and equal access to drinking water for all is a key issue¹.

According to UN data, compared to 2015, in 2022 the proportion of the global population using safely managed drinking water services increased from 69 percent to 73 percent, the proportion of the population using safely managed sanitation services increase from 49 percent to 57 percent, the proportion of the population using basic hygiene services increased from 67 percent to 75 percent. However, in 2022, 2,2 billion people did not have access to safely managed drinking water services, 3,5 billion people did not have access

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/water-and-sanitation/>

6. TƏMİZ SU VƏ SANİTARIYA 6. CLEAN WATER AND SANITATION

olunan sanitariya xidmətlərinə çıxışı olmamış, 2 milyard insan əsas gigiyena xidmətlərindən istifadə edə bilməmişdir. Bundan əlavə, 1,8 milyard insanın evində içməli su olmamış, hər üç ev təsərrüfatından ikisində suyun toplanılmasına əsasən qadınlar cavabdehlik daşınıblar. 2030-cu ilədək hər kəsin içməli su, sanitariya və gigiyena xidmətlərinə çıxışının təmin edilməsi üçün hazırkı inkişaf tempinin müvafiq olaraq 6 dəfə, 5 dəfə və 3 dəfə yüksəldilməsi tələb olunur.²

DİM 6 hər yerdə hamı üçün təhlükəsiz və bərabər şəkildə içməli suya, sanitariya və gigiyena xidmətlərinə əlyətərliliyin təmin edilməsini, habelə su çatışmazlığının aradan qaldırılması və su çatışmazlığından əziyyət çəkən insanların sayının əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması məqsədilə bütün sahələrdə içməli suyun dayanıqlı istifadə və təchizatının təmin edilməsini nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində, çirkənlənməni azaltmaqla zərərli kimyəvi maddələrin və materialların atılmasını minimuma endirməklə, təmizlənməmiş çirkəb suların xüsusi çəkisini yarıyadək azaltmaqla, habelə təkrar emalı və təhlükəsiz təkrar istifadəni əhəmiyyətli dərəcədə artırmaqla qlobal səviyyədə suyun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasını zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, su və sanitariya sahəsində tədbir və proqramlarla bağlı potensialın inkişafına dəstək artırılmalı və beynəlxalq əməkdaşlıq genişləndirilməli, transsərhəd əməkdaşlıq vasitəsilə bütün səviyyələrdə vahid su resursları idarəçiliyi tətbiq edilməli, su ilə bağlı ekosistemlər mühafizə və bərpa edilməlidir. Bununla yanaşı, su və sanitar xidmətlərin idarə olunmasında yerli icmaların iştirakı genişləndirilməlidir.³

to safely managed sanitation services, and 2 billion people still had inadequate basic hygiene services. Additionally, 1.8 billion people had no on-premises drinking water, with women primarily responsible for water collection in two out of three households. In order to ensure everyone's access to drinking water, sanitation and hygiene services by 2030, the current growth rate needs to be increased by 6 times, 5 times and 3 times, respectively.²

SDG 6 aims to achieve universal and equitable access to safe and affordable drinking water for all, substantially increase water-use efficiency across all sectors, and ensure sustainable withdrawals and supply of freshwater to address water scarcity and substantially reduce the number of people suffering from water scarcity. This in turn, makes improvement of water quality by reducing pollution and minimizing release of hazardous chemicals and materials, as well as halving the proportion of untreated wastewater and substantially increasing recycling and safe reuse globally necessary.

In view of the above, international cooperation and capacity-building support in water- and sanitation-related activities and programmes should be expanded, integrated water resources management should be implemented at all levels through transboundary cooperation, and water-related ecosystems should be protected and restored. At the same time, the participation of local communities in improving water and sanitation management should be strengthened³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

³ "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

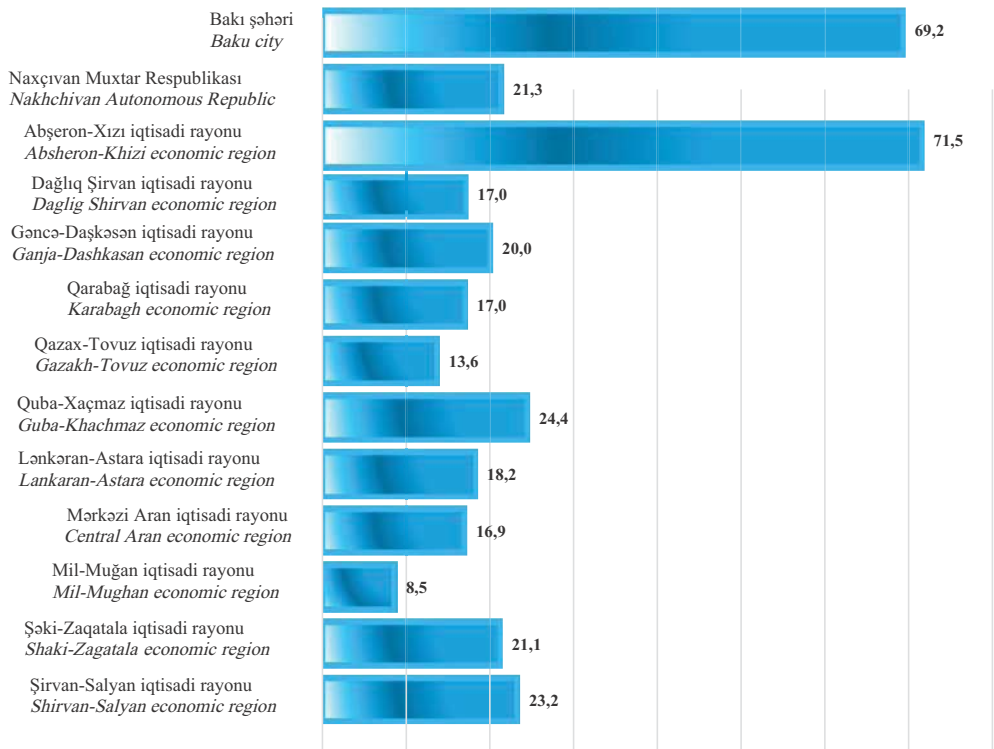

6.1.1 Təhlükəsiz içməli su təchizatı xidmətlərindən istifadə edən əhalinin xüsusi çəkisi 6.1.1 Proportion of population using safely managed drinking water services

Bu göstərici tərkibində fekal (bağıracaq çöpü) və birinci dərəcəli kimyəvi çirklənmə olmayan və ehtiyac olduqda əlçatan olan (yetərli miqdarda suya çıxış imkanı olan), mülkdə (mənzil, ev, həyət, torpaq sahəsi) yerləşən təkmilləşdirilmiş içməli su mənbələrindən (ev/mənzilə, evin həyətində, qonşunun evinə/mənzilinə çəkilmiş su borusu, ümumi istifadədə olan su kranı, artezian quyusu, mühafizə edilən su quyusu, mühafizə edilən bulaq, su avtosistemi, butulkalarda/xüsusi qablarda qablaşdırılmış su) istifadə edən əhalinin xüsusi çəkisini ifadə edir.

This indicator is defined as the proportion of population using an improved drinking water sources (water pipe to the house/apartment, to the yard of the house, to the neighbor's house/apartment, public water tap, artesian well, protected water well, protected spring, water tanker, bottled/specially packaged water) which is accessible on premises (apartment, house, yard or plot), available when needed (access to sufficient water) and free from faecal and priority chemical contamination.

Təhlükəsiz içməli su təchizatı xidmətlərindən istifadə edən əhalinin xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, faizlə⁴
Proportion of the population using safely managed drinking water services, in the distribution by economic regions, in percent⁴

⁴Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusu zamanı suyun keyfiyyətinin analizinin aparıldığı və tərkibində fekal və birinci dərəcəli kimyəvi çirklənmə olmayan, ehtiyac olduqda əlçatan olan, mülkdə yerləşən təkmilləşdirilmiş içməli su mənbələrindən istifadə edən ev təsərrüfatları üzvlərinin sayının suyun keyfiyyətinin analizinin aparıldığı ev təsərrüfatları üzvlərinin ümumi sayına nisbətini 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁴This indicator was calculated as the ratio of the number of household members participated in the Multi-Indicator Cluster Survey conducted water quality analysis using an improved drinking water sources which is accessible on premises available when needed and free from faecal and priority chemical contamination to the total number of household members where conducted water quality analysis multiplied by 100.

6. TƏMİZ SU VƏ SANİTARIYA 6. CLEAN WATER AND SANITATION

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, təhlükəsiz içməli su təchizatı xidmətlərindən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 38,5 faiz (şəhər yerləri üzrə 54,4 faiz, kənd yerləri üzrə 14,1 faiz) olmuşdur. İqtisadi rayonlar üzrə göstəricinin qiyməti 8,5 faizlə 71,5 faiz arasında dəyişmişdir.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, proportion of population using safely managed drinking water services is 38,5 percent (54,4 percent in urban areas, 14,1 percent in rural areas). By economic regions, the value of the indicator changed between 8,5 percent and 71,5 percent.

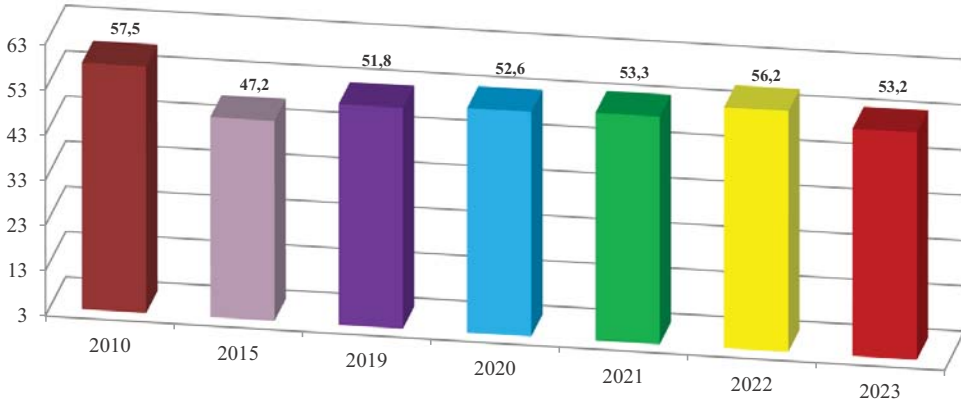

6.3.1 Təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi⁵ 6.3.1 Proportion of wastewater safely treated⁵

Təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində yaranan və müəyyən olunmuş təmizləmə mərhələlərini keçməklə təhlükəsiz şəkildə təmizlənən çirkab suların həcminin təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində yaranan çirkab suların ümumi həcminə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of wastewater safely treated is calculated as the volume of wastewater generated by economic activities and safely treated through treatment ladders divided by the total volume of wastewater generated by economic activity multiplied by 100.

Təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of wastewater safely treated, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi
Source: Azerbaijan State Water Resources Agency

2010-2023-cü illər ərzində təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi 4,3 faiz bəndi azalaraq 57,5 faizdən 53,2 faizə düşmüşdür.

2022-ci ilə nisbətən 2023-cü ildə atılan çirkab suların ümumi həcmi 1,9 faiz azalmış və 5082,6 milyon kub metrədən 4985,8 milyon kub metrə düşmüşdür.

During 2010-2023 years, the proportion of wastewater safely treated decreased by 4,3 percentage points from 57,5 percent to 53,2 percent.

Compared to 2022, the total volume of wastewater discharged in 2023 decreased by 1,9 percent from 5082,6 million cubic meters to 4985,8 million cubic meters.

⁵ BMT-nin global göstəricilər sistemində bu göstərici “6.3.1 Təhlükəsiz qaydada təmizlənən məişət və sənaye çirkab sularının xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁵ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as “ 6.3.1 Proportion of domestic and industrial wastewater flows safely treated ”. The indicator is presented in the national context based on official statistical data in publication.

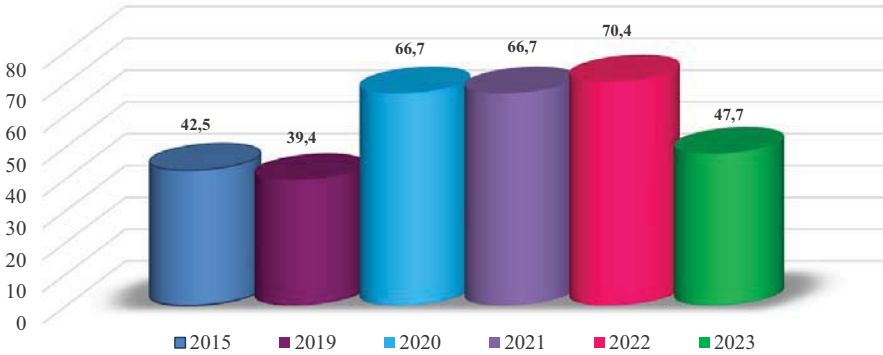

6.3.2 Keyfiyyətli suya malik su mənbələrinin xüsusi çəkisi 6.3.2 Proportion of bodies of water with good ambient water quality

Bu göstərici qiymətləndirilən su obyektlərindən yaxşı keyfiyyətli suya malik su obyektlərinin sayının qiymətləndirilən su obyektlərinin ümumi sayına nisbəti kimi hesablanır. Suyun keyfiyyəti ilə bağlı məlumatlar monitorinqlər əsasında əldə edilir. Qlobal məlumatlara əsasən qiymətləndirilən su obyektindəki suyun tərkibi müəyyən edilmiş fiziki-kimyəvi parametrlərə ən azı 80 faiz uyğun gəlirsə, həmin su obyektini keyfiyyətli suya malik su obyektini kimi təsnifləndirilir.

This indicator is calculated as the ratio of the number of water bodies with good quality water from the assessed water bodies to the total number of assessed water bodies. Water quality information is obtained through monitoring. According to global metadata, if the water content of the assessed water body meets at least 80 percent of the established physical and chemical parameters, the water body is classified as a water body with quality water.

Keyfiyyətli suya malik su mənbələrinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of bodies of water with good ambient water quality, in percentage

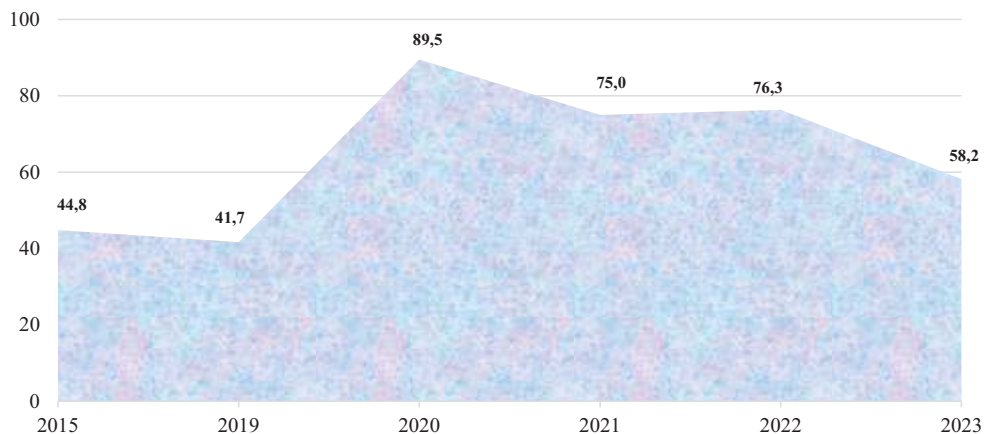
2023-cü ildə 88 su obyektində (55 çay, 7 su anbarı, 26 göl) aparılan monitorinqin nəticələrinə əsasən, su obyektlərinin 42-si və ya 47,7 faizi keyfiyyətli suya malik olmuşdur. Monitorinq aparılmış 55 çaydan (Kür, Araz, Tovuzçay, Qanıx, Viləşçay, Oxçuçay, Bəsitçay, Bərgüşadçay, Həkəriçay və s.) 32-sinin (58,2 faiz), 26 göldən (Candargöl, Böyükşor, Bülbülə, Qırmızıgöl və s.) 3-ünün (11,5 faiz) suyu keyfiyyətli hesab olunmuşdur. Monitorinqə 7 su anbarı (Mingəçevir, Suqovuşan, Köndələnçay, Xaçınçay, Sərsəng və s.) cəlb olunmuşdur ki, onların hər birinin suyu fiziki-kimyəvi parametrlərə tam uyğun olmuşdur.

According to the results of monitoring conducted in 88 water bodies (55 rivers, 7 reservoirs, 26 lakes) in 2023, 42 or 47,7 percent of water bodies had quality water. 32 (58,2 percent), of the 55 monitored rivers (Kur, Araz, Tovuzchay, Ganikh, Vilashchay, Okchuchay, Basitchay, Bargushadchay, Hekarichay, etc.), 3 (11,5 percent) of the 26 lakes (Chandargol, Boyukshor, Bulbula, Kirmizigol, etc.) the water considered to be of good quality. 7 water reservoirs (Mingachevir, Sugovushan, Kondalanchay, Khachinchay, Serseng etc.) were involved in the monitoring, and the water of each of them fully corresponded to the physical and chemical parameters.

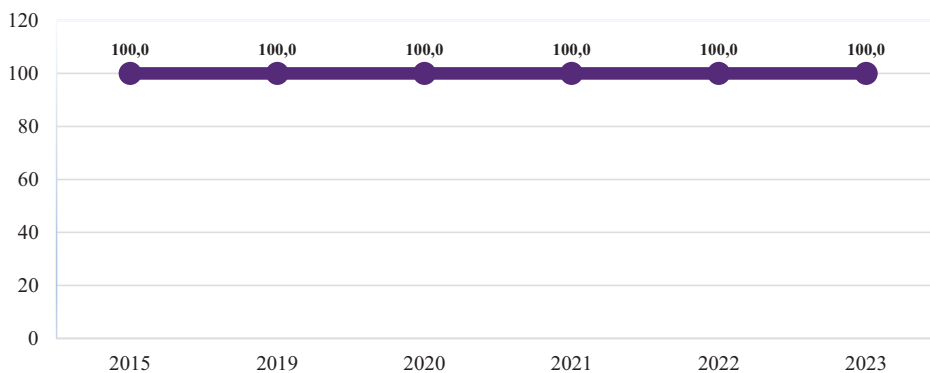
6. TƏMİZ SU VƏ SANİTARİYA 6. CLEAN WATER AND SANITATION

Keyfiyyətli suya malik çayların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of rivers of water with good ambient water quality, in percentage

Keyfiyyətli suya malik su anbarlarının xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of water reservoirs with good ambient water quality, in percentage

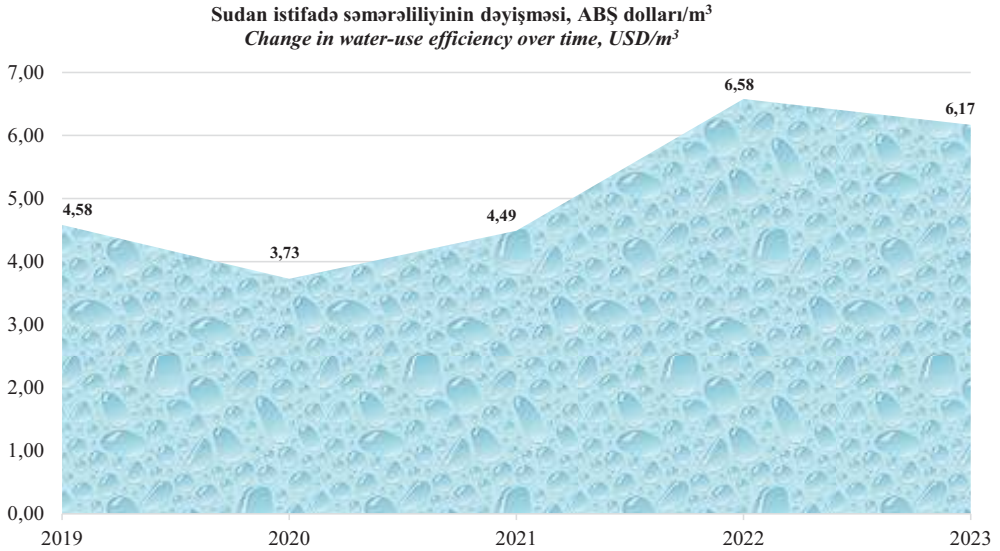
Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

6.4.1 Sudan istifadə səmərəliliyinin dəyişməsi 6.4.1 Change in water-use efficiency over time

Sudan istifadə səmərəliliyi bir kub metr sudan istifadə nəticəsində əldə olunmuş əlavə dəyərin həcmi bildirir. Sudan istifadə səmərəliliyi göstəricisi iqtisadiyyatın bütün sahələrində yaranmış əlavə dəyərin istifadə olunmuş suyun ümumi həcminə nisbəti kimi hesablanır.

The water-use efficiency shows the value added resulting from the use of one cubic meter of water. The water-use efficiency indicator is calculated as the value added created in all economic sectors divided by the total volume of used water.

Ölkədə sudan istifadə səmərəliliyi 2019-cu ildə 4,58 ABŞ dolları/m³-dən 2020-ci ildə 3,73 ABŞ dolları/m³-dək azalmış, sonrakı illərdə artma meyli olaraq 2022-ci ildə 6,58 ABŞ dolları/m³-dək yüksəlmiş, 2023-cü ildə 6,17 ABŞ dolları/m³ təşkil etmişdir.

2023-cü ildə ölkədə 9772 milyon m³ su istifadə olunmuşdur ki, bu da 2022-ci illə müqayisədə 7,2 faiz azdır. 2023-cü ildə təbii mənbələrdən götürülmüş suyun 76,3 faizi istifadə edilmişdir.

The country's water use efficiency decreased from 4,58 USD/m³ in 2019 to 3,73 USD/m³ in 2020, with an increasing trend in the following years to 6,58 USD/m³ in 2022 and in 2023 it was 6,17 USD/m³.

In 2023, 9772 million m³ of water was used in the country, which is 7,2 percent less than in 2022. In 2023, 76,3 percent of water withdrawal from natural sources was used.

6.4.2 Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi: götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi

6.4.2 Level of water stress: freshwater withdrawal as a proportion of available freshwater resources

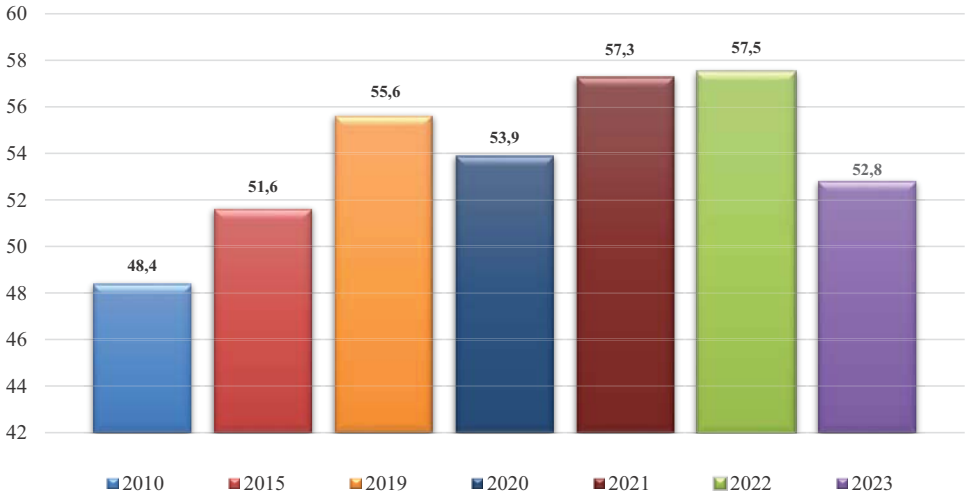
Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi təbii mənbələrdən götürülən şirin suyun həcmninə suya olan ekoloji tələbat nəzərə alınmaqla, ölkənin bərpa olunan şirin su ehtiyatlarının ümumi həcminə nisbətində faiz ifadəsidir. Göstəricinin məqsədi ölkənin bərpa olunan şirin su ehtiyatlarına göstərilən təzyiqli qiymətləndirmək, suya olan tələbatı qarşılamaq üçün su ehtiyatlarının nə dərəcədə istismar olunduğunu, eləcə də sudan dayanıqlı istifadə istiqamətində ortaya çıxan çətinlikləri müəyyənləşdirməkdir.

Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi təbii mənbələrdən götürülmüş şirin suyun ümumi illik həcmninə bərpa olunan şirin su ehtiyatlarının ümumi illik həcmi ilə suya olan ekoloji tələbatın həcmi arasındakı fərqə nisbətində 100-ə hasili kimi hesablanır.

The level of water stress is a percentage of the country's volume of renewable freshwater resources, taking into account the environmental demand for freshwater. The purpose of the indicator is to assess the country's pressure on renewable freshwater resources, to identify the extent to which water resources are utilized to meet water demand, as well as to define the challenges faced by sustainable water use.

The level of water stress is calculated as the total annual volume of freshwater withdrawal from natural sources divided by the difference between the total annual volume of renewable freshwater resources and the amount of environmental demand for water multiplied by 100.

Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi: götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi, faizlə
Level of water stress: freshwater withdrawal as a proportion of available freshwater resources, in percentage

6. TƏMİZ SU VƏ SANİTARIYA

6. CLEAN WATER AND SANITATION

2010-2023-ci illər ərzində istifadə üçün götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi 4,4 faiz bəndi artaraq 48,4 faizdən 52,8 faizədək yüksəlmişdir.

2023-cü ildə təbii mənbələrdən götürülmüş şirin suyun həcmi 2010-cu illə müqayisədə 16,7 faiz artaraq 12806 milyon m³ olmuşdur.

In 2010-2023, the proportion of freshwater withdrawal for using in available freshwater resources increased by 4,4 percentage points from 48,4 percent to 52,8 percent.

In 2023, the volume of freshwater withdrawal from natural sources increased by 16,7 percent compared to 2010 and amounted to 12806 million m³.

6.5.1 Su ehtiyatları üzrə inteqrasiyalı idarəetmənin tətbiqi səviyyəsi 6.5.1 Degree of integrated water resources management

Beynəlxalq səviyyədə razılaşdırılmış tərifi əsasən, Su Ehtiyatları üzrə İnteqrasiyalı İdarəetmə (SEİİ) həyati əhəmiyyət daşıyan ekosistemlərin dayanıqlılığına xələl gətirmədən iqtisadi və sosial rifahı ədalətli şəkildə maksimum səviyyəyə çatdırmaq məqsədilə su, torpaq və əlaqəli resursların əlaqələndirilmiş şəkildə inkişafını və idarə olunmasını yaxşılaşdıran prosesdir (Qlobal Su Tərəfdaşlığı 2010).

“Su ehtiyatları üzrə İnteqrasiyalı İdarəetmənin tətbiqi səviyyəsi” göstəricisi faizlə ifadə olunur və ölkədə su ehtiyatlarının idarəçiliyinin nə dərəcədə inteqrasiyalı olduğunu səciyyələndirir. BMT-nin ətraf mühit Proqramı tərəfindən göstəricinin qiyməti üzrə 6 kateqoriya müəyyənləşdirilib: çox aşağı (0-10 faiz); aşağı (11-30 faiz), orta aşağı (31-50 faiz); orta yüksək (51-70 faiz); yüksək (71-90 faiz); çox yüksək (91-100 faiz).

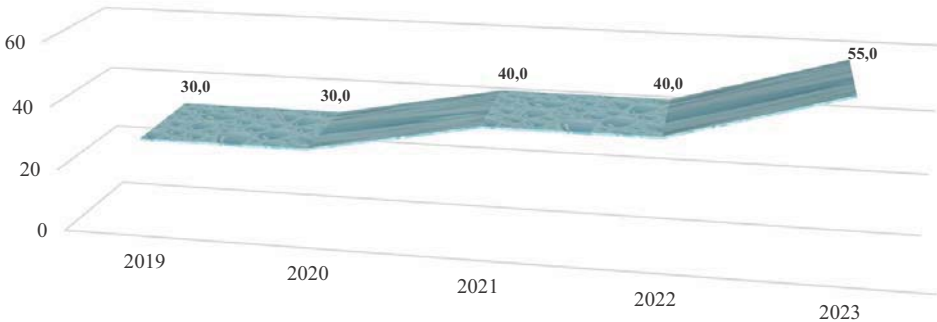
Göstərici üzrə qiymətləndirmələr 4 komponent (normativ-hüquqi baza; SEİİ-nin tətbiqinə dəstək göstərən təşkilatlar və onların vəzifələri; idarəetmə vasitələri; maliyyələşdirmə) əsasında aparılır.

According to an internationally agreed definition, Integrated Water Resources Management (IWRM) is a process which promotes the coordinated development and management of water, land and related resources in order to maximize economic and social well-being in an equitable manner without compromising the sustainability of vital ecosystems (Global Water Partnership 2010).

The indicator “Level of implementation of Integrated Water Resources Management” is expressed as a percentage and characterizes the degree of integration of water resources management in the country. Six categories based on the value of the indicator were identified by The United Nations Environment Program: very low (0-10); low (11-30); medium low (31-50); medium high (51-70); high (71-90); very high (91-100).

Assessments on the indicator are conducted on the basis of 4 components (regulatory framework; organizations supporting the implementation of SEII and their responsibilities; management instruments; financing).

Su ehtiyatları üzrə inteqrasiyalı idarəetmənin tətbiqi səviyyəsi, faizlə
Level of application of integrated water resources management, in percentage

6. TƏMİZ SU VƏ SANİTARIYA

6. CLEAN WATER AND SANITATION

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən aparılan qiymətləndirmənin nəticələrinə əsasən Azərbaycan Respublikasında su ehtiyatları üzrə inteqrasiyalı idarəetmənin tətbiqi səviyyəsi 2019-cu və 2020-ci illərdə 30,0 faiz (“aşağı”), 2021-ci və 2022-ci illərdə 40,0 faiz (“orta aşağı”), 2023-cü ildə isə 55,0 faiz (“orta yüksək”) təşkil etmişdir.

According to the results of the assessment conducted by the Ministry of Ecology and Natural Resources for 2019 and 2020, the level of application of integrated water resources management in the Republic of Azerbaijan was 30,0 percent (“low”), in 2021 and 2022, it was 40,0 percent (“medium low”), in 2023 it was 55,0 percent (“medium high”).

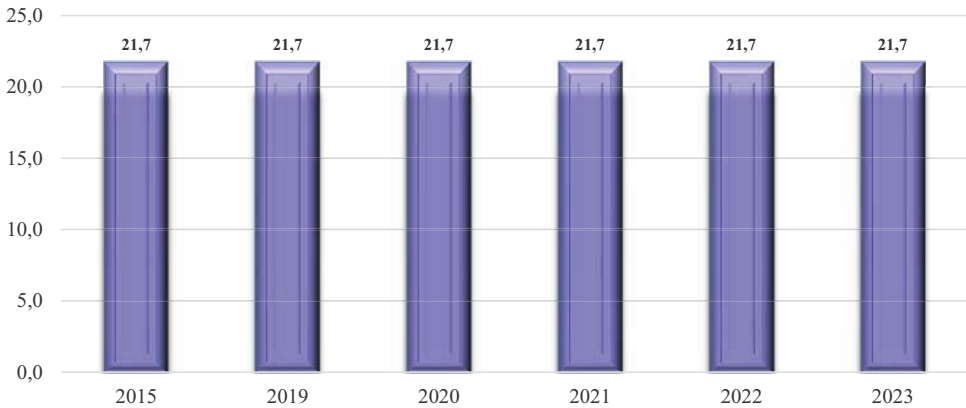
6.5.2 Suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi

6.5.2 Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation

Suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi transsərhəd hövzələrin suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlığa dair işlək sazişə malik ölkənin daxilində olan hissəsinin sahəsidir. Bu göstərici işlək sazişlə əhatə olunan transsərhəd yerüstü su hövzələrinin və transsərhəd sulu layların (transsərhəd hövzələr) ölkə daxilindəki hissələrinin cəmini ölkədəki bütün transsərhəd hövzələrin (həm sutopluyıcı hövzələr, həm də sulu laylar) ümumi sahəsinə bölüb 100-ə vurmaqla hesablanır.

Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation is the area of the transboundary basins within the country that has a operational agreement on water use cooperation. This figure is calculated by adding up the total area of transboundary surface water basins and transboundary aquifers (transboundary basins) covered by a operational agreement divided by the total area of all transboundary basins (both catchment area and aquifers) in the country multiplied by 100.

Suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation, by percent

2015-2023-cü illər ərzində suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi 21,7 faiz təşkil etmişdir.

During 2015-2023, proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation was 21,7 percent.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

7. SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ

7. AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

7 SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ

Hamının sərfəli, etibarlı, dayanıqlı və müasir enerji mənbələrinə çıxışını təmin etmək

Ensure access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all

7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

Enerji dayanıqlı inkişafa nail olunması və yoxsulluğun aradan qaldırılması üçün mühüm amildir. İnsanların səmərəli fəaliyyət göstərməsi və onların bərabər inkişafı etibarlı və sərfəli enerjiden asılıdır. Bu baxımdan biznes, tibb və təhsildən tutmuş kənd təsərrüfatı, infrastruktur, kommunikasiya və yüksək texnologiyalara kimi bütün sahələrin enerji təchizatının yaxşılaşdırılması əsas şərtidir.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən, dayanıqlı energetika hədəflərinə nail olunması sahəsində əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə olunmuşdur. 2022-ci ildə elektrik enerjisinə qlobal çıxış səviyyəsi 2021-ci ildə olduğu kimi 91 faiz təşkil etmişdir. Bununla belə, 2015-ci illə müqayisədə 2022-ci ildə elektrik enerjisinə çıxışı olmayanların sayı 958 milyon nəfərdən 685 milyon nəfərə düşmüşdür. Göstəriş dövrə yemək hazırlamaq üçün təmiz yanacaq və texnologiyalardan istifadə edə bilməyən əhəlinin sayı 2,8 milyard nəfərdən 2,1 milyard nəfərədək azalmışdır. İrəliləyişlərə baxmayaraq, bu tendensiya davam edərsə, 2030-cu ildə dünyada 660 milyon insanın işıqsız qalacağı, 1,8 milyarda yaxın insanın yemək hazırlamaq üçün əsasən səmərəsiz və çirkləndirici sistemlərdən istifadə edəcəyi gözlənilir.

2021-ci ildə dünyada bərpa olunan

Energy is an important factor for achieving sustainable development and eradicating poverty. Effective activity and equal development of population depend on reliable and affordable energy services. In this regard, it is essential to improve energy supply in all areas, from business, health and education to agriculture, infrastructure, communications and high technology.

According to the information released by the UN, considerable strides have been made in achieving sustainable energy targets. In 2022, the level of global access to electricity was 91 percent, the same as in 2021. However, compared to 2015, the number of people without access to electricity has dropped from 958 million to 685 million in 2022. The number of the population without clean cooking fuels declined from 2.8 billion to 2.1 billion over the same period. Despite progress, if this trend continues, an estimated 660 million people will still lack electricity access and around 1.8 billion will go without clean cooking fuels and technologies by 2030.

In 2021, the share of energy from renewable sources in the world's final energy consumption reached 18,7 percent, which is 2,0 percentage points more than in 2015.

7. SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ

7. AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

mənbələrdən enerjinin son enerji istehlakında payı 18,7 faizə çatmışdır ki, bu, 2015-ci illə müqayisədə 2,0 faiz bəndi çoxdur. Ekoloji təmiz enerjini dəstəkləmək üçün inkişaf etməkdə olan ölkələrə beynəlxalq dövlət maliyyə axını 2022-ci ildə 2021-ci ilə nəzərən 25 faiz artmış və 15,4 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir¹.

DİM 7 hamı üçün əlçatan, etibarlı, dayanıqlı və müasir enerji mənbələrinə çıxış imkanının təmin edilməsini, global enerji təchizatında bərpa olunan enerjinin payının əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasını, enerji səmərəliliyinin artırılması səviyyəsinin ikiqat qaldırılmasını nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, bütün ölkələrdə hamının müasir və dayanıqlı enerji xidmətləri ilə təchiz edilməsi üçün enerji infrastrukturunun genişləndirilməsini və texnologiyaların yenilənməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, təmiz enerjiyə dair tədqiqat və texnologiyaya çıxış imkanlarının genişləndirilməsi üçün beynəlxalq əməkdaşlıq gücləndirilməli, enerji infrastrukturu və təmiz enerji texnologiyasına investisiyalar təşviq edilməlidir².

International public financial flows to developing countries to support clean energy increased by 25 percent in 2022 compared to 2021 and amounted to 15,4 billion US dollars¹.

SDG 7 aims to ensure universal access to affordable, reliable and modern energy services, to increase substantially the share of renewable energy in the global energy mix, to double the global rate of improvement in energy efficiency. This in turn makes the expansion of the energy infrastructure and the upgrading of technologies for supplying modern and sustainable energy services for all in all countries necessary.

In this regard, international cooperation should be strengthened to expand access to clean energy research and technology, and investment in energy infrastructure and clean energy technology should be encouraged².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

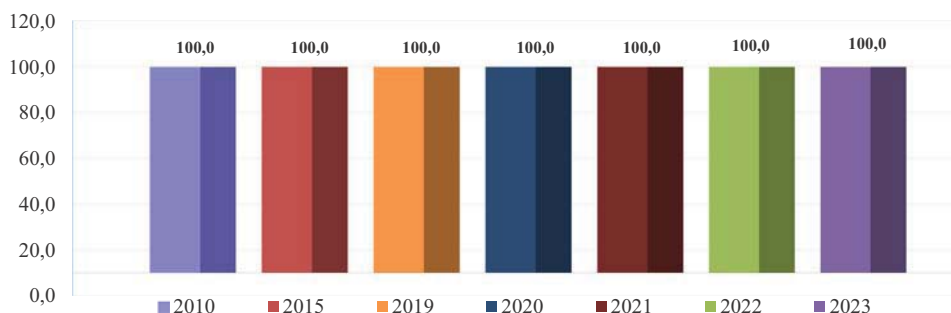

7.1.1 Elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi 7.1.1 Proportion of population with access to electricity

Elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi əhəlinin elektrik enerjisi ilə təminat səviyyəsini ölçür. Bu göstərici elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin sayının əhəlinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Proportion of population with access to electricity measures the level of power supply to the population. This indicator is calculated as the number of people with access to electricity divided by the total population multiplied by 100.

Elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population with access to electricity, in percentage

Baxılan dövrdə ölkədə elektrik enerjisinə çıxış hamı üçün əlçatan olmuşdur. Belə ki, 2010-2023-cü illər ərzində elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi 100,0 faiz təşkil etmişdir.

During the reviewed period, access to electricity in the country was accessible for everyone. Thus, in 2010-2023, the proportion of population with access to electricity was 100,0 percent.

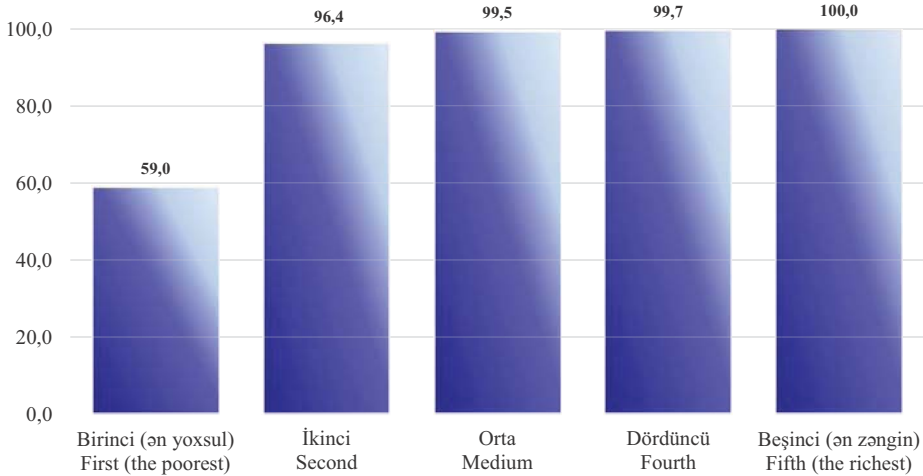
7.1.2 Əsasən təmiz yanacaq və texnologiyalardan istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi

7.1.2 Proportion of population with primary reliance on clean fuels and technology

Bu göstərici yemək bişirmək, məkanı qızdırmaq və işıqlandırmaq üçün təmiz yanacaq və texnologiyalardan³ istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisini ifadə edir. “Təmiz yanacaq” anlayışı yanacaq istifadəsinin havanı çirkəndirmə səviyyəsinə və müvafiq təlimatlara, o cümlədən ÜST-ün “Qapalı məkanlarda havanın keyfiyyətinə dair normativ təlimatları”na əsasən müəyyən edilir.

This indicator expresses the proportion of people using clean fuels and technologies³ for cooking, heating and lighting. The concept of “Clean fuel” is defined by the level of air pollution from fuel use and relevant guidelines, including including the WHO’s “Indoor air quality guidelines”.

Əsasən təmiz yanacaq və texnologiyalardan istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi, rifah indeksi kvintilləri üzrə bölgədə, faizlə⁴
Proportion of the population that mainly uses clean fuels and technologies, divided by welfare index quintiles, in percent⁴

³ Elektrik plitəsi, təbii qaz və ya maye qazla işləyən plitə və ya soba; mərkəzləşdirilmiş isitmə sistemi, fərdi kombi sistemi, qaz və ya elektrik enerjisi ilə işləyən sənaye üsulu ilə istehsal edilmiş qızdırıcı; elektrik enerjisi ilə işləyən işıqlandırıcı cihazlar, batareya ilə işləyən fənər və s.

³An electric stove, natural gas or liquid gas stove or oven; a central heating system, a personal combi system, a heater produced by an industrial method working with gas or electricity; electric lighting devices, battery-powered flashlights, etc.

⁴ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş və yemək bişirmək, məkanı qızdırmaq və işıqlandırmaq üçün təmiz yanacaq və texnologiyalardan istifadə edən ev təsərrüfatları üzvlərinin sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatlarının üzvlərinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁴ This indicator was calculated as the ratio of the of household members participating in the Multi-Indicator Cluster Survey and using clean fuels and technologies for cooking, heating and lighting to the total number of household members in the survey divided by 100.

7. SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ

7. AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə görə, əsasən təmiz yanacaq və texnologiyalardan istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 90,9 faiz (şəhər yerləri üzrə 98,3 faiz, kənd yerləri üzrə 80,0 faiz) olmuşdur. İqtisadi rayon bölgüsündə göstəricinin qiyməti 73,1 faizlə (Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu) 99,9 faiz (Bakı şəhəri) arasında, rifah indeksi kvintili bölgüsündə 59,0 faizlə (“Birinci (ən yoxsul) kvintil”) 100,0 faiz (“Beşinci (ən zəngin) kvintil”) arasında dəyişmişdir.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, proportion of population with primary reliance on clean fuels and technology is 90,9 percent (98,3 percent in urban areas, 80,0 percent in rural areas). In the division of the economic regions, the rate of the indicator is between 73,1 percent (Guba-Khachmaz economic region) and 99,9 percent (Baku city), and in the division of the welfare index quintile, it is between 59,0 percent ("First (the poorest) quintile") and 100,0 percent ("Fifth(the richest) quintile").

7.2.1 Son enerji istehlakının ümumi həcmində bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi

7.2.1 Renewable energy share in the total final energy consumption

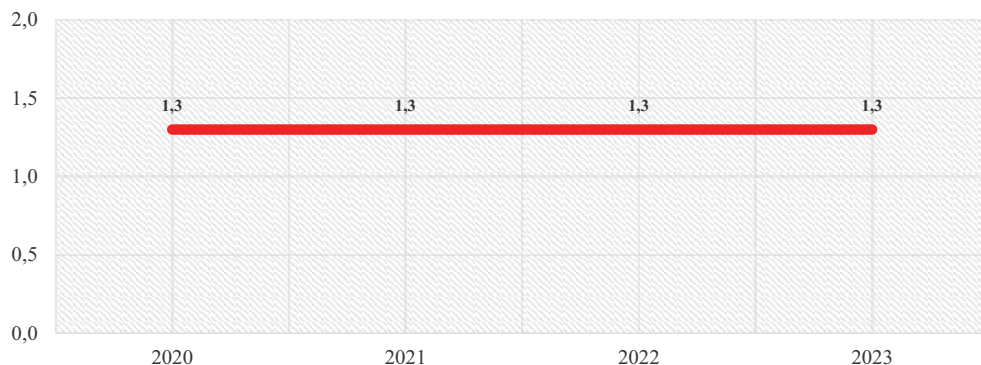
Son enerji istehlakının ümumi həcmində bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə səviyyəsini əks etdirir. Bu göstərici bərpa olunan enerjinin miqdarının il ərzində istehlak edilmiş enerjinin ümumi miqdarına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Bərpa olunan enerji daim bərpa olunan təbii proseslərdən alınan enerjidir. Bu zaman təbiətdə daim baş verən proseslərdən istifadə olunur və bu mənbələr insan istifadəsi nəticəsində tükənə bilməz. Bərpa olunan enerji mənbələrinə su elektrik stansiyalarının elektrik enerjisi, külək enerjisi, qabarma, dalğa və okean enerjisi, günəş enerjisi, geotermal enerji, bərk biokütlə, bioqazlar, maye bioyanacaq aiddir.

The renewable energy share in total final consumption represents the level of use of renewable energy. This indicator is calculated as the amount of renewable energy divided by the total final energy consumption in a year multiplied by 100.

The renewable energy is energy that is constantly recovered from natural processes. At this time, natural processes are constantly being used and these resources cannot be exhausted by human use. Renewable energy sources include hydroelectric power plants, wind energy, turbulence, wave and ocean energy, solar energy, geothermal energy, solid biomass, biogas, biofuels and e.g.

Son enerji istehlakının ümumi həcmində bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi, faizlə
Renewable energy share in the total final energy consumption, in percentage

2020-2023-cü illər ərzində ümumi enerji təchizatında bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi dəyişməmiş və 1,3 faiz təşkil etmişdir.

2023-cü ildə bərpa olunan mənbələrdən enerji təchizatı 2020-ci ilə nisbətən 22,8 faiz artaraq 261,2 min neft ekvivalenti tonu (NET) təşkil etmiş və onun 58,0 faizi sudan, 37,5 faizi biokütlə (bioyanacaq) və tullantılarından, 2,7 faizi günəş enerjisindən, 1,8 faizi isə küləkdən alınmışdır.

During 2020-2023, share of renewable energy in the total energy supply did not change and amounted to 1,3 percent.

In 2023, energy supply from renewable sources increased by 22,8 percent compared to 2020 and amounted to 261,2 thousand oil equivalent tons (NET), and 58,0 percent of it was from water, 37,5 percent from biomass (biofuel) and waste, 2,7 percent was obtained from solar energy, and 1,8 percent from wind.

7.3.1 İlkin enerji istehlakının ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanan enerji tutumu 7.3.1 Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP

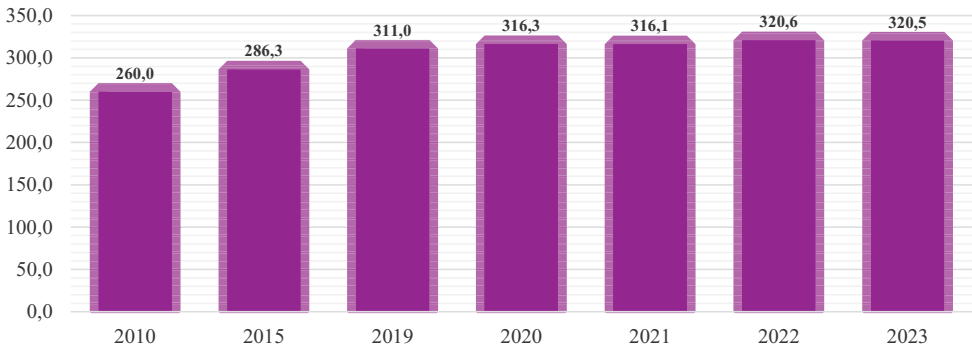
Enerji tutumu iqtisadiyyatda enerji istehlakı və ümumi enerji effektivliyinin ölçüsüdür. Bu göstərici ölkədaxili ilkin enerji sərfiyyatının Ümumi Daxili Məhsula (ÜDM) nisbəti kimi hesablanır.

Enerji tutumu iqtisadiyyatın ümumi məhsul buraxılışının bir vahidini istehsal etmək üçün istifadə olunan enerjinin həcmi ifadə edir. Başqa sözlə, bu, iqtisadiyyatın enerjiddən səmərəli istifadə etmə göstəricisidir.

Energy intensity is the measure of energy consumption and overall energy efficiency in the economy. This indicator is calculated as the ratio of domestic primary energy consumption to GDP.

Energy intensity is defined as the energy supplied to the economy per unit value of economic output. In other words, it is an indicator of the efficient use of energy by the economy.

İlkin enerji istehlakının ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanan enerji tutumu, 2015-ci ilin qiymətləri ilə, kq neft ekvivalenti/min manat
Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP, by 2015 prices, kg oil equivalent/thousand manats

2010-cu ilə nisbətən 2023-cü ildə hər min manatlıq məhsul istehsalına sərf olunan ilkin enerjinin həcmi, yəni enerji tutumu 23,3 faiz artmışdır.

2023-cü ildə ümumi enerji təchizatının 17,8 faizi transformasiya⁵ sektorunun proseslərinə, 3,4 faizi itkilərə, 5,2 faizi energetika sektorunun daxili istehlakına, 73,5 faizi son istehlakla və 0,1 faizi digər məqsədlə istehlakla sərf edilmişdir.

Compared to 2010, in 2023, the volume of primary energy used for per thousand manats production, the energy intensity, has increased by 23,3 percent.

In 2023, 17,8 percent of the total energy supply was spent on processes of the transformation⁵ sector, 3,4 percent on losses, 5,2 percent on internal consumption of the energy sector, 73,5 percent on final consumption and 0,1 percent on consumption for other purposes.

⁵ Transformasiya (çevrilmə) - prosesə daxil olan məhsulun bütün və ya bir qisim enerji tərkibinin prosesdən çıxan bir və ya daha artıq müxtəlif məhsullara doğru hərəkət prosesidir (məsələn, koks kömürü koksa, xam neft neft məhsullarına).

⁵ Transformation - product included in the process moving all or some parts of its energy capacity towards one or more different products which leave the process. (e.g., coking coal into coke, crude oil into petroleum products).

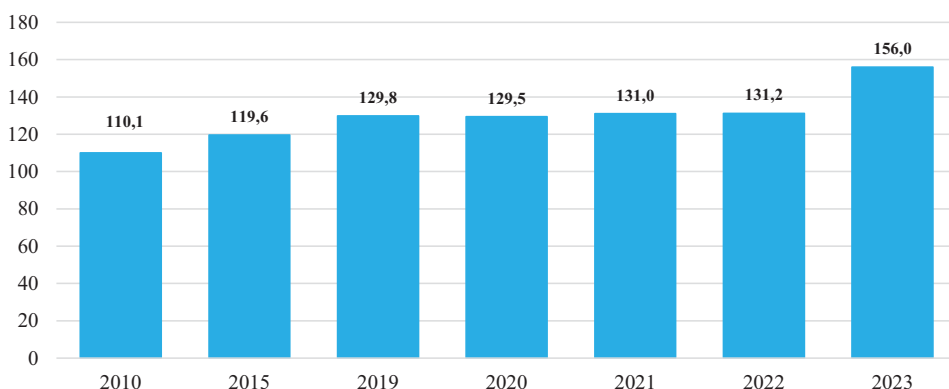
7.b.1 Bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü (adambaşına Vatt ilə)⁶

7.b.1 Installed renewable energy-generating capacity (in Watts per capita)⁶

Göstərici bərpa olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisi istehsal edən elektrik stansiyalarının quraşdırılmış gücünü ölkənin ümumi əhalisinin sayına bölməklə hesablanır. Bərpa olunan enerji mənbələri Bərpa olunan Enerji Mənbələri üzrə Beynəlxalq Agentliyin (IRENA) Əsasnaməsinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

The indicator is defined as the installed capacity of power plants that generate electricity from renewable energy sources divided by the total population of a country. Renewable energy sources are determined in accordance with the Regulations of the International Renewable Energy Agency (IRENA).

Bərpa olunan enerji istehsalı qurğularının istehsal gücü (adambaşına Vatt ilə)
Installed renewable energy-generating capacity (in Watts per capita)

2010-cu ildə bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü adambaşına 110,1 Vatt olmuşdursa, sonrakı illərdə göstərici artım meyli almış və 2023-cü ildə 156,0 Vatt təşkil etmişdir.

2023-cü ildə elektrik enerjisi istehsal edən su elektrik stansiyalarının istehsal gücü 1209,4 MVt, günəş enerji stansiyalarının istehsal gücü 266,2 MVt, külək elektrik stansiyalarının istehsal gücü isə 64,0 MVt olmuşdur.

In 2010, the production capacity of renewable energy generating facilities was 110,1 Watts per capita, but in subsequent years, the figure increased and in 2023 amounted to 156,0 Watts.

In 2023, the production capacity of hydroelectric power plants was 1209,4 MW, the production capacity of Solar power plants was 266,2 MW and the production capacity of wind power plants was 64,0 MW.

⁶ BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “7.b.1 İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə bərpa olunan enerji istehsalı qurğularının istehsal gücü (adambaşına Vatt ilə)” kimi müəyyən edilmişdir.

⁶ According to the UN SDG's Global Indicator Framework, this indicator defined as “7.b.1 Installed renewable energy-generating capacity in developing countries (in Watts per capita)”.

8. LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM 8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

8 LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

Davamlı, inklüziv və dayanıqlı iqtisadi artımı, hamı üçün tam və məhsuldar məşğulluğu və layiqli işi təşviq etmək

Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

Qlobal işsizlik səviyyəsinin azalma meyli almasına baxmayaraq dünya əhalisinin yarısına yaxını hələ də gündə təxminən 2 ABŞ dolları ekvivalentində olan məbləğlə yaşayır. Ancaq bir çox ərazilərdə iş yerinə sahib olmaq yoxsulluqdan qurtulmağa zəmanət vermir. Yoxsulluqla mübarizə sahəsində mövcud olan yavaş və qeyri-bərabər irəliləyiş bu mübarizəyə yönəlmiş iqtisadi və sosial siyasətlərin yenidən nəzərdən keçirilməsini tələb edir.

BMT-nin məlumatlarına əsasən, son illər ərzində COVID-19 pandemiyası, müharibələr, inkişaf etməkdə olan ölkələrin borclarının artması və s. səbəblərdən qlobal iqtisadi canlanma prosesi qeyri-stabil olmuşdur. 2015-2019-cu illərdə dünyada adambaşına düşən real ÜDM hər il orta hesabla 1,8 faiz artmış, 2020-ci ildə 3,9 faiz azalmış, 2021-ci ildə isə yenidən 5,3 faiz artmış, 2022-ci ildə işə artım nisbətən yavaşlamış və 2,2 faiz təşkil etmişdir. 2023-cü ilin yekunları üzrə bu göstəricinin 1,0 faizədək aşağı düşəcəyi gözlənilir.

2023-cü ildə dünyada işsizlik səviyyəsi 2000-ci ildən hazırkı dövrdək rekord səviyyədə azalaraq 5,0 faizə düşmüşdür, 2024-cü ildə isə bu göstəricinin 4,9 faiz olacağı proqnozlaşdırılır. 2023-cü ildə 2 milyarddan çox insan qeyri-formal məşğul olmuşdur ki, bu da planetin işçi qüvvəsinin 58,0 faizi qədərdir¹.

DİM 8 milli şəraitə uyğun olaraq əhalinin hər

Although the global unemployment rate has experienced a downward trend, nearly half of the world's population still lives on the equivalent of about 2 USD a day. However having a job doesn't guarantee the ability to escape from poverty in many places. The slow and unequal progress in the field of eradicating poverty requires the reviewing of economic and social policies aimed at this combat.

According to UN data, in recent years, due to various reasons, the COVID-19 pandemic, conflicts, rising debts of developing countries, etc., global economic growth has been unstable. Global real GDP per capita inched up 1.8 per cent annually from 2015 to 2019 but fell by 3.9 per cent in 2020 it increased again 5.3 percent in 2021. Growth slowed to 2.2 per cent in 2022 and is estimated to further drop to 1.0 per cent in 2023.

In 2023, the world unemployment rate decreased to a record level of 5,0 percent since 2000 to the present, and this indicator is predicted to be 4,9 percent in 2024. In 2023, more than 2 billion people were engaged in informal employment, which is 58,0 percent of the planet's workforce¹.

SDG 8 aims to sustain per capita economic growth in accordance with national circumstances, to achieve higher levels of

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

8. LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM 8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

nəfərinə düşən iqtisadi artımın qorunmasını, şaxələndirmə, texnoloji yenilənmə və innovasiyalar vasitəsilə iqtisadi məhsuldarlığın daha da yüksək səviyyələrinə nail olunmasını, tam və məhsuldar məşğulluğun və hamı üçün layiqli işin təmin edilməsini, məcburi əməyin ləğv edilməsi, müasir köləliyə, insan alverinə və bütün formalarda uşaq əməyinə son qoyulması üçün tədbirlərin görülməsini, bərabər dəyərli işə görə bərabər ödənişin təmin edilməsini nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, məhsuldar fəaliyyət, layiqli iş yerlərinin yaradılması, sahibkarlıq, yaradıcılıq və innovasiyalara dəstək göstərən inkişaf yönümlü siyasətlərin təşviq edilməsinə, mikro, kiçik və orta sahibkarların maliyyə xidmətlərinə çıxışının təmin edilməsinə, məşğulluqda, təhsildə və ya təlimdə iştirak etməyən gənclərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasına zəmin yaradır.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, iqtisadi artım ilə ətraf mühitin korlanması arasında əlaqə zəiflədilməli, əmək hüquqları qorunmalı, bütün işçilər üçün etibarlı və təhlükəsiz iş mühiti təşviq edilməli, iş yerləri yaradan, yerli mədəniyyətləri və məhsulları təşviq edən dayanıqlı turizmin inkişafına yönələn siyasətlər müəyyənləşdirilməli və həyata keçirilməli, hamının bank, sığorta və maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarını təşviq etmək və genişləndirmək üçün daxili maliyyə institutlarının potensialı gücləndirilməli, gənclərin məşğulluğu üzrə qlobal strategiya işlənib hazırlanmalı və həyata keçirilməlidir².

economic productivity through diversification, technological upgrading and innovation, to achieve full and productive employment and decent work for all, to take measures to eradicate forced labour, end modern slavery, human trafficking and child labour in all its forms, to achieve equal pay for work of equal value. In this turn, promotion of development-oriented policies that support productive activities, decent job creation, entrepreneurship, creativity and innovation, ensuring access of micro-, small- and medium-sized enterprises to financial services, reducing substantially the proportion of youth not in employment, education or training are important.

With regards to the above, economic growth should be decoupled from environmental degradation, labour rights should be protected, safe and secure working environments for all workers should be promoted, policies to promote sustainable tourism that creates jobs and promotes local culture and products should be devised and implemented, the capacity of domestic financial institutions should be strengthened to encourage and expand access to banking, insurance and financial services for all, a global strategy for youth employment should be developed and operationalized².

²BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

²"Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

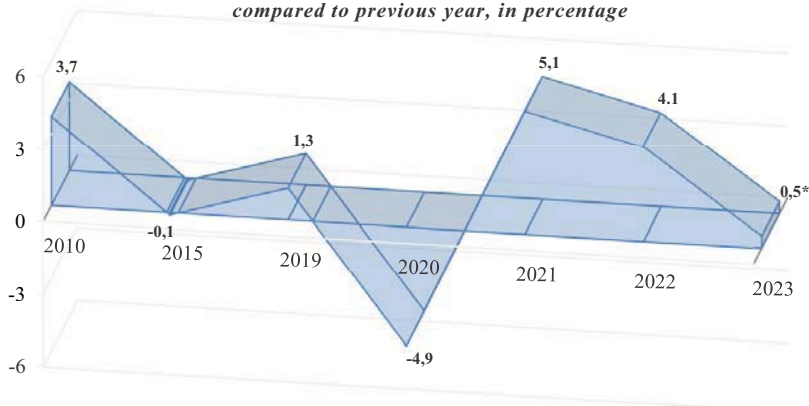

8.1.1 Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti
8.1.1 Annual growth rate of real GDP per capita

Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti iki ardıcıl il arasında əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-dəki dəyişikliyi faizlə ifadə edir. Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM ölkə əhalisinin orta yaşayış səviyyəsinin göstəricisidir. Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürətinin müsbət olması ölkədə əhalinin orta yaşayış səviyyəsinin artması kimi şərh edilə bilər. Göstərici hesabat ilinin əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-i ilə əvvəlki ilin əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-i arasındakı fərqin əvvəlki ilin əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-nə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The annual growth rate of real GDP per capita determines the percentage change in real GDP per capita between two consecutive years. The real GDP per capita is a proxy for the average standard of living of residents in a country. A positive percentage change in annual real GDP per capita can be interpreted as an increase in the average standard of living of the residents in a country. The indicator is calculated as the difference between the real GDP per capita of the reported year and the real GDP per capita of the previous year divided by the real GDP per capita of the previous year multiplied by 100.

Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti,
əvvəlki ilə nisbətən, faizlə
Annual growth rate of real GDP per capita,
compared to previous year, in percentage

2023-cü ildə əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM əvvəlki ilə nisbətən 0,5 faiz artmışdır.

İlkin məlumatlara görə 2023-cü ildə ölkənin ÜDM-i 123005,5 milyon manat olmuşdur ki, bunun da 63,1 faizi iqtisadiyyatın qeyri neft-qaz sahələrində, 36,9 faizi isə neft-qaz sektorunda istehsal edilmişdir.

In 2023, real GDP per capita increased by 0,5 percent compared to the previous year.

According to preliminary data in 2023, the GDP of the country was 123005,5 million manat, of which 63,1 percent was produced in the non-oil and gas sectors of the economy and 36,9 percent in the oil and gas sector.

* İlkin məlumatlara əsasən
*According to preliminary data

8. LAYIQLİ ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

ÜDM istehsalının 40,5 faizi sənayenin, 10,0 faizi ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri sahələrinin, 6,2 faizi tikintinin, 6,2 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatının, 5,5 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılığın, 2,2 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşənin, 1,7 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 18,6 faizi isə digər sahələrin payına düşmüş, məhsula və idxala xalis vergilər isə ÜDM-in 9,1 faizini təşkil etmişdir.

The share of industry in GDP was 40,5 percent, trade and repair of vehicles contributed 10,0 percent, construction 6,2 percent, transport and warehousing 6,2 percent, agriculture, forestry and fishery 5,5 percent, tourist accommodation and public catering 2,2 percent, information and communication 1,7 percent, other sectors 18,6 percent, and net taxes on products and import 9,1 percent.

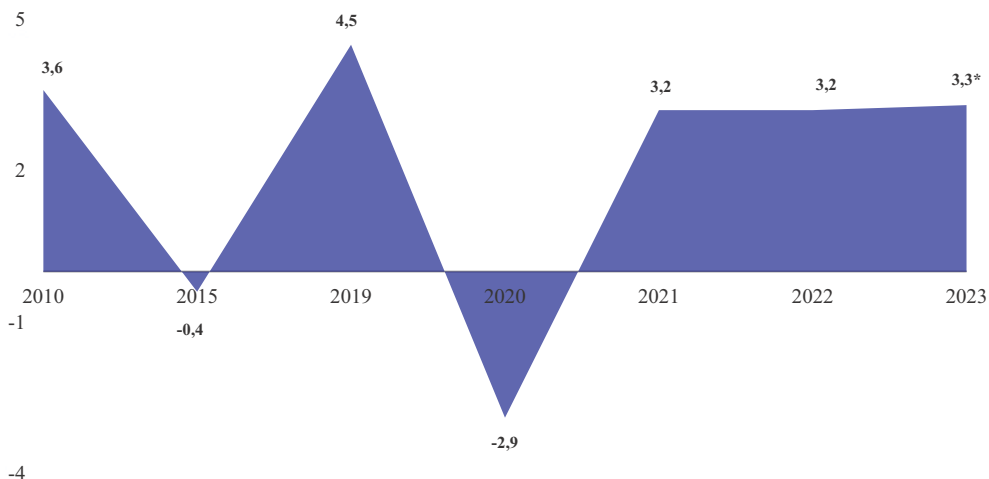

8.2.1 Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti
8.2.1 Annual growth rate of real GDP per employed person

Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-dəki illik dəyişikliyi faizlə ifadə edir. Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-i əmək məhsuldarlığının artım səviyyəsini əks etdirərək istehsal prosesində insan kapitalının təkamülü, səmərəliliyi və keyfiyyəti haqqında məlumat verir. Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti hesabat ilinin məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-i ilə əvvəlki ilin məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-i arasındakı fərqin əvvəlki ilin məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The annual growth rate of real GDP per employed person conveys the annual percentage change in real GDP per employed person. Real GDP per person of the employed population reflects the growth level of labor productivity and provides information about the evolution, efficiency and quality of human capital in the production process. The annual growth rate of real GDP per employed person is calculated as the difference between the real GDP per employed person of the reported year and the real GDP per employed person of the previous year divided by the real GDP per employed person of the previous year multiplied by 100.

Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti, əvvəlki ilə nisbətən, faizlə
Annual growth rate of real GDP per employed person, compared to previous year, in percentage

2022-ci ilə nisbətən 2023-cü ildə məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM 3,3 faiz artmışdır.

Compared to 2022, in 2023 the real GDP per employed person increased by 3,3 percent.

* İlkin məlumatlara əsasən
*According to preliminary data

2023-cü ildə iqtisadiyyatda məşğul olan əhalinin sayı 2010-cu illə müqayisədə 14,7 faiz artaraq 4329,1 min nəfərdən 4963,3 min nəfərə çatmışdır. Həmin ildə ümumi məşğul əhalinin 35,8 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 14,3 faizi ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 7,8 faizi tikinti, 7,6 faizi təhsil, 4,6 faizi dövlət idarəetməsi, müdafiə və sosial təminat, 5,7 faizi emal sənayesi, 4,1 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,8 faizi səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 16,3 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrinin payına düşmüşdür.

Mülkiyyət növləri bölgüsünə gəldikdə isə qeyri-dövlət sektorunda məşğul əhalinin sayı dövlət sektoruna nisbətən daha çox olmuşdur. Belə ki, məşğul əhalinin 78,6 faizi, yəni 3898,9 min nəfəri qeyri-dövlət sektorunda, 21,4 faizi yəni 1064,4 min nəfəri isə dövlət sektorunda məşğul olmuşlar.

Compared to 2010, in 2023 the number of peoples employed in the economy increased by 14,7 percent from 4329,1 thousand persons to 4963,3 thousand persons. In this year, 35,8 percent of the total employed population was engaged in agriculture, forestry and fishing, 14,3 percent in trade and repair of vehicles, 7,8 percent in construction, 7,6 percent in education, 4,6 percent in public administration, defense and social security, 5,7 percent in process industry, 4,1 percent in transport and warehousing, 3,8 percent in health and social services, and 16,3 percent in other sectors.

As for the disaggregation by types of ownership, the number of persons employed in the private sector was greater than in the public sector. Thus, 78,6 percent of the employed population or 3898,9 thousand persons were employed in the private sector, and 21,4 percent or 1064,4 thousand persons in the public sector.

8.5.1 İşçilərin orta saathesabı əməkhaqqı, cins üzrə bölgədə 8.5.1 Average hourly earnings of employees, by sex

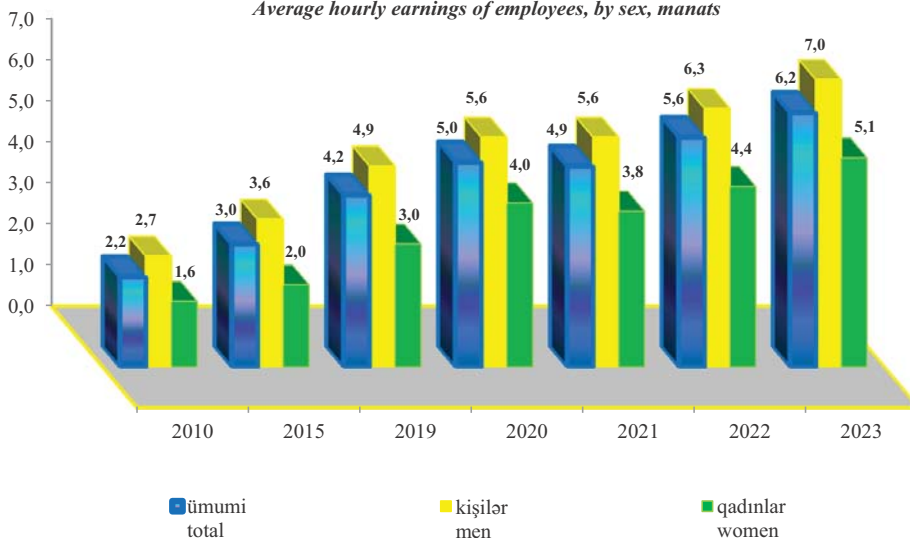
Muzdlu işçilərin orta saathesabı əməkhaqqı göstəricisi orta aylıq nominal əməkhaqqının işlənmiş orta aylıq faktiki iş saatlarına nisbəti kimi hesablanır.

Əməkhaqqı dedikdə, müvafiq iş vaxtı ərzində əmək funksiyasını yerinə yetirmək üçün əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş, işçinin gördüyü işə (göstərdiyi xidmətlərə) görə işəgötürən tərəfindən pul və ya natura formasında ödənilən gündəlik və ya aylıq məbləğ, habelə ona edilən əlavələrin, mükafatların və digər ödənişlərin məcmusu başa düşülür.

The average hourly earnings of employees is calculated as the average monthly nominal wages and salaries divided by the actual average monthly working hours.

Wages and salaries means the amount of daily or monthly payments determined by the employment contract for the performance of employment during the relevant working hours paid by an employer in the form of cash or in kind, as well as the amount of supplements, bonuses and other payments.

İşçilərin orta saathesabı əməkhaqqı, cins üzrə bölgədə, manatla
Average hourly earnings of employees, by sex, manats

2010-2023-cü illər ərzində ümumilikdə işçilərin orta saathesabı əməkhaqqı 2,8 dəfə artaraq 2,2 manatdan 6,2 manatadək yüksəlmişdir. Bu dövrdə qadınların orta saathesabı əməkhaqqı 3,2 dəfə artaraq 1,6 manatdan 5,1 manatadək, kişilərin orta saathesabı əməkhaqqı isə 2,6 dəfə artaraq 2,7 manatdan 7,0 manatadək yüksəlmişdir.

2023-cü ildə kişilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı 1069,3 manat, qadınların isə 735,7

In 2010-2023, the average hourly earnings of employees rose by 2,8 times from 2,2 manats to 6,2 manats. During this period, the average hourly earnings of female employees increased by 3,2 times from 1,6 manats to 5,1 manats, and the average hourly earnings of male employees increased by 2,6 times from 2,7 manats to 7,0 manats.

In 2023, the average monthly nominal salaries of men was 1069,3 manats, and of

8. LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

manat olmuşdur. İşçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı dövlət sektoruna nisbətən qeyri-dövlət sektorunda daha az olmuşdur. Belə ki, qadınlar dövlət sektorunda 742,4 manat, qeyri-dövlət sektorunda 722,0 manat orta aylıq nominal əməkhaqqı ilə çalışmışlar. Kişilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı müvafiq olaraq 1083,5 manat və 1059,3 manat təşkil etmişdir.

2023-cü ildə iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə işçilərin orta saathesabı əməkhaqqı göstəricisi üzrə ən yüksək hədd Bakı şəhərində 8,0 manat, ən aşağı hədd isə Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda 3,8 manat olaraq qeydə alınmışdır.

women was 735,7 manats. The average monthly nominal salaries of employees were less in the non-public sector than in the public sector. Thus, women worked in the public sector with 742,4 manats average monthly nominal salaries 722,0 manats in the non-public sector. The average monthly nominal salaries of men was 1083,5 manats and 1059,3 manats, respectively.

In 2023, disaggregation by economic regions, the highest threshold of the average hourly earnings was 8,0 manat in Baku and the lowest was 3,8 manat in the Shaki-Zagatala economic region.

8.5.2 İşsizlik səviyyəsi, cins və yaş qrupları üzrə bölgədə 8.5.2 Unemployment rate, by sex and age

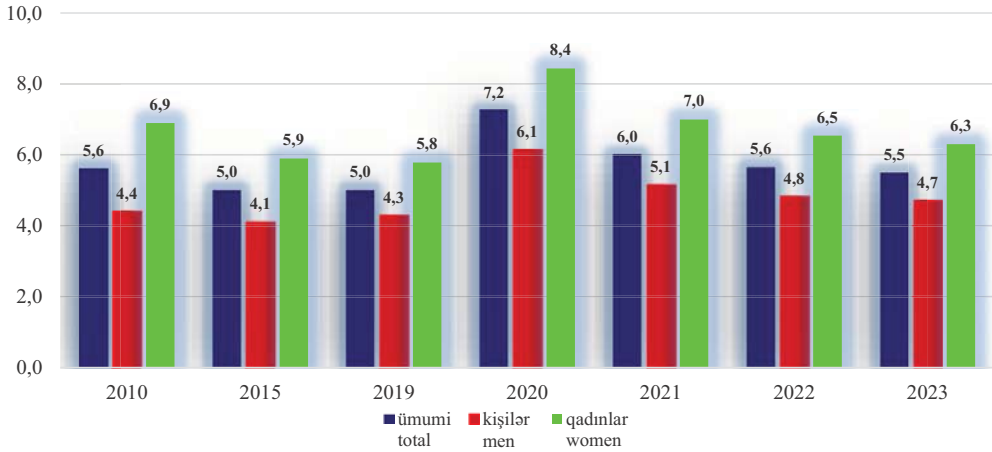
İşsizlik səviyyəsi işçi qüvvəsində işsiz əhəlinin payını göstərir. İşsizlik səviyyəsi işsiz əhəlinin sayının işçi qüvvəsinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

İşçi qüvvəsi dedikdə, məşğul və işsiz əhəlinin ümumi sayı nəzərdə tutulur.

The unemployment rate shows the share of unemployed persons in the labour force. The unemployment rate is calculated as the number of unemployed persons divided by the labor force multiplied by 100.

The labor force means the total number of employed and unemployed persons.

İşsizlik səviyyəsi, cins üzrə bölgədə, faizlə
Unemployment rate, by sex, in percentage

2010-2019-cu illərdə ölkə üzrə işsizlik səviyyəsi azalma meyli olaraq, 5,6 faizdən 5,0 faizə düşmüşdür. COVID-19 pandemiyasının tüğyan etdiyi 2020-ci ildə göstəricinin qiyməti 7,2 faizə yüksəlsə də, növbəti illərdə azalma meyli almış və 2023-cü ildə 5,5 faiz təşkil etmişdir. 2023-cü ildə ölkədə işsiz əhəlinin sayı 286,4 min nəfər olmuşdur ki, bunlardan da 127,0 min nəfəri kişilər, 159,4 min nəfəri isə qadınlardır.

2023-cü ildə yaşayış yerinə görə qadınlar arasında işsizlik səviyyəsi şəhər yerlərində 7,5 faiz, kənd yerlərində 5,0 faiz, kişilər arasında işsizlik səviyyəsi şəhər yerlərində 5,5 faiz, kənd yerlərində 3,8 faiz təşkil etmişdir.

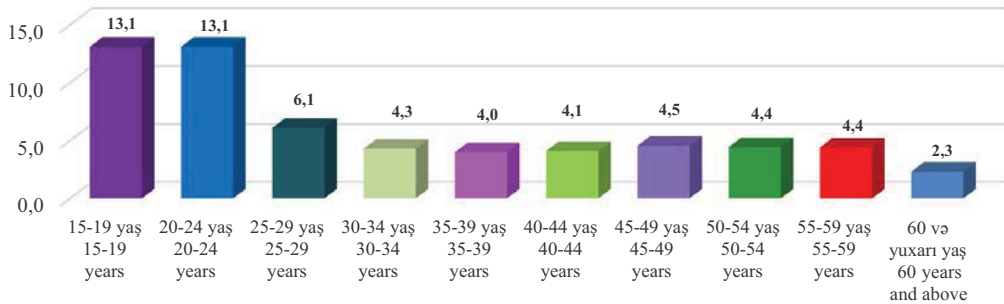
In 2010-2019, the unemployment rate across the country decreased from 5,6 percent to 5,0 percent. Although the price of the indicator rose to 7,2 percent in 2020, when the COVID-19 pandemic broke out, it began to decline in the following years and reached 5,5 percent in 2023. In 2023, the number of unemployed people in the country was 286,400, of which 127,000 were men and 159,400 were women.

In 2023, as to geographical location, the unemployment rate among women was 7,5 percent in urban areas, 5,0 percent in rural areas, and unemployment rate among men was 5,5 percent in urban areas and 3,8 percent in rural areas.

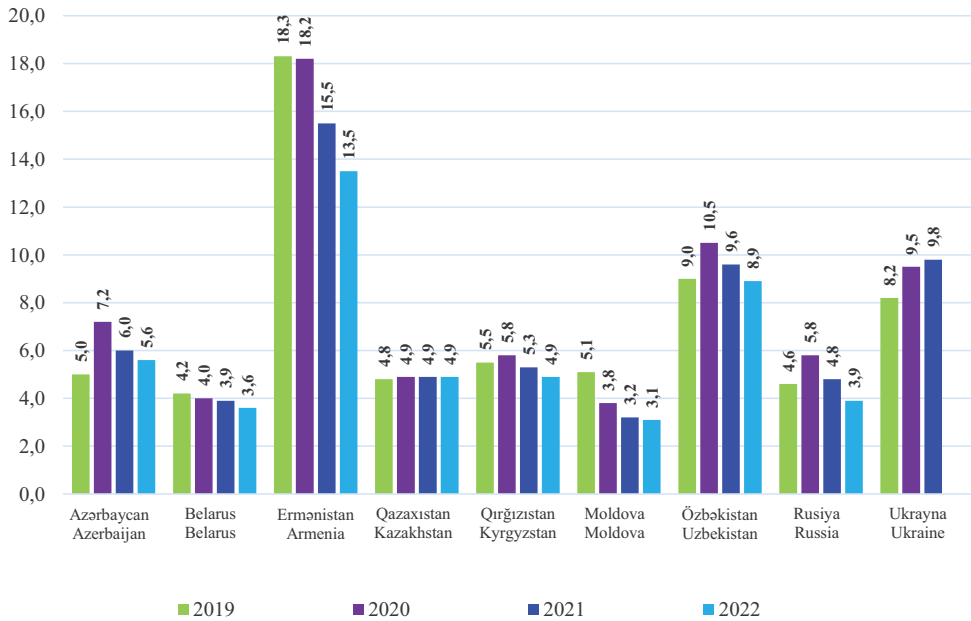
8. LAYİQLİ ƏMƏK VƏ İQTİSADİ ARTIM
8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

İşsizlik səviyyəsi (2023-cü ilin məlumatları əsasında), yaş qrupları üzrə bölgüdə, faizlə
Unemployment rate (regarding data to 2023), by age, in percentage

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

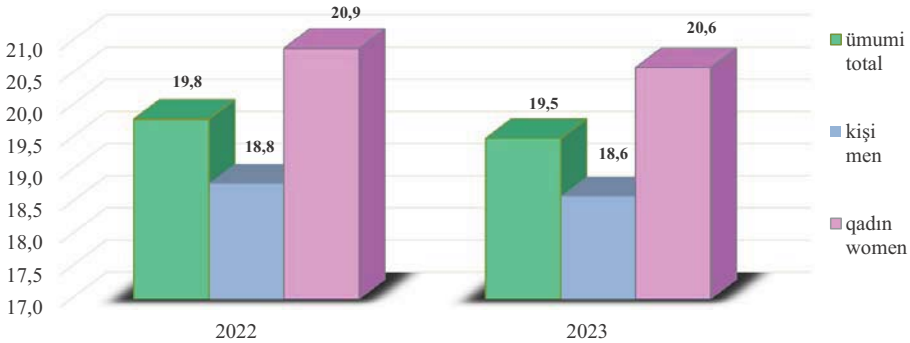
8.6.1 İşləməyən, təhsil almayan və ya peşə təlimi keçməyən gənclərin (15-24 yaşda olan) xüsusi çəkisi

8.6.1 Proportion of youth (aged 15–24 years) not in education, employment or training

Göstərici işləməyən, təhsil almayan və ya peşə təlimi keçməyən 15-24 yaşlı əhalinin həmin yaşda olan əhalinin ümumi sayındakı xüsusi çəkisini ifadə edir. “NEET (not in education, employment or training) dərəcəsi” də adlandırılan bu göstərici 15-24 yaşlı əhalinin ümumi sayından həmin yaşda olan məşğul əhali ilə işləməyən, lakin təhsil və ya peşə təlimi alan əhalinin sayını çıxıb alınan nəticəni 15-24 yaşlı əhalinin ümumi sayına bölüb 100-ə vurmaqla hesablanır.

The indicator expresses the specific weight of the 15-24 years old population who do not work, do not study or undergo vocational training in the total population of that age. This indicator, which is also called "NEET (not in education, employment or training) rate", is obtained by subtracting the number of the employed (working) population and who are not working, but receiving education or vocational training at the age of 15-24 years from the total number of the population aged 15-24 years dividing by the total number of population aged 15-24 and multiplying by 100.

İşləməyən, təhsil almayan və ya peşə təlimi keçməyən gənclərin (15-24 yaşda olan) xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of youth (aged 15–24 years) not in education, employment or training, in percentage

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) metodologiyası əsasında keçirilmiş işçi qüvvəsinə dair seçmə statistik müayinənin nəticələrinə əsasən 2023-cü ildə ölkədə işləməyən, təhsil almayan və ya peşə təlimi keçməyən 15-24 yaşlı gənclərin xüsusi çəkisi 19,5 faiz olmuşdur. Bu göstərici 2022-ci ildə 19,8 faiz təşkil etmişdir.*

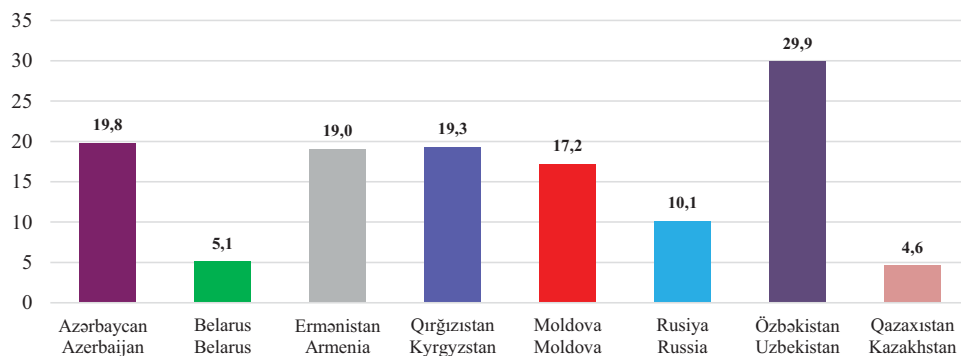
Based on the results of a sample statistical surveys on the labor force based on the methodology of the International Labor Organization (ILO) in 2023, the percentage of 15-24 years old youth not in education, employment or training in the country is 19,5 percent. This indicator was 19,8 percent in 2022.*

*Əvvəlki illərdə keçirilmiş seçmə statistik müayinələrin anket formasında bu göstəricinin hesablanması üçün zəruri suallar nəzərdə tutulmadığından hesablamalar yalnız 2022-ci və 2023-cü illər üzrə aparılmışdır.

*Since the questions necessary for the calculation of this indicator were not included in the questionnaire form of the sample statistical surveys conducted in previous years, the calculations were made only for the years 2022 and 2023.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi*
Comparison of the indicator among the CIS countries*

* 2022-ci ilin məlumatlarına əsasən

* Based on 2022 data

8.7.1 Uşaq əməyinə cəlb olunmuş 5-17 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi, cins və yaş üzrə bölgüdə³

8.7.1 Proportion of children aged 5–17 years engaged in child labour, by sex and age³

Göstərici uşaq əməyinə cəlb olunan 5-17 yaşlı uşaqların sayının həmin yaşda olan uşaqların ümumi sayında xüsusi çəkisini ifadə edir.

Uşaq əməyinə dair hüquqi sərhədlər BMT-nin Uşaq hüquqları haqqında Konvensiyasına və Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) 138 və 182 sayılı Konvensiyalarına əsasən müəyyən edilir. Uşaq əməyi dedikdə uşaqların həftə ərzində aşağıdakı yaş həddinə uyğun müəyyən olunmuş saat miqdarından artıq əmək fəaliyyəti (ödənişli və ya ödənişsiz iş) və ev işləri (yemək bişirmək, təmizlik işləri görmək və ya uşaqlara baxmaq, ev üçün bazarlıq etmək və s.) ilə məşğul olmaları başa düşülür:

- əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmuş 5-11 yaşlı uşaqlar üçün 1 saat və daha çox, 12-14 yaşlı uşaqlar üçün 14 saat və daha çox, 15-17 yaşlı uşaqlar üçün 43 saat və daha çox;
- ev işləri ilə məşğul olmuş 5-11 yaşlı və 12-14 yaşlı uşaqlar üçün 21 saat və daha çox, 15-17 yaşlı uşaqlar üçün isə saat miqdarına məhdudiyət nəzərdə tutulmur.

BƏT-in metodologiyasına görə təhlükəli iş uşaq əməyi hesab olunmur.

The indicator is calculated as the ratio of the number of children aged 5-17 involved in child labor to the total number of children of that age multiplied by 100.

The legal boundaries of child labor are determined based on the United Nations Convention on the Rights of the Child and the International Labor Organization (ILO) Conventions No. 138 and 182. Child labor is defined as the children engaging in labor activities (paid or unpaid work) and household chores (such as cooking, cleaning, taking care of children, shopping for the household, etc.) for more than the specified number of hours during the week according to the following age limits:

- 1 hour and more for children aged 5-11 who are engaged in labor activity, 14 hours and more for children 12-14 years old, 43 hours and more for children 15-17 years old;

- For children aged 5-11 and 12-14 engaged in household chores, the limit is set at 21 hours or more per week, while no specific hourly limit is prescribed for children aged 15-17 years old.

According to the ILO's methodology, hazardous work is not considered child labor.

³BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “8.7.1 Uşaq əməyinə cəlb olunmuş 5-17 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi və sayı, cins və yaş üzrə bölgüdə” kimi müəyyən edilmişdir.

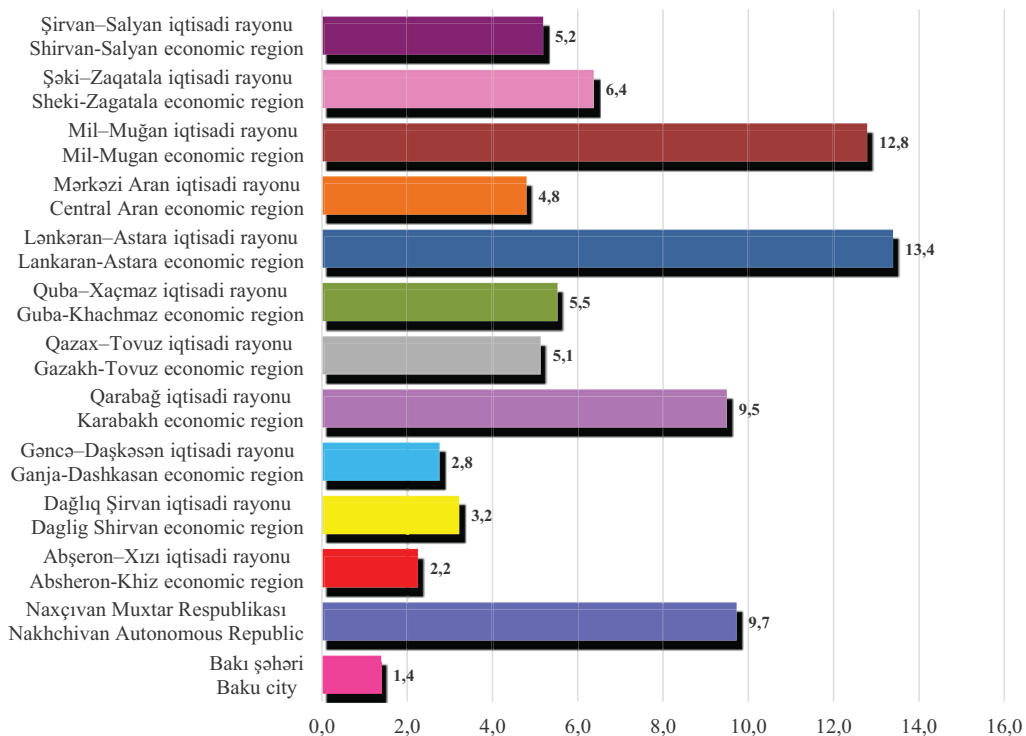
³According to the UN SDG's Global Indicator Framework, this indicator defined as “8.7.1 Proportion and number of children aged 5–17 years engaged in child labour, by sex and age”.

8. LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

Uşaq əməyinə cəlb olunmuş 5-17 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, faizlə⁴
Specific weight of children aged 5-17 involved in child labor, by economic regions, in percentage⁴

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, uşaq əməyinə cəlb olunmuş 5-17 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi 5,1 faiz (oğlanlar üzrə 6,6 faiz, qızlar üzrə 3,3 faiz) olmuşdur. İqtisadi rayon bölgüsündə bu göstərici üzrə ən yüksək hədd (13,4 faiz) Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda, ən aşağı hədd (1,4 faiz) Bakı şəhərində qeydə alınmışdır.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the percentage of children aged 5-17 involved in child labor is 5,1 percent (6.6 percent for boys, 3.3 percent for girls). In the division of economic regions, the highest limit for this indicator was (13,4 percent) in Lankaran-Astara economic district, and the lowest limit was (1,4 percent) in Baku city.

⁴Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun nəticələrinə əsasən.

⁴According to the result of the Multi-indicator Cluster Survey.

8.8.1 Hər 100000 işləyənin düşən istehsalatda həlak olma və xəsarət alma halları, cins üzrə bölgüdə

8.8.1 Fatal and non-fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex

Bu göstərici istehsalatda həlak olan və xəsarət alan şəxslərin ümumi sayının müddə ilə işləyən işçilərin ümumi sayına nisbətində 100000-ə hasili kimi hesablanır. Göstərici qadın və kişilər üçün ayrıca hesablanır.

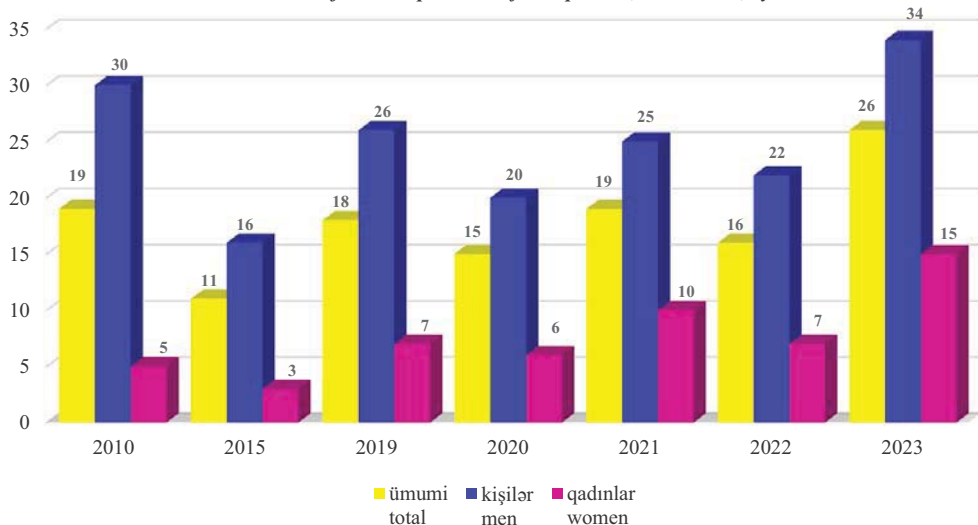
İstehsalatda bədbəxt hadisə nəticəsində işçilərin aldıkları xəsarət-əmək vəzifələrini yerinə yetirərkən işçinin bədən üzvlərinin, toxumalarının zədələnməsi ilə sağlamlığının qəflətən və kəskin pozulması halıdır⁵.

This indicator is calculated as the total number of people who received fatal and non-fatal occupational injuries divided by the total number of employees multiplied by 100000. The indicator is calculated separately for both men and women.

Injury incurred by workers as a result of an occupational accident is a sudden and severe deterioration of the worker's health due to the injury of the organs and tissues while performing their duties⁵.

Hər 100000 işləyənin düşən istehsalatda həlak olma və xəsarət alma halları, cins üzrə bölgüdə

Fatal and non-fatal occupational injuries per 100,000 workers, by sex

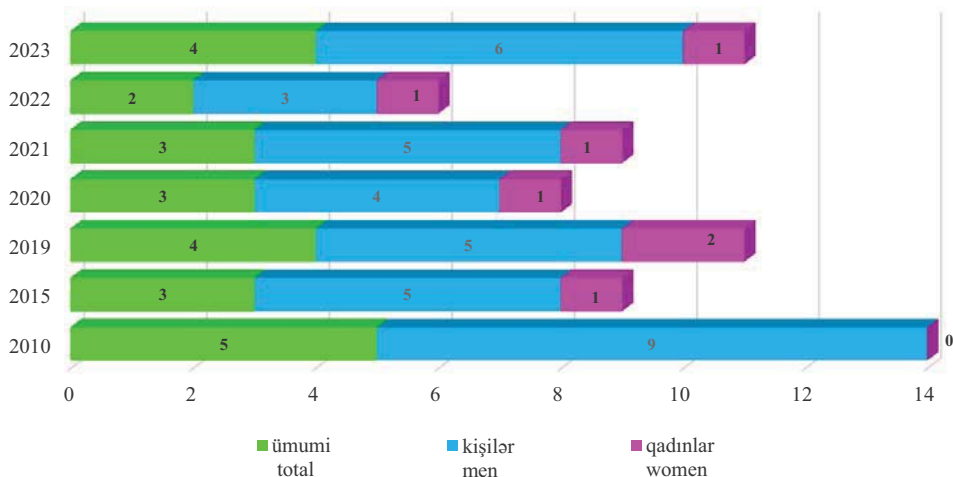

⁵Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 28 fevral tarixli, 27 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "İstehsalatda baş verən bədbəxt hadisələrin təhqiqi və uçota alınması Qaydaları"

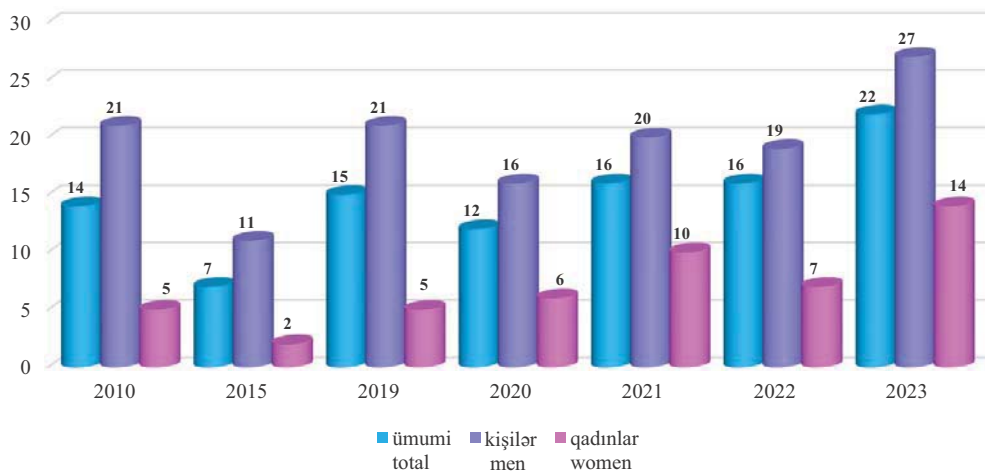
⁵ "Rules for the Investigation and Registration of Accidents Occurring in the Production Process", approved by the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan Resolution of No.27 of February 28, 2000

Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda həlak olma halları, cins üzrə bölgüdə
Fatal occupational injuries per 100,000 workers, by sex

Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda xəsarət alma halları, cins üzrə bölgüdə
Non-fatal occupational injuries per 100,000 workers, by sex

Hər 100000 işləyəne istehsalatda həlak olma və xəsarət alma hallarının sayı 2023-cü ildə 2022-ci illə müqayisədə 10 hal artaraq 26 təşkil etmişdir.

Baxılan dövr ərzində istehsalatda həlak olan şəxslərin sayı 34 nəfərdən 70 nəfərədək, xəsarət alan şəxslərin sayı isə 247 nəfərdən 384 nəfərədək artmışdır.

2023-cü ildə iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə

The frequency rates of fatal and non-fatal occupational injuries per 100000 workers in 2023 compared 2022 increased 10 cases and amounted 26.

During this period, the number of people with fatal occupational injuries increased from 34 persons to 70 persons, and the number of people with non-fatal occupational injuries increased from 247 persons to 384 persons.

8. LAYİQLİ ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

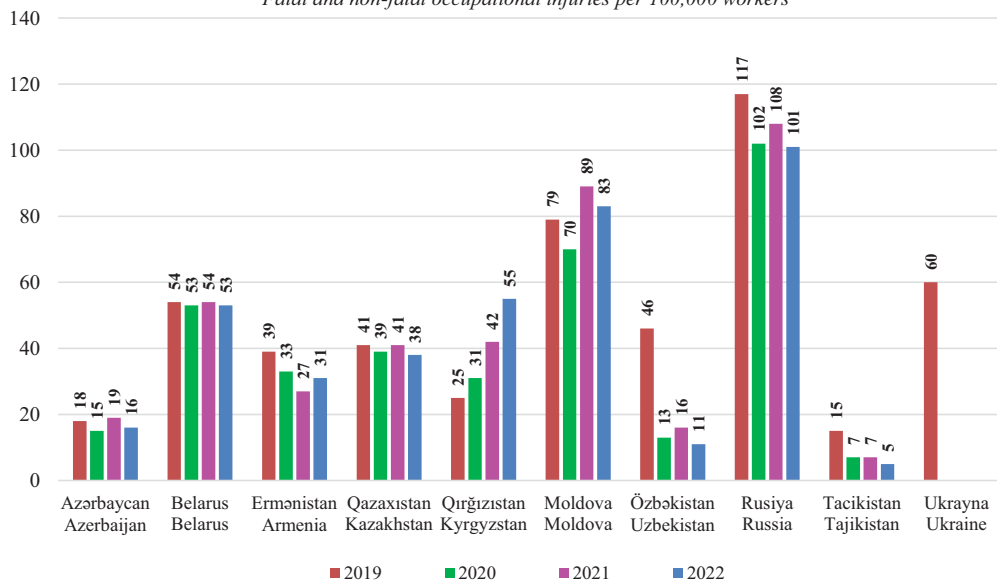
istehsalatda həlak olmuş və xəsarət almış şəxslərin sayı kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq sahəsində 20, mədənçixarma sənayesində 28, emal sənayesində 47, elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sahələrində 27, su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sahələrində 9, tikintidə 79, nəqliyyat və anbar təsərrüfatında 38, informasiya və rabitə sahələrində 4, digər iqtisadi fəaliyyət növlərində isə 202 nəfər olmuşdur.

In 2023, the number of people with fatal occupational injuries and loss of work ability by types of economic activities were in the field of agriculture, forestry and fisheries 20, in mining industry 28, in manufacturing industry 47, in electricity, gas and steam production, distribution and supply 27, in water supply, waste treatment and disposal 9, in construction 79, in transportation and storage 38, in information and communication 4, and in other types of economic activities 202 persons.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda həlak olma və xəsarət alma halları
Fatal and non-fatal occupational injuries per 100,000 workers

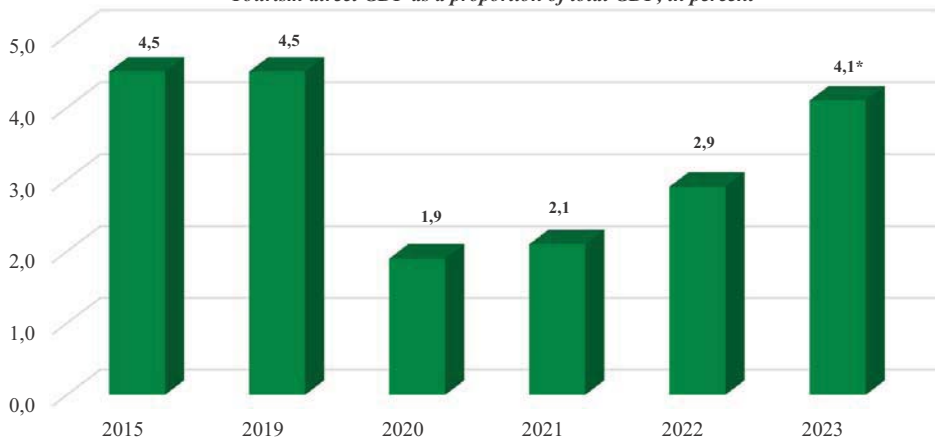
8.9.1 Turizmin ÜDM-in həcminə və artım tempinə birbaşa təsiri
8.9.1 Tourism direct GDP as a proportion of total GDP and in growth rate

Turizmin ÜDM-in həcminə birbaşa təsiri
Tourism direct GDP as a proportion of total GDP

Bu altgöstərici turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin ÜDM-də payını əks etdirir və turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmnin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This sub indicator shows the share of value added created in the areas specific to tourism in GDP and is calculated as the value added created in the areas specific to tourism divided by the GDP multiplied by 100.

Turizmin ÜDM-in həcminə birbaşa təsiri , faizlə
Tourism direct GDP as a proportion of total GDP, in percent

Göstəricinin qiyməti COVID-19 pandemiyasının yayıldığı 2020-ci ildə 2015-ci illə müqayisədə 2,6 faiz bəndi azalaraq 1,9 faizə düşmüş, növbəti illərdə yenidən artım meyli olaraq 2023-cü ildə 4,1 faizə qalxmışdır.

In 2020, when the COVID-19 pandemic spread, the rate of the indicator decreased by 2,6 percentage points to 1,9 percent compared to 2015, and in the following years it increased again to 4,1 percent in 2023.

* İlkin məlumatlara əsasən
* According to preliminary data

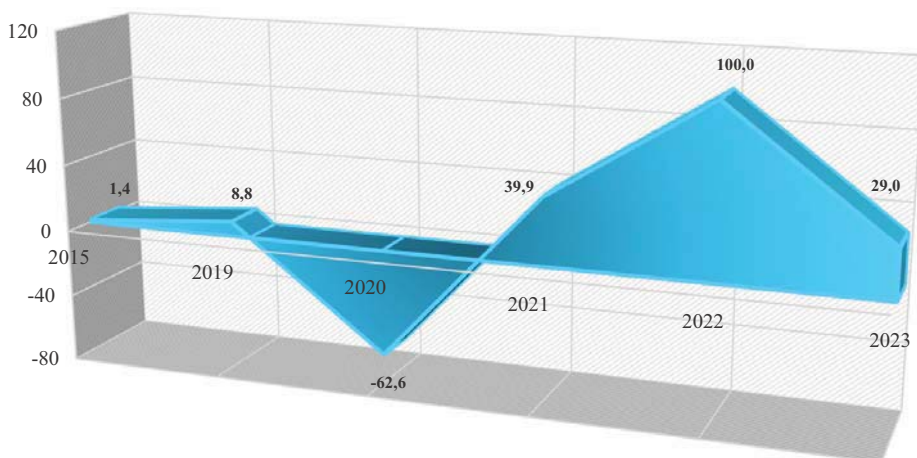

Turizmin ÜDM-in artım tempinə birbaşa təsiri
Tourism direct GDP as a proportion of total GDP

Bu altgöstərici turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcminin artım sürətini əks etdirir və hesabat ilində turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmi ilə əvvəlki ildə turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmi arasındakı fərqin əvvəlki ildə turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcminə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This sub indicator represents growth rate of value added created in the areas specific to tourism and is calculated as the difference between the value added created in the areas specific to tourism in the reporting year and the value added created in the areas specific to tourism in the previous divided by the value added created in the areas specific to tourism the in the previous year multiplied by 100.

Turizmin ÜDM-in artım tempinə birbaşa təsiri, faizlə
Tourism direct GDP as a proportion of total GDP, in percentage

2023-cü ildə turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmi 2015-ci illə müqayisədə 2,1 dəfə artaraq 2437,3 milyon manatdan 5002,2* milyon manatadək qalxmışdır.

In 2023, the amount of added value created in areas typical for tourism increased by 2,1 times compared to 2015, from 2437,3 million manats to 5002,2 million manats.*

* İlkin məlumatlara əsasən

* According to preliminary data

8.10.1 Böyüklərin hər 100000 nəfərinə düşən a) kommersiya banklarının filiallarının və b) bankomatların sayı

8.10.1 a) Number of commercial bank branches per 100000 adults and b) number of automated teller machines (ATMs) per 100000 adults

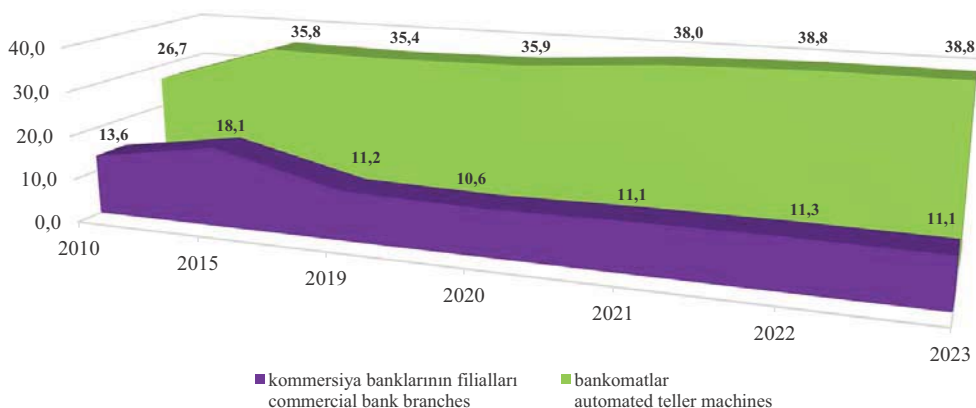
Rəsmi maliyyə xidmətlərinə əlverişlilik və onlardan istifadə olduqca vacibdir. Əmanət, sığorta, ödənişlər, kredit və pul köçürmələri kimi xidmətlər insanlara həyatlarını idarə etməyə, xərcləri planlaşdırmağa və ödəməyə, bizneslərini inkişaf etdirməyə və ümumi rifahlarını yaxşılaşdırmağa imkan verir. Banklar rəsmi maliyyə xidmətlərinə əlverişliliyi təmin edən əsas qurumlar olduğuna görə, əlçatan bir bank filialının mövcud olması maliyyə xidmətlərinə çıxışın və onlardan istifadənin mühüm ilkin nöqtəsidir. Eyni zamanda, rəsmi maliyyə xidmətlərinə əlverişliliyin ən ucqar yerlərdə təmin edilməsində bankomatların vacib rolu vardır.

Bu göstəricilər ölkədə kommersiya banklarının filial və digər maliyyə qurumlarının bankomat şəbəkələrinin genişliyini əks etdirir və kommersiya banklarının filiallarının və digər maliyyə qurumlarının bankomatlarının sayının (hər biri ayrılıqda) böyüklərin (15 və yuxarı yaşda olan əhali) sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Access to and use of formal financial services is essential. Services such as savings, insurance, payments, credit and remittances allow people to manage their lives, plan and pay expenses, grow their businesses and improve their overall welfare. As banks remain one of the key institutions for access to formal financial services, having an accessible bank branch is an important initial point of access to financial services and therefore use of them. At the same time, ATMs play remarkable role in ensuring access to financial services in remote locations.

This indicators reflect the breadths of commercial bank branches network and network of ATMs of other financial institutions in the country, and are calculated as the number of commercial bank branches and the number of ATMs of other financial institutions (separately) divided by adult population (aged 15 and above) multiplied by 100000.

a) Kommersiya banklarının filiallarının və b) bankomatların sayı, böyüklərin hər 100000 nəfərinə
a) Number of commercial bank branches and b) number of ATMs per 100000 adults

8. LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

15 və yuxarı yaşda olan əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən kommersiya banklarının filiallarının sayı 2010-cu ildəki 13,6-dan 2023-cü ildə 11,1-dək azalmış, bankomatların sayı isə 26,7-dən 38,8-dək artmışdır.

2010-cu ildə ölkədəki bankomatların sayı 1892 ədəd (bunlardan 1053 ədədi Bakı şəhərində, 839 ədədi regionlarda) olmuşdursa, 2023-cü ilin sonuna bu göstərici 3112 ədədə (bunlardan 1621 ədədi Bakı şəhərində, 1491 ədədi regionlarda) çatmışdır.

2023-cü ildə ölkədə fəaliyyət göstərən 23 banka (bunlardan 2-si dövlət, 21-i özəl sektora aiddir) aid 475 filial mövcud olmuşdur.⁶

The number of commercial bank branches per 100000 adults declined from 13,6 in 2010 to 11,3 in 2023, and the number of ATMs per 100000 adults increased from 26,7 to 38,8.

In absolute terms, the number of ATMs in the country in 2010 was 1892 (1053 of them in Baku, 839 in the regions), and by the end of 2023 this figure was 3112 (1621 in Baku and 1491 in the regions).

In 2023, there were 475 branches of 23 banks (2 of which are state-owned and 21 belong to private sector) operating in the country⁶.

⁶ <https://cbar.az/page-40/statistical-bulletin>

8.b.1 Məşğulluq sahəsində milli strategiya çərçivəsində və ya ayrıca strategiya kimi gənclərin məşğulluğu üzrə milli strategiyanın mövcudluğu və onun həyata keçirilməsi

8.b.1 Existence of a developed and operationalized national strategy for youth employment, as a distinct strategy or as part of a national employment strategy

Bu göstərici ölkələrdə gənclərin məşğulluğu üzrə strategiyanın işlənib hazırlanması, onun həyata keçirilməsi və Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Qlobal Məşğulluq Paktının yerinə yetirilmə vəziyyətini bildirir.

Ölkədə əmək ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilməsi, əhalinin məşğulluq və sahibkarlıq imkanlarının genişləndirilməsi, layiqli əməyin dəstəklənməsi, işçi qüvvəsinin rəqabətqabiliyyətiliyinin artırılması və əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi hesabına iqtisadi inkişafın təmin edilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrində başlıca məqsəd olaraq müəyyən edilmişdir. Bu baxımdan səmərəli məşğulluğun təmin edilməsinə yönəldilmiş uzunmüddətli dövlət məşğulluq siyasətinin formalaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 30 oktyabr tarixli Sərəncamı ilə “2019–2030-cu illər üçün Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası” təsdiq edilmişdir⁷.

Strategiyanın məqsədi məşğulluq siyasətinin ekstensiv mərhələdən intensiv mərhələyə keçidini təmin etmək, əhalinin məşğulluq səviyyəsini artırmaq, tam məşğulluğu təmin etmək, layiqli əməyi dəstəkləmək və əmək məhsuldarlığını yüksəltməkdir.

Gənclərin peşə təhsilindən əmək bazarına inteqrasiyasını gücləndirmək məqsədilə karyera (peşə)-məsləhət və karyera-planlaşdırma xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, o cümlədən rəqəmsal texnologiyalardan geniş istifadəyə keçidin təmin edilməsi Strategiyanın prioritet istiqaməti kimi müəyyən edilib.

This indicator reflects the state of development and operationalization of a global strategy for youth employment and of implementation of the Global Jobs Pact of the International Labour Organization.

Ensuring economic development through effective use of labor resources in the country, expansion of employment and entrepreneurship opportunities of the population, support of decent work, increasing the competitiveness of the labor force and increasing labor productivity, has been identified as a priority goal in the strategic roadmaps for the national economy and key sectors of the economy, approved by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated December 6, 2016, No 1138. In this regard, “Employment Strategy of the Republic of Azerbaijan for 2019-2030” was adopted by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated October 30, 2018, in order to create a long-term state employment policy aimed at ensuring effective employment⁷.

The goal of the strategy is to ensure shift of the employment policy from an extensive to an intensive phase, to increase the level of employment of the population, to provide full employment, to support decent work and increase labor productivity.

Improvement of career-guidance and career-planning services, including ensuring shift to broader use of digital technologies, in order to strengthen the integration of young people from vocational education to the labor market, defined as a priority direction of the Strategy.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi

Source: Ministry of Labour and Social Protection of Population of the Republic of Azerbaijan

⁷ <https://e-qanun.az/framework/40416>

Möhkəm infrastruktur yaratmaq, inklüziv və dayanıqlı sənayeləşməni təşviq etmək və innovasiyalara dəstək vermək

Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation

Texnologiya və innovasiyalar olmadan sənayeləşmə baş verə bilməz, sənayeləşmə olmadan da inkişaf ola bilməz. Bu baxımdan, sənaye infrastrukturuna investisiya qoyuluşları dayanıqlı inkişafa nail olmaq üçün vacib şərtidir. Belə ki, inklüziv və dayanıqlı sənayeni inkişaf etdirməklə texnoloji irəliləyişə nail olaraq insanların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması mümkündür¹.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən emal sənayesinin adambaşına qlobal əlavə dəyəri 2023-cü ildə 2015-ci ilə nəzərən 16 faiz artaraq 1653 ABŞ dollarından 1922 ABŞ dollarına (2015-ci ilin daimi qiymətləri ilə) çatmışdır. Müqayisəsi aparılan dövrdə sözügedən göstərici inkişaf etməkdə olan ölkələrdə 35 faiz çoxalmış və 125 ABŞ dollarından 169 ABŞ dollarına yüksəlmişdir.

Emal sənayesində çalışanların ümumi məşğul əhalidəki xüsusi çəkisi 2015-ci ildən 2020-ci ilədək 14,3 faiz səviyyəsində qalmışdır, 2022-ci ildə bu göstərici COVID-19 pandemiyası və geosiyasi böhranlar səbəbindən 14,1 faizə düşmüşdür. Sub-Saxara Afrikası, Mərkəzi və Cənubi Asiya ölkələri istisna olmaqla əksər regionlarda 2021-2022-ci illərdə emal sənayesində çalışanların ümumi məşğul əhalidəki xüsusi çəkisi azalmışdır.²

Industrialization is impossible without technology and innovation, and development without industrialization is impossible. In this regard, investment in industrial infrastructure is a prerequisite for achieving sustainable development. Thus, improvement of the living standard of people is possible by achieving technological progress through the development of inclusive and sustainable industry¹.

According to the data released by the UN, the global added value of the manufacturing industry per person increased by 16 percent in 2023 compared to 2015 and rising from 1653 USD to 1922 USD (in constant 2015 prices). During the same period, this indicator increased by 35 percent in developing countries and rising from 125 USD to 169 USD.

The proportion of workers employed in the manufacturing sector within the total employed population remained at 14,3 percent from 2015 to 2020. In 2022, this indicator fell to 14,1 percent due to the COVID-19 pandemic and geopolitical crises. In most regions, with the exception of Sub-Saharan Africa and Central and South Asia, the share of those employed in the manufacturing sector within the total workforce decreased between 2021 and 2022.²

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/infrastructure-industrialization/>

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

9. SƏNAYE, İNNOVASİYA VƏ İNFRASTRUKTUR

9. INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

DİM 9 milli xüsusiyyətlərə uyğun olaraq inklüziv və dayanıqlı sənayeləşmənin təşviq edilməsini, habelə məşğulluqda və ÜDM-də sənayenin payının əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldilməsini, resurslardan istifadə səmərəliliyinin artırılmasını, ekoloji təmiz texnologiyaların daha geniş şəkildə tətbiq edilməsini, iqtisadi inkişafa və insan rifahına dəstək göstərmək üçün dayanıqlı infrastrukturun yaradılmasını nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, sənaye sahəsində elmi tədqiqatların genişləndirilməsini, innovasiyaların stimullaşdırılmasını və tədqiqatçıların sayının, habelə tədqiqat və inkişaf üçün tələb olunan məsrəflərin əhəmiyyətli şəkildə artırılmasını ön plana çəkir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, texnologiyaların inkişafına, sənayenin inkişafı sahəsində tədqiqatlara və innovasiyalara dəstək artırılmalı, sənayenin şaxələndirilməsi üçün əlverişli siyasi mühit, sənaye müəssisələrinin müasir texnologiyalardan geniş istifadəsi, onların maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanları, habelə bazarlara inteqrasiyası təmin edilməlidir³.

SDG 9 aims to promote inclusive and sustainable industrialization and significantly raise industry's share of employment and GDP, in line with national circumstances, to increase resource-use efficiency, to wider adopt environmentally sound technologies, to develop sustainable infrastructure in order to support economic development and human well-being. In this turn, enhancing scientific research, encouraging innovation and substantially increasing the number of research workers and research and development spending are essential.

In view of the above, support for technology development, industry research and innovation should be enhanced, a favorable policy environment for industrial diversification, greater use of modern technologies by industrial enterprises, access to financial services as well as market integration should be ensured³.

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

³ "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

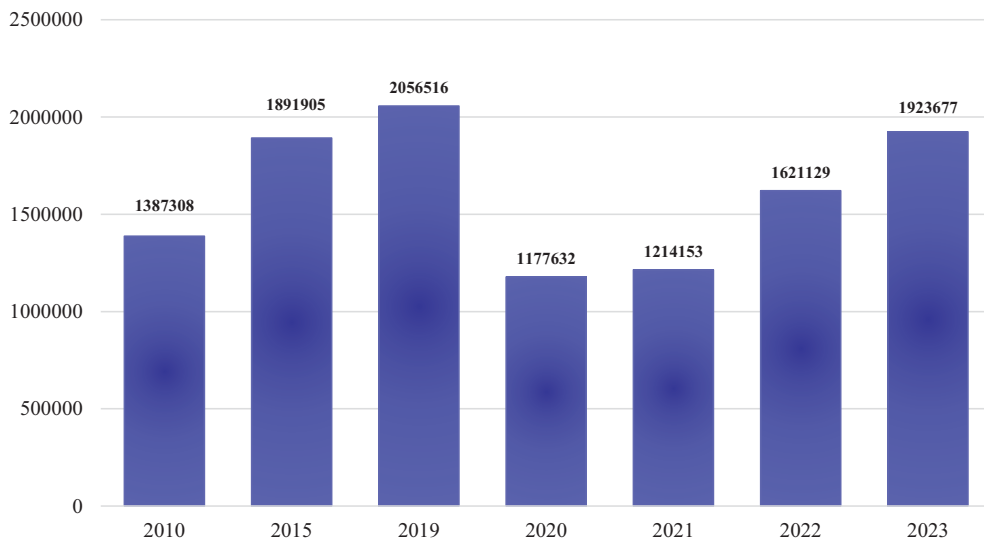
9.1.2 Sərnişin və yük daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgüdə
9.1.2 Passenger and freight volumes, by mode of transport

Sərnişin daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgüdə
Passenger volumes, by mode of transport

Nəqliyyat sektorunda sərnişin daşımalarının həcmi ölkədəki mövcud nəqliyyat növlərilə il ərzində daşınan sərnişinlərin sayını göstərir.

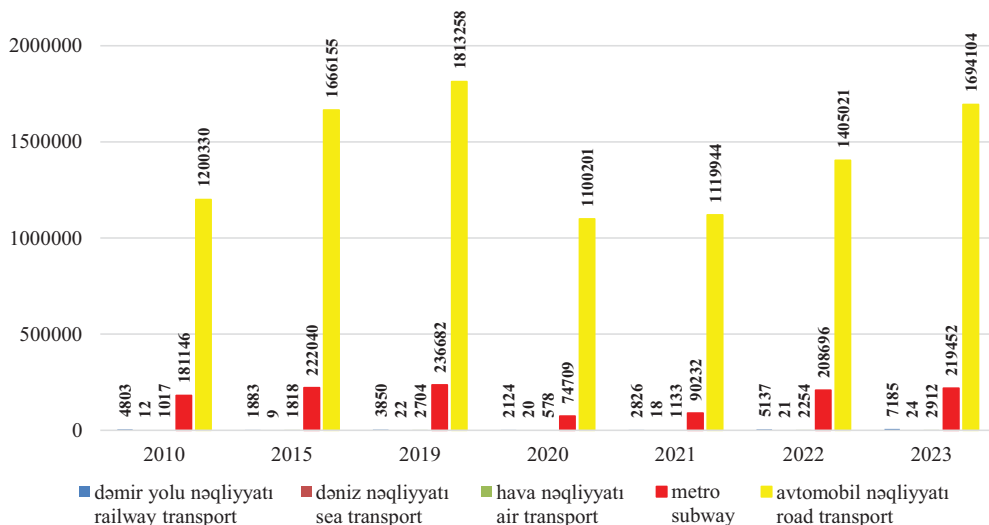
The passenger volume in transport sector indicates the number of passengers transported by existing modes of transport in the country in the year.

Nəqliyyat sektorunda sərnişin daşması, min nəfərlə
The passenger volume in transport sector, by thousand persons

Nəqliyyat sektorunda sərnişin daşımaları, nəqliyyat növləri üzrə, min nəfər
The passenger volume in transport sector, by mode of transport, by thousand persons

2010-cu ilə nəzərən 2019-cu ildə nəqliyyat sektorunda sərnişin daşımalarının həcmi 48,3 faiz artsa da, 2020-ci ildə bu göstərici 2019-cu illə müqayisədə 42,7 faiz azalmışdır. 2023-cü ildə nəqliyyat sektorunda sərnişin daşımalarının həcmi əvvəlki ilə nəzərən 18,7 faiz artmasına baxmayaraq, pandemiyayaqədərki dövrlə (2019-cu il) müqayisədə 6,5 faiz aşağı olmuşdur.

2023-cü ildə 2022-ci illə müqayisədə beynəlxalq sərnişin daşımalarının həcmi 1525 min sərnişindən 2209 min sərnişinədək, ölkədaxili sərnişin daşımalarının həcmi isə 1619604 min sərnişindən 1921468 min sərnişinədək artmışdır.

İqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə 2023-cü ildə avtomobil nəqliyyatında sərnişin daşınması ən çox Bakı şəhərində (823084 min nəfər), ən az isə Şərqi-Zəngəzur iqtisadi rayonunda (13060 min nəfər) qeydə alınmışdır.

Compared to 2010, the volume of passenger transportation in the transport sector increased by 48,3 percent in 2019; however, in 2020, this figure dropped by 42,7 percent compared to 2019. Although the volume of passenger transportation in the transport sector grew by 18,7 percent in 2023 compared to the previous year, it remained 6,5 percent lower than the pre-pandemic level (2019).

Compared to 2022, in 2023, the international passenger transport volume increased from 1525 thousand passengers to 2209 thousand passengers, and internal passenger transport volume increased from 1619604 thousand passengers to 1921468 thousand passengers.

In the distribution by economic regions, the highest volume of passenger transportation by road in 2023 was recorded in Baku city, with (823084 thousand people), while the lowest was in the Eastern Zangazur economic region, with (13060 thousand people).

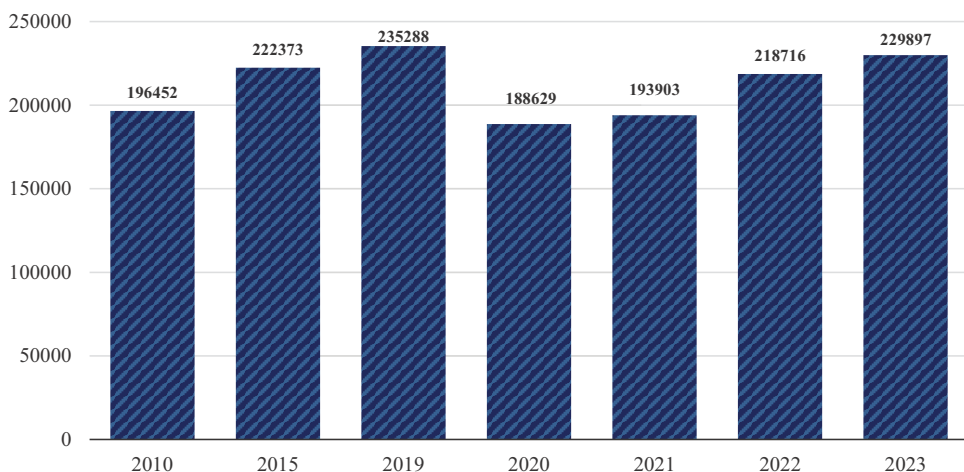

Yük daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgədə
Freight volume, by mode of transport

Nəqliyyat sektorunda yük daşımalarının həcmi ölkədəki mövcud nəqliyyat növlərilə il ərzində kommersiya məqsədilə daşınan yüklərin çəkisini bildirir.

The freight volume in transport sector represents the volumes of freight transported for commercial purpose by the existing modes of transport in the country in the year.

Nəqliyyat sektorunda yük daşınması, min tonla
The freight volume in transport sector, by thousands ton

2010-cu ilə nəzərən 2019-cu ildə nəqliyyat sektorunda yük daşımalarının həcmi 19,77 faiz artsa da, 2020-ci ildə bu göstəricinin qiyməti 2019-cu illə müqayisədə 19,83 faiz azalmışdır. 2023-cü ildə nəqliyyat sektorunda yük daşınmasının həcmnin əvvəlki ilə nəzərən 5,1 faiz artmasına baxmayaraq, pandemiyayaqədərki dövrlə (2019-cu il) müqayisədə 2,3 faiz aşağı olmuşdur.

2023-cü ildə avtomobil nəqliyyatı sektorunda yük daşımalarının həcmi Bakı şəhəri üzrə 69030 min ton, Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə 7059 min ton, Abşeron-Xızı iqtisadi rayon üzrə 5275 min ton, Dağlıq-Şirvan iqtisadi rayonu üzrə 3582 min ton, Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu üzrə 6847 min ton, Qarabağ iqtisadi rayonu üzrə 4368 min ton, Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu üzrə 5884 min ton, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu 3833 min ton, Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu üzrə 7220 min ton, Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu üzrə

Compared to 2010, the volume of freight in the transport sector increased by 19,77 percent in 2019, but the value of this indicator decreased by 19,83 percent in 2020 compared to 2019. In 2023, the volume of cargo transportation in the transport sector increased by 5,1 percent compared to the previous year, but it was 2,3 percent lower than in the pre-pandemic period (2019).

In 2023, the freight volumes in the road transport sector were 69030 thousand tons in the city of Baku, 7059 thousand tons in the Nakhchivan Autonomous Republic, 5275 thousand tons in the Absheron-Khizi economic region, 3582 thousand tons in the Daghlig-Shirvan, 6847 thousand tons in the Ganja-Dashkasan economic region, 4368 thousand tons in the Garabakh economic region, 5884 thousand tons in the Gazakh-Tovuz economic region, 3833 thousand tons in the Guba-Khachmaz economic region, 7220 thousand tons in the Lankaran-Astara economic region, 6605

9. SƏNAYE, İNNOVASİYA VƏ İNFRASTRUKTUR

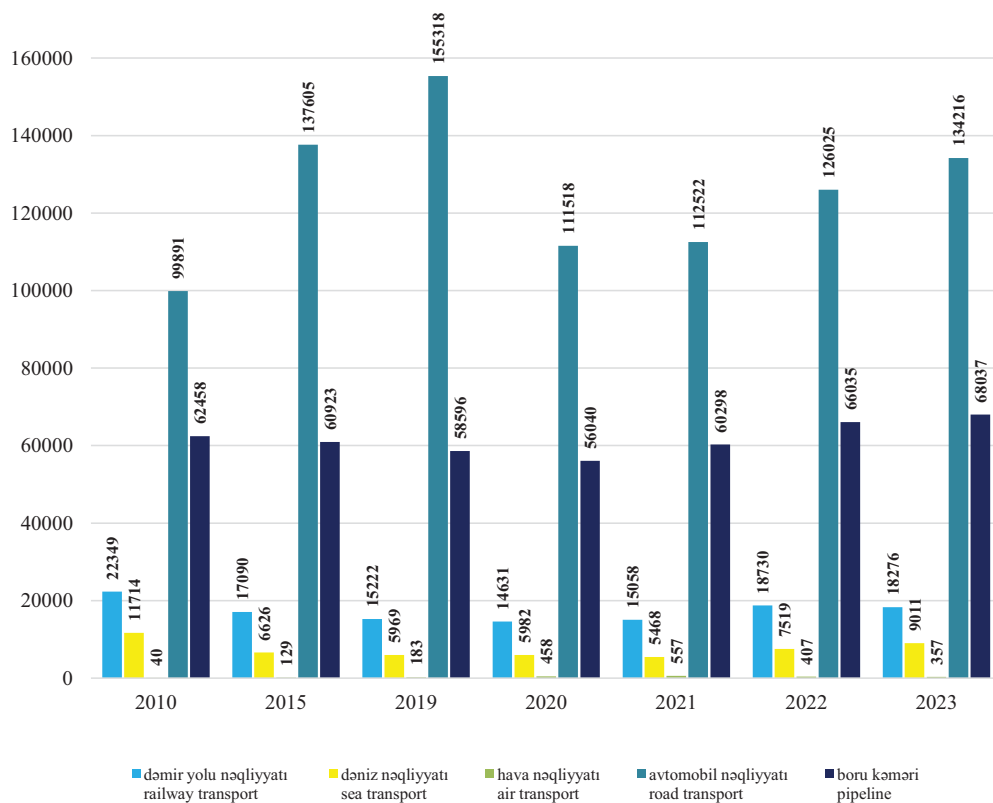
9. INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

6605 min ton, Mil-Muğan iqtisadi rayonu üzrə 3349 min ton, Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu üzrə 7413 min ton, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu üzrə 869 min ton, Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu üzrə 2882 min ton təşkil etmişdir.

thousand tons in Central Aran economic region, 3349 thousand tons in Mil-Mugan economic region, 7413 thousand tons in Shaki-Zagatala economic region, 869 thousand tons in Eastern Zangazur economic region, 2882 thousand tons in Shirvan-Salyan economic region.

Nəqliyyat sektorunda yük daşınması, nəqliyyat növləri üzrə, min tonla
The freight volume in transport sector, by mode of transport, by thousand tons

9.2.1 Emal sənayesinin əlavə dəyərini ÜDM-ə faiz nisbəti və onun əhalinin hər nəfərinə düşən məbləği

9.2.1 Manufacturing value added as a proportion of GDP and per capita

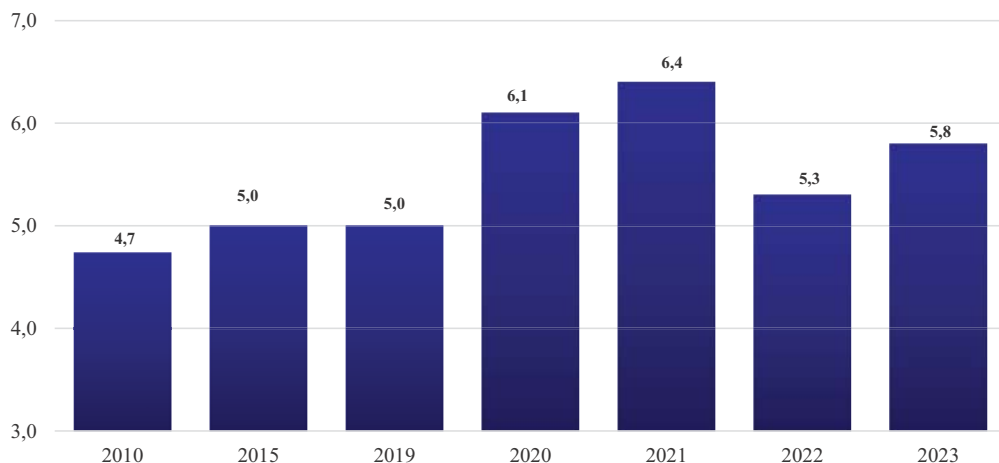
Emal sənayesinin əlavə dəyərini ÜDM-ə faiz nisbəti

Manufacturing value added as a proportion of GDP

Emal sənayesinin əlavə dəyərini ÜDM-ə faiz nisbəti emal sənayesində yaradılmış əlavə dəyər ÜDM-də payını göstərir. Bu alt göstərici emal sənayesinin əlavə dəyərini ÜDM-ə nisbətini 100-ə hasili kimi hesablanır.

Manufacturing value added as a proportion of GDP represents the share of value added of the manufacturing industry in GDP. This sub indicator is calculated as the value added of the manufacturing industry divided by the GDP multiplied by 100.

Emal sənayesinin əlavə dəyərini ÜDM-ə nisbəti, faizlə
Manufacturing value added as a proportion of GDP, in percentage

Emal sənayesinin əlavə dəyərini ÜDM-dəki payında 2010-2023-cü illər ərzində azalma və artma qeydə alınmış və bu göstərici 2021-ci ildə 6,4 faiz olmaqla ən yüksək qiymətini almışdır. 2023-cü ildə bu göstərici əvvəlki ilə nisbətən 0,5 faiz bəndi artaraq, 5,8 faiz olmuşdur. Emal sənayesində yaradılmış əlavə dəyər 2023-cü ildə 7107,8 milyon manat təşkil etmişdir.

In 2010-2023, increasing and decreasing was recorded in the manufacturing value added as a proportion of GDP and this indicator reached its highest value 6,4 percent in 2021. In 2023, this indicator increased by 0,5 percentage points to 5,8 percent by next year. In 2023, the value added in the manufacturing industry was 7107,8 million manat.

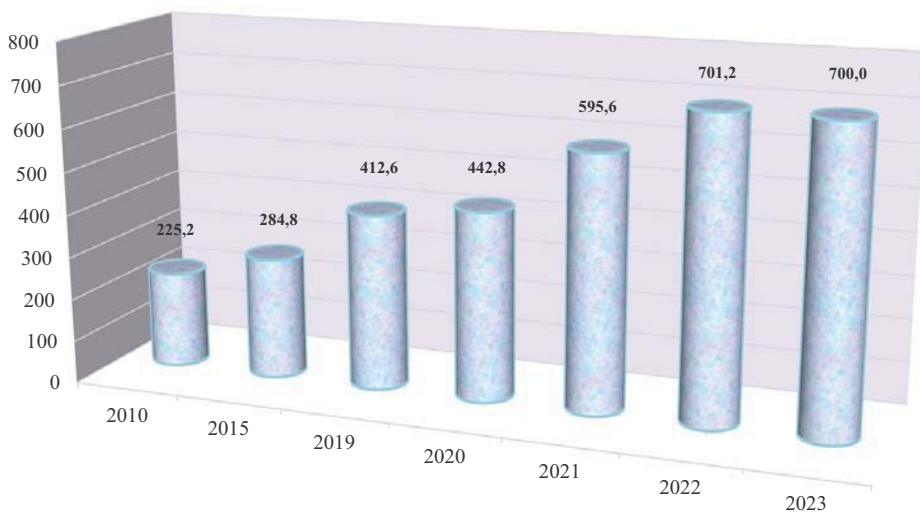

Əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri
Manufacturing value added per capita

Bu altgöstərici emal sənayesində yaradılmış əlavə dəyərin əhalinin hər nəfərinə düşən məbləğini bildirir. Əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri emal sənayesinin əlavə dəyərinin ölkə əhalisinin sayına nisbəti kimi hesablanır.

This sub indicator determines the amount of manufacturing value added per capita. The manufacturing value added per capita is calculated as the value added of the manufacturing industry divided by the population of the country.

Əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri, manatla
Manufacturing value added per capita, in manat

2010-2023-cü illər ərzində əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri 3,1 dəfə artaraq 225,2 manatdan 700,0 manatadək yüksəlmişdir. Sözügedən göstərici 2022-ci illə müqayisədə 2023-cü ildə 0,2 faiz azalmışdır.

In 2010-2023, the manufacturing value added per capita increased by 3,1 from 225,2 manats to 700,0 manats. This indicator decreased by 0,2 percent in 2023, compared to 2022.

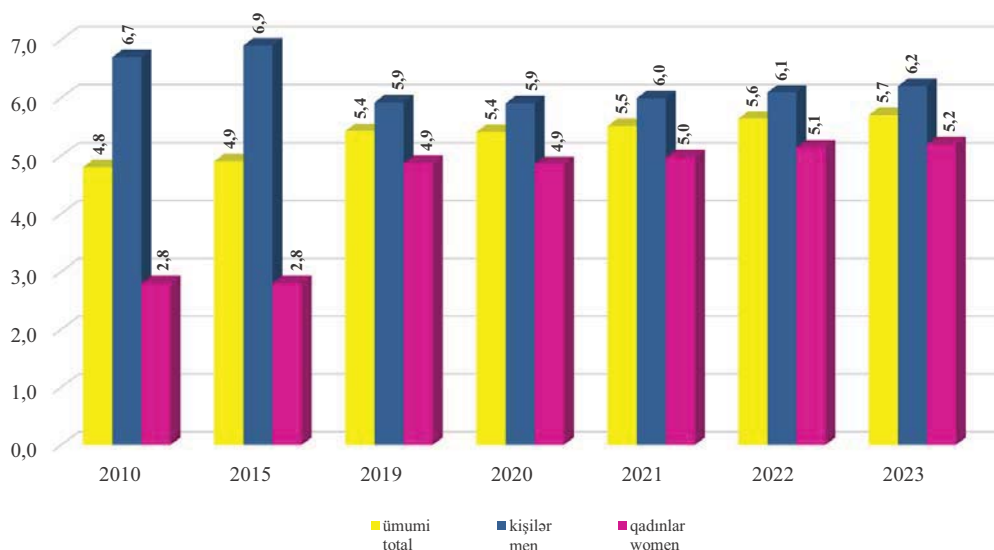

9.2.2 Emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi
9.2.2 Manufacturing employment as a proportion of total employment

Emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi emal sənayesi sahəsində məşğul olanların sayının iqtisadiyyatda məşğul olanların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The manufacturing employment as a proportion of total employment is calculated as the number of people employed in the manufacturing industry divided by the total number of people employed in the economy multiplied by 100.

Emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgüdə, faizlə
Manufacturing employment as a proportion of total employment, by sex, in percentage

2010-2023-cü illər ərzində emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi 0,9 faiz bəndi artaraq 4,8 faizdən 5,7 faizədək yüksəlmişdir.

Bu illər ərzində emal sənayesində məşğul olan şəxslərin sayı 36,4 faiz artaraq 208,9 min nəfərdən 285,0 min nəfərə çatmışdır ki, onun da 161,0 min nəfəri və ya 56,5 faizi kişilər, 124,0 min nəfəri və ya 43,5 faizi qadınlar olmuşdur.

İqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə 2023-cü ildə sözügedən göstəricinin ən yüksək həddi Bakı şəhərində 11,1 faiz, ən aşağı həddi isə Qazax-Tovuz iqtisadi rayonunda 1,4 faiz olaraq qeydə alınmışdır.

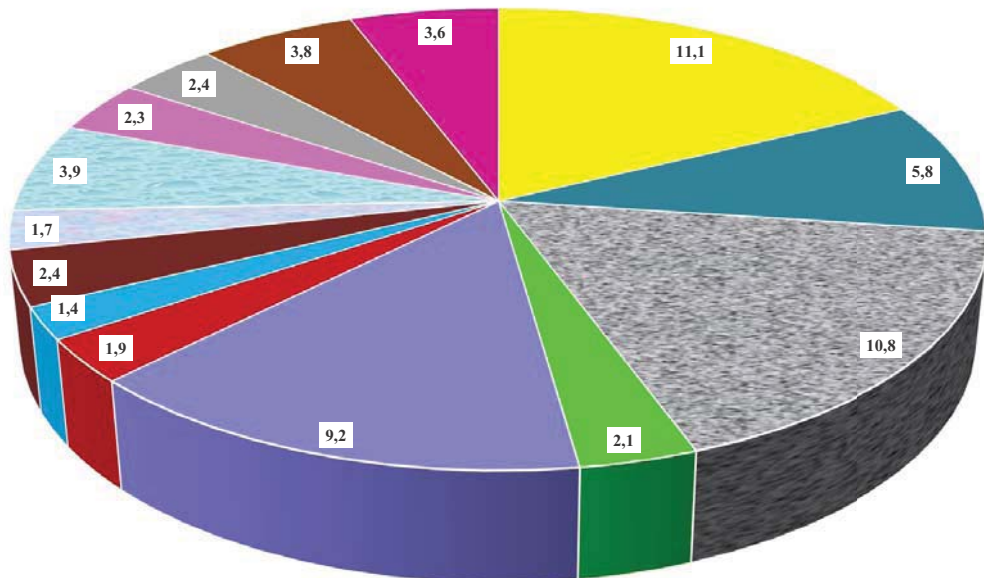
In 2010-2023, the manufacturing employment as a proportion of total employment increased by 0,9 percentage points from 4,8 percent to 5,7 percent.

During these years, the number of people employed in the manufacturing industry increased by 36,4 percent from 208,9 thousand people to 285,0 thousand people, of which 161,0 thousand people or 56,5 percent were men, and 124,0 thousand people or 43,5 percent were women.

In terms of economic regions, in 2023, the highest level of this indicator was recorded in the Baku city 11,1 percent, and the lowest level in the Gazakh-Tovuz economic region as 1,4 percent.

2023-cü ildə emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, faizlə
In 2023 manufacturing employment as a proportion of total employment, by location, in percentage

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Daglig Shirvan economic region
- Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şərqi Zəngazur iqtisadi rayonu
Eastern Zangazur economic region

- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil-Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic regio
- Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region

- Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabagh economic region
- Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic regions

9.3.1 Sənayenin ümumi əlavə dəyərində kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi

9.3.1 Proportion of small-scale industries in total industry value added

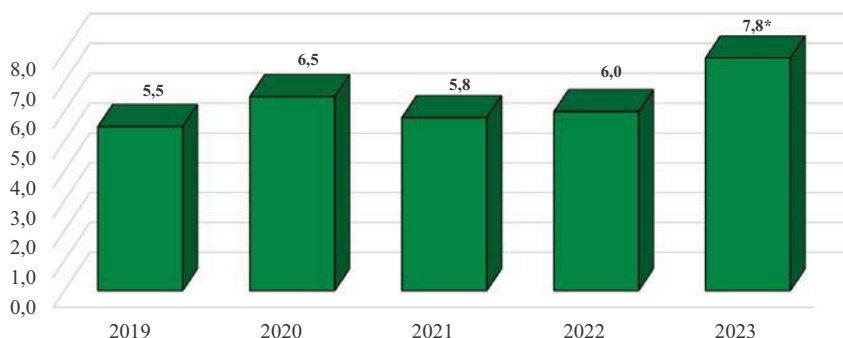
Sənayenin ümumi əlavə dəyərində kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi göstəricisi emal sənayesindəki kiçik müəssisələr tərəfindən yaradılmış əlavə dəyərin emal sənayesində yaradılmış ümumi əlavə dəyərdəki payını bildirir. Bu göstərici emal sənayesindəki kiçik müəssisələr tərəfindən yaradılmış əlavə dəyərin emal sənayesində yaradılmış ümumi əlavə dəyərə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Kiçik müəssisələr dedikdə, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 21 dekabr tarixli 556 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Mikro, kiçik, orta və iri sahibkarlıq subyektlərinin bölgüsü meyarları"na uyğun olaraq işçilərinin orta siyahı sayı 11 nəfərdən 50 nəfərədək, illik gəliri 200 min manatdan 3,0 milyon manatadək olan sahibkarlıq subyektləri başa düşülür.

Proportion of small-scale industries in total industry value added indicator represents the share of manufacturing value added of small-scale manufacturing enterprises in the total manufacturing value added. This indicator is calculated as manufacturing value added of small-scale manufacturing enterprises divided by the total manufacturing value added multiplied by 100.

According to the "Criteria for classification of micro, small, medium and large entrepreneurship subjects" approved by the decision of the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan dated December 21, 2018, № 556 the small-scale enterprises means entrepreneurship subjects with average employee list from 11 to 50 and annual revenue from 200 thousand manats to 3,0 million manats.

Sənayenin ümumi əlavə dəyərində kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of small-scale industries in total industry value added, in percentage

Emal sənayesindəki kiçik müəssisələr tərəfindən yaradılmış əlavə dəyərin emal sənayesində yaradılmış ümumi əlavə dəyərdəki payı 2022-ci illə müqayisədə 2023-cü ildə 1,8 faiz bəndi artaraq 7,8 faiz təşkil etmişdir.

Compared to 2022, in 2023 the share of manufacturing value added of small-scale manufacturing enterprises in the total manufacturing value added increased by 1,8 percentage point and amounted 7,8 percent.

* İlkin məlumatlara əsasən

* According to preliminary data

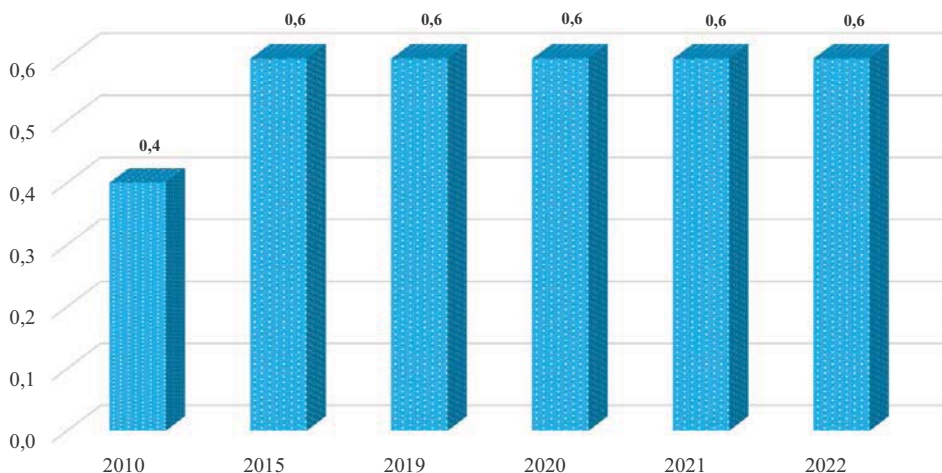

9.4.1 Əlavə dəyər vahidinə düşən karbon qazı (CO₂) tullantıları 9.4.1 Carbon dioxide (CO₂) emission per unit of value added

Əlavə dəyər vahidinə düşən CO₂ tullantıları göstəricisi hesabat ilində bir ABŞ dolları əlavə dəyərin istehsalı zamanı atmosfərə atılmış karbon qazının (CO₂) miqdarını ifadə edir. Bu göstərici yanacaqın yanmasından atmosfer havasına atılmış karbon qazının (CO₂) miqdarının ölkədə istehsal olunmuş əlavə dəyərin həcminə (2015-ci ilin sabit qiymətləri ilə, ABŞ dolları ilə) nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Carbon dioxide (CO₂) emission per unit of value added represents the amount of (CO₂) released into the atmosphere during the reporting year while producing one manat value added. This indicator is calculated as the ratio of the amount of carbon dioxide (CO₂) emitted into the atmosphere from fuel combustion to the volume of added value produced in the country (at constant prices of 2015, in US dollars) multiplied by 100.

Əlavə dəyər vahidinə düşən karbon qazı (CO₂) tullantıları, kq/ABŞ dolları
Carbon dioxide (CO₂) emission per unit of value added kg/USD dollars

2015-2022-ci illərdə əlavə dəyər vahidinə düşən karbon qazı tullantıları göstəricisinin qiyməti 0,6 kq/ABŞ dolları olmaqla sabit qalmışdır.

Atmosfer havasına atılmış karbon qazının həcmi isə 2015-cu ildəki 33,7 milyon tondan 2022-ci ildə 33,4 milyon tonadək azalmışdır.

In 2015-2022, the price of the indicator of carbon dioxide emissions per unit of added value remained stable at 0,6 kg/US dollar.

The amount of carbon dioxide released into the atmosphere decreased from 33,7 million tons in 2015 to 33,4 million tons in 2022.

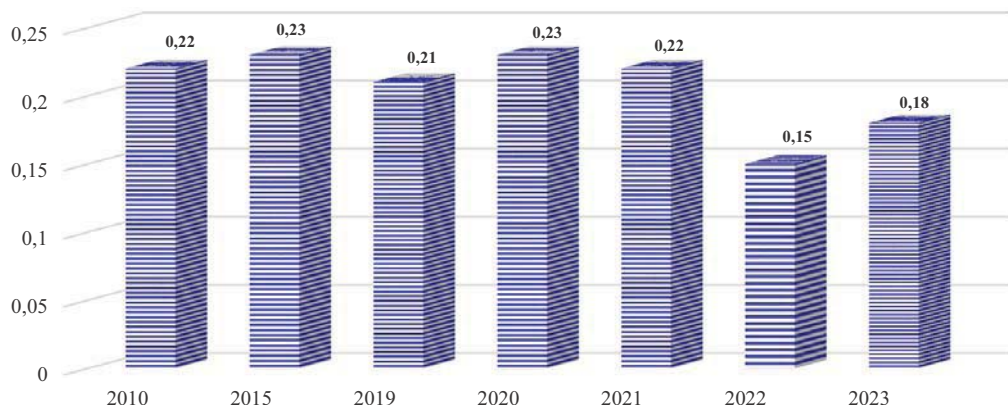
9.5.1 Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi

9.5.1 Research and development expenditure as a proportion of GDP

Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi maliyyə mənbələrindən asılı olmayaraq statistik vahidlər tərəfindən elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən daxili xərclərin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Research and development (R&D) expenditure as a proportion of GDP is calculated as the amount of internal expenditure of statistical units on R&D, regardless of financial sources, divided by the GDP multiplied by 100.

Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
Research and development expenditure as a proportion of GDP, in percentage

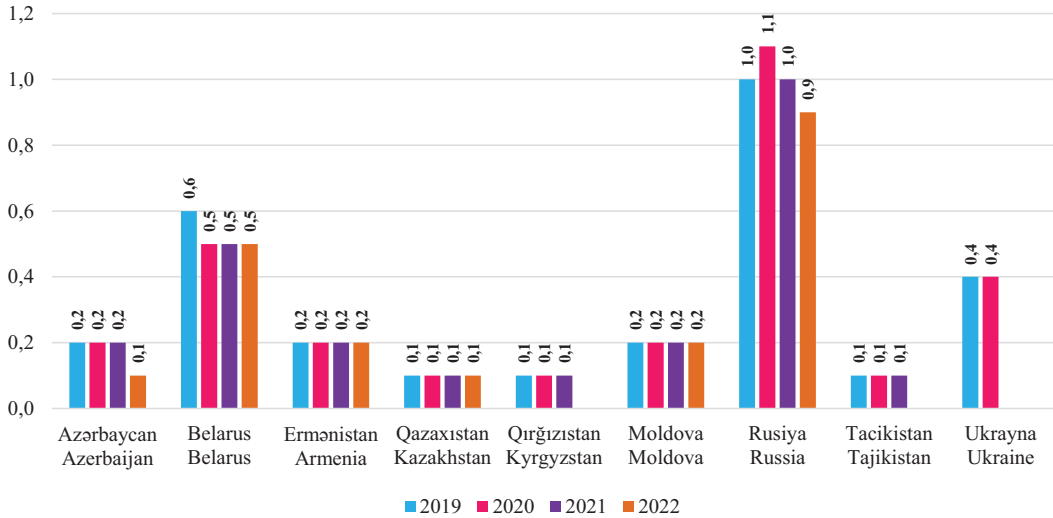

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisində kiçik (0,04 faiz bəndi) azalma müşahidə olunmuşdur. Lakin bu illər ərzində maliyyə mənbələrindən asılı olmayaraq statistik vahidlər tərəfindən elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilmiş xərclərin həcmi 93441,2 min manatdan 225393,6 min manatadək artmışdır.

Compared to 2010, in 2023, a small (0,04 percentage point) decrease was observed in the specific weight of research and development expenditure in GDP. However, during these years, regardless of financial sources, the amount of expenditures on R&D from statistical units increased from 93441,2 thousand manats to 225393,6 thousand manats.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

9.5.2 Əhalinin hər bir milyon nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı (tam məşğulluq ekvivalentində)

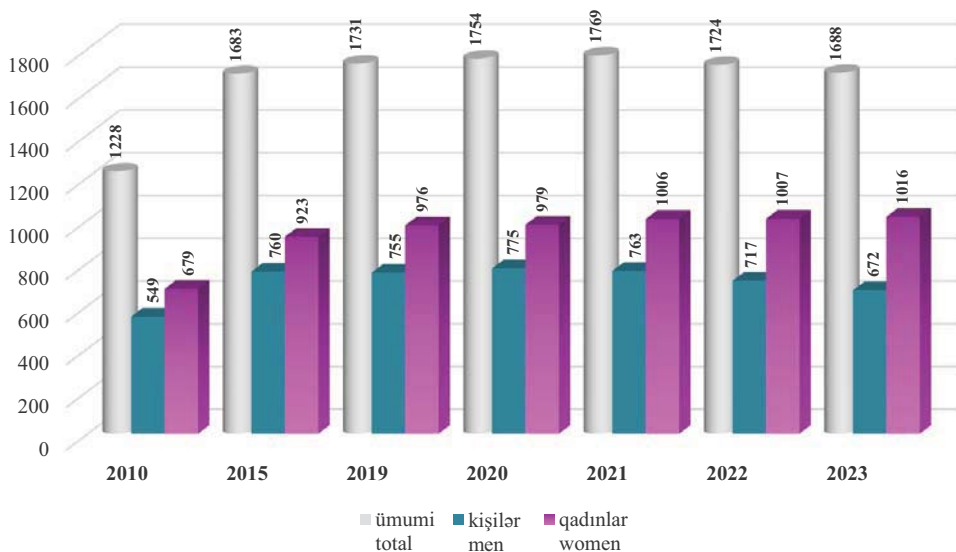
9.5.2 Researchers (in full-time equivalent) per million inhabitants

Bu göstərici elmi tədqiqatçıların sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 1000000-a hasili kimi hesablanır.

This indicator is calculated as the number of research and development workers divided by the total population multiplied by 1000000.

Əhalinin hər bir milyon nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı (tam məşğulluq ekvivalentində), cins üzrə bölgədə

Researchers (in full-time equivalent) per million inhabitants, by sex

2010-2023-cü illər ərzində əhalinin hər 1000000 nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı 1228-dən 1688-dək artmışdır. Göstərici kişilər üzrə 549-dan 672-yə, qadınlar üzrə isə 679-dan 1016-ya yüksəlmişdir.

In 2010-2023, the researchers per million inhabitants increased from 1228 to 1688. The indicator rose from 549 to 672 for men, and from 679 to 1016 for women.

2023-cü ildə elmin sahələri üzrə əhalinin hər 1000000 nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı təbiət elmləri üzrə 451 nəfər, texniki elmlər üzrə 250 nəfər, tibb elmləri üzrə 217 nəfər, kənd təsərrüfatı üzrə 112 nəfər, ictimai elmlər üzrə 293 nəfər, humanitar elmlər üzrə isə 365 nəfər təşkil etmişdir. Hər 1000000 nəfərə düşən tədqiqatçıların sayı digər yaş qruplarına nəzərən 40-49 yaş qrupu üzrə daha yüksəkdir – 367 nəfər.

In 2023, the number of researchers per million inhabitants in the field of science were 451 persons for natural sciences, 250 persons for technical sciences, 217 persons for medical sciences, 112 persons for agriculture, 293 persons for social sciences, and 365 persons for humanities sciences. The number of researchers per 1000000 people is higher in the 40-49 age group than in other age groups - 367 persons.

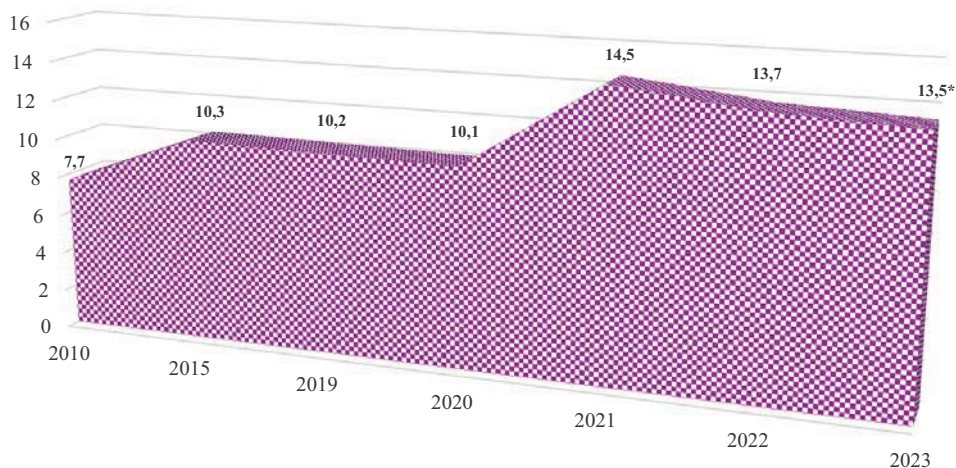
9.b.1 Orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərini ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi

9.b.1 Proportion of medium and high-tech industry value added in total value added

Orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərini ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi orta və yüksək texnoloji sənaye sahələrində istehsal olunmuş əlavə dəyərin emal sənayesinin ümumi əlavə dəyərində nisbətində 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of medium and high-tech industry value added in total value added is calculated as the value added produced in the medium and high-tech industry divided by the total value added of manufacturing multiplied by 100.

Orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərini ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of medium and high-tech industry value added in total value added, by percentage

2023-cü ildə orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərini ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi 2010-cu illə müqayisədə 5,8 faiz bəndi artaraq 7,7 faizdən 13,5 faizədək yüksəlmişdir.

Compared to 2010 in 2023, the proportion of medium and high-tech industry value added in total value added rose by 5,8 percentage points from 7,7 percent to 13,5 percent.

* İlk məlumatlara əsasən

* According to preliminary data

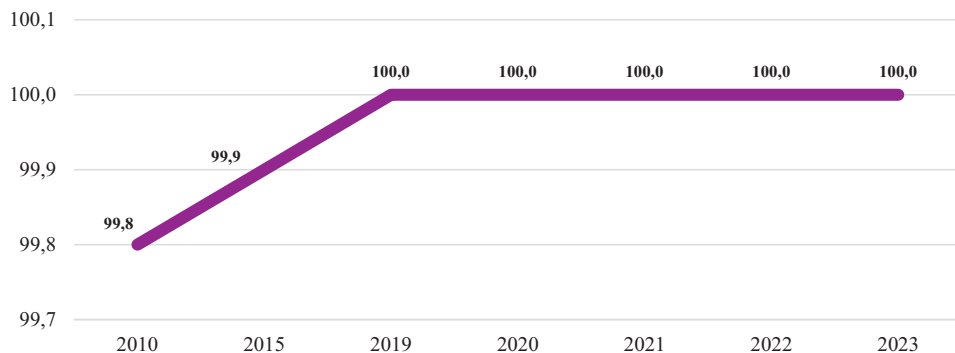
9.c.1 Mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi, texnologiyalar üzrə bölgədə

9.c.1 Proportion of population covered by a mobile network, in the distribution of mobile technologies

Mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi mobil telefon rabitəsi abunəçiləri və ya istifadəçiləri olub-olmamasından asılı olmayaraq mobil telefon şəbəkəsinin siqnalının yayıldığı ərazi daxilində yaşayan əhalinin payını əks etdirir. Bu göstərici mobil telefon şəbəkəsinin siqnalının yayıldığı ərazi daxilində yaşayan əhalinin sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Proportion of population covered by a mobile network refers to the percentage of inhabitants living within range of a mobile-cellular signal, irrespective of whether or not they are mobile phone subscribers or users. This indicator is calculated as the number of inhabitants within range of a mobile-cellular signal divided by the total population multiplied by 100.

Mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi, texnologiyalar üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of population covered by a mobile network, in the distribution of mobile technologies, in percentage

2010-cu ildə mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi 99,8 faiz, 2019-2023-cü illər ərzində 100,0 faiz olmuşdur. 2023-cü ildə 3G və 4G mobil şəbəkələri ilə əhatə olunan əhalinin xüsusi çəkisi müvafiq olaraq 84,0 faiz və 95,0 faiz təşkil etmişdir.

The proportion of population covered by a mobile network was 99,8 percent in 2010, 100,0 percent in 2019-2023. In 2023, the share of the population covered by 3G and 4G mobile networks respectively was 84,0 percent and 95,0 percent.

10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI 10. REDUCED INEQUALITIES

10 BƏRABƏRSİZLİYİN
AZALDILMASI

Ölkədaxili və ölkələrarası bərabərsizliyi azaltmaq
Reduce inequality within and among countries

10 REDUCED
INEQUALITIES

Qlobal bərabərsizlik uzunmüddətli sosial və iqtisadi inkişafı təhlükə altında qoyaraq dayanıqlı inkişafa nailoma prosesini ləngidir. Hamı bu və ya digər səbəblərdən bir-biri ilə bağlıdır. Yoxsulluq, iqlim dəyişikliyi, miqrasiya və ya iqtisadi böhranlar kimi problemlər isə heç vaxt yalnız bir ölkə və ya bölgə ilə məhdudlaşmır. Bu baxımdan, bərabərsizliyi azaltmaq üçün bütün ölkələrdə transformativ islahatların həyata keçirilməsi zərurəti yaranır.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən inkişaf etməkdə olan ölkələrdə əhalinin ən kasıb 20 faizinə daxil olan uşaqların ən zəngin kvintillərdəki uşaqlar ilə müqayisədə beş yaşınadək ölümlə üzləşmək riski üç dəfə yüksəkdir. Eyni zamanda gəlir bərabərsizliyinin təxminən 30 faizi ev təsərrüfatları daxilində, o cümlədən qadın və kişi arasındakı bərabərsizlikdən qaynaqlanır.

2000-ci ildən indiyədək məlumat təqdim etmiş ölkələrin üçdə ikisində median gəlirin yarısından aşağı gəlirlə yaşayan əhalinin sayının azaldılmasına nail olunub. Dünya əhalisinin 70 faizinin yaşadığı 82 ölkədə 2015-2019-cu illərdə gəliri median gəlirin yarısından aşağı olan əhalinin xüsusi çəkisi 12,8 faiz olduğu halda, bu göstərici 2019-cu ildən sonra 12,1 faizə düşmüşdür. Bununla belə, Mərkəzi və Cənubi Asiya regionunda bu göstərici nisbətən aşağıdır: 9 faiz. 2023-cü ilin sonuna dünyada müharibə, münafiqə, təqiblər, insan hüquqlarının pozulması və ictimai asayışı ciddi şəkildə pozan hadisələr səbəbindən öz ölkələrini tərk edərək qaçqın vəziyyətinə düşmüş

Global inequality delays the process of achieving sustainable development, putting long-term social and economic development at stake. Everyone is connected with each other for various reason. Issues such as poverty, climate change, migration, or economic crises are never limited to one country or region. From this point of view, there is a need to implement transformative reforms in all countries to reduce inequality.

According to UN's data, children in the poorest 20 percent of the populations of developing countries are still up to three times more likely to die before their fifth birthday than children in the richest quintiles. At the same time, about 30 percent of income inequality welded from inequality within households, including between women and men.

Since 2000, two thirds of countries with data have reduced the proportion of their population living on less than half the median income. Data from 82 countries, representing 70 per cent of the world's population, indicate a slight decline in the proportion of people living below half the median income post-2019 compared to 2015-2019, dropping from 12,8 to 12,1 per cent. However, in the Central and South Asia region, this indicator is relatively low: 9 percent. By the end of 2023, the number of people who left their countries and became refugees due to war, conflict, persecution, human rights violations and events that

10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI 10. REDUCED INEQUALITIES

insanların sayı 37,4 milyon nəfərə çatmışdır. 2015-ci ilin sonunda dünyada hər 100000 nəfərə düşən qaçqınların sayı 213 nəfər idisə, 2023-cü ilin sonunda bu göstərici hər 100000 nəfərə 461 nəfər olmuşdur. 2023-cü ildə dünyada müxtəlif yollarla, hətta təhlükəli yollarla ölkəsini tərk edən 8177 nəfər miqrant həlak olmuşdur. 2015-2023-cü illərdə ümumilikdə 57000-dən çox miqrant ölümü qeydə alınmışdır və onların arasında Suriya, Əfqanıstan, Efiopiya, Myanmadan olanlar üstünlük təşkil edirlər.¹

DİM 10 yaşından, cinsindən, əlillik vəziyyətindən, irqindən, etnik mənşəyindən, dinindən və s. xüsusiyyətlərindən asılı olmayaraq, hamının sosial, iqtisadi və siyasi həyatda aktiv iştiraka cəlb edilməsinin təşviqi və genişləndirilməsini, gəlirlər bərabərsizliyinin azaldılmasını, beynəlxalq iqtisadi və maliyyə institutlarının təkmilləşdirilməsini, habelə qanuni miqrasiyaya və insanların təhlükəsiz hərəkətinə şəraitin yaradılmasını nəzərdə tutur.

Bu da öz növbəsində, inklüziv sosial və iqtisadi artımın gücləndirilməsi, təhsil, səhiyyə və sosial müdafiyyəyə daha çox sərmayə qoyuluşu, ayrıseçkilik yaradan qanun və siyasətlərin aradan qaldırılması və planlaşdırılmış və düzgün idarə olunan miqrasiya siyasətlərinin həyata keçirilməsi üçün ciddi səylər tələb edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, beynəlxalq iqtisadi və maliyyə institutlarında qərarlar qəbul edilərkən inkişaf etməkdə olan ölkələr daha geniş təmsil olunmalı, Ümumdünya Ticarət Təşkilatının sazişlərinə uyğun olaraq, inkişaf etməkdə olan ölkələr və ən zəif inkişaf etmiş ölkələr üçün fərqli davranış prinsipi tətbiq edilməli, ehtiyacın ən böyük olduğu ölkələrə rəsmi inkişaf yardımları, maliyyə axınları, o cümlədən birbaşa xarici investisiyalar stimullaşdırılmalıdır.²

seriously disturbing public order in the world reached 37,4 million people. By the end of 2023, 461 of every 100000 people worldwide were refugees, compared 213 per 100000 people at the end of 2015. In 2023, 8177 migrants who left their country in various ways, even dangerous ways, died in the world. In 2015-2023 over 57000 migrant deaths were recorded, and among them, those from Syria, Afghanistan, Ethiopia, and Myanmar predominate.¹

SDG 10 calls for empowering and promoting the social, economic and political inclusion of all, irrespective of age, sex, disability, race, ethnicity, religion or other status, reducing income inequality as well as delivering of more effective, credible, accountable and legitimate institutions, and facilitating orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people.

This, in turn, requires substantial efforts to strengthen inclusive social and economic growth, to invest more in education, health and social protection, to eliminate discriminatory laws and policies, and to implement planned and well-managed migration policies.

In view of the above, representation and voice for developing countries in decision-making in global international economic and financial institutions should be enhanced, the principle of special and differential treatment for developing and least developed countries should be implemented, in accordance with World Trade Organization agreements, official development assistance and financial flows, including foreign direct investment, to States where the need is greatest, should be encouraged.²

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

10.3.1 Son 12 ay ərzində insan hüquqları sahəsində beynəlxalq hüquqla qadağan edilmiş səbəb əsasında şəxsən özünün ayrı-seçkiliyə və ya təzyiqlə məruz qalması ilə bağlı məlumat verən şəxslərin xüsusi çəkisi³

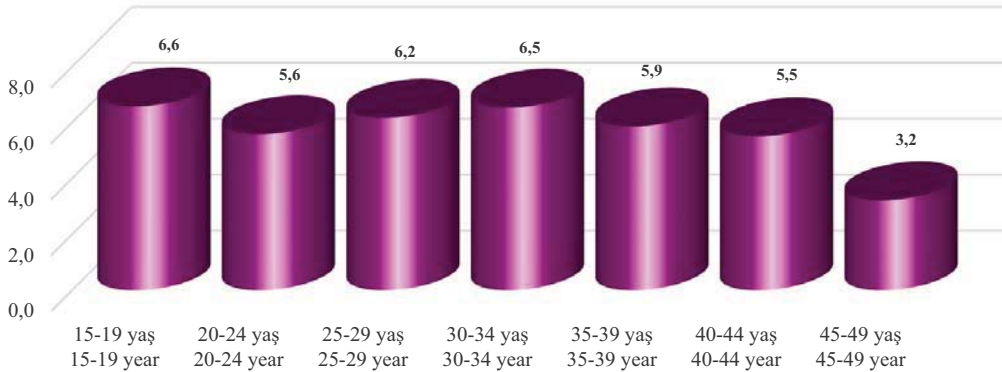
10.3.1 Proportion of population reporting having personally felt discriminated against or harassed in the previous 12 months on the basis of a ground of discrimination prohibited under international human rights law³

Bu göstərici son 12 ay ərzində insan hüquqları sahəsində beynəlxalq hüquqla qadağan edilmiş səbəb əsasında şəxsən özünün ayrı-seçkiliyə və ya təzyiqlə məruz qalması ilə bağlı məlumat verən şəxslərin xüsusi çəkisini ifadə edir. Ayrı-seçkiliyə və ya təzyiqlə məruz qalma yaş, cins, əlillik, etnik mənsubiyyət, immiqrasiya mənşəyi, din və ya inanc, cinsi oriyentasiya və digər səbəblərdən ola bilər.

This indicator is defined as the proportion of the population who self-report that they personally experienced discrimination or harassment during the last 12 months based on ground(s) prohibited by international human rights law. Discrimination or harassment may be based on age, gender, disability, ethnicity, immigration background, religion or belief, sexual orientation, or other reasons.

Son 12 ay ərzində insan hüquqları sahəsində beynəlxalq hüquqla qadağan edilmiş səbəb əsasında şəxsən özünün ayrı-seçkiliyə və ya təzyiqlə məruz qalması ilə bağlı məlumat verən şəxslərin (15-49 yaşlı qadınların) xüsusi çəkisi, yaş üzrə bölgədə, faizlə⁴

Proportion of population (women aged 15-49) reporting having personally felt discriminated against or harassed in the previous 12 months on the basis of a ground of discrimination prohibited under international human rights law, by age, in percentage⁴

³ Bu göstərici DİM-in 16.b.1 göstəricisinə uyğundur.

³ This indicator corresponds to indicator 16.b.1 of SDG.

⁴ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə sorğunun keçirilmə tarixindən əvvəlki son 12 ay ərzində insan hüquqları sahəsində beynəlxalq hüquqla qadağan edilmiş səbəb əsasında şəxsən özünün ayrı-seçkiliyə və ya təzyiqlə məruz qalması ilə bağlı məlumat verən 15-49 yaşlı qadınların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 15-49 yaşlı qadınların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁴ This indicator is calculated as the ratio of the number of women aged 15-49 reporting having personally felt discriminated against or harassed in the previous 12 months on the basis of a ground of discrimination prohibited under international human rights law prior to the date of the survey for households to the total number of women aged 15-49 participating in the Multi-Indicator Cluster Survey multiplied by 100.

10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI 10. REDUCED INEQUALITIES

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, son 12 ay ərzində insan hüquqları sahəsində beynəlxalq hüquqla qadağan edilmiş səbəb əsasında şəxsən özünün ayrı-seçkiliyə və ya təzyiqa məruz qalması ilə bağlı məlumat verən şəxslərin xüsusi çəkisi 5,7 faiz (şəhər yerləri üzrə 5,0 faiz, kənd yerləri üzrə 6,9 faiz) olmuşdur. Yaş bölgüsündə bu göstərici 3,2 faizlə 6,6 faiz aralığında dəyişmişdir.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, proportion of population reporting having personally felt discriminated against or harassed in the previous 12 months on the basis of a ground of discrimination prohibited under international human rights law is 5,7 percent (5,0 percent in urban areas, 6,9 percent in rural areas). In age distribution, this indicator varied between 3,2 percent and 6,6 percent.

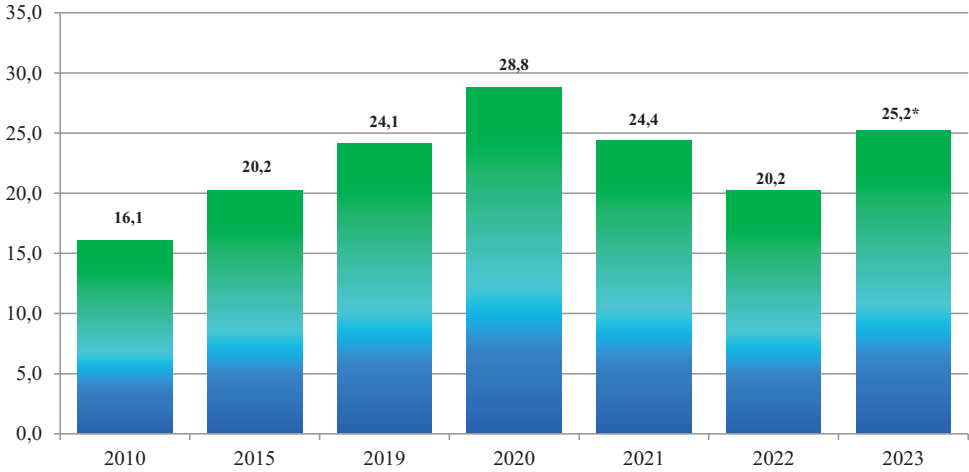

10.4.1 Əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi
10.4.1 Labour share of GDP

Bu göstərici işçilərin əməkhaqqı və sosial müdafiə xətti ilə ödənişlərdən ibarət gəlirlərinin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.⁵

This indicator is calculated as the total compensation of employees, comprising wages and social protection transfers divided by GDP multiplied by 100.⁵

Əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
Labour share of GDP, in percentage

2010-cu ilə nisbətən 2023-cü ildə əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 9,1 faiz bəndi artaraq 16,1 faizdən 25,2 faizədək yüksəlmişdir.

Baxılan dövr ərzində əhəlinin nominal gəlirləri 3,1 dəfə artaraq 25,6 mlrd. manatdan 78,1 mlrd. manata çatmışdır.

Compared to 2010 in 2023, the labour share of GDP increased by 9,1 percentage points from 16,1 percent to 25,2 percent.

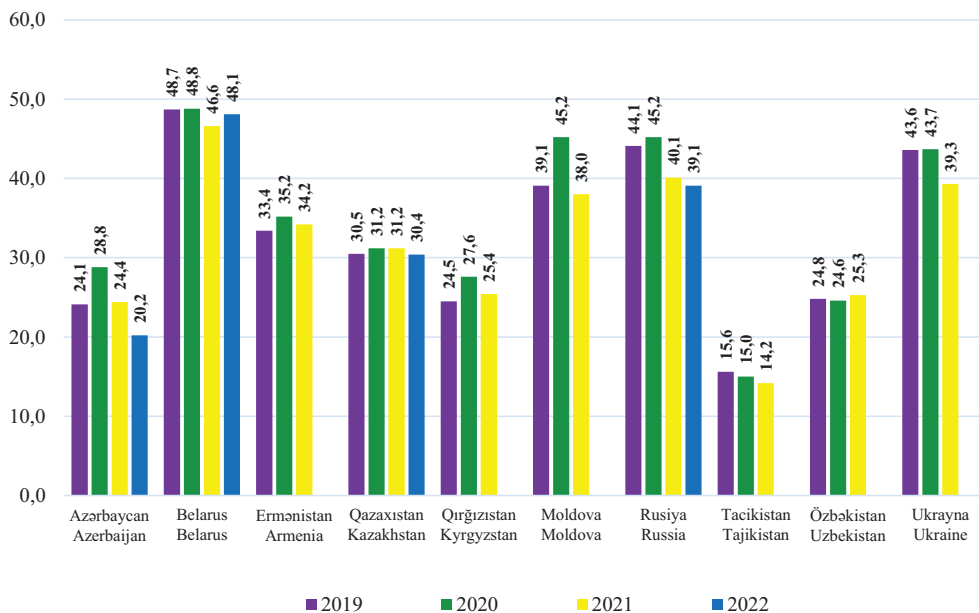
During this period the nominal income of the population increased 3,1 times from 25,6 billion manats and reached 78,1 billion manats.

⁵ İlkin məlumatlar əsasında

⁵ According to preliminary data

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

10.6.1 Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və səsinin xüsusi çəkisi

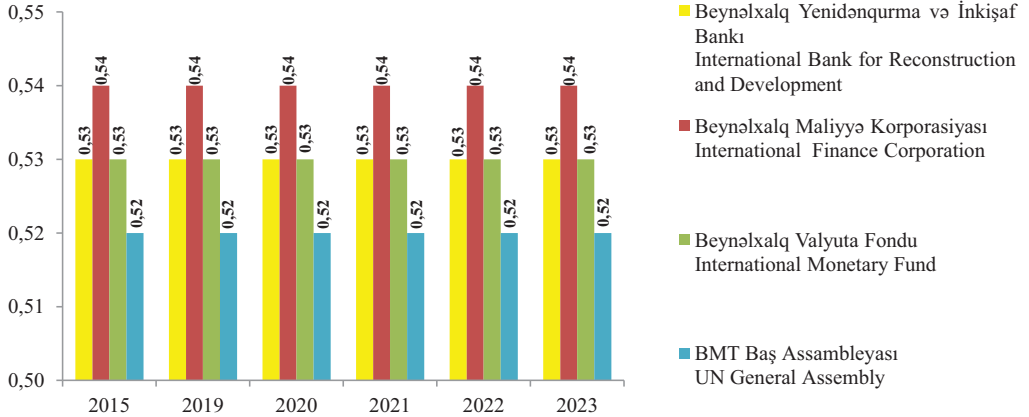
10.6.1 Proportion of membership and voting right of the Republic of Azerbaijan in international organizations

Bu göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “İnkişaf etməkdə olan ölkələrin beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və onların səslerinin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir və on bir beynəlxalq təşkilat üçün ayrı-ayrılıqda hesablanır: BMT-nin Baş Assambleyası, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası, Beynəlxalq Valyuta Fondu, BMT-nin İqtisadi və Sosial Şurası, Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Afrika İnkişaf Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, İnter-Amerika İnkişaf Bankı, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı və Maliyyə Sabitliyi Şurası. Hesablama hər bir təşkilatın üzvləri barədə dərc olunmuş məlumatlar və onların illik hesabatlarında səslerin sayı ilə bağlı məlumatlardan istifadə edilərək aparılır. Üzvlərin xüsusi çəkisi inkişaf etməkdə olan ölkələr olan üzvlərin sayının üzvlərin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə, səslerin xüsusi çəkisi isə inkişaf etməkdə olan ölkələrə ayrılan səslerin sayının səslerin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə hesablanır.

The indicator is defined as “Proportion of members and voting rights of developing countries in international organizations” and is calculated independently for eleven different international institutions: The United Nations General Assembly, the United Nations Security Council, the International Monetary Fund, the United Nations Economic and Social Council, the International Bank for Reconstruction and Development, the International Finance Corporation, the African Development Bank, the Asian Development Bank, the Inter-American Development Bank, the World Trade Organization, and the Financial Stability Board. The computation uses each institutions’ own published membership and voting rights data from their respective annual reports. The proportion of voting rights is computed as the number of voting rights allocated to developing countries, divided by the total number of voting rights. The proportion of membership is calculated by taking the number of developing country members, divided by the total number of members.

Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi, faizlə⁶

Proportion of membership of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage⁶

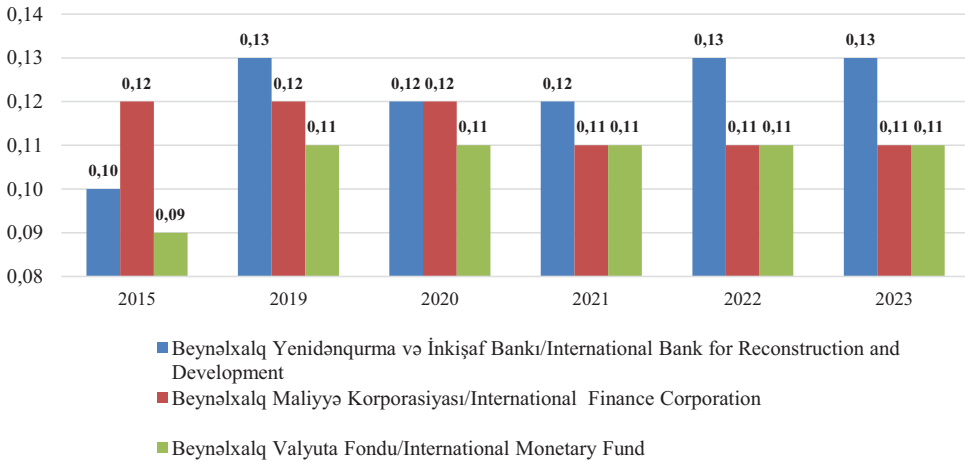
10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI 10. REDUCED INEQUALITIES

2023-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,53, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,54, Beynəlxalq Valyuta Fondunun üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,53, BMT Baş Assambleyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,52 faiz təşkil etmişdir. Baxılan dövrdə ölkəmizin səslərinin xüsusi çəkisi Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankında 0,13, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasında 0,11, Beynəlxalq Valyuta Fondunda 0,11 faiz olmuşdur.

In 2023, proportion of membership of the Republic of Azerbaijan in International Bank for Reconstruction and Development is 0,53, in International Finance Corporation is 0,54, in International Monetary Fund is 0,53, in UN General Assembly is 0,52 percent. In the reviewed period the proportion of the votes of our country in International Bank for Reconstruction and Development is 0,13, in International Finance Corporation is 0,11, International Monetary Fund is 0,11 percent.

Beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan Respublikasının səsələrinin xüsusi çəkisi, faizlə⁶
Proportion of the votes of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage ⁶

⁶ <https://unstats.un.org/sdgs/dataportal/database>

10.7.2 İnsanların nizamlı, təhlükəsiz, müntəzəm və məsuliyyətli miqrasiyasını və hərəkətliliyini asanlaşdıran miqrasiya siyasətinin mövcudluğu⁷
10.7.2 Existence of migration policy to facilitate orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people⁷

Göstərici miqrasiya və insanların hərəkətliliyi sahəsində hüquqi, institusional və təşkilati fəaliyyətin həyata keçirilmə vəziyyətini əks etdirir.

Azərbaycan Respublikasında miqrasiya sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi, miqrasiya proseslərinin və bu sahədə yaranan münasibətlərin tənzimlənməsi, habelə əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin Azərbaycan Respublikasında hüquqi vəziyyəti ilə bağlı normalar Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsi ilə müəyyənləşdirilir.

İnsanların miqrasiyası və hərəkətliliyi sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini, idarəetmə sisteminin inkişaf etdirilməsini, miqrasiya proseslərinin tənzimlənməsini və proqnozlaşdırılmasını, bu sahədə müvafiq dövlət orqanlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti (DMX) həyata keçirir. Ölkə hüdudlarında miqrasiya proseslərinin effektiv tənzimlənməsi, müraciət edənlərin rahatlığının təmin edilməsi, əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin müraciətlərinə baxılmasının asanlaşdırılması məqsədilə DMX-nin 8 regional idarəsi və dövlət sərhədinin buraxılış məntəqələrində miqrasiya şöbələri fəaliyyət göstərir.

DMX miqrasiya idarəetmə sisteminin inkişaf etdirilməsi çərçivəsində “bir pəncərə” prinsipini tətbiq edərək əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə Azərbaycan Respublikasının ərazisində müvəqqəti və daimi yaşamaq üçün icazələrin və müvafiq vəsiqələrin verilməsini, onların yaşayış yeri üzrə qeydiyyat alınmasını, Azərbaycan Respublikasına gələn

The indicator reflects the situation of legal, institutional and organizational activities in the field of migration and mobility of people.

The Migration Code of the Republic of Azerbaijan establishes norms related to implementation of state policy in the field of migration in the Republic of Azerbaijan, regulation of migration processes and relations arising in this field, as well as legal status of foreigners and stateless persons in the Republic of Azerbaijan.

Implementation of state policy in the field of migration and mobility of people, development of management system, regulation and forecasting of migration processes, coordination of activities of the relevant state bodies in this area are carried out by the State Migration Service of the Republic of Azerbaijan. There are 8 regional offices of the State Migration Service and migration offices at the state border checkpoints to effectively regulate migration processes within the country, to ensure convenience of applicants, and to facilitate the handling of foreigners and stateless persons.

As part of the development of the migration management system, the SCC applied the principle of "one-stop-shop" to issue foreigners and stateless persons with permits for temporary and permanent residence on the territory of the Republic of Azerbaijan. Provides work permits, as well as work permits for paid employment in the country. Thus, it is necessary to regulate migration processes in the country on the basis of more flexible and

⁷Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sisteminə “10.7.2 İnsanların nizamlı, təhlükəsiz, müntəzəm və məsuliyyətli miqrasiyasını və hərəkətliliyini asanlaşdıran miqrasiya siyasəti olan ölkələrin sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Göstəricinin milli səviyyədə tətbiqi sözügedən sahədə hüquqi, institusional və təşkilati fəaliyyətin həyata keçirilmə vəziyyətini nəzərdə tutur.

⁷In the UN Global Indicators System, this indicator is defined as “10.7.2 Number of countries with migration policies that facilitate orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people”. The application of the indicator at the national level implies the state of implementation of legal, institutional and organizational activities in the field in question.

10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI 10. REDUCED INEQUALITIES

əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin ölkədə müvəqqəti olma müddətinin uzadılması, həmçinin ölkə ərazisində haqqı ödənilən əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün iş icazələrinin verilməsini həyata keçirir. Bununla da ölkədə miqrasiya proseslərinin daha çevik və işlək mexanizmlər əsasında tənzimlənməsinə, dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılmasına, vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin daha keyfiyyətli, rahat, yeni üslubda və müasir innovasiyaları tətbiq etməklə həyata keçirilməsinə, vətəndaş məmnunluğunun təmin olunmasına, miqrasiya idarəetmə mexanizminin təkmilləşdirilməsinə və sadələşdirilməsinə, həmçinin bu sahədə operativliyin və şəffaflığın təmin olunmasına nail olunmuşdur.

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikasında müvəqqəti olan, işləyən və yaşayan əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər haqqında dəqiq statistik məlumatlar DMX-nin Vahid Miqrasiya Məlumat Sistemində (VMMS) toplanır və onun digər dövlət orqanlarının müvafiq sistemlərinə inteqrasiyası təmin edilmişdir. Nəticədə Azərbaycan Respublikasında yaşayan, işləyən və müvəqqəti olan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin uçotu aparılır, miqrasiya proseslərinin idarə olunmasında iştirak edən dövlət orqanları zəruri informasiya ilə təmin edilir, miqrasiya ilə bağlı sənədləşmə, yoxlama, sorğu və təhlil işləri avtomatlaşdırılmış və bu sahədə göstərilən elektron xidmətlər təkmilləşdirilmişdir.

efficient mechanisms, to increase transparency in the activities of state bodies, to provide citizens with better, more comfortable, new methods and up-to-date innovations, to improve citizen satisfaction, it has achieved efficiency and transparency in this area.

In addition, accurate statistical data was collected in the State Migration Information System (EMC) on foreigners and stateless persons temporarily, working and living in the Republic of Azerbaijan, and its integration into other relevant government agencies. As a result, foreigners and stateless persons residing, working and temporarily residing in the Republic of Azerbaijan are recorded, the state bodies involved in migration management are provided with the necessary information, automation of documentation, verification, inquiry and analysis related to migration has been improved and electronic services in this area have been improved.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti
Source: The State Migration Service of the Republic of Azerbaijan

10.b.1 İnkişaf üçün resurs axınlarının məcmu həcmi, axınların növləri üzrə bölgüdə
10.b.1 Total resource flows for development, by type of flow

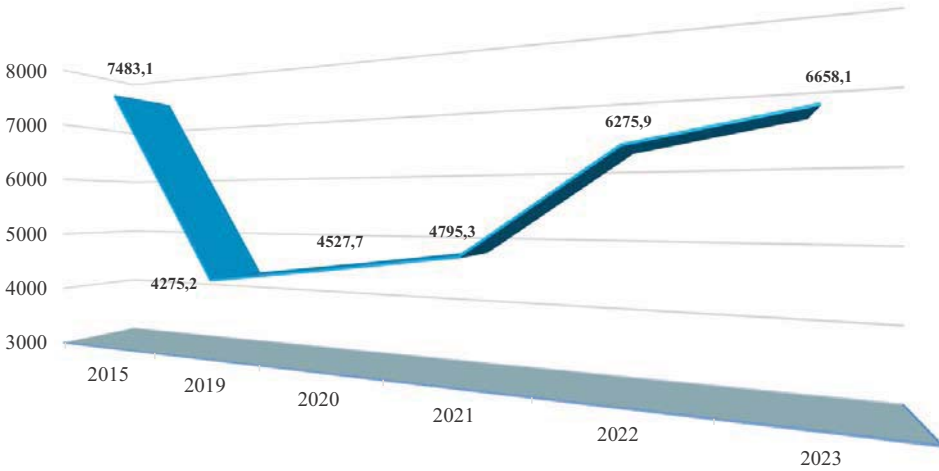
Ölkədaxili və ölkələrarası bərabərsizliyi azaltmaq məqsədilə milli planlara və proqramlara uyğun olaraq inkişaf etməkdə olan ölkələrə yönələn maliyyə axınlarını, o cümlədən birbaşa xarici investisiyaları qiymətləndirmək üçün inkişaf üçün resurs axınının məcmu həcmi göstəricisindən istifadə edilir.

Bu göstərici Azərbaycana cəlb edilmiş və ölkədən xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyaların ümumi məbləğini bildirir.

The total resource flows for development indicator is used to estimate official financial flows to developing countries, including foreign direct investments, in accordance with their national plans and programmes, in order to reduce inequality within and among countries.

This indicator represents the total amount of direct investments attracted to Azerbaijan and direct foreign investments from the country.

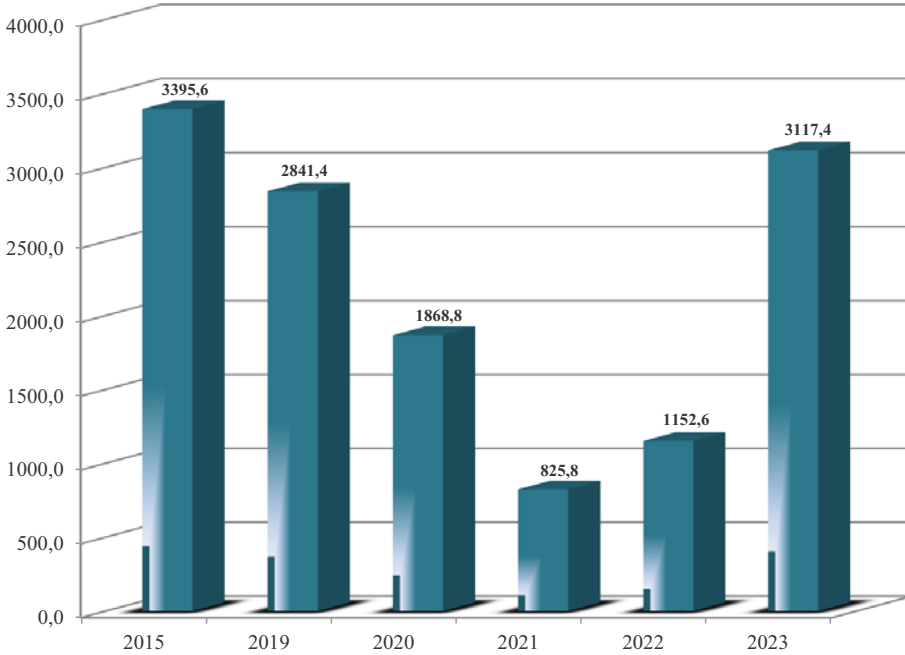
Azərbaycana cəlb edilmiş birbaşa xarici investisiyalar, milyon ABŞ dolları ilə
Direct foreign investments attracted to Azerbaijan, in million US dollars

10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI 10. REDUCED INEQUALITIES

Azərbaycandan xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar, milyon ABŞ dolları ilə
Direct foreign investments from Azerbaijan, million US dollars

2015-ci ilə nəzərən 2023-cü ildə ölkəyə cəlb edilmiş birbaşa xarici investisiyalar 11,0 faiz azalaraq 6658,1 milyon ABŞ dolları, xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar isə 8,2 faiz azalaraq 3117,4 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Buna baxmayaraq, 2022-ci illə müqayisədə 2023-cü ildə ölkəyə cəlb edilmiş birbaşa investisiyalarda 382,2 milyon ABŞ dolları, xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalarda isə 1964,8 milyon ABŞ dolları məbləğində artım qeydə alınmışdır.

Compared to 2015, in 2023, foreign direct investments attracted to the country decreased by 11,0 percent to 6658,1 million US dollars, and direct investments directed abroad decreased by 8,2 percent to 3117,4 million US dollars. Nevertheless, compared to 2022, in 2023, an increase of 382,2 million US dollars was recorded in direct investments attracted to the country, and 1964,8 million US dollars in direct investments directed abroad.

11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMLAR 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

11 DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMLAR

Şəhər və yaşayış məntəqələrinin açıqlığını, təhlükəsizliyini, davamlılığını və ekoloji dayanıqlılığını təmin etmək

Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable

11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

Şəhərlər insanlara sosial və iqtisadi cəhətdən inkişaf etməyə imkan verən ticarət, mədəniyyət, elm və məhsuldarlıq mərkəzləridir. Hamı üçün əsas xidmətlərdən, enerji, mənzil təminatı, ictimai nəqliyyat və digər imkanlardan rahat istifadə imkanları olan şəhərlər arzu etdiyimiz gələcəyin bir parçasıdır.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən 2022-ci ilin noyabr ayı vəziyyətinə dünya əhalisinin yarıdan çoxu (55 faiz) şəhərlərdə məskunlaşıb, 2050-ci ildə bu göstəricinin 70 faizə yüksələcəyi proqnozlaşdırılır¹. 2022-ci ildə dünyada şəhər əhalisinin 24,8 faizi və ya 1,12 milyard insan gecəqondularda yaşamışdır və bu, 2015-ci illə müqayisədə 0,6 faiz bəndi və ya 130 milyon nəfər çoxdur. Gecəqondularda yaşayanların 85 faizdən çoxu Şərqi və Cənub-Şərqi Asiya (362 milyon nəfər), Mərkəzi və Cənubi Asiya (334 milyon nəfər) və sub-Saxara Afrikası (265 milyon nəfər) ölkələrinin payına düşür.

2023-cü ildə 188 ölkəyə aid 2039 şəhər üzrə toplanan məlumatlara əsasən, şəhərlərin hər 10 sakinindən yalnız 6-sı ictimai nəqliyyata rahat çıxış imkanı əldə etmişdir.

2020-ci ildə 187 ölkənin 1365 şəhəri üzrə toplanan məlumatlar isə şəhər əhalisinin yalnız 44 faizinin açıq ictimai məkanlara (mülkdən 400 metrədək məsafədə olan) çıxış imkanının təmin olunduğunu təsdiqləyir. Ən az inkişaf etmiş

Cities are hubs for commerce, culture, science and productivity, and have enabled people to advance socially and economically. There needs to be a future in which cities provide opportunities for all, with access to basic services, energy, housing, transportation and more.

According to the information released by the UN, as of November 2022, more than half of the world's population (55 percent) lived in cities, and it is predicted that this indicator will increase to 70 percent in 2050¹. In 2022, 24,8 percent of the world's urban population, or 1,12 billion people, lived in slums, an increase of 0,6 percentage points, or 130 million people, compared to 2015. Over 85 percent of all slum dwellers in 2022 were in Eastern and SouthEastern Asia (362 million), Central and Southern Asia (334 million) and subSaharan Africa (265 million).

Only 6 in 10 urban residents have convenient access to public transit, based on data collected in 2023 from 2039 cities in 188 countries.

Yet only 44 percent of urban residents have an open public space conveniently located within a 400-metre walk, according to 2020 data from 1,365 cities across 187 countries. In the Least Developed Countries,

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/>

11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

ölkələrdə şəhər əhalisinin 30 faizə qədər, Avstraliya və Yeni Zelandiya, Avropa və Şimali Amerikada isə şəhər əhalisinin 60-70 faizi açıq ictimai məkanlara yaxınlıqda yaşayırlar.²

DİM 11 hamı üçün tələblərə cavab verən, təhlükəsiz və əlçatan mənzil təchizatına və əsas xidmətlərə çıxış imkanının təmin edilməsini, ağır şəraitdə olan yaşayış məntəqələrinin müasirləşdirilməsini, xüsusən də çətin vəziyyətlərdə olan insanlara, qadınlara, uşaqlara, əlilliyi olanlara və yaşlılara xüsusi diqqət yetirməklə hamı üçün təhlükəsiz, əlçatan və dayanıqlı nəqliyyat sistemlərinin təmin edilməsini, şəhər əhalisinin hər nəfərinə düşən mənfi ekoloji təsirlərin azaldılmasını, fəlakətlər nəticəsində ölüm hallarının və onun təsirinə məruz qalanların sayının xeyli azaldılmasını, qlobal ÜDM-ə nisbətdə birbaşa iqtisadi itkilərin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində, bütün ölkələrdə inklüziv və dayanıqlı urbanizasiyanın və yaşayış məntəqələrinin planlaşdırılması və idarə edilməsi üçün potensialın artırılmasını, mədəni və təbii irsi qorumaq və mühafizə etmək üçün səylərin gücləndirilməsini, milli və regional səviyyələrdə inkişafın planlaşdırılmasını gücləndirməklə şəhər, qəsəbə və kənd əraziləri arasında iqtisadi, sosial və ətraf mühitlə bağlı müsbət əlaqələrin genişləndirilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, inklüzivlik, resurslardan səmərəli istifadə, iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma və onun fəsadlarının yüngülləşdirilməsi, habelə fəlakətlərə qarşı davamlılığa dair siyasətlər və planlar qəbul edən və həyata keçirən şəhərlərin və yaşayış məntəqələrinin sayı əhəmiyyətli şəkildə artırılmalı, 2015-2030-cu illərdə Fəlakət Riskinin Azaldılması üzrə Senday Çərçivəsinə uyğun olaraq bütün səviyyələrdə vahid fəlakət riskinin idarə edilməsi təbiiq edilməlidir³.

where less than 30 percent of urban dwellers can conveniently access open public spaces. Conversely, in Australia and New Zealand as well as Europe and Northern America 60 to 70 percent of urban inhabitants live near public open spaces.²

SDG 11 aims to ensure access for all to adequate, safe and affordable housing and basic services and upgrade slums, to provide access to safe, affordable, accessible and sustainable transport systems for all, improving road safety, notably by expanding public transport, with special attention to the needs of those in vulnerable situations, women, children, persons with disabilities and older persons, to reduce the adverse per capita environmental impact of cities, and significantly reduce the number of deaths and the number of people affected and substantially decrease the direct economic losses relative to global GDP caused by disaster. In this turn, enhancing of inclusive and sustainable urbanization, as well as of the capacity for human settlement planning and management in all countries, strengthening efforts to protect and safeguard the world's cultural and natural heritage, support of positive economic, social and environmental links between urban, peri-urban and rural areas by strengthening national and regional development planning are essential.

Regarding to the above, substantially increase the number of cities and human settlements adopting and implementing integrated policies and plans towards inclusion, resource efficiency, mitigation and adaptation to climate change, resilience to disasters, and develop and implement, in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030, holistic disaster risk management at all levels³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

³ "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

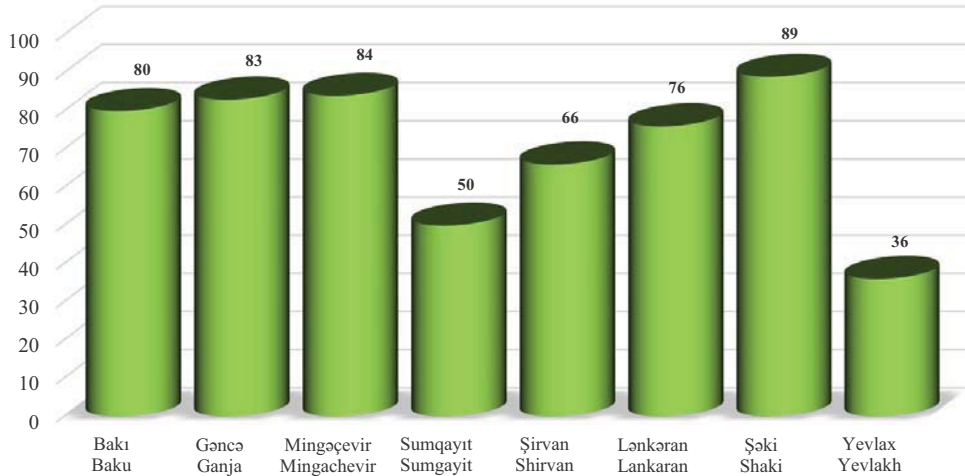

11.2.1 İctimai nəqliyyata rahat çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisi, cins, yaş və əlillik əlaməti üzrə bölgədə
11.2.1 Proportion of population that has convenient access to public transport, by sex, age and persons with disabilities

Bu göstərici ictimai nəqliyyata rahat çıxışı olan əhalinin sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır. İctimai nəqliyyata çıxış o halda rahat çıxış hesab olunur ki, ev, məktəb, iş yeri, bazar və s. ilə ictimai nəqliyyat (avtobus, tramvay, trolleybus) dayanacaqları arasındakı məsafə 500 metrədən çox olmasın. Göstərici üzrə qiymətləndirmələrin hər 3-5 ildən bir aparılması tövsiyə olunur.

This indicator is calculated as the ratio of the number of people with easy access to public transport to the total population, multiplied by 100. Access to public transportation is considered appropriate if the distance between home, school, workplace, market, etc. and public transportation stops (bus, tram, trolleybus) does not exceed 500 meters. It is recommended to conduct assessments of indicator every 3-5 years.

İctimai nəqliyyata rahat çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisi (2022-ci ilin məlumatlarına əsasən), faizlə⁴
Proportion of population that has convenient access to public transport (according to 2022 data), in percentage⁴

⁴ Bu göstərici "Azərbaycanda müqayisəli şəhər məlumatlarının əldə edilməsi üçün DEGURBA (urbanizasiya səviyyəsi) yanaşmasının tətbiqi" layihəsi çərçivəsində yaradılmış Dövlət Statistika Komitəsi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi, Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi, Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Geodeziya və Kartoqrafiya Agentliyinin nümayəndələrindən ibarət İşçi Qrup tərəfindən BMT-nin Məskunlaşma Proqramının (UN-Habitat) metodologiyası əsasında hesablanmışdır.

⁴ This indicator is calculated by the Working Group consisting of representatives of State Statistical Committee, the Ministry of Economy, the Ministry of Digital Development and Transport, the State Committee for Urban Development and Architecture, the Space Agency of the Republic of Azerbaijan, the State Service for Property Issues under the Ministry of Economy, Geodesy and Cartography Agency of the Ministry of Ecology and Natural Resources within the framework of the DEGURBA (The degree of urbanisation) project based on the methodology of the UN Settlement Program (UN-Habitat).

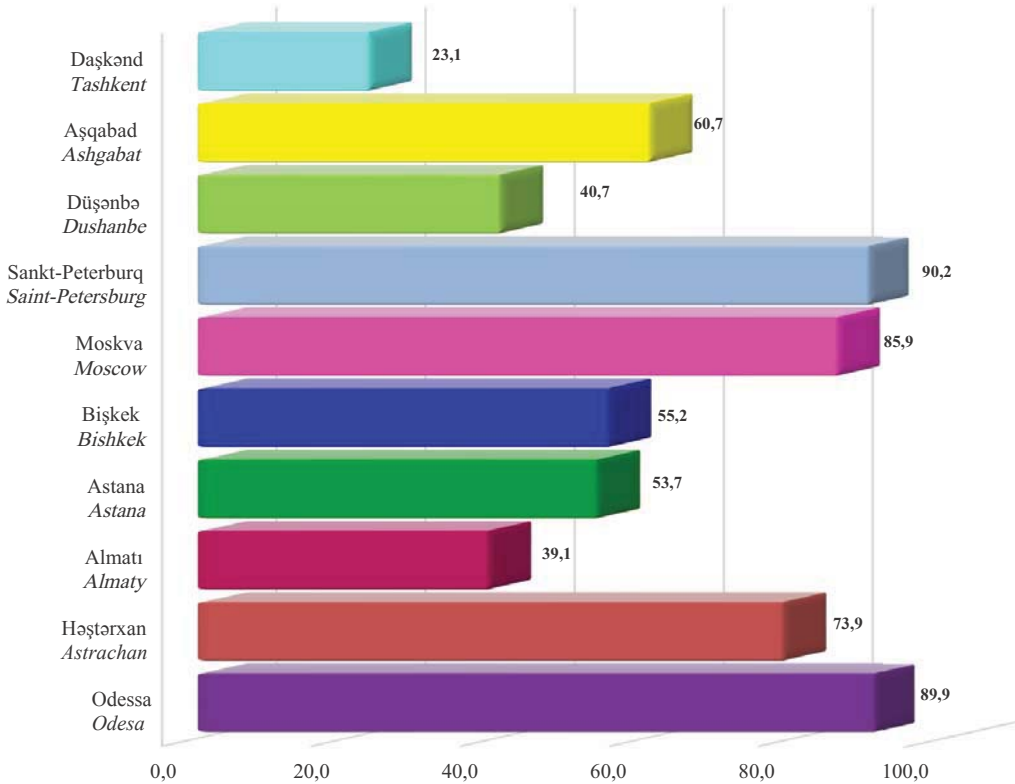
11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

2022-ci ildə ictimai nəqliyyata rahat çıxışı olan əhalinin xüsusi çəkisi respublika tabeli şəhərlər üzrə - Bakıda 80 faiz, Gəncədə 83 faiz, Mingəçevirdə 84 faiz, Sumqayıtda 50 faiz, Şirvanda 66 faiz, Lənkəranda 76 faiz, Şəkiddə 89 faiz, Yevlaxda 36 faiz olmuşdur.

In 2022, the proportion of the population with convenient access to public transport was 80 percent in Baku, 83 percent in Ganja, 84 percent in Mingachevir, 50 percent in Sumgait, 66 percent in Shirvan, 76 percent in Lankaran, 89 percent in Sheki, 36 percent in Yevlakh.

Göstəricinin MDB ölkələrinin şəhərləri arasında müqayisəsi⁵
Comparison of the indicator between the cities of the CIS countries⁵

⁵ 2020-ci ilin məlumatlarına əsasən

⁵ Based on data 2020

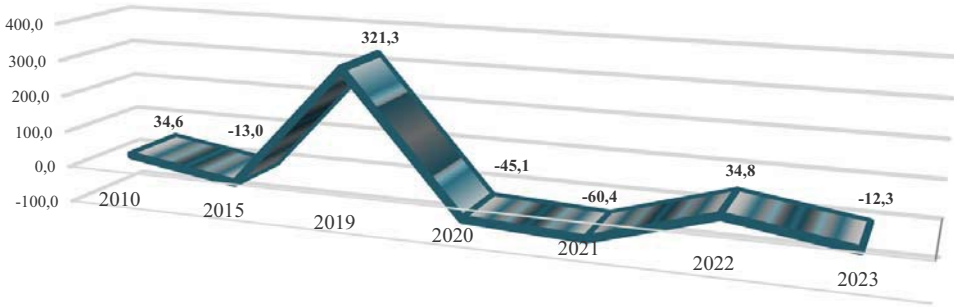

11.3.1 Tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsinin artım tempinin əhalinin artım tempinə nisbəti⁶
11.3.1 Ratio of built and delivered residential areas growth rate to population growth rate⁶

Bu göstərici il ərzində tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsinin illik artım sürətinin əhalinin illik artım sürətinə nisbəti kimi hesablanır.

This indicator is calculated as the growth rate of the built residential area in a year divided by the population annual growth rate.

Tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin artım tempinin əhalinin artım tempinə nisbəti, əvvəlki ilə nisbətən, faizlə
Ratio of built and delivered residential areas growth rate to population growth rate, compared to previous years. in percentage

Əhalinin hər 1000 nəfərinə düşən istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsi 2010-cu ildəki 229,0 kvadrat metrə 2023-cü ildə 245,0 kvadrat metrə yüksəlmişdir.

2022-ci illə müqayisədə 2023-cü ildə istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin ümumi sahəsi 11,8 faiz azalaraq 2483,1 min kvadrat metrə bərabər olmuşdur

The built and delivered residential area per 1000 people increased from 229,0 square meters in 2010 to 245,0 square meters in 2023.

In 2023 compared to 2022 the total built and delivered residential areas decreased by 11,8 percent and amounted to 2483,1 thousand square meters.

⁶ BMT-nin global göstəricilər sistemində bu göstərici “11.3.1 Torpaqdan istifadə artımının əhalinin artım tempinə nisbəti” kimi müəyyən edilir. Nəşrdə yalnız torpaq üzərində tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evləri üzrə rəsmi statistika məlumatları əsasında tərtib edilən göstərici nəzərdə tutulur.

⁶ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “11.3.1 Ratio of land consumption rate to population growth rate”. The publication refers only to the indicator compiled on the basis of official statistics on built and delivered residential areas.

11.5.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, əhalinin hər 100000 nəfərinə⁷

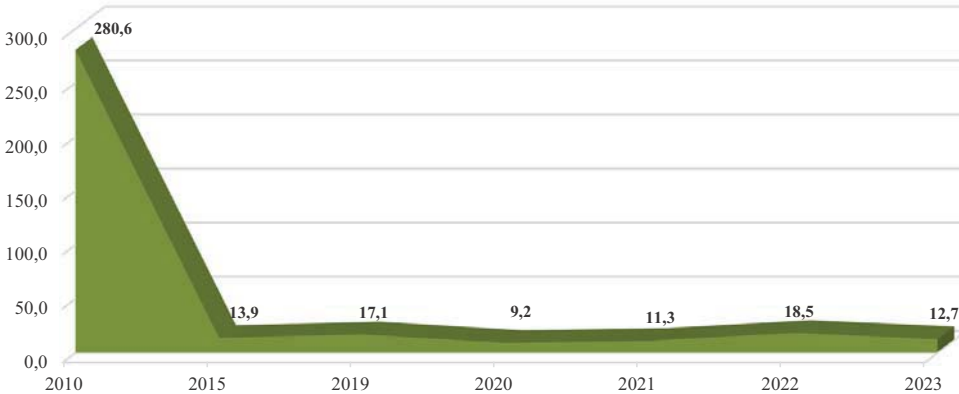
11.5.1 Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population⁷

Ölkə əhalisinin iqlimlə əlaqəli ekstremal hadisələrə və digər iqtisadi, sosial və ekoloji sarsıntı və fəlakətlərə davamlılıq, məruz qalma və həssaslıq səviyyəsini ölçmək üçün bilavasitə fəlakət nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici fəlakət zamanı və ya ondan dərhal sonra həyatını itirmiş, xəstəliyə tutulmuş, xəsarət almış və ya sağlamlığına digər zərər dəymiş, xilas edilmiş və təxliyə olunmuş insanların əhalinin hər 100000 nəfərində sayını əks etdirir.

For measuring the level of resilience, exposure and vulnerability of the country's population to climate-related extreme events and other economic, social and environmental shocks and disasters the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters indicator is used. This indicator reflects the number of people who died during the disaster or directly after, had suffered injury, illness or other health effects, rescued persons and evacuated persons per 100000 population.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə

Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 population

2010-2023-cü illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə azalaraq 280,6-dan 12,7-dək enmişdir.

In 2010-2023, the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population declined significantly from 280,6 to 12,7.

⁷ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində "1.5.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, itkin düşmüş və birbaşa zərər çəkmiş şəxslərin əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən sayı" kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə inzibati məlumatlar əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁷ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework "1.5.1 Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100000 population". The indicator is based on administrative data and presented in publication in the national context.

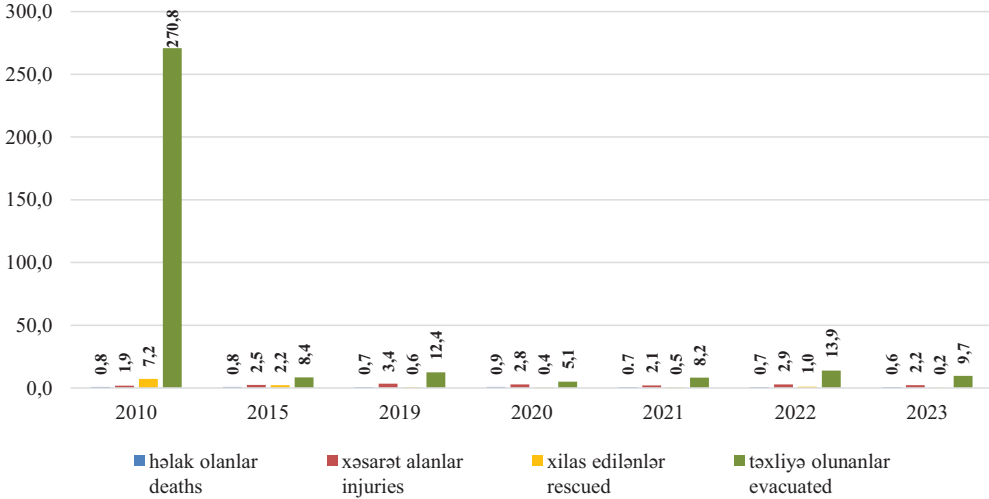
11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

2023-cü ildə fəlakətlər nəticəsində 56 nəfər həlak olmuş, 227 nəfər xəsarət almış, 984 nəfər təxliyə olunmuş, 22 nəfər isə xilas olunmuşdur.

As a result of attributed to disaster, 56 persons died, 227 persons were injured, 984 persons were evacuated and 22 persons were rescued in 2023.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkən növləri üzrə, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of damage, per 100000 population

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsi
(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

Source: The official website of the Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan
(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

11.6.2 Şəhərlərin atmosferində PM_{2,5} və PM₁₀ kiçik bərk hissəciklərin orta illik konsentrasiyası⁸

11.6.2 Average annual concentration of PM_{2,5} and PM₁₀ small solid particles in the atmosphere of cities⁸

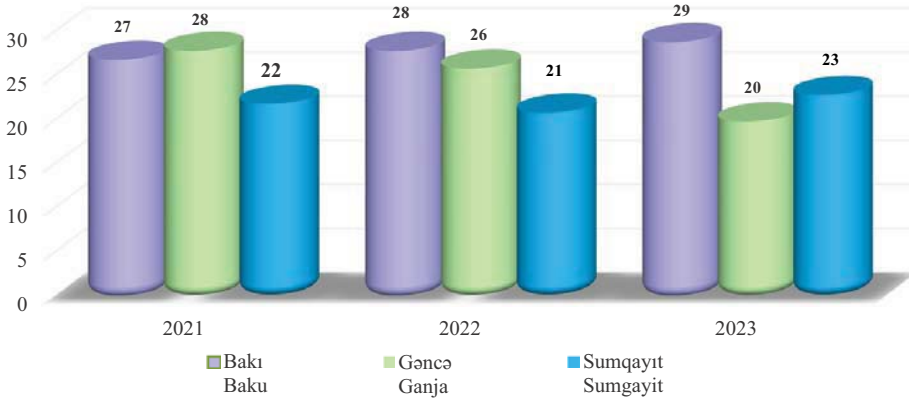
Diametrləri 2,5 və 10 mikrondan aşağı olan kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası atmosfer havasının çirklənməsinin qiymətləndirilməsinin ümumi göstəricilərindəndir və şəhərlərin atmosferinin bir kub metrinə düşən bərk hissəciklərin orta illik miqdarını (mikroqramla) səciyyələndirir. Göstərici mqr/m³ ilə ifadə olunur.

PM_{2,5} və PM₁₀ hissəcikləri tənəffüs yollarına dərinə nüfuz edərək tənəffüs yollarının infeksiyası və xəstəlikləri, ağciyər xərçəngi və ürək-damar xəstəliklərinə yoluxma riskini artırmaqla insan sağlamlığına təhlükə yaradır.

The average annual concentration of fine solid particles with a diameter of less than 2,5 microns and a diameter of less than 10 microns is a general indicator of atmospheric air pollution and characterizes the average annual amount of dispersed dust particles of solid particles per cubic meter of territory. urban atmosphere in micrograms. The indicator is expressed in mgr/m³.

PM_{2,5} and PM₁₀ particles penetrate deep into the respiratory tract and pose a threat to human health, increasing the risk of respiratory infections and diseases, lung cancer and some cardiovascular diseases.

Şəhərlərin atmosferində PM_{2,5} kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası, mqr/m³
Average annual concentration of PM_{2,5} small solid (dispersed dust) particles in the atmosphere of cities, mgr/m³

2023-cü ildə PM_{2,5} dispers toz hissəciklərinin orta illik konsentrasiyası Bakı şəhərində 29, Gəncə şəhərində 20, Sumqayıt

In 2023, the average annual concentration of PM_{2,5} dispersed dust particles was 29 mgr/m³ in Baku city, 20 in

⁸Göstərici BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində “11.6.2 Şəhərlərin atmosferində mövcud olan kiçik bərk hissəciklərin (məsələn, PM_{2,5} və PM₁₀ növləri) orta illik səviyyəsi (əhəlinin sayına uyğun hesablanmışdır.)” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə inzibati məlumatlar əsasında göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

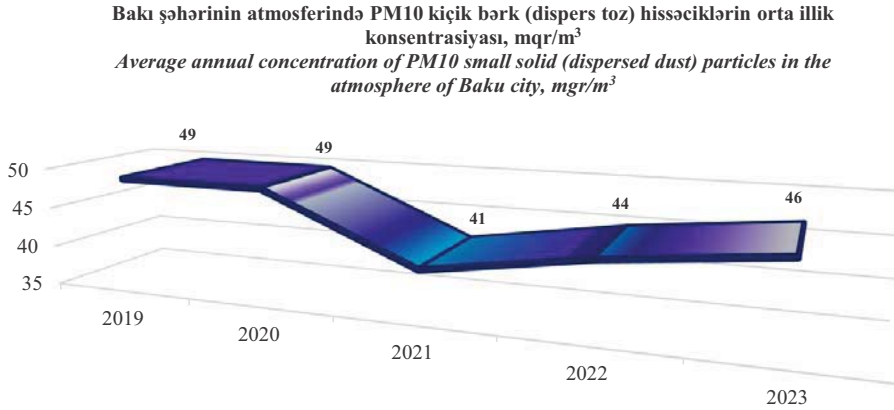
⁸This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “11.6.2 Annual mean levels of fine particulate matter (e.g. PM_{2,5} and PM₁₀) in cities (population weighted)”. The indicator is used administrative data presented in publication in the national context. Calculated according to the population.

11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

şəhərində 23 mqr/m^3 , PM10 dispers toz hissəciklərinin orta illik konsentrasiyası isə Bakı şəhərində 46 mqr/m^3 olmuşdur.

Ganja city, 23 mqr/m^3 in Sumgait city, and the average annual concentration of PM10 dispersed dust particles was 46 mqr/m^3 in Baku city.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: The Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

11.7.1 Hamı üçün istifadəsi əlçatan olan açıq ictimai yerlərə aid edilən abadlaşdırılmış şəhər ərazisinin orta xüsusi çəkisi, cins, yaş və əlillik əlaməti üzrə bölgüdə

11.7.1 Average share of the built-up area of cities that is open space for public use for all, by sex, age and persons with disabilities

Göstərici üzrə çoxmərhələli hesablamalar tələb olunur və nəticələr 2 altgöstərici şəklində təqdim edilir: ümumi istifadə üçün açıq olan abadlaşdırılmış şəhər ərazilərinin xüsusi çəkisi; abadlaşdırılmış açıq ictimai yerlərə əlverişli çıxışı olan şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi.

Ümumi istifadə üçün açıq olan abadlaşdırılmış şəhər ərazilərinin xüsusi çəkisi şəhərlərdə hamı üçün açıq ictimai yerlərin ümumi sahəsi ilə küçələrin ümumi sahəsinin cəminin şəhərlərin ümumi sahəsinə nisbətinin 100-ə hasili kimi, abadlaşdırılmış açıq ictimai yerlərə əlverişli çıxışı olan şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi isə şəhər ərazisindəki abadlaşdırılmış açıq ictimai yerlərdən 400 metrədən çox olmayan məsafədə yaşayan əhalinin sayının şəhərin ümumi əhalisinin sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır. Abadlaşdırılmış açıq ictimai yerlərə aiddir: yaşllaşdırılmış ictimai yerlər (yaşayış binalarının və digər tikililərin həyətlərindəki yaşıllıqlar); parklar və şəhər meşələri; uşaq meydançaları; meydanlar (fəvvarələr meydanı, heykəllərin olduğu meydanlar və s.); idman meydançaları; dəniz, göl və çayların sahilləri; sahilyanı qoruqlar; icma bağları; parkletlər (səkilərdə, yol döngələrində, parklama yerlərində oturmaq və yaşıllıqlarla təchiz edilmiş kiçik ictimai məkanlar) və s.

Göstərici üzrə qiymətləndirmələrin 3-5 ildən bir aparılması nəzərdə tutulur.

Multi-stage calculations for the indicator are required and the results are presented in the form of 2 sub-indicators: share of landscaped urban areas open for public use; proportion of urban population with convenient access to landscaped open public spaces.

The share of built-up area of cities that is open for public use is the ratio of the sum of the total area of public open spaces in cities and the total area of streets to the total area of cities multiplied by 100, and the share of the urban population with convenient access to landscaped open public spaces in the urban area is the ratio of the number of people living within 400 meters from the places of built-up urban areas to the total population of the city multiplied by 100. Built-up areas of cities open for public use refer to: greened public spaces (green spaces in the courtyards of residential buildings and other buildings); parks and urban forests; playgrounds; squares (square of fountains, squares with statues, etc.); sports grounds; coasts of seas, lakes and rivers; coastal reserves; community gardens; parklets (small public spaces equipped with seating and green spaces on sidewalks, road corners, and parking lots), etc.

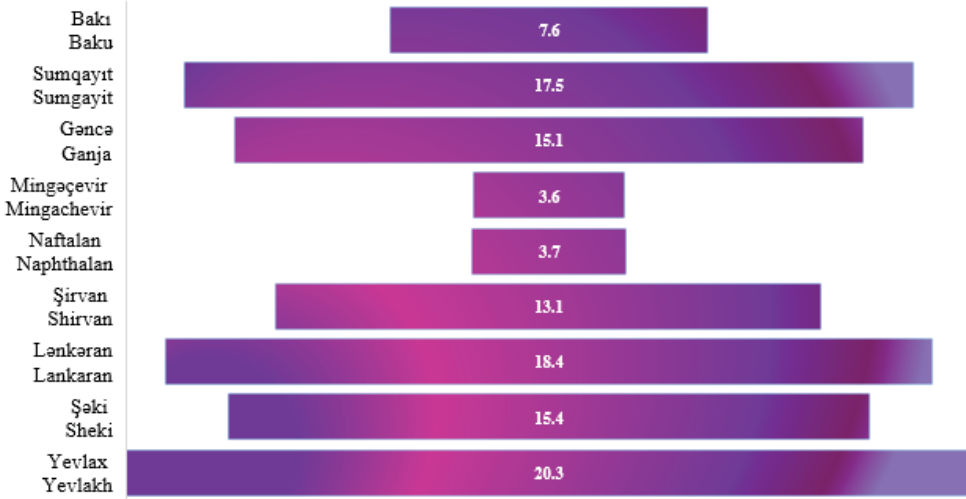
It is planned to evaluate the indicator every 3-5 years.

11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMLAR

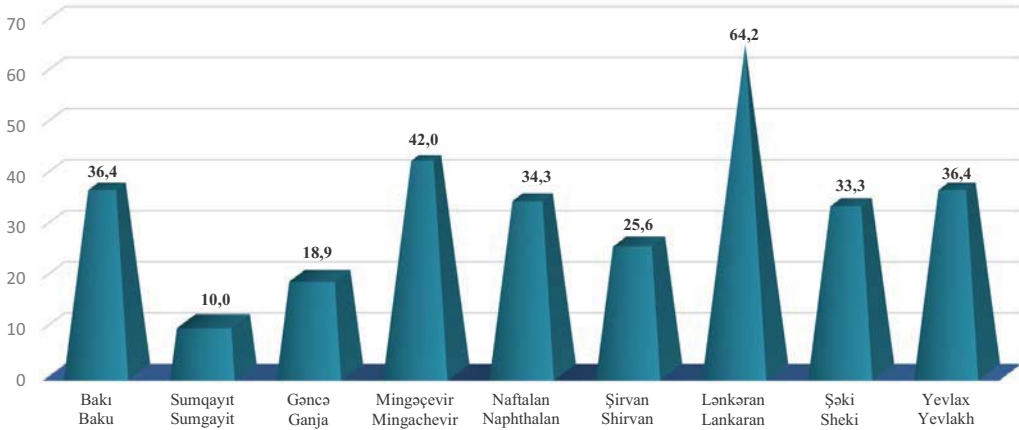
11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

Ümumi istifadə üçün açıq olan abadlaşdırılmış şəhər ərazilərinin xüsusi çəkisi⁹, faizlə¹⁰
Share of built-up urban areas open to public use⁹, in percent¹⁰

Abadlaşdırılmış açıq ictimai yerlərə əlverişli çıxışı olan şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi⁹, faizlə¹⁰
Share of the urban population with convenient access to built-up open public spaces⁹, in percent¹⁰

⁹ 2022-ci ilin məlumatlarına əsasən

⁹ Based on 2022 data

¹⁰ BMT-nin Məskunlaşma Proqramının (UN-Habitat) metodologiyası əsasında İqtisadiyyat Nazirliyi və Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən birgə hesablanmışdır.

¹⁰ It was jointly calculated by the Ministry of Economy and the State Statistical Committee based on the methodology of the UN Settlement Program (UN-Habitat).

11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMLAR 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

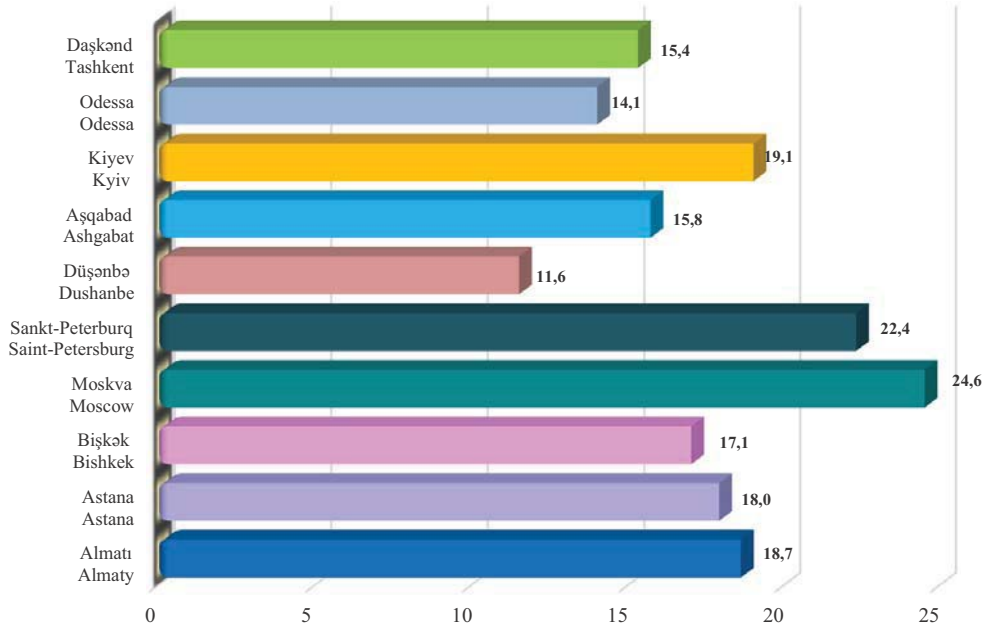

2022-ci ilin yekunlarına əsasən, ümumi istifadə üçün açıq olan abadlaşdırılmış şəhər ərazilərinin xüsusi çəkisi Bakı şəhəri üzrə 7,6 faiz, Sumqayıt şəhəri üzrə 17,5 faiz, Gəncə şəhəri üzrə 15,1 faiz, Mingəçevir şəhəri üzrə 3,6 faiz, Naftalan şəhəri üzrə 3,7 faiz, Şirvan şəhəri üzrə 13,1 faiz, Lənkəran şəhəri üzrə 18,4 faiz, Şəki şəhəri üzrə 15,4 faiz, Yevlax şəhəri üzrə 20,3 faiz, abadlaşdırılmış açıq ictimai yerlərə əlverişli çıxışı olan şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi isə Bakı şəhəri üzrə 36,4 faiz, Sumqayıt şəhəri üzrə 10,0 faiz, Gəncə şəhəri üzrə 18,9 faiz, Mingəçevir şəhəri üzrə 42,0 faiz, Naftalan şəhəri üzrə 34,3 faiz, Şirvan şəhəri üzrə 25,6 faiz, Lənkəran şəhəri üzrə 64,2 faiz, Şəki şəhəri üzrə 33,3 faiz, Yevlax şəhəri üzrə 36,4 faiz təşkil etmişdir.

According to the results of 2022, the share of built-up area of cities that is open for public use is 7,6 percent for the Baku city, 17,5 percent for the Sumgait city, 15,1 percent for the Ganja city, 3,6 percent for Mingachevir city, 3,7 percent for Naftalan city, 13,1 percent for Shirvan city, 18,4 percent for Lankaran city., 15,4 percent in the city of Sheki, 20,3 percent in the city of Yevlakh, and the share of the urban population with convenient access to built-up open public places 36,4 percent for Baku city, 10,0 percent for Sumgayit city, 18,9 percent for Ganja city, 42,0 percent for Mingachevir city, 34,3 percent for Naftalan city, 25,6 percent for Shirvan city, Lankaran city was 64,2 percent, 33,3 percent for Sheki city, 36,4 percent for Yevlakh city.

Göstəricinin MDB ölkələrinin bəzi şəhərləri arasında müqayisəsi Comparison of the indicator among some cities of the CIS countries

Ümumi istifadə üçün açıq olan abadlaşdırılmış şəhər ərazilərinin xüsusi çəkisi, faizlə¹¹
Share of the urban population with convenient access to open public places, in percent¹¹

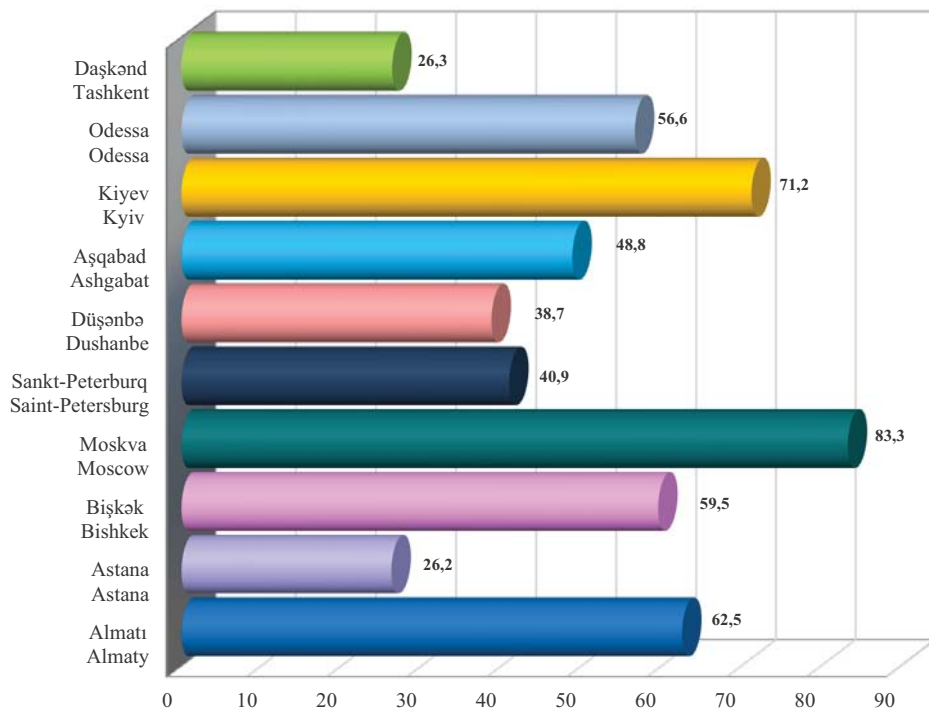

11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

Abadlaşdırılmış açıq ictimai yerlərə əlverişli çıxışı olan şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi, faizlə¹¹

Share of the urban population with convenient access to built-up open public places, in percent¹¹

¹¹2020-ci ilin məlumatlarına əsasən

¹¹Based on 2020 data

12 MƏSULİYYƏTLİ
İSTEHLAK VƏ
İSTEHSAL

İstehsal və istehlakın səmərəli modellərinə keçidi
təmin etmək

*Ensure sustainable consumption and production
patterns*

12 RESPONSIBLE
CONSUMPTION
AND PRODUCTION

İstehlakın bir çox aspektləri vardır ki, onların sadə dəyişiklikləri bütövlükdə cəmiyyətə böyük təsir göstərir. Məsələn, hər il dəyəri 1 trilyon ABŞ dolları ekvivalentində olan 1,3 milyard ton istehsal edilən bütün ərzağın təxminən üçdə biri istifadəçilərin və ya satıcıların anbarlarında, habelə qeyri-qənaətbəxş daşınma və məhsul yığılı zamanı korlanır. Dayanıqlı istehlak və istehsal az resursla daha çox şeyə daha yaxşı şəkildə nail olmağı nəzərdə tutduğuna görə, həyat keyfiyyətinin səviyyəsinin artırılması və resurslardan səmərəli istifadə yolu ilə iqtisadi fəaliyyətlərdən əldə olunan fayda artırıla bilər. Məhz bunun üçün istehsalçıdan son istehlakçıya qədər tədarük zəncirinin bütün iştirakçıları arasında sistemli yanaşma və əməkdaşlıq tələb olunur.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən 2021-ci ildə dünyada məhsulun yığılımından pərakəndə satışınadək olan mərhələlərdə (daşınma, saxlanma və s.) ərzaq itkiləri 13,2 faiz təşkil etmişdir. 2022-ci ildə isə 783 milyon insanın aqlıqla üzləşməsinə baxmayaraq, ərzaq məhsullarının 19 faizi və ya 1,05 milyard metrik tonu məhsulun pərakəndə satışı və istehlakı mərhələlərində tullantı kimi atılmışdır. Ərzaq tullantılarının böyük hissəsi – 60 faizi ev təsərrüfatlarının payına düşür.

Ərzaq itkiləri və tullantılarının çoxluğu

There are many aspects of consumption that have a great impact on society as a whole, with simple changes. For example, each year, an estimated 1/3 of all food produced – equivalent to 1,3 billion tons worth around 1 trillion USD – ends up rotting in the bins of consumers and retailers, or spoiling due to poor transportation and harvesting practices. Since sustainable consumption and production aims at “doing more and better with less,” net welfare gains from economic activities can increase by reducing resource use, while increasing quality of life. There also needs to be significant focus on operating on supply chain, involving everyone from producer to final consumer.

According to the United Nations, in 2021, 13,2 percent of the world’s food was lost after harvesting and before reaching retail markets (on transportation, storage, etc.). In 2022, although 783 million people were facing hunger, 19 percent of all food at the retail or consumption stage was wasted, totalling 1,05 billion metric tons of all food available to consumers. The majority of food waste - 60 percent - is occured by households.

Food loss and food waste are global problems, threatening global food security as well as environmental security. Further, each

12. MƏSULİYYƏTLİ İSTEHLAK VƏ İSTEHSAL 12. RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

qlobal problem olmaqla, dünyada ərzaq təhlükəsizliyi ilə yanaşı, ekoloji təhlükəsizlik üçün də təhdiddir. Belə ki, ərzaq itkiləri və tullantıları hər il istilik effekti yaradan qazların emissiyasının 8-10 faiz artmasına səbəb olur¹.

DİM 12 təbii resursların dayanıqlı şəkildə idarə olunmasını və onlardan səmərəli istifadəni, pərakəndə satış və istehlakçı səviyyələrində adambaşına düşən qlobal ərzaq tullantılarının yarıya qədər azaldılmasını və məhsul yığımından sonrakı itkilər də daxil olmaqla, istehsal və təchizat şəbəkələri boyu ərzaq itkilərinin azaldılmasını, bütün tullantıların insan sağlamlığına və ətraf mühitə mənfi təsirlərinin minimuma endirilməsi məqsədilə onların havaya, suya və torpağa atılması hallarının əhəmiyyətli şəkildə azaldılmasını nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində, şirkətlər, xüsusən də iri və transmilli korporasiyalar tərəfindən dayanıqlılıq təcrübələrinin tətbiqinin və onların dayanıqlılıq haqqında məlumatları öz hesabatlarına daxil edilməsinin həvəsləndirilməsini, iş yerləri yaradan, yerli mədəniyyəti və məhsulları təşviq edən dayanıqlı turizmin tətbiq edilməsini, kimyəvi maddələrin və bütün tullantıların ekoloji baxımdan düzgün idarəçiliyinə nail olunmasını zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, milli siyasətlərə və prioritetlərə uyğun olaraq, dayanıqlı dövlət satınalma təcrübələri təşviq edilməli, inkişaf etməkdə olan ölkələrə daha dayanıqlı istehsal və istehlak modellərinə doğru irəliləmək üçün öz elmi və texniki potensiallarını gücləndirməkdə dəstək göstərilməli, insanlar dayanıqlı inkişafa uyğun yaşayış tərzləri barədə məlumatlandırılmalıdır².

year, food loss and waste generate 8 to 10 per cent of greenhouse gas emissions¹.

SDG 12 aims to achieve the sustainable management and efficient use of natural resources, to halve per capita global food waste at the retail and consumer levels and reduce food losses along production and supply chains, including post-harvest losses, significantly reduce the release of all wastes to air, water and soil in order to minimize their adverse impacts on human health and the environment. This in term, necessitates encouraging of companies, especially large and transnational companies, to adopt sustainable practices and to integrate sustainability information into their reporting cycle, developing of sustainable tourism that creates jobs and promotes local culture and products, achieving the environmentally sound management of chemicals and all wastes.

Due to the above, public procurement practices that are sustainable should be promoted in accordance with national policies and priorities, developing countries should be supported to strengthen their scientific and technological capacity to move towards more sustainable patterns of consumption and production, and people should be provided with information relevant to lifestyles in sustainable development manner².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

12.4.1 İnformasiyanın ötürülməsi üzrə hər bir müvafiq sazişin tələblərinə uyğun olaraq təhlükəli tullantılar və digər kimyəvi maddələr üzrə öz öhdəlik və vəzifələrini yerinə yetirən beynəlxalq çoxtərəfli ekoloji sazişlərin tərəflərinin sayı
12.4.1 Number of parties to international multilateral environmental agreements on hazardous waste, and other chemicals that meet their commitments and obligations in transmitting information as required by each relevant agreement

Azərbaycan Respublikası BMT-nin “Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında” Bazel Konvensiyasına 2001-ci ildə qoşulmuş, Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) bu Konvensiya üzrə səlahiyyətli orqan təyin edilmişdir. Konvensiya üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə “Təhlükəli tullantıların pasportlaşdırılması” Qaydası və “Azərbaycan Respublikasında təhlükəli tullantıların idarə olunmasının Dövlət Strategiyası” hazırlanmış və təsdiq edilmişdir.

“Davamlı üzvi çirkləndiricilər haqqında” Stokholm Konvensiyası Azərbaycan Respublikası tərəfindən 2003-cü ildə ratifikasiya olunmuşdur. Konvensiya üzrə səlahiyyətli orqan kimi, ETSN Konvensiya ilə bağlı geniş məlumatlar toplamış, aidiyyəti təşkilatların mütəxəssislərindən ibarət işçi qrup yaratmış və müvafiq təkliflər planı hazırlamışdır.

“Ozon qatını dağıdan maddələr üzrə Monreal Protokolu”nu və Protokola aid olan müvafiq düzəlişləri Azərbaycan Respublikası 1996-cı ildə ratifikasiya etmişdir. Ötən müddət ərzində ölkədə illik istifadə edilən ozondağıdırıcı maddələrin (ODM) miqdarı müəyyənləşdirilmiş və həmin maddələrin istifadəsinin mərhələlər üzrə azaldılmasını nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının Ozon Strategiyası hazırlanmışdır. Strategiyaya uyğun olaraq Azərbaycanda ODM-in istifadəsinin mərhələlər üzrə azaldılması qrafiki tərtib edilərək Konvensiyanın Katibliyinə göndərilmişdir.

The Republic of Azerbaijan accedes The UN's Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal in 2001, and The Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan (MENR) was appointed as competent authority on this Convention. In order to execute the obligations under the Convention, The Procedure for Documentation of Hazardous Waste and The State Strategy on the management of hazardous waste in Azerbaijan Republic were developed and approved.

The Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants was ratified by the Republic of Azerbaijan in 2003. As competent authority on Convention, MENR collected extensive information related to the Convention, set up a working group of experts from relevant organizations and developed an appropriate proposal plan.

The Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer and corresponding Protocol amendments were ratified by the Republic of Azerbaijan in 1996. Over the past period, the annual amount of used ozone-depleting substances (ODS) in the country has been determined and The Ozone Strategy of the Republic of Azerbaijan has been developed, which intends phased reduction in the use of these substances. In accordance with the Strategy, the schedule of a phased reduction the use of ODS in Azerbaijan was drawn up and submitted to the Secretariat of the Convention.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

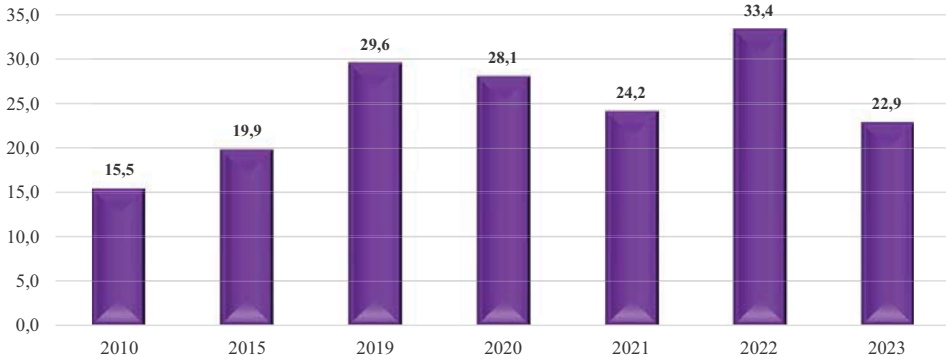
12.4.2 a) Əhalinin hər nəfərinə düşən təhlükəli tullantıların yaranması və b) emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi
12.4.2 a) Hazardous waste generated per capita and (b) proportion of hazardous waste treated

a) Əhalinin hər nəfərinə düşən təhlükəli tullantıların yaranması
a) Hazardous waste generated per capita

Əhalinin hər nəfərinə düşən yaranan təhlükəli tullantıların miqdarı il ərzində yaranan təhlükəli tullantıların miqdarının əhalinin orta illik sayına nisbəti kimi hesablanır. Təhlükəli tullantılar dedikdə, tərkibində təhlükəli xüsusiyyətlərə malik partlayıcı, yanma qabiliyyətli, oksidləşdirici, toksiki, infeksiyon, korroziya təsirinə malik və ekotoksiki maddələr olan, əhalinin sağlamlığı və ətraf mühit üçün bilavasitə və ya potensial təhlükə yaradan tullantılar başa düşülür³.

The amount of hazardous waste generated per capita is calculated as the amount of hazardous waste generated per in a year divided by the average annual population. Hazardous waste means that contain hazardous properties: direct or potential hazards to public health and the environment, which are explosive, combustible, oxidizing, toxic, infectious, corrosive and ecotoxic substances³.

Əhalinin hər nəfərinə düşən yaranan təhlükəli tullantılar, kiloqramla
Hazardous waste generated per capita, in kilogram

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə əhalinin hər nəfərinə düşən yaranan təhlükəli tullantıların həcmi 1,5 dəfə artaraq 15,5 kq-dan 22,9 kq-dək yüksəlmişdir. Baxılan dövr ərzində ölkə üzrə yaranmış təhlükəli tullantıların ümumi həcmi 1,7 dəfə artaraq 140,0 min tondan 232,9 min tona çatmışdır.

Compared to 2010 in 2023, the amount of hazardous waste generated per capita increased by 1,5 times from 15,5 kg to 22,9 kg. During this period, the total amount of generated hazardous waste increased by 1,7 times from 140,0 thousand tons to 232,9 thousand tons.

³ “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu
³ Law of the Republic of Azerbaijan on “About production and household waste”

b) Emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi
b) Proportion of hazardous waste treated

Göstərici il ərzində emal olunmuş təhlükəli tullantıların miqdarının yaranmış təhlükəli tullantıların miqdarına nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanır. Tullantıların emalı onların toplanması, saxlanması, çeşidlənməsi, daşınması və zərərsizləşdirilməsi prosesindən ibarət məqsədyönlü fəaliyyətdir⁴.

The indicator is calculated as the product of the ratio of the amount of hazardous waste processed during the year to the amount of hazardous waste generated multiplied by 100. Waste treatment is a purposeful activity consisting of the process of collecting, storing, sorting, transporting and disposing of waste⁴.

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi 3,1 faiz bəndi artaraq 41,2 faizdən 44,3 faizə enmişdir.

Compared to 2010, the proportion of hazardous waste processed in 2023 increased by 3,1 percentage points from 41,2 percent to 44,3 percent.

⁴ “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu
⁴ Law of the Republic of Azerbaijan on “About reduction and household waste”

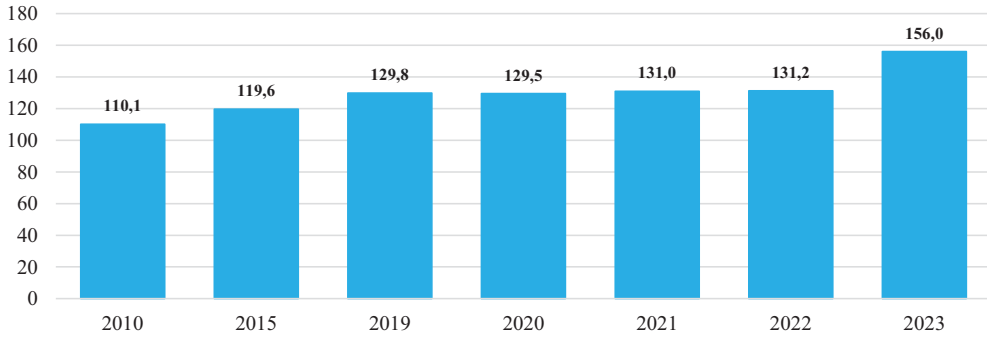
12.a.1 Bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü (adambaşına Vatt ilə)⁵

12.a.1 Installed renewable energy-generating capacity (in Watts per capita)⁵

Göstərici bərpa olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisi istehsal edən elektrik stansiyalarının quraşdırılmış gücünü ölkənin ümumi əhalisinin sayına bölməklə hesablanır. Bərpa olunan enerji mənbələri Bərpa olunan Enerji Mənbələri üzrə Beynəlxalq Agentliyin (IRENA) Əsasnaməsinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

The indicator is defined as the installed capacity of power plants that generate electricity from renewable energy sources divided by the total population of a country. Renewable energy sources are determined in accordance with the Regulations of the International Renewable Energy Agency (IRENA).

Bərpa olunan enerji istehsalı qurğularının istehsal gücü (adambaşına Vatt ilə)
Renewable power generating capacity (in Watts per capita)

2010-cu ildə bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü adambaşına 110,1 Vatt olmuşdursa, sonrakı illərdə göstərici artım meyli almış və 2023-cü ildə 156,0 Vatt təşkil etmişdir.

2023-cü ildə elektrik enerjisi istehsal edən su elektrik stansiyalarının istehsal gücü 1209,4 MVt, günəş enerji stansiyalarının istehsal gücü 266,2 MVt, külək elektrik stansiyalarının istehsal gücü isə 64 MVt olmuşdur.

In 2010, the production capacity of renewable energy generating facilities was 110,1 Watts per capita, but in subsequent years, the figure increased and in 2023, amounted to 156,0 Watts.

In 2023, the production capacity of hydroelectric power plants was 1209,4 MW, the production capacity of solar power plants was 266,2 MW and the production capacity of wind power plants was 64 MW.

⁵ BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində bu göstərici “12.a.1 İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə bərpa olunan enerji istehsalı qurğularının istehsal gücü (adambaşına Vatt ilə)” kimi müəyyən edilmişdir.

⁵ According to the UN SDG's Global Indicator Framework, this indicator defined as “12.a.1 Installed renewable energy-generating capacity in developing countries (in Watts per capita)”.

13. İQLİM DƏYİŞİKLİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ 13. CLIMATE ACTION

13 İQLİM DƏYİŞİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ

İqlim dəyişikliyi və onun təsirlərinə qarşı mübarizə üzrə təcili tədbirlər görmək

Take urgent action to combat climate change and its impacts

13 CLIMATE ACTION

İnsan fəaliyyəti nəticəsində yaranan “istixana effekti yaradan qazların” emissiyası nəticəsində baş verən iqlim dəyişikliyi milli sərhədlərə məhəl qoymayan elə bir qlobal problemdir ki, hər bir qitədə baş verən bu proses milli iqtisadiyyatlara neqativ təsirləri ilə insanları çətin hava şəraitinə məruz qoyur. Belə ki, heç bir tədbir görülməzsə, dünyanın ortasəth temperaturunun əlavə 3 dərəcə Selsiyədək artacağı və bəzi ərazilərin daha çox istiləşəcəyi gözlənilir.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən 2022-ci ildə istilik effekti yaradan qazların qlobal emissiyaları CO₂ ekvivalentində 57,4 gigaton olmaqla rekord həddə çatmışdır və bu emissiyaların 86 faizi energetika sektorunun payına düşmüşdür. İstiləşmənin 1,5°C həddində saxlanılması hədəfinə çatmaq üçün 2030-cu ilə qədər istilik effekti yaradan qazların emissiyalarının hər il 8,7 faiz azaldılması tələb olunur.

2023-cü il müşahidə edilən son 174 il ərzində ən isti il olmuşdur: orta qlobal temperatur sənayeləşmə dövrünə qədərki səviyyə ilə müqayisədə 1,45°C qalxmışdır.

Son 50 ildə qeyd alınmış təbii fəlakətlər 5 dəfə artmışdır. Təbii fəlakətlərdən ölənlər 2005-2014-cü illərdə hər il 29 milyon nəfər olmuşdusa, 2015-2022-ci illərdə bu göstərici

Climate change as a result of greenhouse gas emissions resulting from human activities is a global problem that ignores national boundaries, and this process on every continent exposes people to adverse weather conditions with negative impact on national economies. If no action will taken, the average world temperature is expected to rise by an additional 3 degrees Celsius and some areas will be warmer.

According to the information released by the UN, in 2022, global greenhouse gas emissions reached a new record of 57,4 gigatons of CO₂ equivalent, with the energy sector accounting for 86 percent of these emissions. To achieve the goal of limiting warming to 1,5°C, requires reducing greenhouse gas emissions by 8,7 percent annually by 2030.

The year 2023 has been the hottest year observed in the last 174 years: the average global temperature rising by 1,45°C compared to pre-industrial levels.

The recorded natural disasters increased fivefold over the past 50 years. The number of deaths from natural disasters was 29 million people annually from 2005 to 2014, was 133 million annually from 2015 to 2022. If this trends continue, it is projected that 560

13. İQLİM DƏYİŞİKLİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ 13. CLIMATE ACTION

hər il 133 milyon nəfər təşkil etmişdir. Bu tendensiya davam edərsə, 2030-cu ilədək hər gün 1,5, hər il 560 orta və iri miqyaslı təbii fəlakətin baş verəcəyi proqnozlaşdırılır¹.

Beynəlxalq səviyyədə koordinasiya edilməli olan iqlim dəyişiklikləri ilə bağlı məsələnin həlli inkişaf etməkdə olan ölkələrin aşağı karbonlu iqtisadiyyata doğru keçidində kömək etmək üçün beynəlxalq əməkdaşlığın qurulmasını tələb edir. Bu baxımdan, iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizənin gücləndirilməsi üçün ölkələr 2015-ci ilin dekabrın 12-də Parisdə Tərəflərin 21-ci Konfransında Paris Sazişini qəbul ediblər. Sazişə əsasən bütün ölkələr qlobal temperaturun artım səviyyəsini 2 dərəcə Selsidən aşağıda məhdudlaşdırmağa razılaşdılar və ciddi riskləri nəzərə alaraq, 1,5 dərəcə Selsi olması üçün mübarizə aparırlar.

DİM 13 bütün ölkələrin iqlim dəyişikliyi ilə bağlı təhlükələrə və təbii fəlakətlərə qarşı dayanıqlılığının artırılmasını və onlara uyğunlaşdırılmasını, iqlim dəyişikliyinə törətdiyi fəsadların aradan qaldırılması və onun təsirlərini azaldılmasını nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində iqlim dəyişikliyi sahəsində erkən xəbərdarlıq tədbirlərinin gücləndirilməsini, o cümlədən təhsil, effektiv planlaşdırma və idarəçilik potensialının artırılması mexanizmlərinin təşviq edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, iqlim dəyişikliyi ilə bağlı tədbirlər milli siyasətlərə, strategiyalara və planlaşdırma alətlərinə daxil edilməli, Yaşıl İqlim Fondunun tam şəkildə işə salınması üçün BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının iştirakçısı olan inkişaf etmiş ölkələr üzərinə götürdükleri öhdəlikləri yerinə yetirməlidir².

medium- to large-scale disaster events could occur annually, 1,5 per day by 2030¹.

This issue has to be coordinated at the international level and requires the establishment of international cooperation to help developing countries move toward a low-carbon economy. In this regard, in order to strengthen the fight against climate change, the countries adopted the Paris Agreement on December 12, 2015 at the 21st Conference of the Parties in Paris. By the Agreement, all countries agreed to limit global temperature rise below 2 degrees Celsius and, taking into account serious risks, to struggle for limitation at 1,5 degrees Celsius.

SDG 13 aims to strengthen resilience and adaptive capacity to climate-related hazards and natural disasters in all countries, to mitigate climate change and reduce its impact. This, in turn, necessitates the strengthening early warning measures on climate change, including promotion of mechanisms for raising the capacity of effective planning and management.

In view of the above, climate change related activities should be included in national policies, strategies and planning tools, and the commitments of developed countries that are parties of the UN's Framework Convention on Climate Change should be fulfilled in order to fully operationalize the Green Climate Fund².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

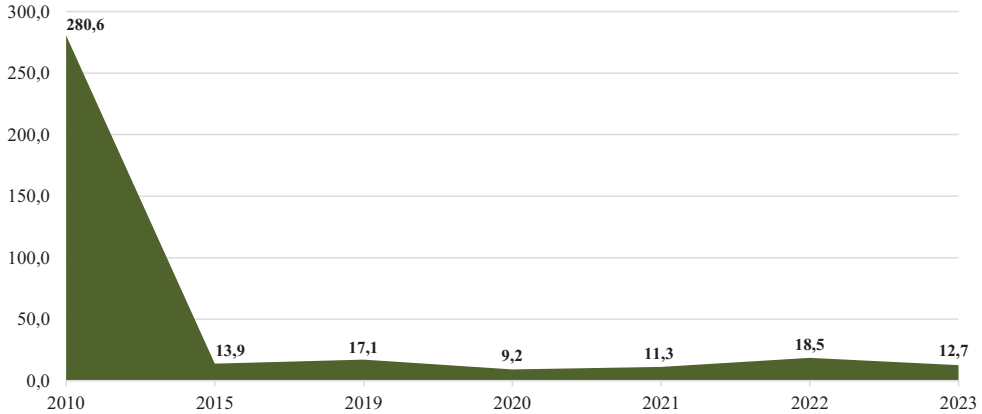
13.1.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, əhalinin hər 100000 nəfərinə³

13.1.1 Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population³

Ölkə əhalisinin iqlimlə əlaqəli ekstremal hadisələrə və digər iqtisadi, sosial və ekoloji sarsıntı və fəlakətlərə davamlılıq, məruz qalma və həssaslıq səviyyəsini ölçmək üçün bilavasitə fəlakət nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici fəlakət zamanı və ya ondan dərhal sonra həyatını itirmiş, xəstəliyə tutulmuş, xəsarət almış və ya sağlamlığına digər zərər dəymiş, xilas edilmiş və təxliyə olunmuş insanların əhalinin hər 100000 nəfərində sayını əks etdirir.

For measuring the level of resilience, exposure and vulnerability of the country's population to climate-related extreme events and other economic, social and environmental shocks and disasters the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters indicator is used. This indicator reflects the number of people who died during the disaster or directly after, had suffered injury, illness or other health effects, rescued persons and evacuated persons per 100000 population.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 population

2010-2023-cü illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə azalaraq 280,6-dan 12,7-dək enmişdir.

In 2010-2023, the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population declined significantly from 280,6 to 12,7.

³ Göstərici BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sisteminə "13.1.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, itkin düşmüş və birbaşa zərər çəkmiş şəxslərin əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən sayı" kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə inzibati məlumatlardan istifadə edilərək göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

³ This indicator defined as in the UN SDG's Global Indicator Framework "13.1.1 Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100,000 population". The indicator is used administrative data presented in publication in the national context.

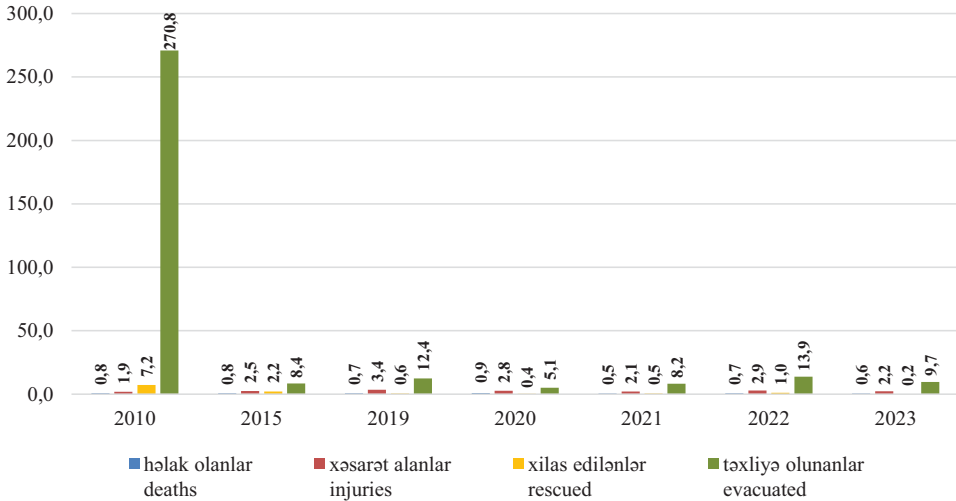
13. İQLİM DƏYİŞİKLİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ 13. CLIMATE ACTION

2023-cü ildə fəlakətlər nəticəsində 56 nəfər həlak olmuş, 227 nəfər xəsarət almış, 984 nəfər təxliyə olunmuş, 22 nəfər isə xilas olunmuşdur.

As a result of attributed to disaster, 56 persons died, 227 persons were injured, 984 persons were evacuated and 22 persons were rescued in 2023.

**Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkənə
növləri üzrə, hər 100000 nəfərə**
*Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of
damage, per 100000 population*

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsi

(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

Source: The official website of the Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

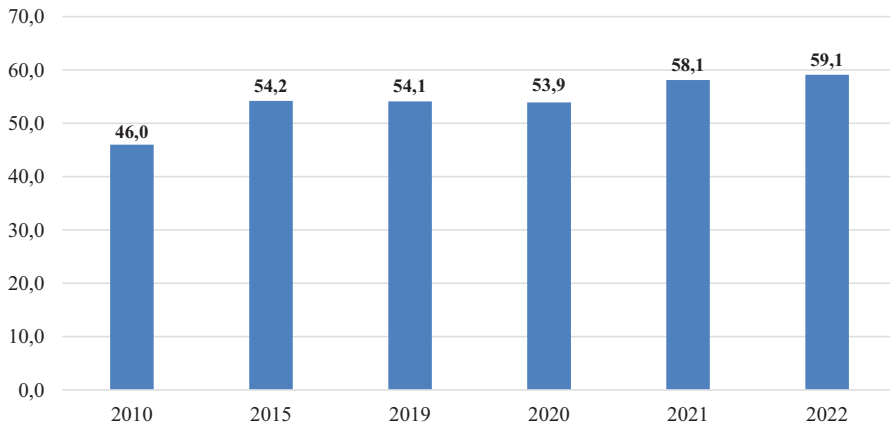

13.2.2 İstixana qazlarının ümumi illik emissiyaları 13.2.2 Total greenhouse gas emissions per year

İstixana qazlarının ümumi illik emissiyaları karbon qazı (CO₂), azot bir oksid (N₂O), metan (CH₄) və F-qazların CO₂ ekvivalentində miqdarlarının cəmi kimi hesablanır.

Total annual greenhouse gas emissions are calculated as the sum of the amounts of carbon dioxide (CO₂), nitric oxide (N₂O), methane (CH₄) and F-gases in the CO₂ equivalent.

İstixana qazlarının ümumi illik emissiyaları, milyon ton (CO₂ ekvivalentində)
Total greenhouse gas emissions per year, by million tons (CO₂ equivalent)

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

2022-ci ildə istixana qazlarının ümumi illik emissiyaları 2010-cu illə müqayisədə 28,5 faiz, 2021-ci illə müqayisədə isə 1,7 faiz artaraq 59,1 milyon ton təşkil etmişdir. 2022-ci ildə istilik effekti yaradan qazların 56,5 faizini (33,4 milyon ton) karbon qazı, 36,6 faizini (21,6 milyon ton) metan, 4,7 faizini (2,8 milyon ton) azot bir oksid və 2,2 faizini (1,3 milyon ton) F-qazlar təşkil etmişdir.

In 2022, the total annual emissions of greenhouse gases increased by 28,5 percent compared to 2010 and by 1,7 percent compared to 2021 and amounted to 59,1 million tons. In 2022 carbon dioxide accounted for 56,5 percent (33,4 million tons) of greenhouse gases, methane accounted for 36,6 percent (21,6 million tons), nitrous oxide accounted for 4,7 percent (2,8 million tons) and F-gases accounted for 2,2 percent (1,3 million tons).

Dayanıqlı inkişaf naminə okeanları, dənizləri və dəniz ehtiyatlarını qorumaq və onlardan səmərəli istifadə etmək

Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development

Okeanlar Yer səthinin dördüdə üç hissəsini əhatə etməklə bəşəriyyətin yaşaması üçün əlverişli qlobal sistemləri formalaşdırır. Tarix boyu okeanlar və dənizlər ticarət və daşınma üçün mühüm kanallar, dünyanın ən böyük zülal mənbəyi olmaqla yanaşı, insanlar tərəfindən istehsal olunan karbon qazının təxminən 30 faizini udaraq, qlobal istiləşmənin təsirlərini azaldır.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən 2023-cü ildə okeanlarda suyun istiliyi son 65 ildə ən yüksək səviyyəyə yüksəlmişdir. 2050-ci ilədək sənayeləşmə dövrünə qədərki səviyyə ilə müqayisədə planetin orta temperaturu 1,5°C artarsa okeanlarda onların sağlamlığı və insanların rifahı üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən mərcanların 90 faizə qədəri, 2°C artarsa 99 faizə qədəri itirilə bilər.

2024-cü ilin may ayına olan məlumata görə, okean ərazisinin 29 milyon kvadrat kilometrədən çox hissəsini və ya 8,12 faizini əhatə edən 18200 dəniz mühafizə zonası mövcud olmuşdur. Bu, 2000-ci ilə nəzərən mühafizə olunan dəniz ərazilərinin əhatə dairəsinin on dəfədən çox artdığını göstərir. Lakin 2020-ci ildən sonra bu sahədəki tərəqqi ləngimişdir¹.

Oceans cover three quarters of the Earth's surface, forming a favorable global system for survival of mankind. Throughout history, oceans and seas have been vital conduits for trade and transportation, in addition to being absorb about 30 percent of carbon dioxide produced by humans, buffering the impacts of global warming.

According to the information released by the UN, ocean heat content soared to its highest level in 65 years in 2023. If the average temperature of the planet increases by 1,5°C compared to the pre-industrial level by 2050, up to 90 percent of corals, which are vital for the health of corals in the oceans and for human well-being, could disappear by up to 99 percent if the temperature increases by 2°C.

As of May 2024, there are 18200 marine protected area covering more than 29 million square kilometers, or 8,12 percent, of the ocean's surface area. This represents a more than tenfold increase in the coverage of marine protected areas since 2000. However, progress has stalled since 2020¹.

SDG 14 aims to prevent marine pollution of all kinds, to manage sustainably and protect marine and coastal ecosystems, to achieve

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

14. DƏNİZ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ 14. LIFE BELOW WATER

DİM 14 bütün formalarda dənizlərin çirklənməsi hallarının qarşısının alınmasını, dəniz və sahiləyən ekosistemlərin dayanıqlı idarə edilməsini və mühafizəsini, təmiz və məhsuldar okeanlara nail olunmasını, xırda peşəkar balıqçıların dəniz resurslarına və bazarlara çıxış imkanının təmin edilməsini, elmi əməkdaşlığı genişləndirməklə okeanların turşulaşmasının yaratdığı təsirlərin qarşısının alınmasını, balıqçılıq təsərrüfatları, akvakultur² və dəniz ehtiyatlarının dayanıqlı idarəedilməsini, sahiləyən və dəniz ərazilərinin ən azı 10 faizinin mühafizəsinə nail olunmasını nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, dəniz biomüxtəlifliyi sahəsində elmi biliklərin və tədqiqat potensialının artırılmasını, dəniz texnologiyaları sahəsində ölkələrarası mübadilənin genişləndirilməsini, hədsiz balıq ovuna şərait yaradan, qanunsuz, məlumat verilmədən və tənzimlənməyən şəkildə balıq ovuna şərait yaradan subsidiyaların aradan qaldırılmasını zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar BMT-nin Dəniz hüququ üzrə Konvensiyasına uyğun olaraq, okeanlarda mövcud olan resurslar qorunmalı, onların dayanıqlı istifadəsi artırılmalı, həddən artıq balıq ovu, qanunsuz, məlumat vermədən və tənzimlənməyən şəkildə balıq ovu və ziyanlı şəkildə balıq ovu hallarına son qoyulmalı və mümkün olan ən qısa müddətdə, onların bioloji xüsusiyyətlərinə görə müəyyənləşdirilən maksimum dayanıqlı məhsul verə bilən səviyyəyə qədər balıq ehtiyatlarını bərpa etmək üçün elmi əsaslı idarəçilik planları hazırlanmalı və həyata keçirilməlidir³.

healthy and productive oceans, to provide access for small-scale artisanal fishers to marine resources and markets, to prevent the impacts of ocean acidification, including through enhanced scientific cooperation, to manage sustainably fisheries, aquaculture² and marine resources, to achieve conserve at least 10 percent of coastal and marine areas. This, in turn, necessitates increasing scientific knowledge, develop research capacity, enhancing exchange among countries in the field of marine technology, eliminating subsidies that contribute to overcapacity and overfishing, illegal, unreported and unregulated fishing.

In view of the above, in accordance with the UN Convention on the Law of the Sea, oceans resources should be protected, their sustainable use should be increased, overfishing, illegal, unreported and unregulated fishing and destructive fishing practices should be ended, and science-based management plans, in order to restore fish stocks in the shortest time feasible, at least to levels that can produce maximum sustainable yield as determined by their biological characteristics should be developed and implemented³.

² **Akvakultura** (latın *akua* – su, + *kultus* – yetişdirmək, becərmək) – su mühitində faydalı orqanizmlərin – yosunların, xərçənglərin, molyuskaların, balıqların və s. yetişdirilməsi

² **Aquaculture** (latın *aqua* - water, + *cultivation* - cultivation) - a variety of beneficial organisms in the aquatic environment - algae, crustaceans, clams, fish, etc.

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”

³ “Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

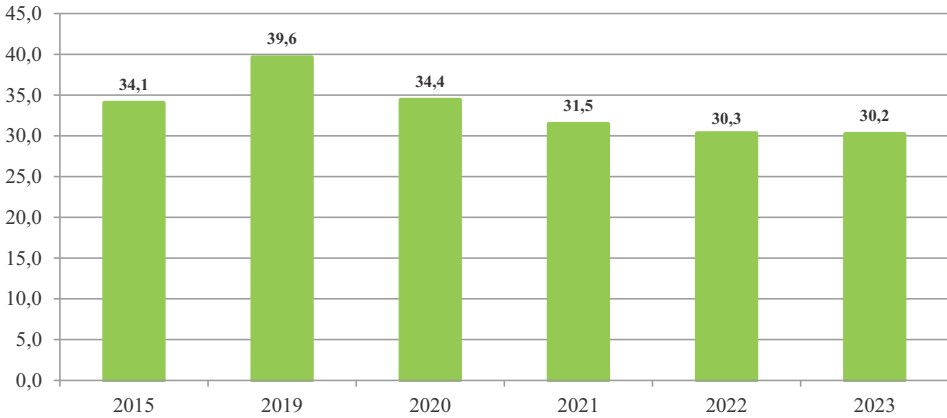

14.4.1 Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi
14.4.1 Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels

Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi vətəgə əhəmiyyətli balıq növləri üzrə bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının ümumi balıq ehtiyatlarında payını əks etdirməklə, balıqçılığın dayanıqlığını göstərir. Balıqçılığın dayanıqlığı isə balıq ehtiyatlarının bolluğu ilə müəyyənləşdirilir.

The proportion of fish stocks within biologically sustainable levels shows the sustainability of fishery, reflecting the share of fish stocks within biologically sustainable levels in total fish stocks, by species. Fishery sustainability is determined by the abundance of fish stocks.

Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels, in percentage

Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi 2015-ci ilə nəzərən 2023-cü ildə 3,9 faiz bəndi azalmış və 30,2 faiz təşkil etmişdir. Bu dövrdə bioloji dayanıqlı həddə olan vətəgə əhəmiyyətli balıq ehtiyatlarında kilkələrin, siyənəklərin, kütümün, şərq çapağının, Kür (Azərbaycan) külməsinin, dabanbalığının payı artmış, kefalın, çəkinin, çay sifinin, Xəzər qarasonunun, adi naxa və adi durnabalığının payı isə azalmışdır.

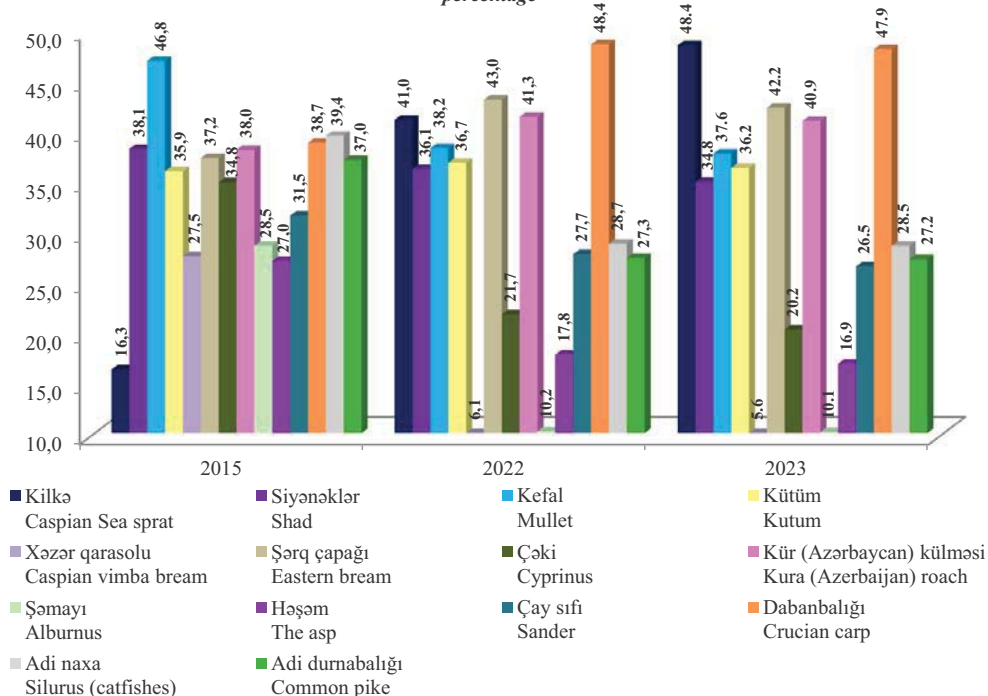
Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels decreased by 3,9 percentage points in 2023 compared to 2015 and amounted to 30,2 percent. During this period, in fish stocks within biologically sustainable levels the proportion of Caspian sea sprats, shads, kutum, eastern breams, Kura (Azerbaijan) roach, the crucian carp increased, while the share of mullet, carp, sander, Caspian vimba bream, catfish and common pike decreased.

14. DƏNİZ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ
14. LIFE BELOW WATER

Biooji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi, vətəgə əhəmiyyətli balıq növləri üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels, by type of fisheries, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

14.b.1 Kiçik balıqçılıq müəssisələrinin balıq ehtiyatlarına çıxış hüquqlarının tanınması və müdafiəsini təmin edən normativ-hüquqi/strateji/institusional çərçivələrin tətbiqi dərəcəsi

14.b.1 Degree of application of a legal/regulatory/policy/institutional framework which recognizes and protects access rights for small-scale fisheries

“Balıqçılıq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu Azərbaycan Respublikasında balıqçılığın, o cümlədən akvakulturanın təşkilinin, idarə edilməsinin, balıq və digər su bioresurslarının artırılmasının, istifadəsinin və mühafizəsinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir.

Qanunda balıqçılıq sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri, balıq və digər su bioresurslarından istifadə hüququnun əldə edilməsi, Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinin xarici dövlətlərin su hövzələrində balıq və digər su bioresurslarından istifadə hüququ, xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikasının su hövzələrində balıq və digər su bioresurslarından istifadə hüququ, balıqçılıq subyektlərinin hüquqları, balıq məhsullarının ticarət dövriyyəsinə daxil edilməsi və aidiyyətli üzrə digər məsələlər təsbit olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş “Balıq və digər su bioresursları ovunun Qaydaları” (2017-ci il 2 iyun № 243) kiçik balıqçılıq müəssisələrinin balıq və digər su bioresurslarından istifadə etmək hüququnun əldə edilməsi mexanizmlərini tənzimləyir.

Sözgedən Qaydalarla balıq və digər su bioresurslarından istifadə etmək hüququnun əldə edilməsi üçün ərizə forması, tələb olunan sənədlərin siyahısı, ərizənin təqdim olunacağı təşkilat, balıq və digər su bioresursları ovunun məhdudlaşdırılması, dayandırılması və ya ona xitam verilməsi halları və qaydası, balıq və digər su bioresurslarının sənaye ovunun şərtləri və sahə ilə bağlı olan digər məsələlər müəyyən edilmişdir.

Balıq və digər su bioresurslarının sənaye ovu ilə məşğul olan subyektlər qüvvədə olan qanunvericilik çərçivəsində mövcud ehtiyatlardan daha səmərəli istifadə, yeni ov alətlərinin tətbiqi, balıq və digər su obyektlərinin kvotaya daxil edilməsi və digər məsələlərlə bağlı Ekologiya və Təbii Sərvətlər

The Law of the Republic of Azerbaijan “On Fisheries” defines the legal basis for the organization and management of fisheries, including aquaculture, the increase, use and protection of fish and other water bioresources in the Republic of Azerbaijan.

In the law, the main principles of state policy in the field of fisheries, obtaining the right to use fish and other water bioresources, the right of legal and natural persons of the Republic of Azerbaijan to use fish and other water bioresources in the water bodies of foreign countries, the right of legal and natural persons of foreign countries to use fish and other water bioresources in the water bodies of the Republic of Azerbaijan, the rights of fishing subjects, the inclusion of fish products in the trade turnover and other related issues have been identified.

The “Rules of fishing and other water bioresources” approved by the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan (June 2, 2017 No. 243) regulates the mechanisms for obtaining the right to use fish and other water bioresources for small-scale fisheries.

Rules contain the application form for obtaining to use fish and other water bioresources, the list of required documents, the organization to which the application will be submitted, the circumstances and procedure for restricting, suspending or terminating the fishing and other water bioresources, the conditions of industrial hunting of fish and other water bioresources and other issues related to this area.

Subjects engaged in industrial hunting of fish and other water bioresources have the right to apply to the Ministry of Ecology and Natural Resources and the government regarding more efficient use of existing resources, introduction of new fishing tools, to include fish and other water bodies in the quota and other issues within the framework of the current legislation. Applications received in this

14. DƏNİZ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

14. LIFE BELOW WATER

Nazirliyinə və hökumətə müraciət etmək hüququna malikdirlər. Bu istiqamətdə daxil olan müraciətlərə aidiyyəti üzrə ehtiyatların vəziyyəti, onlardan istifadənin dayanıqlılığının təmin edilməsi və mühafizəsi nəzərə alınmaqla elmi və hüquqi qiymət verilməklə baxılır.

Ehtiyac olduqda aidiyyəti üzrə qüvvədə olan normativ aktlarda dəyişiklik edilməsi ilə bağlı müvafiq sənədlər Nazirlər Kabinetinə təqdim edilir.

direction are considered by giving a scientific and legal evaluation, taking into account the status of the relevant resources, ensuring the sustainability of their use and protection.

If necessary, relevant documents making changes on normative legal acts are submitted to the Cabinet of Ministers.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

15. LIFE ON LAND

Yer ekosistemlərini mühafizə və bərpa etmək və onların səmərəli istifadəsinə dəstək vermək, meşələrdən səmərəli istifadə etmək, səhralaşmaya qarşı mübarizə aparmaq, torpaq degradasiyasını dayandırmaq, ona qarşı əks tədbirlər görmək və bioloji müxtəlifliyin itirilməsi prosesinin qarşısını almaq

Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss

İnsan fəaliyyəti və iqlim dəyişikliyi təsiri ilə meşələrin qırılması və səhralaşma bütün bitki növlərinin məskənlərinin itirilməsinə, şirin suyun keyfiyyətinin azalmasına, torpaq eroziyası və degradasiyasının artmasına, habelə atmosfərə daha çox karbon qazının buraxılmasına səbəb olmaqla dayanıqlı inkişaf üçün böyük çətinliklər yaradır.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən, dünya üzrə meşə sahələrinin quru ərazilərdəki xüsusi çəkisi 2000-ci ildəki 31,9 faizdən (4,2 milyard hektar) 2020-ci ildə 31,2 faizə (4,1 milyard hektar) düşmüş, bununla da təxminən 100 milyon hektar meşə sahəsi məhv olmuşdur. Həmin ərazilərin 90 faizi kənd təsərrüfatı fəaliyyətinin genişlənməsi sayəsində məhv edilmişdir. Meşələrin kənd təsərrüfatı fəaliyyəti ilə əlaqədar qırılmasının 68 faizinə kiçik fermerçilik, 32 faizinə isə iri miqyaslı fermerçilik səbəb olmuşdur. Bu nəticələr göstərir ki, meşələrin qırılmasının azaldılmasına yönələn səylər ərzaq təhlükəsizliyi, gəlir və yerli icmalar üçün torpaq üzərində mülkiyyət hüquqları kimi mühüm ehtiyacları həll etməklə yanaşı, istehsal sistemindəki qüsurları da aradan

Deforestation and desertification, under the influence of human activities and climate change, create enormous challenges for sustainable development, with resulting in loss of habitat for all plant species, reduced freshwater quality, increased soil erosion and degradation, as well as more carbon emissions into the atmosphere.

Between 2000 and 2020, the proportion of forest cover decreased from 31,9 (4,2 billion hectares) to 31,2 percent (4,1 billion hectares) of total land area, resulting in net forest area losses of nearly 100 million hectares. Agricultural expansion drove almost 90 percent of global deforestation. Globally, small-scale farming caused 68 percent of agriculture-driven deforestation, while large-scale farming contributed to 32 percent. These findings suggest that efforts to reduce deforestation must tackle production system weaknesses while addressing critical needs such as food security, income and land tenure rights for local communities¹.

SDG 15 aims to provide immediate action and biodiversity conservation, fair and equitable distribution of genetic resources for

15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

15. LIFE ON LAND

qaldırılmalıdır¹.

DİM 15 beynəlxalq sazişlər əsasında öhdəliklərə uyğun olaraq yer, su və dağ ekosistemlərinin qorunmasını, bərpaasını və onlardan dayanıqlı istifadəni, ətraf mühitin korlanmasının və tükənməkdə olan növlərin kökünün kəsilməsinin qarşısının alınması üçün təxirəsalınmaz tədbirlərin görülməsini və biomüxtəlifliyin qorunmasını, genetik resursların ədalətli və bərabər şəkildə bölüşdürülməsini nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, bütün növlərdə meşələrin dayanıqlı idarə olunmasının təşviq edilməsini, meşələrin bərpaasının əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasını, torpaq və su ekosistemlərində zərərli kənar növlərin təsirinin qarşısının alınmasını, korlanmış torpaqların, o cümlədən səhralaşmaya, quraqlığa və daşqınlara məruz qalmış sahələrin bərpa edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, meşə təsərrüfatı dayanıqlı idarə edilməli, o cümlədən biomüxtəliflik və ekosistemlərin qorunması üzrə tədbirlər milli və yerli proqramlara, strategiyalara və hesabatlara daxil edilməli, qorunan flora və fauna növlərinin qanunsuz istifadəsi və ticarətinə son qoymaq üçün təxirəsalınmaz tədbirlər görülməli və bu sahədə söylərə global dəstək artırılmalıdır².

ensuring the conservation, restoration and sustainable use of terrestrial, freshwater and mountains ecosystems, in line with obligations under international agreements. This, in turn, necessitates promotion of sustainable forest management in all species, significantly enhancing forest regeneration, preventing harmful externalities in soil and aquatic ecosystems, and eliminating degraded lands, including deserts, droughts and floods.

In view of the above, forestry should be managed sustainably, biodiversity and ecosystem conservation should be included in national and local programs, strategies and reports, and urgent action is needed to end the illegal use and trade of protected flora and fauna and global support in this area should be increased².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

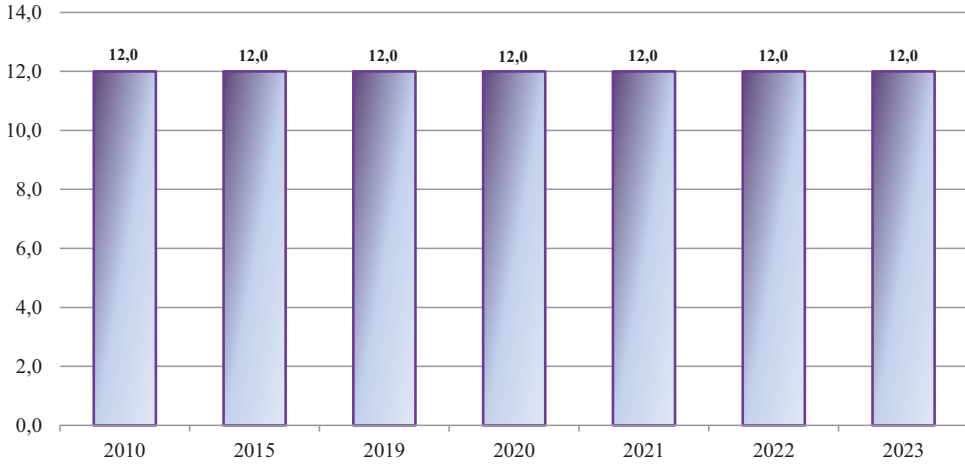

15.1.1 Meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi
15.1.1 Forest area as a proportion of total land area

Meşələr bəşəriyyət üçün həyati vacib olan bir sıra funksiyaları, o cümlədən ağac və ağac olmayan meşə məhsullarının və bioloji müxtəliflik, karbon sekresiyası, sahillərin, torpaqların və suyun qorunması üçün mühitin təmin edilməsi funksiyalarını yerinə yetirir. Meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi ölkədə meşə sahəsinin genişliyini səciyyələndirir və meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Forests perform a number of vital functions for humankind, including the provision of wood and non-timber forest products and the environment for biodiversity, carbon secretion, coastal, soil and water conservation. The forest area as a proportion of total land area provides a measure of the relative extent of forest in a country, and is calculated as the forest area divided by the total land area multiplied by 100.

Meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi, faizlə
Forest area as a proportion of total land area, in percentage

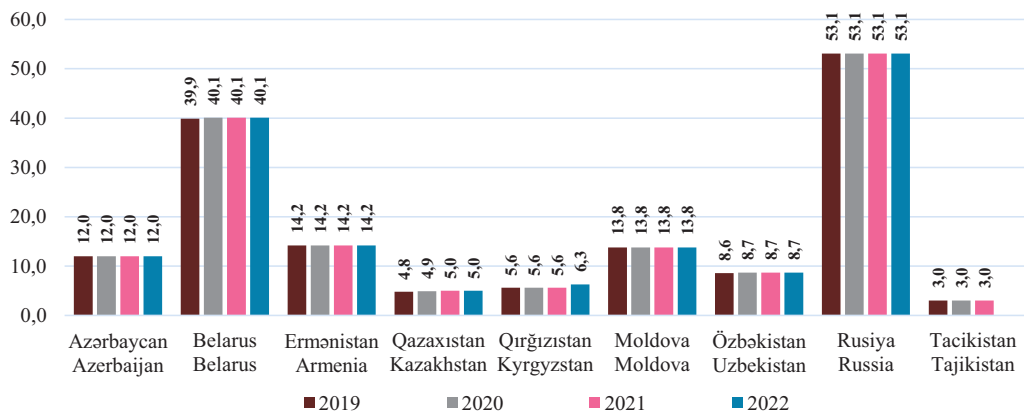

2010-2023-cü illər ərzində meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi dəyişməyərək 12,0 faiz təşkil etmişdir. Göstərilən dövr ərzində ölkə üzrə ümumi meşə sahələri 1040,7 min hektar olmuşdur.

In 2010-2023, the forest area as a proportion of total land area remained unchanged at 12,0 percent. During the reviewed period, the total area of the forest in the country was 1040,7 thousand hectares.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

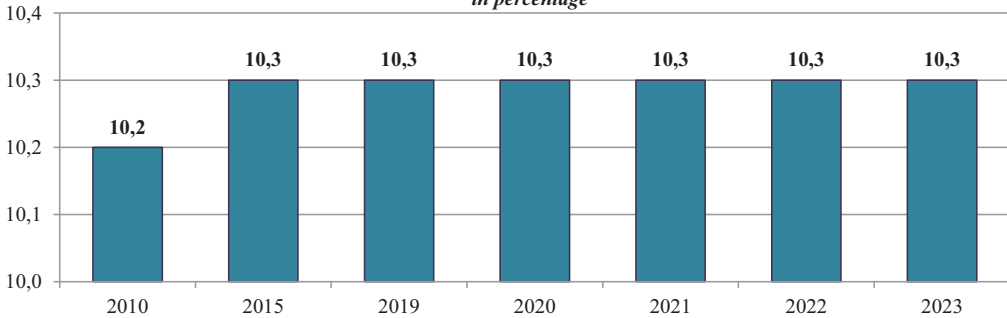
15.1.2 Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisində payı³
15.1.2 Proportion of specially protected nature areas in the total territory of the country³

“Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri - xüsusi ekoloji, elmi, mədəni, estetik və sağlamlaşdırma əhəmiyyəti daşıyan təbiət komplekslərindən və obyektlərindən, nadir və nəsli kəsilmək təhlükəsi qarşısında olan bitki və heyvan növlərinin yayıldığı yerlərdən ibarət olan, təsərrüfat dövrüyəsindən tamamilə və ya qismən, daimi və ya müvəqqəti çıxarılan torpaq, su (akvatoriya) sahələri və onların üzərindəki atmosfer məkanıdır. Azərbaycan Respublikasının ərazisində məqsəddindən, mühafizə rejimindən və istifadə xüsusiyyətlərindən asılı olaraq xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinə dövlət təbiət qoruqları, o cümlədən biosfer qoruqları, milli parklar, təbiət parkları, ekoloji parklar, dövlət təbiət yasaqlıqları, təbiət abidələri, zooloji parklar, nəbatat bağları və dendroloji parklar, müalicə-sağlamlaşdırma yerləri, kurortlar və geoloji parklar aid edilir.

According to the Law of the Republic of Azerbaijan "On specially protected nature territories and objects" special protected nature territories – are land, water (aquatoria) areas and the atmospheric space above them which they are permanently or partially removed from economic turnover that consist of special ecological, scientific, cultural, aesthetic and health-improving complexes and objects, areas where spread rare and endangered species of plants and animals. In the Republic of Azerbaijan, depending on their purpose, protection regime and use characteristics state nature reserves, also biosphere reserves, national parks, nature parks, ecological parks, state nature parks, nature monuments, zoological parks, and dendrums, vegetable gardens and dendrological parks, treatment facilities, resorts and geological parks are included to the special protected nature territories.

Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin⁴ ölkənin ümumi ərazisində payı, faizlə

Proportion of specially protected nature areas⁴ in the total territory of the country, in percentage

³ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sisteminə “15.1.2 Quruda və şirin suda biomüxtəliflik baxımından mühüm olan mühafizə edilən sahələrin xüsusi çəkisi, ekosistemlər üzrə bölgədə” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə bu göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

³ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “15.1.2 Proportion of important sites for terrestrial and freshwater biodiversity that are covered by protected areas, by ecosystem type”. The indicator is presented in publication in the national context.

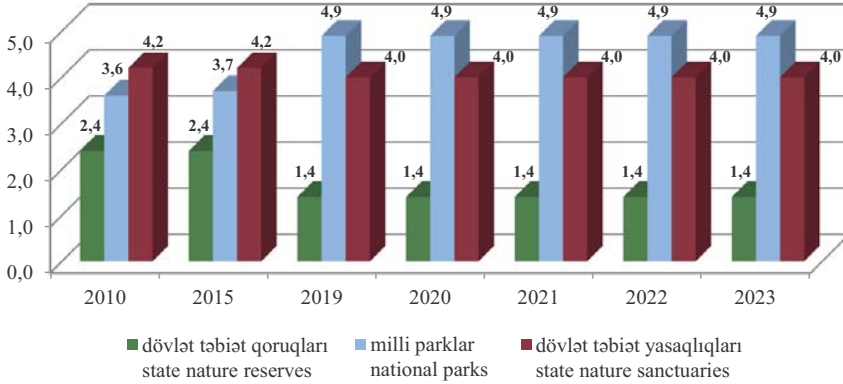
⁴ Dövlət təbiət qoruqları, milli parklar, dövlət təbiət yasaqlıqlarının əraziləri

⁴ State nature reserves, national parks, territories of state nature reserves

Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisində payı, növlər üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of specially protected nature areas in the total territory of the country, in percentage

2015-2023-cü illərdə xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisindəki payı 10,3 faiz təşkil etmişdir.

2023-cü ilin sonuna flora və faunanın qorunub saxlanması və təkrar istehsalı üçün ölkədə ümumi sahəsi 120,7 min hektar olan 10 dövlət təbiət qoruğu⁵, sahəsi 421,4 min hektar olan 10 milli park⁶ və sahəsi 350,8 min hektar olan 24 dövlət təbiət yasaqlığı⁷ mövcud olmuşdur.

In 2015-2023, proportion of specially protected nature areas in the total territory of the country was 10,3 percent.

By the end of the year 2023, in the country, there were a total of 10 state nature reserves⁵ with an area of 120,7 thousand hectares, 10 national parks⁶ covering an area of 421,4 thousand hectares, and 24 state nature sanctuaries⁷ with an area of 350,8 thousand hectares for the conservation and reproduction of flora and fauna.

⁵ **Dövlət təbiət qoruqları** - səciyyəvi və nadir təbiət komplekslərini və obyektlərini təbii vəziyyətində qoruyub saxlamaq, təbiət proseslərinin və hadisələrinin gedişini öyrənmək məqsədilə yaradılan təbiəti mühafizə və elmi müəssisə və ya təşkilat statusuna malik olan ərazilərdir.

⁵ **State nature reserves** - are territories with the status of nature protection and scientific enterprise or organization, designed due to preserve specific and unique natural complexes and objects in the natural form, to study the course of natural processes and events.

⁶ **Milli parklar** - xüsusi ekoloji, tarixi, estetik və digər əhəmiyyət daşıyan təbiət komplekslərinin yerləşdiyi və təbiəti mühafizə, maarifçilik, elmi, mədəni və digər məqsədlər üçün istifadə olunan təbiəti mühafizə və elmi müəssisə və ya təşkilat statusuna malik olan ərazilərdir.

⁶ **National parks** - are areas where special environmental, historical, aesthetic and other significant nature complexes are located and have the status of nature protection and scientific institution or organization are used for environmental protection, education, scientific, cultural and other purposes.

⁷ **Dövlət təbiət yasaqlıqları** - təbiət komplekslərinin və ya onların komponentlərinin qorunması və ya bərpası, habelə ekoloji tarazlığın saxlanması üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan ərazilərdir.

⁷ **State nature sanctuaries** - are the areas had significant importance for the preservation or restoration of nature complexes or their components, as well as the preservation of ecological balance.

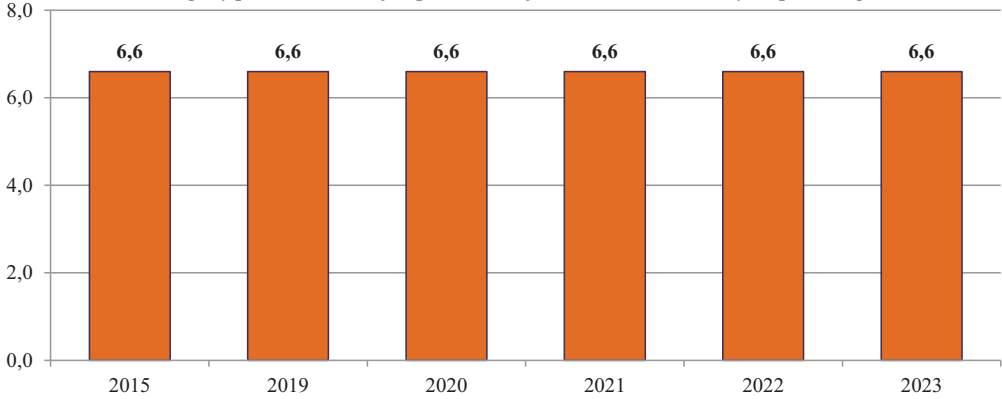
15.4.1 Biomüxtəliflik baxımından mühüm olan və qorunan dağ ərazilərinin xüsusi çəkisi

15.4.1 Coverage by protected areas of important sites for mountain biodiversity

Bu göstərici beynəlxalq sazişlərdən qaynaqlanan öhdəliklərə əsasən dağ ekosistemlərinin və onların xidmətlərinin qorunub saxlanması, bərpası və dayanıqlı istifadəsi istiqamətində əldə olunan irəliləyişi ölçür və mühafizə olunan ərazilərə daxil olan dağ sahələri ilə bağlı ənənəvi şəkildə qeydə alınan statistik məlumatlara əsaslanır. Göstərici ölkə daxilindəki mühafizə olunan dağ ərazilərinin ümumi sahəsinin ölkənin ümumi sahəsinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator measures the progress made in the conservation, restoration and sustainable use of mountain ecosystems and their services in accordance with the obligations arising from international agreements, and is based on traditionally recorded statistics on mountain areas included in protected areas. The indicator is calculated as the ratio of the total area of protected mountainous areas within the country to the total area of the country multiplied by 100.

Biomüxtəliflik baxımından mühüm olan və qorunan dağ ərazilərinin xüsusi çəkisi, faizlə
Coverage by protected areas of important sites for mountain biodiversity, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

2015-2023-cü illərdə biomüxtəliflik baxımından mühüm olan və qorunan dağ ərazilərinin ölkənin ümumi sahəsindəki xüsusi çəkisi 6,6 faiz olmaqla sabit qalmışdır.

2023-cü ildə xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinə düşən dağ ərazilərinin ümumi sahəsi 575,6 min hektar olmuşdur.

In 2015-2023, share of the coverage by protected areas of important sites for mountain biodiversity in the total area of the country remained stable at 6,6 percent.

In 2023, the total area of mountainous areas falling into specially protected natural areas was 575,6 thousand hectares.

15.4.2 Dağların bitki örtüyü indeksi 15.4.2 Mountain Green Cover Index

Dağların bitki örtüyü indeksi dağlıq ərazilərdəki yaşıl bitki ilə örtülmüş sahələrin (yaşıl sahələrin) dəyişməsinə səciyyələndirir və bitkilərlə örtülmüş dağ ərazilərinin sahəsinin dağların ümumi sahəsinə nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanır.

Dağ ərazilərindəki yaşıl sahələrə meşələr, otlaqlar, kolluqlar, əkin sahələri, bataqlıqlar aid edilir. Dağlıq ərazilərdəki məskunlaşma sahələri və digər ərazilər (çılpaq sahələr, su hövzələri, daimi buz və qar altında olan sahələr) yaşıl sahələrə aid olunmur.

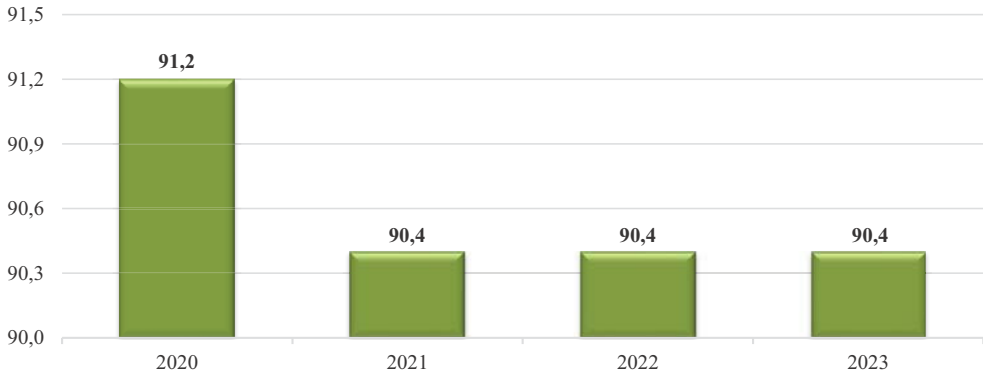
Göstəricinin qiymətinin azalması torpağın çılpaqlaşması, urbanizasiya, oduncaq hasilatının artması, meşə yanğınları, otlaqların istismarı və s. səbəblərlə, göstəricinin qiymətinin artması isə torpaq örtüyünün bərpası, meşəsalma və s. səbəblərlə əlaqəlidir.

The Mountain Green Cover Index characterizes the change in the areas of green spaces (green zones) in mountainous areas and is calculated as the ratio of mountainous areas covered with vegetation to the total mountainous area multiplied by 100.

Green areas in mountainous areas include forests, pastures, bushes, arable lands, swamps. Settlements and other areas (bare areas, water bodies, areas under permanent ice and snow) in mountainous areas are not considered green areas.

The decrease in the value of the indicator is caused by land clearing, urbanization, increased firewood production, forest fires, exploitation of pastures, etc. reasons, and the increase in the value of the indicator is the restoration of land cover, afforestation, etc. related to causes.

Dağların bitki örtüyü indeksi, faizlə
Mountain Green Cover Index, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi
Source: Space Agency of the Republic of Azerbaijan

2023-cü il üzrə dağların bitki örtüyü indeksi 2020-ci illə müqayisədə 0,8 faiz bəndi azalaraq 90,4 faiz olmuşdur. 2020-ci illə müqayisədə dağlıq ərazilərdə məskunlaşma sahələri 10,4 faiz, meşə sahələri 0,07 faiz, əkin

Mountain Green Cover Index in 2023 was 90,4 percent, decreasing by 0,8 percentage points compared to 2020. Compared to 2020, settlement areas in mountainous areas increased by 10,4 percent, forest areas by 0,07

15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

15. LIFE ON LAND

sahələri 16,2 faiz, digər ərazilərin sahəsi 9,5 faiz artmış, otlaq və kolluqların sahəsi 3,3 faiz azalmışdır.

2023-cü ildə Azərbaycanda dağların ümumi sahəsi 28430,42 km² olmaqla ölkə ərazisinin 33 faizini təşkil etmişdir. Dağ ərazilərinin 31,5 faizi və ya 8952,54 km²-i meşəlik, 52,2 faizi və ya 14846,32 km²-i otlaq və kolluq, 6,7 faizi və ya 1895,65 km²-i əkin sahələri, 2,8 faizi və ya 810,7 km²-i məskunlaşma əraziləri, 6,8 faizi və ya 1925,21 km²-i isə digər ərazilərdir.

BMT-nin Ətraf Mühit Proqramı - Ümumdünya Təbiətin Konservasiyasının Monitorinqi Mərkəzinin (UNEP-WCMC) təsnifatına əsasən dağlar 6 yüksəklik sinfinə ayrılır:

I sinif: yüksəklik > 4500 metr

II sinif: yüksəklik 3500 – 4500 metr

III sinif: yüksəklik 2500 – 3500 metr

IV sinif: yüksəklik 1500 – 2500 metr və maillik > 2 dərəcə

V sinif: yüksəklik 1000 – 1500 metr və maillik > 5 dərəcə və ya yerli yüksəklik diapazonu (7 km radius) > 300 metr

VI sinif: yüksəklik 300 – 1000 metr və yerli yüksəklik aralığı (7 km radius) > 300 metr

Ölkəmizdə dağlıq ərazilərin 6680,46 km²-i VI sinifə, 8052,4 km²-i V sinifə, 10633,66 km²-i IV sinifə, 2983,27 km²-i III sinifə, 80,64 km²-i isə II sinifə aid olunur.

percent, agricultural areas by 16,2 percent, the area of other areas increased by 9,5 percent, and the area of pastures and bushes decreased by 3,3 percent.

In 2023, the total area of mountains in Azerbaijan is 28430,42 km², making up 33 percent of the country's territory. 31,5 percent or 8952,54 km² of the area of the mountains are forested, 52,2 percent or 14846,32 km² is pasture and bush, 6,7 percent or 1895,65 km² is cultivated land, 2,8 percent or 810,7 km² is settlement areas, 6,8 percent or 1925,21 km² is other areas make up.

According to the UN Environment Programme - World Conservation Monitoring Center (UNEP-WCMC) classification, mountains are divided into 6 altitude classes:

Class 1: Elevation > 4500 meters

Class 2: Elevation 3500 – 4500 meters

Class 3: Elevation 2500 – 3500 meters

Class 4: Elevation 1500 – 2500 meters and slope > 2 degrees

Class 5: Elevation 1000–1500 meters and slope > 5 degrees or local elevation range (7 km radius) > 300 meters

Class 6: Elevation 300 – 1000 meters and local (7 km radius) elevation range > 300 meters

In our country, 6680,46 km² of mountainous areas belong to the VI class, 8052,4 km² to the V class, 10633,66 km² to the IV class, 2983,27 km² to the III class, and 80,64 km² to the II class.

2023-cü il üzrə dağların bitki örtüyü indeksi, dağ yüksəklikləri siniflərinə görə, faizlə
Mountain Green Cover Index in 2023, mountain heights by classes, in percentage

15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

15. LIFE ON LAND

2023-cü ildə VI sinif dağlıq ərazilərin 90,6 faizini, V sinif dağlıq ərazilərin 89,1 faizini, IV sinif dağlıq ərazilərin 94,9 faizini, III sinif dağlıq ərazilərin 79,8 faizini yaşıl sahələr təşkil etmişdir. II sinif dağ ərazilərində isə yaşıl sahələr mövcud olmamışdır.

In 2023, green areas made up 90,6 percent of Class VI mountainous areas, 89,1 percent of Class V mountainous areas, 94,9 percent of Class IV mountainous areas, and 79,8 percent of Class III mountainous areas. There were no green spaces in Class II mountain areas.

16. SÜLH, ƏDALƏT VƏ SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR 16. PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

16 SÜLH, ƏDALƏT VƏ
SƏMƏRƏLİ
İNSTİTUTLAR

Dayanıqlı inkişaf naminə dinc və inklüziv cəmiyyətləri təşviq etmək, hamının məhkəmə sisteminə əlyətərliyini təmin etmək və bütün səviyyələrdə effektiv, məsuliyyətli və inklüziv institutları yaratmaq

Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels

16 PEACE, JUSTICE
AND STRONG
INSTITUTIONS

Beynəlxalq miqyasda qəsdən adam öldürmə halları, uşaqlara qarşı zorakılıq, insan alveri və cinsi zorakılıq təhdidlərinin aradan qaldırılması dayanıqlı inkişaf üçün sülhsevər və ədalətli cəmiyyətlərin təşviq edilməsi üçün vacibdir. Cinayətkarlıq və insan alveri ilə bağlı mübarizədə son on il ərzində əhəmiyyətli irəliləyişin əldə edilməsinə baxmayaraq, təcavüz və cinsi zorakılıq yolu ilə uşaq hüquqlarının pozulması dünyanın bir çox ölkələrini təşvişə salmaqda davam edir.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən, 2023-cü ildə silahlı münaqişələr zamanı həlak olan mülki əhəlinin sayı əvvəlki ilə nəzərən 72 faiz artmışdır və bu, 2015-ci ildən bəri qeydə alınmış ən kəskin artımdır. 2023-cü ilə qədər münaqişələr zamanı öldürülən hər on mülki şəxsdən dördü qadın, üçü isə uşaqlar olmuşdur ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə müvafiq olaraq iki və üç dəfə çoxdur.

2023-cü ildə 40 ölkə üzrə 320 insan haqları müdafiəçisi, jurnalist və həmkarlar ittifaqı üzvü öldürülmüşdür.

2015-2022-ci illər üzrə əldə olunmuş məlumata əsasən 138 ölkədə insanların 19 faizi son 12 ay ərzində dövlət vəzifəli şəxslərin rüşvət tələbi ilə qarşılaşmış və ya həmin şəxslərə rüşvət vermişlər. Bu göstərici

The threats of international homicide, violence against children, human trafficking and sexual violence are important to address to promote peaceful and inclusive societies for sustainable development. Despite significant progress in the fight against crime and human trafficking over the last decade, violations of children's rights through aggression and sexual violence continue to upset many countries around the world.

According to information released by the UN, the number of civilian casualties in armed conflicts in 2023 increased by 72 percent compared to the previous year, marking the sharpest rise since 2015. By 2023, four out of every ten civilians killed in conflicts were women, and three were children. This represents a twofold and threefold increase, respectively, compared to the previous year.

In 2023, 320 human rights defenders, journalists, and trade union members were killed across 40 countries.

According to data from 2015-2022, 19 percent of people in 138 countries have faced a demand for bribes from government officials or paid bribes to those persons within the past 12 months. This rate was 29,7 percent in Oceania, 26,6 percent in Sub-Saharan Africa, and 10,1

16. SÜLH, ƏDALƏT VƏ SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR 16. PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

Okeaniyada 29,7 faiz, Sub-Saxara Afrikasında 26,6 faiz, Avropada və Şimali Amerikada 10,1 faiz təşkil etmişdir¹.

DİM 16 hər yerdə bütün formalarda zorakılıq və bununla bağlı ölüm səviyyələrini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmağı, uşaqlarla pis rəftar, onların istismarı, alveri və onlara qarşı işgəncələrə son qoymağı, doğum qeydiyyatı da daxil olmaqla, şəxsiyyətin qanuni şəkildə müəyyənləşdirilməsinin təmin edilməsini, bütün formalarda korrupsiya və rüşvətxorluq hallarının əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını, qanunsuz maliyyə və silah axınlarının əhəmiyyətli dərəcədə azalmasını, ayrışdırıcıya yol verməyən qanunların və siyasətlərin təşviq edilməsini nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində, mütəşəkkil cinayətkarlığın bütün formaları ilə mübarizə aparılmasını, global təşkilatlarda inkişaf etməkdə olan ölkələrin iştirakının gücləndirilməsini və səlahiyyətlərinin genişləndirilməsini, cəmiyyətin informasiyaya çıxış imkanının təmin edilməsini və əsas azadlıqların qorunmasını, bütün səviyyələrdə məsuliyyətli, inklüziv, iştiraka və təmsilçiliyə əsaslanan qərar qəbul etmənin təmin edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, bütün səviyyələrdə effektiv, məsuliyyətli və şəffaf təşkilatlar yaradılmalı, zorakılığın qarşısını almaq, terrorçuluq və cinayətkarlıqla mübarizə aparmaq üçün müvafiq milli institutların potensialı gücləndirilməli, qanunun aliliyi təşviq edilməli və hamı üçün ədalət mühakiməsinə bərabər çıxış imkanı təmin edilməlidir².

percent in Europe and North America¹.

SDG 16 aims to reduce significantly all forms of violence and related death rates everywhere, to end abuse, exploitation, trafficking and all forms of violence against and torture of children, to ensure legal identity for all, including birth registration, to reduce substantially corruption and bribery in all forms, to decrease significantly illicit financial and arms flows, and to promote non-discriminatory laws and policies. This, in turn, necessitates combating all forms of organized crime, broadening the participation and strengthening the power of developing countries in the global institutions, ensuring public access to information and protecting fundamental freedoms, ensuring responsive, inclusive, participatory and representative decision-making at all levels.

Due to the above, effective, accountable and transparent institutions should be developed at all levels, the capacity of relevant national institutions should be strengthened in order to prevent violence and combat terrorism and criminality, the supremacy of law should be promoted and equal access to justice for all should be ensured².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

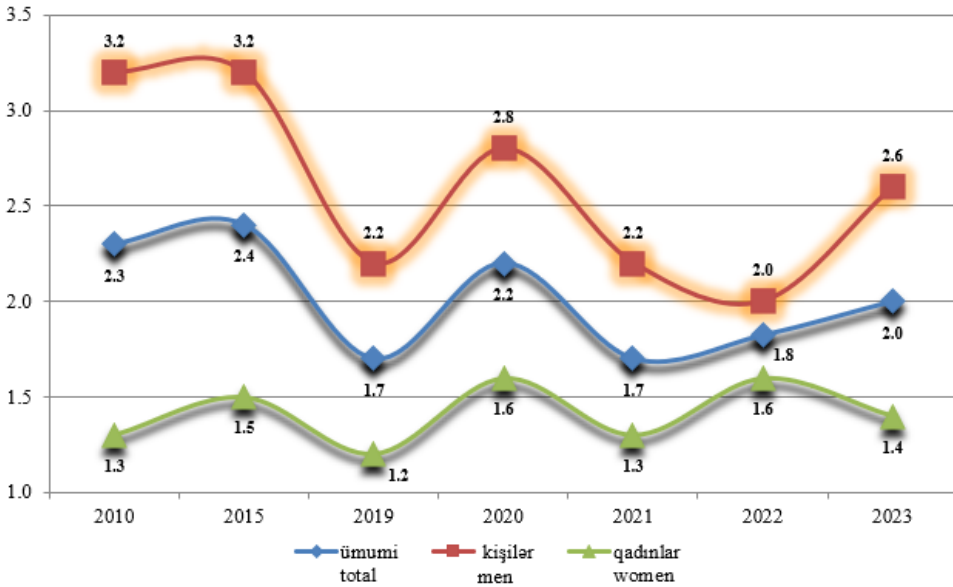
16.1.1 Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgüdə

16.1.1 Number of victims of intentional homicide per 100000 population, by sex

Zorakılığa qarşı təhlükəsizliyin təmin olunması insanların təhlükəsiz və fəal həyat yaşamaları, habelə cəmiyyətin və iqtisadiyyatın sərbəst inkişafı üçün zəruri şərtidir. Təhlükəsizliyin olmamasının səciyyələndirilməsi və şiddətli cinayətkarlığın ən ekstremal formasının qiymətləndirilməsi üçün əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı göstəricisindən istifadə edilir. Bu göstərici il ərzində qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayının əhalinin sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Security from violence is a prerequisite for individuals to enjoy a safe and active life and for societies and economies to develop freely. To ensure the providing of direct indication of lack of security and to measure the most extreme form of violent crime, the indicator the number of victims of intentional homicide per 100000 population is used. This indicator is calculated as the total number of victims of intentional homicide in a year divided by the total population multiplied by 100000.

Qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgüdə, hər 100000 nəfərə
Number of victims of intentional homicide, by sex, per 100000 population

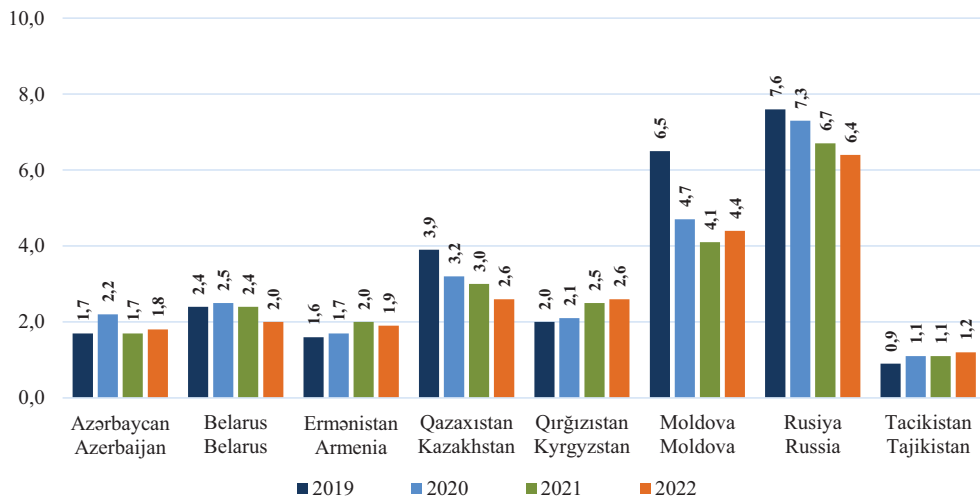

2010-cu illə müqayisədə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı 2023-cü ildə 0,3 bənd azalaraq 2,0-yə enmişdir. Müqayisə edilən dövrdə əsas cinayət növləri üzrə qeydə alınmış cinayət hadisələrinin strukturunda adam öldürmə üzrə cinayətlərin xüsusi çəkisi 0,8 faizdən 0,5 faizə enmişdir.

Compared to 2010, number of victims of intentional homicide per 100000 population decreased by 0,3 points to 2,0 in 2023. In the comparable period, the share of homicide crimes in the structure of registered criminal cases on the main crime types dropped from 0,8 percent to 0,5 percent.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

16.1.3 Son 12 ay ərzində fiziki və cinsi zorakılığa məruz qalmış əhəlinin xüsusi çəkisi³

16.1.3 Proportion of population subjected to physical and sexual violence in the previous 12 months³

Bu göstərici fiziki və cinsi zorakılığa məruz qalmanın yayılma dərəcəsini ölçür və ayrı-ayrılıqda bunlara məruz qalanların sayının əhəlinin orta illik sayına nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanır.

Statistik Məqsədlər üçün Cinayətlərin Beynəlxalq Təsnifatına (ICCSP) əsasən fiziki və cinsi zorakılıq halları aşağıdakı kimi müəyyən olunur.

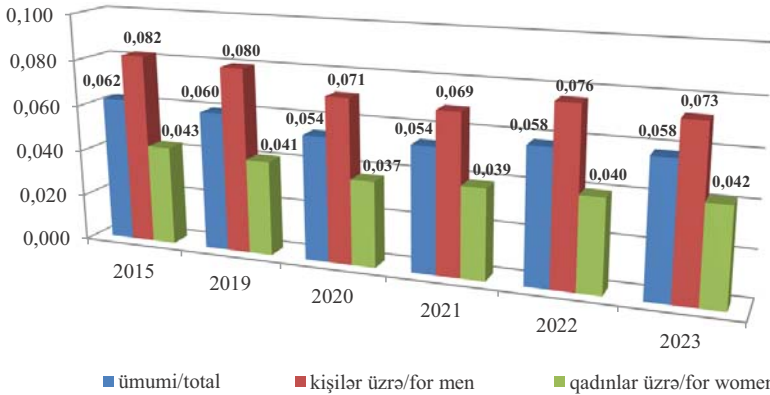
Fiziki zorakılıq: şəxsin bədəninə qəsdən və ya ehtiyatsızlıqdan fiziki güc tətbiq olunması. Buraya ağır bədən zədələri (odlu silah və ya güllə yaraları, kəsilmiş ətraflar, qırılmış sümüklər, daxili zədələr, digər kəskin və ya kritik zədələr), yüngül bədən zədələri (kəsiklər, sıyrıqlar, sınımış dişlər, şişkinlik, gözün qaralması və digər yüngül zədələr), ağır fiziki güc (güllələmək, bıçaqlamaq, əşya ilə vurmaq, zəhərləmək və s.) və yüngül fiziki güc (zərbə vurmaq, şillə vurmaq və s.) tətbiqetmələri daxildir.

This indicator measures the prevalence of exposure to physical and sexual violence and is calculated as the ratio of the number of victims of physical and sexual violence separately to the average annual number of the population multiplied by 100.

According to the International Classification of Crimes for Statistical Purposes (ICCSP), cases of physical and sexual violence are defined as follows.

Physical violence: intentionally or negligently inflicting physical force on a person's body. This includes serious bodily injuries (gunshot or bullet wounds, amputations, broken bones, internal injuries, other sharp or critical injuries), minor bodily injuries (cuts, scrapes, broken teeth, swelling, black eye and other minor injuries), severe physical force (being shot, stabbed, hit with an object, poisoned, etc.) and mild physical force (hitting, slapping, etc.) includes applications.

Fiziki zorakılığa məruz qalanların xüsusi çəkisi⁴, faizlə
Proportion of population subjected to physical violence⁴, in percentage

³ Bu göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində "16.1.3 Son 12 ay ərzində a) fiziki zorakılığa, b) psixoloji zorakılığa və c) cinsi zorakılığa məruz qalmış əhəlinin xüsusi çəkisi" kimi müəyyən edilmişdir.

³ *This indicator is defined in the UN's SDG global indicators system as "16.1.3 Proportion of population subjected to (a) physical violence, (b) psychological violence and (c) sexual violence".*

⁴ Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatlarına əsasən.

⁴ *According to the information of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Azerbaijan.*

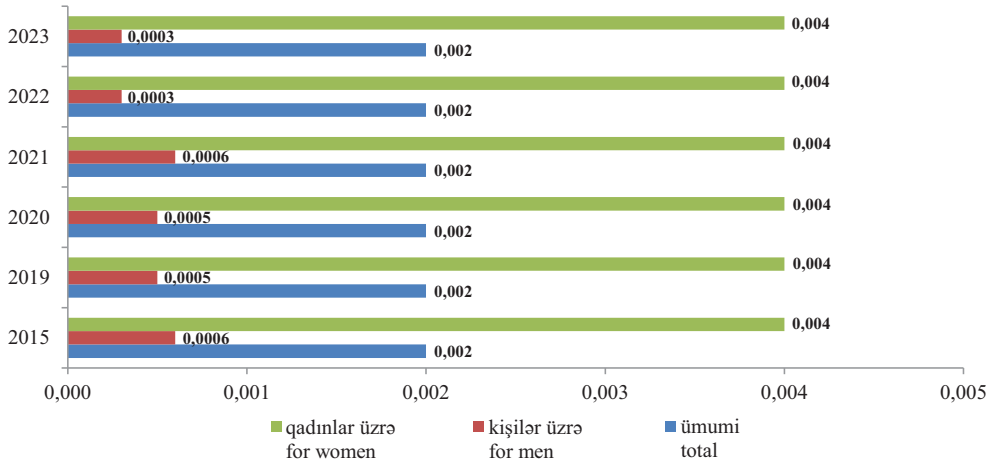
16. SÜLH, ƏDALƏT VƏ SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR 16. PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

Cinsi zorakılıq: hədə-qorxu, güc tətbiqi, dələduzluq, məcburetmə, hədələmə, aldatma, narkotik maddələrdən və ya spirtli içkidən istifadə, yaxud səlahiyyətdən sui-istifadə və ya həssas vəziyyətdən sui-istifadə nəticəsində lazımi razılıq olmadan və ya razılıqla, arzu edilməyən cinsi akt, cinsi akta cəhd, təmas və ya seksual diqqət.

Sexual violence: An unwanted sexual act without proper consent or with consent as a result of threats, force, fraud, coercion, intimidation, deception, use of drugs or alcohol, or abuse of power or a position of vulnerability, attempted sexual intercourse, contact or sexual attention.

Cinsi zorakılığa məruz qalanların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population subjected sexual violence, in percentage

2023-cü ildə fiziki zorakılığa məruz qalanların xüsusi çəkisi 0,058 faiz, cinsi zorakılığa məruz qalanların xüsusi çəkisi isə 0,002 faiz təşkil etmişdir.

2023-cü ildə 3704 kişi və 2138 qadın olmaqla ümumilikdə 5842 nəfər fiziki zorakılığa, 15 kişi və 216 qadın olmaqla ümumilikdə 231 nəfər cinsi zorakılığa məruz qalmışdır.

In 2023, the proportion of those subjected to physical violence was 0,058 percent, and the proportion of those subjected to sexual violence was 0,002 percent.

In 2023, a total of 5842 people, including 3704 men and 2138 women, were subjected to physical violence, and a total of 231 people, including 15 men and 216 women, were subjected to sexual violence.

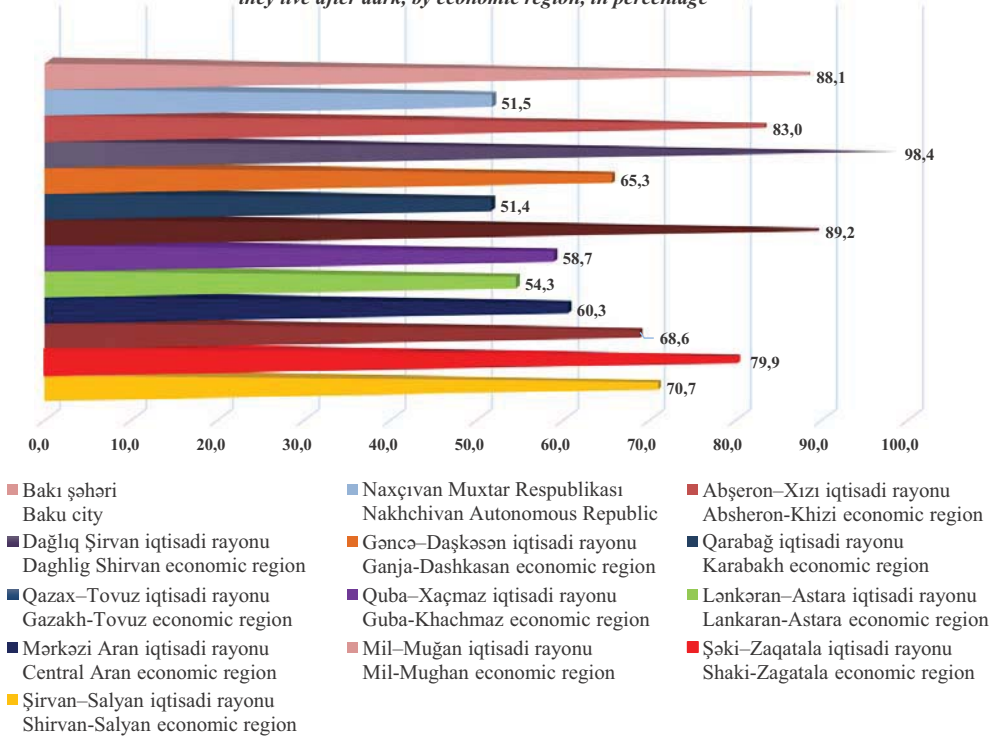

16.1.4 Hava qaraldıqdan sonra yaşadıkları ərazidə təkbaşına gəzərkən özünü təhlükəsiz hiss edən əhəlinin xüsusi çəkisi
16.1.4: Proportion of population that feel safe walking alone around the area they live after dark

Bu göstərici insanların yaşadığı evdən/mənzildən kənarında cinayət qorxusu ilə üzləşmə hissini qiymətləndirmək məqsədi daşıyır və hava qaraldıqdan sonra yaşadıkları ərazidə təkbaşına gəzərkən özünü təhlükəsiz hiss edən yetkin yaşlı əhəlinin xüsusi çəkisini ifadə edir.

This indicator aims to assess people's sense of fear of crime outside their home/apartment and represents the proportion of the adult population who feel safe walking alone in their neighborhood after dark.

Hava qaraldıqdan sonra yaşadıkları ərazidə təkbaşına gəzərkən özünü təhlükəsiz hiss edən əhəlinin (15-49 yaşlı qadınların) xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, faizlə⁵
The proportion of the population (women aged 15-49) who feel safe walking alone around the area they live after dark, by economic region, in percentage⁵

⁵ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə hava qaraldıqdan sonra yaşadıkları ərazidə təkbaşına gəzərkən özünü təhlükəsiz hiss etdiyini bildirən 15-49 yaşlı qadınların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 15-49 yaşlı qadınların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁵This indicator was calculated as the ratio of the number of women aged 15-49 in the households participating in the Multiple Indicator Cluster Survey who stated that they feel safe walking alone in their neighbourhood after dark by the total number of women aged 15-49 in the households participating in the survey multiplying by 100.

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, hava qaraldıqdan sonra yaşadıkları ərazidə təkbəşinə gəzərkən özünü təhlükəsiz hiss edən əhəlinin (15-49 yaşlı qadınların) xüsusi çəkisi 74,9 faiz (şəhər yerləri üzrə 79,3 faiz, kənd yerləri üzrə 67,8 faiz) olmuşdur. İqtisadi rayon bölgüsündə bu göstərici üzrə ən aşağı hədd (51,4 faiz) Qarabağ iqtisadi rayonunda, ən yuxarı hədd (98,4 faiz) Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda qeydə alınmışdır.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the proportion of population (women aged 15-49) that feel safe walking around the they live after dark is 74,9 percent (79,3 percent in urban areas, 67,8 percent in rural areas). In the division of economic regions, the lowest limit for this indicator was recorded in the Karabakh economic region, which was (51,4 percent), and the highest limit was recorded in the Daghlig Shirvan economic region, which was (98,4 percent).

16.2.1 Son bir ayda qəyyumlar tərəfindən hər hansı fiziki cəza və (və ya) psixoloji təcavüzə məruz qalmış 1-14 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi⁶
16.2.1 Proportion of children aged 1-14 years who experienced any physical punishment and/or psychological aggression by caregivers in the past month⁶

Bu göstərici uşaqların tərbiyəsində zorakı intizam tədbirlərinin (fiziki cəza və ya psixoloji təcavüz) tətbiqinin nə dərəcədə geniş yayıldığını qiymətləndirmək məqsədi daşıyır və öz qəyyumları tərəfindən son bir ayda hər hansı fiziki cəza və/və ya psixoloji təcavüzə məruz qoyulmuş uşaqların xüsusi çəkisini ifadə edir.

Beynəlxalq praktikada göstərici üzrə əsas məlumat mənbəyi Çoxgöstəricili Klaster Sorğusu (MICS) hesab olunur. MICS metodologiyasına əsasən, psixoloji təcavüz dedikdə, uşağın üstünə qışqırılması və ya bağırılması, uşağın “axmaq”, “tənbəl” və ya buna bənzər təhqiredici adlarla çağırılması, xoşladığı bir şeyin uşağa qadağan edilməsi, fiziki cəza dedikdə isə zədələnməyə səbəb olmadan uşağa fiziki ağrı və ya narahatlıq vermək məqsədilə edilən hərəkətlər (uşağın silkələnməsi, üzünə, başına, qulaqlarına, əlinə, qoluna və ya qıçına vurulması və ya sillələnməsi, sərt əşya ilə vurulması, möhkəm döyülməsi və s.) nəzərdə tutulur.

This indicator aims to assess how widespread the application of violent disciplinary measures (physical punishment or psychological aggression) is in the upbringing of children and expresses the proportion of children who were subjected to any physical punishment and/or psychological aggression by their caregivers in the last month.

In international practice, the main source of information on the indicator is the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS). According to the MICS methodology, psychological aggression refers to yelling or screaming at a child, calling a child "dumb", "lazy" or similar offensive names, forbidding the child to do something he or she likes, and physical punishment refers to the actions intended to cause physical pain or discomfort to the child without causing injury (shaking the child, hitting or slapping the child's face, head, ears, hand, arm or leg, hitting with a hard object, beating hard, etc.).

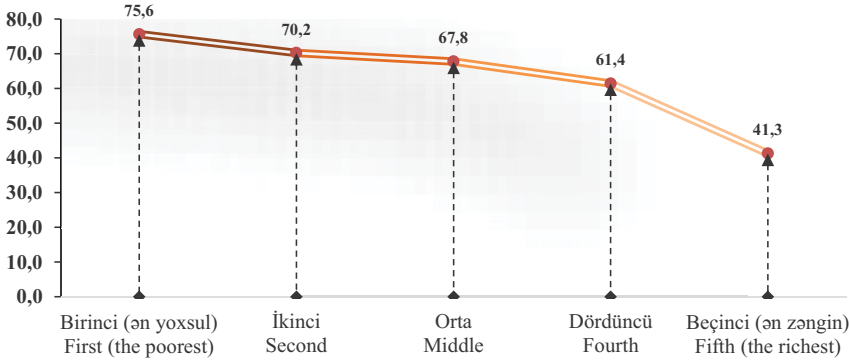
⁶ Göstərici BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində “16.2.1 Son bir ayda qəyyumlar tərəfindən hər hansı fiziki cəza və (və ya) psixoloji təcavüzə məruz qalmış 1-17 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Bununla belə, göstərici hal-hazırda dünya praktikasında 1-14 yaşlı uşaqlara nəzərən hesablanır.

⁶*This indicator is defined in the UN's SDG global indicators system as “16.2.1 Proportion of children aged 1–17 years who experienced any physical punishment and/or psychological aggression by caregivers in the past month”. However, the indicator is currently calculated for children aged 1-14 in world practice.*

Son bir ayda qəyyumlar tərəfindən hər hansı fiziki cəza və (və ya) psixoloji təcavüzə məruz qalmış 1-14 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi, rifah indeksi kvintili üzrə bölgədə, faizlə⁷

The proportion of children aged 1-14 who experienced any physical punishment and/or psychological aggression by caregivers in the past month, by welfare index quintile, in percentage⁷

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, qəyyumlar tərəfindən hər hansı fiziki cəza və (və ya) psixoloji təcavüzə məruz qalmış 1-14 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi 63,0 faiz (şəhər yerləri üzrə 55,3 faiz, kənd yerləri üzrə 74,6 faiz) olmuşdur. Rifah indeksi kvintili bölgüsündə bu göstərici “birinci (ən yoxsul)” kvintil üzrə 75,6 faiz təşkil etmiş, növbəti kvintillər üzrə azalma meylili alaraq “beşinci (ən zəngin)” kvintil üzrə 41,3 faiz olmaqla ən aşağı həddə enmişdir.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the proportion of children aged 1-14 who experienced any physical punishment and/or psychological aggression by caregivers is 63,0 percent (55,3 percent in urban areas, 74,6 percent in rural areas). In the distribution of welfare index quintile, this indicator was 75,6 percent for the "first (poorest)" quintile, and it fell to the lowest level of 41,3 percent for the "fifth (richest)" quintile.

⁷ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə öz qəyyumları tərəfindən sorğunun başlama tarixindən əvvəlki son bir ayda hər hansı fiziki cəza və/və ya psixoloji təcavüzə məruz qoyulmuş 1-14 yaşda olan uşaqların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 1-14 yaşda olan uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁷ This indicator was calculated as the ratio of the number of children aged 1-14 in the households participating in the Multiple Indicator Cluster Survey who experienced any physical punishment and/or psychological aggression by caregivers in the past month before the start of the survey to the total number of children aged 1-14 in the households participating in the survey multiplied by 100.

16.2.2 Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən insan alveri qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə

16.2.2 Number of victims of human trafficking per 100000 population, by sex

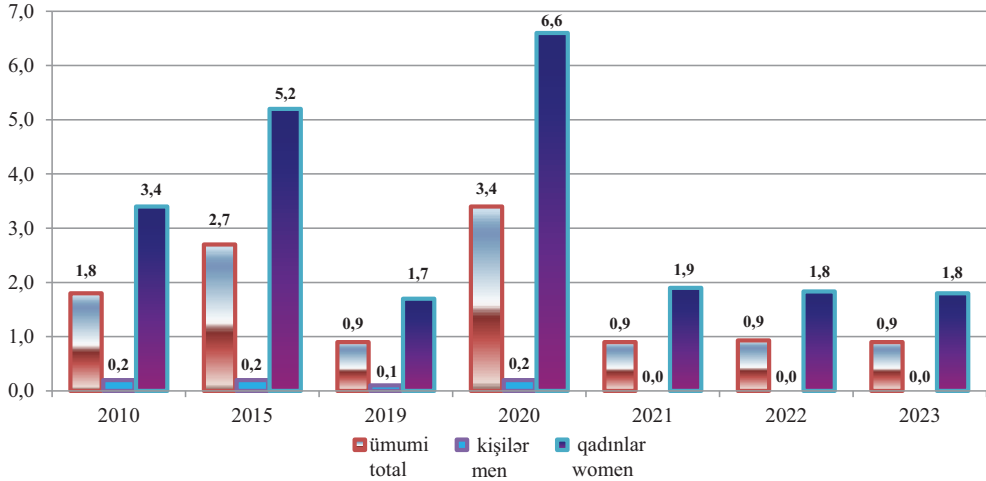
İnsan alveri hədə-qorxu, zor və ya məcburetə, qaçırma, dələduzluq, aldatmanın digər formalarını tətbiq etməklə, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə və ya həssaslıq mövqeyindən istifadə edərək və ya başqa bir şəxs üzərində nəzarəti olan bir şəxsin razılığını əldə etmək üçün ödəniş və ya fayda almaq və ya verməklə istismar məqsədilə insanları işə götürmək, daşımaq, köçürmək, gizlətmək və ya qəbul etmək kimi əməlləri əhatə edir.

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən insan alveri qurbanlarının sayı il ərzində ölkədə yaşayan və ya aşkar olunmuş insan alveri qurbanlarının sayının ölkənin ümumi rezident şəxslərinin sayına nisbətinin 100000-ə hasılı kimi hesablanır.

Human trafficking is defined as the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation.

The number of victims of human trafficking per 100000 population is calculated as the total number of victims of trafficking in persons detected or living in a country in a year divided by the resident population in the country multiplied by 100000.

İnsan alveri qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə
The number of victims of human trafficking, per 100000 population

2010-cu illə müqayisədə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən insan alveri qurbanlarının sayı 2023-cü ildə 0,9 bənd azalaraq 0,9-a enmişdir. Baxılan dövrdə hər 100000 nəfərə insan alveri qurbanı olan kişilərin sayı 0,2-dən 0,0-a, qadınların sayı 3,4-dən 1,8-dək azalmışdır.

2023-cü ildə insan alveri qurbanlarının sayı 91 nəfər olmuşdur ki, onlardan da 1 nəfəri kişi, 90 nəfəri qadındır.

Compared to 2010, the number of victims of human trafficking per 100000 population decreased by 0,9 bənd in 2023 amounted to 0,9. During reviewed period, the number of men per 100000 victims of trafficking decreased from 0,2 to 0,0, the number of women decreased from 3,4 to 1,8.

In 2023, the number of victims of human trafficking amounted to 91 people, of which 1 was men and 90 were women.

16.3.1 Son 12 ay ərzində səlahiyyətli orqanlara, yaxud münafişələrin həlli sahəsində rəsmi tanınan digər instansiyalara zorakılığa məruz qalmaları barədə məlumat vermiş zorakılıq qurbanlarının xüsusi çəkisi⁸

16.3.1 Proportion of victims of violence in the previous 12 months who reported their victimization to competent authorities or other officially recognized conflict resolution instances⁸

Göstərici son 12 ay ərzində səlahiyyətli orqanlara (polis, prokurorluq və s.) və ya münafişələrin həlli üzrə rəsmi tanınan digər instansiyalara (dövlət orqanları tərəfindən rəsmi tanınan qəbilə və dini liderlər, kənd ağsaqqalları, icma başçıları) zorakılığa məruz qalmaları barədə məlumat vermiş zorakılıq qurbanlarının (bütün zorakılıq növləri üzrə) xüsusi çəkisini ifadə edir.

2023-cü ildə ölkəmizdə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən, son 12 ay ərzində səlahiyyətli orqanlara (polisa) zorakılığa məruz qalmaları barədə məlumat vermiş zorakılıq qurbanlarının (15-49 yaşlı qadınların) xüsusi çəkisi⁹ 45,6 faiz təşkil etmişdir.

The indicator is the number of victims of violence who reported their exposure to violence to the authorities (police, prosecutor's office, etc.) or other officially recognized conflict resolution instances (tribal and religious leaders, village elders, community leaders officially recognized by state authorities) during the last 12 months (on all types of violence) expresses its special weight.

According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in our country in 2023, the percentage of victims of violence (women aged 15-49) who reported to the authorities (police) about their violence during the last 12 months⁹ is 45,6 percent has done.

⁸ DIM-in 16.3.1-ci göstəricisinə dair qlobal metaməlumatda 28 mart 2024-cü il tarixli yenilənmələrə əsasən, göstərici "Son 12 ay ərzində səlahiyyətli orqanlara, yaxud münafişələrin həlli sahəsində rəsmi tanınan digər mexanizmlərə zorakılığa məruz qalmaları barədə məlumat vermiş a) fiziki, b) psixoloji və (və ya) c) cinsi zorakılıq qurbanlarının xüsusi çəkisi" redaksiyasında təqdim olunur və məlumatların a), b) və c) altgöstəriciləri üzrə ayrılıqda hazırlanması zəruri hesab edilir. MICS əsasında məlumatlar sözügedən metaməlumatın qeyd olunan tarixdən əvvəlki versiyasına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

⁸ *According to the updates of March 28, 2024, in the global metadata for indicator 16.3.1 of the SDG, the indicator "Proportion of victims of (a) physical, (b) psychological and/or (c) sexual violence in the previous 12 months who reported their victimization to competent authorities or other officially recognized conflict resolution mechanisms" is presented in the editorial office, and it is considered necessary to prepare data separately for sub-indicators a), b) and c). The data based on MICS was prepared in accordance with the version of the specified metadata prior to mentioned.*

⁹ Bu göstərici Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə sorğunun başlama tarixindən əvvəlki son 12 ay ərzində polis orqanlarına sonuncu dəfə zorakılığa məruz qalmaları barədə məlumat vermiş 15-49 yaşlı qadınların sayının sorğuda iştirak etmiş ev təsərrüfatları üzrə 15-49 yaşlı qadınların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanmışdır.

⁹ *This indicator was calculated as the ratio of the women aged 15-49 who reported their last victimization to police authorities in the last 12 months before the start of the survey divided by the total number of women aged 15-49 in the Multiple indicator Cluster Survey to in that household ,multiplied by 100 .*

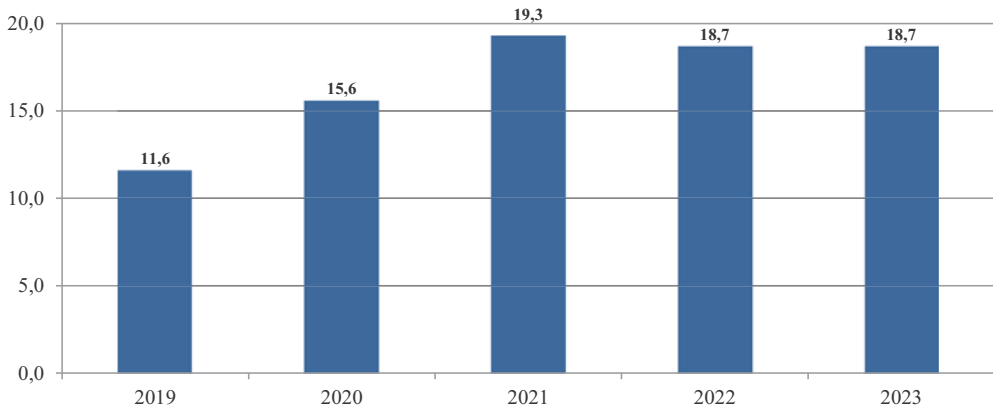
16.3.2 Hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi

16.3.2 Unsented detainees as a proportion of overall prison population

Milli və beynəlxalq səviyyələrdə qanunun aliliyinin təşviq edilmə və hamı üçün ədalət mühakiməsinə bərabər çıxış imkanının təmin olunma səviyyəsini ölçmək məqsədilə hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin sayının həbsdə olan şəxslərin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

In order to measure the level of promoting the rule of law at the national and international levels and ensuring equal access to justice for all unsented detainees as a proportion of overall prison population indicator is used. This indicator is calculated as the number of persons held in detention who have not yet been sentenced divided by the total number of persons held in detention multiplied by 100.

Hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi, faizlə
Unsented detainees as a proportion of overall prison population, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi
Source: Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan

Hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi 2023-cü ildə 2022-ci ilə nəzərən dəyişməmiş və 18,7 faiz təşkil etmişdir.

In 2023, compared to 2022, unsented detainees as a proportion of overall prison population did not change and amounted to 18,7 percent.

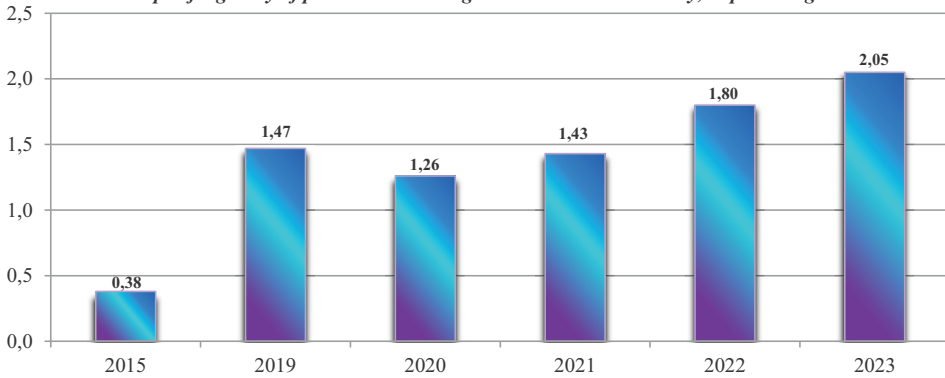
16.5.1 Rüşvət vermiş və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin xüsusi çəkisi¹⁰

16.5.1 Specific gravity of persons who have given or insisted on bribery¹⁰

Bu göstərici il ərzində ən azı bir dəfə rüşvət vermiş (pul, hədiyyə və ya əvəz olaraq əməl) və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin sayının bu cür əməllərə məruz qalmaları ilə bağlı müraciət etmiş şəxslərin sayına nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanmışdır.

This indicator is defined as the product of the ratio of the number of persons who paid a bribe (money, gift or counter favour) at least once a year or insisted on giving a bribe to the number of persons who applied for such actions.

Rüşvət vermiş və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin xüsusi çəkisi, faizlə
Specific gravity of persons who have given or insisted on bribery, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi
Source: The Anti-Corruption General Directorate with the Prosecutor General of the Republic of Azerbaijan

Rüşvət vermiş və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin xüsusi çəkisi 2023-cü ildə 2015-ci illə müqayisədə 1,67 faiz bəndi artaraq 2,05 faiz təşkil etmişdir.

2023-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə rüşvət vermə və ya rüşvət verməyə təhrik edilmə ilə bağlı 5590 müraciət daxil olmuş və məhkəmə məsuliyyətinə verilmiş 115 təqsirləndirilən şəxslərdən 108 nəfəri kişi, 7 nəfəri qadın olmuşdur.

Specific gravity of persons who have given or insisted on bribery in 2023 increased by 1,67 percentage points compared to 2015 and amounted to 2,05 percent.

In 2023, 5590 applications related to bribery or bribery-related incitement were received by the Anti-Corruption General Directorate with the Prosecutor General of the Republic of Azerbaijan and out of 115 accused persons, 108 were men and 7 were women.

¹⁰ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “16.5.1 Son 12 ay ərzində ən azı bir dəfə dövlət vəzifəli şəxslə təmasda olan və ona rüşvət verən və ya həmin dövlət vəzifəli şəxsin rüşvət vermə tələbi ilə qarşılaşmış şəxslərin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə bu göstərici inzibati məlumatlar əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

¹⁰ *The indicator is defined in the UN's SDG Global Indicators System as “Proportion of persons who had at least one contact with a public official and who paid a bribe to a public official, or were asked for a bribe by those public officials, during the previous 12 months”. In the publication, this indicator is given in the national context on the basis of administrative data.*

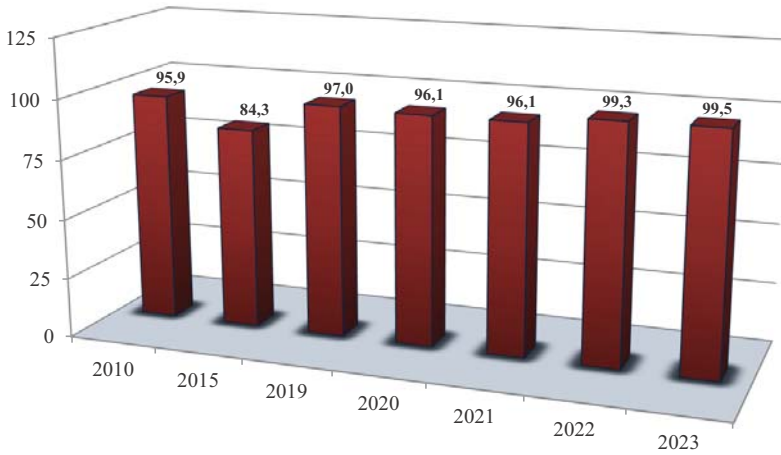
16.6.1 Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi

16.6.1 Primary government expenditures as a proportion of original approved budget

Bu göstərici icra olunmuş büdcə xərclərinin dövlət büdcəsi sənədləri ilə müəyyən edilmiş büdcə xərclərinə faiz nisbətini əks etdirir. Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi il ərzində icra olunmuş dövlət büdcəsi xərclərinin həmin il üçün təsdiq olunmuş dövlət büdcəsi xərclərinə (funksional təsnifatın bölmələri üzrə) nisbətini 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator reflects the percentage of budget expenditure outturn to approved budget expenditures, as defined in government budget documentation. The primary government expenditures as a proportion of original approved budget is calculated as the executed expenditures of the state budget in a year divided by the approved state budget expenditures for the same year (by functional sections) multiplied by 100.

Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi, faizlə
Primary government expenditures as a proportion of original approved budget, in percentage

Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi 2010-cu ildəki 95,9 faizdən 3,6 faiz bəndi artaraq 2023-cü ildə 99,5 faiz olmuşdur.

İcra olunmuş dövlət büdcəsi xərclərinin həcmi 2023-cü ildə 36458,0 milyon manat olmuşdur ki, bu da 2010-cu ildəki 11765,9 milyon manatla müqayisədə 3,1 dəfə çoxdur. Təsdiq olunmuş dövlət büdcəsi xərclərinin həcmi isə 2010-cu illə (12275,0 milyon manat) müqayisədə 2023-cü ildə (36624,8 milyon manat) 3 dəfə çox olmuşdur.

The primary government expenditures as a proportion of original approved budget increased by 3,6 percentage points from 95,9 percent in 2010 to 99,5 percent in 2023.

The amount of executed state budget expenditures amounted to 36458,0 million manats in 2023, which is 3,1 times more than 11765,9 million manats in 2010. The amount of approved state budget expenditures in 2023 (36624,8 million manats) was more than 3 times in 2010 (12275,0 million manats).

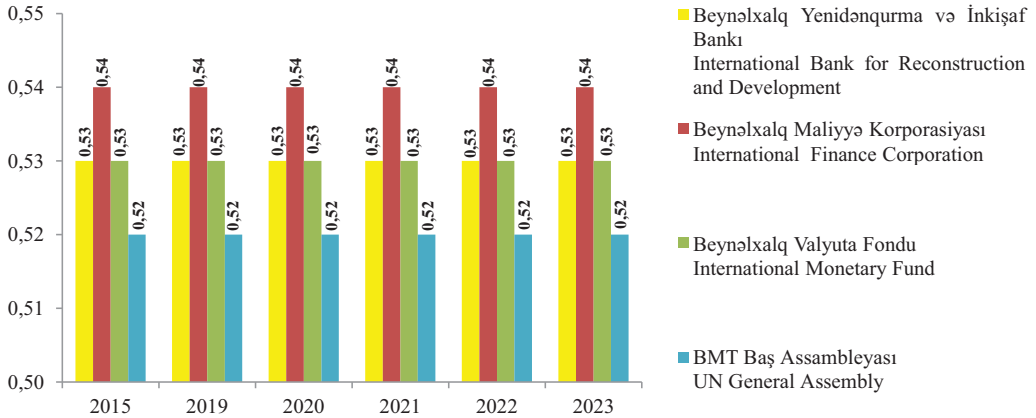
16.8.1 Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və səsini xüsusi çəkisi

16.8.1 Proportion of membership and voting right of the Republic of Azerbaijan in international organizations

Bu göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “İnkişaf etməkdə olan ölkələrin beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və onların səslerinin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir və on bir beynəlxalq təşkilat üçün ayrı-ayrılıqda hesablanır: BMT-nin Baş Assambleyası, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası, Beynəlxalq Valyuta Fondu, BMT-nin İqtisadi və Sosial Şurası, Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Afrika İnkişaf Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, İnter-Amerika İnkişaf Bankı, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı və Maliyyə Sabitliyi Şurası. Hesablama hər bir təşkilatın üzvləri barədə dərc olunmuş məlumatlar və onların illik hesabatlarında səslerin sayı ilə bağlı məlumatlardan istifadə edilərək aparılır. Üzvlərin xüsusi çəkisi inkişaf etməkdə olan ölkələr olan üzvlərin sayının üzvlərin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə, səslerin xüsusi çəkisi isə inkişaf etməkdə olan ölkələrə ayrılan səslerin sayının səslerin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə hesablanır.

The indicator is defined as “Proportion of members and voting rights of developing countries in international organizations” and is calculated independently for eleven different international institutions: The United Nations General Assembly, the United Nations Security Council, the International Monetary Fund, the United Nations Economic and Social Council, the International Bank for Reconstruction and Development, the International Finance Corporation, the African Development Bank, the Asian Development Bank, the Inter-American Development Bank, the World Trade Organisation, and the Financial Stability Board. The computation uses each institutions’ own published membership and voting rights data from their respective annual reports. The proportion of voting rights is computed as the number of voting rights allocated to developing countries, divided by the total number of voting rights. The proportion of membership is calculated by taking the number of developing country members, divided by the total number of members.

Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi, faizlə¹¹
Proportion of membership of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage¹¹

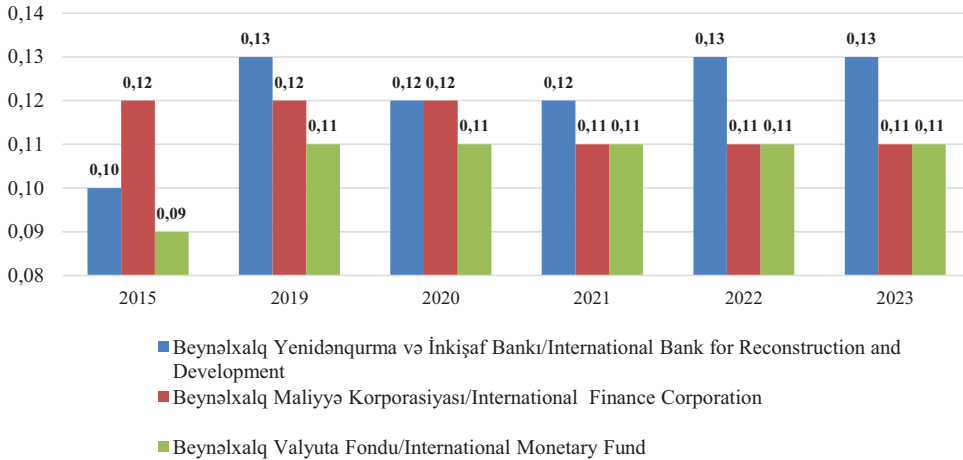
16. SÜLH, ƏDALƏT VƏ SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR 16. PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

2023-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,53, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,54, Beynəlxalq Valyuta Fondunun üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,53, BMT Baş Assambleyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,52 faiz təşkil etmişdir. Baxılan dövrdə ölkəmizin səslərinin xüsusi çəkisi Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankında 0,13, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasında 0,11, Beynəlxalq Valyuta Fondunda 0,11 faiz olmuşdur.

In 2023, proportion of membership of the Republic of Azerbaijan in International Bank for Reconstruction and Development is 0,53, in International Finance Corporation is 0,54, in International Monetary Fund is 0,53, in UN General Assembly is 0,52 percent. In the reviewed period the proportion of the votes of our country in International Bank for Reconstruction and Development is 0,13, in International Finance Corporation is 0,11, International Monetary Fund is 0,11 percent.

Beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan Respublikasının səslərinin xüsusi çəkisi, faizlə¹¹
The proportion of the votes of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage¹¹

¹¹ <https://unstats.un.org/sdgs/dataportal/database>

16.9.1 Doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatata alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi

16.9.1 Proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority

Doğulmuş uşaqların qeydiyyatı onların qanuni tanınmaları, hüquqlarının qorunması və bu hüquqların hər hansı pozuntusunun diqqətdən kənar qalmamasının təmin edilməsi üçün ilk addımdır.

Doğum qeydiyyatı, ölkənin qanuni tələblərinə uyğun olaraq doğuşların və onların xüsusiyyətlərinin vətəndaş qeydiyyatı reyestrində tam, daimi və universal şəkildə qeydiyyatata alınmasıdır.

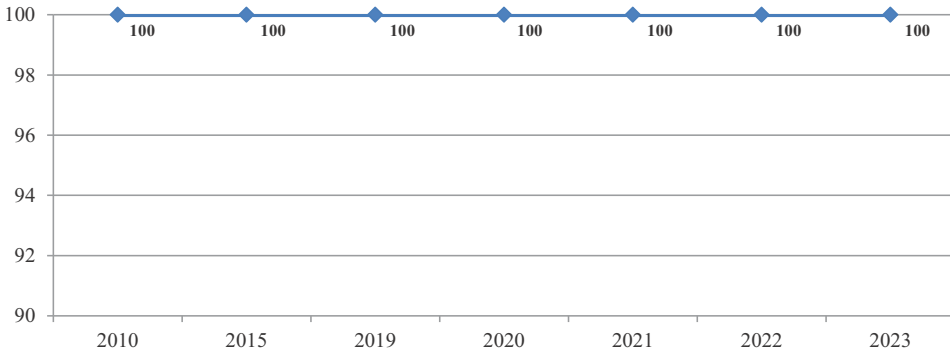
Doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatata alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi müvafiq ildə doğulan uşaqlara verilən doğum haqqında şəhadətnamələrinin sayının həmin ildə qeydə alınan doğumların sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Registering children at birth is the first step in securing their recognition before the law, safeguarding their rights, and ensuring that any violation of these rights does not go unnoticed.

Birth registration is defined as 'the continuous, permanent and universal recording, within the civil registry, of the occurrence and characteristics of births in accordance with the legal requirements of a country'

The proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority is calculated as the number of birth certificates issued to children born in the corresponding year divided by the number of births registered in the same year multiplied by 100.

Doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatata alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority, in percentage

2010-2023-cü illər ərzində doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatata alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi 100 faiz təşkil etmişdir.

In 2010-2023, the proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority was 100 percent.

16.10.2 Vətəndaşların informasiyaya çıxışını təmin edən hüquqi və siyasi əsasların mövcudluğu¹²

16.10.2 Existence of legal and political frameworks that ensure for public access to information¹²

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 47-ci maddəsi ilə hər kəsin fikir və söz azadlığı təmin edilir. Bundan əlavə, Konstitusiyanın 50-ci maddəsinə uyğun olaraq hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır. Belə ki, ölkə Konstitusiyasının 50-ci maddəsi ilə təsbit olunmuş məlumat əldə etmək hüququnun sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə, açıq cəmiyyətin və demokratik hüquqi dövlətin prinsipləri əsasında təmin edilməsinin hüquqi əsasları “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda təsbit edilmişdir.

Hər kəsin məlumat əldə etmək üçün müraciət etmək hüququ vardır ki, məlumat azadlığının həyata keçirilməsi ilə əlaqədar yaranan münasibətlər “Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiyanın axtarılması, əldə edilməsi, hazırlanması, ötürülməsi, istehsalı və yayımının ümumi qaydaları, habelə mətbuatın, informasiya agentliklərinin, televiziya və radio təşkilatlarının vətəndaşların tam, doğru-dürüst və operativ informasiya almaq hüququnun həyata keçirilməsinə yönəldilmiş fəaliyyətinin təşkilatı, hüquqi və iqtisadi əsasları “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Belə ki, kütləvi informasiya azadlığı vətəndaşların qanuni yolla informasiya axtarmaq, əldə etmək, hazırlamaq, ötürmək, istehsal etmək və yaymaq hüququna dövlət tərəfindən təminat verilməsinə əsaslanır.

**Mənbə: Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman)
Source: Commissioner for Human Rights (Ombudsman) of the Republic of Azerbaijan**

Article 47 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan guarantees the freedom of speech and expression. In addition, in accordance with Article 50 of the Constitution, everyone has the right to legally seek, receive, transmit, prepare and disseminate information that he or she wants. Thus, the Law of the Republic of Azerbaijan “On access to information” provides that the right of access to information as defined by Article 50 of the Constitution of the country is based on the principles of a free, unobstructed and equal conditions for all, based on the principles of an open society and a democratic legal state.

Everyone has the right to apply for information that the relations arising in connection with the exercise of freedom of information are governed by the Law of the Republic of Azerbaijan “On Freedom of Information”.

General rules of search, acquisition, preparation, transmission, production and distribution of mass information in the Republic of Azerbaijan, as well as organizational, legal and economic bases of activities of the press, information agencies, television and radio organizations aimed at ensuring the right of citizens to complete, accurate and operative information which is regulated by the Law of the Republic of Azerbaijan “On Mass Media”.

Thus, the freedom of mass information is based on the state guarantee of citizens' right to seek, obtain, prepare, transmit, produce and disseminate information legally.

¹² BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində göstərici “16.10.2 Vətəndaşların informasiyaya çıxışını təmin edən konstitusional, qanunverici və/və ya siyasi zəmanətləri qəbul edilmiş və onların qüvvədə olduğu ölkələrin sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Göstəricinin milli səviyyədə tətbiqi sözügedən sahədə müvafiq normativ hüquqi aktların mövcudluğunu nəzərdə tutur.

¹² In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “16.10.2 Number of countries that adopt and implement constitutional, statutory and/or policy guarantees for public access to information.” The use of the indicator at the national level implies the existence of the relevant normative legal acts in the area.

16.a.1 Paris prinsiplərinə uyğun olaraq insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə milli müstəqil institutların mövcudluğu

16.a.1 Existence of independent national human rights institutions in compliance with the Paris Principles

Bu göstərici inklüziv, dinc və hesabatlılığa malik cəmiyyətlərin təşviqi məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlıq vasitəsilə ölkələrin müstəqil milli institutların qurulmasına yönələn fasiləsiz qlobal səylərini ölçür. Milli İnsan Hüquqları İnstitutunun yaradılması və gücləndirilməsi dövlətin beynəlxalq insan hüquqları alətlərində təmin olunan insan hüquqlarını təşviq etmək və qorumaq öhdəliyinə sadıq olduğunu göstərir. Milli İnsan Hüquqları İnstitutu insan hüquqlarını müdafiə və təşviq etmək üçün yaradılmış müstəqil inzibati orqandır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası qəbul edildikdən sonra, ölkədə bu sahədə demokratik, hüquqi islahatların həyata keçirilməsi və insan hüquqlarının səmərəli təmini məqsədilə institusional mexanizmlər sistemi yenidən qurulmuşdur.

Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının təmin edilməsini ümumdövlət vəzifəsi hesab edilərək, ilk dəfə insan hüquqları üzrə müvəkkil institutunun təsis edilməsi “İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 fevral 1998-ci il tarixli Fərmanında nəzərdə tutulmuşdur. Həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 18 iyun 1998-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “İnsan Hüquqlarının müdafiəsinə dair Dövlət Proqramı”nda İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil təsisatının yaradılması nəzərdə tutulmuşdur.

28 dekabr 2001-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi tərəfindən “Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında” Konstitusiyaya Qanunu qəbul edildi, 5 mart 2002-ci ildə isə ölkə başçısı tərəfindən bu Qanunun tətbiq edilməsi haqqında Fərman imzalandı və beləliklə də təsisatın yaradılması və fəaliyyət göstərməsi üçün hüquqi baza yaradıldı.

Azərbaycan Respublikasının ilk Ombudsmanı 2002-ci il iyulun 2-də Milli Məclis tərəfindən Azərbaycan Respublikasının

This indicator measures the continuous global efforts of countries to establish independent national institutions through international cooperation to promote inclusive, peaceful and accountable societies. The establishment and strengthening of the National Institute for Human Rights demonstrates the state's commitment to promote and protect human rights enshrined in international human rights instruments. The National Institute for Human Rights is an independent administrative body established to protect and promote human rights.

Following the adoption of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, the system of institutional mechanisms has been reconstructed in the country in order to carry out democratic, legal reforms and the effective provision of human rights.

Establishing the Authorized Human Rights Institute for the first time as a state duty to ensure human rights in the Republic of Azerbaijan is envisaged in the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated February 22, 1998 "On Measures to Ensure Human and Civil Rights and Freedoms." It also provides for the establishment of the Commissioner for Human Rights in the State Program for the Protection of Human Rights, approved by the Presidential Decree of June 18, 1998.

On December 28, 2001, the Milli Majlis of the Republic of Azerbaijan adopted the Constitutional Law "On the Commissioner for Human Rights (Ombudsman) of the Republic of Azerbaijan", and on March 5, 2002 the President signed a decree on the application of this Law. A legal basis for the establishment and functioning of the Fund was established.

The first ombudsman of the Republic of Azerbaijan was elected by the Milli Majlis on July 2, 2002 with 111 votes (112 votes) out of three candidates nominated by the President of the Republic of Azerbaijan.

The Ombudsman's position is to restore

16. SÜLH, ƏDALƏT VƏ SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR

16. PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

Prezidentinin təqdim etdiyi üç namizəd arasından 111 səsle (112 səsdən) seçilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə Müvəkkili vəzifəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə təsbit olunmuş və Azərbaycan Respublikasının dövlət və yerli özünüidarə orqanları, vəzifəli şəxsləri tərəfindən pozulan insan hüquqları və azadlıqlarının bərpa edilməsi və “Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında” Konstitusiya Qanunu ilə müəyyən edilmiş hallarda insan hüquqları pozuntularının qarşısının alınması üçün təsis edilmişdir.

human rights and freedoms established by the Constitution of the Republic of Azerbaijan and international treaties ratified by the Republic of Azerbaijan and violated by state and local self-government bodies, officials and the Ombudsman. It was established to prevent human rights violations in cases defined by the Constitutional Act.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman)
Source: Commissioner for Human Rights (Ombudsman) of the Republic of Azerbaijan

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ 17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

17 MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN
TƏRƏFDAŞLIQ

Dayanıqlı inkişaf naminə qlobal əməkdaşlığı
canlandırmaq və gücləndirmək

*Strengthen the means of implementation and
revitalize the Global Partnership for Sustainable
Development*

17 PARTNERSHIPS
FOR THE GOALS

“Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”dən irəli gələn qlobal hədəflərə nail olmaq üçün hökumət, özəl sektor və vətəndaş cəmiyyəti arasında tərəfdaşlıq tələb olunur ki, buraya qlobal, regional, milli və yerli səviyyələrdə insanları və planeti diqqət mərkəzində saxlayan prinsiplər, dəyərlər, gələcəyə ortağ baxış və birgə məqsədlər üzərində qurulmuş inklüziv tərəfdaşlıqlar daxildir¹.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən 2023-cü ildə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə DİM-ə nail olunması üçün illik investisiya defisiti təxminən 4 trilyon ABŞ dolları həcmində qiymətləndirilmişdir və bunun da yarıdan çoxu (2,2 trilyon ABŞ dolları) təkcə enerji keçidi üçün tələb olunur. Qeyd olunan investisiya defisiti 2019-cu il üçün qiymətləndirilmiş 2,5 trilyon ABŞ dollarından 60 faiz çoxdur. 2015-ci ildən bu yana investisiya defisitlərindəki artım, COVID-19 pandemiyası, ərzaq, yanacaq və maliyyə böhranları da daxil olmaqla çoxsaylı qlobal problemlərlə bağlıdır.

2023-cü ildə inkişafa rəsmi yardım (İRY) məqsədilə inkişaf etməkdə olan ölkələrə ayrılan vəsait 2015-ci ilə nəzərən 47 faiz, 2022-ci ilə nəzərən 1,8 faiz artaraq 223,7 milyard ABŞ dolları olmuşdur və bu da İnkişafa Yardım Komitəsi üzvlərinin ümumi milli gəlirinin 0,37

In order to achieve the global targets from the “Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”, the partnership between governments, the private sector and civil society is required, which includes inclusive cooperations built upon shared vision and goals, principles and values that spotlight people and the planet at the global, regional, national and local levels¹.

According to the data released by the UN, in 2023, the annual SDG investment gap in developing countries was estimated at about 4 trillion US dollars, with over half (2,2 trillion US dollars), needed for the energy transition alone. The current investment gap is 60 percent higher than the 2,5 trillion US dollars estimated in 2019. The increase results from shortfalls since 2015, compounded by multiple global challenges, including the pandemic and the food, fuel and financing crises.

In 2023, funds allocated to developing countries for the purpose of official development assistance increased by 47 percent compared to 2015 and 1,8 percent compared to 2022 and reached to 223,7 billion US dollars, which is representing 0,37 percent of members' total gross national income.

In 2023, the number of Internet users on the planet will increase by 69 percent compared

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/globalpartnerships/>

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ 17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

faizini təşkil edir.

2023-cü ildə planetdə internet istifadəçilərinin sayı 2015-ci ilə nəzərən 69 faiz, 2022-ci ilə nəzərən 4,7 faiz artaraq 5,4 milyard nəfər olmuş və dünya əhalisinin 67 faizini təşkil etmişdir².

DM 17 makro-iqtisadi stabilliyin artırılmasını, uzunmüddətli borc dayanıqlığına nail olmaqda inkişaf etməkdə olan ölkələrə yardımını, yüksək borcu olan yoxsul ölkələrin xarici borc probleminə diqqət yetirilməsini, qlobal ixracatda ən zəif inkişaf etmiş ölkələrin payının iki dəfə artırılmasını, bu ölkələr üçün bazarlara çıxış imkanının dəstəklənməsini, elmi, texnoloji və innovativ potensialın inkişaf etdirilməsini, dayanıqlı inkişaf üzrə irəliləyişin ölçülməsi məqsədi ilə insanların gəlir səviyyəsi, cins, yaş, irq, etnik mənsubiyyət, miqrasiya statusu, əlillik, coğrafi məskunlaşma və milli şəraitə uyğun olaraq digər xüsusiyyətlərə görə dezaqreqasiya olunan yüksək keyfiyyətli, vaxtlı-vaxtında verilən və etibarlı məlumatların mövcudluğunu əhəmiyyətli dərəcədə artırmaq üçün milli statistika potensialının gücləndirilməsini nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, beynəlxalq dəstək yolu ilə inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün çoxsaylı mənbələrdən maliyyə vəsaitlərinin toplanmasını, elm, texnologiya və innovasiyalar üzrə Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli regional və beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsini, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə ekoloji təmiz texnologiyaların, açıq, ayrı-seçkiliyə yol verilməyən çoxtərəfli ticarət sisteminin təşviq edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, dayanıqlı inkişaf məqsədlərini həyata keçirmək üçün beynəlxalq dəstək artırılmalı, müvafiq siyasətlər müəyyənləşdirilməli və həyata keçirilməlidir³.

to 2015, and by 4,7 percent compared to 2022, reaching 5,4 billion people and making up 67 percent of the world's population².

SDG 17 aims to enhance macroeconomic stability, to assist developing countries in attaining long-term debt sustainability, to address the external debt of highly indebted poor countries, to double the least developed countries' share of global exports, to ensure market access for these countries, to build science, technology and innovation capacity, to enhance national statistical capacity to increase significantly the availability of high-quality, timely and reliable data disaggregated by income, gender, age, race, ethnicity, migratory status, disability, geographic location of people and other characteristics in according with national contexts, for measuring of progress on sustainable development. This, in turn, necessitates mobilizing financial resources for developing countries from multiple sources through international support, enhancing North-South, South-South and triangular regional and international cooperation on science, technology and innovation, and promoting environmentally sound technologies, open, non-discriminatory multilateral trading system in developing countries.

In view of the above, international support for implementation of Sustainable Development Goals should be enhanced, and appropriate policies should be defined and implemented³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

³ "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015

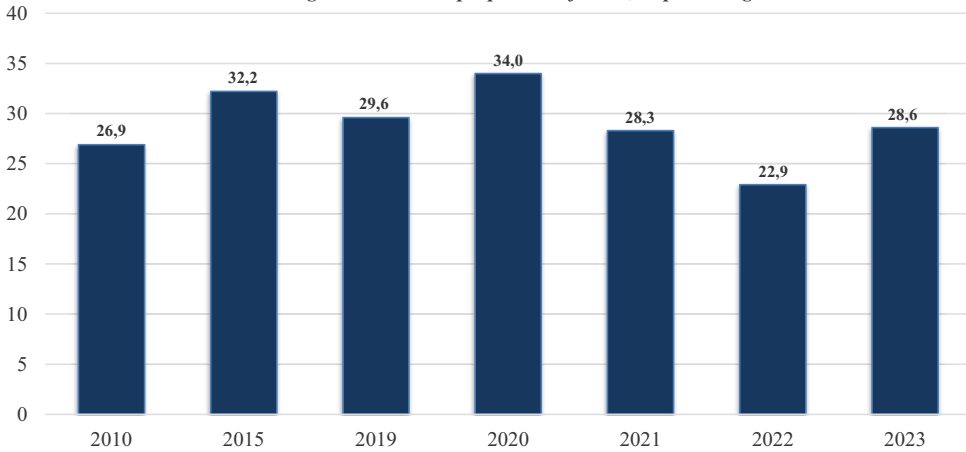

17.1.1 Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi⁴
17.1.1 State budget revenue as a proportion of GDP⁴

Bu göstərici qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada dövlət büdcəsinə daxil olan və büdcə gəlirlərini təşkil edən vergilərin, rüsumların, digər ödənişlərin və daxilolmaların ÜDM-dəki payını göstərir. Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi il ərzində dövlət büdcəsi gəlirlərinin həmin ilin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator represents the share of taxes, duties, other payments and receipts included in the state budget, prescribed by law, in GDP. The state budget revenue as a proportion of GDP is calculated as the state budget revenue in a year divided by GDP in the same year multiplied by 100.

Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
State budget revenue as a proportion of GDP, in percentage

2023-cü ildə dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 2010-cu ilə nisbətən 1,7 faiz bəndi, 2022-ci ilə nisbətən isə 5,7 faiz bəndi artaraq 28,6 faiz olmuşdur.

Dövlət büdcəsinin icra olunmuş gəlirləri 2010-cu illə müqayisədə 3,1 dəfə artaraq 2023-cü ildə 35236,4 milyon manat təşkil etmişdir. Bu gəlirlərin 62,6 faizini (22063,2 milyon manat) vergi daxilolmaları, 37,4 faizini (13173,2 milyon manat) isə sair daxilolmalar təşkil etmişdir.

In 2023, state budget revenue as a proportion of GDP increased by 1,7 percentage points compared to 2010, and by 5,7 percentage points compared to 2022, reaching 28,6 percent.

Compared to 2010, the executed state budget revenue increased by 3,1 times and amounted to 35236,4 million manats in 2023. Of which 62,6 percent (22063,2 million manats) were tax incomes, and 37,4 percent (13173,2 million manats) were other incomes.

⁴ Göstərici BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində "17.1.1 Ümumi dövlət gəlirlərinin ÜDM-də faiz nisbəti, mənbələr üzrə bölgüdə" kimi müəyyən edilmişdir.

⁴ In the UN Global Framework this indicator defined as "17.1.1 Total government revenue as a proportion of GDP, by source".

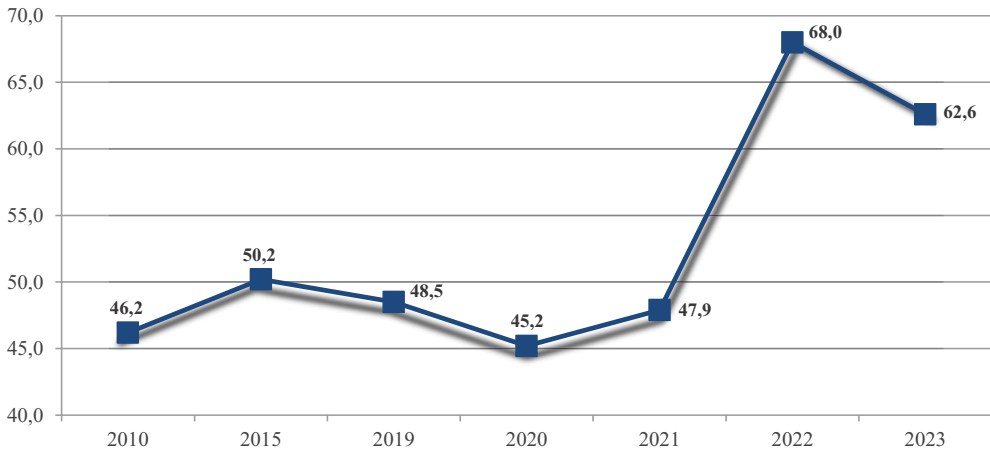

17.1.2 Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi⁵
17.1.2 Proportion of taxes in the state budget revenue⁵

Bu göstərici vergilərin dövlət büdcəsinin gəlirlərindəki payını səciyyələndirir. Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi dövlət büdcəsinə vergilərdən daxilolmaların dövlət büdcəsinin ümumi gəlirlərinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator represents the share of taxes in the state budget revenue. Proportion of taxes in the state budget revenue is calculated as the tax incomes to the state budget divided by total state budget revenue multiplied by 100.

Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of taxes in the state budget revenue, in percentage

2023-cü ildə dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi 2010-cu ilə nəzərən 16,4 faiz bəndi artmış, 2022-ci ilə nəzərən isə 5,4 faiz bəndi azalmış və 62,6 faiz təşkil etmişdir.

Bununla yanaşı, dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının həcmi 2010-cu ildəki 5266,8 milyon manatdan 2023-cü ildə 22063,2 milyon manatadək yüksəlmişdir. Ötən il dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının həcmi fiziki şəxslərin gəlir vergisi üzrə 1659,6 milyon manat və ya 4,7 faiz, hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi üzrə 8024,3 milyon manat və ya 22,8 faiz, torpaq vergisi üzrə 47,8 milyon manat və ya 0,1 faiz, əmlak vergisi üzrə 292,8 milyon

In 2023, proportion of taxes in the state budget revenue increased by 16,4 percentage points compared to 2010, and decreased by 5,4 percentage points compared to 2022, and amounted 62,6 percent.

In addition, the amount of the tax incomes to the state budget increased from 5266,8 million manats in 2010 to 22063,2 million manats in 2023. In the last year, the amounts of tax receipts to the state budget were 1659,6 million manats or 4,7 percent for individual income tax, 8024,3 million manats or 22,8 percent for corporate profit (income) tax, 47,8 million manats or 0,1 percent for land tax, 292,8 million manats or 0,8 percent for

⁵ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində "17.1.2 Milli büdcənin maliyyələşməsinə daxili vergilərin xüsusi çəkisi" kimi müəyyən edilmişdir.

⁵ In the UN Global Framework this indicator defined as "17.1.2 Proportion of domestic budget funded by domestic taxes".

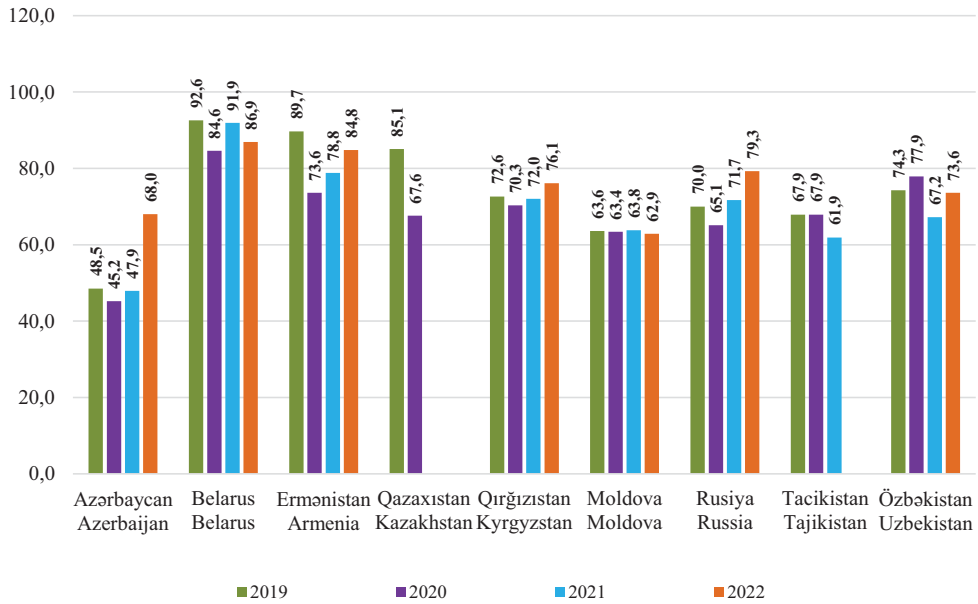

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ 17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

manat və ya 0,8 faiz, əlavə dəyər vergisi üzrə 8127,7 milyon manat və ya 23,1 faiz, aksiz vergisi üzrə 1452,2 milyon manat və ya 4,1 faiz, mədən vergisi üzrə 163,5 milyon manat və ya 0,5 faiz, xarici iqtisadi fəaliyyətlə bağlı vergilər üzrə 1800,9 milyon manat və ya 5,1 faiz, sadələşdirilmiş vergilər üzrə 357,0 milyon manat və ya 1,0 faiz, yol vergisi üzrə isə 137,3 milyon manat və ya 0,4 faiz təşkil etmişdir.

property tax, 8127,7 million manats or 23,1 percent for value added tax, 1452,2 million manats or 4,1 percent for excise tax, 163,5 million manats or 0,5 percent for mining tax, 1800,9 million manats or 5,1 percent for taxes related to foreign economic activity, 357,0 million manats or 1,0 percent for simplified taxes, and 137,3 million manats or 0,4 percent for road tax.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

17.3.2 Pul köçürmələrinin həcmnin (ABŞ dolları ilə) ÜDM-də xüsusi çəkisi
17.3.2 Volume of remittances (in United States dollars) as a proportion of total GDP

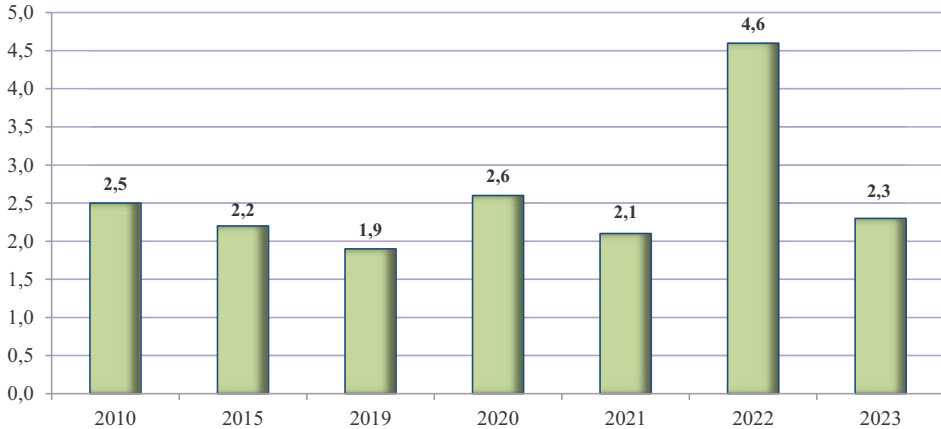
Bu göstərici şəxsi pul köçürmələrinin həcmninin ÜDM-də payını bildirir. Şəxsi pul köçürmələri şəxsi transfertlər və işçilərin ödənişlərinin cəmindən ibarətdir. Şəxsi transfertlərə rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər arasında nağd və ya natura şəklində edilmiş bütün cari transfertlər daxildir. İşçilərin ödənişləri dedikdə isə rezidenti olmadığı ölkənin iqtisadiyyatında çalışan sərhədyanı, mövsümi və digər qısamüddətli işçilərin və qeyri-rezident müəssisələr üçün çalışan rezidentlərin gəlirləri nəzərdə tutulur.

Bu göstərici şəxsi pul köçürmələrinin həcmninin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator represents the share of personal remittances in GDP. Personal remittances comprise of the sum of personal transfers and compensation of employees. Personal transfers include all current transfers between resident and nonresident individuals were made in cash or in kind. Compensation of employees refers to the income of border, seasonal, and other short-term workers who are employed in an economy where they are not resident and of residents employed by non-resident entities.

This indicator is calculated as the volume of remittances divided by the GDP multiplied by 100.

Pul köçürmələrinin həcmnin (ABŞ dolları ilə) ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
Volume of remittances (in United States dollars) as a proportion of total GDP, in percentage

Qeyd: Göstərici Tədiyə balansının məlumatları əsasında hesablanmışdır.

Note: The indicator is calculated based on the balance of payments.

2010-cu illə müqayisədə pul köçürmələrinin həcmninin ÜDM-də xüsusi çəkisi 2023-cü ildə 0,2 faiz bəndi azalaraq 2,5 faizdən 2,3 faizə düşmüşdür.

Compared to 2010, in 2023 the volume of remittances as a proportion of total GDP decreased by 0,2 percentage points from 2,5 percent to 2,3 percent.

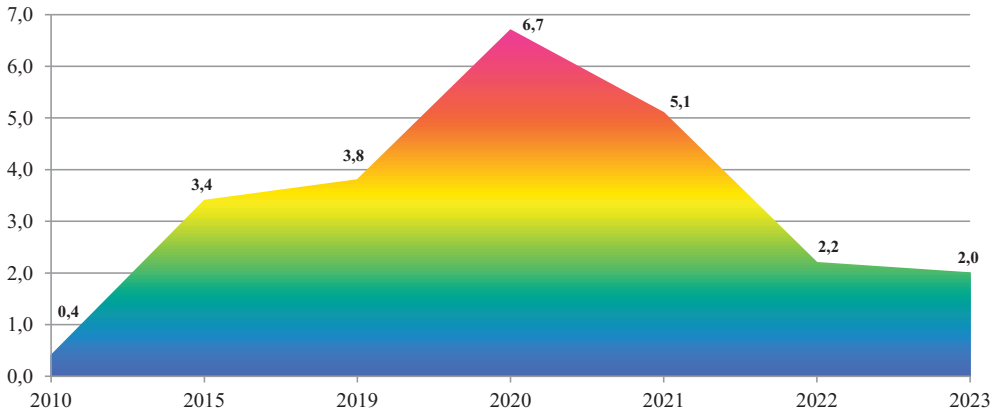
17.4.1 Borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlər ixracının dəyərində xüsusi çəkisi

17.4.1 Debt service as a proportion of exports of goods and services

Bu göstəricidə yalnız dövlət və dövlət zəmanətli borclar üzrə xidmətlə bağlı xərclər əhatə olunur. Borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlər ixracının dəyərində xüsusi çəkisi borcun əsas məbləği və borc üzrə faiz ödənişlərinin cəminin mal və xidmətlər ixracı dəyərinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Debt services covered in this indicator refer only to public and publicly guaranteed debt. The debt service as proportion of value of exports of goods and services is calculated as the sum of the principal and the total interest payments on the debt divided by the value of export of goods and services multiplied by 100.

Borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlər ixracının dəyərində xüsusi çəkisi, faizlə
Debt service as a proportion of exports of goods and services, in percentage

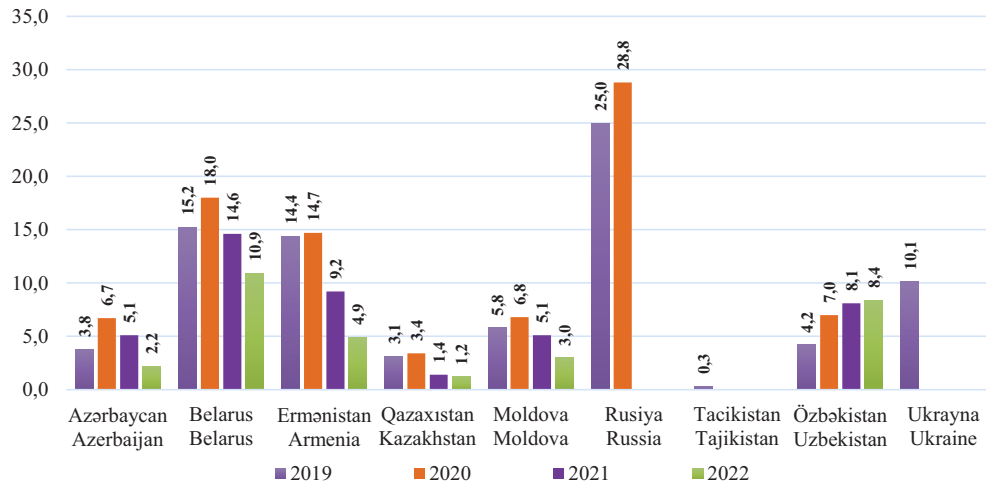

2010-cu illə müqayisədə 2023-cü ildə borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlər ixracının dəyərində xüsusi çəkisi 1,6 faiz bəndi artaraq 0,4 faizdən 2,0 faizədək yüksəlmişdir. Ümumilikdə isə göstərici 2010-2023-cü illərdə dəyişkən trendə malik olmuşdur.

Compared to 2010 in 2023, the debt service as a proportion of value of exports of goods and services increased by 1,6 percentage points and rose from 0,4 percent to 2,0 percent. In general, in 2010-2023, the indicator has a changeable trend.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

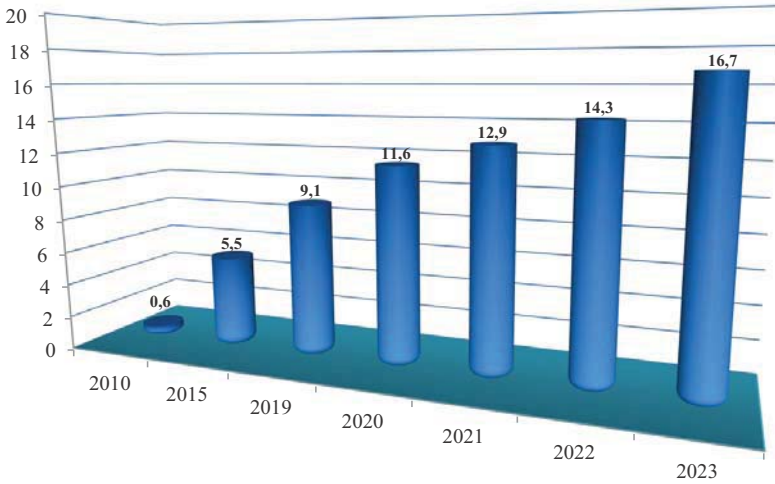
17.6.1 Əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı

17.6.1 Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitant

Bu göstərici ölkədə sabit genişzolaqlı internetdən istifadə səviyyəsini əks etdirir. Əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı sabit genişzolaqlı internet şəbəkəsinə qoşulmuş abunəçilərin sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator reflects the level of fixed broadband Internet access in the country. The fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants is calculated as the number of broadband Internet subscribers divided by the total population multiplied by 100.

Əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı
Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants

2010-cu ilə nisbətən 2023-cü ildə əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı 16,1 bənd artaraq 16,7-dək yüksəlmişdir. Dinamikaya əsasən demək olar ki, ölkədə sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı artmaqda davam edir. Belə ki, baxılan dövr ərzində sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı 31 dəfə artaraq 1697858 nəfər təşkil etmişdir.

Compared to 2010 in 2023, the fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants increased by 16,1 points to 16,7. According to the dynamics we can say that, the number of fixed Internet broadband subscribers in the country continues to increase. Thus, during the period, the number of fixed Internet broadband subscribers increased 31 times and amounted to 1697858 people.

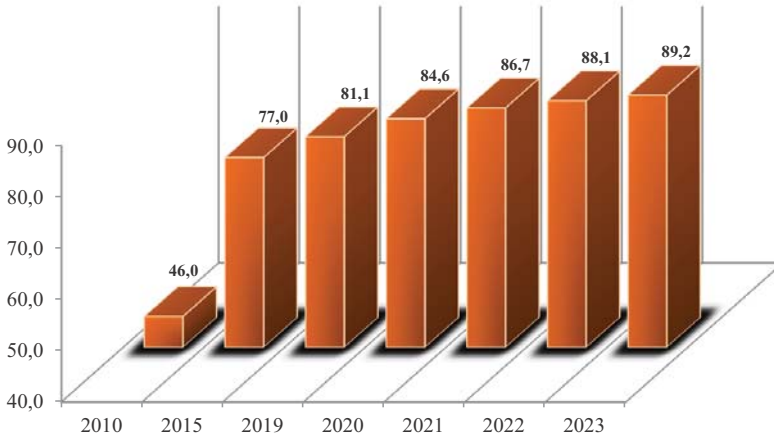

17.8.1 İnternetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi
17.8.1 Proportion of individuals using the Internet

İnternetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi ölkə əhalisi arasında internetdən istifadə səviyyəsini səciyyələndirir. Bu göstərici istifadə yerindən asılı olmayaraq internetdən istifadə edən əhəlinin sayının ümumi əhəlinin sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Proportion of individuals using the Internet characterizes the level of internet usage among the population of the country. This indicator is calculated as the number of individuals who used the Internet from any location divided by the total population multiplied by 100.

İnternetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of individuals using the Internet, in percentage

2010-cu ilə nisbətən 2023-cü ildə internetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 43,2 faiz bəndi artaraq 46,0 faizdən 89,2 faizədək yüksəlmişdir. 2023-cü ildə internetdən istifadə edən əhəlinin sayı 51,3 faizi kişilər, 48,7 faizi qadınlar olmaqla, ümumilikdə 8679,7 min nəfər təşkil etmişdir. Göstəricinin ən yuxarı həddi Bakı şəhərində - 93,8 faiz, ən aşağı həddi isə Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda - 86,2 faiz qeydə alınmışdır.

2023-cü ildə göstərici şəhər yerlərində 92,1 faiz, kənd yerlərində isə 85,9 faiz təşkil etmişdir.

2023-cü ildə 24 yaşadək olan gənclərin 80,2 faizi, 25-35 yaş qrupunda olanların 96,9 faizi, 36-64 yaş qrupunda olanların 96,1 faizi, yaşı 64-dən yuxarı olanların isə 70,2 faizi internet istifadəçisi olmuşlar.

Compared to 2010 in 2023, the proportion of individuals using the Internet increased by 43,2 percentage points from 46,0 percent to 89,2 percent. In 2023, the number of individuals using the internet were totally 8679,7 thousand people, from which 51,3 percent were men and 48,7 percent were women. The highest level of indicator registered in Baku city - 93,8 percent, and the lowest level in the Lankaran-Astara economic region - 86,2 percent.

In 2023, the indicator was 92,1 percent in urban areas and 85,9 percent in rural areas.

In 2023, 80,2 percent of young people under 24 years of age, 96,9 percent of those in the 25-35 age group, 96,1 percent of those in the 36-64 age group, and 70,2 percent of those over 64 years old were internet users.

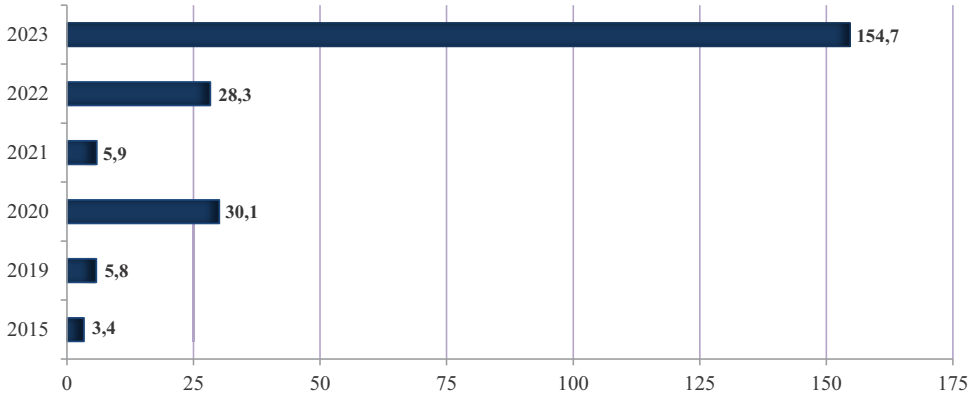
17.9.1 İnkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki yardımın dollarla ümumi həcmi (o cümlədən Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən)

17.9.1 Dollar value of financial and technical assistance (including through North-South, South-South and triangular cooperation) committed to developing countries

Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq vasitəsilə, bütün dayanıqlı inkişaf məqsədlərini həyata keçirmək üçün milli planlara dəstək göstərmək məqsədilə, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə effektiv və məqsədyönlü potensialı inkişaf etdirmə işinin aparılmasına beynəlxalq dəstəyi artırmaq vacib məsələlərdən biridir. Sözügedən hədəfi qiymətləndirmək üçün inkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki yardımın dollarla ümumi həcmi göstəricisindən istifadə olunur.

Enhance international support for implementing effective and targeted capacity-building in developing countries to support national plans to implement all the Sustainable Development Goals, including through North-South, South-South and triangular cooperation is one of the essential issues. Dollar value of financial and technical assistance committed to developing countries is used to estimate this goal.

İnkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki yardımın ümumi həcmi (o cümlədən Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən), milyon ABŞ dolları ilə
Dollar value of financial and technical assistance (including through North-South, South-South and triangular cooperation) committed to developing countries, in million US dollar

Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq İnkişafa Yardım Agentliyinin məlumatına əsasən, Azərbaycan Respublikası tərəfindən Şimal-Cənub (o cümlədən Qərbi ölkələrə), Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində göstərilmiş yardımların dollarla ümumi həcmi 2023-cü ildə 2015-ci illə müqayisədə 45,5 dəfə, 2022-ci illə müqayisədə 5,5 dəfə artmış və 154,7 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

According to the information of the International Development Assistance Agency of the Republic of Azerbaijan, the total volume in dollar of aid provided by the Republic of Azerbaijan within the framework of North-South (including Western countries), South-South and tripartite cooperation in 2023 increased by 45,5 times compared to 2015, increased by 5,5 times compared to 2022 and amounted to 154,7 million US dollars.

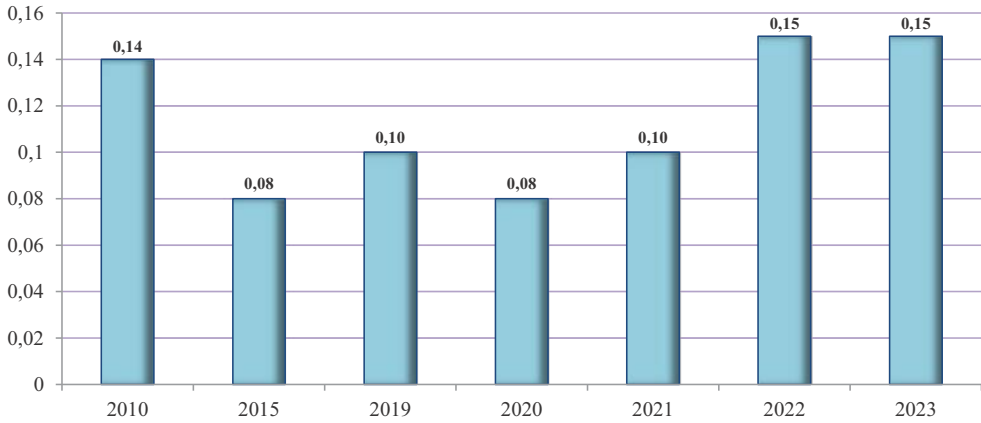

17.11.1 Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi⁶
17.11.1 The share of Azerbaijan's exports in global exports⁶

Bu göstərici Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında payını göstərir. Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi Azərbaycan üzrə ixracın dəyərini dünya üzrə ixracın dəyərinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator represents the proportion of Azerbaijan's exports in global exports. The share of Azerbaijan's exports in global exports is calculated as the Azerbaijan's exports value divided by global export value multiplied by 100.

Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi, faizlə
The share of Azerbaijan's exports in global exports, in percentage

Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi 2010-cu ildə 0,14 faiz təşkil etmiş, 2015-2023-cü illər ərzində isə 0,08 - 0,15 faiz aralığında dəyişmişdir.

2023-cü ildə dünyanın 121-ə yaxın ölkəsi üzrə həyata keçirilən ixracın həcmi 2022-ci illə müqayisədə 4248129,2 min ABŞ dolları az, yəni 33898554,9 min ABŞ dolları təşkil etmişdir⁷. İxrac olunan əmtəələrin strukturunda mineral məhsullar 91,8 faiz, bitki mənşəli

The share of Azerbaijan's exports in global exports was 0,14 percent in 2010 and fluctuated between 0,08 and 0,15 percent from 2015 to 2023.

Compared to 2022, in 2023 the amount of exports in nearly 121 countries around the world was 4248129,2 thousand US dollars less, so amounted to 33898554,9 thousand US dollars⁷. In the structure of exported goods, mineral products were 91,8 percent, vegetable

⁶ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici "17.11.1 İnkişaf etməkdə olan ölkələrin və ən az inkişaf etmiş ölkələrin dünya ixracatında xüsusi çəkisi" kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə qlobal göstəricinin inkişaf etməkdə olan ölkələr hissəsinə uyğun olaraq rəsmi statistika məlumatları əsasında Azərbaycanın ixracının dünya ixracatındakı xüsusi çəkisi verilmişdir.

⁶ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as "17.11.1 Total government revenue as a proportion of GDP, by source". The publication gives a specific weight of Azerbaijan's exports to global exports based on official statistics according to the developing countries' global share.

⁷ Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi

⁷ Source: State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ

17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

məhsullar 2,2 faiz, azqiymətli metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar 1,0 faiz, qiymətli və azqiymətli daşlar, qiymətli metallar, onlardan hazırlanan məmulatlar 0,5 faiz, plastik kütlələr, kauçuk, rezin və onlardan hazırlanan məmulatlar 1,4 faiz təşkil etmiş, qalan 3,1 faiz isə digər əmtəələrin payına düşmüşdür.

2023-cü ildə ixracın coğrafi quruluşunda Avropanın payı 70,2 faiz, Asiyanın payı 29,3 faiz, Amerikanın payı 0,1 faiz, Afrikanın payı 0,3 faiz, Okeaniya ölkələrinin payı isə 0,1 faiz olmuşdur.

products were 2,2 percent, semi-precious metals and their products were 1,0 percent, precious and semi-precious stones, precious metals, their products were 0,5 percent, plastic masses, caoutchouc, rubber and their products were 1,4 percent, and the rest 3,1 percent fell to other commodities.

In the geographical structure of exports, the share of Europe was 70,2 percent, Asia – 29,3 percent, America – 0,1 percent, Africa – 0,3 and Oceanian countries – 0,1 percent in 2023.

17.13.1 Makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəsti
17.13.1 Macroeconomic Dashboard

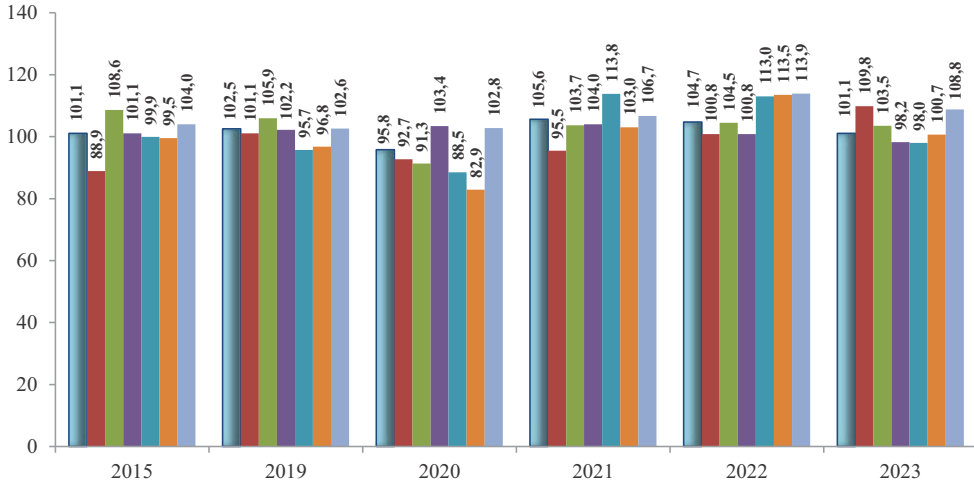
Ölkələrin makroiqtisadi sabitliyinin monitorinqi üçün Dünya Bankı tərəfindən xarici, maliyyə, vergi və real sektorları əhatə edən mühüm makroiqtisadi göstəricilərdən ibarət makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəsti işlənib hazırlanmışdır.

Makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəstinə ümumi daxili məhsul, ümumi yığım, ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri, dövlət idarəetməsi üzrə son istehlak xərcləri, mal və xidmətlərin ixracı və idxalı, istehlak qiymətləri indeksi və s. göstəricilər daxil edilmişdir.

In order to monitor the macroeconomic stability of countries, the World Bank has designed a Macroeconomic dashboard including important macroeconomic indicators covering the external, financial, fiscal, and real sectors.

Macroeconomic dashboard includes gross domestic product, gross capital formation, household final consumption expenditure, general government final consumption expenditure, export and import of goods and services, consumer price index and other indicators.

Makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəsti
Macroeconomic Dashboard

- Ümumi daxili məhsulun sabit qiymətlərlə həcmi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Gross domestic product, as percentage of the previous year
- Ümumi yığımın sabit qiymətlərlə həcmi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Gross capital formation, as percentage of the previous year
- Ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri, sabit qiymətlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Final consumption expenditure of households, as percentage of the previous year
- Dövlət orqanlarının son istehlak xərcləri, sabit qiymətlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Final consumption expenditure of general government, as percentage of the previous year
- Mal və xidmətlər üzrə ixracın həcmi, sabit qiymətlərlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Exports of goods and services, as percentage of the previous year
- Mal və xidmətlər üzrə idxalın həcmi, sabit qiymətlərlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Imports of goods and services, as percentage of the previous year
- İstehlak qiymətləri indeksi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Consumer price index, as percentage of the previous year

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ

17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

2023-cü ildə əvvəlki ilə nisbətən sabit qiymətlərlə Ümumi Daxili Məhsulun həcmi 101,1 faiz, ümumi yığımın həcmi 109,8 faiz, ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri 103,5 faiz, dövlət idarəetməsi üzrə son istehlak xərcləri 98,2 faiz, mal və xidmətlər üzrə ixracın həcmi 98,0 faiz, mal və xidmətlər üzrə idxalın həcmi 100,7 faiz, istehlak qiymətləri indeksi 108,8 faiz təşkil etmişdir.

In 2023, at constant prices compared to the previous year, the volume of gross domestic product was 101,1 percent, gross capital formation 109,8 percent, household final consumption expenditure 103,5 percent, government final consumption expenditure 98,2 percent, export of goods and services 98,0 percent, import of goods and services 100,7 percent, the consumer price index was 108,8 percent.

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ 17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

17.14.1 Dayanıqlı inkişaf sahəsində əlaqələndirilmiş siyasətin gücləndirilməsi üçün mexanizmlərin mövcudluğu⁸

17.14.1 Existence of mechanisms for strengthening coordinated policies in the field of sustainable development⁸

Bu göstərici dayanıqlı inkişafın bütün aspektlərini əhatə edən siyasətlər arasında əlaqələndirmənin mövcudluğunu səciyyələndirir. Göstərici üzrə qiymətləndirmələrin aparılması üçün ilk növbədə BMT-nin Ətraf Mühit Proqramının (UNEP) müvafiq sorğusuna uyğun olaraq 8 sahə (institusionallaşdırılmış siyasi öhdəliklər; uzunmüddətli planlar; idarələrarası və sahələrarası koordinasiya; iştirak prosesləri; dayanıqlı inkişafın 3 aspektinin (iqtisadi, sosial, ekoloji) əlaqələndirilməsi, siyasət və əlaqələrin nəticələrinin qiymətləndirilməsi; hökumət səviyyəsində məsləhətləşmələr və koordinasiya; siyasətlərin əlaqələndirilməsinin təmin edilməsi üçün hesabatlılıq və monitorinq; maliyyə resursları və alətləri) üzrə qoyulmuş suallar 2 mümkün cavab variantından (“hə”; “yox”) birini seçməklə cavablandırılır. Hər bir cavab variantı üçün UNEP tərəfindən konkret qiymət (bal) müəyyən edilmişdir.

Növbəti mərhələdə cavab variantlarına uyğun gələn ballar cəmlənir və alınmış nəticə 80-ə (mümkün maksimal qiymət) bölünüb 100-ə vurulur. Göstərici üzrə qiymətləndirmələrin hər 2 ildən bir aparılması nəzərdə tutulmuşdur.

2022-ci ilin yekunları üzrə aparılmış qiymətləndirmənin nəticələrinə görə Azərbaycanda dayanıqlı inkişaf sahəsində əlaqələndirilmiş siyasətin gücləndirilməsi üçün mexanizmlərin mövcudluğu 91,3 faiz səviyyəsində olmuşdur⁹.

This indicator characterizes the level of coordination between policies covering all aspects of sustainable development. In order to carry out evaluations on the indicator, first of all, according to the relevant survey of the UN Environment Programme (UNEP), 8 domains (institutionalized political commitments; long-term plans; interagency and intersectoral coordination; participation processes; coordination of 3 aspects of sustainable development (economic, social, environmental), evaluation of the results of policies and relationships; consultation and coordination at the government level; reporting and monitoring to ensure coordination of policies; financial resources and instruments) are answered by choosing one of 2 possible answer options ("yes"; "no"). A specific value (score) has been determined by UNEP for each answer option.

At the next stage, the points corresponding to the answer options are summed up and the obtained result is divided by 80 (the maximum possible score) and multiplied by 100. Indicator evaluations are planned every 2 years.

According to the results of the assessment conducted at the end of 2022, the level of availability of mechanisms for strengthening the coordinated policy in the field of sustainable development in Azerbaijan was 91,3 percent⁹.

⁸ BMT-nin global göstəricilər sistemində bu göstərici “17.14.1 Dayanıqlı inkişaf sahəsində əlaqələndirilmiş siyasətin gücləndirilməsi üçün mexanizmləri mövcud olan ölkələrin sayı” kimi müəyyən edilmişdir.

⁸ *In the UN global indicator system, this indicator is defined as "17.14.1 The number of countries that have mechanisms for strengthening coordinated policies in the field of sustainable development".*

⁹ BMT-nin Ətraf Mühit Proqramının müvafiq sorğusu üzrə suallar Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının (DİMƏŞ) Katibliyi tərəfindən cavablandırılmışdır.

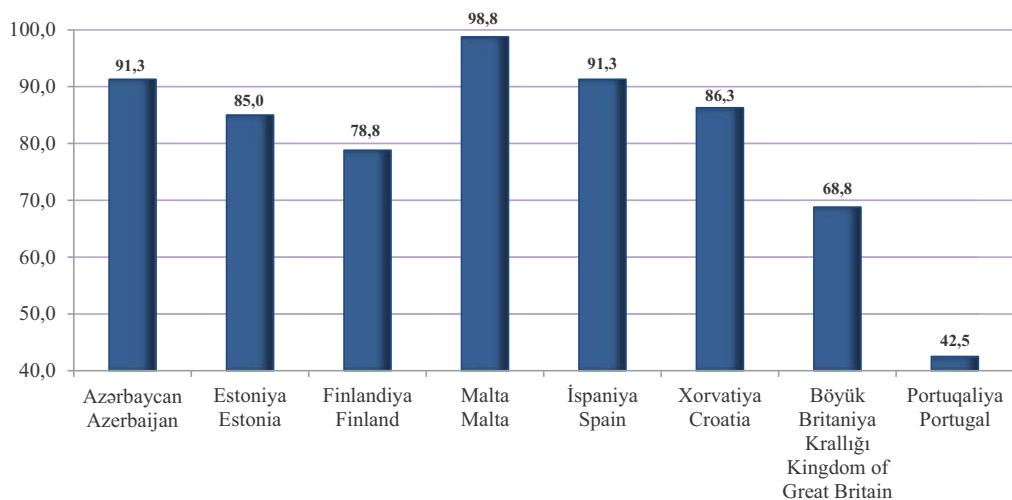
⁹ *The relevant questions were answered by the Secretariat of the National Coordinating Council for Sustainable Development of the Republic of Azerbaijan.*

Göstəricinin ölkələr arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator between countries

Dayanıqlı inkişaf sahəsində əlaqələndirilmiş siyasətin gücləndirilməsi üçün mexanizmlərin mövcudluğu (2022-ci ilin yekunları üzrə), faizlə*

*Existence of mechanisms for strengthening coordinated policies in the field of development (by the end of 2022), in percentage**

* <https://unstats.un.org/sdgs/dataportal/database>

17.18.2 Rəsmi Statistikanın Fundamental Prinsiplərinə uyğun milli statistika qanunvericiliyinin mövcudluğu¹⁰

17.18.2 Existence of the national statistical legislation that complies with the Fundamental Principles of Official Statistics¹⁰

Bu göstərici ölkələrdə statistika sahəsində mövcud olan milli qanunvericiliyin 1994-cü ildə BMT-nin Statistika Komissiyası tərəfindən qəbul edilmiş, 2013-cü ildə yenidən təsdiq olunmuş Rəsmi Statistikanın 10 əsas prinsiplərinə uyğunluğunu müəyyən edir.

Rəsmi statistika haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasından, “Rəsmi statistika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunundan, Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktlarından və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən ibarətdir. Hazırda qüvvədə olan “Rəsmi statistika haqqında” Azərbaycan Respublikasının 18 fevral 1994-cü il tarixli, 789 nömrəli Qanunu BMT-nin rəsmi statistikaya dair prinsiplərini özündə əks etdirir.

Sözügedən qanun Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistika sahəsində hüquqi münasibətləri tənzimləyir, dövlət statistika orqanlarının səlahiyyət və funksiyalarını müəyyən edir.

This indicator determines the compliance of national legislation in the field of statistics with the 10 fundamental principles of Official Statistics, adopted by the UN Statistical Commission in 1994, re-approved in 2013.

The legislation on official statistics consists of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, the Law of the Republic of Azerbaijan "On Official Statistics", other legislative acts of the Republic of Azerbaijan and international treaties to which the Republic of Azerbaijan is a party. The present Law of the Republic of Azerbaijan "On Official Statistics" of February 18, 1994, No. 789 reflects the principles of UN official statistics.

This law regulates legal relations in the field of official statistics in the Republic of Azerbaijan, defines the powers and functions of state statistical bodies.

¹⁰ BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində göstərici “17.18.3 Tam maliyyələşdirilən və həyata keçirilən milli statistika planına malik olan ölkələrin sayı, maliyyə mənbələri bölgüsündə” kimi müəyyən edilmişdir. Göstəricinin milli kontekstdə tətbiqi statistika sahəsində müvafiq qanunvericiliyin mövcudluğunu nəzərdə tutur.

¹⁰ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “17.18.3 Number of countries with a national statistical plan that is fully funded and under implementation, by source of funding”. The use of the indicator in the national context implies the existence of relevant legislation in the field of statistics

17.18.3 Tam maliyyələşdirilən və həyata keçirilən milli statistika planının mövcudluğu¹¹

17.18.3 Existence of the national statistical plan that is fully funded and under implementation¹¹

Statistika sahəsində dövlət siyasətini və tənzimlənməsini həyata keçirən və ölkədə sosial, iqtisadi, demografik və ekoloji vəziyyət ilə bağlı rəsmi statistik məlumatları vahid metodologiya əsasında formalaşdıran Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi öz fəaliyyətini hər il Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti ilə razılaşdırılaraq təsdiq edilən Statistik işlər proqramı, habelə metodoloji və məlumat istifadəçiləri ilə iş planı, iqtisadi təhlil üzrə rüblük iş planları və “2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafına dair Dövlət Proqramı” ilə qarşıya qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsi istiqamətində qurur.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 14 fevral tarixli, 3672 nömrəli Sərəncamı ilə sayca altıncı olan “2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafına dair Dövlət Proqramı” təsdiq edilmişdir. Dövlət Proqramının əsas məqsədi statistika işlərinin ölkədə və beynəlxalq aləmdə cərəyan edən sosial-iqtisadi proseslərə və müasir çağırışlara uyğun təkmilləşdirilməsi üçün kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi yolu ilə rəsmi statistikanın inkişaf etdirilməsidir. Bu tədbirlərə sosial, iqtisadi və digər sahələr üzrə statistika müşahidələrinin təşkili və metodologiyaların hazırlanması, metaməlumatlar və təsnifatlar, rəsmi statistika materiallarının istehsalının hüquqi, inzibati və informasiya təminatı, istifadəçi məmnunluğunun artırılması, beynəlxalq əməkdaşlıq, maddi-texniki bazanın və kadr potensialının gücləndirilməsi istiqamətlərini əhatə edən fəaliyyətlər daxildir.

The State Statistical Committee of the Republic of Azerbaijan, which implements the state policy and regulation in the field of statistics and forms official statistical data on social, economic, demographic and environmental situation in the country based on a unified methodology, approves its activity annually. and work with users of information, quarterly business plans for economic analysis, and the implementation of tasks set forth in the “State Program for the Development of Official Statistics in the Republic of Azerbaijan for 2018-2025”.

Thus, by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated February 14, 2018, number 3672 is the sixth "State Program for the Development of Official Statistics in the Republic of Azerbaijan for 2018-2025. The main objective of the State Program is to develop official statistics by implementing a set of measures to improve statistical work in accordance with the current socio-economic processes and modern challenges in the country and internationally. These activities include the organization of statistical observations and methodologies in social, economic and other fields, including metrics and classifications, legal, administrative and information support for the production of official statistical materials, user satisfaction, international cooperation, strengthening the logistics and human resources. includes.

¹¹ BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində göstərici “17.18.3 Tam maliyyələşdirilən və həyata keçirilən milli statistika planına malik olan ölkələrin sayı, maliyyə mənbələri bölgüsündə” kimi müəyyən edilmişdir. Göstəricinin milli kontekstdə tətbiqi statistika sahəsində müvafiq qanunvericiliyin mövcudluğunu nəzərdə tutur.

¹¹ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “17.18.3 Number of countries with a national statistical plan that is fully funded and under implementation, by source of funding”. The use of the indicator in the national context implies the existence of relevant legislation in the field of statistics.

17.19.2 a) Son 10 il ərzində əhalinin və mənzil fondunun ən azı bir dəfə siyahıyaalınmasının aparılması; b) Doğum hallarının 100 faizinin, ölüm hallarının isə 80 faizinin qeydiyyatı alınmasına nail olma vəziyyəti

17.19.2 a) *Conduction of at least one population and housing census in the last 10 years; b) State of achieving 100 percent birth registration and 80 percent death registration*

a) Son 10 il ərzində əhalinin və mənzil fondunun ən azı bir dəfə siyahıyaalınmasının aparılması
a) *Conduction of at least one population and housing census in the last 10 years*

“2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasının keçirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 7 sentyabr tarixli 1040 nömrəli Fərmanına əsasən Azərbaycanda əhalinin növbəti siyahıyaalınması 2019-cu ilin 1-10 oktyabr tarixlərində keçirilmişdir.

Əhalinin siyahıyaalınmasına hazırlıq vəziyyətinin qiymətləndirilməsi məqsədilə 2018-ci il 1-10 oktyabr tarixlərində Qəbələ rayonunda əhalinin sınaq siyahıyaalınması aparılmışdır.

Müstəqillik illərində sayca 3-cü dəfə keçirilən, dünyada baş verən qlobal siyasi, sosial və iqtisadi proseslər fonunda ölkəmizdə çevik qərarların qəbul edilməsi, sosial-iqtisadi inkişaf prioritetlərinin müəyyənəndirilməsi, müxtəlif strategiyaların, dövlət proqramlarının hazırlanması və onların icra vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən bu dövlət tədbirinin vaxtında və keyfiyyətlə həyata keçirilməsi məqsədilə “2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasına hazırlıq və onun keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 16 dekabr tarixli 517 nömrəli qərarına və Dövlət Statistika Komitəsinin 2017-ci il 17 yanvar tarixli 01/05s nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasının hazırlanıb keçirilməsi üzrə təqvim planı”na uyğun olaraq qarşıya qoyulmuş vəzifələrin icrası vaxtında və tam təmin olunmuş, əhalinin siyahıyaalınması ilə bağlı təşkilati işlər, siyahıyaalma materiallarının hazırlanması və çapı, kadr təminatı, kütləvi izahat işlərinin təşkili, texniki təminat məsələləri, siyahıyaalmanın 2019-cu ildə keçirilməsi və sənədlərin qəbulu ilə əlaqədar Dövlət Statistika

According to the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan No. 1040 dated September 7, 2016 "On conducting the population census in the Republic of Azerbaijan in 2019", the next population census in Azerbaijan was held on October 1-10, 2019.

On October 1-10, 2018, a pilot population census was conducted in Gabala region, in order to assess the status of readiness for the population census.

In order to carry out this special important state event (held for the third time during independence years) timely and qualitatively for making flexible decisions in our country in the background of global political, social and economic processes occurred in the world, determining the priorities of socio-economic development, developing various strategies, state programs and assessing their execution status, the implementation of the intended actions was provided completely and timely and necessary measures were taken related to the organizational work on the population census, preparation and publication of census materials, staffing, organization of public outreach, technical support issues, conduction of census and receiving documents by the State Statistical Committee and other relevant government agencies according to the Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan "An action plan on preparation and conduction of the population census to be held in 2019 in the Republic of Azerbaijan" dated 16 December 2016, No.517 and "Calendar Plan for the preparation and conduction of population census in the Republic of Azerbaijan in 2019" approved by the Decree of the State Statistical Committee dated 17 January 2017, No 01/ 05s.

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ

17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

Komitəsi və digər aidiyyəti dövlət qurumları tərəfindən zəruri tədbirlər görülmüşdür.

Əhalinin siyahıyaalınmasının metodoloji materiallarının hazırlanmasında və siyahıyaalma ilə bağlı izahat işlərinin təşkilində ölkəmizdə akkreditə olunmuş beynəlxalq qurumlarla, o cümlədən BMT-nin Əhali Fondu, Uşaq Fondu, İnkişaf Proqramı, Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı, Beynəlxalq Əmək Təşkilatı, Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı ilə yaxından əməkdaşlıq edilmişdir. Siyahıyaalma və sorğu vərəqələri BMT-nin “2020-ci il mərhələsində əhali və mənzil fondunun siyahıyaalınmalarının keçirilməsinə dair Avropa statistikləri konfransının tövsiyələri”, “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”dən irəli gələn öhdəliklər, 2017-ci il may ayının 31-də Azərbaycanın sədrliyi ilə keçirilmiş MDB-yə üzv olan dövlətlərin statistika xidmətləri rəhbərləri Şurasının 57-ci iclasının müvafiq qərarı nəzərə alınmaqla hazırlanmışdır.

Siyahıyaalmanın nəticələri ilə bağlı 30 cildədən ibarət “Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınması-2019-cu il” adlı məcmuə dərc edilmiş və istifadəçilərə təqdim olunmuşdur.

Close cooperation was established with international organizations accredited in our country, as well as the UN Population Fund, the Children's Fund, the Development Program, the High Commissioner for Refugees, the International Labour Organization, and the International Organization for Migration in the preparation of methodological materials of the population census and the organization of explanatory work related to the census.

Census and questionnaires were prepared taking into account the United Nations “Conference of European Statisticians Recommendations for the 2020 Censuses of Population and Housing”, responsibilities arising from “Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development” and the relevant decision of the 57th meeting of the Council of the Heads of Statistical Services of CIS member states held under chairmanship of Azerbaijan on 31 May, 2017.

Regarding the results of the census, the 30-volume “Census of the Population in the Republic of Azerbaijan-2019” booklet was published and presented to users.

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ 17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

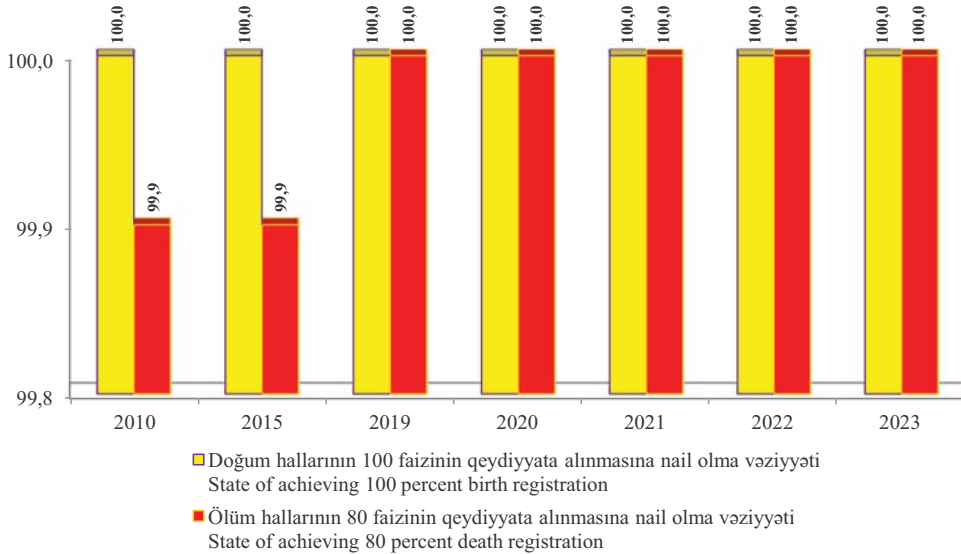
b) Doğum hallarının 100 faizinin, ölüm hallarının isə 80 faizinin qeydiyyatata alınmasına nail olma vəziyyəti

b) State of achieving 100 percent birth registration and 80 percent death registration

Bu altgöstərici ölkədə il ərzində baş vermiş bütün doğum və ölüm hallarının qeydiyyatata alınmasına nail olma səviyyəsini əks etdirir.

This sub indicator represents the level of achieving all birth and death registration occurred in the country in a year.

Doğum hallarının 100 faizinin, ölüm hallarının isə 80 faizinin qeydiyyatata alınmasına nail olma vəziyyəti, faizlə
State of achieving 100 percent birth registration and 80 percent death registration, in percentage

Son beş ildə (2019-2023-cü illər) həm doğum hallarının, həm də ölüm hallarının 100 faiz qeydiyyatata alınması təmin olunmuşdur.

2023-cü il ərzində doğulanların sayı 112620 nəfər, ölümlərin sayı isə 60150 nəfər olmuşdur. Doğulanların 54450 nəfəri və ya 48,3 faizi şəhər yerlərində, 58170 nəfəri və ya 51,7 faizi kənd yerlərində qeydə alınmışdır. Ölümlərin isə 33756 nəfəri və ya 56,1 faizi şəhər yerlərində, 26394 nəfəri və ya 43,9 faizi kənd yerlərində qeydə alınmışdır. Doğulanların 59814 nəfəri və ya 53,1 faizi kişilər, 52806 nəfəri və ya 46,9 faizi qadınlar olmuşdur. Ölümlərə gəldikdə isə, onların 33120 nəfəri və ya 55,1 faizi kişilər, 27030 nəfəri və ya 44,9 faizi qadınlar olmuşdur.

In the last 5 years (2019-2023), 100 percent birth and death registration has been provided.

In 2023, the number of births was 112620 persons and the deaths 60150 persons. 54450 persons or 48,3 percent of births were registered in urban areas, and 58170 persons or 51,7 percent in rural areas. And 33756 persons or 56,1 percent of deaths were registered in urban areas, and 26394 persons or 43,9 percent in rural areas. 59814 persons or 53,1 percent of births were male, 52806 persons or 46,9 percent were female. Regarding to deaths, 33120 persons or 55,1 percent of them were males, 27030 persons or 44,9 percent were females.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYƏ DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

Təhlükəsiz qayıdış, məskunlaşma, bərpa, rifah və sülh üçün mina təhlükəsi ilə mübarizəyə dair fəaliyyətlər
Mine action for safe return, settlement, recovery, prosperity and peace

Hazırda Azərbaycan da daxil olmaqla dünyanın 60-dan artıq ölkəsinin ərazisi minalar və digər partlayıcı hərbi sursatlarla çirkləndirilmişdir. Bu da həmin ərazilərdə insanların yaşaması, məskunlaşması, bərpa və quruculuq işlərinin həyata keçirilməsi, eyni zamanda ölkələrin iqtisadiyyatının davamlı inkişafı üçün ciddi problem və təhlükə mənbəyidir.

Azərbaycan mina və digər partlayıcı sursatlardan ən çox çirklənmiş ölkələrdəndir. İlk tədqiqatlara əsasən Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğal dövründə ölkənin 11000 km² -dən çox ərazisi mina və digər partlayıcı sursatlarla çirklənmişdir. Həyata keçirilən texniki tədqiqat və digər əməliyyatlar zamanı işğaldan azad olunmuş ərazilərin minalar və partlayıcı hərbi sursatlarla həddindən çox çirkləndiyi aşkar edilmişdir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə minaların sayının 1,5 milyondan yuxarı olduğu bildirilir.

Yerüstü minalar əhalinin həyatına mənfi təsir göstərir və Azərbaycanda humanitar təhlükə mənbəyi olaraq qalır.

Azərbaycanda humanitar mina təhlükəsizliyi inkişafın əsas istiqaməti kimi nəzərdə tutulur, mina təhlükəsi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin tərəqqisinə maneə törədən çox ciddi amil hesab olunur.

2023-cü ilin mart ayında Bakıda keçirilmiş "Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə Görüşü"ndə Azərbaycan Respublikasının

Today, the territory more than 60 countries of the world, including Azerbaijan, are contaminated with mines and other explosive ordnance. This is a source of serious problems and threats for people's living, settlement, restoration and construction works in those areas, as well as for the sustainable development of the country's economy.

Azerbaijan is one of the countries mostly contaminated with mines and other explosive ordnance. According to preliminary studies, during the occupation of Azerbaijani lands by Armenia, more than 11000 km² of the country's territory was contaminated with mines and other explosive ordnance. During the conducted technical research and other operations, it was found that the liberated areas were heavily contaminated with mines and explosive ordnance. It is reported that the number of mines in the liberated territories is over 1,5 million.

Landmines have a negative impact on the lives of the population and remain a source of humanitarian threat in Azerbaijan.

In Azerbaijan, humanitarian mine safety is considered as the main direction of development, the mine threat is considered a very serious factor that impedes the progress of the Sustainable Development Goals.

At the "Summit-level Meeting of the Non-Aligned Movement Contact Group in response to COVID-19" held in Baku in March 2023, the President of the Republic of Azerbaijan Mr. Ilham Aliyev took the initiative to add the 18th Goal on

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

Prezidenti cənab İlham Əliyev 17 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədinə minatəmizləmə fəaliyyəti ilə bağlı 18-ci Məqsədin əlavə edilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etmişdir. Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının qərarı ilə 5 hədəf və 15 göstəricini əhatə edən “Mina təhlükəsi ilə mübarizəyə dair fəaliyyətlər” adlı milli 18-ci DİM qəbul olunmuşdur.

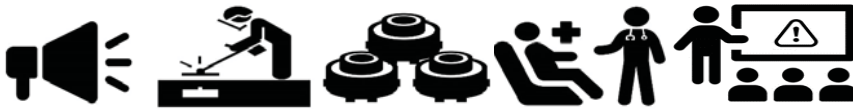
DİM 18 ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi, sülh və təhlükəsizliyin təmin olunması, ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün vəsaitlərin cəlb edilməsi, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yaşayış üçün təhlükəsiz şəraitin yaradılması və əhalinin reintegrasiyası, minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş torpaq sahələrinin kənd təsərrüfatı dövriyyəsinə cəlb olunması, minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş əhalinin tibbi-sosial reabilitasiyası və sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi hədəflərini əhatə edir.

DİM 18-in hədəflərinə nail olunması ilə Azərbaycanda minalardan qaynaqlanan humanitar təhlükə aradan qaldırılacaq, 1 milyondan çox insanın öz doğma torpaqlarına qayıdışı və təhlükəsiz şəraitdə yaşamaları təmin olunacaqdır.

demining to the 17 Sustainable Development Goals. By the decision of the National Coordination Council for Sustainable Development of the Republic of Azerbaijan, the national 18th SDG entitled “Mine action” covering 5 goals and 15 indicators was adopted.

SDG 18 aims to clear areas from mines and other explosive ordnance, ensure peace and security, attract funds for clearing areas from mines and other explosive ordnance, create safe conditions for living in liberated areas and reintegrate the population, involving land areas cleared from mines and other explosive ordnance to agricultural cycle, strengthening of medical and social rehabilitation and social protection of the population affected by mines and other explosive ordnance.

With achievement of the SDG 18, the source of humanitarian danger will be eliminated in Azerbaijan, about 1 million people will be ensured to return to their native land and live in safe conditions.

18.1.1. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə zərərsizləşdirilmiş: a) minaların sayı (tank əleyhinə və piyada əleyhinə minalar bölgüsündə); b) digər partlayıcı sursatların sayı

18.1.1. Neutralized in the liberated territories: a) the number of mines (by anti-tank and anti-personnel mines); b) number of other explosive ordnance

a) İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə zərərsizləşdirilmiş minaların sayı (tank əleyhinə və piyada əleyhinə minalar bölgüsündə)

a) The number of mines neutralized in the liberated territories (by anti-tank, anti-personnel mines)

Altgöstərici hesabat ilində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə zərərsizləşdirilmiş bütün növ (tank əleyhinə və piyada əleyhinə) minaların ümumi sayını ifadə edir.

Mina - yerin səthinin və ya digər səthin altında, üstündə və ya üzərində və yaxınlığında əvvəlcədən quraşdırılmış, insanın və ya nəqliyyat vasitəsinin hərəkəti, yaxınlığı və ya bilavasitə təsiri nəticəsində partlaması üçün nəzərdə tutulmuş hərbi sursatdır.

Zərərsizləşdirilmiş minalar - partladıcısı qeyri-ışlək hala gətirilmiş və ya üzərindən açılaraq götürülmüş və məhv edilmiş minalardır.

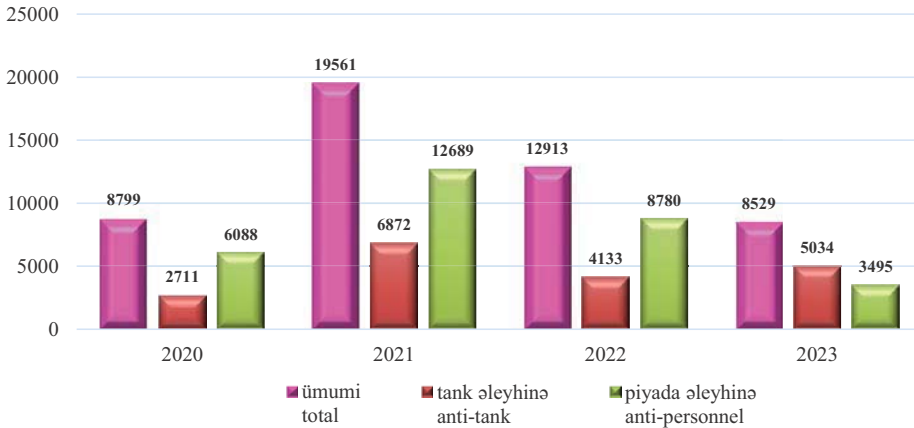
The sub-indicator represents the total number of mines of all types (anti-tank and anti-personnel) neutralized in the liberated territories during the reporting year.

A mine - is a military munition pre-installed under, above or on and near the earth's surface or other surface, designed to explode as a result of the movement, proximity or direct impact by a person or a vehicle.

Neutralized mines - are mines that have been rendered inactive by disabling their detonators or by being uncovered, removed, and destroyed.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə zərərsizləşdirilmiş minaların sayı, tank əleyhinə və piyada əleyhinə minalar bölgüsündə, ədəd

The number of mines neutralized in the liberated territories, by anti-tank, anti-personnel mines, unit

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of The Republic of Azerbaijan

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə 2020-ci ildə 8799 ədəd (2711 ədəd tank əleyhinə, 6088 ədəd piyada əleyhinə minalar), 2021-ci ildə 19561 ədəd (6872 ədəd tank əleyhinə, 12689 ədəd piyada əleyhinə minalar), 2022-ci ildə 12913 ədəd (4133 ədəd tank əleyhinə, 8780 ədəd

In the liberated territories, 8799 units in 2020 (2711 anti-tank mines, 6088 anti-personnel mines), 19561 units in 2021 (6872 anti-tank mines, 12689 anti-personnel mines), 12913 units in 2022 (4133 units of anti-tank, 8780 units of anti-personnel mines), in 2023, 8529 mines

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

piyada əleyhinə minalar), 2023-cü ildə 8529 ədəd (5034 ədəd tank əleyhinə, 3495 ədəd piyada əleyhinə minalar) mina zərərsizləşdirilmişdir. Baxılan 4 il ərzində zərərsizləşdirilən minaların sayı ümumilikdə 49802 ədəd olmuşdur və bunların 18750-si tank əleyhinə, 31052-si piyada əleyhinə minalardır.

(5034 anti-tank mines, 3495 anti-personnel mines) were neutralized. Over the reviewed 4 years, the number of neutralized mines was 49802 units, of which 18750 were anti-tank mines and 31052 were anti-personnel mines.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

b) İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə zərərsizləşdirilmiş digər partlayıcı sursatların sayı b) The number of other explosive ordnance neutralized in the liberated territories

Altgöstərici hesabat ilində minalar istisna olmaqla, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə zərərsizləşdirilmiş digər partlayıcı sursatların ümumi sayını ifadə edir.

Digər partlayıcı sursatlar - minadan başqa, improvizə olunmuş, xüsusi formaya salınmış və bütün növ partlamamış, yaxud atılıb qalmış hərbi sursatlardır (top mərmiləri, minaatan mərmiləri, əl qumbaraları, raketlər, aviabombalar, idarəolunan və idarəolunmayan raketlər və s.).

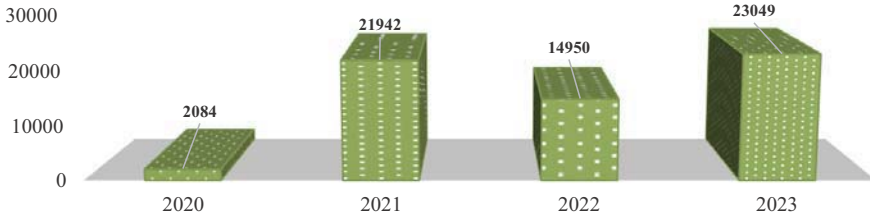
Zərərsizləşdirilmiş digər partlayıcı sursatlar - partladıcısı qeyri-ışlök hala gətirilmiş və ya üzərindən açılmış və məhv edilmiş sursatlardır.

The sub-indicator represents the total number of other explosive ordnance neutralized in the liberated territories, excluding mines, during the reporting year.

Other explosive ordnance - refers to all types of military munitions, excluding mines, that are improvised, specially designed, or remain unexploded or abandoned (e.g., artillery shells, mortar shells, hand grenades, rockets, aerial bombs, guided and unguided rockets, etc.).

Neutralized other explosives - are those rendered inactive by disabling their detonators or by being uncovered and destroyed.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə zərərsizləşdirilmiş digər partlayıcı sursatların ümumi sayı, ədəd
The number of mines neutralized in the liberated territories, by anti-tank, anti-personnel mines, unit

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of The Republic of Azerbaijan

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə 2020-ci ildə 2084 ədəd, 2021-ci ildə 21942 ədəd, 2022-ci ildə 14950 ədəd, 2023-cü ildə 23049 ədəd olmaqla, 2020-2023-cü illər ərzində ümumilikdə 62025 ədəd digər partlayıcı sursatlar zərərsizləşdirilmişdir.

From 2020 to 2023, a total of 62025 other explosive ordnance were neutralized in the liberated areas, including 2084 units in 2020, 21942 units in 2021, 14950 units in 2022, and 23049 units in 2023.

18.1.2. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilər (ha) və onların ölkənin ümumi ərazisində xüsusi çəkisi (faizlə)

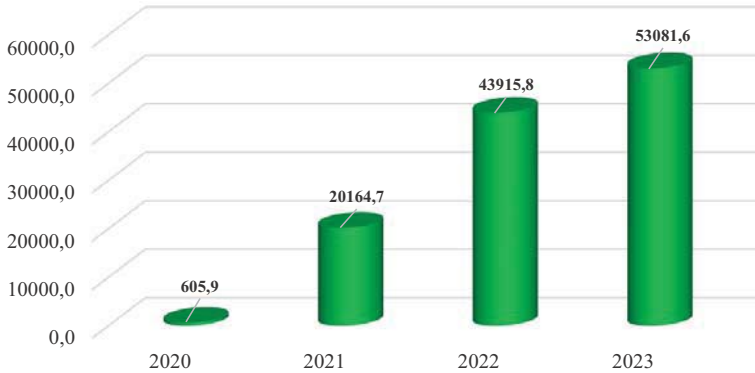
18.1.2. Areas cleared of mines and other explosive ordnance in the liberated territories (ha) and their proportion in the total area of the country (in percentage)

Bu göstərici işğaldan azad edilmiş ərazilərdə minatəmizləmə fəaliyyətinin səmərəli və məhsuldar aparılmasının qiymətləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Göstərici hesabat ilində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərin ümumi sahəsini, habelə bu ərazilərin ölkənin ümumi ərazisində xüsusi çəkisini ifadə edir.

This indicator is important in terms of evaluating the efficient and productive demining activities in the liberated territories. The indicator expresses the total area cleared of mines and other explosive ordnance in the liberated territories during the reporting year, as well as the proportion of these areas in the country's total land area.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilər, hektarla

Areas cleared of mines and other explosive ordnance in the liberated territories, in hectares

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of The Republic of Azerbaijan

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə 2020-ci ildə 605,9 hektar, 2021-ci ildə 20164,7 hektar, 2022-ci ildə 43915,8 hektar ərazi minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmişdir.

In the liberated territories, 605,9 hectares in 2020, 20164,7 hectares in 2021, and 43915,8 hectares in 2022 were cleared of mines and other explosive ordnance.

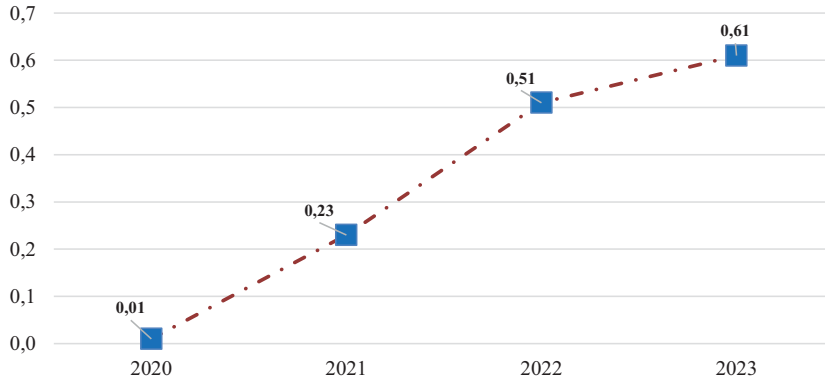
18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərin ölkənin ümumi ərazisində xüsusi çəkisi, faizlə

The proportion of areas cleared of mines and other explosive ordnance in the total area of the country, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of The Republic of Azerbaijan

2023-cü ildə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərin ölkənin ümumi ərazisindəki xüsusi çəkisi 2020-ci ilə nəzərən 0,6 faiz bəndi, 2021-ci ilə nəzərən 0,38 faiz bəndi, 2022-ci ilə nəzərən 0,1 faiz bəndi artaraq 0,61 faiz olmuşdur.

In 2023, in the liberated territories the proportion of areas cleared of mines and other explosive ordnance in the country's total area, increased by 0,6 percentage points compared to 2020, by 0,38 percentage points compared to 2021, and by 0,1 percentage points compared to 2022, reaching a total of 0,61 percent.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYƏ DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

18.2.1. Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün: a) dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə); b) dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin dövlət büdcəsi xərclərinə nisbəti (faizlə)

18.2.1. For the clearing of territories from mines and other explosive ordnance: a) the amount of funds allocated from the state budget (in national currency and US dollars); b) the ratio of funds allocated from the state budget to the state budget expenditures (in percentage)

a) Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə)

a) The amount of funds allocated from the state budget for the clearing of territories from mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars)

Mina təhlükəsi ilə mübarizəyə dair fəaliyyətlər müxtəlif mənbələr hesabına (dövlət büdcəsinin vəsaiti, beynəlxalq təşkilatların maliyyə yardımı və s.) maliyyələşdirilə bilər.

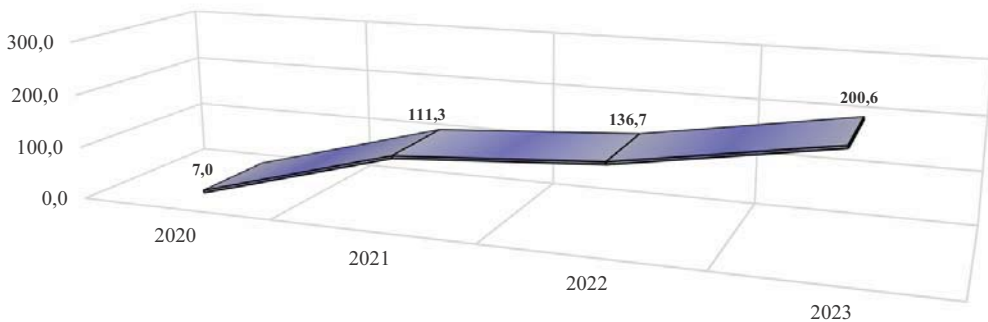
Bu altgöstərici hesabat ilində ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən müxtəlif qurumlara ayrılmış vəsaitin ümumi məbləğini (manat və ABŞ dolları ilə) ifadə edir.

Activities to combat the threat of mines can be funded from various sources (state budget funds, financial assistance from international organizations, etc.).

This sub-indicator represents the total amount of funds allocated from the state budget to various institutions (in manats and US dollars) for the clearance of areas from mines and other explosive ordnance, during the reporting year.

Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin məbləği, milyon manatla

The amount of funds allocated from the state budget for the clearing of territories from mines and other explosive ordnance, in million manats

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi
Source: Ministry of Finance of the Republic of Azerbaijan

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

2020-2023-cü illər ərzində işğaldan azad olunmuş ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsait ildən-ilə artmış və 2023-cü ildə 200,6 milyon manat (118 milyon ABŞ dolları) təşkil etmişdir ki, bu da 2020-ci ilə nəzərən 28,7 dəfə, 2022-ci ilə nəzərən 46,7 faiz çoxdur. Baxılan 4 il ərzində ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən ümumilikdə 455,6 milyon manat (268 milyon ABŞ dolları) vəsait ayrılmışdır.

During the period 2020-2023, the amount of funds allocated from the state budget for the clearing of territories from mines and other explosive ordnance increased year by year and amounted to 200,6 million manats (118 million US dollars) in 2023, which is 28,7 times more than compared to 2020 and 46,7 percent more than compared to 2022. Over the 4 year period, a total of 455,6 million manats (268 million US dollars) was allocated from the state budget for the clearance of mines and other explosive ordnance.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

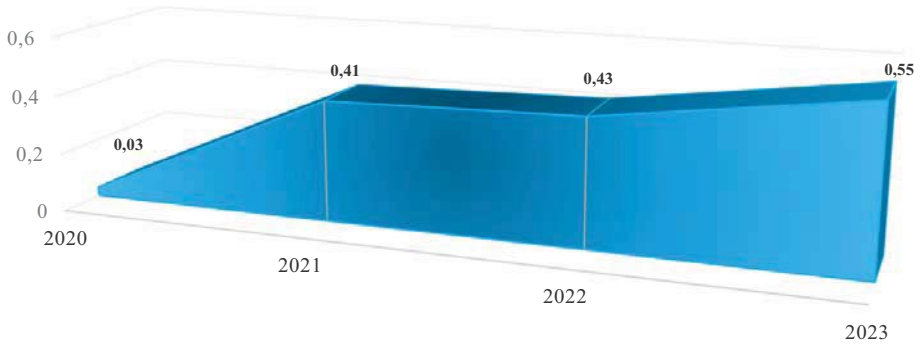
b) Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin dövlət büdcəsi xərclərinə nisbəti (faizlə)

b) *The ratio of funds allocated from the state budget for the clearing of territories from mines and other explosive ordnance to the state budget expenditures (in percentage)*

Altgöstərici hesabat ilində ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin məbləğinin dövlət büdcəsi xərclərinin ümumi məbləğinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This sub-indicator is calculated as the ratio of the amount of funds allocated from the state budget for the clearing of areas from mines and other explosive ordnance to the total state budget expenditures, multiplied by 100.

Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin dövlət büdcəsi xərclərinə nisbəti, faizlə
The ratio of funds allocated from the state budget for the clearing of territories from mines and other explosive ordnance to the state budget expenditures, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi
Source: Ministry of Finance of the Republic of Azerbaijan

2023-cü ildə işğaldan azad olunmuş ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin dövlət büdcəsi xərclərinə nisbəti göstəricisi 2020-ci ilə nəzərən 0,52 faiz bəndi, 2022-ci ilə nəzərən 0,12 faiz bəndi artaraq 0,55 faiz təşkil etmişdir.

In 2023, the ratio of funds allocated from the state budget for the clearing of territories from mines and other explosive ordnance to the state budget expenditures increased by 0,52 percentage points compared to 2020, and by 0,12 percentage points compared to 2022, reaching a total of 0,55 percent.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

18.2.2. Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün donör təşkilatlardan cəlb olunmuş vəsaitin ümumi məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə)

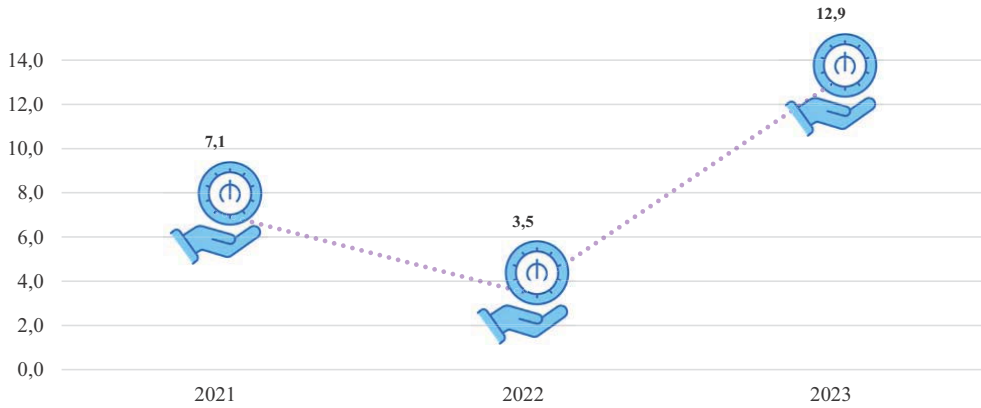
18.2.2. *The total amount of funds raised from donor organizations for the clearance of areas from mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars)*

Göstərici mina təhlükəsi ilə mübarizədə beynəlxalq birliyin töhfəsinin qiymətləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır və hesabat ilində minatəmizləmə fəaliyyəti ilə əlaqədar ayrı-ayrı donör təşkilatlardan cəlb olunmuş vəsaitlərin ümumi məbləğini ifadə edir.

The indicator is of significant importance for assessing the contribution of the international community in combating the threat of mines and represents the total amount of funds raised from various donor organizations for demining activities during the reporting year.

Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün donör təşkilatlardan cəlb olunmuş vəsaitin ümumi məbləği, milyon manatla

The total amount of funds raised from donor organizations for the clearance of areas from mines and other explosive ordnance, in million manats

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of The Republic of Azerbaijan

2023-cü ildə ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün donör təşkilatlardan cəlb olunmuş vəsaitin ümumi məbləği 2021-ci ilə nəzərən 1,8 dəfə, 2022-ci ilə nəzərən 3,7 dəfə artmış və 12,9 milyon manat (7,6 milyon ABŞ dolları) olmuşdur. Bu göstərici 2021-ci ildə 7,1 milyon manat (4,2 milyon ABŞ dolları), 2022-ci ildə 3,5 milyon manat (2,1 milyon ABŞ dolları) təşkil etmişdir.

In 2023, the total amount of funds raised from donor organizations for the clearance of areas from mines and other explosive ordnance increased by 1,8 times compared to 2021 and by 3,7 times compared to 2022, reaching 12,9 million manats (7,6 million US dollars). This indicator was 7,1 million manats (4,2 million US dollars) in 2021 and 3,5 million manats (2,1 million US dollars) in 2022.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

18.3.1. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrinin sayı

18.3.1. The number of restored settlements in the liberated territories

Göstərici işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası, təcavüzün nəticələrinin aradan qaldırılması sahəsində aparılan fəaliyyətin qiymətləndirilməsinə imkan yaradır və hesabat ili ərzində işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrinin ümumi sayını ifadə edir.

The indicator allows for the assessment of activities related to the reconstruction and restoration of liberated territories and the elimination of the consequences of aggression, and represents the total number of restored settlements in the liberated territories during the reporting year.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrinin sayı
The number of restored settlements in the liberated territories

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin məlumatına əsasən, 2022-ci ildə 1, 2023-cü ildə isə 4 yaşayış məntəqəsinin bərpası başa çatdırılmışdır¹.

According to the information of the State Urban Planning and Architecture Committee of the Republic of Azerbaijan, the restoration of 1 settlement was completed in 2022 and 4 in 2023¹.

¹ Həmin yaşayış məntəqələrində müəyyən işlərin aparılması davam etdirilir.

¹ Certain activities in those settlements are ongoing.

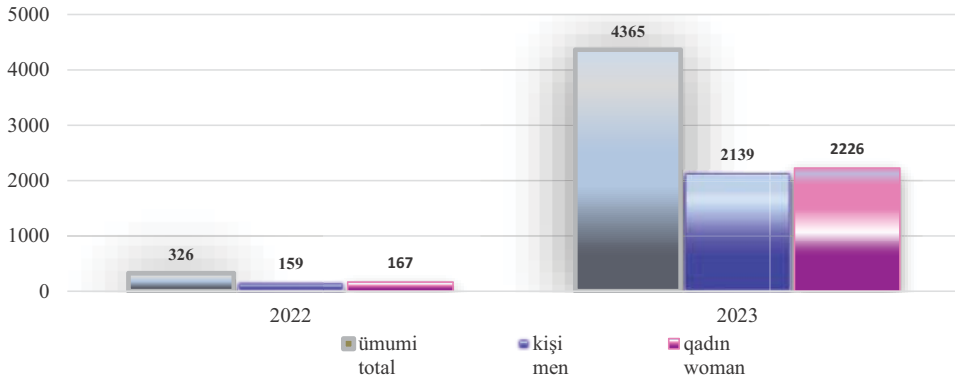
18.3.2. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrində məskunlaşmış əhalinin: a) sayı (yaşayış məntəqələri bölgüsündə); b) ölkə əhalisinin ümumi sayında xüsusi çəkisi (yaş, cins bölgüsündə)

18.3.2. The population resettled in restored settlements in the liberated territories: a) The number (by settlement); b) the proportion in the country's total population (by age, sex)

Bu göstərici əhalinin öz doğma yurd-yuvalarına qaytarılması vəziyyətinin səciyyələndirilməsində mühüm əhəmiyyət daşıyır və hesabat ilində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrində məskunlaşmış əhalinin: a) ümumi sayını və b) ölkə əhalisinin ümumi sayında xüsusi çəkisini ifadə edir.

This indicator is important in characterizing the return of people to their native lands, and represents, during the reporting year, the population resettled in restored settlements in the liberated territories: a) the total number; b) the proportion in the country's total population.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrində məskunlaşmış əhalinin sayı, cins üzrə bölgüdə, nəfər
The number of people resettled in restored settlements in the liberated territories, by sex, person

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi

Source: State Committee For Affairs Of Refugees and Internally Displaced Persons Of The Republic Of Azerbaijan

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrinə 2022-ci ildə 326 nəfər (159 kişi, 167 qadın), 2023-cü ildə 4365 nəfər (2139 kişi, 2226 qadın) olmaqla ümumilikdə 4691 nəfər köçürülmüşdür ki, bunlardan 90 nəfər Ağdərə rayonunda, 1392 nəfər Füzuli rayonunda, 2338 nəfər Laçın rayonunda, 871 nəfər Zəngilan rayonunda bərpa olunmuş yaşayış məntəqələrində məskunlaşmışdır.

2022-ci ildə işğaldan azad olunmuş ərazilərə köçürülmüş əhalinin ölkə əhalisinin ümumi sayında xüsusi çəkisi 0,003 faiz təşkil etmişdir. 2023-cü ildə isə bu göstərici 0,040 faiz bəndi artaraq 0,043 faiz olmuşdur.

In the liberated territories, a total of 4691 persons were resettled in restored settlements, with 326 persons (159 men, 167 women) in 2022 and 4365 persons (2139 men, 2226 women) in 2023, of these, 90 persons settled in restored settlements in the Aghdara district, 1392 in the Fuzuli district, 2338 in the Lachin district, and 871 in the Zangilan district.

In 2022, the proportion of the resettled population in the liberated territories within the country's total population was 0,003 percent. In 2023, this indicator increased by 0,040 percentage points, reaching 0,043 percent.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYƏ DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

18.3.3. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə məşğul əhalinin sayı (yaş, cins bölgüsündə):

18.3.3.1. Daimi əhali

18.3.3.2. Müvəqqəti yaşayan əhali

18.3.3. *The number of employed population in the liberated territories (by age, sex):*

18.3.3.1. *Permanent population*

18.3.3.2. *Temporary resident population*

18.3.3.1 İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə daimi yaşayan məşğul əhalinin sayı (yaş, cins bölgüsündə)

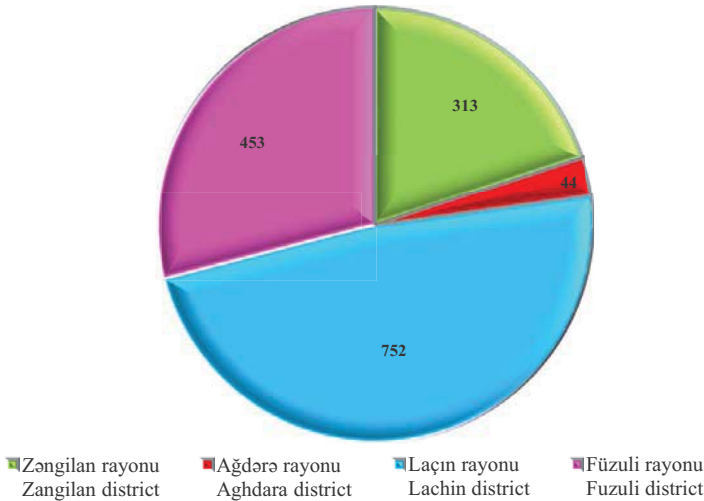
18.3.3.1 *The number of permanently residing employed population in the liberated territories (by age, gender)*

Altgöstərici işğaldan azad olunmuş ərazilərdə əhalinin məşğulluq səviyyəsinin qiymətləndirilməsində əhəmiyyətli rol oynayır və hesabat ilində sözügedən ərazilərdə daimi yaşayan məşğul əhalinin ümumi sayını ifadə edir.

The sub-indicator plays a significant role in assessing the employment level of the population in the liberated territories and represents the total number of permanently residing employed population in these areas during the reporting year.

2023-cü ildə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə daimi yaşayan məşğul əhalinin sayı, inzibati ərazi vahidləri bölgüsündə, nəfər

The number of permanently employed residents in the territories liberated from occupation in 2023, by administrative territorial units, person

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
Source: Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic

2023-cü ilin yekunlarına əsasən, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə daimi yaşayan məşğul əhalinin sayı 1562 nəfər (902 nəfər kişi, 660 nəfər qadın) təşkil etmişdir.

As of the end of 2023, the number of permanently residing employed population in the liberated territories was 1562 persons

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYƏ DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

qadın) olmuşdur ki, onlardan 752 nəfər Laçın rayonunda, 453 nəfər Füzuli rayonunda, 313 nəfər Zəngilan rayonunda, 44 nəfər Ağdərə rayonunda yaşayır.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə daimi yaşayan məşğul əhalidən 31 nəfər 15-19 yaşlarında, 130 nəfər 20-24 yaşlarında, 119 nəfər 25-29 yaşlarında, 209 nəfər 30-34 yaşlarında, 251 nəfər 35-39 yaşlarında, 224 nəfər 40-44 yaşlarında, 153 nəfər 45-49 yaşlarında, 129 nəfər 50-54 yaşlarında, 137 nəfər 55-59 yaşlarında, 130 nəfər 60-64 yaşlarında, 49 nəfər 65 və yuxarı yaşda olanlardır.

(902 men, 660 women), of these 752 persons live in the Lachin district, 453 persons in the Fuzuli district, 313 persons in the Zangilan district, and 44 persons in the Aghdara district.

Among the permanently residing employed population in the liberated territories, 31 persons are aged 15-19, 130 persons are aged 20-24, 119 persons are aged 25-29, 209 persons are aged 30-34, 251 persons are aged 35-39, 224 persons are aged 40-44, 153 persons are aged 45-49, 129 persons are aged 50-54, 137 persons are aged 55-59, 130 persons are aged 60-64, and 49 persons are aged 65 and over.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

18.3.4. Mina və digər partlayıcı sursatların təhlükəsinə dair maarifləndirmə (PSTM) tədbirləri ilə əhatə olunmuş şəxslərin sayı

18.3.4. The number of people covered by mine and other Explosive Ordnance Risk Education (EORE) activities

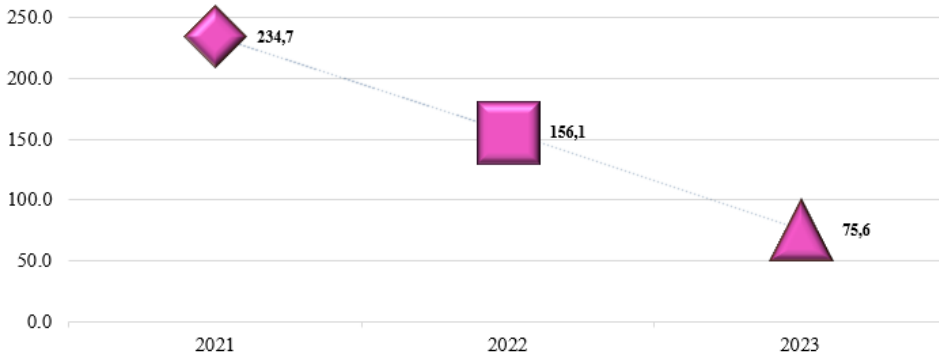
Mina və digər partlayıcı sursatların təhlükəsinə dair maarifləndirmə tədbirləri insanların müvafiq istiqamətdə məlumatlılığını artırmaq və mina və digər partlayıcı sursatlara münasibətdə davranış dəyişikliyinə təşviq etməklə xəsarət alma riskini azaltmaq məqsədi daşıyır. Davranış dəyişikliyi dedikdə, partlayıcı sursatların təhlükəsinə dair maarifləndirmə tədbirlərində əldə edilmiş biliklərin köməyi ilə insanların təhlükəli əraziləri və əşyaları tanımaları, təhlükəsizliyinə əmin olmadıqları ərazilərə səfərlərdən çəkinmələri, təhlükə bildirən əlamətlərə və nişanların göstərişinə diqqətlə yanaşmaları başa düşülür.

Göstərici mina və digər partlayıcı sursatların təhlükəsinə dair maarifləndirmə tədbirlərinə cəlb olunmuş şəxslərin ümumi sayını ifadə edir.

Mine and other explosive ordnance risk education activities aim to increase public awareness in this area and promote behavior change regarding mines and other explosive ordnance to reduce the risk of injury. Behavior change involves people recognizing dangerous areas and objects, avoiding travel to areas where safety is uncertain, and paying careful attention to warning signs and signals, all through knowledge gained from risk education activities on explosive ordnance.

This indicator represents the total number of people involved in mine and other explosive ordnance risk education activities.

Mina və digər partlayıcı sursatların təhlükəsinə dair maarifləndirmə tədbirləri ilə əhatə olunmuş şəxslərin sayı, min nəfər
The number of people covered by mine and other explosive ordnance risk education activities, thousand people

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of The Republic of Azerbaijan

2021-ci ildə 234,7 min nəfər, 2022-ci ildə 156,1 min nəfər, 2023-cü ildə 75,6 min nəfər mina və digər partlayıcı sursatların təhlükəsinə dair maarifləndirmə tədbirlərinə cəlb olunmuşdur.

234,7 thousand people in 2021, 156,1 thousand people in 2022, and 75,6 thousand people in 2023 were involved in mine and other explosive ordnance risk education activities.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

18.4.1. Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərdə əkin dövriyyəsinə cəlb olunmuş sahələr (ha)¹

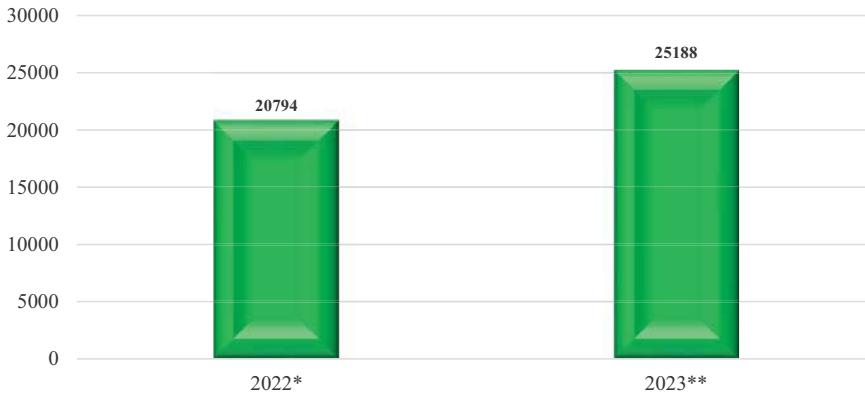
18.4.1. Areas involved in crop circulation in areas cleared of mines and other explosive ordnance (ha)¹

Bu göstərici minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərdə torpaq sahələrinin kənd təsərrüfatı məqsədilə istifadəsi vəziyyətinin qiymətləndirilməsinə imkan yaradır və sözügedən ərazilərdə əkin dövriyyəsinə cəlb olunmuş torpaqların ümumi sahəsini ifadə edir.

This indicator enables the assessment of the use of land cleared of mines and other explosive ordnance for agricultural purposes and represents the total area of land brought into crop circulation in these areas.

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərdə əkin dövriyyəsinə cəlb olunmuş sahələr, hektarla

Areas involved in crop circulation in areas cleared of mines and other explosive ordnance, in hectares

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
Source: Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan

2023-cü ildə minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərdə əkin dövriyyəsinə cəlb olunmuş sahələr 2022-ci ilə nəzərən 21,1 faiz və ya 4394 hektar artaraq 25188 hektar təşkil etmişdir. 2023-cü ildə Ağdam rayonu üzrə 6694 hektar, Ağdərə rayonu

In 2023, areas involved in crop circulation in areas cleared of mines and other explosive ordnance increased by 21,1 percent, or 4394 hectares, compared to 2022, reaching a total of 25188 hectares. In 2023, 6694 hectares in Agdam district, 1897 hectares in Agdara district,

¹ Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurası tərəfindən bu göstərici “18.4.1 Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərdə kənd təsərrüfatı dövriyyəsinə cəlb olunmuş sahələr (ha)” kimi müəyyən edilmişdir. Hazırkı şərəitdə minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərdə kənd təsərrüfatı dövriyyəsinə cəlb olunmuş torpaq sahələrinə dair məlumatların toplanılması mümkün olmadığından nəşrdə sözügedən ərazilərdə əkin dövriyyəsinə cəlb olunmuş torpaq sahələri ilə bağlı məlumatlar əks etdirilib.

¹ The National Coordination Council for Sustainable Development of the Republic of Azerbaijan has designated this indicator as “18.4.1 Areas involved in agricultural circulation in areas cleared of mines and other explosive ordnance (ha)” Currently, due to limitations in gathering data on areas involved in agricultural circulation in areas cleared of mines and other explosive ordnance, in the publication was reflected information on areas involved in crop circulation in mentioned land areas.

* 2022-2023-cü təsərrüfat ili

* Agricultural year 2022-2023

** 2023-2024-cü təsərrüfat ili

** Agricultural year 2023-2024

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYA DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

üzrə 1897 hektar, Füzuli rayonu üzrə 3063 hektar, Xocalı rayonu üzrə 208 hektar, Xocavənd rayonu üzrə 1983 hektar, Cəbrayıl rayonu üzrə 7145 hektar, Qubadlı rayonu üzrə 3651 hektar, Zəngilan rayonu üzrə 547 hektar minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilər əkin dövriyyəsinə cəlb olunmuşdur.

3063 hectares in Fuzuli district, 208 hectares in Khojaly district, 1983 hectares in Khojavand district, 7145 hectares in Jabrayil district, 3651 hectares in Gubadli district, 547 hectares in Zangilan district were cleared from mines and other explosive ordnance and involved in crop circulation.

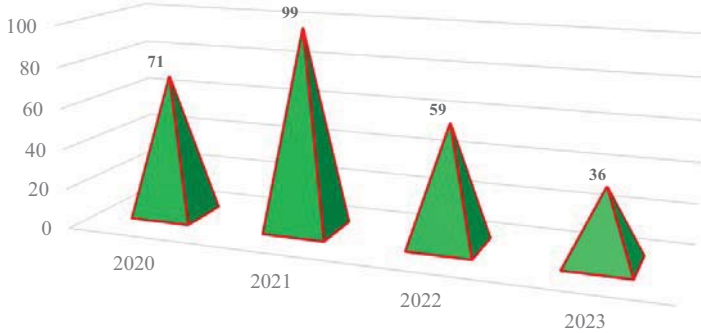
18.5.2. Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərdən sosial müdafiə proqramları ilə əhatə olunanların sayı

18.5.2. Number of people affected by mines and other explosive ordnance who are covered by social protection programs

Göstərici hesabat ilində sosial ödənişlərdən (ünvanlı dövlət sosial yardımı, sosial müavinət, işsizlikdən sığorta ödənişi, əmək pensiyası, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə dövlət tərəfindən verilən digər ödənişlər) ən azı birini almış minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin ümumi sayını ifadə edir.

The indicator represents the total number of individuals affected by mines and other explosive ordnance who received at least one type of social payment (targeted state social assistance, social benefits, unemployment insurance payments, labor pensions, the Presidential scholarship of the Republic of Azerbaijan, and other payments provided by the state to strengthen social protection) during the reporting year.

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərdən sosial müdafiə proqramları ilə əhatə olunanların sayı, nəfər
Number of people affected by mines and other explosive ordnance who are covered by social protection programs, person

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
Source: Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic

2020-ci ildə 71 nəfər, 2021-ci ildə 99 nəfər, 2022-ci ildə 59 nəfər, 2023-cü ildə 36 nəfər minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərə sosial ödənişlərdən ən azı biri təyin olunmuşdur və bu şəxslərin hamısı kişilərdir.

In 2020, 71 persons; in 2021, 99 persons; in 2022, 59 persons; and in 2023, 36 persons affected by mines and other explosive ordnance were assigned at least one type of social payment, and all of these persons are male.

18. MİNA TƏHLÜKƏSİ İLƏ MÜBARİZƏYƏ DAİR FƏALİYYƏTLƏR

18. MINE ACTION

18.5.3 Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərə münasibətdə həyata keçirilmiş sosial ödənişlərin məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə)

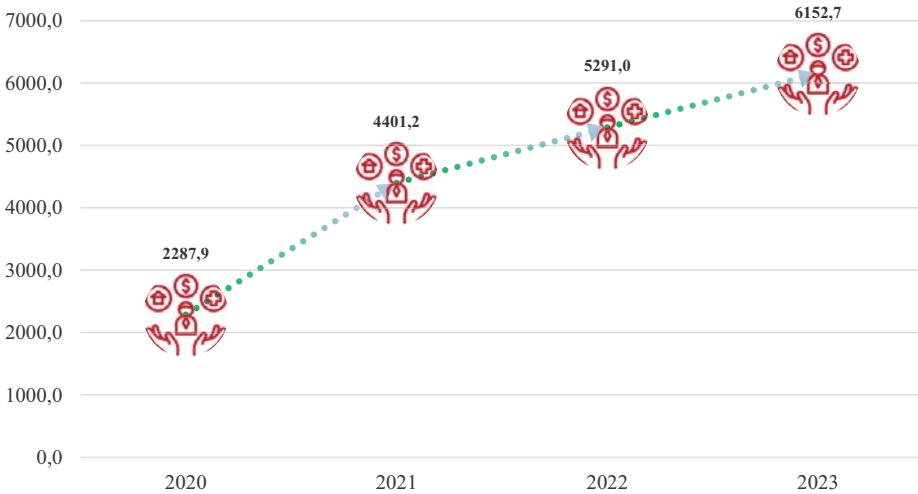
18.5.3 The amount of social payments made to individuals affected by mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars)

Göstərici hesabat ilində minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərə münasibətdə həyata keçirilmiş sosial ödənişlərin (ünvanlı dövlət sosial yardımı, sosial müavinət, işsizlikdən sığorta ödənişi, əmək pensiyası, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü və s.) ümumi məbləğini ifadə edir.

The indicator represents the total amount of social payments (targeted state social assistance, social benefits, unemployment insurance payments, labor pensions, the Presidential scholarship of the Republic of Azerbaijan, and etc.) made to individuals affected by mines and other explosive ordnance during the reporting year.

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərə münasibətdə həyata keçirilmiş sosial ödənişlərin məbləği, min manatla

The amount of social payments made to individuals affected by mines and other explosive ordnance, in thousand manats

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
Source: Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərə münasibətdə həyata keçirilmiş sosial ödənişlərin məbləği 2023-cü ildə 2020-ci ilə nəzərən 2,7 dəfə, 2022-ci ilə nəzərən 16,3 faiz artaraq 6152,7 min manat (3619,2 min ABŞ dolları) olmuşdur.

The amount of social payments made to individuals affected by mines and other explosive ordnance in 2023 increased by 2,7 times compared to 2020 and by 16,3 percent compared to 2022, reaching 6152,7 thousand manats (3619,2 thousand US dollars).

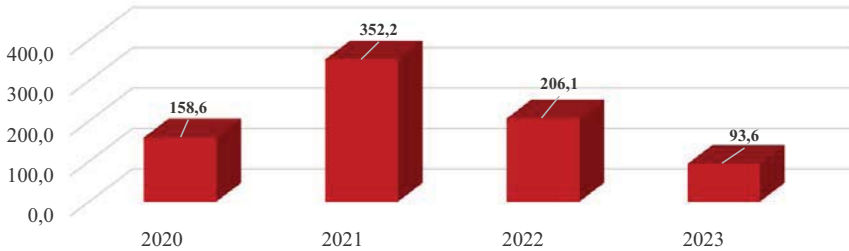
18.5.4. Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin müalicə xərcləri (milli valyuta və ABŞ dolları ilə)

18.5.4. The treatment expenses for persons injured by mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars)

Göstərici hesabat ilində minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin müalicəsinə çəkilmiş xərclərin (icbari tibbi sığorta təminatı çərçivəsində çəkilmiş xərclər və protez-ortopediya məmulatları, əlil kreslo-velo arabaları, texniki və başqa reabilitasiya vasitələri ilə təminatla əlaqədar xərclər) ümumi məbləğini ifadə edir.

The indicator represents the total amount of expenses (expenses incurred within the framework of mandatory health insurance coverage, as well as expenses related to the provision of prosthetic-orthopedic products, wheelchairs, technical aids, and other rehabilitation equipment) incurred for the treatment of persons injured by mines and other explosive ordnance during the reporting year.

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin müalicə xərcləri, min manatla ¹
Treatment expenses of persons injured by mines and other explosive munitions, in thousand manats ¹

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin müalicə xərcləri 2020-ci ildə 158,6 min manat (93,3 min ABŞ dolları), 2021-ci ildə 352,2 min manat (207,2 min ABŞ dolları), 2022-ci ildə 206,1 min manat (121,2 min ABŞ dolları), 2023-cü ildə 93,6 min manat (55,0 min ABŞ dolları) olmaqla baxılan 4 il ərzində ümumilikdə 810,5 min manat (476,7 min ABŞ dolları) təşkil etmişdir.

The treatment expenses for persons injured by mines and other explosive ordnance amounted to 158,6 thousand manats (93,3 thousand US dollars) in 2020, 352,2 thousand manats (207,2 thousand US dollars) in 2021, 206,1 thousand manats (121,2 thousand US dollars) in 2022, and 93,6 thousand manats (55,0 thousand US dollars) in 2023, and in total, amounted to 810,5 thousand manats (476,7 thousand US dollars) over the reviewed 4 year.

¹ Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin məlumatlarına əsasən

¹ According to the data from the Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic and the State Agency on Mandatory Health Insurance of the Republic of Azerbaijan

18.5.5. Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin tibbi - sosial reabilitasiya xərcləri (milli valyuta və ABŞ dolları ilə)
18.5.5. Medical and social rehabilitation costs for persons injured by mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars)

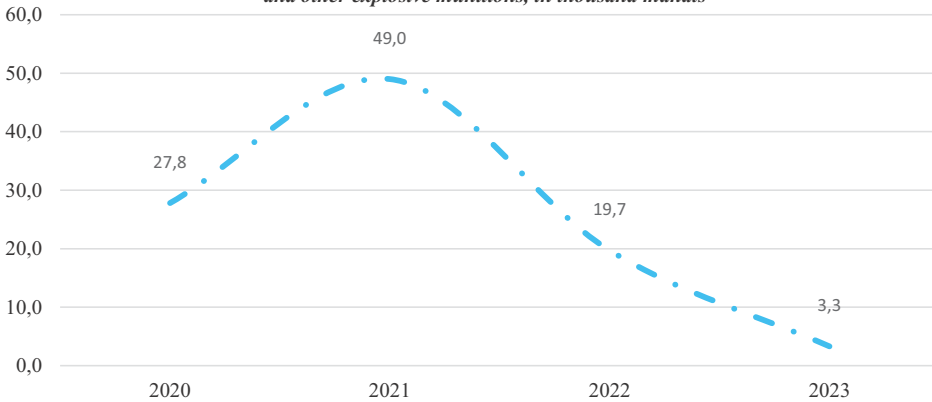
Göstərici minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin tibbi-sosial reabilitasiya xərclərinin ümumi məbləğini ifadə edir.

Tibbi-sosial reabilitasiya xərcləri əlilliyin aradan qaldırılmasına və ya kompensasiyasına yönəldilmiş tibbi, psixoloji, pedaqoji, idman, sosial-iqtisadi və digər tədbirlər sistemi vasitəsilə əlilliyi olan şəxslərin müstəqilliyinin, fiziki, əqli, məişət, sosial və peşə-əmək qabiliyyətinin tamamilə və ya qismən bərpaasına yönələn xərclərdir.

The indicator represents the total amount of medical and social rehabilitation costs for individuals injured by mines and other explosive ordnance.

Medical and social rehabilitation costs are used to fully or partially restore the independence, physical, mental, daily, social and occupational abilities of persons with disabilities through a system of medical, psychological, pedagogical, sports, socio-economic and other measures aimed at eliminating or compensating disability.

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin tibbi-sosial reabilitasiya xərcləri, min manatla
Costs of medical and social rehabilitation of persons injured by mines and other explosive munitions, in thousand manats

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
Source: Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin tibbi-sosial reabilitasiya xərcləri 2020-ci ildə 27,8 min manat (16,4 min ABŞ dolları), 2021-ci ildə 49,0 min manat (28,8 min ABŞ dolları), 2022-ci ildə 19,7 min manat (11,6 min ABŞ dolları), 2023-cü ildə 3,3 min manat (1,9 min ABŞ dolları) təşkil etməklə baxılan 4 il ərzində ümumilikdə 99,8 min manat (58,7 min ABŞ dolları) olmuşdur.

The medical and social rehabilitation costs for persons affected by mines and other explosive ordnance amounted to 27,8 thousand manats (16,4 thousand US dollars) in 2020, 49,0 thousand manats (28,8 thousand US dollars) in 2021, 19,7 thousand manats (11,6 thousand US dollars) in 2022, and 3,3 thousand manats (1,9 thousand US dollars) in 2023, and in total, over the 4 year period reviewed, these costs amounted to 99,8 thousand manats (58,7 thousand US dollars).

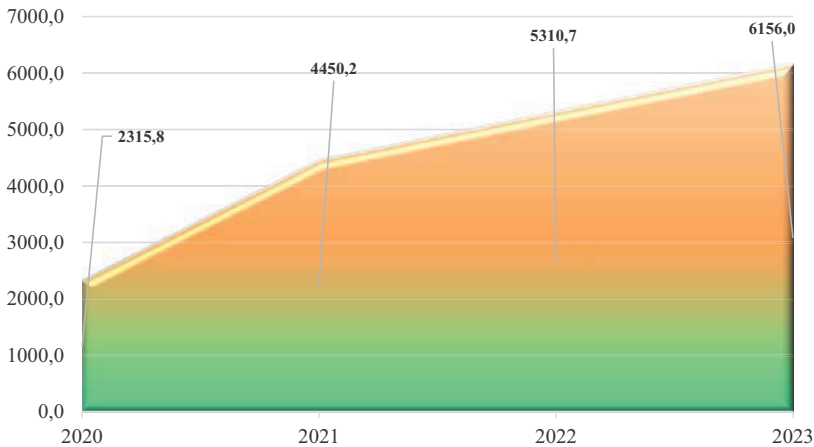
18.5.6. Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş əhalinin sosial müdafiəsi məqsədilə xərclənmiş vəsaitin ümumi məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə)

18.5.6. The total amount of funds spent for the purpose of social protection of the population affected by mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars)

Göstərici hesabat ilində minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərə münasibətdə həyata keçirilmiş sosial ödənişlərin (ünvanlı dövlət sosial yardımı, sosial müavinət, işsizlikdən sığorta ödənişi, əmək pensiyası, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü və s.) və sözügedən şəxslərin tibbi-sosial reabilitasiya xərclərinin ümumi məbləğini ifadə edir.

The indicator represents the total amount of social payments (targeted state social assistance, social benefits, unemployment insurance payments, labor pensions, the Presidential scholarship of the Republic of Azerbaijan, and etc.) and the medical and social rehabilitation costs for individuals affected by mines and other explosive ordnance during the reporting year.

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş əhalinin sosial müdafiəsi məqsədilə xərclənmiş vəsaitin ümumi məbləği, min manatla
The total amount of funds spent for the purpose of social protection of the population affected by mines and other explosive ordnance, in thousand manats

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
Source: Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic

Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş əhalinin sosial müdafiəsi məqsədilə xərclənmiş vəsaitin ümumi məbləği 2023-cü ildə 2020-ci ilə nəzərən 2,7 dəfə, 2022-ci ilə nəzərən 15,9 faiz artaraq 6156,0 min manat (3621,2 min ABŞ dolları) olmuşdur.

The total amount of funds spent for the purpose of social protection of the population affected by mines and other explosive ordnance in 2023 increased by 2,7 times compared to 2020 and by 15,9 percent compared to 2022, reaching 6156,0 thousand manats (3621,2 thousand US dollars).

STATİSTİK MƏLUMATLARA DAİR CƏDVƏLLƏR
STATISTICAL TABLES

MƏQSƏD 1. YOXSULLUĞA SON
GOAL 1. NO POVERTY

DİM 1.1.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 1.1.1
Beynəlxalq yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, cins, yaş, məşğulluq statusu və yaşayış yeri (şəhər/kənd) üzrə bölgüdə, faizlə	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	<i>Proportion of the population living below the international poverty line by sex, age, employment status and geographic location (urban/rural), in percentage</i>

DİM 1.2.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 1.2.1
Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, cins və yaşayış yeri üzrə bölgüdə, faizlə	9,1	4,9	4,8	6,2	5,9	5,5	5,2	<i>Proportion of population living below the national poverty line, by sex and location, in percentage</i>
kişilər üzrə	4,7	6,1	5,9	5,6	5,3	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	5,0	6,6	6,0	5,1	4,8	<i>for women</i>
şəhər yerləri üzrə	4,5	5,3	4,3	2,9	3,9	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	5,2	7,3	7,8	8,6	6,8	<i>rural areas</i>

DİM 1.3.1	2023	SDG 1.3.1
Sosial müdafiənin minimal səviyyəsi və ya sistemləri ilə əhatə olunan əhalinin xüsusi çəkisi, faizlə¹	53,6	Proportion of population covered by the minimum level of social protection floors/systems, in percentage¹
ev təsərrüfatı başçısının cinsi üzrə		gender of the household head
kişilər	51,1	male
Qadınlar	65,1	female
yaşayış yerləri üzrə		by location
şəhər	49,9	urban
kənd	59,2	rural
iqtisadi rayonlar üzrə		by economic regions
Bakı şəhəri	42,1	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	60,3	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	48,2	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	61,8	Daghlig Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	58,3	Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	69,3	Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	62,3	Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	52,1	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	56,7	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	62,9	Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	62,4	Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	52,9	Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	63,1	Shirvan-Salyan economic region
ev təsərrüfatı başçısının təhsil səviyyəsi üzrə		by education level of the household head
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	72,0	primary, pre-school or no education
ümumi orta	58,5	lower secondary
tam orta	51,7	upper secondary
peşə təhsili	58,7	vocational education
ali təhsil	47,1	higher education
respondentin məlumatı yoxdur	62,4	the respondent has no information
rifah indeksi kvintilləri üzrə		by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	58,1	first (the poorest)
İkinci	62,4	second
Orta	56,9	middle
Dördüncü	50,7	fourth
beşinci (ən zəngin)	40,1	fifth (the richest)

¹ 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹ According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 1.4.1 Əsas xidmətlərə əlyətərliliyi olan ev təsərrüfatlarında yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi¹
SDG 1.4.1 Proportion of population living in households with access to basic services¹

	Əsas içməli su xidmətlərinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə <i>Proportion of population with access to basic drinking water services, in percentage</i>	Əsas sanitariya xidmətlərinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə ² <i>Proportion of population with access to basic sanitation services, in percentage²</i>	Əsas gigiyena vasitələrinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə ³ <i>Proportion of population with access to basic hygiene facilities, in percentage³</i>	
Cəmi	92,3	93,2	97,8	Total
yaşayış yerləri üzrə				by location
şəhər	98,0	97,1	97,8	urban
kənd	83,9	87,3	97,7	rural
iqtisadi rayonlar üzrə				by economic regions
Bakı şəhəri	99,7	99,4	97,7	Baku city
Naxçıvan Muxtar respublikası	84,5	94,2	98,5	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	99,0	96,3	98,0	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	91,9	92,8	99,1	Daglikh Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	92,6	96,9	99,5	Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	85,6	83,1	96,6	Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	91,6	90,7	96,0	Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	95,5	93,4	98,6	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	83,9	97,6	98,6	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	88,1	83,3	96,3	Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	62,2	66,6	97,9	Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	94,9	94,1	96,9	Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	94,0	93,4	98,5	Shirvan-Salyan economic region
ev təsərrüfatı başçısının təhsil səviyyəsi üzrə				by education level of the household head
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	88,5	85,3	94,7	primary, pre-school or no education
ümumi orta	90,4	90,8	97,1	lower secondary
tam orta	91,3	92,4	98,3	upper secondary
peşə təhsili	92,3	92,8	97,8	vocational education
ali təhsil	95,6	96,9	97,5	higher education
respondentin məlumatı yoxdur	92,7	97,5	100,0	the respondent has no information
rifah indeksi kvintilləri üzrə				by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	81,3	80,0	95,8	first (the poorest)
ikinci	89,8	91,4	98,6	second
orta	93,0	96,1	98,2	middle
dördüncü	98,0	98,6	97,7	fourth
beşinci (ən zəngin)	99,5	99,8	98,4	fifth (the richest)
sanitar qurğunun yeri üzrə				by location of sanitary facility
yaşayış binasında	x	98,2	x	in apartment
həyətdə	x	89,2	x	in yard
başqa yerdə	x	20,1	x	elsewhere

¹2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

²DİM-in 6.2.1 a) göstəricisinə uyğundur.

²It corresponds to indicator SDG 6.2.1 a).

³DİM-in 6.2.1 b) göstəricisinə uyğundur.

³It corresponds to indicator SDG 6.2.1 b).

DİM 1.5.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 1.5.1
Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkənə növləri üzrə, hər 100000 nəfərə	280,6	13,9	17,1	9,2	11,3	18,5	12,7	<i>Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of damage, per 100000 population</i>
həlak olanlar	0,8	0,8	0,7	0,9	0,5	0,7	0,6	<i>deaths</i>
xəsarət alanlar	1,9	2,5	3,4	2,8	2,1	2,9	2,2	<i>injuries</i>
xilas edilənlər	7,2	2,2	0,6	0,4	0,5	1,0	0,2	<i>rescued</i>
təxliyə olunanlar	270,8	8,4	12,4	5,1	8,2	13,9	9,7	<i>evacuated</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsi

(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

Source: The official website of the Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

DİM 1.a.2	2010	2015	2019	2020	2021**	2022**	2023**	SDG 1.a.2
Ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə (təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat) çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi, faizlə*	35,1	35,3	32,4	39,8	40,6	38,4	40,9	<i>Proportion of total government spending on essential services (education, health, social protection and social security), in percentage*</i>
təhsil üzrə	9,2	7,9	8,6	9,9	11,5	11,6	11,1	<i>for education</i>
səhiyyə üzrə	3,3	3,5	3,4	5,8	5,7	4,3	4,3	<i>for healthcare</i>
sosial müdafiə və sosial təminat üzrə	22,6	23,9	20,4	24,1	23,4	22,5	25,5	<i>for social protection and social security</i>

* icmal büdcənin xərcləri

* *spendings from the consolidated budget*

** Dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondunun xərcləri, Dövlət Büdcəsinin Ehtiyat Fondunun xərcləri və dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərcləri (investisiya xərcləri) də daxil edilməklə

** *Including the expenses of the Reserve Fund of the President of the Republic of Azerbaijan, the expenses of the Reserve Fund of the State Budget and the expenses of the state capital investment (investment expenses) provided for in the state budget*

MƏQSƏD 2. ACLIĞA SON
GOAL 2. ZERO HUNGER

DİM 2.1.1	2020	2021	2022	2023	SDG 2.1.1
Yetərinə qidalanmanın yayılma səviyyəsi, faizlə	2,5	2,5	2,5	2,5	<i>Prevalence of undernourishment, in percentage</i>

DİM 2.2.1	2023	SDG 2.2.1
Beş yaşadək uşaqlar arasında boyatmanın ləngiməsinin yayılma səviyyəsi (uşağın yaşına görə boyunun Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Uşaqların Böyümə Standartlarının median göstəricisindən <-2 standart kənarlaşması), faizlə¹	6,6	<i>Prevalence of stunting (height for age <-2 standard deviation from the median of the World Health Organization (WHO) Child Growth Standards) among children under 5 years of age¹</i>
cins üzrə		<i>by sex</i>
Oğlanlar	6,9	<i>boys</i>
Qızlar	6,2	<i>girls</i>
yaşayış yerləri üzrə		<i>by location</i>
şəhər	6,8	<i>urban</i>
kənd	6,3	<i>rural</i>
İqtisadi rayonlar üzrə		<i>by economic regions</i>
Bakı şəhəri	6,8	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	11,7	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	5,4	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	8,5	<i>Daghigh Shirvan economic region</i>
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	8,8	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	4,0	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	10,6	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	3,2	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	6,8	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	6,7	<i>Central Aran economic region</i>
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	3,0	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	6,2	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	5,2	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>
yaş qrupları üzrə (aylara görə)		<i>by age groups (in months)</i>
0-5 aylıq	7,6	<i>0-5 months</i>
6-11 aylıq	3,3	<i>6-11 months</i>
12-17 aylıq	8,8	<i>12-17 months</i>
18-23 aylıq	6,4	<i>18-23 months</i>
24-35 aylıq	7,9	<i>24-35 months</i>
36-47 aylıq	6,2	<i>36-47 months</i>
48-59 aylıq	5,9	<i>48-59 months</i>
ananın təhsil səviyyəsi üzrə		<i>by education level of mother</i>
İbtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsil yoxdur	7,8	<i>primary, pre-school or no education</i>
ümumi orta	7,2	<i>lower secondary</i>
tam orta	7,5	<i>upper secondary</i>
peşə təhsili	6,2	<i>vocational education</i>
ali təhsil	3,4	<i>higher education</i>

...ardı

...continued

DİM 2.2.1	2023	SDG 2.2.1
ananın yaşı üzrə (doğuş zamanı)		by mother's age (at birth)
20 yaşdan aşağı	6,7	under 20 years of age
20-34 yaş	6,7	20-34 years
35-49 yaş	5,1	35-49 years
ananın funksional çətinlikləri üzrə		by mother's functional difficulties
funksional çətinliyi var	8,2	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	6,4	there is no functional difficulty
rifah indeksi kvintilləri üzrə		by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	8,7	first (the poorest)
İkinci	6,5	second
Orta	5,2	middle
Dördüncü	6,0	fourth
beşinci (ən zəngin)	6,5	fifth (the richest)

¹ 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹ According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 2.2.2 Beş yaşadək uşaqlar arasında düzgün qidalanmamamanın yayılma səviyyəsi (uşağın boya görə çəkisinin ÜST-ün müəyyən etdiyi Uşaqların Böyümə Standartlarının median göstəricisindən >+2 və ya <-2 standart kənarlaşması), çəki azlığı və çəki artıqlığı üzrə bölgədə¹

SDG 2.2.2 Prevalence of malnutrition (weight for height >+2 or <-2 standard deviation from the median of the WHO Child Growth Standards) among children under 5 years of age, by type (wasting and overweight)¹

A	Çəki azlığının yayılma səviyyəsi, faizlə Prevalence of wasting, in percentage		Çəki artıqlığının yayılma səviyyəsi, faizlə Prevalence of overweight, in percentage		B
	1	2	1	2	
Cəmi	3,5	4,0			Total
cins üzrə					by sex
Oğlan	1,9	4,4			boy
Qız	5,2	3,6			girl
yaşayış yerləri üzrə					by location
şəhər	5,1	4,1			urban
kənd	1,8	3,9			rural
iqtisadi rayonlar üzrə					by economic regions
Bakı şəhəri	7,2	4,2			Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	3,6	2,6			Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	5,1	2,6			Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	1,3	7,3			Daglikh Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	1,9	2,2			Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	1,1	7,3			Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	3,5	3,4			Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	2,6	2,2			Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	1,9	1,7			Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	2,2	2,2			Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	1,2	8,0			Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	1,4	4,3			Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	2,7	8,4			Shirvan-Salyan economic region
yaş qrupları üzrə (aylara görə)					by age groups (in months)
0-5 aylıq	18,3	3,6			0-5 months
6-11 aylıq	2,6	4,5			6-11 months
12-17 aylıq	1,2	4,0			12-17 months

...ardı

... continued

A	1	2	B
18-23 aylıq	1,6	2,2	18-23 months
24-35 aylıq	1,7	3,4	24-35 months
36-47 aylıq	2,2	3,0	36-47 months
48-59 aylıq	2,2	6,0	48-59 months
ananın təhsil səviyyəsi üzrə			by education level of mother
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	0,8	5,3	primary, pre-school or no education
ümumi orta	3,8	5,2	lower secondary
tam orta	1,8	3,6	upper secondary
peşə təhsili	1,9	3,7	vocational education
ali təhsil	9,5	3,6	higher education
ananın yaşı üzrə (doğuş zamanı)			by mother's age at birth
20 yaşdan aşağı	3,4	3,6	under 20 years of age
20-34 yaş	3,5	4,2	20-34 years
35-49 yaş	5,1	3,5	35-49 years
ananın funksional çətinlikləri üzrə			by the mother's functional difficulties
funksional çətinliyi var	0,2	4,0	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	3,9	4,0	there is no functional difficulty
rifah indeksi kvintilləri üzrə			by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	1,0	4,4	first (the poorest)
İkinci	2,6	3,6	second
Orta	3,8	5,4	middle
Dördüncü	3,1	4,4	fourth
beşinci (ən zəngin)	7,6	1,9	fifth (the richest)

¹2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 2.5.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 2.5.1
Kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının istehsalı üçün nəzərdə tutulan bitki mənşəli genetik ehtiyatların orta və ya uzunmüddətli xüsusi saxlama obyektlərində miqdarı, nümunə	6533	7752	8072	9369	10417	10698	<i>Number of plant genetic resources for food and agriculture secured in either medium-or long-term conservation facilities, sample</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Genetik Ehtiyatlar İnstitutu

Source: Institute of Genetic Resources of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan

DİM 2.5.2	2015	SDG 2.5.2
Azərbaycanda məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş qoyun cinsləri, faizlə	21,4	<i>Sheep breeds classified as endangered in Azerbaijan, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi

Source: Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan

DİM 2.a.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 2.a.1
Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi, faizlə	0,56	0,49	0,60	0,49	0,57	0,65	0,49 ¹⁾	<i>The agriculture orientation index for government expenditures, in percentage</i>

¹⁾İlkin məlumatlar əsasında
¹⁾basis of preliminary data

DİM 2.c.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 2.c.1
Ərzaq qiymətlərinin anomaliyaları göstəricisi	0,1	0,0	0,1	0,3	0,4	1,6	-0,4	<i>Indicator of food price anomalies</i>

MƏQSƏD 3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH GOAL 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

DİM 3.1.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.1.1
Ana ölümü səviyyəsi, yaşayış yeri üzrə bölgüdə, hər 100000 diri doğulana	15,7	14,4	14,9	15,8	17,8	14,7	29,3	<i>Maternal mortality ratio, by location, per 100000 live births</i>
şəhər yerləri üzrə	22,0	4,9	14,6	11,4	7,4	10,1	23,9	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	9,5	23,5	15,2	20,0	27,3	19,0	34,4	<i>rural areas</i>

DİM 3.1.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.1.2
İxtisaslı səhiyyə işçiləri tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların xüsusi çəkisi, faizlə	99,6	99,8	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>Proportion of births attended by skilled health personnel, in percentage</i>

DİM 3.2.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.2.1
Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, cins, yaşayış yeri və iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, hər 1000 diri doğulana	14,2	13,3	13,0	11,1	10,2	10,2	21,3	<i>Under-five mortality rate, by sex, location and economic region, per 1000 live births</i>
oğlanlar üzrə	14,6	14,7	14,8	12,5	10,9	10,8	22,2	<i>for boys</i>
qızlar üzrə	13,7	11,8	10,9	9,6	9,4	9,6	20,2	<i>for girls</i>
şəhər yerləri üzrə	16,9	21,1	18,7	15,7	11,8	10,9	27,5	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	11,6	6,0	7,6	6,8	8,8	9,6	15,4	<i>rural areas</i>
Bakı şəhəri	20,2	25,5	16,8	14,7	10,2	9,4	25,9	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	3,9	3,7	4,1	5,2	7,1	7,1	10,9	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	20,0	20,9	21,5	18,3	14,6	10,3	18,3	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	14,9	11,7	17,8	14,0	20,1	14,8	24,3	<i>Daghlig Shirvan economic region</i>
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	14,3	12,5	12,4	12,3	9,1	12,0	22,9	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	10,7	8,1	10,9	8,6	8,5	9,4	16,5	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	13,5	8,0	7,9	7,2	7,4	11,2	19,4	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	12,8	12,1	13,2	11,9	7,7	8,1	21,3	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	11,6	8,2	9,5	6,9	9,8	8,9	23,9	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	13,7	11,3	13,8	10,7	12,4	12,7	21,3	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	11,5	8,8	12,2	11,7	7,7	8,3	20,4	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	15,2	10,7	13,0	13,8	10,4	12,7	20,7	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	9,2	7,4	5,3	3,9	11,7	10,1	15,8	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	13,7	11,4	15,3	10,3	11,3	11,3	20,1	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>
Bir yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi	11,2	11,0	11,0	9,8	7,5	7,8	18,1	<i>Mortality rate among children under one year of age</i>
oğlanlar üzrə	11,5	12,2	12,7	10,9	7,9	8,0	19,2	<i>for boys</i>
qızlar üzrə	11,0	9,5	9,1	8,6	7,0	7,6	16,9	<i>for girls</i>

DİM 3.2.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.2.2
Neonatal ölüm səviyyəsi, cins üzrə bölgədə, hər 1000 diri doğulana	6,6	5,9	6,9	4,8	4,5	4,4	13,9	<i>Neonatal mortality rate, by sex, per 1000 live births</i>
oğlanlar üzrə	7,4	7,0	8,3	5,3	4,9	4,7	15,0	<i>for boys</i>
qızlar üzrə	5,7	4,6	5,2	4,3	3,9	4,1	12,7	<i>for girls</i>
erkən neonatal ölüm	5,9	5,3	5,4	3,8	3,3	3,3	11,6	<i>early neonatal mortality</i>
oğlanlar üzrə	6,7	6,2	6,8	4,1	3,7	3,6	12,1	<i>for boys</i>
qızlar üzrə	4,9	4,3	3,8	3,4	2,9	3,0	11,0	<i>for girls</i>
gec neonatal ölüm	0,7	0,6	1,5	1,0	1,2	1,1	2,3	<i>late neonatal mortality</i>
oğlanlar üzrə	0,7	0,8	1,5	1,2	1,2	1,1	2,9	<i>for boys</i>
qızlar üzrə	0,8	0,3	1,4	0,9	1,0	1,1	1,7	<i>for girls</i>

DİM 3.3.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.3.1
Hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İİV-ə (İnsanın İmmun çatışmazlığı Virusuna) yeni yoluxmuşların sayı, cins və yaş qrupları üzrə bölgədə	0,05	0,07	0,07	0,05	0,07	0,07	0,09	<i>Number of new HIV (Human Immunodeficiency Viruses) infections per 1000 uninfected population, by sex and age groups</i>
kişilər üzrə	0,08	0,10	0,09	0,08	0,09	0,10	0,12	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,02	0,05	0,05	0,03	0,04	0,05	0,05	<i>for women</i>
0-14 yaş	0,006 ¹⁾	0,010	0,003	0,002	0,004	0,006	0,003	<i>0-14 years</i>
15-29 yaş	0,07 ²⁾	0,08	0,08	0,07	0,08	0,09	0,12	<i>15-29 years</i>
15-49 yaş	-	0,11	0,11	0,09	0,11	0,12	0,14	<i>15-49 years</i>
50 və yuxarı yaş	-	0,03	0,05	0,03	0,04	0,05	0,05	<i>50 and over years</i>

¹⁾0-13

²⁾18+

DİM 3.3.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.3.2
Vərəmə yoluxma halları, cins, yaş qrupları və yaşayış yeri üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə	53,7	41,9	36,4	25,6	25,2	28,5	27,7	<i>Tuberculosis incidence, by sex, age groups and location, per 100000 population</i>
kişilər üzrə	79,8	58,2	48,9	33,3	33,6	37,7	36,3	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	28,2	25,6	24,0	17,9	16,9	19,4	19,2	<i>for women</i>
şəhər yerləri üzrə	45,2	24,4	18,4	15,3	25,9	16,4	17,0	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	63,4	61,6	58,3	38,1	24,4	43,1	40,7	<i>rural areas</i>
0-14 yaş	21,7 ¹⁾	8,2	7,7	4,0	3,4	4,9	5,9	<i>0-14 years</i>
15-29 yaş	80,7 ²⁾	63,4	39,5	40,9	38,1	39,0	37,4	<i>15-29 years</i>
15-49 yaş	66,2 ³⁾	52,6	47,2	32,2	31,4	33,4	32,0	<i>15-49 years</i>
50 və yuxarı yaş	40,2 ⁴⁾	46,9	40,5	31,7	32,0	38,8	37,3	<i>50 and over years</i>

¹⁾0-17

²⁾14-24

³⁾14-59

⁴⁾60+

DİM 3.3.3	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.3.3
Malyariyaya yoluxma halları, cins, yaş qrupları və yaşayış yeri üzrə bölgədə, hər 1000 nəfərə	0,0100	-	-	-	-	-	-	<i>Malaria incidence by sex, age groups and location, per 1000 population</i>
kişilər üzrə	0,0056	-	-	-	-	-	-	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,0060	-	-	-	-	-	-	<i>for women</i>
şəhər yerləri üzrə	0,001	-	-	-	-	-	-	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	0,010	-	-	-	-	-	-	<i>rural areas</i>

DİM 3.3.4	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.3.4
Hepatit B virusuna yoluxma halları, cins, yaş qrupları və yaşayış yeri üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə	4,1	1,5	1,6	1,0	0,6	0,6	0,7	<i>Hepatitis B incidence, by sex and location, per 100000 population</i>
kişilər üzrə	5,9	1,9	2,3	1,5	0,8	1,0	0,8	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	2,4	1,1	0,8	0,5	0,3	0,3	0,6	<i>for women</i>
0-13 yaş	0,6	0,2	0,4	0,1	0,1	0,3	0,3	<i>0-13 years</i>
14-17 yaş	1,5	0,9	0,5	0,2	-	0,3	0,5	<i>14-17 years</i>
18 və yuxarı yaş	5,4	1,9	2,0	1,3	0,8	0,8	0,8	<i>18 and over</i>
şəhər yerləri üzrə	5,8	1,6	1,8	1,3	0,7	0,7	0,4	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	2,2	1,3	1,2	0,6	0,5	0,6	1,1	<i>rural areas</i>

DİM 3.3.5	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.3.5
“Unudulmuş” tropik xəstəliklərdən müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərin sayı¹, nəfər²	438	637	427	312	243	211	<i>Number of people requiring interventions against neglected tropical diseases¹, person²</i>
Quduzluq	2	5	2	1	1	3	<i>Rabies</i>
Visseral leyşmanioz	28	61	30	42	27	31	<i>Visceral Leishmaniasis</i>
Dəri leyşmaniozu	18	43	23	19	19	46	<i>Cutaneous Leishmaniasis</i>
Exinokokkoz	76	63	37	43	74	58	<i>Echinococcosis</i>
Teniarinoxoz	298	450	322	196	112	63	<i>Teniarinchoisis</i>
Cüzəm	16	15	13	11	10	10	<i>Leprosy</i>

¹ İlk dəfə qoyulmuş diaqnozla qeydə alınmış xəstələr

¹ Patients registered with a diagnosis made for the first time

² Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin məlumatlarına əsasən

² According to the information of the Ministry of Health of the Republic of Azerbaijan

DİM 3.4.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.4.1
Ürək-damar xəstəliyi, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, cins üzrə bölgüdə, hər 100000 nəfərə	477,2	452,1	448,0	562,2	557,5	448,3	449,2	<i>Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory disease, by sex, per 100000 population</i>
kişilər üzrə	487,2	462,0	462,8	585,2	564,4	469,9	471,9	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	467,0	442,0	433,2	539,6	550,9	426,8	426,6	<i>for women</i>
xərçəngdən ölüm səviyyəsi	74,3	76,4	88,8	98,8	84,7	82,9	96,7	<i>mortality rate attributed to cancer</i>
kişilər üzrə	81,3	85,4	100,0	112,3	94,1	94,5	110,4	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	67,2	67,4	77,7	85,5	75,5	71,4	83,1	<i>for women</i>
şəkərli diabetdən ölüm səviyyəsi	11,9	13,2	13,5	19,6	16,6	11,7	12,2	<i>mortality rate attributed to diabetes</i>
kişilər üzrə	8,9	10,2	10,8	16,9	13,6	8,9	9,9	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	14,8	16,1	16,3	22,4	19,7	14,4	14,4	<i>for women</i>
ürək-damar xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi	364,4	344,5	327,0	412,3	415,2	341,0	326,8	<i>mortality rate attributed to cardiovascular diseases</i>
kişilər üzrə	370,6	347,7	332,1	421,2	416,3	352,0	335,1	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	358,2	341,3	321,8	403,4	414,2	330,1	318,6	<i>for women</i>
tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi	26,6	18,0	18,7	31,5	41,0	12,7	13,5	<i>mortality rate attributed to chronic respiratory diseases</i>
kişilər üzrə	26,4	18,7	19,9	34,8	40,4	14,5	16,5	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	26,8	17,2	17,4	28,3	41,5	10,9	10,5	<i>for women</i>

DİM 3.5.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.5.1
Psixoaktiv maddələrdən istifadə səbəbindən pozuntuların müalicə ilə əhatə olunması (medikamentoz, sosial-psixoloji və reabilitasiya və sonrakı qulluq xidmətləri), cins və yaş qrupları üzrə bölgədə	x	x	x	x	x	x	<i>Coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for substance use disorders by sex and age groups</i>
Alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələrin sayı, hər 100000 nəfərə	227	164	135	105	97	94	<i>Number of patients registered, by the end of the year, with a diagnosis of alcohol abuse and alcohol-related psychosis, per 100000 population</i>
kişilər üzrə	438	320	265	205	190	185	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	18	10	7	5	4	4	<i>for women</i>
0-17 yaş	0,04	0,04	0,04	0,04	0,15	0,11	<i>0-17 years</i>
18-29 yaş	60	75	108	102	91	87	<i>18-29 years</i>
30-49 yaş	324	317	249	192	177	173	<i>30-49 years</i>
50 və yuxarı yaş	519	227	164	110	102	97	<i>50 and over years</i>
Narkomaniya diaqnozu ilə ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələrin sayı, hər 100000 nəfərə	298	330	337	344	347	360	<i>Number of patients registered, by the end of the year, with a diagnosis of drug addiction, per 100000 population</i>
kişilər üzrə	585	651	665	680	685	708	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	12	13	12	11	11	16	<i>for women</i>
0-17 yaş	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,5	<i>0-17 years</i>
18-29 yaş	248	375	435	459	472	518	<i>18-29 years</i>
30-49 yaş	532	617	641	667	674	689	<i>30-49 years</i>
50 və yuxarı yaş	380	314	266	238	225	224	<i>50 and over years</i>

DİM 3.6.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.6.1
Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi, cins üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə	10,4	9,4	8,3	9,0	7,0	8,3	8,5	<i>Death rate due to road traffic injuries, by sex, per 100000 population</i>
kişilər üzrə	16,8	15,3	12,9	14,3	11,2	12,6	12,9	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	4,0	3,4	3,7	3,7	2,9	3,9	4,2	<i>for women</i>

DİM 3.7.1	2023	SDG 3.7.1
Ailə planlaşdırılması üzrə öz ehtiyaclarını müasir üsullarla təmin edən reproduktiv yaşda (15-49 yaşda) olan qadınların xüsusi çəkisi, faizlə ¹	29,1	Proportion of women of reproductive age (aged 15-49 years) who have their need for family planning satisfied with modern methods, in percentage ¹
yaşayış yerləri üzrə		by location
şəhər	32,2	urban
kənd	25,0	rural
İqtisadi rayonlar üzrə		by economic regions
Bakı şəhəri	36,3	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	38,8	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	28,4	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	26,0	Daghigh Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	27,3	Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	16,4	Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	30,1	Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	16,2	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	29,5	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	25,0	Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	25,6	Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	29,4	Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	26,8	Shirvan-Salyan economic region
yaş qrupları üzrə		by age groups
15-19 yaş	6,2	0-5 months
20-24 yaş	19,7	6-11 months
25-29 yaş	29,6	12-17 months
30-34 yaş	30,5	18-23 months
35-39 yaş	35,4	24-35 months
40-44 yaş	29,1	36-47 months
45-49 yaş	22,0	48-59 months
ev təsərrüfatı başçısının təhsil səviyyəsi üzrə		by education level of the household head
İbtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	21,5	primary, pre-school or no education
ümumi orta	25,4	lower secondary
tam orta	28,6	upper secondary
peşə təhsili	28,7	vocational education
ali təhsil	35,8	higher education
ananın (18-49 yaş) funksional çətinlikləri üzrə		by mother's functional difficulties (18-49 years)
funksional çətinliyi var	27,0	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	29,5	there is no functional difficulty
rifah indeksi kvintilləri üzrə		by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	20,6	first (the poorest)
İkinci	22,9	second
Orta	29,5	middle
Dördüncü	35,5	fourth
beşinci (ən zəngin)	36,8	fifth (the richest)

¹2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 3.7.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.7.2
15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi, bu yaş qrupunda olan hər 1000 qadına, yaşayış yeri üzrə bölgüdə	60,0	52,4	46,8	39,6	29,7	37,3	33,4	<i>Birth rate among women aged 15-19 years, by location, per 1000 women in this age group</i>
şəhər yerləri üzrə	38,2	35,1	26,4	23,2	16,7	20,6	18,8	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	88,6	69,0	69,5	58,1	44,7	56,9	50,6	<i>rural areas</i>
DİM 3.9.3	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.9.3	
Qərarlısız zəhərlənmədən ölənlərin sayı, əhəlinin hər 100000 nəfərinə, cins və yaş qrupları üzrə bölgüdə	1,9	1,1	1,1	2,0	1,7	1,9	<i>The number of deaths from unintentional poisoning, per 100000 population, by sex and age groups</i>	
kişilər	1,9	1,2	0,8	2,0	2,1	2,2	<i>men</i>	
qadınlar	1,8	1,0	1,4	2,0	1,4	1,7	<i>women</i>	
1 yaşadək	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	<i>under year of age</i>	
1-4 yaş	0,7	0,7	0,2	0,4	0,6	0,2	<i>1-4 years</i>	
5-14 yaş	0,7	0,5	0,3	0,4	0,5	0,8	<i>5-14 years</i>	
15-49 yaş	2,3	1,1	1,2	2,2	1,9	2,1	<i>15-49 years</i>	
50-64 yaş	1,6	1,3	1,6	2,9	2,6	2,6	<i>50-64 years</i>	
65 və yuxarı yaş	3,4	1,9	1,6	3,6	2,4	3,1	<i>65 and over years</i>	

DİM 3.c.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 3.c.1
Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı və onların bölüsdürülməsi, ilin sonuna, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə	103,6	91,1	87,7	86,4	85,0	85,5	87,7	<i>Health worker density and distribution, per 10000 population, at the end of the year, by economic region</i>
həkimlər üzrə	36,8	33,9	31,9	31,7	31,8	32,4	33,0	<i>doctors</i>
orta tibb işçiləri üzrə	66,8	57,3	55,8	54,6	53,0	53,1	54,6	<i>midwifery personnel</i>
Bakı şəhəri	195,6	181,9	184,6	186,2	187,8	193,4	201,7	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	82,2	73,2	66,7	67,7	68,3	64,1	63,0	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	106,0	87,5	55,7	54,4	51,9	53,8	57,9	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	58,5	46,6	44,8	40,5	40,4	39,8	39,7	<i>Daghlig Shirvan economic region</i>
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	98,1	84,9	80,6	81,3	77,6	78,7	81,1	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	75,7	66,6	58,4	55,3	49,2	48,1	45,8	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	79,7	71,2	68,5	65,7	60,5	58,7	59,0	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	59,9	50,4	51,0	48,0	50,5	49,7	49,3	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	56,0	44,0	43,3	41,9	39,0	38,9	39,0	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	80,7	69,7	64,5	61,1	58,6	57,1	56,4	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	54,5	42,2	38,5	36,8	35,4	36,7	36,1	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	87,2	75,6	75,8	72,7	70,1	70,2	72,1	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	51,7	32,0	27,3	25,8	25,8	25,0	23,1	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	81,6	68,0	64,8	61,4	59,2	56,8	58,3	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>

DİM 3.b.1 İmmunlaşdırma sahəsində milli proqramlar üzrə bütün vaksinlərlə əhatə olunan əhalinin məqsədli əhali qrupunda xüsusi çəkisi ¹

SDG 3.b.1 Proportion of the target population covered by all vaccines included in their national programme ¹

	DTP3 peyvəndi ilə əhatə olunma səviyyəsi, faizlə <i>Coverage level of DTP3 vaccine, in percentage</i>	Qızılca peyvəndi ilə əhatə olunma səviyyəsi, faizlə <i>Coverage level of Measles containing vaccine, in percentage</i>	Pnevmonokok peyvəndi (PCV) ilə əhatə olunma səviyyəsi, faizlə <i>Coverage level of pneumococcal vaccine (PCV), in percentage</i>	
Cəmi	46,6	66,0	46,4	Total
cins üzrə				by sex
oğlanlar	44,1	66,6	45,5	boys
qızlar	49,4	65,4	47,5	girls
yaşayış yerləri üzrə				by location
şəhər	33,9	63,4	39,2	urban
kənd	61,9	68,9	55,0	rural

¹ 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹ According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

MƏQSƏD 4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL
GOAL 4. QUALITY EDUCATION

DİM 4.1.1 a) 2-ci və 3-cü siniflərdə təhsil alanlar arasında i) oxuma və ii) riyazi bacarıqların ən azı minimal səviyyəsinə nail olmuş uşaqların xüsusi çəkisi ¹

SDG 4.1.1 Proportion of children and young people (a) in grades 2/3; achieving at least a minimum proficiency level in (i) reading and (ii) mathematics, by sex ¹

	i) oxuma bacarıqlarının ən azı minimal səviyyəsinə nail olmuş uşaqların xüsusi çəkisi, faizlə <i>i) Proportion of children achieving at least a minimum proficiency level in reading, in percentage</i>	ii) riyazi bacarıqların ən azı minimal səviyyəsinə nail olmuş uşaqların xüsusi çəkisi, faizlə <i>ii) Proportion of children achieving at least a minimum proficiency level in mathematics, in percentage</i>	
Cəmi	57,7	61,5	Total
cins üzrə			by sex
oğlanlar	54,4	64,2	boys
qızlar	61,4	58,3	girls
gender pariteti indeksi	1,13	0,91	gender parity index

¹ 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹ According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 4.1.2 İbtidai, ümumi və tam orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi¹

SDG 4.1.2 Completion rate (primary education, lower secondary education, upper secondary education)¹

	İbtidai təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi, faizlə <i>Completion rate primary education, in percentage</i>	Ümumi orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi, faizlə <i>Completion rate lower secondary education, in percentage</i>	Tam orta təhsilin son sinfini bitirmiş şəxslərin xüsusi çəkisi, faizlə <i>Completion rate upper secondary education, in percentage</i>	
A	1	2	3	B
Cəmi	98,7	96,4	83,4	Total
cins üzrə				by sex
kişi	99,0	94,4	85,9	male
qadın	98,5	98,2	80,6	female
yaşayış yerləri üzrə				by location
şəhər	98,6	96,0	87,4	urban
kənd	98,9	97,0	76,3	rural
iqtisadi rayonlar üzrə				by economic regions
Bakı şəhəri	98,4	94,1	90,4	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	100,0	95,0	77,8	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	98,2	100,0	80,5	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	100,0	96,6	81,0	Daglikh Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	99,0	100,0	94,1	Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	97,8	93,2	69,7	Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	99,3	99,0	83,0	Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	99,4	96,5	79,7	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	97,5	94,4	65,9	Lankaran–Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	99,4	100,0	77,8	Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	99,6	92,2	85,2	Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	100,0	99,0	85,3	Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	98,3	97,5	74,4	Shirvan-Salyan economic region
ananın təhsil səviyyəsi üzrə				by the educational level of the mother
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	93,2	x	x	primary, pre-school or no education
ümumi orta	97,9	x	x	lower secondary
tam orta	99,3	x	x	upper secondary
peşə təhsili	99,6	x	x	vocational education
ali təhsil	98,6	x	x	higher education
ananın funksional çətinlikləri üzrə				by the mother's functional difficulties
funksional çətinliyi var	97,9	x	x	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	99,0	x	x	there is no functional difficulty
rifah indeksi kvintilləri üzrə				by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	97,5	94,7	72,7	first (the poorest)

...ardı

... continued

	A	1	2	3	B
ikinci		98,5	96,9	77,1	<i>second</i>
orta		99,4	98,5	84,5	<i>middle</i>
dördüncü		99,2	99,7	83,6	<i>fourth</i>
beşinci (ən zəngin)		99,2	92,6	94,1	<i>fifth (the richest)</i>

¹2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 4.2.1	2023	SDG 4.2.1
Sağlamlıq, öyrənmə və psixososial rifah baxımından kənarlaşmalar olmadan inkişaf edən 24-59 aylıq uşaqların xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə ¹	72,0	Proportion of children aged 24–59 months who are developmentally on track in health, learning and psychosocial well-being, by sex ¹
cins üzrə		by sex
oğlanlar	66,2	<i>boys</i>
qızlar	78,4	<i>girls</i>
yaşayış yerləri üzrə		by location
şəhər	75,9	<i>urban</i>
kənd	67,2	<i>rural</i>
İqtisadi rayonlar üzrə		by economic regions
Bakı şəhəri	75,6	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	70,9	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	75,2	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	84,7	<i>Daghigh Shirvan economic region</i>
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	69,8	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	66,6	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	68,7	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	76,6	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	64,2	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	71,5	<i>Central Aran economic region</i>
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	57,9	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	77,0	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	74,1	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>
yaş üzrə		by age groups
2	84,3	<i>2</i>
3	74,8	<i>3</i>
4	59,5	<i>4</i>
erkən uşaqlıq dövrü təhsilində iştirak		participation in early childhood education
iştirak edənlər	77,2	<i>those who participated</i>
iştirak etməyənlər	70,8	<i>those who did not participate</i>
ananın təhsil səviyyəsi üzrə		by education level of mother
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	52,2	<i>primary, pre-school or no education</i>
üçüncü orta	65,2	<i>lower secondary</i>
tam orta	69,7	<i>upper secondary</i>
peşə təhsili	75,4	<i>vocational education</i>
ali təhsil	85,8	<i>higher education</i>
funksional çətinliklər üzrə		by functional difficulties
funksional çətinliyi var	57,2	<i>has functional difficulty</i>
funksional çətinliyi yoxdur	73,3	<i>there is no functional difficulty</i>

...ardı

...continued

DİM 4.2.1	2023	SDG 4.2.1
rıfah indeksi kvintilləri üzrə		<i>by quintiles of the welfare index</i>
birinci (ən yoxsul)	58,7	<i>first (the poorest)</i>
ikinci	72,0	<i>second</i>
orta	75,0	<i>middle</i>
dördüncü	79,7	<i>fourth</i>
beşinci (ən zəngin)	73,5	<i>fifth (the richest)</i>

¹2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 4.2.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 4.2.2
Təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi (rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsilə qəbul olunma yaşına bir il qalmış), cins və yaşayış yeri üzrə bölgüdə, faizlə								<i>Participation rate in organized learning (one year before the official primary entry age), by sex and location, in percentage</i>
oğlanlar üzrə	33,3	26,7	83,2	92,2	94,1	95,6	83,8	<i>for boys</i>
qızlar üzrə	34,0	26,6	83,7	92,5	94,4	95,7	84,0	<i>for girls</i>
şəhər yerləri üzrə	32,4	26,9	82,6	91,8	93,8	95,5	83,6	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	39,2	33,1	97,2	98,5	99,9	99,9	97,2	<i>rural areas</i>
kənd yerləri üzrə	27,1	20,4	70,4	85,0	87,4	90,8	71,4	<i>rural areas</i>

DİM 4.3.1	2021	SDG 4.3.1
Son 12 ay ərzində gənclərin və böyüklərin ¹ formal və qeyri-formal təhsildə iştirak səviyyəsi, faizlə ²		<i>Participation rate of youth and adults ¹ in formal and non-formal education in the previous 12 months, in percentage ²</i>
kişilər üzrə	7,4	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	8,1	<i>for women</i>
şəhər yerləri üzrə	6,6	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	10,9	<i>rural areas</i>
kənd yerləri üzrə	3,2	<i>rural areas</i>

¹ 25-64 yaş

¹ 25-64 years

²2021-ci ildə keçirilmiş "Əhəlinin fasiləsiz təhsildə iştirakına dair" statistik müayinənin nəticələrinə əsasən

²According to the results of the statistical survey "On the participation of the population in continuous education" held in 2021

DİM 4.4.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 4.4.1
İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (İKT) istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin və böyüklərin xüsusi çəkisi, yaş qrupları, iqtisadi rayonlar, bacarıq növləri üzrə bölgədə, faizlə	x	x	x	x	x	x	<i>Proportion of youth and adults with information and communications technology (ICT) skills, by age groups, economic region, type of skill, in percentage</i>
15-24 yaş	85,3	87,6	91,0	93,4	93,6	93,8	<i>15-24 years old</i>
kişilər üzrə	...	91,5	93,9	95,1	95,3	95,4	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	...	83,2	87,8	91,4	91,7	92,0	<i>for women</i>
15 yaşdan yuxarı	60,2	63,7	67,1	71,5	75,1	76,2	<i>over 15 years old</i>
kişilər üzrə	...	67,0	69,4	73,9	77,3	78,3	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	...	60,6	64,9	69,2	73,0	74,2	<i>for women</i>
Bakı şəhəri	...	74,3	78,2	80,5	87,7	87,9	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	...	74,1	77,5	79,6	83,7	83,9	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	...	73,2	75,6	77,3	81,4	82,1	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	...	71,8	75,3	76,8	79,5	80,6	<i>Daghlig Shirvan economic region</i>
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	...	75,8	77,6	79,3	82,0	82,2	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	...	67,3	69,4	72,8	79,1	79,2	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	...	76,1	77,2	79,1	85,7	85,9	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	...	73,1	76,1	78,8	81,3	81,7	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	...	72,1	75,7	78,5	81,5	81,7	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	...	72,1	73,0	75,4	79,3	80,0	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	...	71,8	72,2	74,7	78,4	79,4	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	...	71,9	75,8	78,2	81,8	82,0	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	...	72,9	74,1	76,6	79,3	79,6	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>
fayl və ya qovluğun üzünün çıxarılması və ya yerinin dəyişdirilməsi bacarığı olanlar							<i>copying or moving a file or folder</i>
15-24 yaş	78,1	76,7	79,3	81,8	82,5	83,3	<i>15-24 years</i>
şəhər yerləri üzrə	...	79,1	80,9	82,9	83,2	83,9	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	...	74,3	77,7	80,7	81,7	82,6	<i>rural areas</i>
15 yaşdan yuxarı	51,1	54,1	56,5	58,4	59,5	61,3	<i>15 years over</i>
şəhər yerləri üzrə	...	55,8	58,2	59,2	59,6	61,5	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	...	52,1	54,5	57,5	59,4	61,1	<i>rural areas</i>

...ardı

...continued

DİM 4.4.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 4.4.1
sənəd daxilində eyni məlumatın yazılması və ya yerinin dəyişdirilməsi üçün surətinin çıxarılması bacarığı olanlar							<i>using copy and paste tools to duplicate or move information within a document</i>
15-24 yaş	75,7	74,7	77,2	79,4	80,1	80,9	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	...	77,0	78,8	80,6	81,3	82,1	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	72,4	75,6	78,2	78,7	79,5	rural areas
15 yaşdan yuxarı	49,6	52,5	54,6	56,2	57,5	59,1	15 years over
şəhər yerləri üzrə	...	54,2	56,2	58,1	58,9	60,5	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	50,5	52,7	54,0	55,8	57,4	rural areas
elektron poçt vasitəsilə faylların (sənəd, şəkil, video və s.) göndərilməsi bacarığı olanlar							<i>sending e-mails with attached files (e.g. document, picture and video)</i>
15-24 yaş	74,9	73,6	76,1	78,5	79,0	79,7	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	...	74,7	76,6	78,9	79,4	79,4	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	72,5	75,6	78,1	78,5	80,0	rural areas
15 yaşdan yuxarı	38,9	42,2	44,5	47,8	48,7	48,7	15 years over
şəhər yerləri üzrə	...	43,7	45,9	49,5	49,7	49,7	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	40,5	42,9	45,8	47,5	47,5	rural areas
elektron cədvəllərdə əsas hesablama düsturlarından istifadə edilməsi bacarığı olanlar							<i>using basic arithmetic formulae in a spreadsheet</i>
15-24 yaş	39,1	39,6	41,7	43,5	44,6	45,1	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	...	41,2	43,3	44,9	45,8	45,8	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	38,0	40,1	42,1	43,2	44,3	rural areas
15 yaşdan yuxarı	12,6	14,6	17,8	21,8	22,5	22,5	15 years over
şəhər yerləri üzrə	...	15,3	18,5	23,4	24,0	24,0	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	13,8	17,0	19,9	20,6	20,6	rural areas
əlavə qurğuların kompüterə qoşulması (modem, kamera, printer və s.) bacarığı olanlar							<i>connecting and installing new devices (e.g. modem, camera, printer)</i>
15-24 yaş	22,3	23,4	26,6	28,6	29,5	29,8	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	...	24,5	27,8	30,0	30,9	31,2	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	22,3	25,4	27,2	27,9	28,2	rural areas
15 yaşdan yuxarı	9,6	12,1	15,1	18,2	22,5	24,6	15 years over
şəhər yerləri üzrə	...	12,8	15,8	19,5	23,1	25,3	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	11,3	14,3	16,7	21,8	23,7	rural areas
proqram təminatının axtarışı, yüklənməsi, quraşdırılması və konfigurasiya edilməsi bacarığı olanlar							<i>finding, downloading, installing and configuring software</i>
15-24 yaş	15,9	17,5	19,8	21,9	22,4	22,5	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	...	19,1	21,6	24,1	24,6	24,6	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	15,9	18,0	19,7	19,9	20,1	rural areas
15 yaşdan yuxarı	4,7	6,2	8,7	9,5	22,5	23,6	15 years over
şəhər yerləri üzrə	...	6,7	9,4	10,7	23,1	24,3	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	5,6	7,9	8,1	21,8	22,7	rural areas

...ardı

...continued

DİM 4.4.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 4.4.1
elektron təqdimatların hazırlanması bacarığı olanlar							<i>creating electronic presentation with software</i>
15-24 yaş	12,0	13,1	15,6	19,5	22,6	23,5	<i>15-24 years</i>
şəhər yerləri üzrə	...	14,0	16,7	21,8	24,1	25,1	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	...	12,2	14,5	17,2	20,9	21,7	<i>rural areas</i>
15 yaşdan yuxarı	3,9	6,4	8,1	11,2	14,5	16,7	<i>15 years over</i>
şəhər yerləri üzrə	...	7,0	8,9	12,5	15,1	17,4	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	...	5,7	7,2	9,7	13,8	15,8	<i>rural areas</i>
faylların kompüterdən digər qurğulara ötürülməsi bacarığı olanlar							<i>transferring files between a computer and other devices</i>
15-24 yaş	9,6	11,2	14,6	18,4	19,8	21,8	<i>15-24 years</i>
şəhər yerləri üzrə	...	12,0	15,6	20,1	22,1	24,2	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	...	10,4	13,6	16,7	17,2	19,1	<i>rural areas</i>
15 yaşdan yuxarı	1,9	3,7	6,5	9,3	14,1	16,7	<i>15 years over</i>
şəhər yerləri üzrə	...	4,0	6,8	10,1	14,4	17,1	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	...	3,4	6,1	8,4	13,7	16,2	<i>rural areas</i>
xüsusi proqramlaşdırma dilindən istifadə etməklə kompüter proqramının yazılması bacarığı olanlar							<i>writing a computer program using a specialized programming language</i>
15-24 yaş	0,8	1,1	2,3	4,1	4,9	5,2	<i>15-24 years</i>
şəhər yerləri üzrə	...	1,5	3,1	4,8	5,2	5,6	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	...	0,7	1,5	3,4	4,6	4,7	<i>rural areas</i>
15 yaşdan yuxarı	0,6	1,0	1,8	3,5	4,5	5,0	<i>15 years over</i>
şəhər yerləri üzrə	...	1,2	2,1	4,6	5,3	5,9	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	...	0,8	1,4	2,2	3,5	3,9	<i>rural areas</i>

DİM 4.5.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 4.5.1
Təhsildə gender bərabərliyi indeksi	x	x	x	x	x	x	x	Gender parity index in education
məktəbəqədər təhsil müəssisələri üzrə	0,846	0,862	0,878	0,875	0,873	0,882	0,895	<i>for pre-primary education</i>
şəhər yerləri üzrə	0,827	0,857	0,877	0,875	0,878	0,891	0,904	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	0,902	0,878	0,879	0,874	0,855	0,858	0,872	<i>rural areas</i>
ümumtəhsil müəssisələri üzrə	0,859	0,847	0,876	0,866	0,868	0,873	0,873	<i>for general education</i>
şəhər yerləri üzrə	0,831	0,835	0,864	0,862	0,866	0,872	0,873	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	0,895	0,865	0,894	0,871	0,872	0,874	0,873	<i>rural areas</i>
orta ixtisas təhsili müəssisələri üzrə	1,958	2,003	1,783	1,664	1,605	1,623	1,662	<i>for secondary specialized education</i>
ali təhsil müəssisələri üzrə	0,838	0,934	0,949	0,963	0,957	0,985	1,030	<i>for higher education</i>

DİM 4.6.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 4.6.1
Verilmiş yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış əhəlinin xüsusi çəkisi, cins, yaşayış yerləri, yaş üzrə bölgüdə, faizlə	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>Proportion of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills, by sex, by location, by age, in percentage</i>
kişilər üzrə	99,9	99,9	99,9	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	<i>for women</i>
şəhər yerləri üzrə	99,8	99,8	99,8	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>urban areas</i>
kişilər üzrə	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	99,7	99,7	99,7	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>for women</i>
kənd yerləri üzrə	99,8	99,8	99,8	99,7	99,7	99,7	99,7	<i>rural areas</i>
kişilər üzrə	99,9	99,9	99,9	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	99,7	99,7	99,7	99,6	99,6	99,6	99,6	<i>for women</i>
15-19 yaş	100,0	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>15-19 years</i>
20-24 yaş	99,9	100,0	99,9	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>20-24 years</i>
25-29 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,8	99,8	<i>25-29 years</i>
30-34 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>30-34 years</i>
35-39 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>35-39 years</i>
40-44 yaş	99,9	99,9	99,9	99,8	99,8	99,9	99,9	<i>40-44 years</i>
45-49 yaş	99,9	99,9	99,9	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>45-49 years</i>
50-54 yaş	99,9	99,9	99,9	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>50-54 years</i>
55-59 yaş	99,8	99,8	99,9	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>55-59 years</i>
60-64 yaş	99,5	99,7	99,9	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>60-64 years</i>
65 və yuxarı yaş	98,1	98,4	98,6	99,1	99,2	99,2	99,3	<i>65 and over years</i>

DİM 4.a.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 4.a.1
Əsas xidmətlərə əlyetərliliyi təmin edən məktəblərin xüsusi çəkisi, xidmət növləri üzrə bölgüdə, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	Proportion of schools offering basic services, by type of service, in percentage
a) elektrik enerjisi ilə; şəhər yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	a) electricity; urban areas
kənd yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	rural areas
b) təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla; şəhər yerləri üzrə	39,1	51,8	62,6	65,7	69,1	76,1	76,9	b) the Internet for pedagogical purposes, by location; urban areas
kənd yerləri üzrə	28,2	39,2	52,4	56,9	60,8	69,1	69,8	rural areas
c) təhsil məqsədləri üçün kompüterlərlə; şəhər yerləri üzrə	83,9	93,9	96,8	98,2	98,8	99,2	99,7	c) computers for pedagogical purposes, by location; urban areas
kənd yerləri üzrə	92,7	97,7	98,7	99,8	99,4	99,9	99,9	rural areas
d) içməli suyun əsas mənbələri ilə; şəhər yerləri üzrə	80,9	92,3	96,2	97,6	98,5	100,0	100,0	d) basic drinking water; urban areas
kənd yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	rural areas
e) oğlan və qızlar üçün ayrılıqda minimum şəraiti olan sanitariya qovşaqlarla; şəhər yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	e) single-sex basic sanitation facilities; urban areas
kənd yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	rural areas
f) əl yumaq üçün əsas vasitələrlə (hamı üçün su təchizatı, sanitariya və gigiyena təşəbbüsünün göstəricilərinin təriflərinə uyğun olaraq) şəhər yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	f) basic handwashing facilities (as per the water, sanitation and hygiene for all initiative indicator definitions); urban areas
kənd yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	rural areas

DİM 4.c.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 4.c.1
Tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, təhsil səviyyəsi üzrə bölgüdə, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	<i>Proportion of teachers with the minimum required qualifications, by education level, in percentage</i>
a) məktəbəqədər təhsil müəssisələrində mülkiyyət növləri üzrə bölgüdə								<i>a) pre-primary education by property type</i>
dövlət	83,5	87,4	90,3	90,4	90,3	90,6	92,2	<i>state</i>
qeyri-dövlət	82,7	87,2	90,3	90,4	90,5	90,7	92,3	<i>non-state</i>
b) ibtidai təhsil müəssisələrində, mülkiyyət növləri üzrə bölgüdə								<i>b) primary education by property type</i>
dövlət	86,8	92,2	91,4	88,9	87,6	89,5	91,9	<i>state</i>
qeyri-dövlət	99,3	89,5	99,9	99,7	99,8	99,4	99,7	<i>non-state</i>
c) ümumi və tam orta təhsil müəssisələrində, mülkiyyət növləri üzrə bölgüdə								<i>c) lower and upper secondary education by property type</i>
dövlət	99,3	89,5	99,9	99,9	99,8	99,5	99,8	<i>state</i>
qeyri-dövlət	98,1	97,9	98,1	86,5	95,8	95,0	96,0	<i>non-state</i>
dövlət	99,0	92,4	99,7	99,6	99,6	99,6	99,3	<i>state</i>
qeyri-dövlət	99,1	92,2	99,7	99,7	99,7	99,5	99,4	<i>non-state</i>
qeyri-dövlət	96,6	88,4	96,9	91,8	93,1	90,1	94,0	<i>non-state</i>

MƏQSƏD 5. GENDER BƏRABƏRLİYİ
GOAL 5. GENDER EQUALITY

DİM 5.3.1 15 yaşadək və 18 yaşadək nikaha və ya ittifaqa daxil olmuş 20-24 yaşda olan qadınların xüsusi çəkisi¹
SDG 5.3.1 Proportion of women aged 20–24 years who were married or in a union before age 15 and before age 18¹

	15 yaşadək, faizlə <i>up to 15 years old, in percentage</i>	18 yaşadək, faizlə <i>up to 18 years old, in percentage</i>	
A	1	2	B
Cəmi	0,1	15,0	Total
yaşayış yerləri üzrə			by location
şəhər	0,0	8,4	<i>urban</i>
kənd	0,2	25,4	<i>rural</i>
iqtisadi rayonlar üzrə			by economic regions
Bakı şəhəri	0,0	7,2	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	0,0	11,7	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	0,0	6,6	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	0,0	28,5	<i>Daglikh Shirvan economic region</i>
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	1,1	13,5	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	0,0	30,7	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	0,0	23,2	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	0,0	13,6	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	0,0	33,2	<i>Lankaran–Astara economic region</i>

...ardı				...continued
A	1	2	B	
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	0,0	21,2	Central Aran economic region	
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	0,0	21,6	Mil-Mughan economic region	
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	0,0	11,6	Shaki-Zagatala economic region	
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	0,0	31,3	Shirvan-Salyan economic region	
təhsil səviyyəsi üzrə			by educational level	
ümumi orta	0,4	35,1	lower secondary	
tam orta	0,0	25,2	upper secondary	
peşə təhsili	0,0	2,4	vocational education	
ali təhsil	0,0	1,0	higher education	
funksional çətinliklər (18-49 yaş) üzrə			by functional difficulties (18-49 years)	
funksional çətinliyi var	0,0	30,4	has functional difficulty	
funksional çətinliyi yoxdur	0,1	14,1	there is no functional difficulty	
rifah indeksi kvintilləri üzrə			by quintiles of the welfare index	
birinci (ən yoxsul)	0,0	29,1	first (the poorest)	
ikinci	0,0	23,6	second	
orta	0,3	15,8	middle	
dördüncü	0,0	6,1	fourth	
beşinci (ən zəngin)	0,0	7,1	fifth (the richest)	

¹2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 5.5.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 5.5.1
a) Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi, faizlə	16,0	16,8	18,2	18,3	18,5	18,6	17,9	a) Proportion of seats held by women in Milli Majlis, in percentage

DİM 5.5.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 5.5.2
Rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi, faizlə	25,5	35,1	34,9	34,6	35,5	35,4	36,4	Proportion of women in managerial positions, in percentage

DİM 5.b.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 5.b.1
Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi, faizlə	74,1	74,8	76,8	79,4	81,2	84,3	Proportion of individuals who own a mobile telephone , in percentage
şəhər yerləri üzrə	...	79,3	81,6	84,7	85,8	89,2	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	69,6	71,4	73,5	75,6	78,3	rural areas
kişilər üzrə	78,6	77,5	78,6	81,1	83,0	85,5	for men
şəhər yerləri üzrə	...	81,9	84,1	85,9	86,2	88,8	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	72,4	74,6	75,8	79,2	81,6	rural areas
qadınlar üzrə	69,7	72,1	75,1	77,7	79,4	83,2	for women
şəhər yerləri üzrə	...	76,6	78,5	83,4	85,4	89,6	urban areas
kənd yerləri üzrə	...	66,8	68,8	71,2	71,9	75,0	rural areas
24 yaşadək	...	68,2	70,5	72,6	74,5	76,1	up to 24 years old
25-35 yaş	...	81,1	83,2	84,8	86,8	89,5	25-35 years
36-64 yaş	...	78,2	80,1	83,9	85,8	90,2	36-64 years
64 və yuxarı yaş	...	63,2	64,8	65,6	69,8	72,3	64 over years
Bakı şəhəri	...	76,5	80,6	85,6	86,1	87,5	Baku city
kişilər üzrə	...	78,1	82,7	87,2	87,5	89,1	for men
qadınlar üzrə	...	74,9	79,5	84,0	84,6	86,0	for women
Naxçıvan Muxtar Respublikası	...	75,8	78,9	82,8	83,2	83,8	Nakhchivan Autonomous Republic
kişilər üzrə	...	77,9	82,4	83,8	84,1	84,8	for men
qadınlar üzrə	...	73,7	75,6	81,8	82,3	82,8	for women
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	...	75,8	77,8	82,5	83,6	84,1	Absheron-Khizi economic region
kişilər üzrə	...	77,6	80,9	84,1	85,1	85,7	for men
qadınlar üzrə	...	74,0	74,9	80,9	82,0	82,5	for women
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	...	74,3	76,5	80,8	81,5	83,2	Daghlig Shirvan economic region
kişilər üzrə	...	77,6	81,4	82,5	83,1	85,0	for men
qadınlar üzrə	...	71,0	71,9	79,1	79,8	81,4	for women
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	...	76,1	77,8	81,7	82,4	83,6	Ganja-Dashkasan economic region
kişilər üzrə	...	76,5	77,6	83,1	84,0	85,2	for men
qadınlar üzrə	...	76,7	78,0	80,3	80,7	82,0	for women
Qarabağ iqtisadi rayonu	...	73,9	75,6	79,7	80,8	82,4	Karabakh economic region
kişilər üzrə	...	75,1	76,1	81,1	82,1	83,7	for men
qadınlar üzrə	...	73,9	75,1	78,3	79,4	81,1	for women
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	...	75,6	77,3	81,7	82,1	83,8	Gazakh-Tovuz economic region
kişilər üzrə	...	76,8	77,6	83,2	83,7	85,4	for men
qadınlar üzrə	...	75,7	77,0	80,2	80,4	82,2	for women
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	...	73,8	76,9	80,8	81,9	83,1	Guba-Khachmaz economic region
kişilər üzrə	...	76,5	80,2	82,1	83,2	84,4	for men
qadınlar üzrə	...	71,1	73,7	79,5	80,5	81,8	for women
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	...	73,5	75,1	79,5	80,2	82,6	Lankaran-Astara economic region
kişilər üzrə	...	77,8	80,4	83,7	84,1	86,7	for men
qadınlar üzrə	...	69,1	69,8	75,2	76,1	78,4	for women
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	...	76,4	78,3	81,8	82,5	83,1	Central Aran economic region
kişilər üzrə	...	78,2	79,4	84,5	85,1	85,8	for men
qadınlar üzrə	...	76,1	77,2	79,2	79,8	80,5	for women

...ardı

...continued

DİM 5.b.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 5.b.1
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	...	76,9	79,6	81,9	82,9	83,5	<i>Mil-Mughan economic region</i>
kişilər üzrə	...	77,3	78,5	82,8	83,5	84,0	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	...	78,3	80,8	81,0	82,3	83,0	<i>for women</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	...	74,6	76,4	80,8	81,5	83,2	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
kişilər üzrə	...	77,9	80,3	83,2	84,1	85,8	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	...	71,3	72,7	78,4	78,8	80,6	<i>for women</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
kişilər üzrə	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	<i>for women</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	...	75,1	77,5	81,6	82,3	83,6	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>
kişilər üzrə	...	75,9	77,3	83,7	84,2	85,6	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	...	75,9	77,7	79,5	80,3	81,6	<i>for women</i>
İqtisadi fəallıq vəziyyətinə görə							<i>By the state of economic activity</i>
məşğul əhali	...	91,7	92,6	93,4	94,6	94,6	<i>employed population</i>
işsiz əhali	...	44,8	42,5	44,1	44,8	44,8	<i>unemployed population</i>
iqtisadi qeyri-fəal əhali	...	48,0	48,2	47,5	46,2	46,2	<i>economically inactive population</i>
Təhsil səviyyəsi üzrə bölgüdə							<i>By level of education</i>
məktəbəqədər və ibtidai	...	35,9	40,1	43,9	45,1	46,2	<i>preschool and primary</i>
ümumi orta	...	57,4	58,5	64,2	67,5	68,2	<i>lower secondary</i>
tam orta və peşə	...	83,1	85,0	87,3	89,1	89,6	<i>upper secondary and vocational</i>
orta ixtisas və ali	...	92,6	94,5	96,1	98,3	98,3	<i>Secondary specialized and higher</i>

MƏQSƏD 6. TƏMİZ SU VƏ SANİTARİYA
GOAL 6. CLEAN WATER AND SANITATION

DİM 6.1.1	2023	SDG 6.1.1
Təhlükəsiz içməli su təchizatı xidmətlərindən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə*	38,5	<i>Proportion of population using safely managed drinking water services, in percentage*</i>
yaşayış yerləri üzrə		<i>by location</i>
şəhər	54,4	<i>urban</i>
kənd	14,1	<i>rural</i>
iqtisadi rayonlar üzrə		<i>by economic regions</i>
Bakı şəhəri	69,2	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	21,3	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	71,5	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	17,0	<i>Daghlig Shirvan economic region</i>
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	20,0	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	17,0	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	13,6	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	24,4	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	18,2	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	16,9	<i>Central Aran economic region</i>
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	8,5	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	21,1	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	23,2	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>
ev təsərrüfatı başçısının təhsil səviyyəsi üzrə		<i>by education level of the household head</i>
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	14,1	<i>primary, pre-school or no education</i>
ümumi orta	27,6	<i>lower secondary</i>
tam orta	36,2	<i>upper secondary</i>
peşə təhsili	39,0	<i>vocational education</i>
ali təhsil	49,4	<i>higher education</i>
içməli suyun əsas mənbəyi üzrə		<i>by the main source of drinking water</i>
təkmilləşdirilmiş mənbələr	40,8	<i>improved sources</i>
Boru kəməri ilə verilən su	47,2	<i>piped water</i>
borulu quyruq/buruq quyusu	28,8	<i>tube well/bore well</i>
mühafizə edilən quyruq və ya bulaq	6,6	<i>a guarded well or spring</i>
butulkada qablaşdırılmış su	0,0	<i>bottled water</i>
avtosistern	80,8	<i>tank truck</i>
təkmilləşdirilməmiş mənbələr	0,0	<i>unimproved sources</i>
mühafizə edilməyən quyruq və ya bulaq	0,0	<i>an unprotected well or spring</i>
yertüstü sular və ya digər	0,0	<i>surface water or other</i>
rifah indeksi kvintilləri üzrə		<i>by quintiles of the welfare index</i>
birinci (ən yoxsul)	9,4	<i>first (the poorest)</i>
ikinci	17,4	<i>second</i>
orta	33,7	<i>middle</i>
dördüncü	57,1	<i>fourth</i>
beşinci (ən zəngin)	73,4	<i>fifth (the richest)</i>

*2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

*According to the result of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 6.3.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 6.3.1
Təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi, faizlə	57,5	47,2	51,8	52,6	53,3	56,2	53,2	<i>Proportion of wastewater safely treated, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi
Source: Azerbaijan State Water Resources Agency

DİM 6.3.2	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 6.3.2
Keyfiyyətli suya malik su mənbələrinin xüsusi çəkisi, faizlə	42,5	39,4	66,7	66,7	70,4	47,7	<i>Proportion of bodies of water with good ambient water quality, in percentage</i>
Monitorinq aparılmış obyektlərin ümumi sayı, ədədlə	40	33	27	57	54	88	<i>Total number of monitored objects, in numbers</i>
ondan, keyfiyyətli suya malik olanlar, ədədlə	17	13	18	38	38	42	<i>those who have quality water from it, in numbers</i>
Çaylar:							Rivers:
Keyfiyyətli suya malik olan çayların xüsusi çəkisi, faizlə	44,8	41,7	89,5	75,0	76,3	58,2	<i>Proportion of rivers of water with good ambient water quality, in percentage</i>
Monitorinq aparılan çaylar, ədədlə	29	24	19	36	38	55	<i>on the monitored rivers, in numbers</i>
ondan, keyfiyyətli suya malik olanlar, ədədlə	13	10	17	27	29	32	<i>those who have quality water from it, in numbers</i>
Su anbarları:							Reservoirs:
Keyfiyyətli suya malik olan su anbarlarının xüsusi çəkisi, faizlə	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>Proportion of water reservoirs with good ambient water quality, in percentage</i>
Monitorinq aparılan su anbarları, ədədlə	4	3	1	6	6	7	<i>Monitoring reservoir, in numbers</i>
ondan, keyfiyyətli suya malik olanlar, ədədlə	4	3	1	6	6	7	<i>those who have quality water from it, in numbers</i>
Göllər:							Lakes:
Keyfiyyətli suya malik olan göllərin xüsusi çəkisi, faizlə	0,0	0,0	0,0	33,3	30,0	11,5	<i>Proportion of lakes with quality water, in percent</i>
Monitorinq aparılan göllər, ədədlə	7	6	7	15	10	26	<i>Lakes monitored, in numbers</i>
ondan, keyfiyyətli suya malik olanlar, ədədlə	0	0	0	5	3	3	<i>those who have quality water from it, in numbers</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

DİM 6.4.1	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 6.4.1
Sudan istifadə səmərəliliyinin dəyişməsi, ABŞ dolları/m ³	4,58	3,73	4,49	6,58	6,17	<i>Change in water-use efficiency over time, USD/m³</i>

DİM 6.4.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 6.4.2
Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi: götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi, faizlə	48,4	51,6	55,6	53,9	57,3	57,5	52,8	<i>Level of water stress: freshwater withdrawal as a proportion of available freshwater resources, in percentage</i>

DİM 6.5.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 6.5.1
Su ehtiyatları üzrə inteqrasiyalı idarəetmənin tətbiqi səviyyəsi, faizlə	...	30,0	30,0	40,0	40,0	55,0	<i>Degree of integrated water resources management, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

DİM 6.5.2	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 6.5.2
Suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi, faizlə	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	<i>Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

MƏQSƏD 7. SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ GOAL 7. AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

DİM 7.1.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 7.1.1
Elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə	100	100	100	100	100	100	100	<i>Proportion of population with access to electricity, in percentage</i>

DİM 7.1.2	2023	SDG 7.1.2
Əsasən təmiz yanacaq və texnologiyalardan istifadə edən əhalinin xüsusi çəkisi, faizlə*	90,9	<i>Proportion of population with primary reliance on clean fuels and technology, in percentage*</i>
yaşayış yerləri üzrə		<i>by location</i>
şəhər	98,3	<i>urban</i>
kənd	80,0	<i>rural</i>
iqtisadi rayonlar üzrə		<i>by economic regions</i>
Bakı şəhəri	99,9	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	90,1	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	99,5	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	88,0	<i>Daghigh Shirvan economic region</i>
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	90,5	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	89,0	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	88,9	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	73,1	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	79,2	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	87,9	<i>Central Aran economic region</i>
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	83,0	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	75,5	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	97,9	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>
ev təsərrüfatı başçısının təhsil səviyyəsi üzrə		<i>by education level of the household head</i>
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	81,3	<i>primary, pre-school or no education</i>
ümumi orta	85,4	<i>lower secondary</i>
tam orta	89,7	<i>upper secondary</i>
peşə təhsili	91,1	<i>vocational education</i>
ali təhsil	96,9	<i>higher education</i>
respondentin məlumatı yoxdur	88,2	<i>the respondent has no information</i>
rifah indeksi kvintilləri üzrə		<i>by quintiles of the welfare index</i>
birinci (ən yoxsul)	59,0	<i>first (the poorest)</i>
ikinci	96,4	<i>second</i>
orta	99,5	<i>middle</i>
dördüncü	99,7	<i>fourth</i>
beşinci (ən zəngin)	100,0	<i>fifth (the richest)</i>

* 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

*According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 7.2.1	2020	2021	2022	2023	SDG 7.2.1
Son enerji istehlakının ümumi həcmində bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi, faizlə	1,3	1,3	1,3	1,3	<i>Renewable energy share in the total final energy consumption, in percentage</i>

DİM 7.3.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 7.3.1
İlkin enerji istehlakının ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanan enerji tutumu¹⁾ kq neft ekvivalenti/min manatla	260,0	286,3	311,0	316,3	316,1	320,6	320,5	<i>Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP¹⁾, kg oil equivalent/thousand manats</i>

¹⁾ 2015-ci ilin qiymətləri ilə

¹⁾ at the price of 2015

DİM 7.b.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 7.b.1
Bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü (adambaşına vatt ilə)	110,1	119,6	129,8	129,5	131,0	131,2	156,0	<i>Installed renewable energy-generating capacity (in watts per capita)</i>

MƏQSƏD 8. LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM
GOAL 8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

DİM 8.1.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 8.1.1
Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti, faizlə	3,7	-0,1	1,3	-4,9	5,1	4,1	0,5*	<i>Annual growth rate of real GDP per capita, in percentage</i>

* ilkin məlumatlar əsasında
* basis of preliminary data

DİM 8.2.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 8.2.1
Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti, əvvəlki ilə nisbətən, faizlə	3,6	-0,4	4,5	-2,9	3,2	3,2	3,3*	<i>Annual growth rate of real GDP per employ-yed person, compared to the previous year, in percentage</i>

* ilkin məlumatlar əsasında
* basis of preliminary data

DİM 8.5.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 8.5.1
İşçilərin orta saathesabı əməkhaqqı, cins və iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, manatla	2,2	3,0	4,2	5,0	4,9	5,6	6,2	<i>Average hourly earnings of employees, by sex and economic region, manats</i>
kişilər üzrə	2,7	3,6	4,9	5,6	5,6	6,3	7,0	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	1,6	2,0	3,0	4,0	3,8	4,4	5,1	<i>for women</i>
Bakı şəhəri	...	4,3	5,7	6,6	6,4	7,3	8,0	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	...	2,5	3,1	3,4	3,5	3,9	4,5	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	...	2,3	3,3	4,1	4,0	4,5	5,1	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	...	1,7	2,6	3,4	3,1	3,7	4,1	<i>Daghigh Shirvan economic region</i>
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	...	2,0	2,7	3,6	3,5	4,0	4,5	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	...	1,5	2,3	3,1	2,9	3,6	4,0	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	...	1,8	2,6	3,5	3,3	3,8	4,3	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	...	1,9	2,8	3,6	3,4	3,8	4,2	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	...	1,8	2,5	3,4	3,1	3,6	4,0	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	...	1,7	2,4	3,2	3,1	3,5	3,9	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	...	1,8	2,4	3,2	3,1	3,5	3,9	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	...	1,7	2,4	3,2	3,0	3,4	3,8	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	...	1,7	2,8	3,9	3,3	4,0	4,5	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	...	2,0	3,0	3,7	3,6	4,1	4,5	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>

DİM 8.5.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 8.5.2
İşsizlik səviyyəsi, cins, yaş, yaşayış yeri və iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, faizlə	5,6	5,0	5,0	7,2	6,0	5,6	5,5	Unemployment rate, by sex, age, economic region and location, in percentage
kişilər üzrə	4,4	4,1	4,3	6,1	5,1	4,8	4,7	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	6,9	5,9	5,8	8,4	7,0	6,5	6,3	<i>for women</i>
15-19 yaş	15,8	15,6	14,2	15,6	14,4	13,6	13,1	<i>15-19 years</i>
20-24 yaş	14,7	13,0	11,0	15,2	14,6	13,5	13,1	<i>20-24 years</i>
25-29 yaş	7,0	6,5	5,7	8,2	6,9	6,9	6,1	<i>25-29 years</i>
30-34 yaş	5,1	4,1	4,0	6,2	4,8	4,4	4,3	<i>30-34 years</i>
35-39 yaş	3,6	3,8	3,9	5,8	4,4	4,0	4,0	<i>35-39 years</i>
40-44 yaş	3,1	3,3	4,5	5,3	4,4	3,9	4,1	<i>40-44 years</i>
45-49 yaş	3,4	3,0	4,0	6,0	4,9	4,5	4,5	<i>45-49 years</i>
50-54 yaş	3,7	2,8	3,6	5,8	4,6	4,4	4,4	<i>50-54 years</i>
55-59 yaş	3,5	2,8	3,9	7,1	5,0	4,6	4,4	<i>55-59 years</i>
60-64 yaş	1,5	1,3	1,6	3,0	2,7	2,4	2,3	<i>60-64 years</i>
şəhər yerləri üzrə	...	5,9	5,8	8,4	7,2	6,7	6,5	<i>urban areas</i>
kişilər üzrə	...	5,0	5,1	7,3	6,3	5,7	5,5	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	...	6,9	6,4	9,6	8,1	7,9	7,5	<i>for women</i>
kənd yerləri üzrə	...	4,0	4,2	6,0	4,8	4,5	4,3	<i>rural areas</i>
kişilər üzrə	...	3,2	3,4	4,9	4,0	3,9	3,8	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	...	4,8	5,1	7,1	5,7	5,2	5,0	<i>for women</i>
Bakı şəhəri	...	6,0	4,7	7,0	6,0	5,7	5,4	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	...	-	0,0	0,1	0,1	0,1	0,4	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	...	5,2	4,9	7,4	6,2	5,8	5,6	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	...	4,6	4,7	6,8	5,5	5,1	5,2	<i>Daghlig Shirvan economic region</i>
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	...	5,3	5,9	8,6	7,3	6,8	6,5	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	...	5,0	5,6	8,2	6,8	6,3	6,2	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	...	4,6	4,6	6,6	5,3	5,0	4,8	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	...	4,4	6,1	8,8	7,2	6,7	6,4	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	...	4,8	5,8	8,0	6,7	6,2	5,9	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	...	5,7	6,4	8,9	7,3	6,8	6,6	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	...	4,5	5,4	7,6	6,1	5,7	5,4	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	...	4,4	3,9	5,8	4,7	4,4	4,5	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	...	6,0	6,8	9,9	8,4	7,9	7,6	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	...	4,9	6,1	8,6	7,1	6,7	6,4	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>

DİM 8.6.1	2022	2023	SDG 8.6.1
İşləməyən, təhsil almayan və ya peşə təlimi keçməyən 15-24 yaşlı gənclərin xüsusi çəkisi, faizlə*	19,8	19,5	<i>Proportion of youth (aged 15–24 years) not in education, employment or training, in percentage*</i>
kişilər üzrə	18,8	18,6	for men
qadınlar üzrə	20,9	20,6	for women

* Beynəlxalq Əmək Təşkilatının metodologiyası əsasında keçirilmiş statistik müayinənin nəticələrinə əsasən

* Based on the results of the statistical examination conducted on the methodology of the International Labor Organization

DİM 8.7.1	2023	SDG 8.7.1
Uşaq əməyində cəlb olunmuş 5-17 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi, cins və yaş üzrə bölgüdə, faizlə¹	5,1	<i>Proportion of children aged 5–17 years engaged in child labour, by sex and age, in percentage¹</i>
cins üzrə		<i>by sex</i>
kişi	6,6	male
qadın	3,3	female
yaşayış yerləri üzrə		<i>by location</i>
şəhər	2,9	urban
kənd	8,6	rural
iqtisadi rayonlar üzrə		<i>by economic regions</i>
Bakı şəhəri	1,4	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	9,7	Nakhchivan Autonomous Republic
Aşçeron–Xızı iqtisadi rayonu	2,2	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	3,2	Daghigh Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	2,8	Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	9,5	Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	5,1	Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	5,5	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	13,4	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	4,8	Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	12,8	Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	6,4	Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	5,2	Shirvan-Salyan economic region
yaş üzrə		<i>by age</i>
5-11 yaş	7,6	5-11 years
12-14 yaş	3,2	12-14 years
15-17 yaş	0,9	15-17 years
məktəbdə iştiraka görə		<i>by attendance at school</i>
iştirak edənlər	5,3	participants
iştirak etməyənlər	3,9	not participating
ananın təhsil səviyyəsi üzrə		<i>by the educational level of the mother</i>
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	14,1	primary, pre-school or no education
ümumi orta	6,8	lower secondary
tam orta	5,7	upper secondary
peşə təhsili	4,1	vocational education
ali təhsil	1,5	higher education
uşağın funksional çətinlikləri üzrə		<i>by functional difficulties of the child</i>
funksional çətinliyi var	6,4	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	5,0	there is no functional difficulty
ananın funksional çətinlikləri üzrə		<i>by functional difficulties of the mother</i>
funksional çətinliyi var	7,9	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	4,7	there is no functional difficulty
rifah indeksi kvintilləri üzrə		<i>quintiles of the welfare index</i>

...ardı

...continued

DİM 8.7.1	2023	SDG 8.7.1
birinci (ən yoxsul)	9,7	first (the poorest)
ikinci	7,1	second
orta	4,9	middle
dördüncü	2,5	fourth
beşinci (ən zəngin)	1,5	fifth (the richest)

¹2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 8.8.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 8.8.1
Hər 100000 işləyənlə düşən istehsalatda həlak olma və xəsarət alma halları, cins üzrə bölgüdə	19	11	18	15	19	16	26	Fatal and non-fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex
kişilər üzrə	30	16	26	20	25	22	34	for men
qadınlar üzrə	5	3	7	6	10	7	15	for women
Hər 100000 işləyənlə düşən istehsalatda xəsarət alma halları, cins üzrə bölgüdə	14	7	15	12	16	16	22	Non-fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex
kişilər üzrə	21	11	21	16	20	19	27	for men
qadınlar üzrə	5	2	5	6	10	7	14	for women
Hər 100000 işləyənlə düşən istehsalatda həlak olma halları, cins üzrə bölgüdə	5	3	4	3	3	2	4	Fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex
kişilər üzrə	9	5	5	4	5	3	6	for men
qadınlar üzrə	0	1	2	1	1	1	1	for women

DİM 8.9.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 8.9.1
Turizmin ÜDM-in həcminə birbaşa təsiri, faizlə	4,5	4,5	1,9	2,1	2,9	4,1¹⁾	Tourism direct GDP as a proportion of total GDP, in percentage
Turizmin ÜDM-in artım tempinə birbaşa təsiri, faizlə	1,4	8,8	-62,6	39,9	100,0	29,0¹⁾	Tourism direct GDP in growth rate, in percentage

¹⁾İlkin məlumatlar əsasında

¹⁾basis of preliminary data

DİM 8.10.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 8.10.1
Böyükələrin hər 100000 nəfərinə düşən a) kommersiya banklarının filiallarının və b) bankomatların sayı	x	x	x	x	x	x	x	a) Number of commercial bank branches per 100000 adults and b) number of automated teller machines (ATMs) per 100000 adults
a) kommersiya banklarının filiallarının sayı	13,6	18,1	11,2	10,6	11,1	11,3	11,1	a) number of commercial bank branches
b) bankomatların sayı	26,7	35,8	35,4	35,9	38,0	38,8	38,8	b) number of automated teller machines (ATMs)

MƏQSƏD 9. SƏNAYE, İNNOVASIYA VƏ İNFRASTRUKTUR
GOAL 9. INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

DİM 9.1.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.1.2
Sərnişin və yük daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgüdə	x	x	x	x	x	x	x	Passenger and freight volumes, by mode of transport
Sərnişin daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgüdə, min nəfərlə	1387308	1891905	2056516	1177632	1214153	1621129	1923677	Passenger, by mode of transport, by thousand persons
dəmir yolu nəqliyyatı üzrə	4803	1883	3850	2124	2826	5137	7185	railway transport
dəniz nəqliyyatı üzrə	12	9	22	20	18	21	24	sea transport
hava nəqliyyatı üzrə	1017	1818	2704	578	1133	2254	2912	air transport
metro üzrə	181146	222040	236682	74709	90232	208696	219452	subway
avtomobil nəqliyyatı üzrə	1200330	1666155	1813258	1100201	1119944	1405021	1694104	road transport
Yük daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgüdə, min tonla	196452	222373	235288	188629	193903	218716	229897	Freight volume, by mode of transport, by thousand tons
dəmir yolu nəqliyyatı üzrə	22349	17090	15222	14631	15058	18730	18276	railway transport
dəniz nəqliyyatı üzrə	11714	6626	5969	5982	5468	7519	9011	sea transport
hava nəqliyyatı üzrə	40	129	183	458	557	407	357	air transport
boru kəməri nəqliyyatı üzrə	62458	60923	58596	56040	60298	66035	68037	pipeline
avtomobil nəqliyyatı üzrə	99891	137605	155318	111518	112522	126025	134216	road transport

DİM 9.2.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.2.1
Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə faiz nisbəti və onun əhalinin hər nəfərinə düşən məbləği	x	x	x	x	x	x	x	Manufacturing value added as a proportion of GDP and per capita
Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə nisbəti, faiz	4,7	5,0	5,0	6,1	6,4	5,3	5,8	Manufacturing value added as a proportion of GDP, in percentage
Əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri, manat	225,2	284,8	412,6	442,8	595,6	701,2	700,0	Manufacturing value added per capita, manat

DİM 9.2.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.2.2
Emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi, cins və iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, faizlə	4,8	4,9	5,4	5,4	5,5	5,6	5,7	<i>Manufacturing employment as a proportion of total employment, by sex, in percentage</i>
kişilər üzrə	6,7	6,9	5,9	5,9	6,0	6,1	6,2	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	2,8	2,8	4,9	4,9	5,0	5,1	5,2	<i>for women</i>
Bakı şəhəri	10,8	10,7	10,9	11,0	11,1	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	5,9	5,9	5,8	5,8	5,8	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	10,4	10,4	10,6	10,7	10,8	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	1,6	1,6	1,7	1,9	2,1	<i>Daghlig Shirvan economic region</i>
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	8,9	9,0	9,1	9,2	9,2	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	1,5	1,6	1,6	1,9	1,9	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	1,0	1,0	1,1	1,2	1,4	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	1,8	1,8	1,9	2,1	2,4	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	1,3	1,4	1,4	1,6	1,7	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	3,6	3,6	3,6	3,8	3,9	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	1,9	1,9	2,0	2,2	2,3	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	2,0	2,0	2,1	2,2	2,4	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	3,6	3,6	3,5	3,7	3,8	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	3,1	3,1	3,2	3,4	3,6	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>

DİM 9.3.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.3.1
Sənayenin ümumi əlavə dəyərində kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi, faizlə	5,5	6,5	5,8	6,0	7,8*	<i>Proportion of small-scale industries in total industry value added, in percentage</i>

* İlkin məlumatlara əsasən

* According to preliminary data

DİM 9.4.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.4.1
Əlavə dəyər vahidinə düşən karbon qazı (CO₂) tullantıları, kq/ABS dolları ilə	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	<i>Carbon dioxide (CO₂) emission per unit of value added, kg/US dollars</i>

DİM 9.5.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.5.1
Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə	0,22	0,23	0,21	0,23	0,22	0,15	0,18	Research and development expenditure as a proportion of GDP, in percentage

DİM 9.5.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.5.2
Əhalinin hər bir milyon nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı (tam məşğulluq ekvivalentində), cins, elm sahələri və yaş qrupları üzrə bölgüdə	1228	1683	1731	1754	1769	1724	1688	Researchers (in full-time equivalent) per million inhabitants, by sex, science fields and age groups
kişilər üzrə	549	760	755	775	763	717	672	for men
qadınlar üzrə	679	923	976	979	1006	1007	1016	for women
Elm sahələri üzrə bölgüdə:								Distributed in sciences:
təbiət	566	547	520	505	508	503	451	nature
texnika	207	253	320	315	300	285	250	technique
tibb	83	214	230	223	230	218	217	medicine
kənd təsərrüfatı	100	92	82	115	115	114	112	agriculture
ictimai	84	206	249	257	259	260	293	public
humanitar	188	371	330	339	357	344	365	humanitarian
yaş qrupları üzrə bölgüdə								by age groups
30 yaşa qədər	173	221	192	192	212	202	189	up to 30 years old
30-39 yaşda	224	345	359	367	392	384	354	30-39 years old
40-49 yaşda	267	327	348	340	356	358	367	40-49 years old
50-59 yaşda	280	355	341	337	336	327	313	50-59 years old
60-69 yaşda	186	280	304	311	302	298	302	60-69 years old
70 və yuxarı yaş	98	155	187	207	171	155	163	70 and over years

DİM 9.b.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.b.1
Orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərinin ümumi əlavə dəyərədə xüsusi çəkisi, faizlə	7,7	10,3	10,2	10,1	14,5	13,7	13,5 ¹⁾	Proportion of medium and high-tech industry value added in total value added, in percentage

¹⁾ İlk məlumatlara əsasən

¹⁾ According to preliminary data

DİM 9.c.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 9.c.1
Mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi, texnologiyalar üzrə bölgüdə, faizlə	99,8	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>Proportion of population covered by a mobile network, by mobile technology, in percentage</i>
3G	75,0	79,0	80,0	82,0	84,0	3G
4G	85,0	85,0	88,0	95,0	4G

MƏQSƏD 10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI GOAL 10. REDUCED INEQUALITIES

DİM 10.3.1	2023	SDG 10.3.1
Son 12 ay ərzində insan hüquqları sahəsində beynəlxalq hüquqla qadağan edilmiş səbəb əsasında şəxsən özünün ayrı-seçkiliyə və ya təqibə məruz qalması ilə bağlı məlumat verən şəxslərin (15-49 yaşlı qadınların) xüsusi çəkisi ¹ , faizlə ²	5,7	<i>Proportion of persons (women aged 15-49) who reported personally being discriminated against or persecuted on grounds prohibited by international human rights law during the past 12 months, by age¹, in percentage²</i>
yaşayış yerləri üzrə		<i>by location</i>
şəhər	5,0	urban
kənd	6,9	rural
İqtisadi rayonlar üzrə		<i>by economic regions</i>
Bakı şəhəri	3,2	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	7,3	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	3,1	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	0,6	Daghlıq Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	8,0	Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	8,4	Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	7,0	Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	5,4	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	15,7	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	9,7	Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	6,0	Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	3,5	Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	2,2	Shirvan-Salyan economic region
yaş qrupları üzrə		<i>by age groups</i>
15-19 yaş	6,6	15-19 years
15-17 yaş	7,7	15-17 years
18-19 yaş	4,9	18-19 years
20-24 yaş	5,6	20-24 years
25-29 yaş	6,2	25-29 years
30-34 yaş	6,5	30-34 years
35-39 yaş	5,9	35-39 years
40-44 yaş	5,5	40-44 years
45-49 yaş	3,2	45-49 years
təhsil səviyyəsi üzrə		<i>by education level</i>
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	11,6	primary, pre-school or no education
ümumi orta	7,1	lower secondary

...ardı

...continued

DİM 10.3.1	2023	SDG 10.3.1
tam orta	4,8	upper secondary
peşə təhsili	5,9	vocational education
ali təhsil	5,2	higher education
funksional çətinlikləri üzrə (18-49 yaş)		by functional difficulties (18-49 years)
funksional çətinliyi var	13,7	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	4,4	there is no functional difficulty
rifah indeksi kvintilləri üzrə		by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	8,0	first (the poorest)
ikinci	6,5	second
orta	5,9	middle
dördüncü	6,4	fourth
beşinci (ən zəngin)	2,2	fifth (the richest)

¹ Bu göstərici DİM-in 16.b.1 göstəricisinə uyğundur.

¹ This indicator corresponds to indicator SDG 16.b.1.

² 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

² According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 10.4.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 10.4.1
Əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə	16,1	20,2	24,1	28,8	24,4	20,2	25,2¹⁾	Labour share of GDP, in percentage

¹⁾ İlkin məlumatlar əsasında

¹⁾ Based on preliminary data

DİM 10.6.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 10.6.1
Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və səsini xüsusi çəkisi, faizlə	x	x	x	x	x	x	<i>Proportion of membership and voting right of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage</i>
Azərbaycan Respublikasının BYİB-in üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with IBRD</i>
Azərbaycan Respublikasının BYİB-də səslerinin xüsusi çəkisi	0,10	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	<i>The weight of Azerbaijan's votes in the IBRD</i>
Azərbaycan Respublikasının BMK-nin üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with IFC</i>
Azərbaycan Respublikasının BMK-da səslerinin xüsusi çəkisi	0,12	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	<i>The special weight of Azerbaijan's votes in IFC</i>
Azərbaycan Respublikasının BVF-nin üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	<i>Azerbaijan's specific weight in the membership of the IMF</i>
Azərbaycan Respublikasının BVF-da səslerinin xüsusi çəkisi	0,09	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	<i>The share of Azerbaijan's votes in the IMF</i>
Azərbaycan Respublikasının BMT Baş Assambleyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with UN General Assembly</i>

<https://unstats.un.org/sdgs/dataportal/database>

BYİB - Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı; BMK - Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası; BVF - Beynəlxalq Valyuta Fondu.

IBRD - *International Bank for Reconstruction and Development*; IFC - *International Finance Corporation*; IMF - *International Monetary Fund*.

DİM 10.b.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 10.b.1
İnkişaf üçün resurs axınlarının məcmu həcmi, axınların növləri üzrə bölgüdə, milyon ABŞ dolları ilə	x	x	x	x	x	x	<i>Total resource flows for development, by type of flow, million US dollars</i>
Azərbaycana cəlb edilmiş birbaşa xarici investisiyalar	7483,1	4275,2	4527,7	4795,3	6275,9	6658,1	<i>Direct foreign investments attracted to Azerbaijan</i>
Azərbaycandan xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar	3395,6	2841,4	1868,8	825,8	1152,6	3117,4	<i>Direct foreign investments from Azerbaijan</i>

MƏQSƏD 11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR
GOAL 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

DİM 11.2.1	2022	SDG 11.2.1
İctimai nəqliyyata rahat çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə	x	<i>Proportion of population that has convenient access to public transport, in percentage</i>
Bakı	80	<i>Baku</i>
Gəncə	83	<i>Ganja</i>
Mingəçevir	84	<i>Mingachevir</i>
Sumqayıt	50	<i>Sumgayit</i>
Şirvan	66	<i>Shirvan</i>
Lənkəran	76	<i>Lankaran</i>
Şəki	89	<i>Shaki</i>
Yevlax	36	<i>Yevlakh</i>

DİM 11.3.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 11.3.1
Tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsinin artım tempinin əhəlinin artım tempinə nisbəti, faizlə	34,6	-13,0	321,3	-45,1	-60,4	34,8	-12,3	<i>Ratio of built and delivered residential areas growth rate to population growth rate, in percentage</i>
şəhər yerləri üzrə	42,3	-17,2	444,0	-46,5	-67,1	41,7	...	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	20,5	-4,0	2,1	-25,4	2,3	14,7	...	<i>rural areas</i>

DİM 11.5.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 11.5.1
Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkmiş növləri üzrə, hər 100000 nəfərə	280,6	13,9	17,1	9,2	11,3	18,5	12,7	<i>Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of damage, per 100000 population</i>
həlak olanlar	0,8	0,8	0,7	0,9	0,7	0,7	0,6	<i>Deaths</i>
xəsarət alanlar	1,9	2,5	3,4	2,8	2,1	2,9	2,2	<i>Injuries</i>
xilas edilənlər	7,2	2,2	0,6	0,4	0,5	1,0	0,2	<i>Rescued</i>
təxliyə olunanlar	270,8	8,4	12,4	5,1	8,2	13,9	9,7	<i>Evacuated</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsi

(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

Source: The official website of the Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

(<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

DİM 11.6.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 11.6.2
Şəhərlərin atmosferində PM2,5 və PM10 kiçik bərk hissəciklərin orta illik konsentrasiyası	x	x	x	x	x	x	x	<i>Average annual concentration of PM2,5 and PM10 small solid particles in the atmosphere of cities</i>
Bakı şəhərinin atmosferində PM10 kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası, mq/m ³	49	49	41	44	46	<i>Average annual concentration of PM10 small solid particles in the atmosphere of Baku city, mg/m³</i>
Şəhərlərin atmosferində PM2,5 kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası, mq/m ³	27	28	29	<i>The average annual concentration of PM2.5 small solid particles (dispersed dust) in the atmosphere of cities, mkq/m³</i>
Bakı şəhəri	27	28	29	<i>Baku city</i>
Gəncə şəhəri	28	26	20	<i>Ganja city</i>
Sumqayıt şəhəri	22	21	23	<i>Sumgayit city</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi

Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

DİM 11.7.1	2022	SDG 11.7.1
Həmü üçün istifadəsi əlçatan olan açıq ictimai yerlərə aid edilən abadlaşdırılmış şəhər ərazisinin orta xüsusi çəkisi, cins, yaş və əlillik əlaməti üzrə bölgədə	x	<i>Average share of the built-up area of cities that is open space for public use for all, by sex, age and persons with disabilities</i>
Ümumi istifadə üçün açıq olan abadlaşdırılmış şəhər ərazilərinin xüsusi çəkisi, faizlə¹		<i>Share of built-up urban areas open to public use, in percentage ¹</i>
Bakı	7,6	<i>Baku</i>
Sumqayıt	17,5	<i>Sumgayit</i>
Gəncə	15,1	<i>Ganja</i>
Mingəçevir	3,6	<i>Mingachevir</i>
Naftalan	3,7	<i>Naphthalan</i>
Şirvan	13,1	<i>Shirvan</i>
Lənkəran	18,4	<i>Lankaran</i>
Şəki	15,4	<i>Shaki</i>
Yevlax	20,3	<i>Yevlakh</i>
Abadlaşdırılmış açıq ictimai yerlərə əlverişli çıxışı olan şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi, faizlə¹		<i>Share of the urban population with convenient access to built-up open public spaces, in percentage ¹</i>
Bakı	36,4	<i>Baku</i>
Sumqayıt	10,0	<i>Sumgayit</i>
Gəncə	18,9	<i>Ganja</i>
Mingəçevir	42,0	<i>Mingachevir</i>
Naftalan	34,3	<i>Naphthalan</i>
Şirvan	25,6	<i>Shirvan</i>
Lənkəran	64,2	<i>Lankaran</i>
Şəki	33,3	<i>Shaki</i>
Yevlax	36,4	<i>Yevlakh</i>

¹ BMT-nin Məskunlaşma Proqramının (UN-Habitat) metodologiyası əsasında İqtisadiyyat Nazirliyi və Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən birgə hesablanmışdır.

¹ It was jointly calculated by the Ministry of Economy and the State Statistical Committee based on the methodology of the UN Settlement Program (UN-Habitat).

MƏQSƏD 12. MƏSULİYYƏTLİ İSTEHLAK VƏ İSTEHSAL
GOAL 12. RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

DİM 12.4.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 12.4.2
a) Əhalinin hər nəfərinə düşən təhlükəli tullantıların yaranması və b) emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi, emalın növü üzrə bölgüdə	x	x	x	X	x	x	x	(a) Hazardous waste generated per capita; and (b) proportion of hazardous waste treated, by type of treatment
a) Əhalinin hər nəfərinə düşən yaranan təhlükəli tullantılar, kiloqramla	15,5	19,9	29,6	28,1	24,2	33,4	22,9	a) Hazardous waste per capita, in kilogram
b) emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi, emalın növü üzrə bölgüdə, faizlə	41,2	113,3	37,0	36,1	47,3	29,3	44,3	b) Proportion of hazardous waste treated, in percentage

DİM 12.a.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 12.a.1
Bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü (adambaşına), vatt	110,1	119,6	129,8	129,5	131,0	131,2	156,0	Installed renewable energy-generating capacity (per capita), in watts

MƏQSƏD 13. İQLİM DƏYİŞİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ
GOAL 13. CLIMATE ACTION

DİM 13.1.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 13.1.1
Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkmiş növləri üzrə, hər 100000 nəfərə	280,6	13,9	17,1	9,2	11,3	18,5	12,7	Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of damage, per 100000 population
həlak olanlar	0,8	0,8	0,7	0,9	0,5	0,7	0,6	deaths
xəsarət alanlar	1,9	2,5	3,4	2,8	2,1	2,9	2,2	injuries
xilas edilənlər	7,2	2,2	0,6	0,4	0,5	1,0	0,2	rescued
təxliyə olunanlar	270,8	8,4	12,4	5,1	8,2	13,9	9,7	evacuated

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsi (<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

Source: The official website of the Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan (<https://fhn.gov.az/uploads/images/statistika/2024pdf/2023illik.pdf>)

DİM 13.2.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 13.2.2
İstixana qazlarının ümumi illik emissiyaları, milyon ton (CO ₂ ekvivalentində)	46,0	54,2	54,1	53,9	58,1	59,1	...	Total greenhouse gas emissions per year, million tons (CO ₂ equivalent)

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi

Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

MƏQSƏD 14. DƏNİZ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ
GOAL 14. LIFE BELOW WATER

DİM 14.4.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 14.4.1
Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi, vətəgə əhəmiyyətli balıq növləri üzrə, faizlə	34,1	39,6	34,4	31,5	30,3	30,2	<i>Specific gravity of biologically stable fish stocks, by species of important fish, in percentage</i>
Kilkə	16,3	34,1	39,7	39,8	41,0	48,4	<i>Caspian Sea sprat</i>
Siyənək	38,1	46,9	40,2	36,8	36,1	34,8	<i>Shad</i>
Kefal	46,8	44,1	40,8	38,9	38,2	37,6	<i>Mullet</i>
Kütüm	35,9	45,8	42,0	37,2	36,7	36,2	<i>Kutum</i>
Xəzər qarəsulu	27,5	12,7	7,7	7,6	6,1	5,6	<i>Caspian vimba bream</i>
Şərç çapağı	37,2	54,2	48,1	43,9	43,0	42,2	<i>Eastern bream</i>
Çəki	34,8	30,4	26,4	23,0	21,7	20,2	<i>Cyprinus</i>
Kür (Azərbaycan) külməsi	38,0	53,7	48,0	42,6	41,3	40,9	<i>Kura (Azerbaijan) roach</i>
Şəmayı	28,5	18,1	14,1	11,7	10,2	10,1	<i>Alburnus</i>
Həşəm	27,0	28,0	20,6	19,0	17,8	16,9	<i>The asp</i>
Çay sifi	31,5	48,3	32,5	29,2	27,7	26,5	<i>Sander</i>
Dabanbalığı	38,7	59,4	55,3	51,9	48,4	47,9	<i>Crucian carp</i>
Adi naxa	39,4	40,5	33,9	28,9	28,7	28,5	<i>Silurus (catfishes)</i>
Adi durnabalığı	37,0	38,9	33,7	29,6	27,3	27,2	<i>Common pike</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan.

MƏQSƏD 15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ
GOAL 15. LIFE ON LAND

DİM 15.1.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 15.1.1
Məşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi, faizlə	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	<i>Forest area as a proportion of total land area, in percentage</i>
DİM 15.1.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 15.1.2
Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisində payı, faizlə	10,2	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	<i>Proportion of specially protected areas in the total nature territory of the country, in percentage</i>
Dövlət təbiət qoruqları	2,4	2,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	<i>State nature reserves</i>
Milli parklar	3,6	3,7	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	<i>National parks</i>
Dövlət təbiət yasaqlıqları	4,2	4,2	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	<i>State nature sanctuaries</i>

DİM 15.4.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 15.4.1
Biomüxtəliflik baxımından mühüm olan və qorunan dağ ərazilərinin xüsusi çəkisi, faizlə	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	<i>Coverage by protected areas of important sites for mountain biodiversity, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

DİM 15.4.2	2020	2021	2022	2023	SDG 15.4.2
Dağların bitki örtüyü indeksi, faizlə	91,2	90,4	90,4	90,4	<i>Mountain Green Cover Index, in percentage</i>
dağ yüksəklikləri sinifləri üzrə:					<i>mountain heights by classes:</i>
VI sinif	...	90,7	90,6	90,6	<i>class VI</i>
V sinif	...	89,1	89,1	89,1	<i>class V</i>
IV sinif	...	94,9	94,9	94,9	<i>class IV</i>
III sinif	...	79,8	79,8	79,8	<i>class III</i>
II sinif	...	0,0	0,0	0,0	<i>class II</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi
Source: Space Agency of the Republic of Azerbaijan

MƏQSƏD 16. SÜLH, ƏDALƏT VƏ SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR GOAL 16. PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

DİM 16.1.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 16.1.1
Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə	2,3	2,4	1,7	2,2	1,7	1,8	2,0	<i>Number of victims of international homicide per 100000 population, by sex</i>
kişilər üzrə	3,2	3,2	2,2	2,8	2,2	2,0	2,6	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	1,3	1,5	1,2	1,6	1,3	1,6	1,4	<i>for women</i>

DİM 16.1.3	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 16.1.3
Son 12 ay ərzində fiziki və cinsi zorakılığa məruz qalmış əhalinin xüsusi çəkisi, faizlə	x	x	x	x	x	x	<i>Proportion of population subjected to physical and sexual violence in the previous 12 months, in percentage</i>
Fiziki zorakılığa məruz qalanlar	0,062	0,060	0,054	0,054	0,058	0,058	<i>Physical violence</i>
kişilər üzrə	0,082	0,080	0,071	0,069	0,076	0,073	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,043	0,041	0,037	0,039	0,040	0,042	<i>for women</i>
Cinsi zorakılığa məruz qalanlar	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	<i>Sexual violence</i>
kişilər üzrə	0,0006	0,0005	0,0005	0,0006	0,0003	0,0003	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	<i>for women</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi
Source: Ministry of Internal Affairs of the Republic of Azerbaijan

DİM 16.1.4	2023	SDG 16.1.4
Hava qaraldıqdan sonra yaşadıkları ərazidə təkbaşına gəzərkən özünü təhlükəsiz hiss edən əhəlinin¹ xüsusi çəkisi, faizlə²		Proportion of population¹ that feel safe walking alone around the area they live after dark, in percentage²
yaşayış yerləri üzrə	74,9	by location
şəhər	79,3	Urban
kənd	67,8	Rural
İqtisadi rayonlar üzrə		by economic regions
Bakı şəhəri	88,1	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	51,5	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	83,0	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	98,4	Daghlig Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	65,3	Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	51,4	Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	89,2	Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	58,7	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	54,3	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	60,3	Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	68,6	Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	79,9	Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	70,7	Shirvan-Salyan economic region
yaş qrupları üzrə		by age groups
15-19 yaş	71,6	15-19 years
15-17 yaş	71,7	15-17 years
18-19 yaş	71,4	18-19 years
20-24 yaş	72,4	20-24 years
25-29 yaş	71,9	25-29 years
30-34 yaş	75,2	30-34 years
35-39 yaş	75,8	35-39 years
40-44 yaş	79,1	40-44 years
45-49 yaş	77,4	45-49 years
təhsil səviyyəsi üzrə		by education level
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	68,8	primary, pre-school or no education
ümumi orta	69,5	lower secondary
tam orta	73,8	upper secondary
peşə təhsili	77,2	vocational education
ali təhsil	80,6	higher education
funksional çətinliklər (18-49 yaş) üzrə		by functional difficulties (18-49 years)
funksional çətinliyi var	64,4	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	76,7	there is no functional difficulty
rifah indeksi kvintilləri üzrə		by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	65,5	first (the poorest)
ikinci	68,1	Second
orta	75,5	Middle
dördüncü	80,2	Fourth
beşinci (ən zəngin)	83,3	fifth (the richest)

¹ 15-49 yaşlı qadınların

¹ women aged 15-49

² 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

² According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 16.2.1	2023	SDG 16.2.1
Son bir ayda qəyyumlar tərəfindən hər hansı fiziki cəza və (və ya) psixoloji təcavüzə məruz qalmış 1-14 yaşda olan uşaqların xüsusi çəkisi, faizlə ¹	63,0	<i>Proportion of children aged 1–14 years who experienced any physical punishment and/or psychological aggression by caregivers in the past month¹</i>
cins üzrə		by sex
Kişi	65,3	Male
Qadın	60,3	Female
yaşayış yerləri üzrə		by location
şəhər	55,3	Urban
kənd	74,6	Rural
iqtsadi rayonlar üzrə		by economic regions
Bakı şəhəri	37,1	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	76,7	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	76,8	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	60,5	Daghigh Shirvan economic region
Gəncə–Daşkəsən iqtisadi rayonu	78,0	Ganja-Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	71,3	Karabakh economic region
Qazax–Tovuz iqtisadi rayonu	65,2	Gazakh-Tovuz economic region
Quba–Xaçmaz iqtisadi rayonu	87,8	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran–Astara iqtisadi rayonu	69,4	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	73,9	Central Aran economic region
Mil–Muğan iqtisadi rayonu	82,0	Mil-Mughan economic region
Şəki–Zaqatala iqtisadi rayonu	76,1	Shaki-Zagatala economic region
Şirvan–Salyan iqtisadi rayonu	58,4	Shirvan-Salyan economic region
yaş qrupları üzrə		by age groups
1-2 yaş	57,4	1-2 years
3-4 yaş	73,3	3-4 years
5-9 yaş	66,3	5-9 years
10-14 yaş	58,1	10-14 years
ananın təhsil səviyyəsi üzrə		by education level of the mother
ibtidai, məktəbəqədər təhsil və ya heç bir təhsili yoxdur	71,1	primary, pre-school or no education
ümumi orta	69,7	lower secondary
tam orta	65,8	upper secondary
peşə təhsili	56,7	vocational education
ali təhsil	53,9	higher education
uşağın funksional çətinlikləri (2-14 yaş) üzrə		by functional difficulties of the child (2-14 years)
funksional çətinliyi var	70,9	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	62,9	there is no functional difficulty
ananın funksional çətinlikləri üzrə		by functional difficulties of the mother
funksional çətinliyi var	77,5	has functional difficulty
funksional çətinliyi yoxdur	61,6	there is no functional difficulty
rifah indeksi kvintilləri üzrə		by quintiles of the welfare index
birinci (ən yoxsul)	75,6	first (the poorest)
İkinci	70,2	second
Orta	67,8	middle
Dördüncü	61,4	fourth
beşinci (ən zəngin)	41,3	fifth (the richest)

¹ 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

¹ According to the result of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 16.2.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 16.2.2
Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən insan alveri qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə	1,8	2,7	0,9	3,4	0,9	0,9	0,9	<i>Number of victims of human trafficking per 100000 population, by sex</i>
kişilər üzrə	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	3,4	5,2	1,7	6,6	1,9	1,8	1,8	<i>for women</i>

DİM 16.3.1	2023	SDG 16.3.1
Son 12 ay ərzində səlahiyyətli orqanlara, yaxud münafiqşələrin həlli sahəsində rəsmi tanınan digər mexanizmlərə zorakılığa məruz qalmaları barədə məlumat vermiş zorakılıq qurbanlarının ¹ xüsusi çəkisi ² , faizlə	45,6	<i>Proportion of victims of violence in the previous 12 months who reported their victimization¹ to competent authorities or other officially recognized conflict resolution mechanisms², in percentage</i>

¹ 15-49 yaşlı qadınların

¹ women aged 15-49

² 2023-cü ildə keçirilmiş Çoxgöstəricili Klaster Sorğusunun (MICS) nəticələrinə əsasən

² According to the results of the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) conducted in 2023

DİM 16.3.2	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 16.3.2
Hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi, faizlə	11,6	15,6	19,3	18,7	18,7	<i>Unsentenced detainees as a proportion of overall prison population, in percentage</i>
Yetkinlik yaşına çatmayanlar	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	<i>Juveniles</i>
kişilər üzrə	11,3	15,1	18,6	18,1	18,0	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,3	0,6	0,8	0,6	0,7	<i>for women</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi

Source: Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan

DİM 16.5.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 16.5.1
Rüşvət vermiş və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin xüsusi çəkisi, faizlə	0,38	1,47	1,26	1,43	1,80	2,05	<i>Specific gravity of persons who have given or insisted on bribery, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi

Source: The Anti-Corruption General Directorate with the Prosecutor General of the Republic of Azerbaijan

DİM 16.6.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 16.6.1
Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi, faizlə	95,9	84,3	97,0	96,1	96,1	99,3	99,5	<i>Primary government expenditures as a proportion of original approved budget, in percentage</i>

DİM 16.8.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 16.8.1
Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və səslərinin xüsusi çəkisi, faizlə	x	x	x	x	x	x	<i>Proportion of membership and voting rights of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage</i>
Azərbaycan Respublikasının BYİB-in üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with IBRD</i>
Azərbaycan Respublikasının BYİB-də səslərinin xüsusi çəkisi	0,10	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	<i>The weight of Azerbaijan's votes in the IBRD</i>
Azərbaycan Respublikasının BMK-nın üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with IFC</i>
Azərbaycan Respublikasının BMK-da səslərinin xüsusi çəkisi	0,12	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	<i>The special weight of Azerbaijan's votes in IFC</i>
Azərbaycan Respublikasının BVF-nin üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	<i>Azerbaijan's specific weight in the membership of the IMF</i>
Azərbaycan Respublikasının BVF-da səslərinin xüsusi çəkisi	0,09	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	<i>The share of Azerbaijan's votes in the IMF</i>
Azərbaycan Respublikasının BMT Baş Assambleyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with UN General Assembly</i>

<https://unstats.un.org/sdgs/dataportal/database>

BYİB - Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı; BMK - Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası; BVF - Beynəlxalq Valyuta Fondu.

IBRD - International Bank for Reconstruction and Development; IFC - International Finance Corporation; IMF - International Monetary Fund.

DİM 16.9.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 16.9.1
Doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatda alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi, faizlə	100	100	100	100	100	100	100	<i>Proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority, in percentage</i>

MƏQSƏD 17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ
GOAL 17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

DİM 17.1.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.1.1
Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə	26,9	32,2	29,6	34,0	28,3	22,9	28,6	State budget revenue as a proportion of GDP, in percentage
DİM 17.1.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.1.2
Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi, faizlə	46,2	50,2	48,5	45,2	47,9	68,0	62,6	Proportion of taxes in the state budget revenue, in percentage
DİM 17.3.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.3.2
Pul köçürmələrinin həcmninin (ABŞ dolları ilə) ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə	2,5	2,2	1,9	2,6	2,1	4,6	2,3	Volume of remittances (in United States dollars) as a proportion of total GDP, in percentage
DİM 17.4.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.4.1
Borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlər ixracının dəyərində xüsusi çəkisi, faizlə	0,4	3,4	3,8	6,7	5,1	2,2	2,0	Debt service as a proportion of exports of goods and services, in percentage
DİM 17.6.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.6.1
Əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı, sürət üzrə bölgüdə	0,6	5,5	9,1	11,6	12,9	14,3	16,7	Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants, distributed by speed
256 kbit/s - 2 Mbit/s	4,8	4,5	3,9	3,1	256 kbit/s - 2 Mbit/s
2 Mbit/s - 10 Mbit/s	4,1	4,9	5,6	5,2	2 Mbit/s - 10 Mbit/s
10 Mbit/s və ondan yuxarı	2,7	3,5	4,8	8,4	10 Mbit/s and over

DİM 17.8.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.8.1
İnternetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə	46,0	77,0	81,1	84,6	86,7	88,1	89,2	<i>Proportion of individuals using the Internet, in percentage</i>
şəhər yerləri üzrə	85,9	87,3	91,2	91,8	92,1	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	74,6	78,0	81,7	83,5	85,9	<i>rural areas</i>
kişilər üzrə	84,3	87,1	90,6	91,2	92,6	<i>for men</i>
şəhər yerlərində	88,7	90,7	94,1	94,6	94,8	<i>urban areas</i>
kənd yerlərində	79,5	83,3	86,8	87,2	90,1	<i>rural areas</i>
qadınlar üzrə	76,9	79,3	82,8	85,0	87,1	<i>for women</i>
şəhər yerlərində	83,3	84,8	88,4	89,8	90,1	<i>urban areas</i>
kənd yerlərində	72,6	73,0	76,4	79,2	81,0	<i>rural areas</i>
Bakı şəhəri	81,2	89,2	91,7	91,9	93,0	93,6	93,8	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	38,9	82,2	85,5	85,8	86,4	96,6	86,8	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	38,0	85,7	88,3	88,7	89,1	90,1	91,6	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	18,4	68,6	80,4	80,7	83,2	84,1	86,4	<i>Daghlig Shirvan economic region</i>
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	86,4	86,6	87,5	88,3	89,0	<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	77,1	77,5	81,6	82,5	86,4	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	85,0	86,0	87,1	87,5	88,7	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	18,2	70,2	80,3	80,6	83,8	84,3	87,2	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	18,3	68,7	79,6	80,0	83,6	84,0	86,2	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	81,0	81,3	83,8	84,6	87,4	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	79,5	79,8	83,1	84,1	86,8	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	21,7	70,7	80,6	81,0	84,0	84,8	87,1	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	81,3	81,7	84,2	85,1	87,7	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>

DİM 17.9.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.9.1
İnkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki yardımın ümumi həcmi (o cümlədən Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən), milyon ABŞ dolları ilə	3,4	5,8	30,1	5,9	28,3	154,7	<i>Dollar value of financial and technical assistance (including through North-South, South-South and triangular cooperation) committed to developing countries, in million US dollar</i>

DİM 17.11.1	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.11.1
Azərbaycanın ixracının dünyaya ixracatında xüsusi çəkisi, ixrac olunan əmtəələrin növləri üzrə, faizlə	0,14	0,08	0,10	0,08	0,10	0,15	0,15	<i>The share of Azerbaijan's exports in global exports, by types of exported goods, in percentage</i>
mineral məhsullar	0,80	0,58	0,78	1,38	0,66	0,78	0,87	<i>mineral products</i>
bitki məhsəli məhsullar	0,05	0,07	0,13	0,17	0,10	0,10	0,11	<i>plant products</i>
azqiymətli metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar	0,01	0,01	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	<i>precious metals and products made of them</i>
qiymətli və azqiymətli daşlar, qiymətli metallar, onlardan hazırlanan məmulatlar	0,02	0,01	0,03	0,04	0,02	0,02	0,02	<i>precious and precious stones, precious metals, products made from them</i>
plastik kütlələr, kauçuk, rezin və onlardan hazırlanan məmulatlar	0,01	0,02	0,02	0,03	0,04	0,04	0,05	<i>plastics, rubber, rubber and articles thereof</i>
digər əmtəələr	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	<i>other commodities</i>

DİM 17.13.1	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.13.1
Makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəsti	x	x	x	x	x	x	Macroeconomic Dashboard
Ümumi daxili məhsulun sabit qiymətlərlə həcmi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə	101,1	102,5	95,8	105,6	104,7	101,1	<i>Gross domestic product, with fixed prices, as percentage of the previous year</i>
Ümumi yığının sabit qiymətlərlə həcmi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə	88,9	101,1	92,7	95,5	100,8	109,8	<i>Gross capital formation, with fixed prices, as percentage of the previous year</i>
Ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri, sabit qiymətlərlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə	108,6	105,9	91,3	103,7	104,5	103,5	<i>Final consumption expenditure of households, with fixed prices, as percentage of the previous year</i>
Dövlət orqanlarının son istehlak xərcləri, sabit qiymətlərlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə	101,1	102,2	103,4	104,0	100,8	98,2	<i>Final consumption expenditure of general government, with fixed prices, as percentage of the previous year</i>
Mal və xidmətlər üzrə ixracın həcmi, sabit qiymətlərlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə	99,9	95,7	88,5	113,8	113,0	98,0	<i>Exports of goods and services, with fixed prices, as percentage of the previous year</i>
Mal və xidmətlər üzrə idxalın həcmi, sabit qiymətlərlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə	99,5	96,8	82,9	103,0	113,5	100,7	<i>Imports of goods and services, with fixed prices, as percentage of the previous year</i>
İstehlak qiymətləri indeksi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə	104,0	102,6	102,8	106,7	113,9	108,8	<i>Consumer price index, as percentage of the previous year</i>

DİM 17.14.1	2022	SDG 17.14.1
Azərbaycanda dayanıqlı inkişaf sahəsində əlaqələndirilmiş siyasətin gücləndirilməsi üçün mexanizmlərin mövcudluğu, faizlə	91,3	<i>The level of availability of mechanisms for strengthening the coordinated policy in the field of sustainable development, in Azerbaijan, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının (DİMƏŞ) Katibliyi
Source: The Secretariat of the National Coordination Council for Sustainable Development of the Republic of Azerbaijan

DİM 17.19.2	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	SDG 17.19.2
Doğum hallarının 100 faizinin, ölüm hallarının isə 80 faizinin qeydiyyatı alınmasına nail olma vəziyyəti, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	<i>State of achieving 100 percent birth registration and 80 percent death registration, in percentage</i>
a) Doğum hallarının 100 faizinin qeydiyyatı alınmasına nail olma vəziyyəti	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>a) State of achieving 100 percent birth registration</i>
b) Ölüm hallarının 80 faizinin qeydiyyatı alınmasına nail olma vəziyyəti	99,9	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>b) State of achieving 80 percent death registration</i>

MƏQSƏD 18. Mina təhlükəsi ilə mübarizəyə dair fəaliyyətlər
GOAL 18. Mine action

DİM 18.1.1	2020	2021	2022	2023	SDG 18.1.1
İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə zərərsizləşdirilmiş: a) minaların sayı (tank əleyhinə və piyada əleyhinə minalar bölgüsündə); b) digər partlayıcı sursatların sayı	x	x	x	x	<i>Neutralized in the liberated territories: a) the number of mines (by anti-tank and anti-personnel mines); b) number of other explosive ordnance</i>
a) minaların sayı (tank əleyhinə və piyada əleyhinə minalar bölgüsündə) -cəmi, ədəd;	8799	19561	12913	8529	<i>a) the number of mines (by anti-tank and anti-personnel mines) -total, unit;</i>
tank əleyhinə	2711	6872	4133	5034	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	6088	12689	8780	3495	<i>by anti-personnel mines</i>
inzibati ərazi vahidləri üzrə:					<i>by administrative territorial units:</i>
Ağdam rayonu-cəmi	98	9118	2110	2980	<i>Aghdam district-total</i>
tank əleyhinə	95	2701	1375	1676	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	3	6417	735	1304	<i>by anti-personnel mines</i>
Ağdara rayonu-cəmi	-	-	-	45	<i>Aghdara district-total</i>
tank əleyhinə	-	-	-	39	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	-	-	6	<i>by anti-personnel mines</i>
Füzuli rayonu-cəmi	7508	1921	2754	2450	<i>Fuzuli district-total</i>
tank əleyhinə	2206	795	1511	1211	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	5302	1126	1243	1239	<i>by anti-personnel mines</i>
Xankəndi şəhəri-cəmi	-	-	-	284	<i>Khankendi city-total</i>
tank əleyhinə	-	-	-	172	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	-	-	112	<i>by anti-personnel mines</i>
Xocalı rayonu-cəmi	-	5	11	43	<i>Khojaly district-total</i>
tank əleyhinə	-	-	1	-	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	5	10	43	<i>by anti-personnel mines</i>
Xocavənd rayonu-cəmi	-	48	13	210	<i>Khojavand district-total</i>
tank əleyhinə	-	48	7	139	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	-	6	71	<i>by anti-personnel mines</i>
Şuşa rayonu-cəmi	-	48	4	77	<i>Shusha district-total</i>
tank əleyhinə	-	1	-	12	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	47	4	65	<i>by anti-personnel mines</i>
Cəbrayıl rayonu-cəmi	165	3160	3324	950	<i>Jabrayil district-total</i>
tank əleyhinə	-	1191	853	750	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	165	1969	2471	200	<i>by anti-personnel mines</i>
Kəlbəcər rayonu-cəmi	-	248	1298	189	<i>Kalbajar district-total</i>
tank əleyhinə	-	6	152	163	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	242	1146	26	<i>by anti-personnel mines</i>
Qubadlı rayonu-cəmi	-	1904	167	267	<i>Gubadli district-total</i>
tank əleyhinə	-	1295	4	205	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	609	163	62	<i>by anti-personnel mines</i>
Laçın rayonu-cəmi	-	19	2110	76	<i>Lachin district-total</i>
tank əleyhinə	-	14	57	3	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	5	2053	73	<i>by anti-personnel mines</i>
Zəngilan rayonu-cəmi	767	446	88	134	<i>Zangilan district-total</i>
tank əleyhinə	271	184	36	19	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	496	262	52	115	<i>by anti-personnel mines</i>
Tərtər rayonu-cəmi	261	2642	219	776	<i>Tertir district-total</i>
tank əleyhinə	139	635	127	606	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	122	2007	92	170	<i>by anti-personnel mines</i>
Digər rayonlar ¹ -cəmi	-	2	815	48	<i>Other district¹-total</i>
tank əleyhinə	-	2	10	39	<i>by anti-tank</i>
piyada əleyhinə	-	-	805	9	<i>by anti-personnel mines</i>

... ardı

...continued

DİM 18.1.1	2020	2021	2022	2023	SDG 18.1.1
b) digər partlayıcı sursatların sayı-cəmi, ədəd	2084	21942	14950	23049	b)The number of other explosive ordnance -total, unit
inzibati ərazi vahidləri üzrə:					by administrative territorial units:
Ağdam rayonu	9	5977	1710	1709	Aghdam district
Ağdərə rayonu	-	-	-	252	Aghdara district
Füzuli rayonu	1737	8090	5001	5526	Fuzuli district
Xankəndi şəhəri	-	-	-	4783	Khankendi city
Xocalı rayonu	-	137	105	443	Xojaly district
Xocavənd rayonu	1	172	2593	4137	Xojavand district
Şuşa rayonu	-	1661	243	497	Shusha district
Cəbrayıl rayonu	19	4172	2856	2725	Jabrayil district
Kəlbəcər rayonu	-	92	304	1398	Kalbajar district
Qubadlı rayonu	24	220	311	643	Gubadli district
Laçın rayonu	-	-	69	77	Lachin district
Zəngilan rayonu	75	114	857	83	Zangilan district
Tərtər rayonu	219	1305	494	478	Tertər district
Digər rayonlar ¹	-	2	407	298	Other district ¹

¹ Çağırışlar əsasında zərərsizləşdirilmiş minalar və digər partlayıcı sursatlar

¹ Neutralized mines and other explosive munitions based on calls

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi

Source: Mine Action Agency of The Republic of Azerbaijan

DİM 18.1.2	2020	2021	2022	2023	SDG 18.1.2
İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilər (ha) və onların ölkənin ümumi ərazisində xüsusi çəkisi (faizlə)	x	x	x	x	<i>Areas cleared of mines and other explosive ordnance in the liberated territories (ha) and their proportion in the total area of the country (in percentage)</i>
İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilər, hektarla	605,9	20164,7	43915,8	53081,6	<i>Areas cleared of mines and other explosive ordnance in the liberated territories, in hectares</i>
<i>inzibati ərazi vahidləri üzrə</i>					<i>by administrative territorial units</i>
Ağdam rayonu	6,8	8229,6	8505,1	7956,2	<i>Aghdam district</i>
Ağdərə rayonu	-	-	-	36,3	<i>Aghdara district</i>
Füzuli rayonu	377,1	3378,3	6304,9	5951,6	<i>Fuzuli district</i>
Xankəndi şəhəri	-	-	-	162,0	<i>Khankendi city</i>
Xocalı rayonu	-	26,0	1484,8	166,0	<i>Khoyaly district</i>
Xocavənd rayonu	28,9	602,0	2355,6	4411,3	<i>Khojavand district</i>
Şuşa rayonu	-	66,4	269,3	593,8	<i>Shusha district</i>
Cəbrayıl rayonu	4	3256,0	9611,8	14325,8	<i>Jabrayil district</i>
Kəlbəcər rayonu	-	25,3	5986,6	6479,9	<i>Kalbajar district</i>
Qubadlı rayonu	65,8	1502,4	1330,5	7007,0	<i>Gubadli district</i>
Laçın rayonu	-	83,0	2628,0	1454,3	<i>Lachin district</i>
Zəngilan rayonu	113,5	2624,2	3177,4	3232,0	<i>Zangilan district</i>
Tərtər rayonu	9,8	370,2	2221,1	1286,1	<i>Tertər district</i>
Digər rayonlar ¹	-	1,3	40,7	19,3	<i>Other district¹</i>
Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərin ölkənin ümumi ərazisində xüsusi çəkisi, faizlə	0,01	0,23	0,51	0,61	<i>Proportion areas in the total area of the country cleared of mines and other explosive ordnance, in percentage</i>

¹ Çağırışlar əsasında minalar və digər partlayıcı sursatların zərərsizləşdirildiyi rayonların əraziləri

¹ Territories of districts where mines and other explosive ammunition are neutralized on the basis of calls

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of The Republic of Azerbaijan

DİM 18.2.1	2020	2021	2022	2023	SDG 18.2.1
Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün: a) dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə); b) dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin dövlət büdcəsi xərclərinə nisbəti (faizlə)	x	x	x	x	<i>For the clearing of territories from mines and other explosive ordnance: a) the amount of funds allocated from the state budget (in national currency and US dollars); b) the ratio of funds allocated from the state budget to the state budget expenditures (in percentage)</i>
a) dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin məbləği:					<i>a) the amount of funds allocated from the state budget:</i>
milyon manatla	7,0	111,3	136,7	200,6	<i>million manats</i>
milyon ABŞ dolları ilə	4,1	65,5	80,4	118,0	<i>million US dollars</i>
b) dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitin dövlət büdcəsi xərclərinə nisbəti, faizlə	0,03	0,41	0,43	0,55	<i>b) the ratio of funds allocated from the state budget to the state budget expenditures, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi
Source: The Ministry of Finance of the Republic of Azerbaijan

DİM 18.2.2	2020	2021	2022	2023	SDG 18.2.2
Ərazilərin minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənməsi üçün donör təşkilatlardan cəlb olunmuş vəsaitin ümumi məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə)	x	x	x	x	<i>The total amount of funds raised from donor organizations for the clearance of areas from mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars)</i>
milyon manatla	-	7,1	3,5	12,9	<i>million manats</i>
milyon ABŞ dolları ilə	-	4,2	2,1	7,6	<i>million US dollars</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of the Republic of Azerbaijan

DİM 18.3.1	2020	2021	2022	2023	SDG 18.3.1
İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrinin sayı ¹ , ədəd	-	-	1	4	<i>The number of restored settlements in the liberated territories¹, unit</i>

¹ Yaşayış məntəqələrində müəyyən işlərin aparılması davam etdirilir.

¹ Certain activities in those settlements are ongoing.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi
Source: The State Urban Planning and Architecture Committee of the Republic of Azerbaijan

DİM 18.3.2	2020	2021	2022	2023	SDG 18.3.2
İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa olunan yaşayış məntəqələrində məskunlaşmış əhalinin: a) sayı (yaşayış məntəqələri bölgüsündə); b) ölkə əhalisinin ümumi sayında xüsusi çəkisi (yaş, cins bölgüsündə)	x	x	x	x	<i>The population resettled in restored settlements in the liberated territories: a) The number (by settlement); b) the proportion in the country's total population (by age, sex)</i>
a) bərpa olunan yaşayış məntəqələrində məskunlaşmış əhalinin sayı (yaşayış məntəqələri bölgüsündə), nəfər	-	-	326	4365	<i>a) the number of the people resettled in restored settlements (by settlements), person</i>
yaşayış məntəqələri üzrə					<i>by settlement</i>
şəhərlər	-	-	-	2947	<i>cities</i>
qəsəbələr	-	-	-	-	<i>settlements</i>
kəndlər	-	-	326	1418	<i>villages</i>
cins üzrə					<i>by sex</i>
kişilər			159	2139	<i>men</i>
qadınlar			167	2226	<i>women</i>
inzibati ərazi vahidləri üzrə:					<i>by administrative territorial units:</i>
Ağdərə rayonu	-	-	-	90	<i>Aghdara district</i>
Füzuli rayonu	-	-	-	1392	<i>Fuzuli district</i>
Ləçin rayonu	-	-	-	2338	<i>Lachin district</i>
Zəngilan rayonu	-	-	326	545	<i>Zangilan district</i>
yaş qrupları üzrə					<i>by age groups</i>
0-4 yaş	-	-	10	205	<i>0-4 years</i>
5-9 yaş	-	-	32	342	<i>5-9 years</i>
10-14 yaş	-	-	35	447	<i>10-14 years</i>
15-19 yaş	-	-	28	331	<i>15-19 years</i>
20-24 yaş	-	-	25	243	<i>20-24 years</i>
25-29 yaş	-	-	19	223	<i>25-29 years</i>
30-34 yaş	-	-	27	340	<i>30-34 years</i>
35-39 yaş	-	-	29	400	<i>35-39 years</i>
40-44 yaş	-	-	30	320	<i>40-44 years</i>
45-49 yaş	-	-	20	250	<i>45-49 years</i>
50-54 yaş	-	-	23	234	<i>50-54 years</i>
55-59 yaş	-	-	16	234	<i>55-59 years</i>
60-64 yaş	-	-	11	280	<i>60-64 years</i>
65 və yuxarı yaş	-	-	21	516	<i>65 and over years</i>
b) bərpa olunan yaşayış məntəqələrində məskunlaşmış əhalinin ölkə əhalisinin ümumi sayında xüsusi çəkisi, faizlə	-	-	0,003	0,043	<i>b) the proportion of the population settled in rehabilitated settlements within the country's total population, in percentage</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi

Source: State Committee For Affairs Of Refugees and Internally Displaced Persons Of the Republic Of Azerbaijan

DİM 18.3.3.1	2023	SDG 18.3.3.1
İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə daimi yaşayan məşğul əhalinin sayı (yaş, cins bölgüsündə), nəfər	1562	The number of permanently residing employed population in the liberated territories (by age, gender), person
cins üzrə		by sex
kişilər	902	men
qadınlar	660	women
inzibati ərazi vahidləri üzrə		by administrative territorial units
Ağdərə rayonu	44	Aghdara district
Füzuli rayonu	453	Fuzuli district
Laçın rayonu	752	Lachin district
Zəngilan rayonu	313	Zangilan district
yaş qrupları üzrə		by age groups
15-19 yaş	31	15-19 years
20-24 yaş	130	20-24 years
25-29 yaş	119	25-29 years
30-34 yaş	209	30-34 years
35-39 yaş	251	35-39 years
40-44 yaş	224	40-44 years
45-49 yaş	153	45-49 years
50-54 yaş	129	50-54 years
55-59 yaş	137	55-59 years
60-64 yaş	130	60-64 years
65 və yuxarı yaş	49	65 and over years

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
Source: Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic

DİM 18.3.4	2020	2021	2022	2023	SDG 18.3.4
Mina və digər partlayıcı sursatların təhlükəsinə dair maarifləndirmə (PSTM) tədbirləri ilə əhatə olunmuş şəxslərin sayı, min nəfər	-	234,7	156,1	75,6	The number of people covered by mine and other Explosive Ordnance Risk Education (EORE) activities-total, thousand people
cins üzrə					by sex
kişilər	-	117,5	93,2	48,0	men
qadınlar	-	117,2	62,9	27,7	women
yaş qrupları üzrə					by age groups
6-11 yaş	-	78,5	25,2	11,1	6-11 years
12-18 yaş	-	79,2	26,0	6,4	12-18 years
19-35 yaş	-	26,8	37,9	22,9	19-35 years
36-55 yaş	-	26,1	44,8	24,0	36-55 years
56 və yuxarı yaş	-	24,1	22,1	11,2	56 and over years

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi
Source: Mine Action Agency of the Republic of Azerbaijan

DİM 18.4.1	2022*	2023**	SDG 18.4.1
Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan təmizlənmiş ərazilərdə əkin dövriyyəsinə cəlb olunmuş sahələr, hektarla	20794	25188	<i>Areas involved in crop circulation in areas cleared of mines and other explosive ordnance, in hectares</i>
inzibati ərazi vahidləri üzrə			<i>by administrative territorial units</i>
Ağdam rayonu	4357	6694	<i>Aghdam district</i>
Ağdərə rayonu	1378	1897	<i>Aghdara district</i>
Füzuli rayonu	2489	3063	<i>Fuzuli district</i>
Xocalı rayonu	206	208	<i>Khojali district</i>
Xocavənd rayonu	1787	1983	<i>Khojavend district</i>
Cəbrayıl rayonu	6678	7145	<i>Jabrayil district</i>
Qubadlı rayonu	3618	3651	<i>Gubaadli district</i>
Zəngilan rayonu	281	547	<i>Zangilan district</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
Source: Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan

* 2022-2023-cü təsərrüfat ili

* Agricultural year 2022-2023

** 2023-2024-cü təsərrüfat ili

** Agricultural year 2023-2024

DİM 18.5.2	2020	2021	2022	2023	SDG 18.5.2
Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərdən sosial müdafiə proqramları ilə əhatə olunanların¹ sayı, nəfər	71	99	59	36	Number of people affected by mines and other explosive ordnance who are covered by social protection programs¹, person
cins üzrə					by sex
kişilər	71	99	59	36	men
qadınlar	-	-	-	-	women
yaş qrupları üzrə					by age groups
15-19 yaş	1	3	1	1	15-19 years
20-24 yaş	8	21	23	6	20-24 years
25-29 yaş	14	19	9	7	25-29 years
30-34 yaş	22	16	9	6	30-34 years
35-39 yaş	10	13	9	11	35-39 years
40-44 yaş	5	14	2	3	40-44 years
45-49 yaş	4	3	6	-	45-49 years
50-54 yaş	1	5	-	1	50-54 years
55-59 yaş	5	3	-	-	55-59 years
60-64 yaş	1	1	-	1	60-64 years
65 və yuxarı yaş	-	1	-	-	65 years and over
sosial ödənişlərin növləri üzrə ²					by types of social payment ²
sosial müavinətlər	25	53	24	18	social benefits
ünvanlı dövlət sosial yardımını	2	3	7	3	targeted state social assistance
dövlət icbari şəxsi sığorta	55	54	34	17	state compulsory personal insurance
əmək pensiyası	20	24	13	10	labor pensions
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdləri	56	68	36	20	The Presidential scholarship of the Republic of Azerbaijan
əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə dövlət tərəfindən verilən digər ödənişlər	68	82	47	10	other payments provided by the state to strengthen social protection

¹ Sosial ödənişlərdən ən azı biri təyin olunmuş şəxslər

¹ At least one of the designated persons of social payments

² Bir nəfərə eyni zamanda bir neçə növ sosial ödənişin təyin olunması nəzərə alınmaqla

² Taking into account the appointment of several types of social payments to one person at the same time

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi

Source: Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic

DİM 18.5.3	2020	2021	2022	2023	SDG 18.5.3
Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərə münasibətdə həyata keçirilmiş sosial ödənişlərin məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə):					<i>The amount of social payments made to individuals affected by mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars):</i>
min manatla	2287,9	4401,2	5291,0	6152,7	<i>in thousand manats</i>
cins üzrə					<i>by sex</i>
kişilər	2287,9	4401,2	5291,0	6152,7	<i>men</i>
qadınlar	-	-	-	-	<i>women</i>
yaş qrupları üzrə					<i>by age groups</i>
15-19 yaş	114,6	215,1	240,0	260,6	<i>15-19 years</i>
20-24 yaş	452,6	951,7	1250,2	1286,6	<i>20-24 years</i>
25-29 yaş	596,8	949,3	1116,5	1406,8	<i>25-29 years</i>
30-34 yaş	464,6	1004,6	1198,6	1327,5	<i>30-34 years</i>
35-39 yaş	174,5	449,1	599,4	939,5	<i>35-39 years</i>
40-44 yaş	163,2	294,4	301,1	337,5	<i>40-44 years</i>
45-49 yaş	170,2	189,9	238,0	238,0	<i>45-49 years</i>
50-54 yaş	23,8	179,5	179,5	181,2	<i>50-54 years</i>
55-59 yaş	122,1	151,0	151,0	151,0	<i>55-59 years</i>
60-64 yaş	5,5	5,7	5,7	13,3	<i>60-64 years</i>
65 və yuxarı yaş	-	10,9	10,9	10,9	<i>65 and over years</i>
sosial ödənişlərin növləri üzrə					<i>by types of social payments</i>
sosial müavinətlər	68,7	311,1	387,4	432,3	<i>social benefits</i>
ünvanlı dövlət sosial yardımı	15,5	32,0	68,2	89,0	<i>addressed state social assistance</i>
dövlət icbari şəxsi sığorta	211,8	423,0	581,4	943,3	<i>state compulsory personal insurance</i>
əmək pensiyası	392,3	821,8	996,3	1089,7	<i>labor pensions</i>
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdləri	494,5	1132,9	1361,8	1462,1	<i>The Presidential scholarship of the Republic of Azerbaijan</i>
əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə dövlət tərəfindən verilən digər ödənişlər	1105,2	1680,6	1895,9	2136,3	<i>other payments provided by the state to strengthen social protection</i>
min ABŞ dolları ilə	1345,8	2589,0	3112,3	3619,2	<i>in thousand US dollars</i>

DİM 18.5.4	2020	2021	2022	2023	SDG 18.5.4
Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin müalicə xərcləri (milli valyuta və ABŞ dolları ilə): min manatla	158,6	352,2	206,1	93,6	The treatment expenses for persons injured by mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars): in thousand manats
cins üzrə					by sex
kişilər	158,6	352,2	206,1	93,6	men
qadınlar	-	-	-	-	women
yaş qrupları üzrə					by age groups
15-19 yaş	-	-	2,6	0,9	15-19 yaş
20-24 yaş	55,3	163,5	40,7	10,3	20-24 yaş
25-29 yaş	11,5	66,1	45,1	13,6	25-29 yaş
30-34 yaş	36,9	22,1	30,0	11,0	30-34 yaş
35-39 yaş	51,2	30,8	35,5	27,8	35-39 yaş
40-44 yaş	-	27,1	13,1	9,7	40-44 yaş
45-49 yaş	3,7	8,5	30,7	4,8	45-49 yaş
50-54 yaş	-	24,0	3,3	1,7	50-54 yaş
55-59 yaş	-	5,7	3,3	5,7	55-59 yaş
60-64 yaş	-	4,3	0,2	6,3	60-64 yaş
65 və yuxarı yaş	-	0,1	1,7	1,9	65 and over years
min ABŞ dolları ilə	93,3	207,2	121,2	55,0	in thousand US dollars

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi

Source: The Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic and the State Agency on Mandatory Health Insurance of the Republic of Azerbaijan

DİM 18.5.5	2020	2021	2022	2023	SDG 18.5.5
Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş şəxslərin tibbi-sosial reabilitasiya xərcləri (milli valyuta və ABŞ dolları ilə): min manatla	27,8	49,0	19,7	3,3	Medical and social rehabilitation costs for persons injured by mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars): in thousand manats
cins üzrə					by sex
kişilər	27,8	49,0	19,7	3,3	men
qadınlar	-	-	-	-	women
yaş qrupları üzrə					by age groups
20-24 yaş	11,3	18,1	1,8	-	20-24 years
25-29 yaş	5,0	13,0	4,6	-	25-29 years
30-34 yaş	9,5	1,4	8,2	0,0	30-34 years
35-39 yaş	2,0	4,3	2,3	1,7	35-39 years
40-44 yaş	-	2,4	-	1,5	40-44 years
45-49 yaş	-	3,5	2,8	-	45-49 years
50-54 yaş	-	4,4	-	-	50-54 years
55-59 yaş	-	1,8	-	-	55-59 years
60-64 yaş	-	-	-	-	60-64 years
65 və yuxarı yaş	-	-	-	-	65 and over years
min ABŞ dolları ilə	16,4	28,8	11,6	2,0	in thousand US dollars

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi

Source: Ministry of Labour and People's Social Defence of Azerbaijan Republic

DİM 18.5.6	2020	2021	2022	2023	SDG 18.5.6
Minalardan və digər partlayıcı sursatlardan zərər çəkmiş əhəlinin sosial müdafiəsi məqsədilə xərclənmiş vəsaitin ümumi məbləği (milli valyuta və ABŞ dolları ilə):					<i>The total amount of funds spent for the purpose of social protection of the population affected by mines and other explosive ordnance (in national currency and US dollars):</i>
min manatla	2315,8	4450,2	5310,7	6156,0	<i>in thousand manats</i>
cins üzrə					<i>by sex</i>
kişilər	2315,8	4450,2	5310,7	6156,0	<i>men</i>
qadınlar	-	-	-	-	<i>women</i>
yaş qrupları üzrə					<i>by age groups</i>
15-19 yaş	114,6	215,1	240,0	260,6	<i>15-19 years</i>
20-24 yaş	463,9	969,8	1252,1	1286,6	<i>20-24 years</i>
25-29 yaş	601,8	962,4	1121,2	1406,8	<i>25-29 years</i>
30-34 yaş	474,0	1006,0	1206,7	1327,5	<i>30-34 years</i>
35-39 yaş	176,5	453,4	601,7	941,2	<i>35-39 years</i>
40-44 yaş	163,2	296,8	301,1	339,0	<i>40-44 years</i>
45-49 yaş	170,2	193,5	240,8	238,0	<i>45-49 years</i>
50-54 yaş	23,8	183,9	179,5	181,2	<i>50-54 years</i>
55-59 yaş	122,1	152,8	151,0	151,0	<i>55-59 years</i>
60-64 yaş	5,5	5,7	5,7	13,3	<i>60-64 years</i>
65 və yuxarı yaş	-	10,9	10,9	10,9	<i>65 and over years</i>
min ABŞ dolları ilə	1362,2	2617,8	3123,9	3621,2	<i>in thousand US dollars</i>

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri *Sustainable Development Goals*

statistik icmal *statistical review*

Məcmuənin hazırlanmasına ümumi rəhbərlik:
*General leadership for preparation of the
publication:*

Tahir Budaqov/ *Tahir Budagov*

Buraxılış üzrə məsul:
Responsible for issue:

Dayanıqlı inkişaf statistikasına şöbəsi
*Department of Sustainable Development
Statistics*

Şöbə müdiri:
Head of Department:

İlqar Vəliyev/ *Ilgar Valiyev*

İcraçılar:
Executors:

Famil Nəcəfzadə/ *Famil Najafzade*
Ramilə Soltanova/ *Ramila Soltanova*
Sevinc Əhmədova/ *Sevinj Ahmadova*
Qabil Qasımzadə/ *Gabil Gasimzade*

Əlavə məlumat almaq üçün:
For additional information:

tel: (+99412) 377-10-70 (22-51)
(+99412) 377-10-70 (22-43)

Email: sc@stat.gov.az
<http://www.stat.gov.az>

Format: 70x100 1/16/ *Format: 70x100 1/16*
Həcmi: 18,25 ç.v./ *Volume: 18,25 p.p*
Tiraj: 130 nüsxə/ *Printing: 130 copies*

“AZMEGA GROUP” MMC mətbəəsində çap edilib./*It was published in “AZMEGA GROUP” MMC.*